

Mdyisnan yu'wi nten 'in Ndiose chalyuu
RESUMEN DEL LIBRO de GÉNESIS
en el chatino de la zona alta

PRÓLOGO

Este resumen del Antiguo Testamento ha sido elaborado con la idea de proporcionar un trasfondo histórico de las situaciones y personajes del Antiguo Testamento que se mencionan en el Nuevo Testamento. Ésta es la primera de las ocho partes en que esperamos publicarlo, planeando completarlo con un casete para ayuda de las personas que no saben leer.

Se notará que algunas secciones han sido traducidas tal como están en la Biblia en español y otras han sido abreviadas para que el resumen sea lo más corto posible, sin dejar por eso de ser interesante.

Si el lector tiene dificultad en leer el alfabeto, se le recomienda estudiar la cartilla general (Nchka 'in ne' na'an ne' lo kityi cha'tñan), la cartilla de cuentos o el Nuevo Testamento en el chatino de la zona alta en la sección “Aclaraciones sobre el alfabeto chatino”.

Libro 1

RESUMEN DE GÉNESIS

Resumen del Antiguo Testamento

Mdyisnan Ndiose ngwiñan ña'aan chalyuu

Basado en Génesis 1:1—2:3

Bra nu ti kulo la ni, ja nsu'wi yuu wtyi, ja nsu'wi ne' kwan, ja nsu'wi kwichaa, ja nsu'wi ko', ja nsu'wi kwii lo'o kulasiin. Lo'o kwi' ngwaña'an ja nsu'wi nten, ja ska nan nsu'wi siya' ti; ska ti Ndiose ndiya, chun' Ndiose ni, ja tyii 'a chalyuu 'in Ni siya' ti.

Ska ti Ndiose ngwiñan Ni ña'aan ne' kwan lo'o ña'aan chalyuu.

Ngwixen tyi'a ña'aan lo yuu chalyuu lo'o tla ña'an nchga se'en bra kan'.

Kan' ykwi' Ndiose:

—iNdi'in cha' xu'wi xaa ña'aan chalyuu! —ndujwin Ni.

Lo'o bra ti yu'wi xaa. Bra nu na'an Ndiose cha' su'we 'a ña'an xaa kan', bra ti msu'we Ni 'in ran lo'o tla kan'. Bra nu tikee' kwan ni,

kan' nchkwi' Ni cha' ka ska tsan, lo'o se'en nu ja ndyukwi xaa, kan'

nchkwi' Ni cha' ka ska tla. Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose bra nu ngwa tsan kulo kan'.

Tsan nchka tukwaa kan' ni, kan' ykwi' Ndiose xiya':

—Ndi'in cha' tyo'o tsu' tyi'a! —ndujwin Ni—. Kanun chin' nde ne' kwan, lo'o kanun la ti chin' lo chalyuu.

Lo'o bra kan' bra ti ngulo ntan Ni tyi'a, lo'o kwi'in nu mxnun Ni laja tyi'a kan' ni, kan' lka nu ndujwin Ndiose cha' ka naan “ne' kwan”.

Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose bra nu ngwa tsan tukwaa.

Bra nu ngwi'ya xaa tsan snan ni, kan' ykwi' Ndiose xiya':

—Lo'o tyi'a nu ngunun lo chalyuu ni, ndi'in cha' kanun nan ska se'en cha' ka ña'aan yuu wtyi —ndujwin Ni.

Lo'o kwi' ngwaña'an ngwa. Lo'o tyi'a nu ndi'in ska se'en ni, kan' nka naan “tyi'a tujo'o”. Lo'o se'en nu ngunun wtyi kan' ni, kan' nka naan “yuu wtyi”.

Bra nu na'an Ndiose cha' su'we 'a ña'an nan ni, kan' ndujwin Ni:

—Ndi'in cha' kaluu nchga yka ya'a, lo'o yka nu ka kuan nan nu ndyo'o loo.

Na'an Ndiose cha' nu su'we 'a ña'an nchga nan. Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose bra nu mda'a snan tsan.

Bra nu ngwi'ya xaa tsan jakwa ni, kan' ykwi' Ndiose xiya':

—Ndi'in cha' xu'wi kii' ña'aan ne' kwan cha' ta xaa ña'aan lo chalyuu —ndujwin Ni—. Lo'o kii' kan' nnanjo'o cha' ka biya' ti' nten ska tsan, ska ko', ska yijan.

Ngwaña'an ngwa cha' y'ni Ndiose tukwa kii'; nu tlyu la, kan' lka nu ta xaa bra nu tikee' kwan, lo'o nu lyu' la ni, kan' lka nu ta xaa bra nu tla. Kwi' ngwaña'an ngwiñan Ni kwii lo'o kulasiin. Mstyá Ndiose kwichaa, lo'o ko', lo'o kwii lo'o kulasiin cha' ta xaa ña'aan lo chalyuu, lo'o na'an Ni cha' su'we 'a ña'an nan bra kan'. Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose cha wa mda'a jakwa tsan.

Bra nu ngwi'ya xaa tsan ki'yu ni, kan' ykwi' Ndiose xiya':

—Ndi'in cha' xu'wi kula ña'aan lo tyi'a tujo'o lo'o ña'aan chku, lo'o kwi' ngwaña'an ndi'in cha' xu'wi kiñi nu tyukwi ti ne' kwan.

Ngwaña'an ngwa, ngwiñan Ndiose kula lo'o kiñi; tyun 'a loo 'ni mñan Ni, lo'o kan' na'an Ni cha' su'we 'a ña'an nchga nan. Kan' ndujwin Ndiose 'in i':

—Ku'ni lya wan cha' ka tyun la wan 'in ta'a wan, lo'o tsaá wan xu'wi wan ña'aan lo chalyuu.

Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose bra nu mda'a ki'yu tsan.

Cha nu ngwi'ya xaa tsan skwa ni, kan' ykwi' Ndiose xiya':

—Ndi'in cha' xu'wi nchga loo 'ni —ndujwin Ni—: lo'o 'ni nu xu'wi ne' kixin', lo'o 'ni nu ku'ni ku'u nten nde loo la, lo'o nchga loo 'ni xuwe ti, lo'o 'ni nu suwe' ne' lo yuu.

Ngwaña'an ngwa ngwiñan Ndiose 'ni, lo'o 'ni xuwe ti, lo'o kunan.

Lo'o kan' na'an Ni cha' su'we 'a ngwaña'an. Kan' ykwi' Ni xiya':

—Ndi'in cha' kwiñaan ska nu ki'yu sa ña'an ña'an nan —ndujwin Ni—, cha' ka yu ndloo la 'in nchga loo 'ni, ni siya kula, ni siya kiñi, ni siya 'ni xuwe ti, ni siya kunan.

Ngwaña'an ngwa ngwiñan Ndiose nten. Kulo ndukwa ngwiñan Ni ska yu ki'yu, chun' ndi'in la ngwiñan Ni ska ne' kuna'an, lo'o kan' ndujwin Ndiose 'in ne':

—Ndi'in cha' xu'wi wan lo chalyuu re. Ndi'in cha' ku'ni tyun la wan 'in ta'a wan, lo'o xu'wi wan ña'aan lo chalyuu. 'Wan ndi'in cha' ka wan ndloo la 'in nchga nan nu nsu'wi lo chalyuu re. Tañ nchga nan nu tyo'o nan nu ku wan, nchga loo nu lka kixin' cha' ku nten, lo'o nchga loo nan xi nu ndyo'o lo yka. Lo'o 'ni, ni siya 'ni xuwe ti, ni siya kunan, ni siya kiñi, tañ kixin' cha' ku i'.

Ngwaña'an ngwa ngwiñan Ndiose nten. Bra kan' na'an Ni cha' su'we 'a nchga tñan nu wa y'ni Ni. Kan' lka tñan nu ngwiñan Ndiose bra nu mda'a skwa tsan.

Lo'o bra nu wa mdyii skwa tsan ni, mdyii ndya' ña'aan ne' kwan, ña'aan chalyuu, lo'o nchga loo nan nu nsu'wi. Bra nu ngwi'ya xaa tsan kati, kan' mxitiña' Ni cha' 'in nchga loo tñan nu y'ni Ni. Kan' cha' mstyia Ni tsan kati lo'o nkwan Ni 'in tsan kan', cha' ka tsan nu xitiña' nten.

Ngwaña'an ngwiñan Ndiose ska yu ki'yu lo'o ska ne' kuna'an

Basado en Génesis 2:7-9, 15-25

Bra nu ngwiñan Ndiose nten chalyuu ti kulo, ngwiñan Ni ska yu ki'yu lo'o chin' yuu. Ngwa'a Ni kwi'in tu siyen' yu cha' ku'u yu, cha' xu'wi yu lo chalyuu. Ngwaña'an ngwa mdyisanan mdi'in nten chalyuu. Adán ngwa naan yu ki'yu nu mdiyan lo chalyuu ti kulo. La'a se'en ndyo'o tukwa kwichaa mstyia Ni ska yuu nu su'we, se'en nu tyo'o nchga nan, nchga yka nu nda nan nu nchku nten. Edén ngwa naan yuu kan'. Nde kwa mstyia Ni 'in yu cha' ña'ansiin yu yka kan'. Jlu'we la yuu kan' mstyia Ni xa tyukwaa yka: ska yka kan' ni, mstyia Ni 'in ran cha' ka jlyo tian' nan ka lka nu su'we, lo'o nan ka lka nu kuxi. Xka yka kan' lka nu ka ta chalyuu nu ja tsaa tii 'a.

Ngulo Ni tñan 'in yu ki'yu kan':

—Ka kuu nan nu ndyo'o nchga loo yka nu ndukwa lo yuu re
—ndujwin Ni 'in yu—; siya' ti cha', ja ka kuu nan nu ndyo'o lo yka
nu ku'ni cha' ka biya' tii' nan ka lka cha' su'we, nan ka lka cha'
kuxi. Si kuu 'in ran kwa ni, ndi'in cha' kajaa —ndujwin Ndiose 'in
yu.

Ykwi' Ni ngwiñan Ni nchga 'ni lo'o yuu: nchga 'ni xuwe ti, nchga
kunan, lo'o ngwiñan Ni kiñi. Kan' yaa lo'o Ni 'in Adán cha' xtya yu
nin skaa 'ni kan'. Bra kan' mstya Adán nin skaa 'ni kan', lo'o ndiya
nin i' sa bra ni.

Ska ti cha', ja nsu'wi ta'a chkwi' Adán bra kan', ja nsu'wi nu taya'
'in yu.

—Ja su'we cha' tyi'in yu ki'yu ska ti yu —ndujwin Ndiose—. Ndi'in
cha' kwiñaän ska nu taya' 'in yu, nu tya'an lo'o yu —ndujwin Ni.
Bra kan' y'ni Ni cha' ngwi'ya sla yu ki'yu kan'. Laja bra kan' ti ngulo
Ni ska tijyan si' yu. Lo'o tijyan kan', ngwiñan Ndiose ska ne'
kuna'an. Bra kan' yaa lo'o Ni 'in cha' xu'wi lyo yu 'in. Bra nu na'an
yu 'in nu kuna'an kan', ykwi' yu:

—Ykwi' kunaän', ykwi' tijyaän nsu'wiñ ndya' ska ta'aän —ndujwin
Adán—. “Nu kuna'an” ka naan re chun' ngulo Ndiose chin' kunaän'
nu lkaän yu ki'yu cha' ndya' ne'.

Kan' cha' tyo'o kwilyo'o nten se'en ndi'in sti ne' cha' 'a tyukwaa ne'
tyi'in ne' ña'an ti' ska ti nten. Mstya Adán nin nu kuna'an kan' cha'
ka naan Eva.

Ta'a tyukwaa ne' kan' yu'wi ne' ti'yu ti ne'. Ja ska cha' jyu'u jlyo ti'
ne'.

Bra nu mdyisnan y'ni nten chalyuu ki'ya kulo ndukwa la

Basado en Génesis 3:1-24

Wa mdiya ska kunan nu ndi'in lo yuu su'we kan'. Lo'o kunan kan'
ngwa nu tiya la 'in ke nchga 'ni nu ngwiñan Ndiose. Lo'o mnicha'
kunan kan' 'in nu kuna'an kan':

—Wa ykwi' Ndiose lo'o wan cha' ja su'we ku wan nan nu ndyo'o lo
yka nu ndukwa jlu'we la lo yuu re —ndujwin kunan—. ¿Ta
ngwaña'an ndujwin Ni a?

Kan' mxkwen nu kuna'an kan':

—Ka ku ba nan nu ndyo'o lo nchga loo yka re —ndujwin 'in kunan
kan'—. Ska ta ti nan ja mjwi chabiya' 'wa ku ba nan nu ndyo'o lo
ska ti yka nu ndiya jlu'we la lo yuu re. Ja mjwi chabiya' 'wa cha' ku

ba 'in ran, lo'o ja ka kala' ba nan nu ndyo'o lo yka kan', cha' si nu kala' ba 'in ran, kaja ba bra kan'.

—¿Ja kaja wan! —ndujwin kunan kan' 'in nu kuna'an kan'—. Jlyo su'we ti' Ndiose cha' si nu ku wan nan nu ndyo'o lo yka re ni, lo'o wan ka 'wan ka jlyo ti' wan nan ka lka cha' kuxi lo'o nan ka lka cha' su'we. Ka wan ña'an ti' ykwi' Ndiose bra kan'.

Bra nu' na'an nu kuna'an kan' cha' su'we 'a ña'an nan nu ndyo'o lo yka kan', mxkwi ti' ku 'in ran. Nka tiye cha' ka tiya 'a, cha' ka jlyo ti' ka'an 'a cha', si nu ku 'in ran. Ngwaña'an ngwa cha' yku 'in ran bra kan'. Kan' mda xka ran yku kwilyo'o. Bra kan' mgii ti' ne' cha' ti'yu ti ne', kan' cha' mxkwan ne' lka' yka kityi cha' ku' ne', chun' jyu'u 'a ti' ne' cha' ja lku' ne' te'.

La msin bra nu tla' la chin' ynan ne' cha' nda'an Ndiose lo yuu kan', bra ti yu'wi kutsi' ne' ne' yka kan'. Bra kan' msi'ya Ndiose 'in yu ki'yu kan':

—¿La nde ya' nsu'wii? —ndujwin Ndiose 'in yu ki'yu.

Kan' mxkwen yu 'in Ndiose:

—Nde nduñ —ndujwin yu—. Ynañ cha' nda'aan lo yuu kwa, lo'o ytseñ cha' nda'añ kunañ' tiñ. Kan' cha' nsu'wiñ ytseñ' 'iin.

Kan' y'nicha' Ndiose 'in yu:

—¿Ti nka nu ka nu ytsa' 'iin cha' nda'aan kunaa' tii a? —ndujwin Ndiose 'in yu—. ¿Ta wa yku wan nan nu ndyo'o lo yka nu niñ 'iin cha' ja ku wan a?

Kan' mxkwen yu ki'yu kan':

—Ykuñ 'in ran, chun' kwi' nu kuna'an nu ndaa' ñañ, kan' nu mda nan 'ñañ ykuñ —ndujwin yu.

Y'nicha' Ndiose 'in nu kuna'an kan':

—¿Ni cha' y'nii ngwaña'an? —ndujwin Ni.

—Kunan mñilyo'o 'ñañ —ndujwin nu kuna'an kan'—, kan' cha' ykuñ 'in ran nu ndyo'o lo yka kan'.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o kunan kan':

—Tñan nu y'nii re ni, ska ti nu'win kanun yuwe' 'iin ke nchga 'ni nu nsu'wi laja re —ndujwin Ni 'in kunan kan'—. Ti bra ni, lo'o nchga nde loo la, suwee' nee' ti lyuu, lo'o kwi' kuu yuu. Lo'o na' mskañ' cha' lo'o nu'win lo'o nu kuna'an cha' ka ta'a kusuun wan sa ña'an kiñan ña'aan nde loo la. Kwi' ngwaña'an ka tyukwi tyempu nde loo la, ndi'in cha' xuun nten 'in nu kuna'an lo'o nu'win. Ska nten 'in nu kuna'an, ka 'in yu ku'ni tyii yu nchga cha' kuxi nu ngi'ni nu'win,

lo'o ja ka 'in nu'win ku'ni tyii tñan nu su'we nu ku'ni yu kan'.

Ykwi' Ndiose lo'o nu kuna'an kan' chun' ndi'in la:

—Tiya bra nu ndi'in cha' tyi'in sñee' —ndujwin Ni—. Ska ti'í nu tlyu 'a tyijiin bra nu tyi'in sñee', lo'o ndi'in cha' kii tii' nu ti'í bra nu kala sñee'. Ndi'in cha' taloo nu ti'í kan', chun' ndiya 'a tii' tyi'in sñee' lo'o kwilyo'oo; kwi' ngwaña'an ndi'in cha' kulo yu tñan 'iin.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o yu ki'yu kan':

—Cha' nu ja ynaan cha' nu ykwiin' lo'oo, lo'o mdukwa cha' nu ykwi' kwilyo'oo lo'oo, cha' wa yku wan nan nu ndyo'o lo yka nu niin 'wan cha' ja ka ku wan, si'ya wan kanun yuwe' lo chalyuu re —ndujwin Ni 'in yu—. Kan' cha' ka'an 'a nu ti'í ndi'in cha' tyijin wan cha' kaja nan tyijin yu'wi 'wan sa kwa bra nu xu'wi wan chalyuu. Ndi'in cha' xu'wi kiche' lo yuu, lo'o ndi'in cha' ku wan nan nu nsu'wi ne' kixin'. Lo'o lye 'a kutsu rta wan laja nu ngi'ni wan tñan cha' kaja nan ku wan, sa ña'an bra nu kaja wan, kan' ka wan yuu xiya', ta'a yuu nu mdya' wan ti kulo. Kwi' yuu lka wan, lo'o kwi' yuu ndi'in cha' ka wan xiya'.

Bra kan' ngwiñan Ndiose ste' ne' lo'o kijin 'ni, cha' ku' yu ki'yu lo'o kwilyo'o yu. Kan' ykwi' Ndiose:

—Lo'o ni, lka yu ki'yu kan' ña'an ti' nan re, cha' jlyo ti' yu nan ka lka cha' su'we lo'o nan ka lka cha' kuxi. Lo'o ja ka taan chabiya' 'in yu cha' xñi yu nan nu ndyo'o lo xka yka kan' nu nda chalyuu. Si ku yu 'in ran, ja tyii 'a chalyuu 'in yu —ndujwin Ndiose.

Kan' cha' ngulo Ndiose 'in yu ki'yu kan' lo'o kwilyo'o yu cha' ja tyi'in 'a ne' lo yuu su'we kan', se'en lka Edén, lo'o msu'wa Ni 'in yu ki'yu kan' cha' ku'ni yu tñan lo yuu. Kan' msu'wa Ndiose 'in tukwa snan angajle cha' ku'ni kwan lo yuu su'we cha' ja tukwin kan ku nan nu ndyo'o lo yka nu nda chalyuu nu ja tsaa tii 'a 'in nten.

Yjwi ska nten chalyuu 'in ta'a yu

Basado en Génesis 4:1-22, 25-26; 5:3-5, 9-29; 6:1-3

Chun' ndi'in la mdo'o ne' se'en lka Edén, Adán lo'o kwilyo'o yu.

Yu'wi tukwa sñe' ne' bra kan'. Sñe' yu nu kulo ngwa naan Caín. Xka yu nu lyu' la ngwa naan Abel, kan' nu ngi'ni ku'u slya'. Lo'o Caín, kan' nu ngi'ni tñan lo yuu bra kan'.

Bra nu wa mdijin chin' tyempu, ndiya ska tsan 'a tyukwaa yu kune' yaa yu yaa lo'o yu ska lomstan 'in Ndiose. Caín kan', yaa lo'o yu nan nu ndyo'o lo yuu 'in yu, lo'o Abel yaa lo'o yu ska slya' nu su'we la ti ña'an. Mdiya 'a ti' Ndiose 'in Abel lo'o 'in lomstan nu mda yu 'in Ni,

lo'o ja mdiya ti' Ni lomstan nu mda Caín ngwaña'an ti. Bra kan' lye 'a msin' ti' Caín 'in Abel ta'a yu.

Ykwi' Ndiose lo'o Caín bra kan':

—¿Ni cha' msin' 'a tii' 'in ta'aa a? Si nu'win ndaa ska slya' cha' ka lomstan 'ñaän, sa ña'an nu y'ni ta'aa, ndiya 'a tiän' tñan 'iin bra kan'. Lo'o ja y'nii 'a cha' nu ngwa tiän', kan' cha' ndi'in ki'ya 'iin. Si nu tukwaa cha' nu nchkwiin' lo'oo, ja ndi'in 'a cha' ku'nii cha' kuxi. Cha wa mdijin tsan, ndiya ya' ndyukwa ta'a Caín lo'o Abel ne' kixin', bra kan' yjwi Caín 'in ta'a yu. Chun' ndi'in la y'nicha' Ndiose 'in Caín:

—¿La nde ya' nsu'wi ra ta'aa a? —ndujwin Ni 'in.

—Ja jlyo tiän' —ndujwin Caín—. ¿Ta ndi'in cha' ku'niin kwan 'in ta'aän a? —ndujwin yu 'in Ndiose.

—Ni siya ja xlyaa katsaa' 'ñaän —ndujwin Ni—, na' jlyo tiän' cha' wa yjwii 'in ta'aa, kan' cha' taän nu ti'í 'iin. Nu ti'í nu ka 'iin ni, bra nu ku'nii tñan lo'o yuu, ja ska nan tyo'o 'in ran. Tya'aan yu'wii ti ndyuwa ti lo chalyuu, tya'aan naan yuu nu su'we la, lo'o ja ska lo yuu tyo'o nan nu su'we 'iin bra kan'.

Kan' ndujwin Caín 'in Ndiose:

—Ja ka 'ñaän tyjiin nu ti'í nu tlyu 'a ngwaña'an. Si ndi'in cha' tya'aän yu'wiin lo chalyuu, ti nka nu ña'an ti 'ñaän, kujwi 'ñaän bra kan'.

Kan' ytsa' Ndiose 'in yu:

—Ti nka nu kujwi ti 'iin, tlyu 'a nu ti'í ka 'in.

Bra kan' mstyá Ndiose ska biya' 'in Caín lo kuna' yu, cha' si ña'an nten 'in yu, ja kujwi ne' 'in yu. Lo'o mdo'o Caín tijyu' cha' ja kanun 'a yu se'en nu mda'an yu ykwi' yu lo'o Ndiose, mdo'o yu ndyaa yu xka se'en nu naan Nod.

Chun' ndi'in la mjwi kwilyo'o Caín, lo'o mdi'in ska sñe' yu nu ngwa naan Enoc. Bra kan' mdyisnan ngwa tyun nten 'in Caín; lo'o mdi'in ska sñe' Enoc nu ngwa naan Irad; kan' mdi'in ska sñe' Irad nu ngwa naan Mehujael; lo'o mdi'in ska sñe' Mehujael nu ngwa naan Metusael; lo'o mdi'in ska sñe' Metusael nu ngwa naan Lamec bra kan'.

Lo'o Lamec kan' yu'wi tukwa nu kuna'an 'in yu, lo'o tyun sñe'. Ska sñe' yu kan' nu kulo ndukwa la mdyisnan mdi'in ne' te' na'an lo'o y'ni ku'u ne' kuta; lo'o mdiya xka sñe' yu yla sneen lo'o ngwa'a kuwi kulo ndukwa la, lo'o xka sñe' yu ngwa kwityi chkwan kulo

ndukwa la.

Bra nu yu'wi Adán ska siyentu nsu'wi kala tyii yijan, ngula ska sñe' Eva nu ngwa naan Set. Lo'o ti mdi'in la tyun sñe' Adán. Mdiya yu kaa siyentu nsu'wi kala tyii yijan chalyuu bra nu ngujwi yu. Lo'o Set ni, mdi'in ska sñe' nu ngwa naan Enós. Ta'a tyukwaa ne', Set lo'o Enós, su'we 'a y'ni ne' nde loo Ndiose.

Mdi'in ska sñe' Enós nu ngwa naan Cainán. Ti tyun sñe' Enós mdi'in. Lo'o mdi'in ska sñe' Cainán nu ngwa naan Mahalaleel. Lo'o Cainán, ti mdi'in la sñe' yu. Lo'o mdi'in ska sñe' Mahalaleel nu ngwa naan Jared. Ti mdi'in la sñe' Mahalaleel bra kan'. Lo'o mdi'in ska sñe' Jared nu ngwa naan Enoc. Lo'o Jared, ti mdi'in la sñe' yu. Lo'o mdi'in ska sñe' Enoc nu ngwa naan Musalén. Ti mdi'in la sñe' Enoc bra kan'. Su'we 'a y'ni Enoc, lo'o ynan 'a yu cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu. Kan' cha' bra nu yu'wi Enoc snan siyentu nsu'wi snan yla nsu'wi ki'yu yijan, ndyaa lo'o Ndiose 'in yu ne' kwan. Si'i nan ngujwi yu ndyaa yu, ña'an lu'u yu ndyaa yu.

Mdi'in ska sñe' Musalén nu ngwa naan Lamec. Lo'o ti mdi'in la sñe' Musalén. Kaa siyentu nsu'wi snan yla nsu'wi kaa yijan nsu'wi Musalén bra nu ngujwi yu. Kan' mdi'in ska sñe' Lamec nu ngwa naan Noé. Lo'o Lamec, ti mdi'in la sñe' yu bra kan'.

Ngwaña'an ngwa yu'wi ka'an la nten chalyuu. Bra nu ngwa ka'an la nten, kan' cha' yu'wi ka'an la cha' kuxi. Kan' cha' ndujwin Ndiose: —Ja taän 'aän chabiya' xu'wi nten chalyuu chan 'a. Wa ka'an tyempu ti'í 'a nsu'wi tiyeän na'aän cha' kuxi nu ngi'ni ne' re, chun' ngi'ni ne' nan nu nchka ti' ti ne'. Ska siyentu nsu'wi kala yijan, sa kwa ti yijan taän chabiya' xu'wi nten chalyuu.

Bra nu ngwa tlya tyi'a lo chalyuu

Basado en Génesis 6:5-18, 20, 22; 7:1—8:22; 9:1-3, 11-13

Bra nu na'an Ndiose cha' wa ka'an 'a nten yu'wi chalyuu, lo'o xkwi' cha' kuxi nu nda'an tiye ne' ngi'ni ne', bra kan' ngwa xi'in 'a ti' Ndiose cha' ngwiñan 'in nten. Bra kan' ndujwin Ni:

—¡Ja la 'a ndyaa to'o su'we cha' ndaän chalyuu 'in nten! Su'we la ku'niñ tyiñ 'in nchga nten chalyuu, kwi' ngwaña'an 'in nchga 'ni xuwe lo'o 'ni tnun, lo'o nchga 'ni xuwe ti lo'o kunan lo'o kiñi. Chin nka tiyeän cha' mñaän 'in ran.

Yu'wi ska yu ki'yu nu su'we 'a ngwa tiye Ndiose na'an Ni 'in yu. Yu ki'yu kan' ngwa naan Noé. Lo'o Noé ngwa ska yu ki'yu nu ñi 'a ngi'ni lo chalyuu, ynan 'a yu cha' nu ykwi' Ndiose. Nchga nten ta'a

nsu'wi yu chalyuu, ska ti Noé su'we 'a y'ni tñan nu ngwa ti' Ndiose cha' ka. Mdi'in snan sñe' Noé nu ngwa naan Sem, Cam lo'o Jafet. Bra kan' ngulo Ndiose tñan 'in Noé:

—Wa mda'an cha' tiyeēn cha' ku'ni tyiīn 'in nchga nten nu nsu'wi chalyuu chun' lye 'a ngi'ni ne' ki'ya, lo'o xkwi' cha' kuxi nda'an tiye ne' cha' ku'ni ne' —ndujwin Ni—. Kan' cha' ku'niīn tyiīn 'in ne' ña'aan lo chalyuu re; nu'win lo'o nten 'iin, kulaān 'wan. Kan' cha' nchka tiān' cha' kwiñan nu'win ska yka na'an lo'o ka', lo'o kwi' kan' kwiñaan ska na'an chun' yka na'an se'en xu'wi nchga nten 'iin. Ta'aan nan tijin' ña'aan chun' yka na'an kan', lo'o nde ne' ran cha' ja katen tyi'a ne' ran. Nde biya' kwiñan wan yka na'an kan': Ska siyentu nsu'wi kala ndi'yun metru nde ku' ran, kala ndukwa snan metru nde loo nan, lo'o tii lyukwa metru nde kwan. Ndi'in cha' ka ran snan tu'wa, lo'o tya' ska tuna'an sa biya' ska jlu'we metru nde ke nan. Lo'o tyukwa xka tuna'an skaa ti la'a ran. Cha wa mdyii mñaan yka na'an kan', ku'niīn cha' lye 'a ki'ya tyoo lo yuu cha' katin nchga nan lu'u nu nsu'wi lo chalyuu. Ska ti nu'win kulaān 'iin lo'o nten 'iin.

Y'ni Noé nchga tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Cha wa mdyii mdyia' yka na'an kan', ykwi' Ndiose lo'o Noé xiya':

—Sten lya wan ne' yka na'an lo'o nchga nten 'iin —ndujwin Ni 'in yu—, cha' nchga nten nu nsu'wi chalyuu ni, ska ti nu'win lka nten nu su'we ngi'ni tloūn.

Bra kan' yten Noé ne' yka na'an lo'o kwilyo'o, lo'o sñe', lo'o sñe' xiin cha' lyaa ne' bra nu lye 'a ki'ya tyoo. Nchga loo 'ni nsu'wi chalyuu, ndiya nu yten lo'o ne'. Yten ska 'ni kala lo'o ska 'ni kute' cha' ja tyii 'a nchga 'ni kan'. Y'ni Noé nchga tñan nu ngulo Ndiose 'in yu cha' ja tyii 'a nchga 'ni kan'. Lo'o yten xa kati 'ni 'in nchga loo 'ni nu nchku nten. Mda'a kati tsan, ta'a ne' wa nsu'wi ne' yka na'an. Bra kan' mdukun' Ndiose tuna'an, lo'o kan' lye 'a mdyisnan ngwi'ya tyoo. Tyukwi tu'wa tsan lo'o tu'wa tla ngwi'ya tyoo bra kan'. Bra nu mchkwen yla tyi'a, bra kan' mchkwen kwan yka na'an lo tyi'a. Ska ya' lye 'a mchkwen kwan tyi'a, mdyii mdukun' tyi'a yuu chun' nchga ki'ya nu kwan la ti ndukwa. Nchga ki'ya ja ngwa chkan' ran. Wa mdiijn ti xka ko', wa y'ni skwa kiya' yka na'an lo ki'ya, bra kan' mslaa Noé tu'wa na'an nu ndukwa ke yka na'an, ya' ngulaa yu ska kiñi cha kun cha' tsaa na'an si wa ngwityi ka lo yuu. Bra ti ngala kiñi cha kun xiya' cha' ja mjwi yuu wtyi cha' tsaa tukwa i', chun'

ñā'an ti ti ndi'in tyi'a lo yuu. Bra kan' msñi Noé kiñi cha kun, kan' msu'wa 'in i' ne' yka na'an xiya'. Xa kati tsan ti ngita la yu ya' ngulaa yu 'in i' ne' yka na'an ndyaa i' xiya'. La msiin, ngala kiñi cha kun kan', ndi'ya i' ska lka' yka ya'a ndukwa tu'wa i'. Kan' cha' mgii ti' Noé cha' wa ngwityi yuu. Ti ngita Noé xa kati tsan, ya' ti msu'wa 'in kiñi cha kun ndyaa i' xiya', lo'o kiñi cha kun kan', ja ngila 'a i' ne' yka na'an xiya'. Kan' mslaa Noé ska yu'we ke yka na'an kan', lo'o na'an yu cha' wa ngwityi yuu.

Ykwi' Ndiose lo'o Noé xiya':

—Tyo'o lya wan ne' yka na'an lo'o kwilyo'oo lo'o sñee' lo'o sñee' xiin —ndujwin Ni 'in yu—. Kulaa 'in nchga 'ni cha' tsaa i' ñā'aan lo chalyuu cha' xu'wi la sñe' i'.

Ngwaña'an ngwa cha' mdo'o nchga nten lo'o 'ni 'in ne', ne' yka na'an kan'. Chun' ndi'in la, y'ni Noé ska msaa se'en xtya yu xu'we 'in Ndiose. Lo msaa kan' mdikin yu 'ni lo'o kiñi kan', mda yu 'in ran ñā'an ti' ska lomstan 'in Ndiose. Bra nu na'an Ndiose 'in ran, mdiya 'a ti' Ni. Bra kan' ndujwin Ni:

—Ja ndi'in 'a cha' ku'niñ ngwaña'an xiya', cha' chkun' yuu lo'o tyi'a si'ya nten chalyuu, cha' ti bra nu xuwe ne' ni, sa loo ti cha' kuxi nda'an cha' tiye ne'. Ja ku'niñ 'aän xiya' cha' jwlyoo nchga 'ni sa ñā'an nu wa y'niñ ni. Tyukwi bra nu ndi'in chalyuu, kaja chabiya' kata nten nan kwiñi 'in ne', lo'o xo' kii ne' nan nu ndyo'o 'in ran; ti tiya tyempu nu ka tlya', lo'o tiya tyempu nu ka tikee' kwan. Nsu'wi cha' kala tyoo, lo'o nsu'wi cha' kala kwan; lo'o nsu'wi cha' ki'ya xaa, lo'o nsu'wi cha' ki'ya tla bra kan'.

Lo'o nkwan Ndiose 'in Noé lo'o sñe' yu bra nu ykwi' Ni cha' re:

—Tyi'in sñe' wan, cha' ka ka'an la wan tsaa wan ñā'aan chalyuu —ndujwin Ni 'in ne!—. 'Wan, ndi'in cha' kulo wan tñan 'in nchga 'ni, lo'o 'ni xuwe ti, lo'o kunan, lo'o kiñi, lo'o kula. Nchga 'ni lo'o kixin' kunanjo'o 'wan cha' ku wan. Ja ku'niñ tyiñ 'aän 'in nten chalyuu lo'o 'ni 'in ne' sa ñā'an nu wa y'niñ lo'o tyoo tlya re. Ja ki'ya 'a tyoo nu sa tlyu ti ku'ni tyii 'in chalyuu. Wa mstyään kunan ta ne' kwan, cha' kan' nu ta biya' cha' ja ki'ya 'a tyoo nu lye, cha' ja katin 'a nchga nan.

Y'ni Ndiose cha'ja chkwi' 'a nten chalyuu ska loo ti cha'

Basado en Génesis 10:32.11:9

Bra nu wa mdijin tyoo tlya kan' ni, nchga nten nu mdo'o laa kan', yu'wi ka'an 'a sñe' ne', lo'o ngwaña'an xiya' yu'wi ka'an la nten lo

chalyuu. Nu ngwa tyempu kan' nchga nten chalyuu ykwi' ne' ska loo ti cha'. Kan' ykwi' ne' ska tsan:

—Kwiñaan ska kichen nu tlyu, lo'o ska na'an nu kwan 'a, cha' tyu'wi ti' nten 'ñaan nde loo la. Lo'o ja kanean ta'aan ña'aan lo chalyuu bra kan'. Su'we la xu'wian ska ti se'en bra kan'.

Bra nu na'an Ndiose kichen tlyu lo'o na'an kwan nu nñan ne' kan', mda'an cha' tiye Ni: “Wa mdyisnan y'ni ne' kwa ska tñan cha' siye' 'a ne', lo'o ja tukwin 'a ti tyuun loo ne' bra kan'. Ska ti loo cha' nchkwi' ne' kwa lo'o ta'a ne', kan' cha' ndi'ya ne' kwenta, lo'o ngi'ni ne' nchga cha' nu nka tiye ne'. Lo'o ni, ki'yañ lo chalyuu cha' xtiyañ' cha' nchkwi' ne' cha' ja ki'ya 'a ne' kwenta cha' nu nchkwi' ne' lo'o ta'a ne'.”

Lo'o ngwañan'an mstya' Ndiose cha' nu nchkwi' nchga nten kan'. Kan' cha' ngulaa ya' ne' cha' nñan ne' kichen tlyu kan', lo'o msnen ta'a ne' ña'aan lo chalyuu. Kichen tlyu kan' ngwa naan Babel, lo'o chun' kan' mstya' Ndiose cha' nu nchkwi' nten.

Ngulo suwi Ndiose 'in Bran

Basado en Génesis 11:10, 27-32; 12:1-20

Yu'wi ska yu ki'yu nu ngwa naan Taré, nu ngwa nten 'in Sem, sñe' Noé. Lo'o mdi'in ska sñe' Taré nu ngwa naan Bran. Mjwi kwilyo'o Bran lo'o ska nu kuna'an nu ngwa naan Sara. Lo'o mdi'in ska yu ki'yu nu kune' la nu ngwa naan Lot, sñe' ta'a ngula Bran ngwa yu. Mdi'in ne' lo yuu 'in ne' caldeo, ska kichen nu ngwa naan Ur.

Lo'o Taré, sti Bran, mdo'o kichen tyi yu lo'o Bran lo'o Sara lo'o Lot cha' tsaa xka lo yuu nu tijyu' 'a nu naan Canaán. Bra nu wa s'ni 'a nsu'wi ne' tukwiin, kan' nu mdiyan ne' kichen Harán, nganun yu'wi ne' kichen kan'. Kan' ngujwi sti Bran, nde kichen Harán.

Ska tsan ykwi' Ndiose lo'o Bran:

—Xnuun ti'iin yuu 'iin, lo'o nten 'iin, lo'o na'an tyi stii, cha' tsaa xka lo yuu se'en nu tsa'añ lo'oñ 'iin —ndujwin Ni 'in yu—. Ku'niñ ska kichen tnun lo'o nten 'iin; ku'niñ cha' su'we lo'oo, lo'o nchga nten chalyuu nu ndi'in cha' xu'wi lyo ne' 'iin. Nu'win kaa ska yu nu su'we la ka 'iin ke xka ta nten. Ku'niñ su'weñ lo'o nten nu ku'ni su'we lo'oo; xtyañ yuwe' 'in nten nu xtya yuwe' 'iin. Si'ya nu'win, ku'niñ su'weñ lo'o nchga nten nu nsu'wi lo chalyuu —ndujwin Ndiose.

Bra nu ngujwi sti yu, mdukwa 'a yu tñan nu ngulo Ndiose 'in yu, kan' cha' mdo'o yu nde Harán lo'o Lot ta'a yu, lo'o slya' 'in yu, lo'o

nchga 'ni 'in yu, lo'o msu nu ña'ansiin 'ni 'in yu. Ti x'ni 'a yu'wi ne' tukwiin, kan' nu mdiyan ne' ska se'en nu ngwa naan Betel, se'en lka lo yuu Canaán. Bra nu mdiyan yu, wa nsu'wi ne' canaanita lo yuu kan', lo'o ykwi' Ndiose lo'o Bran cha' ta Ni yuu kan' 'in nten 'in yu nu ka nde loo la. Bra kan' mstyá Bran ska msaa kee, lo'o yjwi yu ska 'ni cha' ka ska lomstan nu ka 'in Ndiose lo msaa kan'.

Chun' ndi'in la ngwi'ya ska jwi'ñan nu tlyu 'a lo yuu Canaán kan'. Kan' mske! ti' Bran cha' ja kaja 'a nan ku yu, kan' cha' mdo'o ne' ndyaa ne' cha' xu'wi ne' nde Egipto, cha' ynan ne' cha' wa nsu'wi nan nchku ne' nde lo yuu kan'.

Bra nu wa tiyan ti ne' nde Egipto, ndujwin Bran 'in kwilyo'o yu: —Jlyo tiän cha' nu'win lkaa ska nu kuna'an nu ndi'ya 'a ña'an, lo'o bra nu ña'an ne' Egipto 'iin, xkwi ti' ne' 'iin. Bra kan' kujwi ne' 'ñaän cha' kanun ne' lo'oo. Kan' cha', su'we la chkwiin lo'o ne' cha' ta'aän ngulaän lka nu'win.

Bra nu mdiyan ne' nde Egipto, na'an ne' Egipto cha' ndi'ya 'a ña'an Sara. Bra kan' yaa ytsa' ne' 'in Faraón, nu ngwa ree 'in ne' Egipto, cha' ndi'ya 'a ña'an nu kuna'an kan'. Chun' ndi'in la msu'wa ree 'in ne' cha' tsaa ykwi' ne' lo'o Bran cha' tsaa Sara na'an tyi Faraón. Mda'an cha' tiye Faraón cha' ka kaja kwilyo'o lo'o Sara, ni siya ka'an 'a nu kuna'an ndi'in 'in yu. Kan' cha' nda xu'we ree slya' 'in Bran, lo'o kuta, lo'o burru, lo'o camello, lo'o nten nu ka msu 'in yu. Lo'o Ndiose, ja mdiya 'a ti' Ni na'an nan nu nchka kan'. Kan' cha' nda Ni nu ti'f 'in Faraón, lo'o nchga nten 'in Faraón kan', nda Ni kicha 'in ne'. Bra kan' ngwa biya' ti' ree Faraón cha' kwilyo'o Bran lka Sara, kan' cha' msi'ya yu 'in Bran cha' chkwi' yu lo'o. Liye 'a ykwi' yu bra kan':

—¿Ni cha' y'nii ngwaña'an 'a? —ndujwin ree—. ¿Ni cha' ja ykwii' lo'oüñ cha' kwilyo'oo lka nu kuna'an re a? Nu'win nchkwi' cha' ta'aa ngulaa lka, lo'o mdaa chabiya' cha' kaja kwilyo'oüñ lo'o. Nde ndiya kwilyo'oo. ¡Tyaa lyaa lo'oo 'in kwilyo'oo, tyaa lyaa wan sikwa!

Bra kan' mdo'o Bran nde Egipto, sa tlyu ti lo'o kwilyo'o lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu.

Ngulaa ya' ta'a Bran lo'o Lot

Basado en Génesis 13—14

Wa mdo'o Bran nde Egipto lo'o kwilyo'o lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu, kan' ngala yu lo yuu Canaán; lo'o Lot ta'a yu ndyaa lo'o yu. Bra

nu ngala ne' Betel se'en nu mstyá Bran ska msaa kee 'in Ndiose nu ngwa s'ni la, kan' yaa ti'in ne' xi'i cha' yjwi yu ska 'ni cha' ngwa lomstan, cha' ndya ne' xu'we 'in Ndiose bra kan'.

Kuliya' 'a Bran kan' ni; ndiya oro lo'o plata lo'o ka'an 'a 'ni 'in yu. Lo'o Lot, kuliya' yu ña'an ti' Bran ta'a yu; ndiya slya' lo'o kuta lo'o ka'an 'a nten nu nda'an lo'o yu. Se'en nu nsu'wi ne' kan', ja ndlya 'a lo yuu kwa cha' xu'wi ka'an 'a 'ni. Ja ngwa 'a xu'wi ne' su'we ti lo'o ta'a ne', chun' nten nu na'ansiin 'ni 'in Bran msuun ne' lo'o nten nu na'ansiin 'ni 'in Lot. Kan' cha' ykwi' Bran lo'o Lot bra kan':

—Ta'aän lka nu'win —ndujwin Bran 'in yu—; kan' cha' ja ndi'in cha' tyi'in kusuun nten 'iin lo'o nten 'ñaän. Su'we la kulaa yaan' ta'aan. Kwa ndiya ña'aan yuu kwa, cha' kuloo suwii se'en xu'wii. Si nu'win tsaa la'a se'en kaa, na' tsa'aän la'a se'en kwín; lo'o si tsaa la'a se'en kwín ni, na' tsa'aän la'a se'en kaa.

Na'an Lot tyukwi ña'aan lo nten' chku Jordán, kan' na'an cha' ka'an 'a tyi'a nsu'wi nten' kan', ña'an ti' si lka ran se'en ndi'in yka kwiñi 'in Ndiose. Ngulo suwi Lot ña'aan nten' Jordán bra kan', ndyaa yu cha' xu'wi yu kichen nu ndi'in lo nten' kan'. Chun' ndi'in la, yaa yu yu'wi yu kichen Sodoma, se'en nu chen 'a ña'an ngi'ni nten, tnun 'a cha' kuxi n'ni ne' kan'.

Nganun yu'wi Bran yuu nu nsu'wi ki'ya tnun 'in Canaán. Kan' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Ña'an ti tyi'in se'en nsu'wii —ndujwin Ni 'in Bran—. Na' taän ña'aan yuu se'en chkan' re. Nu'win lo'o nten 'wan nu ndijyan chun' ndi'in la, ki'ya loo wan 'in yuu re. Na' ku'niñn cha' ka ka'an la nten 'iin sa ña'an nchka ti' yuu ta nu nsu'wi chalyuu. ¡Tyituun lyaa, tsaa na'aan ña'aan lo yuu re; na' taän ran 'iin ni!

Bra kan' mdukwi tuun Bran lo'o nten 'in yu, mxo' su'wa yu nchga te' na'an 'in yu, mdo'o yu ndyaa yu cha' xu'wi yu ne' xo'o tnun nu naan Mamre, kwi' se'en ti kichen Hebrón. Kan' mstyá yu ska msaa kee cha' ku'ni tnun yu 'in Ndiose. Nde kwa mda yu ska 'ni nu ka xu'we Ndiose bra kan'.

Laja nu nsu'wi Bran Mamre, ree 'in kichen Sodoma, kwi' ree 'in kichen Gomorra ndi'in wsuun ne' 'a tyukwaa ne' lo'o ree 'in xka ta kichen. Kan' nu y'ni kanan 'in 'a tyukwaa ree kan', lo'o bra kan' msnan tyukwaa ree kan' tuwiin nde nten'. Lo'o nten' kan' ndi'in tyun tiyuu tnun la ndyaa snan ree kan', mdiyuu ree ne' tiyuu kan'. Bra kan' xka ta ree kan', yten yu kichen Sodoma lo'o kichen

Gomorra, ngwi'ya ree nchga nan nchku nten, nchga nan su'we nu ndiya 'in ne' kan'. Lo'o ndyaa lo'o ne' tyun nu kuna'an. Bra nu mxitukwi ne' ndyaa ne' bra kan', mdijin ne' se'en ndiya na'an 'in Lot ta'a Bran nu ndiya kichen Sodoma. Lo'o msñi ne' 'in Lot, ndyaa lo'o ne' 'in yu presu lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu.

Bra kan' msnan ska yu ki'yu nu mdo'o laa ya' ne' xa'an kan', ska yu nu lka msu 'in Lot, ndyaa ytsa' 'in Bran nan lka nu nchka kan'. Bra nu ynan Bran cha' ndyaa lo'o ne' xa'an 'in ta'a yu presu, mxo' kii yu snan siyentu nsu'wi ti'yun xnan nten nu lka msu 'in yu, lo'o ta'a ne' mdo'o ña'an ne' chun' ree kan', mdiya ne' kichen Dan. Bran lo'o nten 'in yu msuun lo'o ne' bra kan', yaa ña'an chun' ne' nde se'en naan Hobab; la kan' ngulaa Bran nchga nan nu ngwi'ya ne' xa'an kan'. Ngwaña'an ngwa cha' mdaya' Bran 'in Lot ta'a yu cha' mdo'o laa yu lo'o nchga nan nu y'ni ne' kunan 'in yu. Lo'o mchkwana laa yu 'in nchga ta'a yu lo'o nu kuna'an nu wa yaa lo'o ne'.

Bra nu ngala Bran cha' wa yaa wsuun yu lo'o ta'a ree kan', kan' mdo'o ree 'in Sodoma lo'o ska sti jo'o 'in Ndiose, ykwi' yu lo'o Bran. Sti jo'o kan' naan Melquisedec, kwi' yu lka yu ree 'in Salem. Msu'wa Melquisedec nkwan ke Bran, kan' ykwi' yu lo'o Bran:

—Ndiose nu mñan nchga ne' kwan nu mñan nchga lo yuu, kan' su'wa nkwan kee —ndujwin Melquisedec—. Tlyu 'a nchka Ndiose cha' mda Ni chabiya' cha' ku'ni wan kanan 'in nten nu lka kontra 'wan.

Nchga nan nu ngulo Bran 'in ree kan', yu'wa nu wa yaa lo'o ree kan', tii yu'we ngulo Bran 'in ran. Kan' mda Bran sa yu'we 'in Melquisedec, cha' lka yu sti jo'o 'in Ndiose.

Bra kan' ykwi' ree 'in kichen Sodoma lo'o Bran:

—Taa nchga nten nu yaa presu kwa 'ñaän, lo'o nu'win kanuun lo'o nchga yu'wa kwa —ndujwin ree kan'.

Mxkwen Bran 'in yu bra kan':

—Katsaän' ñi 'iin cha' wa mskaän' cha' lo'o Ndiose nu nka X'naan nu tlyu la, nu wa mñan nchga ne' kwan lo'o nchga lo yuu, cha' ja ska nan 'iin sñiän, cha' ja ka chkwii' chun' ndi'in la cha' nu'win y'nii kuliya' 'ñaän —ndujwin Bran 'in ree kan'.

Chun' ndi'in la ngala Bran se'en ndiya te' na'an 'in yu xiya'.

Mskan' Ndiose ska cha' lo'o Bran

Basado en Génesis 15:1-6, 13-14, 18; 16:1-12, 15-16; 17:1-21, 23-27
Chun' ndi'in la, cha wa mdijin cha' kan', ykwi' Ndiose lo'o Bran:

—Ja ka xi'in tii', Bran, na' ña'ansiin 'iin. Ka'an 'a cha' su'we taän 'iin.

Mxkwen Bran 'in Ni:

—¿Ni tñan ka ku'ni nchga nan nu taa 'ñaän a? Nu'win jlyo tii' cha' ja ska sñeën' nsu'wi.

Bra kan' yaa lo'o Ndiose 'in Bran chun' ska se'en nu laja 'a, se'en nu chkan' ña'an tyukwi ña'aan ne' kwan. Kan' ndujwin Ni 'in Bran:

—Ña'aan su'we ne' kwan kwa, bra kan' lkwaä lyaa nchga kwii lo'o kulasiin nu ndukwi kwan, si kaa 'iin; kwi' sa ña'an kwa ka nten 'iin chun' ndi'in la.

Ndyaa ña'an 'a ti' Bran cha' ka cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu. Kan' cha' mgii ti' Ndiose cha' lka yu ska nten nu su'we 'a.

Ti ykwi' la Ndiose lo'o Bran bra kan':

—Taän tuñn' yuu re 'in nten 'iin chun' ndi'in la. Kulo ndukwa la ndi'in cha' ka biya' tii' cha' xu'wi nten 'iin xka nasiyun ska tyempu —ndujwin Ni—. Nde kwa ka ne' msu presu 'in xka ta nten kan', kan' nu ku'ni kuxi lo'o ne' tyukwi jakwa siyentu yijan. Lo'o taän nu ti'í 'in nasiyun nu xñi presu 'wan cha' ka wan msu. Chun' ndi'in la, tyo'o laa nten 'iin lo'o ka kuliya' 'a ne' bra kan' —ndujwin Ndiose 'in Bran—. Nde lka yuu nu taän 'in nten nu 'iin nu lijyan lo chalyuu chun' ndi'in la. Tyisnan yuu re nde tu'wa chku Egipto tyukwi sa ña'an nu kilaan tu'wa chku tlyu, nu naan Eufrates. Kan' ka yuu nu taän 'wan.

Wa mdyii ykwi' Ndiose lo'o Bran. Lo'o ni, wa mdijin tii yijan ti bra nu ykwi' Ndiose lo'o Bran ti kulo, cha' ta Ni yuu Canaán kan' 'in yu lo'o 'in nten 'in yu. Lo'o Sara lo'o Bran ti ji tyi'in sñe' ne' bra kan'. Na'an tyi Bran, kan' ndi'in ska ne' Egipto nu lka msu 'in Sara. Ngwa ska tsan ykwi' Sara lo'o Bran:

—Ña'aan 'aan, ja ya ta Ndiose chabiya' tyi'in sñeën', kan' cha' jñaan cha' tlyu ti' 'in Ni cha' tyi'iin lo'o Agar nu lka msu 'ñaän, cha' tyi'in sñee' lo'o.

Mslyaa Bran cha' nu ykwi' Sara, lo'o mdi'in yu lo'o Agar. Bra nu mgii ti' Agar cha' wa tnan, mdyisnan na'an ti'í ti' 'in nu lka x'nan. Bra kan' ytsa' Sara 'in Bran, lo'o mxkwen yu cha' 'in:

—Ña'aan 'aan, nde ti ndi'in msu 'iin. Nu'win ndloo tñan 'in. Ku'nii lo'o sa ña'an nu su'we la, nxke' tii'.

Ti bra kan' mdyisnan Sara y'ni xa'an lo'o Agar, sa ña'an ya' mdo'o Agar msnan tijyu' nde ska nten' nu wtyi 'a. Lo'o angajle 'in Ndiose

na'an 'in Agar lo nten' wtyi kwi' ti ska se'en ndukwa tyi'a, lo'o ndujwin 'in:

—Yaa lyaa se'en ndi'in x'naan xiya' lo'o tukwaa nchga cha' nu chkwi' ne' kula kwa lo'oo. Ka'an 'a nten tyi'in 'iin yijan nu liijan nde loo la. Kuwi' nu tyi'in 'iin ka naan Ismael, cha' nchka t'nan ti' Ndiose ña'an 'iin cha' xi'in 'a tii'. Bra nu ka tlyu yu, kan' ka yu ska nten nu xuun lo'o nchga nten, kwi' ngwaña'an xuun nchga nten lo'o ykwi' yu.

Bra kan' ngala Agar na'an tyi Bran xiya'. La yu'wi Bran jakwa yla ndukwa skwa yijan, ngula sñe' Agar, nu mstyia Bran nin yu cha' ka naan yu Ismael.

Bra nu yu'wi Bran jakwa yla nsu'wi ti'yun lkwa yijan, ngwu'u tloo Ndiose 'in yu, lo'o ndujwin Ni 'in yu bra kan':

—Na' lkaän Ndiose nu tlyu la ti nsu'wi. Nde ña'an tyi'iin lo chalyuu, ja ska cha' kuxi ku'nii tloün, lo'o ni, skaän' ska cha' lo'oo: Ku'niin cha' ka ka'an 'a nten 'iin, laja kan' tyo'o tyun ree nu ka ndloo 'in nasiyun. Cha' nu skaän' lo'oo ni, lo'o 'in nchga nten 'iin, kan' lka cha' na' kaän Ndiose 'iin lo'o Ndiose 'in nchga nten 'iin bra kan'. Nu'win lo'o nten 'iin, taän yuu Canaán re 'wan, kan' lka yuu se'en ndi'iin ni. Taän yuu re cha' kanun 'wan tyukwi tyempu nu liijan nde loo la, lo'o na' kaän Ndiose 'wan bra kan'. Cha' ja ka jlyaa ti' wan cha' nu wa mskaän' lo'o wan, nde tñan nu ku'ni wan: Kuloo tñan cha' si'yu nten kijin ke kutsi' 'in ta'a yu ki'yu 'wan, kan' ka ska biya' nu mstyia Ndiose cha' kanun lo kuna' ne'. Ti ni lo'o nu ka nde loo, nchga sñe' wan nu ki'yu ndi'in cha' si'yu wan kijin ke kutsi' 'in yu bra nu wa mda'a snu' tsan ngula yu. Ngwaña'an kanun biya' lo kuna' wan, cha' tyu'wi ti' wan cha' nu wa mskaän' lo'o wan. Ka ran ña'an ti' ska biya' nu xu'wi 'wan tyukwi nu ndi'in wan lo chalyuu. Ti nka nu ja nchka ti' xi'yu kijin ke kutsi' 'in yu, ja ka xu'wi yu kan' laja wan, cha' ja mdukwa yu tñan nguloün.

Lo'o kan' ykwi' Ndiose lo'o Bran xiya':

—Taän ska sñe' nu'win lo'o Sara.

Mduun xtyin' Bran sa ña'an m'ni chkan yu lo lyuu, laja nu nda'an cha' tiye yu: “¿Ta ka tyi'in sñe' nten nu nsu'wi ska siyentu yijan a? ¿Ta ka tyi'in sñe' Sara bra nu ndiya jakwa yla nsu'wi tii yijan a?” Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Wa ykwiin' cha' kwilyo'oo tyi'in ska sñee' nu ka naan Saa. Kwi' ña'an ni ti la xka yijan tyi'in sñe' ne'.

Ynan Bran cha' nu ykwi' Ndiose lo'o, kan' cha' mstyá yu biya' nu ndujwin Ndiose kan' 'in Ismael ti kwi' tsan kan'; lo'o mstyá yu biya' 'in nchga yu ki'yu 'in yu, lo'o 'in nchga yu ki'yu nu ndi'in na'an tyi yu nu ngi'ni tñan 'in yu, sa ña'an nu wa ykwi' Ndiose lo'o. Lo'o ykwi' Bran ngwi'ya biya' kan'.

Ykwi' Bran lo'o Ndiose cha' 'in nten Sodoma

Basado en Génesis 18

Ngwa ska tsan ngwu'u tloo Ndiose 'in Bran. Laja nu ndukwa Bran tu'wa te' na'an 'in yu, na'an yu cha' nduun snan yu ki'yu tloo yu. Ska kan' lka Ndiose, lo'o ja nsu'wi lyo Bran 'in Ni.

Bra nu na'an Bran 'in ne', mdyituun yu cha' chkwi' yu lo'o ne'. Yaa lo'o yu 'in ne' cha' xitña' ne' ne' yka tla'. Kan' ngulo yu tñan cha' kan tyi'a katen kiya' ne', lo'o ngulo yu tñan cha' kan nan ku ne' kan'.

Cha wa mdyii yku ne', kan' y'nicha' ne' 'in Bran:

—¿La nde ya' nsu'wi ra Sara kwilyo'oo a? —ndujwin ne'.

—Ne' ña'an kwa —ndujwin yu.

Kan' ndujwin ska ne' kan' 'in yu:

—Xka yijan ndijyaän na'aän 'iin xiya', lo'o bra kan' wa ndiya ska sñe' Sara nu lka kwilyo'oo.

Tyukwi bra kan' nduun Sara ne' ña'an nganan nchga cha' nu nchkwi' ne' kan'. Bran lo'o Sara wa kula 'a ne', kan' cha' lye 'a nxyti Sara bra kan', lo'o mgii ti' Ndiose cha' mstyí Sara.

—¿Ni cha' nxyti ra Sara? —ndujwin Ndiose 'in Bran—. ¿Ta ndiya cha' tukwi 'a nu ja ka 'in Ndiose ku'ni a?

Kan' mdyituun ne' kan', cha' tsaá ne' tuwiin kichen Sodoma. Bra kan' mda'an cha' tiye Ndiose: “Su'we la si katsaän' 'in Bran tñan nu ku'niñ ni, cha' ykwi' yu ka sti ska kichen nu tlyu lo'o nten nu ngula 'a ti'. Wa niñ 'in yu cha' su'we 'a ku'niñ lo'o nten nchga kichen nu ndi'in lo chalyuu, chun' cha' nu wa ykwiñ' lo'o yu; lo'o kwi' nguloñ suwiñ 'in yu cha' kulo yu tñan 'in sñe' yu lo'o nchga nten 'in yu, cha' tukwa ne' tñan nu nguloñ 'in ne' lo'o ku'ni ne' cha' su'we, cha' ngwaña'an ka ne' nten su'we, nten nu ñi. Ngwaña'an ka ku'niñ nchga cha' nu ykwiñ' lo'o yu.”

Kan' ngwa cha' mda'an tiye Ndiose, lo'o ytsa' Ndiose 'in Bran bra kan':

—Ne' kichen Sodoma lo'o ne' kichen Gomorra, kuxi 'a ngi'ni ne', lo'o tlyu 'a ki'ya ngi'ni ne' —ndujwin Ni—. Ni, tsa'aän nde kwa si

chañi ka cha' xa'an 'a ne' kwa, ña'an ti' cha' nu wa ynaän; si kwi' ran, ka jlyo tiän'.

'A tyukwaa ne' kan' ndyaa ne' nde kichen Sodoma, lo'o Ndiose nganun tuun lo'o Bran xa xi'i ti. Kan' mnicha' Bran 'in Ndiose: —¿Ta su'wa ti kujwii nten su'we lo'o nu ndukwi ki'ya a? —ndujwin Bran—. Si ndiya tu'wa tyii nten su'we kichen kan', ¿ta xu'wii cha' tlyu ti' 'iin lo'o nchga nten kichen chun' tu'wa tyii nten su'we kan' a? Ja ndi'in cha' kujwii su'wa ti 'in nten su'we lo'o nu ndukwi ki'ya kan'. Nu'win lkaa wse nu tlyu la ti tyukwi ña'aan chalyuu, nchga bra su'we ngi'nii biyaa' ki'ya.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Si tyija tu'wa tyii nten su'we 'ñaän kichen Sodoma, chun' ne' kan' ku'niin cha' tlyu ti' 'in ta'a nten nsu'wi kan' —ndujwin Ni.

Kan' ykwi' Bran lo'o xiya':

—Ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän cha' ngi'niin ngula tiyeen chkwiiin' lo'oo ngwaña'an, cha' nu'win lkaa Ndiose ni, lo'o na' lkaän nten mdya' lo'o yuu ti. Si lyiji xa ti'yu nten cha' ka tu'wa tyii nu su'we, ¿kwi' ku'nii tyii 'in kichen cha' lyiji xa ti'yu nten su'we kan' a?

—Si kaja tu'wa ngi'yu nten su'we 'ñaän, ja ku'niin tyiin kichen kan' —ndujwin Ndiose.

—Ja chan si ndiya tu'wa ti nten nu su'we, ¿si ndiya tu'wa, ku'nii tyii 'in kichen kan' a? —ndujwin Bran bra kan'.

—Chun' tu'wa nu su'we, ja ku'niin tyiin kichen —ndujwin Ndiose.

Kan' ykwi' Bran xiya':

—Ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän, ja ka kasin' tii' cha' ta'a ti nchkwiiin' lo'oo. Si ta nsu'wi kala tyii nten su'we, ¿ta ku'nii tyii kichen kan' a?

Kan' mxkwen Ndiose xiya':

—Si kaja kala tyii nten 'ñaän, ja ku'niin tyiin kichen.

Xiya', ti y'nicha' Bran 'in Ni:

—Ndiose tlyu 'a 'ñaän, na' lkaän ska yu nu tlyu 'a tiye cha' nchkwiiin' lo'oo ngwaña'an. ¿Ta ku'nii tyii 'in kichen si kaja kala nten su'we 'iin a?

Kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Chun' kala nten nu su'we, ja ku'niin tyiin kichen.

Xiya' ykwi' Bran bra kan':

—Ska cha' su'we jñaän 'iin, ja ka kasin' tii' 'ñaän cha' nchkwiiin' xka ya' ti ni, lo'o ja taän 'aän cha' msin' tii' 'iin, ¿ti ku'nii tyii kichen ni siya kaja tii ti nten nu su'we 'iin a?

Bra kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Ja ska lka, ni siya lo'o tii ti nten nu su'we, ja ku'niin tyiin kichen kan'.

Bra nu mdyii ykwi' Ndiose lo'o Bran ndyaa Ni bra kan'. Lo'o ndyaa Bran se'en ndukwa te' na'an 'in yu.

Ya' Ndiose mdyii nguten kichen Sodoma, lo'o ngulaa Ni 'in Lot

Basado en Génesis 19:1-29

Ña'an ti' ña'an ska yu ki'yu, ngwaña'an ña'an angajle nu ndyaa kichen Sodoma. Ndukwa Lot tu'wa kichen tlyu kan', bra nu na'an yu 'in ne'. Lo'o mdyituun yu ykwi' yu lo'o ne'. Mdi'ya tukwi yu tloo yu ykwi' yu lo'o ne':

—Yu kula, jñaän ska cha' su'we 'wan si xlyaa wan kanun wan tu' na'an tyi ba re. Tlya 'a kyaa wan kyaa.

Kan' ykwi' ne' lo'o yu:

—Ngwa xu'we 'iin, ja kanun ba. Tyi'in ti ba tu'wa calle tla ni.

Lye 'a ykwi' Lot lo'o ne', lo'o chun' ndi'in la mslyaa ne' yaa ne' lo'o yu tu' na'an tyi yu. Bra nu mdiya ne', y'ni xu'we Lot ska siin nu su'we 'a. Lo'o ne' kan' yku siin ne'.

Ti ji ti kaja' ne' kan' bra nu mdiyan ta'a yu ki'yu kichen Sodoma, msu'wa lo'o yu na'an 'in Lot. Mdyisnan ne' msi'ya lo'o ne' 'in Lot, yu kune' ti lo'o yu kula:

—¿La nde ya' nsu'wi yu nu ngala na'an tyii ni a? ¡Kuloo lyaa 'in yu! ¡Nchka ti' ba ku'ni lyo'o ba chin' 'in yu!

Bra kan' mdo'o Lot ykwi' yu lo'o ne'. La mdo'o yu bra ti mdukun' yu tuna'an, kan' ykwi' yu lo'o ne' kichen:

—Jñaän ska cha' tlyu ti' 'wan, ta'a kichen tyian, ja ku'ni wan ska tñan nu chen ña'an ngwaña'an.

Bra kan' mxkwen ne' 'in yu:

—¡Ntan ti tyuun!

Chun' ndi'in la mdyisnan wsuun ne' lo'o Lot, lo'o mdiyan ne' kwi' se'en ti tu'wa na'an 'in yu cha' xlyuu ne' 'in ran. Lo'o angajle kan' msñi ya' Lot bra kan', mjwa kii angajle ya' yu cha' yten yu ne' ña'an. Bra ti mdukun' angajle kan' tuna'an lo'o y'ni ne' cha' nganun kwityiin' nten kichen nu ndi'in chun' na'an kan'. Ta'a yu, yu kune' lo'o yu kula nganun kwityiin' ne', ngwa taja ti' ne' nda'an naan ne' la ngwa tu'wa na'an bra kan'.

Lo'o kan' ykwi' angajle kan' lo'o Lot:

—Ki'yaa lo'oo 'in sñee', lo'o 'in nten nu tyi'in lo'o sñee', lo'o nchga

nan nu nsu'wi 'iin kichen re; kuloo 'in ran cha' tsaa lo'oo 'in ran tijyu', cha' wa ku'ni tyi ba ña'aan kichen re, cha' ka'an 'a ki'ya ndukwi ne' kichen re tloo Ndiose, kan' cha' msu'wa Ni 'wa cha' ku'ni tyi ba 'in kichen re.

Bra kan' yaa Lot se'en ndi'in yu ki'yu nu ka sñe' laa yu, cha' chkwi' yu lo'o:

—¡Tsaan ta'aan chun' wa jwlyoo kichen re ya' Ndiose! —ndujwin Lot 'in yu ki'yu kan'.

Ja ndyaa ña'an ti' yu kune' kan', cha' nu ykwi' Lot lo'o yu. Cha wa ngwi'ya xaa, kan' ykwi' angajle lo'o Lot:

—¡Ndla tii! Tyitukwii lyaa, yaa lo'oo lyaa 'in kwilyo'oo lo'o 'a tyukwaa sñee', si ja nchka ti' wan kaja wan bra nu ta ba nu ti' 'in nten re.

Cha' tiya' 'a ti' Lot, 'a tyukwaa angajle kan' msñi ya' yu. Lo'o kwilyo'o lo'o sñe' mjwa kii angajle ya' cha' ndyaa lo'o 'in ne', cha' Ndiose nchka t'nan ti' 'in ne', kan' cha' ngulo Ni 'in ne' se'en ndi'in kichen kan' cha' tyo'o laa ne'. Ykwi' ska angajle kan' lo'o ne' bra kan':

—¡Xnan lya wan ni, cha' ja ska 'a ka 'wan! Ja xina'an wan nde chun' wan, ja ndi'in cha' tsaa tuun wan nten' kwa. Yaa lya wan lo ki'ya kwa si ti nchka ti' wan ña'an wan chalyuu.

Kan' ndujwin Lot 'in yu:

—¡Ja ndi'in cha' ka ngwaña'an, yu kula! ¡Wa ngi'ni 'a wan cha' su'we lo'o ba! ¡Wa lye 'a ngi'ni wan cha' su'we lo'oñ, lo'o kwi' ngulaa wan 'ñaän cha' ngwa cha' kajaän! Ni ni, ja ka tsaa ba lo ki'ya kwa, chun' tu ndi'in la cha' kuxi ka 'wa nde kwa, lo'o kaja ba bra kan'. Nde kwa ti ndiya ska kichen lyu' ti, kwi' se'en la kwa ka xu'wi ba. ¡Taa lyaa se'en tsaa ba nde kwa!

Kan' ndujwin ska angajle kan':

—Su'we nan. Tukwaän cha' nchkwii'. Ja ku'niñ tyiñ 'in kichen re nu nchkwii' lo'oñ. ¡Yaa lya wan!, chun' ja ska tñan ka ku'niñ si ja ya tiya wan la kwa.

Bra nu ngwi'ya xaa, ngala Lot ska kichen nu naan Zoar, bra kan' mdi'ya Ndiose kii' lo'o zufri lo kichen Sodoma lo'o lo kichen Gomorra; y'ni tyii Ni 'in kichen kan' lo'o nchga nten nu nsu'wi kan', nchga nan nu nsu'wi lo nten' kan'. Nu kuna'an 'in Lot ndijyan ña'an 'in ne', lo'o ja ynan cha' nu wa ykwi' angajle, mxina'an nde chun', lo'o kan' cha' nganun tuun ngwa kee teje'.

Xka tsan tlya, yaa Bran se'en nu mduun yu ykwi' yu lo'o Ndiose; mxina'an yu kichen Sodoma lo'o kichen Gomorra, ña'aan nten' kan'. Kan' na'an yu cha' ña'aan se'en nsu'wi sñii ña'an ti' ska kii' nu tnun 'a. Ngwaña'an ngwa cha' ndyu'wi ti' Ndiose 'in Bran, ngulo Ni 'in Lot ta'a yu se'en nu mjlyoo kan', bra nu ti ji katen kichen nten' se'en mdi'in Lot.

Ndiya ska cha' wsuun na'an tyi Bran si'ya tukwa sñe' yu

Basado en Génesis 20:1; 21:1-4, 8-21

Bra nu mjlyoo kichen Sodoma lo'o kichen Gomorra, mdo'o Bran se'en mdi'in yu, kan' ndyaa yu xka kichen nu naan Gerar. Kan' ngula sñe' yu nu ngwa naan Isaac; mda'a snu' tsan ngula yu, kan' mstyaa ne' biya' 'in yu.

Chun' ndi'in la ngwa ska tsan, Bran lo'o ta'a msu 'in yu y'ni yu ska ta'a cha' 'in sñe' yu. Na'an Sara cha' y'ni liye' 'a ti' Ismael sñe' Agar 'in Saa. Kan' cha' msin' ti' Sara yaa ytsa' 'in Bran:

—jKunaan Agar tuwiin 'in lo'o sñe'! jJa ndi'in cha' kaja nan 'in sñe' nu kwa! Sñe'en', Saa kan' kanun nchga nan 'in yu.

Ngwi'ya ti' 'in Bran, chun' ja nchka ti' yu kulaa yu 'in sñe' yu nu naan Ismael. Kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Ku'nii nchga cha' nu nchkwi' Sara lo'oo cha' ku'nii, cha' nten nu ti ndijyan la 'iin, cha' 'in Saa ndijyan ne' kan'. Nu cha' 'in Ismael kwa ni, na' ku'niin cha' ka ka'an 'a nten 'in yu kan lo chalyuu nde loo la, cha' kwi' sñee' lka yu.

Tlya 'a xka tsan, mdyitukwi Bran cha' nda jaxlya, lo'o ska kijin msa'an nsu'wi tyi'a, nda 'in Agar. Kan' ykwi' yu lo'o Agar cha' kyaa lyaa. Ndyaa Agar lo'o sñe' bra kan'. Ndyaa ne' ya' mda'an yu'wi lo nten' wtyi, cha' ja jlyo 'a ti' la nde ya' tsaa. Cha wa mdyii tyi'a nsu'wi ne' kijin kan' 'in, kan' ngulaa sti 'in sñe' ska kiya' yka, cha' tikee' 'a kwan, kan' mdo'o ndyaa tukwa tijyu' ti, cha' ja nchka ti' ña'an kaja sñe'. Yu lyu' ti kan' mdyisnan ynan yu. Ynan Ndiose cha' nganan yu, la ne' kwan mdo'o ska angajle ngwi'ya ykwi' lo'o Agar bra kan'. Kan' ndujwin:

—Agar, ja kutseen, wa ynan Ndiose cha' nganan yu lyu' ti nde.

Nu'win, ña'ansiin 'in sñee', cha' Ndiose ku'ni cha' ka nten 'in yu ska kichen tlyu.

Y'ni Ndiose cha' na'an Agar se'en mdukwa tyi'a. Kan' yaa Agar y'ni xa'an kijin cha' nda tyi'a ko'o sñe'. Bra kan' yu'wi ne' kwi' se'en ti se'en ndiya tyi'a kan'. Msu'wa ya' Ndiose 'in yu lyu' ti, kan' cha'

nguluu yu lo'o yu'wi yu lo nten' wtyi kan'. Chun' ndi'in la su'we 'a mguun yu lo'o kilya. Y'ni Agar cha' mjwi kwilyo'o yu lo'o ska nu kuna'an ne' Egipito; lo'o tyun 'a sñe' Ismael mdi'in bra kan'.

Ngwa ti' Ndiose ña'an si chañi ka 'in Bran cha' ndyaa ña'an ti' yu 'in Ni

Basado en Génesis 22:1-18

Mdijin ska tyempu, na'an biya' Ndiose 'in Bran si ndyaa ña'an ka ti' yu 'in Ni. Kan' ykwi' Ni lo'o yu:

—Bran, tsaa lo'oo 'in sñee' nu lka Saa nu ndiya 'a tii', tsaa lo'o 'in ni lo yuu se'en naan Moríah, se'en lka yuu 'in Canaán —ndujwin Ni 'in yu—. Cha wa mdiyaa la kwa, bra kan' taa sñee' 'ñaän ña'an ti' ska lomstan; tikiin 'in yu ska lo ki'ya se'en chkwiin' 'iin —ndujwin Ndiose 'in Bran.

Xka tsan, tlya 'a, mdyitukwi Bran cha' su'wa yu xlyu burru 'in yu. Msi'yu yu yka cha' skin lomstan, ya' ti ndyaa yu se'en ytsa' Ndiose 'in yu cha' tsaa yu, lo'o Saa, lo'o tukwa nten nu lka msu 'in yu. Snan tsan mda'an ne' tuwiin kan'. Ti tijyu' na'an Bran la se'en tsaa. Bra kan' ykwi' yu lo'o msu 'in yu:

—Nde ti kanun wan lo'o burru —ndujwin yu—. Na' lo'o sñee'n re tsaa ba nde loo la; tya ba xu'we 'in Ndiose, bra kan' tyaan ba nde re xiya'.

Msñi Bran yka mstyá 'in ran skun Saa; ya' msñi yu xlyu lo'o kee nu ndyo'o ki', su'wa yaa 'a tyukwaa yu kan'. Chun' ndi'in la ykwi' Saa lo'o sti yu:

—Stiín, nde ndiya yka lo'o nde ndiya kii' 'ñaan —ndujwin yu—, ¿la nde ya' nsu'wi slyá' cha' taan cha' ka lomstan kan' a?

—Ndiose ka biya' ti' nde ya' kaja slyá' nu taan cha' ka lomstan

—ndujwin sti yu 'in yu.

La mdiya ne' lo ki'ya, mstyá Bran ska msaa kee, ya' mstyá yu yka lo nan; kan' mskan' yu 'in Saa, ya' mstyá yu 'in sñe' lo msaa, chun' yka. Bra nu wa ndi'in cha' kujwi yu 'in sñe' yu, la ne' kwan mdo'o ska angajle, kan' ykwi' lo'o Bran:

—Ja kujwii 'in sñee' —ndujwin—. La ni, ngwa jlyo tiän' cha' mdukwaa tñan nu ngulo Ndiose 'iin, bra nu mdaa sñee' 'in Ni.

Na'an Bran wa nsu'wi ska slyá' ykan' yu'wi yka ke i' laja stan' yka. Ya' yaa Bran lo'o slyá' kan', cha' ta yu lomstan, mdikin yu 'in i' lo'o ja mdikin 'a 'in sñe' yu. Ykwi' Ndiose lo'o Bran bra kan':

—Na' ku'niin su'we lo'oo si'ya tñan nu y'nii ni, cha' mdaa sñee'

'ñaän. Ku'niin cha' ka ka'an 'a nten 'iin ni, sa ña'an ndukwa kwii lo'o kulasiin nu nsu'wi ne' kwan; sa kwa loo kata ysiin nsu'wi tu'wa tujo'o, sa kwa nten ka 'iin nde loo la. Nchga nten nu ndi'in lo chalyuu, su'we 'a ku'niin lo'o ne' cha' nu'win mdukwaä tñan nu nguloñ 'iin —ndujwin Ndiose 'in yu.

Kunaan ne' nu ka kwilyo'o Saa

Basado en Génesis 23:1-2, 17-19; 24; 25:5, 7-10

Bra nu yu'wi Sara kwilyo'o Bran ska siyentu nsu'wi kala ndukwa kati yijan, kan' ngujwi. Bra kan' ykwi' Bran lo'o ska nten kichen Siquem cha' kujwi' yu ska yu'we yuu cha' tya' kwaa se'en katsi' kwilyo'o yu. Yjwi' ne' 'in ran, bra kan' mtsi' Bran 'in kwilyo'o yu la kan'.

Wa kula 'a Bran, lo'o wa lye 'a msu'wa ya' Ndiose 'in yu lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu. Wa ngwa ska tsan msi'ya Bran 'in msu nu kula la ti nu ngi'ni tñan 'in yu, nu nduun loo la 'in tñan 'in yu. Kan' ykwi' Bran lo'o:

—Wskaan' ska cha' lo'oñ chabiya' 'in Ndiose nu mñan nchga ne' kwan nu mñan ña'aan lo chalyuu, cha' ja taa kaja kwilyo'o sñeën' lo'o ska nu kuna'an nu ndyo'o lo yuu Canaán re —ndujwin Bran 'in yu—. Tsaa kichen tyiin, lo'o kwa kulo suwii nu ka kwilyo'o yu laja nten 'ñaän.

Kan' ykwi' msu 'in lo'o:

—¿Sa ña'an ku'niin lo'o si ja xlyaa nu kuna'an kan' kan lo'oñ?

—ndujwin msu—, ¿ta ndi'in cha' tsa'aän lo'oñ 'in sñee' kichen se'en mdo'o nu'win a?

Ykwi' Bran lo'o yu bra kan':

—¡Ja tsaa lo'oo 'in sñeën' la kwa! —ndujwin Bran—. Ndiose ngulo 'ñaän 'in lo yuu kwa cha' ta yuu re 'ñaän lo'o 'in nten 'ñaän, kan' cha' ndi'in cha' kanun sñeën' nde. Su'wa Ndiose ska angajle cha' tyukwa loo 'iin tsaa, cha' tyaan lo'o ska nu ka kwilyo'o sñeën'. Si ja xlyaa nu kuna'an kan' kan lo'oo, nu'win kanun luwii lo'o cha' ndi'in 'iin. ¡Ja ndi'in 'a cha' tsaa lo'oo 'in sñeën' nde kwa!

Msu nu ngi'ni tñan 'in yu mskan' cha' lo'o yu cha' ku'ni tñan nu ykwi' yu. Chun' ndi'in la ngulo suwi nan nu su'we la ti ndi'in 'in x'nan yu; msñi yu tii camello mdo'o yu ndyaa yu kichen Harán, nde Mesopotamia. Wa ndijyan nchka tla bra nu mdiyan nu lka msu 'in yu tu'wa kichen. Kan' bra ndiyan nchga nu kuna'an ndiyan 'ya tyi'a. Msu kan' mskan' ka'an 'in camello cha' xitña' i' kwi' se'en ti tu'wa

chku tiyuu, kan' mdyisnan mjñan yu 'in Ndiose:

—Ndiose Sti ba, nu lka Ndiose 'in Bran nu lka x'naän —ndujwin yu 'in Ni—: Chka t'nan tii' 'ñaän, taa ska biya' 'ñaän ni, nu jñaän 'iin. Kanuñ tukwaän kwi' se'en ti tu' chku tiyuu re, bra nu ndijyan 'ya nu kuna'an kichen re tyi'a. Nu'wiin ku'nii cha' sa ña'an nu kuna'an nu chkwiñ' lo'o: “Ku'nii ska cha' su'we, ti'yaa te'én 'iin cha' ko'oñ tyi'a”, kwi' nu xkwen 'ñaän bra ti: “Xñii lyaa tyi'a nu ndi'yaän re, lo'o jyaän lo'oñ tyi'a ko'o camello 'iin”, cha' kan' ka nu kuna'an nu ngulo suwii nu'win cha' ka kwilyo'o Saa. Ngwaña'an ka jlyo tiän' cha' ngi'nii t'nan 'a tii' 'in x'naän —ndujwin msu 'in Bran 'in Ndiose bra kan'.

Ti ji ti tyii chkwi' yu lo'o Ndiose, lo'o na'an yu ndijyan ska nu kuna'an nu ndi'ya 'a ña'an ndi'ya te'én skun. Kan' lka Rebeca, sñe' Betuel, nu lka sñe' Nacor ta'a Bran. Ndi'ya 'a ña'an Rebeca, lo'o ja ya tukwin xu'wi 'in. Mdiyan se'en ndiya chku tiyuu, y'ni xa'an te'én 'in. Cha wa ndyaa lo'o tyi'a 'in, mdo'o ña'an msu kan' chun', lo'o ykwi' yu lo'o:

—Ku'nii ska cha' su'we lo'oñ, taa chin' tyi'a nsu'wi ne' te'én kwa 'iin ko'oñ.

—Ne' kula, ko'o lyaa wan 'in ran —ndujwin nu kuna'an kan' 'in yu. Bra ti mdi'ya te'én 'in cha' taa tyi'a ko'o yu. Bra wa mdyii yi'o yu tyi'a, kan' ykwi' nu kuna'an kan' lo'o yu:

—Lo'o kuloñ tyi'a ko'o camello 'wan —ndujwin.

Sa 'a mxlyuu te'én tyi'a 'in ne' se'en ndi'yo 'ni tyi'a, lo'o tyun 'a ta yaa 'ya tyi'a tu'wa chku tiyuu, sa ya' mdyii ngulo tyi'a cha' ko'o nchga camello 'in yu. Tyukwi laja bra kan' lye 'a ña'an kwi'ya yu 'in nu kuna'an kan' lo'o ja nchkwi' 'a yu, ngwa ti' ki'ya kwenta si ykwi' ka Ndiose msu'wa Ni 'in nu kuna'an kan' ndijyan. Cha wa mdyii yi'o camello tyi'a, kan' mda yu ki'yu kan' ska kwii' cha' xtya siyen' nu kuna'an kan', ña'an ti' ska cha' ndi'in 'in ne' kwa. Lo'o mda yu tukwa nan oro cha' tyi'in ynin ya' nu kuna'an kan'. Kan' ykwi' yu lo'o:

—Katsaa' 'ñaän ti sñe' ka lkaa, ti lka ka stii —ndujwin yu—, lo'o si laja na'an 'in stii cha' kanun ba ska tla ti ni.

Kan' ndujwin nu kuna'an kan' 'in yu:

—Sñe' Betuel lkaän, kwi' nu lka sñe' Nacor. Na'an tyi ba kaja' wan tla ni, lo'o ndiya kixin nu ku camello 'wan —ndujwin Rebeca.

Bra kan' mduun xtyin' msu kan' ndya yu xu'we 'in Ndiose:

—jNgwa xu'we 'in nu'win nu lka Ndiose 'in Bran nu lka x'naän!
 Su'we 'a y'nii lo'o yu, cha' yaa lu'uu 'ñaän se'en lka na'an tyi ta'a yu
 —ndujwin msu 'in Bran 'in Ndiose.

Ndla ti' nu kuna'an kan' ndyaa na'an tyi cha' ndyaa ytsa' 'in jya'an,
 ni ji nan nu ngwa 'in. Ndiya ska ta'a nu kuna'an kan' nu naan
 Labán. La na'an yu kwii' nu ndukwi siyen' ta'a, lo'o nan oro nu
 ndi'in ynin ya' ne', lo'o ynan yu ta'a cha' nu ykwi' msu 'in Bran lo'o,
 bra ti msnan yu cha' ndyaa naan yu 'in yu kula kan' tu' chku tiyuu.
 Cha wa mdiyan yu tu' chku tiyuu, bra kan' ndujwin yu 'in yu:

—Ngwa xu'we 'in Ndiose cha' mdiyaan. Kaan lyaa na'an tyi ba. ¿Ni
 cha' kanuun nde liya' re a? Wa y'niin xu'weän na'an tyi ba se'en
 kajaa' lo'o se'en nu kanun camello 'iin.

Bra kan' yaa yu na'an tyi Betuel. Kan' mdi'ya Labán su'wa camello
 lo'o nda yu nan yku i'. Bra ti yaa lo'o yu tyi'a cha' katen kiya' msu
 'in Bran lo'o ta'a nda'an yu. Lo'o kan' mstyaa ne' nan ku yu. Kan'
 ykwi' msu 'in Bran lo'o ne' kan':

—Ja kuün chun' ti ji katsaän' 'wan tñan nu nda'aän.

—Chkwii' lyaa —ndujwin Labán.

Kan' ytsa' yu 'in ne':

—Na' lkaän msu 'in Bran nu lka ta'a wan —ndujwin msu kan'—.

Su'we 'a ngi'ni Ndiose lo'o x'naän, lo'o y'ni kuliya' 'in yu: wa nda Ni
 slya' lo'o kuta, lo'o plata, lo'o oro, lo'o msu, lo'o camello, lo'o burru.
 Lo'o wa kula 'a Sara kwilyo'o x'naän bra nu mdi'in sñe' lo'o yu.
 Mxnun x'naän nchga nan nu ndi'ya loo 'in sñe'. Ykwi' yu ska cha'
 lo'oün, kan' ndujwin yu: “Ja taa chabiya' kaja kwilyo'o sñeän' lo'o
 ska nu kuna'an ne' kichen Canaän re. Yaa se'en ndi'in nten 'in stiin,
 cha' laja nten 'ñaän kunaan ska nu ka kwilyo'o yu” —ndujwin yu
 'ñaän—.

'Ngwaña'an, bra nu mdiyyaän tu'wa chku tiyuu kwa, ndyaän 'aän
 xu'we 'in Ndiose bra kan'. “Ndiose Sti ba, nu lka Ndiose 'in Bran”
 ykwiin', “si chañi ka cha' ku'nii cha' tsaä to'oün su'weän tñan nu
 nda'aän re, jñaän 'iin cha' laja ndukwaän tu' chku tiyuu re ni, cha'
 ngwaña'an ka 'ñaän: nu kuna'an nu kan 'ya tyi'a lo'o chkwii' lo'o:
 Ku'nii ska cha' su'we taa chin' tyi'a nsu'wi ne' te'én kwa 'iin cha'
 ko'oün, lo'o kan' xkwen 'ñaän: Ko'oo lyaa, lo'o kuloün tyi'a ko'o
 camello 'iin, nu'win ku'nii cha' kwi' nu kuna'an kan' ka kwilyo'o
 sñe' x'naän.”

'Ti nchkwii' lo'o Ndiose bra nu na'aän mdiyyan Rebeca ndukwa

te'én skun mdijyan tu' chku tiyuu, ngulo tyi'a ngwi'ya, kan' ykwiin' lo'o: “Ku'nii ska cha' su'we taa tyi'a ko'oün.” Bra kan' mdi'ya te'én 'in lo'o ndujwin 'ñaän: “Ko'oo lyaa, lo'o ti taän nu ko'o camello 'wan.” Lo'o nda tyi'a yi'oün, lo'o nda tyi'a yi'o camello 'wa. Bra kan' mnichaän' 'in nu kuna'an kune': “¿Ti sñe' lkaa a?” Kan' ndujwin 'ñaän: “Sñe' Betuel lkaän, lo'o sti steän' naan Nacor.” Bra kan' msu'waän kwii' kan' siyen' Rebeca, lo'o 'a tyukwaa nan oro ndi'in ynin ya', kan' mduün xtyiän' lo'o mdyaän xu'we 'in Ndiose. Mdyaän xu'we 'in Ndiose nu ngi'ni tnun Bran nu lka x'naän, cha' yaa lo'o Ni 'ñaän tuwiin ndi'in cha' kaän, cha' ngulo suwi Ni nu ka kwilyo'o Saa, sñe' ste' ta'a x'naän. Chkwi' lya wan lo'oün ni, si su'we ku'ni wan lo'o x'naän, si ja ku'ni su'we wan, cha' ka jlyo tiän' sa ña'an ku'niin.

Bra kan' mxkwen Labán lo'o Betuel 'in yu:

—Nchga tñan re ndlo Ndiose, lo'o ja ka chkwi' ba cha' ja ku'ni ba ngwaña'an —ndujwin sti Rebeca lo'o ta'a Rebeca bra kan'—. Ña'an 'aan, nde ndiya Rebeca. Ka tsaa lo'o wan cha' ka kwilyo'o sñe' x'nan wan, sa ña'an tñan nu ngulo Ndiose 'wan.

Bra nu ynan msu 'in Bran cha' kan', ndya yu xu'we 'in Ndiose xiya'. Bra ti ngulo yu plata, lo'o oro, lo'o te' lyi, kan' mda yu 'in Rebeca; lo'o 'in ta'a, lo'o 'in jya'an mda xu'we yu nan. Chun' ndi'in la yku yu yi'o yu, lo'o mda ne' kixin yku camello 'in yu. Kan' nganun yu ska tla. Xka tsan kan' ndyatukwi yu, ykwi' yu lo'o ne' kan':

—Taa lya wan tya'aän na'an tyi x'naän —ndujwin yu.

Bra ti mxkwen ta'a Rebeca lo'o jya'an 'in yu:

—Ti kanun nu kuna'an re xa tyii tsan lo'o ba, tsaa tu' lo'o wan tiya' la —ndujwin ne'.

—Ja ku'ni tiya' wan 'ñaän —ndujwin msu kan' 'in ne'—. Ndiose y'ni cha' ndyaa to'o su'we tñan nda'aän, kan' cha' taa lya wan tya'aän na'an tyi x'naän.

Bra kan' mxkwen ne' kan':

—Xi'ya ba 'in nu kuna'an kan' sa ña'an chkwin ykwi'.

Msi'ya ne' 'in Rebeca lo'o y'nicha' ne' 'in:

—¿Ta nchka tii' tsaa lo'o yu kula re ni a? —ndujwin ne'.

—Su'we —ndujwin Rebeca 'in ne' bra kan'.

Bra kan' mda ne' ndyaa Rebeca lo'o nu kuna'an nu y'ni kwan 'in Rebeca. Nde ña'an ndujwin ne' la msu'wa ne' nkwan ke Rebeca:

—Nu'win ta'a ba re, ¡ka'an 'a sñee' tyi'iin! ¡Cha' tyijin lyo nten 'wan

'in nten nu ti'í ti' 'wan!

Bra kan' ndyukwen Rebeca lo'o msu 'in chun' camello cha' ndyaa lo'o msu 'in Bran 'in ne'.

Nde loo la, ska tsan nu wa sten ti tla, mdo'o ta'an Saa chin' chun' te' na'an tyi yu. Bra kan' na'an yu ndukwi ta camello ngila. Lo'o kwi' bra ti na'an Rebeca 'in Saa, bra kan' ngwi'ya chun' camello. Lo'o ytsa' msu kan' 'in Saa nchga nan nu ngwa. Ndyaa lo'o Saa 'in Rebeca ne' ña'an se'en ngwa na'an tyi jya'an yu, kan' mjwi kwilyo'o yu lo'o Rebeca kan'.

Lye 'a mdiya ti' Saa 'in Rebeca. Ngwa xñi'in 'a ti' yu cha' ngujwi jya'an yu nu ngwa xkan', lo'o ni, nginun su'we tiye yu cha' lka Rebeca kwilyo'o yu.

Cha wa ndiya Bran ska siyentu nsu'wi snan yla nsu'wi ti'yun yijan, kan' ngujwi yu. Ta'a tyukwaa sñe' yu nu lka Saa lo'o Ismael, kan' mtsi' 'in yu se'en nsu ayman kwilyo'o yu nu ngwa Sara. Nchga nan nu ndi'in 'in Bran nganun 'in Saa.

Jacob lo'o Esaú

Basado en Génesis 25:11, 19-34; 26:1-5, 12-14, 34-35

Tu'wa yijan nsu'wi Saa la nu mjwi kwilyo'o lo'o Rebeca, kan' yu'wi ne' lo yuu Canaán. Su'we 'a y'ni Ndiose lo'o yu, ni siya ja nchka tyi'in sñe' Rebeca; kan' cha' mjñan 'a Saa 'in Ndiose cha' 'in kwilyo'o. Ynan Ndiose cha' nu ykwi' yu lo'o Ni, lo'o ngwa tnan Rebeca bra kan'. Ja jlyo ti' Rebeca cha' tukwa sñe' kala; kan' cha' bra nu mñan sñe' nde ne' cha' nxuun ta'a kuwi', y'nicha' 'in Ndiose ni cha' ngi'ni kuwi' ngwaña'an. Kan' ndujwin Ni 'in cha' nu xuwe nu kala, tukwa kuwi' ki'yu nu tyi'in. Ytsa' Ni 'in Rebeca cha' nten 'in nu kala kulo ndukwa la, kan' ku'ni tñan 'in nten 'in nu kala chun' ndi'in la. Kwi' ti ndujwin Ni cha' 'a tyukwaa yu ka ka'an 'a nten 'in ne', ya' ka nten kan' tukwa kichen tlyu. Bra nu ndiya ya' kala sñe' Rebeca, kan' ngula tukwa sñe', sa ña'an nu ykwi' Ndiose. Nu ngula kulo, ka katsi kichan' ke yu, kan' ngwa naan Esaú. Bra ti ngula xka ta'a yu nu msñi kiya' Esaú lo'o ska la'a ya' yu, kan' ngwa naan Jacob, nu nchka ti' chkwi' cha' kulaa yu cha' su'we nu ndiya 'in ta'a yu nu kula la. Ngaluu yu xuwe kan'. Esaú ngwa naan ska yu ki'yu nu ngi'ni tñan ne' kixin', kwi' su'we 'a ndujwi yu 'ni; Jacob lka ska yu nu ña'ansiin 'in slya'. Ndiya 'a ti' Saa 'in Esaú chun' nchku yu kuna' 'ni nu ndujwi yu ne' kixin' kan'; Rebeca ndiya la ti' 'in Jacob.

(Bra kan' ndi'in cha' 'in nten si kaja sti yu, sñe' nu ngula kulo ni,

kan' kanun yu tñan loo jyo'o sti yu. Lo'o bra nu ti ji kaja sti yu ni, kan' xtya ya' sti yu ke yu cha' su'wa lkwan 'in yu chabiya' 'in Ndiose. Lo'o sñe' nu ngula kulo, kan' kaja tukwa ta cha' su'we 'in yu, lo'o nu xuwe la kaja ska ti cha' su'we 'in.)
Ngwa ska tsan nduun Jacob ndikee' skwa, kan' ngala Esaú wa ngwa tñā' yu yaa yu ne' kixin'. Ykwi' yu lo'o Jacob:

—Taa chin' skwa lenteja 'iin kuñ, ngite' 'a tiñ' —ndujwin yu.

Kan' mxkwen Jacob 'in yu:

—Tañ skwa lenteja 'ñāñ kuu si taa nan nu ndi'ya loo 'ñāñ, chun' nu'win lkaa nu kula la 'ñān.

Mxkwen Esaú:

—¿Ni tñan ngi'ni nan nu ndi'ya loñ 'ñāñ si kajañ cha' ngite' 'a tiñ' a? —ndujwin Esaú 'in ta'a yu—. Si taa skwa 'iin kuñ, tañ nan nu ndi'ya loñ 'iin bra kan'.

Lo'o mda Jacob skwa kan', yku Esaú bra kan'.

Wa tyun yijan su'we 'a ngu'ni Ndiose lo'o Saa, lo'o bra kan' ngwa ska jwi'ñan ñā'an lo chalyuu kwa. Ykwi' Ndiose lo'o Saa bra kan':

—Ja tsaa Egipto, kanuun lyaa nde. Na' ku'niñ su'we lo'oo. Nchga nan nu ykwiñ lo'o Bran nu ngwa stii, nchga nan ku'niñ ni, chun' yaa ñā'an 'a ti' yu 'ñāñ, mdukwa yu nchga tñan nu nguloñ. Ka'an 'a ka nten 'in ykwi' yu; si'ya yu ku'niñ su'weñ lo'o nchga nten nu ndi'in tyukwi ñā'an lo chalyuu.

Lo'o bra nu yta Saa nan lo yu kwa, ka'an 'a nan mdo'o 'in yu bra kan'. Ka'an 'a cha' su'we y'ni Ndiose lo'o yu. Nchga nan ndi'in 'in yu ngwa ka'an 'a nan.

Bra nu nsu'wi Esaú tu'wa yijan, mjwi kwilyo'o yu lo'o tukwa nu kuna'an ne' Canaán. Chun' ndi'in la, bra kan' 'a tyukwaa ne' kula, Rebeca lo'o Saa, ngwa xi'in 'a ti' si'ya kwilyo'o Esaú.

Mñilyo'o sñe' Saa 'in sti yu

Basado en Génesis 27:1—28:2

Wa kula 'a Saa, kan' nganun kwityiin' yu. Ngwa ska tsan msi'ya yu 'in Esaú, cha' chkwi' yu lo'o yu:

—Sñeñ' —ndujwin Saa—, wa kulañ 'añ ni, wa tiya ti bra kajañ. Nchka tiñ' su'wañ nkwan kee ñā'an ni, nu ti ji ti kajañ. Kan' cha' nchka tiñ' cha' tsaa ne' kixin' lo'o kilya 'iin, tsaa yjwi 'in ska 'ni, ya' kee' ska skwa nu xun' ñā'an ti' ndiya tiñ', cha' kaan lo'oo 'in ran cha' kuñ.

Lo'o kan' mduun mnan ti Rebeca nganan cha' nchkwi' Saa lo'o Esaú.

Kan' cha' msi'ya Rebeca 'in Jacob, cha' chkwi' lo'o yu:

—Ku'nii lyaa cha' nu chkwiin' lo'oo —ndujwin jya'an yu 'in yu—, cha' su'wa stii nkwan kee, ja lo'o 'in ta'aa bra kan'. Tsa'a 'yaa tukwa chivu nu su'we la ña'an, cha' kee' skwa nu xun' 'a ta'a nu ndiya ti' yu kula stii, ya' tsa'a lo'oo 'in ran cha' ku yu. Kan' su'wa yu nkwan kee, cha' ngwaña'an ynaän ykwi' yu lo'o ta'aa.

Kan' mxkwen Jacob 'in jya'an:

—Ndukwa 'a kichan' chun' ta'aän, na' ja ndukwa 'a kichan' chuun' —ndujwin yu—. Si kala' stiin 'ñaän, bra ti kii ti' yu cha' ja lkaän Esaú.

Bra kan' ykwi' jya'an yu lo'o yu:

—Ja kutseen y'nii cha' nu nchkwiin' lo'oo. ;Yaa 'yaa lyaa ta'a tyukwaa chivu nu niin 'iin tsan! —ndujwin Rebeca 'in yu.

Yaa ti'in Jacob chivu, ya' yjwi yu 'in i', ya' ndyaa lo'o yu 'in i' se'en ndi'in jya'an yu. Mkee' jya'an yu skwa nu xun' 'a, sa ña'an nu ndiya ti' Saa. Ngulo te' nu su'we la 'in Esaú, ya' mxku' 'in Jacob. Bra kan' mstyaa kichan' chivu skun Jacob lo'o ynin yu sa ña'an se'en nu ja ndukwa kichan' chun' ykwi' yu. Mda jya'an yu skwa nu wa mkee' 'in yu cha' tsa'a lo'o yu ku sti yu.

Bra kan' yaa lo'o Jacob skwa kan' se'en ndiya sti yu, ya' ykwi' yu lo'o sti yu:

—Kuu lyaa kuna' 'ni nu yjwiin ni, stiin —ndujwin yu.

—¿Ti ka nu xuwe 'ñaän lka nu'win? —ndujwin Saa.

—Na' lkaän Esaú, nu tlyu la 'iin —ndujwin Jacob 'in sti—. Wa y'niin tñan nu nguloo 'ñaän. Nde ndiya skwa nu mjñaan 'ñaän. Kuu lyaa 'in ran cha' su'waa lyaa nkwan keän ni.

Bra mnicha' Saa 'in yu:

—¿Ni ña'an ngwa ta cha' ndla 'a mjwi 'ni 'iin ni? —ndujwin sti yu 'in yu.

—Ndiöse msu'wa ya' 'ñaän, kan' cha' bra ti mjwi 'ni re 'ñaän

—ndujwin Jacob 'in yu.

Kan' ykwi' Saa lo'o yu:

—La nde la kaan cha' kalaän' chuun', si chañi ka cha' nu'win lkaa Esaú 'ñaän —ndujwin sti yu.

Yaa Jacob kwi' se'en tloo yu cha' kala' sti yu chun' yu.

—Tyi'i Jacob 'ñaän lka re, lo'o skun yu lka ña'an ti' skun Esaú

—ndujwin sti yu—. ¿Ta chañi 'iin cha' ti kwi' Esaú 'ñaän lkaa a?

—Na' lkaän Esaú —ndujwin Jacob.

Ndyaa ña'an ti' Saa cha' kwi' Esaú lka yu chun' ndukwa kichan' skun Jacob ña'an ti' skun Esaú. Yku Saa skwa kan', ya' msu'wa nkwan ke Jacob ña'an ti' nchkwi' re:

—Ndiose taa cha' ka'an 'a nan tyo'o 'wan lo chalyuu, lo'o ka'an 'a nten ku'ni tñan nu kulo wan 'in ne'. Kwi' nchga nten nu ku'ni cha' su'we lo'o wan, ku'ni su'we Ndiose lo'o ne' kan'.

Mdyii ti msu'wa Saa nkwan ke Jacob, lo'o tka mdo'o ti Jacob se'en ndukwa sti bra nu ngala Esaú yaa ta'an yu ne' kixin'. Lo'o Esaú mkee' ska skwa nu xun', yaa lo'o 'in ran cha' ku sti yu. Ykwi' yu lo'o sti yu bra kan':

—Tyukwii lyaa, stiñ —ndujwin Esaú—; kuu lyaa kuna' 'ni nu yjwiñ, ya' su'waa nkwan 'iin keñ.

Bra kan' mnicha' Saa 'in Esaú:

—¿Ti lka nu ka nu'win? —ndujwin sti yu.

—Na' lkañ Esaú, nu kula la 'iin —ndujwin yu.

Yuwe 'a ti' Saa bra nu ynan ykwi' yu, kan' ndyukwan tyi'i yu kula ykwi' yu lo'o sñe' yu:

—¿Ti lka nu ka nu tka mdiyan lo'o skwa kuñ sikwa a? —ndujwin sti yu—. Nan wa ykuñ 'in ran bra nu ti ji kala nu'win, kan' msu'wañ nkwan 'ñañ ke yu kan'.

Cha wa ynan Esaú cha' nu nchkwi' sti yu, ynan yu cha' msin' 'a ti' yu.

—¡Wa lka tukwa ya' ngulaa ta'añ nan 'ñañ! —ndujwin yu—. Ti kulo ngulaa yu nan nu ndi'ya loñ cha' lkañ yu nu kula la, lo'o ni, ngulaa yu nkwan nu ndi'in cha' kaja 'ñañ. Kan' cha' Jacob naan yu, si'ya cha' kuxi nu ngi'ni yu. Jñañ cha' su'we 'iin, stiñ, lo'oñ su'waa nkwan keñ.

Bra kan' ykwi' Saa lo'o yu cha' ja ka 'a ti xu'wi nkwan ke yu cha' wa msu'wa nkwan ke ta'a yu.

—Ja ska 'a cha' nkwan ti ndiya 'ñañ cha' su'wañ kee —ndujwin sti yu.

Xiya' mjñan Esaú cha' su'we 'in sti yu:

—¡Nkwaan lyaa 'ñañ! —ndujwin yu 'in sti yu.

Bra kan' mxkwen Saa 'in yu:

—Lye 'a xuun ta'a wan, sñeñ', cha' nu'win lo'o nchga nu ka nten 'iin ku'ni wan tñan 'in ta'a wan lo'o nu ka nten 'in yu —ndujwin sti yu—. Ska tukwa ya' tyo'o laa wan 'in yu, chun' ndi'in la ku'ni yu kanan 'wan xiya'.

Ti bra kan' na'an ti'í ti' Esaú 'in ta'a yu cha' ngulaa yu nkwan nu ndi'in cha' ta sti yu 'in yu. Kan' mdiya ska tsan nu ykwi' yu:

—Wa kula chin' stiín ni —ndujwin yu—; lo'o wa ndla ti kaja yu.

Chun' ndi'in la kujwiin 'in yu ta'aän kwa.

Bra nu ynan Rebeca cha' nu nda'an cha' tiye Esaú, msi'ya 'in Jacob. Kan' ytsa' 'in yu:

—Nchka ti' ta'aa kujwi 'iin —ndujwin jya'an yu 'in yu—. Kan' cha' tyo'oo lyaa nde re bra ti. Yaa se'en ndi'in Labán ta'aän. Kwa kanuum lo'o ska tyempu sa ña'an nu kjlyaa ti' ta'aa tñan nu wa y'nii lyo'oo 'in yu. Bra kan' su'waän rsun 'iin cha' tyaan xiya'.

Kan' yaa Rebeca ykwi' lo'o Saa:

—Si kaja kwilyo'o Jacob lo'o ska nu kuna'an nu nsu'wi lo yuu

Canaán re, ña'an ti' y'ni xka ta'a yu, kajaän cha' xi'in tiän'

—ndujwin 'in Saa.

Bra ti msi'ya Saa 'in Jacob, cha' chkwi' lo'o yu:

—Ja nchka tiän' cha' kaja kwilyo'oo lo'o ska nu kuna'an nu nsu'wi lo yuu Canaán re —ndujwin sti yu—. Yaa se'en ndi'in Labán ta'a jya'aan cha' kaja kwilyo'oo lo'o ska nten 'in yu.

Kala nu ykwi' sla Jacob

Basado en Génesis 28:10-22

Ngwaña'an ngwa cha' mdo'o Jacob na'an tyi sti yu, kan' msñi yu tuwiin ndyaa nde Harán. Sa ña'an mdiyan yu ska se'en, kan' nganun yu yija' yu tla, chun' wa ndyaa kwichaa. Mstyá yu ska kee nsu, kan' mskwa ynin ke yu yija' yu. Kan' ykwi' sla yu cha' ndiya ska slera nu ndiya la ne' kwan, ndi'ya lo'o nchkwen angajle 'in Ndiose lo ran. Kwi' kan' na'an yu nduun Ndiose ke yka slera, lo'o kan' ykwi' Ni lo'o yu:

—Na' lkaän Ndiose 'in stii stee' Bran, lo'o Saa nu lka stii —ndujwin Ni—. Na' taän yuu se'en nsuu re 'iin lo'o 'in ta'aa nu ka nten 'iin.

Ka'an 'a ka yu bra kan', lo'o ku'niin cha' su'we 'in nchga nten chalyuu chun' nten 'iin. Na' nda'aän lo'oo, ku'niin kwan 'iin la se'en nchka tii' tsaá. Chun' ndi'in la tyaan lo'oün 'iin nde re xiya'.

Bra nu mxaa ti' yu, mdiyan ska cha' tiye yu: “Mxkee' tiän' cha' skaän tiän nsuün re. Lo'o si'i ngwaña'an lka nan, lo'o Ndiose ndi'in nde re. ¡Nde lka na'an tyi Ndiose, kwi' tuna'an tyi Nin ne' kwan lka re!”

Ytsen 'a Jacob. Bra kan' msñi yu kee nu mskwa ynin ke yu, kan' mstyá yu 'in ran ña'an ti' ska biye, ya' msu'wa yu sete chun' kee

kan'. Y'ni yu ngwaña'an, ña'an ti' ska xu'we in Ndiose. Wa nda Jacob nin se'en kan' cha' ka naan ran Betel, kan' nchka ti' chkwi': "na'an tyi Ndiose". Kan' mskan' Jacob ska cha' lo'o Ndiose:
 —Si Ndiose tya'an lo'oũn lo'o ku'ni Ni kwenta 'ñaän, lo'o ta Ni nan kuũn lo'o steen', ti kwi' Ni ka Ni Ndiose 'ñaän bra kan'. Lo'o nchga nan nu ta Ni 'ñaän, su'ween 'in ran kan', cha' ka tii yu'we, cha' taän ska yu'we 'in Ni.

Mjwi kwilyo'o Jacob

Basado en Génesis 29:1—31:3, 17-33, 55

Mnan Jacob tuwiin ndyaa nde kichen Harán. Ne' kixin' kwi' se'en ti Harán, na'an yu ndiya ska chku tiyuu, kwi' se'en kan' ndi'in slya' mxitña' i' lo'o ne' nu na'ansiin 'in i'. Kan' nda ne' kan' tyi'a chku tiyuu cha' ko'o i'. Lo'o mnicha' Jacob 'in ne' nu na'ansiin slya' kan':
 —¿Nsu'wi lyo wan 'in Labán sñe' ste' Nacor a? —ndujwin yu.
 —Nsu'wi lyo ba 'in yu —ndujwin ne'.
 —¿Ta liye ti' yu a? —ndujwin Jacob xiya'.
 —Liye ti' Labán kwa, su'we 'a ndi'in yu —ndujwin ne' kan'—.
 Ña'aan 'aan, nde ndijyan sñe' yu nu lka Raquel lo'o slya' 'in yu. Laja nu ti nchkwi' yu lo'o ne' kan', mdiyan Raquel lo'o slya' 'in sti. Bra nu na'an Jacob 'in nu kuna'an kan' lo'o slya' 'in sti, bra kan' yaa Jacob tu'wa chku tiyuu kan', cha' ta yu tyi'a ko'o slya' 'in nu kuna'an kan'. Bra kan' ytsa' yu 'in ne' cha' sñe' Rebeca lka yu, kwi' sñe' ta'a ngula Labán nu lka sti nu kuna'an kan'. Bra ti yaa ytsa' nu kuna'an kan' 'in sti.
 Bra nu ynan Labán cha' mdiyan Jacob, sñe' ta'a ngula yu, bra ti mdo'o yu ykwi' yu lo'o Jacob cha' tyaa yu na'an tyi.
 Tukwa nu kuna'an sñe' Labán ndi'in: Lea, kan' lka nu kula la; lo'o Raquel, kan' lka nu lyu' la. Lea, kan' lka nu kuxi kiloo; Raquel, kan' nu ndi'ya 'a ña'an. Bra kan' cha wa mda'a ska ko' ndi'in Jacob na'an tyi Labán, kan' ykwi' yu lo'o Labán:
 —Ku'niin tñan 'iin kati yijan si taa 'in Raquel cha' ka kwilyo'oũn —ndujwin yu.
 Kan' mxkwen Labán 'in yu:
 —Su'we 'a cha' 'ñaän cha' taän Raquel 'iin si kanuun lo'oũn. Ngwaña'an y'ni Jacob tñan kati yijan cha' kaja kwilyo'o yu lo'o Raquel. Ja mgii ti' yu mdijin tyempu chun' ndiya 'a ti' yu 'in nu kuna'an kan'. Bra nu mda'a kati yijan, kan' ndujwin Jacob 'in Labán:
 —Taa lyaa 'in nu kuna'an kwa 'ñaän cha' kaja kwilyo'oũn lo'o

—ndujwin yu—, chun' wa mdyii tyempu nu mstyaañ cha' ku'niin tñan lo'oo, cha' taa nu kuna'an kwa 'ñaän.

Mñi lyo'o Labán 'in yu lo'o mda yu 'in nu kula la, nu lka Lea, 'in yu. Bra kan' msin' 'a ti' Jacob. Kan' cha' ykwi' yu lo'o Labán:

—¿Ni cha' lka mñi lyo'oo 'ñaän ngwaña'an a? —ndujwin yu—. ¿Ta si'i y'niin tñan 'iin cha' taa Raquel 'ñaän a? ¿Ni cha' lka mñi lyo'oo 'ñaän a?

Bra kan' mxkwen Labán 'in yu:

—Kichen re ni, ja nda bare cha' kaja kwilyo'o nu lyu' la si ti ji kaja kwilyo'o nu kula la —ndujwin Labán—. Kaja kwilyo'oo lo'o Lea, bra kan' taän Raquel 'iin, si skaan' cha' lo'oñ cha' ti ku'nii tñan 'ñaän xa kati yijan.

Ngwaña'an ngwa cha' y'ni Jacob tñan tii lkwa yijan chun' 'a tyukwaa nu lka kwilyo'o yu, lo'o ti y'ni yu tñan xa xkwa yijan lo'o Labán cha' kaja 'ni nu tyi'in 'in yu.

La nu mjwi kwilyo'o Jacob, ti y'ni yu tñan xa tii xnan yijan kichen Harán, kan' ngula tii xka sñe' yu. Nde lka nin nchga sñe' yu: Rubén, Simeón, Leví, Judá, Dan, Neftalí, Gad, Aser, Isacar, Zabulón lo'o Se. Tyukwi tyempu mdi'in Jacob kichen Harán, ngwa ka'an la 'ni 'in yu ke 'in Labán. Kan' cha' Labán lo'o xka la sñe' yu na'an ti'í ti' ne' 'in Jacob bra kan'.

Ngwa ska tsan ykwi' Ndiose lo'o Jacob:

—Tyaa lyaa se'en ndi'in stii xiya', lo'o tya'aän lo'oñ 'iin nde kwa —ndujwin Ni 'in yu.

Ytsa' Jacob 'in 'a tyukwaa kwilyo'o yu cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu, lo'o ja ska cha' ykwi' yu lo'o sti lyaa yu. Bra kan' laja nu yaa ti Labán mlya kichan' slya' 'in yu, y'ni xu'we Jacob 'in yu cha' tyaa yu nde lo yuu Canaán se'en ndi'in Saa nu lka sti yu. Ngwi'ya mnan Raquel nkwin jo'o nu ndi'in 'in sti, lo'o ja ytsa' 'in kwilyo'o.

Ngwaña'an mdo'o msnan ne' na'an tyi Labán.

Cha mda'a snan tsan, ynan Labán rsun cha' ndyaa Jacob lo'o 'a tyukwaa kwilyo'o yu, lo'o sñe' yu, lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu.

Wa y'ni Jacob kunan 'in Labán mdo'o yu lo'o nchga nkwin jo'o x'nan Labán, lo'o nten 'in yu ndyaa lo'o yu. Bra kan' mxo' ti'in Labán ta'a yu cha' ndyaa ña'an yu tuwiin se'en ndyaa ne'. Cha mda'a kati tsan, kan' ndyukwa yu 'in ne' se'en lka ki'ya Galad, ykwi' lyo'o yu 'in Jacob bra kan':

—¿Ni cha' lka mdo'o mnan wan a? —ndujwin yu—. ¿Ni cha' lka

ngwi'ya mnan wan nkwin jo'o kan' 'ñaän a?

Bra kan' mxkwen Jacob 'in Labán:

—Chun' ytseän 'aän. Mxke' tiän' cha' ja taa 'aa sñee' tyo'o lo'oün.

Lo'o ja ska nan 'iin ndi'yaän. Si ndiya nu ndi'in re nu ngwi'ya nkwin jo'o kan', kaja kan' —ndujwin Jacob 'in yu.

Ja jlyo ti' Jacob cha' Raquel ngwi'ya mnan nkwin kan'.

Kan' yten Labán ne' te' na'an kan' 'in Jacob, lo'o ja ngija lyo nkwin jo'o kan' 'in yu chun' Raquel msu'wa 'in ran kan' ne' xlya 'in

camello, ya' ti mdukwa chun' nan. Mda'an naan Labán 'in ran

ña'aan ne' te' na'an kan', lo'o ja ngija lyo nan kan' 'in yu.

Tlya xka tsan, kan' ndyaa tukwi Labán lo'o yku tloo sñe' ste', lo'o sñe'. Bra kan' nkwan yu 'in sñe' yu, kan' ndyaa yu kichen tyi yu.

Mxa'an nin Jacob cha' ngwa naan Israel

Basado en Génesis 32; 33:1-11, 35:1-6, 16-20, 27-29

Ti ji kala Jacob se'en ndi'in sti yu, bra nu msu'wa yu msu 'in yu

ndyaa ytsa' 'in ta'a yu nu lka Esaú cha' wa mdo'o yu na'an tyi

Labán. Kwi' ka'an 'a 'ni ndyaan lo'o yu, lo'o burru, lo'o slya', lo'o

chivu, lo'o ka'an 'a yu ki'yu nu lka msu 'in yu, kwi' ne' kuna'an nu

lka msu 'in yu. Nchka ti' yu cha' su'we 'a kanun tiye yu lo'o ta'a yu sa ña'an bra nu kala yu.

Bra nu ngala msu kan' xiya', ytsa' msu kan' 'in Jacob cha' wa

ndijyan Esaú tuwiin lo'o jakwa siyentu nten. Bra nu ynan Jacob cha'

nu ykwi' msu 'in yu lo'o yu, ytsen 'a yu cha' kujwi Esaú 'in yu, kan'

mjñan yu xu'we 'in Ndiöse:

—Ndiöse, su'we 'a ngi'nii lo'oün —ndujwin Jacob—. Nu'win, ñi 'a ndujwiin cha' ku'nii kwenta 'ñaän. Ku'nii ska cha' su'we kulaa 'ñaän

cha' ja kujwi Esaú ta'aän 'ñaän.

Bra kan' y'ni xu'we Jacob nan nu ta xu'we 'in Esaú, chun' nda'an

cha' tiye yu: “Ti'ya tla' tiye ta'aän lo'o nchga cha' su'we nu su'waän

cha' tyukwa loo 'ñaän.” Ngwaña'an mske' ti' yu, kan' cha' ka'an 'a

'ni mda yu, lo'o chivu, lo'o slya', lo'o camello, lo'o kuta, lo'o burru.

Bra nu ngala Jacob lo'o kwilyo'o ska tu ti, kan' ngulo Jacob tñan

cha' tsaa kwilyo'o yu lo'o ta'a tii xka sñe' yu xka la'a tsu' tu ti bra

kan'. Nganun Jacob ska la'a tu'wa tu ti kan'. Kan' nganun yu tyukwi

tla. Mdo'o ska angajle nu sa ña'an ña'an nten, msuun lo'o yu sa la

ngwi'ya xaa. Lo'o nu lka angajle kan', bra nu na'an cha' ja ngwa

ku'ni kanan 'in Jacob, kan' ngu'u se'en ngala tijyan Jacob. Lo'o kan'

mdo'o ntan tijyan ndan Jacob bra nu msuun yu lo'o angajle. Ja mjwi

'a jwersa 'in yu cha' xuun la yu bra kan'. Kan' ykwi' nu lka angajle kan' lo'o yu:

—Kulaa 'ñaän chun' wa ki'ya ti xaa —ndujwin.

—Si ja lkwaan 'ñaän, ja kulaän 'iin —ndujwin Jacob.

—¿Ni sa ña'an naan a? —ndujwin angajle kan' 'in yu.

—Jacob naän —ndujwin yu.

Bra kan' ykwi' nu lka angajle kan' lo'o yu xiya':

—Nu'win, ja ka naan 'aa Jacob. Ni, ka naan Israel, chun' msuun lo'o Ndiose kwi' lo'o nten chalyuu, lo'o y'nii kanan, ni siya nten chalyuu ti lkaa —ndujwin angajle kan' 'in yu.

Kan' mstya nin Jacob 'in se'en kan', cha' ngwa naan Peniel, cha' ndujwin yu: “Na' wa na'aän tloo Ndiose, lo'o ti lu'uün ni.” Cha mdo'o tukwa kwichaa tka mdo'o yu se'en naan Peniel kan', lo'o cha' mjwi cha ndan yu ni, skin' ndya'an yu ndyaa yu se'en ndi'in nten 'in yu.

Chun' ndi'in la ndyukwa ta'a yu lo'o Esaú ska tu'wa tuwiin, kan' msnan mdiyan Esaú msñi ynin yu lo'o yku tloo yu. Ta'a tyukwaa yu lo'o Esaú ynan yu bra kan'. Kan' ykwi' Esaú lo'o Jacob:

—Ja nchka tiän' nan 'iin —ndujwin Esaú—. Wa ka'an 'a nan ndiya 'ñaän. Kanuun lyaa lo'o nan nu 'iin.

Ykwi' Jacob lo'o yu xiya':

—Ja ku'nii ngwaña'an —ndujwin Jacob—. Xñii lyaa nan nu ndaän 'iin chun' ndiya 'a tiän' cha' ti na'aän 'iin xiya'.

Lye 'a ykwi' Jacob, kan' cha' mslyaa Esaú msñi yu nan nu nda xu'we ta'a yu 'in yu.

Ti ndyaa la Jacob nde loo la lo'o nchga nten 'in yu, sa ña'an mdiya ne' kichen nu naan Siquem nde lo yuu Canaän. Kan' yaa ne' mdi'in ne'. Lo'o nde kwa y'ni xu'we yu ska msaa kee, cha' tya yu xu'we 'in Ndiose. Chun' ndi'in la ngulu yu ska chku tiyuu cha' kaja tyi'a ko'o slya' 'in yu, lo'o chivu, lo'o camello, lo'o kuta, lo'o burru nu ndi'in 'in yu.

Ngwa ska tsan ykwi' Ndiose xka ya' lo'o Israel kan':

—Tyituun lyaa cha' tsaa xu'wii nde Betel —ndujwin Ni 'in yu—.

Kwi' nde kwa kwiñaan ska msaa kee, cha' kan' ngwu'u tloün 'iin laja la kala ti, bra nu ndyaa snaan 'in Esaú ta'aa ti s'ni.

Kan' ngulo Jacob tñan 'in nchga nten 'in, kwi' nchga nten nu nda'an lo'o yu, cha' ku'ni xu'we ne' 'in ne' cha' tsaa ne' nde Betel.

—Kulaa ti'in wan nchga nkwin jo'o 'wan, suwi wan 'wan, kwi' xa'an

wan ste' wan —ndujwin yu 'in ne'—. Ndla tsaan Betel cha' kwiñaan ska msaa kee 'in Ndiose, cha' wa msu'wa ya' Ndiose 'ñaän bra nu mda'aän se'en nu kuxi ti, lo'o kwi' nchga bra nda'an Ni lo'oün, ni siya la se'en nda'aän yu'wiin tiän.

Nchga nten kan' mda ne' nkwin jo'o nu ndi'in 'in ne' 'in Jacob; kan' mtsi' yu nkwin kan', lo'o bra ndyaa nchga ne' se'en nu lka Betel. Kan' y'ni Jacob ska msaa kee cha' 'in Ndiose. Lo'o bra nu tka mdo'o yu Betel, bra kan' mdiya yu kwi' se'en ti Efrata, se'en nu naan Belén bra nu ni. Nde kan' ngula xka yu ki'yu sñe' Raquel nu ngwa naan Benjamín.

Bra nu ngula Benjamín kan' ngujwi Raquel. Ya' mtsi' yu 'in tuwiin ndyaa Efrata, mdo'o Jacob kan' mdiya yu Mamre, se'en ndi'in sti yu. Nsu'wi Saa ska siyentu nsu'wi jakwa yla yijan bra nu ngujwi yu. Sñe' yu nu lka Esaú lo'o Jacob mtsi' 'in yu se'en lka Mamre, nu naan Hebrón bra nu ni.

Msin' ti' ta'a Se 'in yu

Basado en Génesis 37:2-34

Bra nu yu'wi Se sñe' Raquel ti'yun tyukwa yijan, kan' mda'an na'ansiin yu slya' lo'o ta'a yu, lo'o kuxi 'a n'ni ta'a yu. Lo'o ngala yu na'an tyi yu, kan' ytsa' yu 'in sti yu cha' chin 'a ña'an ngi'ni ta'a yu. Ndiya la ti' Jacob 'in Se ke 'in xka ta la sñe' yu, chun' wa kula yu bra nu ngula Se. Kan' cha' mñan yu ska te' nu ndi'ya 'a ña'an cha' ku' Se. Cha wa mgii ti' ta'a yu cha' ndiya la ti' sti yu 'in yu ke 'in xka la ta'a yu, mdyisnan na'an ti'í ti' ta'a yu 'in yu.

Ngwa ska tsan ykwi' sla Se, lo'o ytsa' yu cha' kan' 'in ta'a yu; kan' lye la ti ngwa ti'í ti' ta'a yu 'in yu, si'ya cha' nu wa ytsa' yu 'in ne': —Ykwi' slaän cha' ta'aan ndi'ian ne' kixin', lo'o nsi'yuan trigu, nskaan' ynin trigu bra kan' —ndujwin Se—; lo'o na'aän ynin trigu nu mskaän', cha' ykwi' ran mdyituun ran. Ynin nu 'wan ni, nganun ti'in ran ti tyi'in chun' nu 'ñaän, lo'o y'ni tnun ran 'in nu 'ñaän.

Bra kan' msin' ti' ta'a yu, mxkwen ne' 'in yu:

—¿Ta nan ngwaña'an ndyo'o cha' nchkwii', cha' nu'win ka ree 'wa re, cha' nu'win kuloo tñan 'wa a? —ndujwin ne' 'in Se.

Lye la ti msin' ti' ta'a yu 'in yu cha' nu ykwi' sla yu ngwaña'an.

Chun' ndi'in la ti ykwi' sla Se, lo'o ti ngitsa' yu 'in ta'a yu lo'o 'in sti yu.

—Ña'an wan 'aan, xka cha' ykwi' slaän ni —ndujwin yu 'in ne'—.

Na'aän 'in kwichaa lo'o ko' lo'o tii xka kwii lo'o kulasiin mduun

xtyin' ran tloŭn.

Bra nu ynan sti yu, tlá 'a y'ni sti yu lo'o Se:

—¿Ni cha' nchka ra ti' chkwi' kala nu ykwii' slaa ni a? —ndujwin sti Se 'in yu—. ¿Ta wa nka tiyee cha' jya'aan, lo'o ta'aa, lo'oŭn, ku'ni tnun ba 'iin, nxke' tii' a?

Lye la ti na'an ti'í ti' ta'a yu 'in yu, lo'o lye 'a nduwe ti' sti yu cha' 'in nchga cha' re.

Ngwa ska tsan mdo'o ta'a Se ndyaa tijyu', ndyaa naan kixin cha' ku slya' 'in sti yu. Mdiyin tukwa snan tsan, kan' ykwi' Jacob lo'o Se:

—Ña'an 'aan, tijyu' 'a ndi'in ta'aa na'ansiin yu slya' 'ñaän —ndujwin sti yu 'in yu—. Nchka tään' cha' tsaa se'en ndi'in yu. Yaa, yaa na'aan sa ña'an ndi'in ta'aa lo'o slya' 'ñaän. Bra ti tyaan ytsaa' 'ñaän.

Bra kan' ndyaa naan Se 'in ta'a yu. Ti tijyu' ndijyan Se na'an ta'a yu 'in yu. Kan' ykwi' ta'a yu:

—¿Na'an wan 'aan, kwa ndijyan nu nchkwii' sla kan'? —ndujwin yu 'in ta'a yu—. Kujwian 'in yu; bra ti su'waan 'in yu ne' tu' tiyuu wtyi re.

Bra nu ynan Rubén cha' re, kan' ngwa ti' yu kulaa 'in yu kune', kan' cha' ykwi' yu lo'o ta'a yu:

—Ja kujwian 'in yu; ja slu wan tnen yu. Su'we la su'wa wan 'in yu ña'an lu'u ti yu ne' tu' tiyuu wtyi re.

Ndujwin Rubén ngwaña'an cha' ngwa ti' yu kulaa laa yu 'in Se cha' su'wa 'in yu tya'an yu se'en ndi'in sti yu xiya'.

Mdiyan Se se'en ndi'in ta'a yu, kan' msñi ne' 'in yu, ngulaa ta'a yu te' nchku' yu, lo'o msu'wa ne' 'in yu ne' tiyuu kan', laja nu ti wtyi ran. Chun' ndi'in la, mdyitukwa ne' yku ne', ni siya ja ndi'in Rubén.

Bra kan' na'an ne' ndijyan ska ta nten nu nda'an si'i yu'wa, nu ka'an nan ndi'ya camello 'in ne' cha' tsaa lo'o ne' nde Egipto. Bra kan' ykwi' Judá lo'o ta'a yu:

—¿Nan ka ku'nian kanan si kujwian 'in ta'aan a? —ndujwin Judá 'in ta'a—. Su'we la kujwian' 'in yu 'in ne' nu nxi'i nan kwa —ndujwin Judá.

Kan' ngulo yu ta'a yu 'in Se tu' tiyuu cha' kujwi' yu 'in yu chun' kala tñi plata. Ngwaña'an ngwa cha' ndyaa lo'o ne' 'in Se nde Egipto.

Bra nu mdiyan Rubén se'en ndiya tu' tiyuu kan' xiya', ja ngija 'a Se 'in yu. Ngwa xi'in 'a ti' yu bra kan'. Bra ti ndyaa yu se'en ndi'in ta'a yu, cha' chkwi' yu lo'o ne':

—¿Ja nsu'wi 'a yu lyu' ti kan' ne' tu' tiyuu kwa! —ndujwin Rubén—.

¿Ni sa ña'an chkwíin' lo'o stian ni, cha' na' lkaän nu kulo la a?
 Bra kan' ytsa' yu 'in Rubén sa ña'an ngwa cha' yjwi' ne' 'in yu 'in
 ne' nu nda'an si'i yu'wa. Kan' mda'an cha' tiye ne' cha' kujwi ne' ska
 slya' cha' ta'an tnen i' ste' Se. Ngwaña'an y'ni ne', lo'o bra nu ngala
 ne' na'an tyi sti ne', kan' ytsa' ne' 'in yu kula bra kan':
 —Nde nan ngija 'wa. ¿Ta si'i te' nchku' Se lka te' re a? —ndujwin
 ne'.

Kan' yu'wi lyo Jacob 'in te' kan'.

—¿Kwi' ste' Se lka te' kwa! Ja chan wa yjwi ska 'ni tlá 'in yu

—ndujwin sti.

Bra kan' ngwa xi'in 'a ti' Jacob cha' mske' ti' yu cha' ngujwi Se, sñe'
 yu.

Ja y'ni cha' kuxi kanan 'in Se chun' mna'ansiin Ndiose 'in yu

Basado en Génesis 39

Bra nu wa mdiyan lo'o ne' nu msi'i yu'wa kan' 'in Se nde Egipto,
 msi'i ska yu Egipto nu naan Potifar 'in yu. Wa lka Potifar capitán 'in
 ne' nu ngi'ni kwan 'in nu nka faraón, nu lka ree 'in ne' Egipto.

Nda'an Ndiose lo'o Se, kan' cha' su'we 'a ngwa 'in Se tyukwi laja
 mdi'in yu na'an tyi Potifar. Lo'o mgii ti' Potifar cha' Ndiose nda'an
 lo'o Se. Kan' cha' su'we 'a ndyaa to'o nchga tñan nu ngi'ni yu. Kan'
 cha' ngulo Potifar tñan cha' kanun Se kwenta 'in nchga cha' ndi'in
 na'an tyi yu, kwi' kan' mxnun yu nchga nan nu ndi'in 'in yu ya' Se;
 lo'o bra kan' su'we 'a y'ni Ndiose lo'o Potifar si'ya Se.

Ndi'ya 'a ña'an Se kan', nchga nten nu ña'an 'in yu, ndiya 'a ti' ne'
 'in yu. Kan' cha' bra nu mdijin ska tyempu, mxkwi ti' kwilyo'o
 Potifar 'in yu. Kan' ykwi' nu kuna'an kan' lo'o yu ska ya':

—Kajaa' lyaa lo'oün —ndujwin 'in yu.

—Ña'an 'aan, x'naän mxnun cha' yaän' nchga nan ndi'in 'in yu bra
 nu ndi'iin nde re; ja ska cha' ndi'in cha' kuwe ti' yu —ndujwin Se—.
 Ne' ña'an re ja tukwin la ka kulo tñan si si'iin; ja ska nan ykwi'
 x'naän lo'oün cha' ja ku'niin; ska ti nu'win, chun' nu'win lkaa
 kwilyo'o yu. Ja ka ku'niin ska cha' kuxi nu ngwaña'an, cha' lka ran
 ska cha' nu ja ndiya 'a ti' Ndiose.

Ni siya lye la ykwi' nu kuna'an kan' lo'o Se nchga tsan cha' kaja' yu
 lo'o, ja y'ni yu kwenta 'in. Ngwa ska tsan yten Se ndyaa ne' ña'an 'in
 Potifar cha' ku'ni yu tñan 'in yu, lo'o cha' ja tukwin ndi'in, kan' cha'
 msñi nu kuna'an kan' ste' yu, kan' ndujwin 'in yu xiya':

—Kajaa' lyaa lo'oün ni —ndujwin.

Kan' mdo'o yu kare ña'an ngulaa ti'in yu ste' yu ya' kwilyo'o Potifar. Lo'o bra nu na'an nu kuna'an cha' mdo'o yu msnan yu, kwi' ngulaa ti'in yu ste' yu ya', msi'ya 'in msu 'in cha' katsa' 'in ne':

—¿Ña'an wan 'aan! Kwilyo'oñ wa yan lo'o ska ne' israelita nde re, lo'o ni, ngi'ni liye' ti' yu 'ñaän —ndujwin nu kuna'an kan'—. Ngwa ti' kaja' lo'oñ, lo'o na' kwin 'a msi'yaän. Bra nu ynan yu msi'yaän tyukwi jwersa 'ñaän, mdo'o yu msnan yu. Lo'o ni, ña'an wan cha' ngulaa ti'in yu ste' yu nde.

Bra ti nchkwan nu kuna'an kan' ste' Se sa ña'an ngala kwilyo'o na'an tyi.

Msin' 'a ti' Potifar ynan yu cha' nu ytsa' kwilyo'o yu 'in yu. Bra kan' msi'ya yu 'in Se, ya' msu'wa yu 'in yu ne' ña'an chkwan. Ni siya nsu'wi Se ne' ña'an chkwan, ti ndi'in Ndiose lo'o yu. Kwi' su'we 'a ngi'ni Ndiose lo'o yu, y'ni Ndiose cha' lo'o x'nan na'an chkwan, su'we 'a ngi'ni yu lo'o Se, mxnun yu kan' nchga presu ya' Se. Ngwaña'an ngulo Se tñan nan ka nu ka ne' ña'an chkwan bra kan'.

Nan nu ngwa 'in Se bra nu nsu'wi yu ne' ña'an chkwan

Basado en Génesis 40

Bra nu nsu'wi Se ne' ña'an chkwan, kwi' bra kan' ree 'in Egipto nu lka faraón, ngwa msin' 'a ti' 'in msu nu lka loo 'in mñun nu ndyi'o yu, lo'o 'in xka yu msu nu nñan jaxlya 'in yu. Bra kan' msu'wa nu lka faraón kan' 'in 'a tyukwaa yu msu kan' yaa ne' ña'an chkwan. Kwi' nde kwa nsu'wi Se presu.

Ngwa ska tsan, tlya 'a mdijin Se, nda'an na'an 'in presu. Bra kan' na'an 'in 'a tyukwaa msu 'in ree, cha' ka'an 'a cha' nduwe ti' ndukwa lo'o yu; kan' cha' mnicha' Se 'in yu:

—¿Ni cha' xi'in 'a ti' wan ni a?

Bra kan' mxkwen yu:

—Ba re ykwi' sla ba, lo'o skaa ña'an ykwi' sla skaa ba. Lo'o ja ndyiji nu katsa' 'wa ni cha' nchka ti' chkwi' sla ba.

Bra kan' ndujwin Se 'in yu:

—Ska ti Ndiose ngitsa' cha' nchkwi' sla nten. Katsa' wan 'ñaän ni sa ña'an ykwi' sla wan.

Yu nu lka loo 'in mñun nu ndyi'o ree kan' ytsa' 'in Se saña'an nu nchkwi' sla yu:

—Ykwi' slaän cha' 'in ska yka nu ndyo'o nan xi cha' tya' mñun, lo'o mduñ kwi' se'en ti se'en ndukwa yka kan'. Yka kan' ndukwa snan stan' ran, lo'o sa ña'an ndyukwa kutin ran, bra ti ndijyan keé, bra ti

ndyo'o nan xi nu nguwin cha' kwiñaan mñun. Ndukwa vasu 'in nu lka faraón kan' yaän'. Bra kan' msñiin nan xi kan', cha' msiin 'in ran ne' vasu kan'. Ya' ykwiin' mdaän vasu kan' 'in faraón, msu'waän 'in nan ya' yu. Ngwaña'an nan na'aän laja slaän.

Kan' ndujwin Se 'in yu:

—Nde ña'an nchka ti' tyo'o cha' nu ykwi' slaa: Ta'a snan stan', kan' lka xnan ti tsan nu ti xu'wii ne' ña'an chkwan re. Ska ne' xnan tsan xtya nu lka faraón 'iin cha' ku'nii tñan 'in yu xiya', lo'o ta nu'win mñun ko'o yu xka ya', sa ña'an nu y'nii ti kulo. Bra nu ngwaña'an ka 'iin, tyu'wi tii' ñaän. Ku'nii ska cha' su'we, chkwii' cha' ñaän lo'o faraón cha' kulaa 'ñaän se'en nsu'wiin nde, chun' na', ja ska cha' kuxi y'niin —ndujwin Se 'in nu lka ndloo 'in mñun nu ndyi'o ree.

Lo'o yu nu nñan jaxlya 'in faraón ytsa' 'in Se cha' nu ykwi' slaa yu.

Kan' ndujwin yu:

—Na', ykwi' slaän cha' ndi'yaän snan xkuwi jaxlya nu ndukwa keän. Xkuwi nu ndukwa la kwan la, kan' nsu'wi nchga lo jaxlya cha' ku faraón. Kan' mdi'ya kiñi yku 'in ran ne' xkuwi nu ndukwa keän.

Ngwaña'an na'aän laja slaän.

Bra kan' ndujwin Se 'in yu:

—Ngwaña'an ndyo'o cha' nu nchkwi' slaa: Ta'a snan xkuwi kan' lka xnan tsan nu ti xu'wii ne' ña'an chkwan re. Ska ne' xnan tsan kulo nu lka faraón tñan cha' kujwi nten 'iin, skan' tukwi yu 'iin ska lo yka. Bra kan' kan kiñi ku ji kunaa'.

Cha wa mda'a snan tsan y'ni faraón ska ta'a cha' 'in nchga yu nu tñun la nchkwi', nu ngi'ni tñan 'in yu. Mstya nu lka faraón 'in yu nu nda mñun ndyi'o yu cha' ku'ni yu tñan 'in yu xiya'; lo'o ngulo faraón tñan cha' mxiiin ynin yu nu ngwiñan jaxlya 'in yu. Wa ngwa nchga cha' sa ña'an nu ndujwin Se. Lo'o yu nu nda mñun ndyi'o faraón kan', ja ndyu'wi 'a ti' yu 'in Se.

Ytsa' Se ni sa ña'an ndyo'o cha' nu ykwi' sla Faraón

Basado en Génesis 41:1-45

Mdijin tukwa yijan, kan' ngwa ska tla ykwi' sla nu lka faraón ska cha' nu nduwe 'a ti' yu. Xka tsan nde tlya ngulo yu tñan cha' ndijyan nchga yu nu nsu'wi 'a cha' tiya 'in nu ndi'in nde Egipto. Bra nu ytsa' faraón 'in yu sa ña'an nu ykwi' sla yu, ja ska yu ngwa 'in yu kitsa' 'in ree ni cha' lka nu nchkwi' kala ngwaña'an. Bra kan' nu ki'yu nu lka loo 'in mñun nu ndyi'o faraón ykwi' yu lo'o x'nan yu: —Bra nu msti ba ne' ña'an chkwan lo'o jyo'o nu mñan jaxlya nu

nchku wan, bra kan' ska tla ykwi' sla ba 'a tyukwaa ba. Kwi' kan' nsu'wi ska yu Canaán ne' ña'an chkwan lo'o ba. Ytsa' ba 'in yu cha' nu ykwi' sla ba, bra kan' ytsa' yu 'wa ni cha' lka nchkwi' sla ba ngwaña'an; lo'o ña'aan cha' nu ykwi' yu, kwi' ngwaña'an ngwa 'wa bra kan'.

Bra kan' ngulo faraón tñan cha' yan Se tloo yu. Bra ti ngulo nu nduun kwan 'in Se ne' ña'an chkwan. Bra nu mdiyan Se tloo faraón, kan' ndujwin faraón 'in yu:

—Wa ykwi' slaän, lo'o ja tukwin nchka 'in katsa' 'ñaän ni cha' lka nchkwi' nan ngwaña'an. Lo'o ni, wa ynaän cha' nu'win nchka 'iin ntsaa' sa ña'an ndyo'o cha' nu nchkwi' sla nten.

—Si'i cha' 'ñaän lka kan' —ndujwin Se—, ska ti Ndiose, ka 'in kitsa' ñi ni sa ña'an ndyo'o cha' kan'. Kitsaa' 'ñaän sa ña'an ykwi' slaa sikwa.

Kan' ngitsa' faraón 'in Se:

—Ykwi' slaän cha' mduün ska tu'wa chku. Lo tyi'a kan' mdo'o kati kuta taan nu su'we 'a ña'an, nchku i' kixin tu'wa chku kan'. Chun' ndi'in la mdo'o xa kati kuta nu tijyan lo'o chen 'a ña'an i'. Kuta tijyan kan' nu chen 'a ña'an kan', yku 'in ta'a kati kuta taan nu mdo'o ti kulo la kan'; lo'o cha wa mdyii yku 'in i', ja tukwin ndi'ya kwinta ni cha' su'wa ña'an tijyan i' sa ña'an ña'an i' ti kulo. Chun' ndi'in la, ykwi' slaän xka kala, se'en na'aän kati stan' trigu, nu su'we la ña'an ran cha' tlyu ran, ndukwa ran ska lo kixin trigu ti. Nde chun' la kan' na'aän xa kati stan' trigu nu xuwe ti ku', lo'o ti'i 'a ña'an ran, ja su'we ña'an nan. Stan' trigu nu xuwe ti ku', kan' yku 'in stan' trigu nu tukwin ku'. Ngwaña'an nan na'aän laja slaän.

Bra kan' mxkwen Se 'in faraón:

—Ta'a tyukwaa ya' nu ykwi' slaa kan', ska ti ña'an ndyo'o cha' kan'. Ndiose wa ytsa' 'iin ni sa ña'an tñan ku'ni Ni nde loo la. Kati kuta nu su'we 'a ña'an kan', lo'o kati stan' trigu nu tnun, kan' lka kati yijan nu liye 'a tyo'o nan ku ne' lo yuu re. Kwi' kati kuta nu tijyan kan', lo'o xa kati stan' trigu nu ja su'we ña'an, kan' lka xa kati yijan nu ka jwi'ñan. Ka kati yijan nu liye 'a tyo'o nan ku ne' tyukwi ña'aan lo yuu Egipto re. Chun' ndi'in la bra wa mda'a xa kati yijan, liye 'a ka s'nan nan ku ne' bra kan'. Wa ndla 'a ti ku'ni Ndiose cha' re, kan' cha' su'we la si kunaan wan ska yu nu tiya, kwi' nu nchka 'a 'in, cha' kanun tñan re ya' yu ña'aan nasiyun re. Nde tñan ku'ni nu'win ni: Ta'a kati yijan nu liye tyo'o nan ku, kuloo tñan cha' xo'

ti'in yu nchga trigu 'in ne', lo'o su'we yu 'in ran cha' ka ki'yu yu'we. Bra kan' xtya se'en yu ska yu'we cha' kaja nan ku ne' chun' ndi'in la, tyukwi kati yijan nu ka jwi'ñan bra kan'.

Mdiya ti' faraón lo'o ta'a yu tnun nchkwi', nu ngi'ni tñan 'in yu, ndiya ti' yu cha' nu ykwi' Se, kan' cha' ykwi' faraón lo'o nten tnun kan':

—Yu nde ka nu ndloo la 'in nasiyun 'ñaan. Ja kaja 'a xka yu nu lka sa ña'an nu lka yu re, cha' ska ti yu re ndi'in tyi'i Ndiose lo'o.

Kan' ndujwin ree 'in Se:

—Ja tukwin ndiya nu tiya 'a 'in sa ña'an nu tiya nu'win, chun' Ndiose ngi'ni cha' ka jlyo tii' nchga cha' re. Kan' cha' kuloñ tuñ 'iin cha' ka ndloo la 'in nasiyun re, lo'o nchga kichen re tukwa ne' cha' nu chkwi'. Skañ tiñan nu tlyu la nchkwiñ' ke nu'win, cha' lkañ ree —ndujwin nu lka faraón.

Bra nu ykwi' faraón ngwaña'an, ngulo yu kwii' nsu'wi ya' yu, ya' msu'wa 'in ran ya' Se. Bra ngulo yu tñan cha' xku' ne' xkwi' te' nu wjñun 'in Se, lo'o kwi' mstyia yu ska karenan oro ynin Se. Bra kan' mskwen ree 'in Se ska ne' carreta nu su'we la ti ña'an ke nu 'in ykwi' faraón. Lo'o mnaan faraón ska nu kuna'an ne' Egipto cha' ka kwilyo'o Se. Ngwaña'an ngwa cha' nganun Se ndloo la 'in Egipto.

Se ndlo tñan 'in ne' kichen Egipto

Basado en Génesis 41:46—42:38

Bra nu nsu'wi Se kala tyii yijan, kan' ngulo tuun faraón 'in yu cha' ka yu ndloo 'in ne' kichen Egipto. Ka'an 'a nan mdo'o lo yuu kan' tyukwi kati yijan. Nu mdo'o nan kan', kwi' yu mxo' kii yu trigu nu mdo'o kichen, tyukwi kati yijan kan'. Ngulo yu tñan mdya' ju'wa nu tnun skaa lo kichen, kan' nchkwan se'en yu 'in ran. Skaa kichen mxo' kii ne' trigu nu mdo'o lo yuu kwi' se'en ti kan'.

Bra nu ti ji tyisnan ka jwi'ñan, mdi'in tukwa sñe' Se lo'o kwilyo'o. Nu ngula kulo, kan' ngwa naan Manasés; nu lka tukwa, kan' ngwa naan Efraín.

Cha wa mdijin kati yijan nu ka'an 'a trigu mdo'o nde Egipto, kan' mdyisnan xa kati yijan nu ngwa jwi'ñan. Nchga nasiyun ngwa jwi'ñan; xka ti lo yuu Egipto ja ngwa jwi'ñan. Bra nu ngite' ti' ne' nchga ne' Egipto kan', yaa naan ne' trigu 'in nu lka faraón. Lo'o bra kan' ndujwin faraón 'in ta'a ne':

—Yaa na'an wan se'en ndi'in Se.

Nchga nasiyun yaa naan nten trigu nde Egipto nde se'en ndi'in Se,

cha' ja ska nasiyun ti nsu'wi nan ku nten.

Lo'o nde Canaán ja nsu'wi nan ku ne'. Bra kan' ynan Jacob rsun, cha' nsu'wi trigu nde Egipto, kan' ndujwin 'in sñe' yu:

—Yaa wan nde Egipto, yaa si'i wan trigu 'ñaan cha' ti ka xu'wi laan chalyuu.

Bra kan' nchga yu ki'yu ta'a Se yaa yu nde Egipto, yaa si'i yu trigu; lo'o ja mdaa Jacob chabiya' tsaa Benjamín, xka ta'a Se nu lyu' la.

Bra nu mdiyan ta'a Se nde Egipto, bra kan' mdiya ne' tloo yu, mdi'ya tukwi ne' tloo ne' lo'o ja yu'wi lyo ne' 'in yu. Se, kan' nu bra ti yu'wi lyo 'in ne' la nu na'an yu 'in ne'; lo'o ja ytsa' yu 'in ne' cha' yu'wi lyo yu 'in ne'. Tlá 'a nchkwi' yu lo'o ne' ni cha' nchka ti' ne':

—¡Wan! ¿La nde ka mdo'o wan a?

—Mdo'o ba nde lo yuu Canaán, ndijyan ba si'i ba trigu —mxkwen ne'.

Bra kan' ndujwin Se 'in ne':

—Si'i, nan ndijyan na'an mnan ti wan nde re, cha' ka ku'ni wan kanan 'ñaän lo'o nasiyun re.

Bra kan' mxkwen ne' kan':

—¡Si'i ngwaña'an, yu kula! Ba re, yu ti'i ndijyan si'i ba trigu lka ba. Ska ti yu kula lka sti ba re ta'a ba. Nten luwi lka ba ta'a ba.

—Si'i nan —ndujwin Se xiya'—. 'Wan ndijyan na'an mnan wan nde re, cha' ka ku'ni wan kanan 'ñaan lo'o nasiyun re.

Bra kan' mxkwen ta'a yu 'in yu xiya':

—Yu ti'i ba re, tii tyukwa ba lka ba lo'o ta'a ba, ta'a ba ska ti nu lka sti ba, lo'o ndi'in ba lo yuu Canaán. Ta'a ba nu lyu' la, kan' nganun lo'o sti ba, xka ti kan' nu ja ndi'in lo'o ba.

Xiya' ykwi' Se lo'o ne':

—¡Wa lka ran sa ña'an ykwiñn! 'Wan ndijyan na'an mnan wan nde re, kan' cha' ni, ña'aän biyaän' 'wan: ja tyo'o wan ni, sa ña'an bra kan ta'a wan nu lyu' la. Tsaa ti'in ska wan 'in yu. Xka ta wan kanun wan presu, lo'o ña'aan si chañi ka cha' nu nchkwi' wan.

Y'ni su'wa Se nchga ta'a yu presu chun' snan tsan, lo'o cha wa mda'a snan tsan, kan' msi'ya yu 'in ta'a yu xiya'. Bra kan' mdiyan ta'a yu tloo Se, kan' ndujwin yu 'in ta'a yu:

—Ta'a kaa wan tyaa lo'o wan trigu ku nten 'wan, lo'o kanun xka ti wan ne' ña'an chkwan re. Kan lo'o wan ta'a wan nu lyu' la si chañi ka cha' nu nchkwi' wan. Si cha' kwiñi, kaja wan.

Cha wa ynan ta'a Se cha' re mdyisnan ykwi' ta'a yu:

—Nde xu'wa Ndiose 'ñaan tñan nu kuxi nu y'nian lo'o Se ta'aan, cha' ja y'nian kwenta 'in yu bra nu ykwi' yu lo'oan cha' ka t'nan tian' 'in yu, ni siya na'aan tloun ndijin yu nu ti'í. Lo'o ni, nan ndi'in cha' tyijian nu ti'í.

Bra kan' ndujwin Rubén:

—Niin 'wan cha' ja ku'ni wan cha' chen ña'an lo'o nu lyu' bra kan', lo'o ja ynan wan cha' nu ykwiin' lo'o wan.

Ja jlyo ti' ta'a Se cha' nginan yu cha' nu nchkwi' ne', chun' nchga bra mduun ska msu 'in yu lo'o yu nu nxa'an cha' nu nchkwi' ne' cha' ka biya' ti' yu. Ynan Se cha' nu nchkwi' ne' kan', cha' ndyu'wi ti' yu cha' chen ña'an nu wa y'ni ne' lo'o yu; bra kan' mdo'o tsu' yu, ya' mdyisnan yu ynan yu. Bra nu ngwa chkwi' yu lo'o ne' kan' xiya', msñi yu 'in Simeón, lo'o tloo ta'a yu mskan' yu 'in yu. Chun' ndi'in la, ngulo yu tñan cha' ku'ni xa'án msu kwijin kiche 'in ne' lo'o trigu, lo'o tya yu tñi 'in skaa ne' kan', msu'wa msu 'in ran skaa ne' kwijin kiche, cha' ta yu nan kwi'ya ne' cha' ku ne' tuwiin. Ngwaña'an y'ni yu, lo'o ja ngwa jlyo ti' ta'a Se tñan nu y'ni msu. Bra kan' mskwen ne' trigu chun' burru, kan' mdo'o ne' ndyaa ne'.

Bra nu ngala ta'a Se se'en kanun yu tla, kan' mslaa yu tu'wa kwijin kiche 'in yu cha' ta yu nan ku burru 'in yu, na'an yu cha' ndiya tñi 'in yu tu'wa kwijin kiche. Bra ytsa' yu 'in ta'a yu, lo'o lye 'a ytsen yu. Bra nu ngala yu na'an tyi sti yu, kan' ytsa' yu nchga nan nu ngwa 'in yu, nchga sa ña'an y'ni yu nu lka ndloo la kan' lo'o yu, kwi' sa ña'an ngwa cha' mgija tñi 'in yu tu'wa kwijin kiche kan'. Kan' ytsa' yu 'in sti yu:

—Bra nu tsaa ba nde Egipto xiya' ndi'in cha' tsaa lo'o ba 'in Benjamín cha' kulaa nu lka ndloo kan' 'in Simeón.

Bra nu ngwaja ta'a Se kwijin kiche 'in yu, kan' na'an yu cha' skaa tu'wa kwijin kan' ndiya tñi, ytsen yu ytsa' yu 'in Se xiya', kwi' ngwaña'an ytsen sti yu.

Bra kan' ykwi' Jacob lo'o sñe':

—'Wan, nchka ti' wan cha' kajaän cha' xi'in 'a tiän' —ndujwin sti yu 'in sñe' yu—. Ti kulo ngujiwi Se, lo'o ni nsu Simeón presu, lo'o ni, ti nchka la ti' wan jwalya wan Benjamín 'ñaän.

Bra kan' ykwi' Rubén lo'o sti yu:

—Ja tya'an cha' tiyee lye 'a —ndujwin 'in sti—. Taa 'in Benjamín tsaa kwenta 'ñaän, na' ndyaän lo'oün 'in yu. Si ja tyaän lo'oün 'in yu ka kujwii 'in 'a tyukwaa sñeën' ykwiin'.

Bra kan' mxkwen Jacob 'in yu:

—Ni siya ngwaña'an, ja tsaá sñeén' lo'o wan —ndujwin sti yu 'in yu.

Ña'an biya' Se 'in ta'a yu

Basado en Génesis 43:1—44:2

Sa ndukwa lye la nchka jwi'ñan nasiyun kwa, kan' cha' cha wa mdyii yku Jacob lo'o sñe' nchga trigu nu yaa y'ya ne' nde Egipto, kan' ykwi' Jacob lo'o sñe' yu:

—Yaa wan xka ya', yaa si'i wan ti chin' trigu kuan.

Kan' mxkwen Judá 'in sti yu:

—Si ja tsaá lo'o ba 'in Benjamín, ja n'ni cha' tsaá ba siya' ti —ndujwin yu 'in sti yu—. Yu nu lka ndloo Egipto, tlá 'a ykwi' yu lo'o ba: “Si ja ndijyan lo'o wan 'in ta'a wan nu lyu' la nde se'en ndi'iin, su'we la ja kan 'a wan tloñ xiya'” —ndujwin yu 'wa.

Bra kan' mnicha' Jacob 'in yu:

—¿Ni cha' ytsa' wan 'in yu kan', cha' ndiya xka ta'a wan nu lyu' la a? —ndujwin sti yu 'in yu.

Bra kan' mxkwen Judá 'in sti:

—Chun' mnicha' yu 'wa cha' 'wa, kwi' cha' 'in nten 'wa. Kan' ndujwin yu 'wa: “¿Ti lu'u sti wan a? ¿Ta ti ndiya xka ta'a wan a?” Ja ngwa biya' ti' ba cha' nchkwín yu 'wa cha' tsaá lo'o ba 'in ta'a ba se'en ndi'in yu —ndujwin Judá 'in yu kula sti yu—. Si ja nchka tii' cha' kajaan lo'o jwi'ñan, taa lyaa 'in yu kune' cha' tsaá yu kwenta 'ñaän, lo'o bra ti tsaá ba. Cha' 'ñaän tsaá yu —ndujwin Judá.

Bra kan' mxkwen sti yu 'in yu:

—Si ndi'in cha' tsaá Benjamín, yaa lo'o wan 'in yu sikwa, lo'o kwi'ya wan nan ta xu'we wan 'in yu nu lka ndloo kan' —ndujwin sti yu—.

Ti kwi' ti cha', kwi'ya wan tukwa sa ña'an tñi nu ngwi'ya wan nu ngwa xkan'. Ykwi' wan tya wan tñi nu ndya ne' 'wan, cha' ja chan wa y'ni tsaá ne' cha' kan'. Yaa lo'o wan 'in ta'a wan xiya', yaa na'an wan 'in yu nu lka ndloo kan'. Ndiose nu tlyu 'a ku'ni cha' chka t'nán ti' yu 'wan, cha' kulaa yu 'in Simeón lo'o 'in Benjamín; lo'o si ja kulaa yu 'in ta'a wan, bra kan' ka cha' sa ña'an si ja ska 'a sñeén' tyi'in tloñ; ngwaña'an ka sikwa.

Xiya' mdo'o ta'a tii sñe' Jacob ndyaa nde Egipto. Bra nu mdiya yu tloo Se, mduun xtyin' yu. Kan' na'an Se cha' lo'o Benjamín mdiyan lo'o ta'a yu. Kan' nchkwí' Se lo'o yu nu ngi'ni tñan 'in yu:

—Yaa lo'o 'in nchga yu re na'an tyiïn —ndujwin Se—. Kujwii ska kuta, chun' ni, ku yu re lo'oñ la ndi'ya kwan nda'a.

Bra nu mdiya yu ne' ña'an 'in Se, ytsen yu kan', ykwi' yu lo'o ta'a yu mnan ti:

—Wa mdiyan lo'o yu 'ñaan nde, chun' cha' ndya yu tñi 'ñaan bra nu yaan nu ngwa xkan'. Lo'o ni, xñi yu 'ñaan cha' kaan msu 'in yu, lo'o 'ni 'ñaan.

Kan' cha' bra nu mdiya yu tu'wa na'an ykwi' yu lo'o msu 'in Se:

—Bra nu yan ba nu ngwa xkan' cha' ngwi'ya ba trigu, kan' ngala ba na'an tyi ba xiya', mslaa ba tu'wa kwijin 'wa na'an ba cha' ti nsu'wi tñi 'wa, skaa ba. Ja jlyo ti' ba ti ka nu mstyā tñi kan' tu'wa kwijin 'wa. Ni, ndi'ya ba 'in ran cha' tya ba 'wan, lo'o ndi'ya ba tñi nu xi'i la ba trigu.

Kan' mxkwen msu kan' 'in yu:

—Tiin ti tyi'in wan, ja kutsen wan. Ndiose 'wan mstyā tñi 'wan tu'wa kwijin kan', na' msñiñ sa ña'an tñi nu mda wan cha' 'in trigu kan'.

Ngulo msu kan' 'in Simeón ne' ña'an chkwan, ya' yaa lo'o yu 'in yu na'an tyi Se se'en ndi'in xka ta ta'a yu. Mda msu kan' tyi'a cha' katen kiya' nchga yu kan', lo'o mda kixin cha' yku burru 'in yu. Ndi'ya kwan ngala Se, ta'a tii xka yu lo'o ta'a yu mda xu'we yu nan nu ndi'ya yu 'in Se, ya' mduun xtyin' yu sa ña'an ya' m'ni chkaan yu lo yuu. Kan' mnicha' Se 'in yu:

—¿Ni sa ña'an ndi'in sti wan a? —ndujwin Se—. ¿Ti lu'lu yu kula kan' a?

—Su'we 'a ndi'in sti ba re —ndujwin yu 'in Se.

Xiya' y'ni tlyu yu 'in Se. Mxina'an Se ti tyi'iin chun', kan' na'an yu 'in Benjamín ta'a yu. Kan' ykwi' yu lo'o ne':

—¿Nde lka ta'a wan nu lyu' la, nu ndujwin wan 'ñaan a?

—Kwi' —ndujwin yu.

Kan' ndujwin Se 'in Benjamín:

—¡Ndiose su'wa ya' 'iin, che yu lyu' ti! —ndujwin Se.

Bra nu ykwi' Se ngwaña'an, lye 'a ngwi'ya xi'in tiye yu na'an yu 'in ta'a yu nu lyu' la kan'. Ngwa ti' yu kunan yu. Kan' cha' bra ti mdo'o yu yaa nyan yu. Mdyii nyan yu, mskwa yu tyi'a tloo yu, kan' ndyaa yu ne' ña'an xiya'. Bra kan' yten tukwa ta'a Se tu'wa msaa sa ña'an ngulo Se tñan, skaa yu sa ña'an yijan nsu'wi yu, nu kula la sa ña'an mdiya nu lyu' la. Nchga yu yuwe 'a ti' yu, kan' mxina'an yu tloo ta'a yu; lo'o ti ji xu'wi lyo yu 'in Se.

Ska lo msaa mstyā yu nan ku Se, xka lo msaa mstyā yu nan ku ta'a

Se, ña'an ti' ndi'in cha' 'in ne' Egipto.

Ngulo Se tñan 'in msu 'in cha' su'wa ska ka'nnan skwa 'in ska ta'a yu, lo'o 'in Benjamín ta msu ki'yu sa ña'an nda 'in xka ta yu kan'. Ta'a yu yku yu lo'o yi'o yu lo'o mdiya 'a ti' yu 'in ran.

Bra nu mdyii yku yu, kan' ngulo Se tñan 'in msu 'in yu:

—Su'wa trigu ne' kwijin 'in yu re sa ña'an ka kwi'ya yu, lo'o su'wa tñi tu'wa kwijin 'in skaa yu. Su'wa ska sa plata 'ñaän ne' kwijin 'in yu nu lyu' la kan', lo'o tñi nu mda yu cha' kwi'ya yu trigu.

Y'ni msu kan' nchga tñan nu ngulo Se.

Mdiyán Jacob lo'o nchga nten 'in yu nde Egipto

Basado en Génesis 44:3—46:7; 46:26-27, 29-30;

47:7, 27; 48:1, 5-6, 11, 21; 49:29-31; 50:12-13

Sa ndijyan ndo'o tukwa kwichaa la mdo'o ta'a Se nde Egipto ndyaa yu kichen tyi yu. Ja tijyu' lye ndyaa ne' tu'wa kichen kan', bra kan' ykwi' Se lo'o yu nu ndi'in cha' ya' tñan 'in yu:

—Yaa ña'aan chun' ne' kwa —ndujwin Se 'in msu—. Bra nu tyukwaa 'in ne', kan' chkwii' lo'o ne': “¿Ni cha' ngwi'ya mnan ra wan sa plata kan' 'in x'ñaän a?”

Bra nu ndyukwa yu nu lka tñan kan' 'in ta'a Se, kan' ykwi' yu lo'o ne':

—¿Ni cha' ngwi'ya mnan ra wan sa plata kan' 'in x'ñaän a?

—ndujwin msu kan' 'in ne'.

Kan' mxkwen ne' 'in nu lka tñan kan':

—Ja ska nan ngwi'ya mnan ba —ndujwin ne'—. Ti'ya ba kwijin kiche 'wa lo'o ka kujwii' 'in ti lka ka nu tyija sa kan' ne' kwijin 'in.

Bra kan' ndujwin yu nu lka tñan kan':

—Su'we 'a. Ti lka ka nu ndi'ya sa kan', kan' nu ka msu 'ñaän

—ndujwin msu kan' bra kan'.

Ta'a yu sa 'a mdi'ya yu kwijin kiche 'in yu lyuu, kan' mslaa yu tu'wa kwijin kiche. Wa mgija skaa yu tñi tu'wa kwijin kiche 'in yu, lo'o ne' kwijin kiche 'in Benjamín mgija sa kan' 'in Se. Kan' ngwa xi'in 'a ti' ta'a yu. Mxi'in chun' nchga ta'a yu, ndyaa yu kichen xiya'. Bra nu ngala yu na'an tyi Se, mduun xtyin' yu tloo Se sa ña'an nu m'ni chkaan yu lo yuu.

Bra kan' ndujwin Se 'in yu:

—¿Ni tñan lka y'ni wan ni a? —ndujwin Se—. ¿Mda'an cha' tiye wan cha' ja kii tiän' si ndiya nan ngwi'ya mnan wan a?

Kan' mxkwen Judá:

—¿Ni tñan ka chkwi' ba lo'oo ni a? Ndiose na'an cha' ndukwi ba ki'ya. Nde ndi'in ba; ta'a ba re lka ba msu 'iin.

Bra kan' ndujwin Se:

—Si'i nchga wan ndukwi wan ki'ya. Ska ti nu yu'wi sa kan' ne' kwijin 'in, kan' nu ka msu 'ñaän. Xka ta wan ka tyaa wan se'en ndi'in sti wan.

Bra kan' yaa Judá se'en nduun Se, kan' ndujwin yu 'in yu:

—Na' nguniin 'in stiin cha', cha' 'ñaän ndijyan yu lyu' kwa nde re —ndujwin Judá—. Kaja sti ba re cha' xi'in 'a ti' yu si ja kala 'a yu lyu' kwa lo'o ba. Kan' cha' chka t'nan tii' 'in yu, taa chabiya' 'ñaän kanuun kaän msu 'iin tñan loo yu lyu' ti kwa. Taa chabiya' tyaa yu lo'o ta'a yu.

Mgii ti' Se cha' wa mxa'an tiye ta'a yu, lo'o ja mdaloo 'a Se bra kan'; ngulo yu tñan mdo'o nchga msu 'in yu. Cha wa mdo'o ta'a ne', bra kan' ynan yu ykwi' yu lo'o ta'a yu:

—Na' lkaän Se —ndujwin yu 'in ta'a yu—. ¿Ta chañi 'wan cha' ti lu'u stiin a?

Ytsen 'a ta'a yu lo'o ja ngwa 'a 'in yu chkwi' yu.

Kan' ndujwin Se:

—Kan wan kwi' se'en la. Se ta'a wan lkaän, nu wa yjwi' wan 'in nten nu yan nde Egipto re. Ja kutsen wan, ja kasin' ti' wan 'wan, ti ykwi' ti wan, cha' yjwi' wan 'ñaän bra kan'. Ndiose msu'wa 'ñaän ndijaän nde, cha' ti kaja nan nu tyijin yu'wi 'in nten chalyuu. Ti ndiya tyukwa yijan nu ja ska 'a nan tyo'o lo chalyuu. Ndiose msu'wa 'ñaän kulo ndukwa la ke 'wan cha' ja kaja wan. Ni, tyaa ti'in wan 'in stian lo'o nchga sñe' wan cha' kan wan xu'wi wan nde Egipto re.

Bra kan' msñi Se sii' Benjamín ta'a yu, lo'o 'a tyukwaa yu mdyisnan ynan yu. Kan' yku yu tloo Benjamín lo'o 'in nchga ta'a yu.

Wa mjwi rsun 'in nu lka faraón nde na'an tnun se'en ndi'in yu cha' mdiya ta'a Se. Ndiya ti' ree kan' lo'o ykwi' ree lo'o Se bra kan':

—Chkwii' lo'o ta'aa cha' tyaan ne' lo'o nchga 'ni 'in ne' nu nsu'wi nde lo yuu Canaán, lo'o kan lo'o 'in stii, lo'o 'in nchga nten 'in ne' —ndujwin Faraón 'in Se—; taän yuu nu su'we la ti nsu'wi nde Egipto se'en tyi'in ne'. Chkwii' lo'o ta'aa cha' tsaa lo'o yu carreta nu ndiya Egipto re, cha' kan lo'o ne' nchga nan nu ndi'in 'in ne' nde re. Bra kan' mda Se carreta sa ña'an nu ngulo faraón tñan 'in yu, lo'o mda nan ku yu cha' tyaa yu tuwiin; lo'o mda yu te' tiji nu ku' ne'. Msu'wa yu kala burru ndi'ya nan ta xu'we yu 'in sti yu. Bra kan'

mdo'o ta'a Se nde Egipto, su'we 'a lka tiye yu ndyaa yu.

Bra nu ngala yu na'an tyi sti yu ytsa' yu 'in sti yu cha' ti lu'u Se, lo'o ja yaa ña'an ti' sti yu cha' nu ykwi' yu. Bra nu ytsa' yu 'in sti yu sa ña'an ykwi' Se, lo'o na'an yu kula kan' nan nu mda xu'we Se 'in yu, bra kan' ndujwin yu kula sti Se:

—Wa jlyo tiän' ni, cha' ti lu'u Se nu lka sñeēn'. Tsa na'aän 'in yu —ndujwin sti Se.

Mnaan Jacob tuwiin, ndyaa lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu. Lo'o ngwa ska tla ykwi' Ndiose lo'o yu laja kala, ngulo nin Ndiose 'in yu. Kan' mxkwen yu 'in Ni:

—Nde ti ndi'iin —ndujwin Jacob.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Na' lkaän Ndiose, ykwiin' lkaän Ndiose 'in nu ngwa stii—ndujwin Ni—. Ja kutseen tsa nde Egipto, nde kwa ku'niin cha' ka nten 'iin ska nasiyun nu tnun 'a. Tsa'aän lo'oo nde Egipto, lo'o na' kuloün 'in nten 'iin nde kwa.

Kan' ndyaa lo'o Jacob nchga nan 'in yu nde Egipto ne' carreta nu ngulo faraón tñan cha' yaa y'ya nan 'in yu. Bra nu ynan Se rsun cha' wa ndiyan sti yu, bra kan' ngulo yu tñan 'in msu cha' ku'ni xu'we ne' carreta 'in yu cha' tsa ti'in yu 'in sti yu tuwiin. Bra nu ndyukwa ta'a yu lo'o sti yu, kan' msñi yu si' sti yu, lo'o chan 'a ynan yu chun' ngwi'ya xi'in tiye yu kula ngwa na'an yu 'in sñe' yu xiya'.

Bra kan' ykwi' Jacob lo'o Se:

—Ka kajaän su'weēn ni, cha' wa na'aän 'iin lo'o jlyo tiän' cha' ti lu'uu —ndujwin sti yu 'in yu.

Kan' yaa lo'o Se 'in Jacob sti yu tloo nu lka faraón, y'ni tnun Jacob 'in faraón, kan' ndujwin yu:

—iNu'win lkaa ree, lo'o x'nan ba Ndiose su'wa ya' Ni 'iin!

Ngwaña'an ngwa cha' mdiyan Jacob lo'o nchga nten 'in yu cha' xu'wi ne' nde Egipto, se'en naan Gosén. Nchga nten 'in Jacob nu mdiyan nde Egipto, snan yla nsu'wi tii lka nchga ne' kan, lo'o ta'a tyukwaa sñe' Se, nu ngula nde Egipto re.

Bra nu nsu'wi Jacob ska siyentu nsu'wi tu'wa ndukwa kati yijan, kan' ngwa ti'í yu. Ytsa' ne' 'in Se cha' ti'í sti, kan' yaa na'an yu 'in yu kula, yaa lo'o yu 'a tyukwaa sñe' yu, Manasés lo'o Efraín. Laja ndi'in yu lo'o Jacob sti yu, kan' ndujwin sti yu 'in yu:

—Mda'an 'a cha' tiyeēn cha' ja ña'aän 'aän 'iin siya' ti, mske' tiän'. Lo'o ni, nda Ndiose chabiya' cha' ti na'aän 'iin lo'o sñee'. Ta'a

tyukwaa sñee', Efraín lo'o Manasés, nu ngula kichen Egipto re nu ti ji kaän, ti kwi' sñeën' lka. Tyaän nan 'ñaän 'in yu ña'an ti' kanun nan 'in Rubén, lo'o 'in Simeón, lo'o xka ta sñeën'. Si ti tyi'in la sñee', kan' nu ka nu ndi'ya loo. Ja kaja 'a nan nu ti'ya loo ykwi', ka ne' ta'a ku'ni ti tñan lo'o 'a tyukwaa sñee' re nu ngula kulo la.

'Xa xi'i 'a bra lyiji cha' kajaän. Tyi'in Ndiose lo'o wan, kwi' Ndiose ku'ni cha' tyaa wan nde lo yuu nu yu'wi 'in ne' kula 'ñaan s'ni. 'Bra nu kajaän, ja kutsi' wan 'ñaän ska kichen Egipto re. Kichen nde Canaán kutsi' wan 'ñaän, kwi' se'en ti kichen Mamre, se'en nu ngwi'ya sti kulaän yuu cha' katsi' nchga nten 'in yu. Kan' mtsi' yu lo'o jya'an kulaän Sara, lo'o stiin lo'o jya'aän lo'o kwilyo'oün nu ngwa naan Lea.

Bra nu wa ngujwi Jacob, ndyaa lo'o sñe' yu 'in yu, ndyaa ne' lo yuu Canaán. Kan' mtsi' ne' 'in yu kwi' se'en ti nu mtsi' ne' 'in Bran, lo'o Sara, lo'o Saa, lo'o Rebeca, lo'o Lea

Ngulo Ndiose tñan 'in nten sa ña'an tyi'in ne'

Libro 2

RESUMEN DEL LIBRO DE ÉXODO

en el chatino de la zona alta

RESUMEN DE ÉXODO

Resumen del Antiguo Testamento

Ngi'ni Ndiose kwan 'in Moisés

Basado en Éxodo 1:6-16, 22; 2:2-23

Ka'an lye nten mdi'in 'in Jacob bra nu yu'wi ne' Egipto. Ka'an 'a yijan mdijin bra kan', lo'o Se lo'o nchga nten ta'a yu'wi yu ngujwi ne'. Chun' ndi'in la xka faraón ngulo tñan 'in ne' Egipto, lo'o ja jlyo 'a ti' nu xka faraón kan' nan nka y'ni ayman Se. Faraón nu kwi la kan' ykwi' lo'o nten kichen tyi yu bra kan':

—Ne' Israel kwa, ngula la ti' ne', kwi' ka'an la ti ne' ke nan; ndi'in cha' kunaan sa ña'an ka ku'nian lo'o ne' cha' ja ka ka'an la ne'

—ndukwin yu.

Kan' cha' y'ni yu lo'o ne' Israel cha' ngwa ne' msu 'in yu nu ja lo'o liya'. Lye 'a mda yu nu ti'í 'in ne', ka'an 'a tñan ngulo yu cha' ku'ni ne'. Y'ni yu cha' mñan ne' Israel tukwa kichen tnun, lo'o nduun lo'oo kee ti tyi'in chun' kichen kan'; ndlo ne' tyuu nchga tsan. Ngwa ska tsan ngulo faraón tñan 'in nten kichen:

—Nchga nu kuwi' ki'yu kune' nu kala 'in ne' Israel, xkwan wan 'in yu lo tyi'a chku —ndujwin nu lka faraón kan'.

Ja ka'an bra mdijin, kan' ngula ska kuwi' 'in ne' Israel, ska kuwi' nu ndi'ya 'a ña'an, kan' msu'wa kutsi' jya'an yu 'in yu tyukwi snan ko'. Bra kan' na'an jya'an kuwi' kan' cha' ja ngwa 'a xu'wi kutsi' kuwi' kan' ti x'ni la. Kan' cha' ngwiñan jya'an kuwi' kan' ska xkuwi, ya' msuwe' kute ngata chun' nan cha' ja tyijin tyi'a ne' ran. Ne' kan' msu'wa 'in kuwi', mstya 'in nan lo tyi'a laja ytu nu nsu'wi tu'wa tyi'a. Ta'a kuwi' kan' nganun kwi' se'en ti cha' ña'an nan lka nu ka 'in kuwi' kan'. Chun' ndi'in la mdiyan ska nu kuna'an sñe' faraón cha' kata chku. Bra nu na'an cha' ndukwi xkuwi lo tyi'a, ngulo tñan 'in nu kuna'an msu 'in cha' tsaa y'ya 'in nan. La mslaa tu'wa xkuwi, kan' na'an cha' ndiya ska kuwi' nganan, kan' ngwa t'nan ti' 'in kuwi' kan'. Kan' ndujwin:

—Ska kuwi' 'in ne' Israel lka re —ndujwin sñe' ree kan'.

Bra kan' yaa ta'a kuwi' kan' kwi' se'en la, ya' ykwi' lo'o sñe' faraón:

—¿Nchka ti' wan cha' tsa'añ nañ ska nu kuna'an cha' ta kati' kuwi' re a? —ndujwin 'in sñe' faraón.

—Su'we —ndujwin sñe' faraón—. Yaa ti'iin ska nu kuna'an kan se'en ndi'in.

Ndyaa nu kuna'an lyu' ti ta'a kuwi', kan' ndyaa ti'in 'in jya'an. Bra kan' ykwi' sñe' faraón lo'o nu kuna'an jya'an kuwi':

—Tyaa lo'o kuwi' re cha' ña'ansiin 'in kuwi', na' tan siyaa'

—ndujwin.

Ndyaa lo'o jya'an kuwi' 'in kuwi' nu lka ti ykwi' ti sñe' cha' ña'ansiin 'in. Lo'o bra nu wa mdo'o styi' nu lyu' ti kan' yaa lo'o ne' 'in yu cha' tyi'in yu na'an tyi faraón. Nu kuna'an sñe' faraón kan' ngulo nin 'in kuwi' kan' cha' ka naan kuwi' Moisés.

Ngwaña'an ngwa cha' ngulu Moisés nde na'an tyi faraón kan', su'we 'a ngwu'u ne' 'in yu.

Nde loo la na'an Moisés cha' ndujwi ska yu Egipto 'in ska yu Israel, kan' cha' yjwi yu 'in yu Egipto; kan' mtsi' su'wa yu 'in yu ne' ysiin. Mda'an cha' tiye yu cha' ja tukwin na'an 'in yu bra nu yjwi yu 'in yu Egipto kan'.

Xka tsan, mdo'o yu ndyaa yu, kan' na'an yu cha' tukwa yu Israel ndi'in nsuun ta'a yu. Kan' ndujwin 'in yu nu ndujwi 'in xka yu kan':

—¿Ni cha' ndi'in wsuun wan, si lka wan ta'a wan a?

Yu nu mdyisnan kusuun kan' ndujwin 'in yu:

—¿Ti lka ka nu mstyá 'in nu'win cha' ku'ni biya' 'wa re a? Ja lka nu'win x'nan ba re. ¿Ta kujwii 'ñaän sa ña'an nu yjwii 'in yu Egipto re ti kaa a?

Ytsen 'a Moisés bra kan', kan' mda'an cha' tiye yu: “Nchga nten jlyo ti' tñan nu y'niin”.

Bra nu ynan faraón cha' nu y'ni Moisés, ngwa ti' ree kan' kujwi 'in yu. Kan' cha' msnan Moisés ndyaa nde lo yuu Madián. Nde kwa mjwi kwilyo'o yu, lo'o mdyisnan y'ni yu tñan 'in sti lyaa yu, nu ngwa naan Jetro, lo'o na'ansiin yu slya' 'in sti lyaa yu. Tu'wa yijan yu'wi Moisés nde lo yuu tiju' kwa, lo'o mdi'in tukwa sñe' yu. Laja nu yu'wi Moisés nde Madián, ngujwi faraón kan' nde Egipto.

Msi'ya Ndiose 'in Moisés cha' taya' yu 'in ne' Israel ta'a yu

Basado en Éxodo 3:1-4:8, 20, 27-31

Ngwa ska tsan, nsu'wi Moisés na'ansiin slya' 'in sti lyaa yu ska lo ki'ya nu naan Horeb, ngwu'u tloo ska angajle 'in Ndiose 'in yu se'en nduun ska yka nu ndi'in kii' laja kiche', lo'o ja la ndyi nchkin nan. Bra kan' mda'an cha' tiye Moisés: “Tsa'aän na'aän ni cha' ja nchkin kiche' kwa”. Bra nu ndiya yu kwi' se'en ti se'en ndukwa yka, kan' ynan yu ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Moisés, nde kwa ti tyuun. Kuloo kanan nsu'wi kiyaa', chun' nduun tloün. Ti ngwa s'ni, na' lkaän Ndiose 'in ne' kula 'wan nu yan chalyuu s'ni: Bran, lo'o Saa, lo'o Jacob.

Bra kan' mdukun' Moisés tloo yu, chun' ytsen yu kaja yu si ña'an yu 'in Ndiose ykwi'. Kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Jlyo tiän' cha' ndi'in nten 'ñaän ndijin nu ti'í nde Egipto, kan' cha' ndijyaän kulaän 'in ne' ya' ne' Egipto. Kuloün 'in ne' nde kwa cha' tsa'aän lo'oün 'in ne' lo yuu nu su'we la. Yaa lyaa nde Egipto xiya' cha' chkwii' lo'o faraón cha' ta yu tyo'o ne' nde Egipto.

Bra kan' ykwi' Moisés lo'o Ndiose:

—Ja nsu'wi jwersa 'ñaän chkwiiñ' lo'o nu lka faraón cha' ta tyo'o ne' Israel.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Na' tsa'aän lo'oo cha' tayaän' 'iin, ngwaña'an tsaa to'o cha' 'iin. Cha wa nguloo nten 'ñaän nde Egipto, kan' kaan lo'oo 'in ne' cha' ku'ni tnun ne' 'ñaän, kwi' lo ki'ya re.

Kan' ykwi' Moisés:

—Si tsa'aän lo'o chkwiiñ' lo'o nten 'ñaän, lo'o chkwiiñ' lo'o ne' cha' Ndiose msu'wa 'ñaän ndijyaän, kan' kunicha' ne' 'ñaän: “¿Ni sa

ña'an naan Ndiose nu msu'wa 'iin ndijyaan a?" ¿Ni sa ña'an chkwii'n lo'o ne' kan' a? —ndukwin Moisés.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Na' lkaän kwi' sa ña'an nu lkaän nchga bra. Kan' cha' chkwii' lo'o nten 'iin: “Ndiose lka, ti kwi' Ndiose nu lka Ndiose 'in nten 'ñaan ti ngwa s'ni la: lo'o Bran, lo'o Saa, lo'o Jacob, kwi' Ndiose nu ndiya nchga bra, kan' nu msu'wa 'ñaän”. Chun' ndi'in la xo' ti'iin 'in ne' kula skaa ta nten 'wan cha' tsaa wan lo'o ne', tsaa na'an wan 'in ree 'in ne' Egipto, nu lka faraón. Bra kan' xkwen wan 'in ree kan':

“Ku'nii cha' su'we taa chabiya' cha' tsaa ba chun' snan tsan lo nten' wtyi kwa lo'o nchga nten 'wa, cha' taa ba lomstan 'in Ndiose”. Lo'o ree kan' ja ta chabiya' tsaa wan sa ña'an ya' kwu'uún chin' 'in yu cha' tnun nu ngi'niin. Ngwaña'an ti ta yu chabiya' tsaa wan.

Na' ku'niin su'ween lo'o nten 'iin tloo ne' Egipto cha' bra nu tyo'o wan, ta ne' nan nu ka'an 'a ndyu'wi lyo 'wan. Ngwaña'an ka kulaa wan nchga nan nu ndi'in 'in ne' Egipto.

Ngwaña'an ykwi' Ndiose, lo'o bra kan' mxkwen Moisés 'in Ni:

—Ja tsaa ña'an ti' ne' 'ñaän. Chkwi' ne' lo'oún: “Ja ngulo Ndiose tñan 'iin”.

Xiya' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—¿Nan nka ndukwa yaa' a? —ndujwin Ni.

—Ska yka ti nu ndukwiin tloo slya' 'ñaän cha' ja tyo'o tiju' i'

—ndujwin Moisés.

—Xtyuu 'in nan lyuu —ndujwin Ndiose 'in yu bra kan'.

Lo'o mstyuu Moisés 'in nan lyuu, kan' ngwa nan ska kunan. Ytsen yu 'in kunan kan', msnan yu 'in i'. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o yu xiya':

—Xñii lyaa lo je'en i' —ndujwin Ni.

Kan' msñi Moisés 'in i' lo'o ngwa i' yka ti xiya'. Bra kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Su'wa yaa' ne' xkaan' —ndujwin Ni 'in yu.

Kan' msu'wa Moisés ya' yu ne' xkan' yu. Bra nu ngulo yu ya' yu, kan' nu na'an yu cha' nsu'wi kicha kutsu' ya' yu.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Su'waa yaa' ne' xkaan' xiya' —ndujwin Ndiose.

Kan' yijo' ya' yu xiya'. La nu ngulo yu 'in ran, na'an yu cha' luwi ya' yu xiya'.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Bra nu chkwii' lo'o nten 'wan, kwu'uu ta'a tyukwaa biya' re 'in

ne'. Si ja tsaa ña'an ti' ne' 'iin lo'o ja tukwa ne' cha' nu chkwii' lo'o, cha wa na'an ne' biya' re, kuloo chin' tyi'a chku, lo'o wsnen 'in nan lyuu tloo ne', lo'o na' ku'niin cha' chka nan tnen.

Lo'o xiya' ykwi' Moisés:

—Ja ka 'ñaän ku'niin 'in nan. Ja ka 'ñaän chkwiiin' su'weën.

Kan' mxkwen Ndiose:

—¿Ti lka ka nu ngwiñan tu'wa nten a? —ndujwin Ni 'in yu—. ¿Ta si'i na' ndaän tu'waa cha' chkwii' lo'o a? Kan' cha' yaa lyaa ni, na' katsaän' 'iin sa ña'an chkwii'.

Ti nda'an 'a cha' tiye Moisés bra kan':

—Ku'nii ska cha' su'we kunaan xka nu tsaa —ndujwin yu 'in Ndiose.

Bra kan' msin' ti' Ndiose 'in Moisés lo'o ndujwin 'in yu:

—Nu nka Aarón ta'aa, kan' nu nchka 'in nchkwii'. Kan' nu wa kan ti nde re ni. Ka yu kan' ña'an ti' tu'waa, cha' chkwii' yu lo'o nten cha' 'iin. Kwi'yaa yka ti re tyukwa yaa' cha' lo'o ran ku'nii nchga cha' tnun nu taän chabiya' ku'nii.

Bra kan' ndyaa Moisés na'an tyi sti lyaa yu, msu'wa se'en yu cha' 'in yu, mdo'o yu ndyaa yu lo'o kwilyo'o yu lo'o sñe' yu. Wa ndyaa yu nde Egipto ndukwa yka ti ya' yu bra nu ndyukwa ta'a yu lo'o Aarón ta'a yu tuwiin.

Wa ykwi' Ndiose lo'o Aarón ngwaña'an:

—Tsaa chkwii' lo'o Moisés lo nten' wtyi kwa je'en ti kiya' ki'ya Horeb.

Kan' cha' ndyukwa ta'a yu tuwiin, lo'o kan' ytsa' Moisés nchga cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu. Bra kan' su'wa mxitukwi ne' ndyaa ne' nde Egipto.

Bra nu ngala ne' lo yuu Gosén, nde Egipto, mxo' ti'in ne' nchga ne' kula ta'a kichen tyi ne'. Ytsa' Aarón 'in ne' kan' nchga cha' nu wa ykwi' Ndiose lo'o Moisés lo'o ne', kan' ngwu'u yu nchga biya' nu mda Ndiose 'in yu. Ndyaa ña'an 'a ti' ne' Israel cha' nu ykwi' Moisés lo'o Aarón, su'we 'a ngwa tiye ne' kan', cha wa ynan ne' cha' jlyo ti' Ndiose ña'aan nu ti'í nu ndijin ne', lo'o wa kulaa ti Ni 'in ne' ya' ne' Egipto cha' tyaa ne'.

Tsaa Moisés chkwii' lo'o faraón nu lka ree 'in ne' Egipto

Basado en Éxodo 5:1-21; 6:10; 7:6, 8-13

Ngwa ska tsan yaa Moisés lo'o Aarón ykwi' ne' lo'o faraón:

—Ndiose 'wa re ndujwin 'wa cha' tsaa lo'o ba nchga nten 'wa nde nten' wtyi kwa cha' ku'ni tnun ba 'in Ni —ndujwin Aarón 'in nu lka

faraón.

Kan' mxkwen faraón:

—¿Ti ka nu lka Ndiose 'wan a? Na', ja ndyu'wi lyoŭn 'in nu kan', lo'o ja taän chabiya' tsaá wan —ndujwin faraón—. ¿Ni cha' ngi'ni 'a wan cha' kulaa ti'in ne' Israel kwa tñan 'in ne' a? Ja ku'ni wan tukwi 'in ne' kwa. Yaa lya wan tñan. Si chin' ti tñan ndiya 'wan, ti taän laän tñan ku'ni wan.

Ti kwi' tsan kan' ngulo faraón tñan 'in x'nan msu 'in yu:

—Nu nka nde loo la, ja ta 'a wan kixin 'in yu Israel cha' kulo yu tyuu, ña'an ti' y'ni wan lo'o yu ti kulo. Ni, tsaá xo' kii yu kixin 'in yu, ti ykwi' ti yu. Lo'o tatsaa wan 'in yu cha' ku'ni yu tñan sa ña'an nu y'ni yu ti kulo, ja ti'ya ti'in wan tñan 'in yu; tñan ndaja ti ndi'in yu kwa lo'o nchka ti' yu cha' tsaá ku'ni yu ska ta'a lo nten' wtyi kwa.

Yu nu lka x'nan msu 'in faraón, kan' ngulo yu tñan 'in ne' Israel cha' ku'ni ne' tñan nu ti'in la nu ngulo faraón. Ngwaña'an ngwa cha' yaa ne' Israel, yaa naan ne' kixin la nde ka kaja ti nan 'in ne'. Lo'o, chun' cha' ja nchka 'a ku'ni ne' tariya 'in ne', kan' liye la ndujwi ne' Egipto kan' 'in nu lka ndloo 'in ne' Israel.

Bra kan' yaa yu nu lka ndloo 'in ne' Israel ykwi' yu lo'o faraón, cha' ka t'nan ti' yu 'in ne'. Kan' ndujwin faraón:

—Tñan ndaja ti ndi'in wan. Yaa lya wan tñan. Ndi'in cha' tya wan tariya 'wan ña'an ti' ti kulo la.

Bra nu mdo'o nu lka ndloo 'in ne' Israel, kan' ndyukwa ta'a ne' lo'o Moisés lo'o Aarón. Msin' ti' yu nu lka ndloo kan', lo'o tl ykwi' ne' lo'o yu:

—'Wan ndujwin wan 'wa cha' kulaa wan 'wa ya' ne' Egipto, lo'o ni, si'ya wan liye la ndijin ba nu ti'í —ndujwin yu nu lka ndloo.

Kan' cha' msin' ti' ne' Israel 'in Moisés lo'o Aarón. Bra kan' ykwi' Moisés lo'o Ndiose cha' kwu'u Ni 'in yu nan lka ndi'in cha' ku'ni yu. Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Ni, ña'an 'aan tñan nu ku'niin lyo'oŭn 'in faraón lo'o 'in ne' Egipto. Ngwaña'an tyo'o laa nten 'ñaän.

Bra kan' yaa Moisés lo'o Aarón, yaa na'an ne' 'in faraón xiya'. Kan' ndujwin ne' 'in ree kan':

—Ngwaña'an ndujwin Ndiose nu lka X'nan ba: “Taa chabiya' tsaá nten 'ñaän cha' ku'ni tnun ne' 'naän”.

Kan' mxkwen faraón:

—¿Ti lka nu lka Ndiose 'wan a? ¿Ni cha' tukwañ cha' nu nchkwi' nu kan' a? Kwu'u wan ska cha' tñun 'ñaan cha' tsa'a ña'an tiän' cha' kwi' Ndiose 'wan ndlo tñan 'wan.

Bra kan' mguun sti Aarón yka ti 'in yu lyuu, kan' ngwa nan ska kunan. Kwi' kan' ndi'in nten nu nchka 'in, kwi' nu ngi'ni tñan 'in faraón. Lo'o yu kan' mguun sti yu yka ti 'in yu lyuu, ya' lo'o nan nchka nan kunan. Lo'o kunan 'in Aarón, kan' yku kunan 'in yu kan'. Chun' ndi'in la msñi Aarón lo je'en kunan 'in yu, ngwa nan yka ti xiya'. Lo'o faraón kan' y'ni ngula 'a kasiya 'in yu, lo'o ja ynan yu cha' nu nchkwi' Aarón. Ja mda yu chabiya' tyo'o ne' Israel nde Egipto.

Kaa ya' mda Ndiose nu ti'í 'in ne' Egipto

*Basado en Éxodo 7:15-17, 20-21, 24-8:2, 5-19, 24-32;
9:6-19, 22-28, 33-35; 10:3-4, 13-29*

Chun' ndi'in la ngulo Ndiose tñan 'in Moisés:

—Kya'a tlya tsa'a wan chku bra nu tiya faraón nde kwa —ndujwin Ni—. Ngwaña'an nchkwin wan 'in yu: “Ykwi' Ndiose lo'o ba xiya' cha' nu'win ndi'in cha' taa chabiya' tyo'o ne' Israel lo yuu re”

—ndukwin Ndiose 'in Moisés—. Lo'o si ja xlyaa faraón tukwa cha' nchkiñ', xñii yka ti 'iin, jwi'iin 'in nan lo tyi'a chku cha' chka nan tnen.

Xka tsan na'an Moisés lo'o Aarón cha' ndiya faraón tu'wa chku, kan' ytsa' Aarón 'in yu cha' nu wa ykwi' Ndiose; lo'o ja mda 'a yu chabiya' cha' tyo'o ne' tsa'a ne'. Bra kan' mji'in Aarón yka ti 'in yu lo tyi'a chku, kan' bra nchka nan tnen. Nchga kula ngujwi i' lo'o ña'an lo yuu Egipto ngwa tukun tyi'i. Lo'o cha' ja nsu'wi tyi'a ko'o ne' Egipto, nguluu ne' chku tiyuu kwi' se'en ti tu'wa chku kan'.

Mda'a kati tsan, ytsa' Ndiose 'in Moisés cha' chkwí' yu lo'o faraón: —Si ja tukwaa cha' nu ykwi' Ndiose, ka'an 'a kwityi' kan ña'an lo yuu 'iin.

Xka tsan msty'a Aarón yka ti 'in yu lo tyi'a chku, lo'o bra kan' ka'an 'a kwityi' mdo'o 'in chku. Nchga se'en ndiya kwityi': lo yuu, ne' ña'an, lo ki'yan 'in ne', lo'o se'en ndyikee' nan nchku ne'. Ja mdalo 'a faraón ña'an cha' ka'an 'a kwityi' ndi'in, kan' msi'ya yu 'in Moisés:

—Chkwí' wan lo'o Ndiose 'wan —ndujwin ree 'in yu—. Jñan wan 'in Ni cha' ku'ni tyii Ni kwityi' re, ya' taän chabiya' tsa'a wan cha' tya wan xu'we 'in Ni.

Mjñan Moisés 'in Ndiose cha' tyii kwityi'. Xka tsan kan' mdyii kwityi' ngujwi i', xka ta nu ti nsu'wi chku, kan' ti nu ti lu'u. Mxo' ti'in ne' kwityi' ngujwi kan' ska mondon, lo'o ña'aan lo yuu tukun 'a tyi'i. Bra nu mdyii kwityi' kan', xiya' ngwa ngula kasiya 'in faraón, lo'o ja mda 'a yu chabiya' tsaan ne' Israel.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés xiya':

—Nchkwiin 'in Aarón cha' wji'in yka ti lo yuu kata —ndujwin Ndiose.

Cha wa y'ni Aarón tñan nu ngulo Ndiose, mdyisnan mdo'o kwityín' lo yuu, lo'o msa'an ña'aan lo yuu ndi'in i'. Lo'o ja mda faraón chabiya' tsaan ne' Israel.

Bra nu na'an Ndiose cha' ja mdukwa faraón cha' nu ykwi' Ni, kan' ndujwin Ni 'in Moisés:

—Yaa nchkwiin 'in faraón, si ja tukwa yu cha' nchkwiin', ka'an 'a xka' su' wañ tsaan se'en ndi'in ne'.

Bra kan' msu'wa Ndiose ka'an 'a xka', nchga se'en nsu'wi xka' kan'.

Bra ti msi'ya faraón 'in Moisés lo'o Aarón, cha' chkwi' yu lo'o ne' xiya':

—Jñan wan 'in Ndiose cha' tyii 'ni kwa tyaa i', bra kan' tañ chabiya' tsaan wan cha' ku'ni wan ta'a 'in Ndiose 'wan. Ska ti cha' ja tsaan wan tjiyu' 'a.

Bra kan' mjñan Moisés cha' tlyu ti' 'in Ndiose cha' 'in faraón. Lo'o y'ni Ndiose sa ña'an cha' nu mjñan Moisés 'in Ni. La xka tsan y'ni Ni cha' mdyii xka' kan' ngujwi bra kan'. Xiya' ngwa ngula tiye faraón, lo'o ja mda 'a yu chabiya' tsaan ne' Israel.

Chun' ndi'in la, msu'wa Ndiose xka kicha. Nchga 'ni 'in ne' Egipto ngujwi i': lo'o kwiyu kala, lo'o burru, lo'o camello, lo'o slya' 'in ne'. Lo'o 'ni 'in ne' Israel, ja ska i' ngujwi i'. Ni siya ngwaña'an, ja y'ni faraón kasu 'in Ndiose. Ngula 'a kasiya 'in yu, ja mda 'a yu chabiya' tyo'o ne' Israel.

Bra kan' xiya' ykwi' Ndiose lo'o Moisés lo'o Aarón:

—Kwi'ya wan chin' jii, tsaan wan se'en ndi'in faraón, wsnen wan 'in nan lo kwi'in ti, tloo yu. Ngwaña'an ku'ni wan cha' tyo'o tukwa katsu' ña'aan lo kuna' ne' Egipto.

Ni siya ngwaña'an, ja mda 'a faraón chabiya' tyo'o ne' Israel, chun' Ndiose y'ni cha' ngwa ngula 'a kasiya 'in yu.

Xiya' msu'wa Ndiose 'in Moisés cha' tsaan ykwi' yu lo'o faraón:

—Nde lka cha' nu nchkwi' Ndiose 'wa lo'oo —ndujwin Moisés—:

“Taa lyaa tyo'o nten 'ñaän, cha' ku'ni tnun ne' 'ñaän lo'o lomstan 'in ne'. Lo'o jlyo tiän' cha' ni siya ni, ja ku'nii kasu 'ñaän. Ndi'iin cha' ka biya' tii' cha' ka 'ñaän ku'niin tyiän 'iin ska bra ti, si nchka tiän'. Lo'o xka cha' ngwa tiyeän. Nan wa ndaän chabiya' 'iin cha' ti xu'wii chalyuu, cha' ña'aan chin' cha' tnun nu ngi'niin, lo'o ngwaña'an xu'wi lyo nchga nten ti ka nu lkaän, kan' cha' ti su' waän laän kicha 'wan. Tlyaa 'a tyoo kee ki'ya la kyaa. Kan' cha' kuloo lyaa tñan cha' xo' kii nten nchga nan nu ndi'in

'in ne' lo'o nchga 'ni 'in ne', ne' kixin', chun' nchga nten lo'o 'ni nu ti ndi'in ne' kixin' kaja ran, si'ya tyoo kee kan'.”

Xka tsan, ngulo Ndiöse tñan 'in Moisés cha' sakwan yu yka ti 'in yu. Bra kan' ynen ne' kwan cha' ndijyan tyoo kee lo'o lye 'a msti xaa ndyuwi lo yuu. Nchga yka, lo'o nchga nan ndiya ne' kixin', lo'o nchga nan yta nten mjlyo tyoo kee 'in nan bra kan'. Lo'o yjwi nan 'in nchga nten nu ja ynan, nu ti nganun ne' kixin'. Xka se'en ti lo yuu Gosén se'en ndi'in ne' Israel, ja ngwi'ya tyoo kee.

Bra kan' msi'ya faraón 'in Moisés lo'o Aarón xiya', cha' chkwi' yu lo'o:

—Si tyii ki'ya tyoo kee re, ka tyaa wan —ndujwin ree.

Bra nu mdo'o Moisés kichen kan', msakwan ya' yu, kan' ngwa tiin cha' ngwi'ya tyoo kee. Lo'o faraón, ja mdukwa yu cha' nu ykwi' yu, ja mda 'a yu chabiya' tsa'a ne' Israel.

Xiya' yaa Aarón lo'o Moisés, yaa ykwi' ne' lo'o faraón:

—Si ja taa chabiya' cha' tsa'a nten 'wa, kyaa su'wa Ndiöse kwityin' cha' ku'ni nan nganun la ngwi'ya tyoo kee kan' —ndujwin ne' 'in ree bra kan'.

Ti kwi' tsan kan' yaa nten 'in faraón ykwi' lo'o yu, mjñan ne' cha' taa yu chabiya' tyaa ne' Israel sa ña'an nu ti ji ti tyii nchga nan lo yuu 'in ne'. Kan' cha' msi'ya faraón 'in Moisés xiya':

—Yaa lya wan cha' ku'ni tnun wan 'in Ndiöse 'wan, lo'o katsa' wan 'ñaän ni ji lka nu tsa'a —ndujwin ree 'in yu.

Bra mxkwen Moisés 'in ree:

—Ta'a ba lo'o sñe' ba, lo'o ne' kula 'wa, lo'o slya', lo'o nchga 'ni skun' 'wa, nchga kan' tsa'a lo'o ba.

Kan' ndujwin faraón 'in yu:

—Jlyo tiän' cha' nchka ti' wan kwiñi lyo'o wan 'ñaän, kan' cha' nchkwi' wan ngwaña'an. Si'i nchga wan ndi'in cha' tsa'a wan. Ska lo ti yu ki'yu ta'a wan nu ka tsa'a cha' ku'ni tnun 'in Ndiöse 'wan.

Bra kan' ngulo faraón 'in yu siya' ti.

La xka tsan msu'wa Ndiose ska kwi'in nu ndijyan se'en ndyo'o tukwa kwichaa, ka'an 'a kwityin' yan lo'o kwi'in kan', mdyii mbixeen i' ña'aan loo nasiyun kan', kan' cha' ngwa tla se'en yu'wi i'. Ja ska 'a kixin' nga' ti nganun, ni siya yka tnun, ni siya kixin' xuwe, cha' mdyii lka' yka yku kwityin' kan', mdyii nchga nan ndyo'o lo nan, mdyii nchga loo kixin'.

Bra kan' msi'ya faraón 'in Moisés lo'o Aarón xiya':

—Na' ndukwiin ki'ya tloo Ndiose lo'o tloo 'wan —ndukwin ree 'in yu—. Lo'o ni, jñaän 'wan cha' ku'ni wan cha' tlyu ti' ñaän, jñan wan 'in Ndiose cha' ku'ni tyii Ni kwityin' re.

Mjñan Moisés cha' kan' 'in Ndiose, lo'o bra kan' msu'wa Ndiose ska kwi'in tnun nu mdo'o nde se'en ndyaa kwichaa, mdyii ndyaa lo'o 'in kwityin' kan'. La nu wa ndyaa kwityin', bra kan' ja mda 'a faraón chabiya' tsaa ne', chun' y'ni ngula Ndiose tiye yu.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés cha' sakwan yu ya' yu cha' ka tla ña'aan lo yuu kwa. Bra nu msakwan Moisés ya', kan' ngwa tla yta. Ngwaña'an mdijin snan tsan lo'o ja ska ne' Egipto ngwa ty'aan ne'. Xka se'en ti, se'en ndi'in ne' Israel, ja ngwa tla. Kan' msi'ya faraón 'in Moisés lo'o Aarón xiya', cha' chkwi' lo'o yu:

—Tyaa lya wan, lo'o kwilyo'o wan lo'o sñe' wan. Ku'ni tnun wan 'in Ndiose nde se'en tsaa wan. Lo'o kanun slya' lo'o nchga 'ni 'wan nde re.

Kan' ykwi' Moisés lo'o yu:

—Ndi'in cha' tsaa lo'o ba nchga 'ni skun' 'wa, cha' ku'ni ba lomstan 'in Ndiose.

Bra nu ynan faraón cha' kan', msin' 'a ti' yu, kan' ndujwin yu 'in Moisés lo'o 'in Aarón:

—jTyaa lya wan, tyo'o lya wan nde re! Ja nchka 'a tiän' ña'aän 'wan xiya', kujwiin 'wan si ti tyan wan xiya'.

Kan' mxkwen Moisés 'in yu:

—Su'we sikwa. Tyaa ba ni, lo'o ja ña'aan ta'aan 'aan xiya'.

Mda'a tii ya' msu'wa Ndiose kicha, kan' mdo'o ne' Israel nde Egipto

Basado en Éxodo 11:1-2, 4-7; 12:1-38

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Ni, ku'niin ska cha' lo'o faraón lo'o nten 'in yu, ska cha' tnun nu ku'niin cha' jñan yu 'wan cha' tyo'o lyaa wan nde Egipto —ndujwin Ni—. Jlu'we tla tyijiin ña'aan loo yuu Egipto, kan' kaja sñe' ne'

Egipto, nu kula la 'in skaa na'an tyi ne'. Lo'o kaja sñe' 'ni 'in ne' nu ngula kulo la. Lo'o 'wan ne' Israel, ja ska wan kaja wan.

Bra kan' ti ykwi' la Ndiose lo'o Moisés cha' kulo yu tñan re 'in ne' Israel:

—La kyaa, kwi'ya wan ska slya' 'wan kwenta skaa na'an tyi wan —ndujwin Ndiose—, cha' kujwi wan 'in i' cha' ku wan tla ni, lo'o ta'a nten 'wan. Lo'o si chin' ti nten 'in ne' lo'o ja tyii ku ne' ska slya', ka ka ta'a ku ne' lo'o nten nu ndi'in kwi' se'en ti 'in ne'. Xo' kii wan tnen 'ni kan', ya' ta'an wan 'in nan lo yka nu ndukwa ke tuna'an lo'o si' tuna'an 'wan. Ndi'in cha' kwi'i wan kuna' kan' lo kii'. Ja ku wan 'in ran, ni ska yu'we nan ya'a ti nan, kwi' ja kee' wan 'in nan ne' kitun' lo'o tyi'a. Ku wan kuna' slya' kan' ngwi'i ti.

Bra kan' ku wan 'in nan lo'o kixin' tlyaa' lo'o jaxlya nu ja nsu'wi skwan tiye' lo.

'Ndla 'a ku wan 'in nan, la wa lku' wan ste' wan, lo'o nsu'wi kanan kiya' wan, lo'o ndiya yka skan ya' wan cha' tyaa wan. Tsan ni lka tsan nu tyijiin ña'aan lo yuu Egipto cha' kujwiin 'in sñe' ne' Egipto nu ngula kulo 'in skaa na'an tyi ne', lo'o sñe' 'ni 'in ne' nu ngula kulo. Tyijiin tiän tu'wa na'an se'en nu mda'an tnen slya' tuna'an; ja tukwin kaja ne' ña'an kan'.

'Nde tsan lka nu ndi'in cha' tyu'wi ti' wan bra nu ku'ni tnun wan 'ñaän nde loo la. Nchga yijan ku'ni wan ta'a re cha' ku'ni tnun wan 'ñaän. Tyukwi kati tsan ja ku wan jaxlya nu nsu'wi skwan tiye' loo; tsan kulo kan' kulo wan nchga skwan tiye' nsu'wi na'an tyi wan, ya' ti kee' wan jaxlya nu ja nsu'wi skwan tiye' loo, lo'o katsa' wan 'in sñe' wan sa ña'an ndi'in cha' 'in ta'a re.

Ytsa' Moisés 'in nten nu lka ndloo 'in ne' Israel nchga cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu, lo'o ngwaña'an y'ni nten kan'. Skaa nten skaa na'an tyi ne' yjwi ne' ska slya'; bra kan' mda'an ne' tnen slya' lo yka se'en ndukwa tuna'an 'in ne' lo'o ska ynin kixin' hisopo. Jlu'we tla mdijin angajle 'in Ndiose nchga na'an tyi nten nde Egipto kwa, lo'o ngujwi nchga sñe' ne' nu ngula kulo. Lo'o ngujwi sñe' ree faraón nu ngula kulo la, kan' ynan ta'a ne' cha' xi'in 'a ti' ne'. Sñe' ne' Israel nu kulo la, ja ngujwi ne' chun' wa mda'an tnen slya' tuna'an 'in ne'.

Bra nu ynan faraón rsun cha' ngujwi nten skaa na'an kichen tyi yu, kan' ngulo yu tñan cha' tyaan Moisés, ni siya tla 'a. Kan' ngulo yu tñan 'in Moisés bra kan':

—iNdla ti wan, tyaa lya wan ni! —ndujwin faraón 'in yu—. Tyo'o

ta'a wan kichen tyiñ, tsaa lo'o wan kuta lo'o slya' 'wan cha' ka lomstan 'in Ndiose 'wan, sa ña'an nu ndujwin wan. Lo'o 'ñaän, jñan wan 'in Ndiose 'wan cha' su'wa Ni lkwan 'ñaän.

Ti ji tyo'o ne' Israel nde Egipto, bra kan' mjñan ne' nan nu su'we ña'an 'in ne' Egipto, nan oro lo'o nan plata lo'o te' nu su'we 'a. Y'ni Ndiose cha' ku'ni su'we ne' Egipto lo'o ne' bra kan', lo'o ngwaña'an bra nu ndyaa ne' Israel, ka'an 'a cha' su'we 'in ne' Egipto ndi'ya ne' ndyaa ne'.

Ne' Israel nu mdo'o Egipto ni, skwa siyentu mi xkwi' nu ki'yu tnun lka ne', lo'o ja nkwa ne' 'in nu kuna'an lo'o nu xuwe; kwi' ngwaña'an ti ndyaa lo'o ne' slya' 'in ne' lo'o kuta 'in ne'.

Mda Ndiose lee ni ña'an ka ta'a nu nchku ne' slya' kune'

Basado en Éxodo 12:40, 42-48; 13:1, 14-15

Ngulaa Ndiose 'in ne' Israel kan' la wa mda'a jakwa siyentu nsu'wi kala tyii yijan nu yu'wi ne' nde Egipto. Kan' ndujwin Ndiose 'in ne' cha' nchga yijan nde loo la ndi'in cha' tyu'wi ti' ne' tla kan'. Bra kan' ku'ni ne' ska ta'a cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose.

Ykwi' Ndiose lo'o Moisés lo'o Aarón bra kan':

—Nde lka sa ña'an ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'in ta'a re —ndujwin Ni—: Ja ska nten, ja tukwin nu ja lka ne' Israel ka ku ne' slya' nu ndi'in cha' ku wan. Ndi'in cha' ku wan 'in nan ne' ña'an; ja ndi'in cha' kulo wan ni ska yu'we kuna' kan' chun' na'an. Lo'o ja ndi'in cha' kucha wan tijyan slya' kan'.

'Si ndiya ska nten nu ndi'in lo'o wan nu si'i ne' Israel lka, lo'o nchka ti' yu ku'ni tnun yu ta'a re, kulo ndukwa la ndi'in cha' xtya biya' lo kuna' yu lo'o ta'a yu ki'yu 'in yu, ya' ti ka ku'ni tnun yu ta'a re. Ja ska nu ja lya xtya biya' lo kuna' yu ka ku lo'o wan.

Xiya' ykwi' Ndiose lo'o Moisés bra kan':

—Nchga sñe' wan nu ngula kulo la 'wan skaa na'an tyi wan, xnun tukwa wan 'in yu cha' ka yu tñan 'ñaän, chun' nten 'ñaän lka yu. Kwi' ngwaña'an ku'ni wan lo'o 'ni nu ngula kulo la 'in skaa 'ni skun' 'wan.

'Bra nu ku'ni tnun wan ta'a re, si kunicha' sñe' wan 'wan: “¿Nan nka ku'ni tñan lo'o cha' re a?”, bra kan' xkwen wan cha' re 'in sñe' wan: “Ngi'ni tñan ska tsan bra nu y'ni Ndiose ka'an 'a cha' tnun cha' ngulo Ni 'ñaan, ne' Israel, nde Egipto se'en yu'wi nten 'ñaan, ngwa ne' msu nu ngwa presu 'in ne' Egipto kan'. Bra nu ja mda ree faraón chabiya' tyo'o ne' nde Egipto, Ndiose yjwi 'in sñe' ne' nu

ngula kulo la 'in skaa ta nten Egipto lo'o nchga 'ni nu ngula kulo la 'in skaa 'ni 'in ne'. Kan' cha' ni, ndaan nchga 'ni kila nu ngula kulo la 'ñaan cha' ka i' tñan 'in Ndiose, lo'o ndaan 'in i' cha' ka i' ska lomstan loo sñeen' nu ngula kulo la”.

Mdijin ne' Israel Tujo'o Nga'a

Basado en Éxodo 13:17-19, 21-22; 14:5-14, 19—15:1

Mda faraón chabiya' ndyaa ne' Israel, bra kan' y'ni Ndiose cha' ndyaa ne' tukwiin lo nten' wtyi nu ndyaa Tujo'o Nga'a. Ndi'ya ne' kilya lo'o mxyti 'in ne' cha' ku'ni kwan 'in ne'; lo'o ndi'ya ne' ska nan se'en nsu'wi tijyan ayman Se ndyaa ne', chun' nu wa ndujwin ayman kan' 'in ne' bra nu ti ji kaja: “Jlyo tiän' cha' tiya ska tsan nu kulo Ndiose 'wan nde Egipto cha' tsa lo'o Ni 'wan lo yuu se'en mskan' Ni cha' lo'o nten 'ñaan nu yan chalyuu ti kulo la, cha' ta Ni 'ñaan. Bra nu ka ngwaña'an nchka tiän' cha' tyaa lo'o wan tijyan 'ñaän cha' katsi' nan nde kwa.”

Ndukwa loo Ndiose ndyaa ngwu'u Ni tukwiin 'in ne' Israel. La nu ndi'ya kwan, kan' ndya'an ska koo lo'o ne', lo'o kwi' ran ndukwi xi'yu lo kwichaa, cha' nda kla' 'in ne', lo'o la wa tla, kan' mduun ska kii' tnun nu nda xaa 'in ne'; kan' cha' ngwa mda'an ne' ni siya tsan, ni siya tla.

Na'an ree faraón cha' mdo'o ne' Israel nde Egipto ndyaa ne', bra kan' mda'an cha' tiye yu: “¿Ni cha' lka mdaän chabiya' ndyaa ne' kwa a?” Kan' cha' ykwi' yu lo'o nten 'in yu:

—Ja su'we ka lka 'ñaan cha' wa ndyaa ne' Israel; ni, ja ndi'in 'a msu nu ku'ni tñan 'ñaan —ndujwin ree kan'.

Bra kan' mxo' ti'in yu 'in sendadu 'in yu cha' tsa ña'an yu chun' ne' Israel cha' tyaan lo'o yu 'in ne' nde Egipto xiya'.

Bra nu mdiyan ne' Israel tu'wa tyi'a Tujo'o Nga'a, ytsen 'a ne' cha' ja nsu'wi 'a se'en xnan ne'; 'a tyukwaa la'a se'en ndya'an ne' nsu'wi ki'ya, lo'o nde chun' ne', kan' wa ndijyan sendadu 'in ne' Egipto. Bra kan' ykwi' ne' lo'o Moisés:

—¿Ni cha' lka ndijyan lo'o wan 'wa cha' kaja ba lo nten' wtyi re a?

Su'we la si ja mdo'o ba nde Egipto, ka tu' si lka ba msu 'in ne'

—ndujwin ne'.

Kan' mxkwen Moisés 'in ne':

—Ja kutsen wan, tiin ti tyi'in wan —ndujwin yu 'in ne'—, kan' ña'an wan sa ña'an cha' tnun nu ku'ni Ndiose cha' kulaa Ni 'ñaan.

Wa ki'ya ti tla bra nu mdiyan ne' tu'wa tujo'o. Bra kan' koo nu

ndijyan lo'o 'in ne' mxa'an nan nde chun' ne', ngunun nan jlu'we la 'in ne' Egipto lo'o ne' Israel. Ngwaña'an ngwu'u Ndiose xaa 'in ne' Israel lo'o mdukun' Ni tukwiin 'in ne' Egipto, chun' y'ni koo cha' ngwa tla nchga se'en, lo'o ja ngwa 'a 'in ne' Egipto tiyan ne' se'en ndi'in ne' Israel.

Bra kan' ngulo Ndiose tñan 'in Moisés cha' sakwan yka ti 'in yu loo tujo'o. Bra kan' msu'wa Ndiose kwi'in tnun nu ngwa tyukwi tla, kan' ngwa tukwa yu'we tyi'a, kan' mdijin ne' Israel jlu'we la tujo'o. Laja tyi'a kan' ngalaa ska tukwiin wtyi 'in ne', msñi tukwi Ndiose tu'wa tyi'a tujo'o, mduun ran la'a se'en kaa lo'o la'a se'en kwin tu'wa tukwiin se'en ndya'an ne'. Mdyii mdijin ne', su'we ti mdo'o ne' xka la'a tsu' tujo'o. Lo'o ngwaña'an ngwa bra nu mdiyan ne' Egipto tu'wa tujo'o, na'an ne' tukwiin wtyi, lo'o ja ska nka tiye ne' yten ne' ndyaa ne' tukwiin kan' lo'o kareta lo'o kwiyu kila 'in ne', ndyaa ña'an ne' chun' ne' Israel. Na'an Ndiose cha' wa tyukwa ti ne' Egipto 'in ne' Israel, kan' cha' y'ni Ndiose cha' mdo'o snan kareta 'in ne' Egipto. Kan' ykwi' Ni lo'o Moisés:

—Sakwaan yka ti 'iin loo tyi'a, lo'o kan tyi'a kan' tyukun' chun' ne' Egipto —ndujwin Ni.

Bra kan' msakwan Moisés yka ti 'in yu lo tujo'o. Kan' nchkun' nan, lo'o ndyaa skwa tyi'a kan' tukwiin xiya'; kan' ngujwi nu lka faraón lo'o sendadu 'in yu lo tyi'a tujo'o kan'. La ngwi'ya xaa, kan' na'an ne' Israel 'in ayman ne' Egipto ndi'in ne' lo ysiin tu'wa tyi'a tujo'o. Kan' cha' yla tu'wa ne' ska cantu 'in Ndiose cha' ngulaa Ni 'in ne' ya' ne' Egipto.

Mda Ndiose nan yku ne' Israel nde ska nten' nu wtyi 'a

Basado en Éxodo 15:22-25, 27; 16:1-8, 13-31, 35

Wa mdyii snan tsan nsu'wi ne' Israel tukwiin, lo'o ja la mjwi tyi'a ko'o ne'. Chun' ndi'in la, la nu mda'a snan tsan kan' mjwi tyi'a 'in ne', lo'o tlyaa' nan, ja ngwa ko'o ne' 'in nan. Kan' cha' msin' ti' ne' Israel 'in Moisés, kan' tlá 'a ykwi' ne' lo'o yu bra kan':

—¿Nan ka ko'o ba ni a? Chun' tyi'a re, ja su'we nan —ndujwin ne' 'in yu.

Bra kan' xi'in 'a ykwi' Moisés lo'o Ndiose, lo'o ngwu'u Ni 'in yu se'en ndukwa ska yka. Msi'yu yu ska yu'we lyu' stan' ran bra kan'. Kan' ykwi' Ni lo'o yu:

—Kuun sti stan' yka kwa lo tyi'a —ndujwin Ndiose 'in yu.

Mdukwa Moisés cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu, lo'o mguun yu 'in yka

kan' lo tyi'a. Lo'o ngwaña'an ngwa su'we tyi'a kan', lo'o nchga ne' ngwa yi'o ne' 'in nan. Kan' cha' mstyā ne' nin cha' Mara ngwa naan chku kan', nu nchka ti' chkwi': Tyi'a Tlyaa'.

Ti ndyaa la ne' Israel lo nten' wtyi kan' sa ña'an mdiya ne' lo yuu Elim, se'en ndiya tii tyukwa se'en nu ndyukwa tyi'a, lo'o ti tyi'in chun' nan ndukwa snan yla nsu'wi tyi yka kiñan. Kan' mxitña' ne' kan' ska tukwa tsan.

Chun' ndi'in la ndyaa ne' tukwiin kan' nde lo nten' wtyi sa ña'an ngala ne' lo yuu nu naan Zin. Wa mdijin ska ko' jlu'we ti bra nu mdo'o ne' nde Egipto, lo'o wa mdyii nan nchku ne'; bra kan' xiya' msin' ti' nten' 'in Moisés. Kan' tlá ykwi' ne' lo'o yu xiya':

—Su'we la si ja mdo'oan nde Egipto —ndujwin ne'—, chun' nde kwa mdiya ni siya nan kuun tian. 'Wan, mdiyan lo'o wan 'wa nde re cha' kaja ba cha' ngite' ti' ba.

Bra kan' ndujwin Ndiose 'in Moisés:

—Su'wañ ska nan ku wan nu tyo'o la ne' kwan ki'ya lyuu; skaa tlyā xo' kii wan sa ña'an nan nu kunanjo'o 'wan ska tsan ti, lo'o ja xnun 'a wan nan nu ku wan la xka tsan. Ngwaña'an ña'añ biyañ 'wan sa ña'an tukwa wan cha' nchkiñ'. Ska ti tsan talo nan ku wan kan'. Tsan nu ka kati kan' ja su'wañ 'añ nan ku wan. Kan' cha' tsan nu lka skwa, xo' kii wan sa ña'an nu kunanjo'o 'wan tukwa tsan.

Bra kan' ndujwin Moisés 'in nten:

—Su'wa Ndiose nan kuan. Msiin ni, ta Ni kuna' kuan, lo'o nde tlyā, kan' ta Ni xka lo nan kuan, cha' ña'an wan sa ña'an nchka t'nān ti' Ndiose 'ñaan ni siya nchki' wan cha' ti' 'in Ni, chun' si' 'wa re nsu'wa wan ki'ya; 'in Ndiose nsu'wa wan ki'ya.

Msiin kan' y'ni Ndiose cha' nu ykwi' Ni. Ka'an 'a kiñi cha kichen mdiyan mdiyuu i' lyuu se'en ndi'in ne' Israel, yjwi ne' 'in i' cha' yku ne'. Xka tsan ngwi'ya kwa' lyuu, lo'o cha nu wa mdo'o wtsin lo nan, kan' nganun ska nan ngiten nu ndi'ya ña'an lo yuu. Kan' lka nan nu mda Ndiose ku ne', kan' mstyā ne' nin ran cha' ka naan nan “maná”. Bra kan' ykwi' Moisés lo'o ne':

—Nde lka nan nu msu'wa Ndiose cha' kuan. Yaa wan xo' kii wan sa ña'an nan nu kunanjo'o 'wan ni. Tyaa, ti su'wa la Ndiose 'in nan, kan' cha' ja ndi'in 'a cha' xnun wan nan nu kunanjo'o 'wan la tyaa. Mxo' kii ne' Israel nan ku ne'. Lo'o ndiya chin' nten nu ja mdukwa cha' nu ykwi' Moisés, lo'o mchkan ne' nan ku ne' xka tsan; bra

kan' nchga nan nu mdijin biya' mchkwan ne', yu'wi kunun' 'in nan lo'o mtsu' nan. Kan' cha' msin' ti' Moisés 'in ne'.

Nchga tsan, nu ti ji ka tikee' kwan, mxo' kii ne' Israel nan nu lka man, lo'o nu ti nganun ti'in lyuu ngalaa nan la tikee' kwan.

Mda'a skwa tsan, kan' ndujwin Moisés 'in ne':

—Kyaa lka tsan nxitña' ne', tsan nu ku'ni tnuan 'in Ndiose. Ni, ku wan nchga nan nu nchka ti' wan, lo'o chkwan wan nan nu kanun cha' kunanjo'o 'wan la kyaa.

La xka tsan, nchga nten nu wa mchkwan nan ku, na'an ne' cha' ja mnu'un nan; lo'o nu ja mchkwan nan tsan kan', ndyaa naan ne' 'in nan lo'o ja ska 'a nan mjwi 'in ne', chun' ndujwin Ndiose cha' tsan nu nxitña' ne', ja su'wa 'a Ni nan ku ne'.

Ngwaña'an ngwa cha' ngwu'u Ndiose 'in ne' cha' ku'ni tnuan ne' tsan nu nxitña' ne'.

Mda Ndiose man nchga tsan tyukwi tu'wa yijan, sa ña'an ya' mdiya ne' lo yuu Canaán. Nu lka maná, ngiten nan lo'o kuti nan, xi nchku nan ña'an ti' galleta lo'o kwiña'.

Mda Ndiose tyi'a ko'o ne' Israel lo nten' wtyi, lo'o mdaya' Ni 'in ne' cha' ku'ni ne' kanan 'in kontra 'in ne'

Basado en Éxodo 17:1-6, 8-13; 18:25-26

Mdijin tukwa snan tsan, ti ndyaa la ne' Israel mdiyan ne' ska lo yuu nu naan Refidim, se'en yaa ti'in ne' xa xi'i. Kwi' ngwaña'an nde kwa ja yu'wi 'a tyi'a, lo'o msin' ti' ne' Israel 'in Moisés xiya'. Kan' ykwi' ne' lo'o yu:

—Taa tyi'a ko'o ba —ndujwin ne'.

Kan' mxkwen Moisés 'in ne':

—¿Ni cha' msin' ra ti' wan 'ñaän a? —ndujwin yu 'in ne'—.

Ngwaña'an skwen tikee' wan 'in Ndiose.

Ti nchkwi' ka'an la ne' Israel 'in Moisés bra kan'.

Kan' t'nan 'a ykwi' Moisés lo'o Ndiose:

—¿Ni sa ña'an ku'niin ni a? Xi chin' ti wa kuun kee ne' 'ñaän cha' kujwi ne' 'ñaän.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Yaa lo'o tukwa snan yu kula, yaa wan la se'en nga'an kee nu kwu'uün 'iin. Bra ti wji'in yka ti 'iin si' kee kan', ya' tyukwa tyi'a cha' ko'o nchga nten.

Y'ni Moisés nchga tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Bra nu mji'in Moisés kee kan', na'an yu kula 'in ne' Israel cha' mdukwa tyi'a kan', lo'o

ta'a ne' yi'o ne' 'in nan bra kan'.

Laja nu mdi'in ne' Refidim, mdiyan yu Amalec cha' xuun lo'o ne' Israel. Bra kan' ykwi' Moisés lo'o ska yu Israel nu naan Josué: —Kulo suwii tyun nten cha' tsaá wan wsuun lo'o yu Amalec kwa. Tyaa, skweén lo ki'ya lo'o yka ti 'ñaán, lo'o Ndiose su'wa ya' Ni 'ñaan.

Y'ni Josué tñan nu ngulo Moisés 'in yu, lo'o xka tsan mdo'o Moisés ndyaa lo ki'ya su'wa ti lo'o Aarón lo'o xka yu ki'yu naan Hur. Bra kan' mdyisnan yu Israel msuun lo'o yu Amalec. Laja nu ndukwi ya' Moisés kwan lo'o yka ti 'in yu, kan' ngi'ni yu Israel nganan. Lo'o nu ndi'ya tukwi ya' yu, kan' mdyisnan yu Amalec ku'ni nganan. Cha wa ngwa tña' skun Moisés nskwen kwan, kan' mstyá Hur lo'o Aarón kee cha' tyukwa yu; kan' msñi tukwi ne' skun yu, skaa la'a msñi tukwi ska ne'. Ngwaña'an ngwa cha' nganun kwan skun Moisés. Sa ña'an ndijyan mlyu kwichaa, bra kan' ngwa 'in Josué kulo jii 'in ne' Amalec.

Ti'in 'a tñan 'in Moisés cha' ka yu wsiya 'in nchga ne' Israel, cha' ku'ni biya' yu 'in nchga cha'. Lo'o ngwaña'an ngwa cha' ngulo suwi Moisés 'in ne' kula laja nten ka'an nu ka taya' 'in yu. Bra kan' ndi'in cha' ku'ni biya' ne' kan' nchga cha' xuwe ti nu ndi'in 'in ne', lo'o ykwi' Moisés y'ni biya' yu nchga cha' nu tukwi la.

Ngulo Ndiose ta'a tii chabiya' cha' ku'ni ne' Israel se'en lka ki'ya Sinaí

Basado en Éxodo 19:1-6, 10-18; 20:1-17

La mda'a snan ko' mda'an ne' Israel, mdiyan ne' kwi' se'en ti lo ki'ya nu naan Sinaí. Bra kan' ndujwin Ndiose 'in Moisés cha' skwen yu lo ki'ya cha' chkwi' Ni lo'o yu. Kan' ykwi' Ni cha' re lo'o yu:

—Wa na'an wan sa ña'an ngulaán 'wan nde Egipto —ndujwin Ni—. Si chañi cha' ndyaa ña'an ti' wan 'ñaán ni, lo'o ku'ni wan nchga cha' nu chkwiñ' lo'o wan, ka wan nten 'ñaán nu ngulo suwiñ, lo'o tayaán' 'wan nchga bra. Wcha ndijyaán jlu'we koo tnun cha' chkwiñ' lo'o wan. Lo'o ni, chkwii' lo'o nchga nten kwa, cha' kata ne' chku lo'o ku' ne' xka ta te' luwi 'in ne', chun' wcha kaán lo ki'ya re cha' chkwiñ' lo'o ne'. Ta'a wan ka kan wan kunan wan cha' nu chkwiñ', ni siya ja tukwin ka skwen lo ki'ya, lo'o ja ndi'in cha' kala' ne' kiya' ki'ya re. Lo'o kuta 'in ne', lo'o slyá 'in ne', ja ndi'in cha' skwen i' si' ki'ya re; lka nu skwen si' ki'ya re, ni siya 'ni ni siya nten, kan' nu kaja bra ti.

Ngwi'ya Moisés si' ki'ya kan', cha' katsa' yu 'in nten sa ña'an tñan nu ngulo Ndiose 'in ne', cha' ta'a ne' kata ne' chku lo'o ku' ne' te' luwi 'in ne'.

Mda'a snan tsan mdiyan ska ngalaa nu tlyu 'a nu mdukun' ña'aan lo ki'ya. Ynen ti'yu, msti xaa ndyuwi, lo'o yu'wi sñii; lo'o wa mdiya ska nan nu kwen 'a ynen ña'an ti' ska kuwi. Lye 'a mdo'o sñii si' ki'ya kan', cha' lo'o kii' ta'a ngwi'ya Ndiose; lo'o kan' cha' nchga nten kan', ytsen 'a ne'. Bra kan' ndyaa lo'o Moisés 'in ne' Israel kiya' ki'ya kan'. Mñan ki'ya kan' bra nu ykwi' Ndiose lo'o ne'. Ngwaña'an ndukwin Ni bra kan':

—Ndiose 'wan lkaän. Na' lkaän nu ngulaa 'wan nde Egipto, se'en mdijin wan nu ti'í cha' ngwa wan msu nu lka presu 'in ne'.

'Ja la 'a ku'ni tnun wan 'in xka la jo'o. Ska ti 'ñaän, ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'ñaän.

'Ja kwiñan wan nkwin ska nan nu nsu'wi ne' kwan, ni nan nu nsu'wi lo yuu re, ni nan nu nsu'wi lo tyi'a lo'o ja kwiñan wan xka la nu ka jo'o 'wan; ja tyuun xtyin' wan cha' ku'ni tnun wan 'in nkwin kan', chun' na' lkaän Ndiose 'wan. Skaän tiän ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'ñaän. Nten nu ja xlyaa ku'ni tnun 'ñaän lo'o nu ja tiya ti' 'ñaän, taän nu ti'í 'in ne'. Lo'o taän nu ti'í 'in sñe' ne', lo'o in sñe' ste' ne' lo'o 'in sñe' ste' nu nka tyukwa tu'wa 'in ne'. Lo'o su'we 'a ku'niin lo'o nten nu tukwa cha' nu nchkwiin', kwi' nu tiya ti' 'ñaän.

'Ja ndi'in cha' kulo naan wan 'ñaän ska cha' kuxi ti 'wan. Taän nu ti'í 'in nten nu kulo naan 'ñaän ngwaña'an.

'Tyu'wi ti' wan tsan nu nka kati nu ndi'in cha' xitña' wan, lo'o ku'ni kti wan 'in tsan kan'. Skwa tsan ndi'in cha' ku'ni wan tñan; nu nka kati tsan, kan' xitña' wan lo'o ku'ni tnun wan 'ñaän. Tsan kan' ja ska nten nu ndi'in na'an tyi wan ku'ni tñan, lo'o msu 'wan, lo'o msu nu ndikee' nan nchku wan, lo'o kwiyu 'wan, lo'o wta 'wan, lo'o nten nu mdiyan na'an se'en ndi'in wan. Ja tukwin wan ku'ni wan tñan tsan kan', chun' skwa ti tsan mñaän chalyuu lo'o nchga ne' kwan lo'o tyi'a lo'o nchga nan nu ndi'in lo chalyuu, lo'o tsan nu nka kati, kan' mxitñaän'. Kan' cha' nguloün suwiin ska tsan cha' xitña' wan, lo'o y'niin cha' kti 'a tsan kan' 'wan.

'Ku'ni tnun wan 'in sti wan lo'o 'in jya'an wan, ngwaña'an chan 'a ka xu'wi wan lo yuu nu wa taän tiän 'wan, na' nu lkaän Ndiose 'wan.

'Ja kujwi wan nten.

'Wan nu ki'yu, ja tyi'in cha' 'wan lo'o kwilyo'o xka yu ki'yu; ti kwi' ti cha' lo'o 'wan nu kuna'an, ja tyi'in cha' 'wan lo'o kwilyo'o xka nu kuna'an.

'Ja ku'ni wan kunan.

'Ja kujwi' xu'wa wan 'in xka la nten lo'o cha' kwiñi ti.

'Ja xitukwi ti' wan nan nu ndi'in 'in nten ta'a nga'an ti wan: lo'o na'an tyi ne', lo'o kwilyo'o ne', lo'o msu 'in ne', lo'o 'ni 'in ne'. Ja xitukwi ti' wan nan ndi'in 'in nten kan'.

Nchga nten nu ndi'in kiya' ki'ya kan', ynan ne' cha' kwen nginen nchkwi' ti'yu lo'o tyi'i kuwi, lo'o na'an ne' cha' lye 'a msti xaa ndyuwi lo'o mdo'o sñii lo ki'ya kan', lo'o ytsen 'a ne'. Bra kan' t'nan ykwi' ne' lo'o Moisés:

—Ska ti nu'win, Moisés, ka chkwii' lo'o Ndiose —ndujwin ne'—, lo'o chun' ndi'in la katsaa' 'wa cha' nu wa ykwi' Ni lo'oo. Sa kan' ti cha', ja chkwii' 'a Ndiose snan loo ba, cha' ja kaja ba.

Kan' mxkwen Moisés 'in ne':

—Ja kutsen wan —ndujwin yu 'in ne'—. Nan ndu'u Ndiose nchga cha' tnun nu ka ku'ni Ni cha' kuwe ti' nten, cha' ja ku'ni 'a ne' ki'ya.

**Mskan' ne' Israel cha' lo'o Ndiose cha' tukwa
ne' lee nu mstyá Ndiose**

Éxodo 20:21; 21:12, 14-15, 17; 22:20; 23:14-17; 24:3-8

Tijyu' ti ndi'in nten, bra kan' ndyaa Moisés kwi' se'en la se'en yu'wi koo ngata lo ki'ya se'en mdiya Ndiose, cha' ti ta la Ndiose lee 'in ne' Israel.

Lo'o ytsa' Ndiose 'in Moisés sa ña'an nu ti'í ta Ni 'in nten nu ja tukwa cha' nchkwi' lee 'in Ni:

—Bra nu mjwi cha wan ska nten lo'o kaja ne' —ndujwin Ni—, ndi'in cha' kaja yu nu y'ni cha' kuxi kan'. Si ndiya nu kasin' ti' 'in ta'a nten ne', lo'o kujwi yu 'in ne' kan', kwi' ti ndi'in cha' kaja nu y'ni cha' kuxi kan'. Nten nu kujwi cha 'in sti o ta 'in jya'an, ndi'in cha' kaja; kwi' ngwaña'an ndi'in cha' kaja nu wa ykwi' cha' xa'an 'in sti o ta 'in jya'an. Lo'o nten nu xtya lomstan snan loo ska nkwin nu ja lka Ndiose, ndi'in cha' kaja.

'Snan ta ska yijan, nu nchka ta'a 'in ne', ndi'in cha' kan nchga yu ki'yu tloñ. Kan lo'o yu ska lomstan sa ña'an nu cha' su'we nu mjwi 'in skaa yu.

Cha wa mdyii ynan Moisés nchga lee 'in Ndiose, kan' ngwi'ya yu lo ki'ya, kan' ytsa' yu lee kan' 'in nchga nten. Kan' mxkwen ne' 'in yu:

—Ku'ni ba nchga cha' nu ykwi' Ndiose.

Bra ti mda'an Moisés nchga lee nu ykwi' Ndiose lo'o yu lo kityi. Tlya xka tsan ngulo Moisés tñan cha' kan nchga nten kiya' ki'ya kan'.

Mñan Moisés msaa kee nu ka 'in Ndiose, lo'o ngulo yu tñan 'in tukwa snan yu kune' cha' kujwi yu tukwa xkeru cha' ka lomstan 'in Ndiose lo msaa kee kan'. Mxo' kii Moisés sa tkan' tnen xkeru kan' ne' sa'an tnun, xka tkan' tnen kan' msnen ti tyi'in chun' msaa kee kan'. Chun' ndi'in la ykwi' yu nchga lee 'in Ndiose nu wa ngwa'an yu. Cha wa mdyii ykwi' yu nchga lee, kan' mxkwen ne' 'in yu:

—Ku'ni ba nchga cha' nu ykwi' Ndiose —ndujwin ne'.

Lo'o msñi Moisés sa'an tnun nu ndi'in tnen, bra kan' lo'o ska ynin kixin' xi tyi'i msnen yu tnen kan'. Kan' ytsa' yu 'in ne':

—Msneén tnen re cha' ka tyu'wi tian' cha' nu wa mskaan' lo'o Ndiose ni.

Ngwu'u Ndiose 'in ne' Israel sa ña'an kwiñan ne' laa te' na'an

Éxodo 24:12-18; 25:1—27:21; 28:1-4; 29:38-42, 45;

30:1, 3, 7-8; 31:1-6

Chun' ndi'in la, ykwi' Ndiose lo'o Moisés xiya':

—Skween lyaa kaan lo ki'ya xiya', chun' ti ndiya cha' nu ti chkwiñ' lo'o wan —ndujwin Ni—. Tañ tukwa kee kwaja' se'en mda'añ lee 'ñañ, cha' kwu'uu 'in nan 'in nten.

Bra kan' mdo'o Moisés ndyaa lo ki'ya. Yaa lo'o yu 'in Josué. Kan' ykwi' yu lo'o ne' kula kichen kan':

—Nde ti kata wan 'wa. Si ndiya cha' tukwi nu ndi'in cha' ku'ni biya' wan, Aarón lo'o Hur taya' 'wan.

Ngwaña'an ngwa cha' mdo'o Moisés ndyaa lo ki'ya, lo'o mchkun' ska ngalaa tnun chun' ki'ya xiya'. La wa mda'a kati tsan, kan' ykwi' Ndiose lo'o yu laja ngalaa kan'. Mdo'o tukwa xaa 'in Ndiose ña'aan lo ki'ya kwa, sa ña'an si lka ran ska kii' nu lye 'a nchkin. Kan' mdi'in Moisés lo'o Ndiose tu'wa tsan lo'o tu'wa tla.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Nchkwiin 'in nten cha' xo' kii ne' nan nu ta ne' xu'we 'ñañ, chun' nchga lo nan nu wa mdañ 'in ne'. Ta ne' 'in nan tyukwi ti tiye ne'.

Nde lka nan ka kan lo'o ne' tloñ: lo'o oro, lo'o plata, lo'o chkwan katsi; lo'o tintya kuxi', lo'o tintya nu kwaa, lo'o nu nga'a; lo'o te' manta wjñun, lo'o kichan' chivu, lo'o kijin kuta kune' nu mdyaan nga'a loo, lo'o kijin wjñun; lo'o yka ngula, lo'o sete, lo'o xiyaan skwa.

'Nchga nan nu kan lo'o ne' kunanjo'o nan cha' tya' ska laa se'en tyi'iin laja wan. Laa kan' ka ska te' na'an nu ka katen ska ya' la nu ndi'in cha' tsa'a wan tukwiin, lo'o ka xituun wan 'in nan xiya' nde se'en katsaän' 'wan. Te' na'an kan' tya' lo'o nchga yka nu kunanjo'o ne' ran, ndi'in cha' tya' nan su'wa ña'an nchka ti' lo'o biya' nu taän 'iin: tii xnan metru jlu'we nde tukwin, jakwa metru jlu'we nde loo, kwi' jakwa metru jlu'we nde kwan. Xtya wan ka' nu ka si' na'an ta'a snan la'a nan. La'a nu ka jakwa, kan' skan' tukwi wan te' lo'o ki'yu yka nduun, kan' ka tuna'an laa kan'. Lo'o nu ka ke laa kan', jakwa tu'wa te' ka nan: ska tu'wa lo'o te' ti, chun' kan' tsa'a ska tu'wa te' kichan' chivu, xka tu'wa nu ndya' lo'o kijin slya' nu nsu'wi kolo nga'a, lo'o chun' nchga nan xka tu'wa nu ndya' lo'o kijin wjñun.

'Tukwa kwartu ka laa te' na'an kan' lo'o ska te' nu tyukwi jlu'we la, kan' nu xñi tukwi jakwa yka nu nduun nu nsu'wi oro chun'. La ne' ña'an se'en ki'ñi la kan' ka se'en nu kti 'a; ne' kwartu kan' xtya wan ska kiña' nu kwiñan wan lo'o yka ngula, lo'o su'wa wan oro chun' nan; ne' ran kan' xtya se'en wan kee kwaja' se'en nga'an lee 'ñaän. Xkwi' nan oro chkun' ke kiña' kan', lo'o chun' kiña' kan' tyuun tukwa lkwin oro nu lka angajle, skaa tyuun skaa la'a se'en nchkun' ke nan. Angajle kan' ndi'in cha' ti'in tloo ta'a lo'o jlyu'we nu xen ngalaa, cha' tukun' chun' tyukwi se'en nchkun' ke kiña' kan'. Kan' nu ka kiña' 'ñaän, cha' tyu'wi ti' wan cha' luwiin 'aän, cha' ka biya' ti' wan cha' wa mskään' cha' lo'o wan —ndujwin Ndiose—.

'Chun' se'en nchkun' ke kiña' kan', kan' snen sti jo'o tnen 'ni nu ka lomstan 'ñaän cha' ku'niin cha' tlyu ti' ki'ya nu ndukwi nten. La se'en kwan chun' kiña' kan' katsaän' 'iin nchga lee nu ndi'in cha' tukwa ne' Israel.

'Kwartu nu nka tukwa, kwi' se'en ti tu'wa na'an, lo'o kan' ka se'en kti cha' 'ñaän —ndujwin Ndiose—. La'a nde nten kan' xtya wan ska msaa nu nsu'wi oro chun', se'en ndi'in cha' xtya wan tii tyukwa jaxlya. Jaxlya kan' lka ña'an ti' 'wan ne' Israel, cha' lka wan nten nu mdo'o 'in tii tyukwa sñe' ayman Jacob nde loo la. Skaa sñe' Jacob ngwa sti kula skaa ta wan, kan' cha' ndi'in cha' xtya wan tii tyukwa jaxlya.

'Xka la'a na'an se'en nduun msaa, kan' xtya wan ska kendlyeru nu oro, lo'o se'en ndukwi te' nu jlu'we la se'en kti kan', kan' xtya wan ska msaa nu xkwi' oro nsu'wi chun', se'en ndikin wan sñii ynan. Nchga yka kan' tyi'in se'en kti kan', lo'o tukun' wan tu'wa te' na'an

kan' lo'o ska te' nu nchkan' tukwi lo'o ki'yu yka nduun nu nsu'wi oro chun'.

'Kan' kwiñan wan ska se'en tyu'u kii' lo'o chkwan, se'en nu tikin wan toro lo'o slya' nu taa wan cha' ka lomstan 'ñaän. Kan' xtya wan 'in nan nde liya', kwi' se'en ti tu'wa laa te' na'an kan'. Ta'a jakwa nskan chkwan kan' kwiñan wan ña'an ti' ña'an yka ke 'ni lo'o chkwan. Lo'o kwi' kwiñan wan chkwan se'en su'wa sti jo'o tyi'a cha' katen yaa' yu. Ti tyi'iin chun' laa te' na'an, lo'o se'en nu nñan' ne' lo'o se'en nu tyu'u kii' kan', ka ska lo'oo nu tu' wa metru nde tukwin, kala ndukwa snu' metru nde loo lo'o tukwa metru nde kwan. Bra kan' skan' tukwi wan lo'oo kan' lo'o te' ngiten lo'o snan yla yka nduun. Kwiñan wan tu'wa lo'oo kan' lo'o ska te' nu wa ndyukwa nu skan' tukwi wan lo'o jakwa yka nduun. La'a nde se'en ndyo'o tukwa kwichaa, ndi'in cha' ka tu'wa laa te' na'an kan', lo'o tu'wa lo'oo kan'.

'Nguloñ suwiñ 'in Aarón lo'o sñe' yu, lo'o Nadab, lo'o Abú, lo'o Eleazar lo'o Itamar, cha' ka yu sti jo'o 'ñaän. Sten Aarón tñan cha' ka yu x'nan sti jo'o. Lo'o 'wan, kwiñan wan te' kti cha' ka ndi'ya ña'an, kwi' nu su'we ku' yu cha' lka yu tñan kti kan'.

'Nchga tlya, cha wa ngwi'ya xaa, kujwi wan ska slya' nu nsu'wi ska yijan ti; xkwi' kulo suwi wan slya' nu su'we la cha' ta wan 'ñaän. Xo' kii wan tnen ska ne' sa'an tnun, cha' chun' ndi'in la ka snen wan tnen kan' si' se'en ndyu'u kii' kan'. Lo kii' kan' tikin wan slya' bra kan'. Lo'o ta wan kata jaxlya, lo'o sete, lo'o mñun 'ñaän. Ti kwi' nan kan' ndi'in cha' xtya wan tloñ la msiin. Tsan lo'o tla tikin wan lomstan 'ñaän cha' ku'ni tnun wan 'ñaän, chun' na' ndi'iin lo'o wan nchga bra.

'Nchga tlya ndi'in cha' ku'ni xu'we Aarón kii' kante, lo'o ndi'in cha' su'wa yu sñii lo msaa 'ñaän. Bra nu xkin yu kii' kante cha' wa ka tla, kwi' ti ndi'in cha' su'wa yu sñii lo nan bra kan'.

'Na' nguloñ suwiñ 'in Bezaleel, nu lka sñe' Uri, kwi' nu lka sñe' Hur, nten 'in ne' Jud, lo'o wa msu'waän xaän tiye yu, wa mdaän cha' tiya 'in yu, cha' ka biya' ti' yu kwiñan yu laa te' na'an, lo'o nchga nan nu kunanjo'o ne' lyaa te' na'an kan'.

'Su'wa ti mstyaañ 'in yu tñan kan' lo'o Aholiab, sñe' Ahisamac, nten 'in ne' Dan. Nchga yu nu jlyo chin' ti' wa ndaän laän cha' tiya 'in yu, cha' ku'ni yu tñan nu nguloñ 'in nu'win —ndujwin Ndiose 'in Moisés.

Ngwiñan ne' Israel nkwin jo'o cha' ku'ni tnun ne' 'in nan

Basado en Éxodo 32

Laja nu ndi'in Moisés lo ki'ya kan', ngwi'ya ndaja ti' ne' Israel, kan' ykwi' ne' lo'o Aarón:

—Kwiñaan ska jo'o nu tyukwa loo 'wa —ndujwin ne' 'in yu—, chun' ja jlyo ti' ba ni tñan ngi'ni Moisés kwa, cha' ja ndyaan 'a yu.

Bra kan' ykwi' Aarón lo'o ne':

—Kan lo'o wan nan oro nu ndyukwi nskan kuna'an 'wan lo'o nu 'in sñe' wan —ndujwin yu 'in ne'.

Kan' yaan lo'o ne' 'in nan 'in Aarón, ya' mxlaa yu 'in nan lo kii', kan' ngwiñan yu nkwin xkeru. Chun' ndi'in la ngwu'u yu nkwin kan' 'in nten. Bra nu na'an ne' Israel nkwin kan', y'ni tnun ne' 'in nkwin kan':

—Ti kwi' jo'o nde lka nu wa ngulaa 'wa ya' ne' Egipto —ndujwin ne'.

Ngwiñan Aarón ska msaa kee se'en ndukwa nkwin kan', lo'o ytsa' yu 'in nten bra kan':

—Tyaa, ku'nian ta'a 'in jo'o re 'ñaan —ndujwin yu.

Xka tsan nchga nten yaa se'en ndukwa nkwin jo'o kan'. Kan' mdikin ne' ka'an 'a lomstan, mduun xtyin' ne' tloo nkwin kan', lo'o yla kiya' ne' tloo ran, lo'o yku ne', lo'o y'ni ne' ska ta'a nu tlyu 'a.

Laja nu ti nduun Moisés nchkwi' lo'o Ndiose lo ki'ya kan', ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Yaa na'aan ta'a nten 'wan ni —ndujwin Ni 'in yu—. Wa mjlyaa ti' ne' lee 'ñaän, wa y'ni ne' ska nkwin jo'o. Jlyo tiän' cha' tiji 'a tloo nten kwa. Msin' 'a tiän' 'in ne' ni, lo'o ku'niin tyiän 'in ne'; lo'o nu'win ni, ku'niin cha' kaa ka'an 'a nten 'iin, lo'o ku'ni tyiän 'in ne' kwa.

Bra kan' lye 'a ykwi' Moisés lo'o Ndiose cha' ja ku'ni tyii Ni 'in nten kan':

—Ndiose X'naän —ndujwin yu—, ¿ni cha' lka ku'nii tyii 'in nten nu lka nten 'iin a? Kwi' nten nu ngulaa nde Egipto lo'o cha' tnun nu y'nii, kan' lka ne' re. Si ngwaña'an ku'nii, xtyi lyo'o ne' Egipto 'iin —ndujwin Moisés 'in Ndiose—. Tyu'wi tii' cha' nu ykwii' lo'o ayman Bran lo'o ayman Saa lo'o ayman Jacob cha' ku'nii ka'an 'a nten 'in yu sa ña'an lka kwii lo'o kulasiin, lo'o kwi' taa lo yuu se'en ka xu'wi ne'.

Kan' cha' ja y'ni tyii Ndiose 'in nten kan'.

Bra nu ngwi'ya Moisés lo'o Josué lo ki'ya kan', kan' ndi'ya Moisés tukwa kee kwaja' nu ndukwa lee 'in Ndiose lo. Ngala Moisés tu'wa kichen se'en ndi'in ne', kan' na'an yu ndi'in nten ngala tu'wa ne' lo'o ngala kiya' ne', cha' ngi'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o nu ngwiñan ne'. Lye 'a msin' ti' Moisés, mxkwan yu kee se'en ndukwa lee kan', kan' mtsa kee kan'. Msñi yu nkwin xkeru kan', msu'wa 'in nan lo kii'; kan' yoo yu 'in nan lo'o msu'wa yu kata chkwan kan' lo tyi'a chku, lo'o y'ni yu cha' nchga ne' Israel yi'o tyi'a kan'.

Ykwi' yu lo'o Aarón bra kan':

—¿Ni cha' y'nii ngwaña'an? —ndujwin yu 'in Aarón—. ¿Ja jlyo tii' cha' ska ki'ya tnun 'a lka cha' ku'ni tnuan 'in ska nkwin jo'o a? Ska ti 'in ykwi' nu lka Ndiose ndi'in cha' ku'ni tnuan.

Kan' mxkwen Aarón 'in ta'a yu:

—Ti kwi' ne' kwa lka nu ndukwi ne' ki'ya kan' —ndujwin Aarón—.

Ykwi' ne' lo'oñ: “Kwiñaan ska nkwin nu ka jo'o 'wa”. Lo'o bra ti yaan lo'o ne' nan oro nu ndyukwi nskan ne'. Mstyaañ 'in nan lo kii', kan' mdo'o ska nkwin xkeru nu ngwaña'an ti.

Bra kan' ngulo Moisés tñan 'in nchga nten kan':

—Nchga wan nu nchka ti' wan tsaa ña'an ti' wan 'in Ndiose nu chañi ka, kan wan tyuun wan la'a nde re lo'oñ —ndujwin Moisés 'in ne'.

Ska ta ti ne' nu lka nten 'in Leví mdyituun ne' se'en nduun Moisés bra kan'. Lo'o kan' ykwi' Moisés lo'o ne' Leví kan':

—Nda Ndiose chabiya' 'wan cha' kujwi wan 'in xka ta nten kwa —ndujwin Moisés 'in yu.

Bra kan' mdijin ne' Leví kan' jlu'we la laja nten se'en ndukwa te' na'an 'in ne' Israel. Lo'o kan' yjwi ne' snan mi nten.

Bra kan' ykwi' Moisés lo'o nten xiya':

—Wa y'ni wan ska ki'ya nu tnun 'a —ndujwin yu—. Kan' cha' t'nan chkwiñ' lo'o Ndiose cha' 'wan si ti ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'wan.

Kan' ykwi' Moisés lo'o Ndiose:

—Ndiose X'naañ —ndujwin yu—, jñaañ cha' su'we 'iin ni: Ku'nii cha' tlyu ti' 'in nten 'ñaañ, cha' wa y'ni ne' re ska ki'ya nu tnun 'a bra nu ngwiñan ne' nkwin jo'o kan'. Lo'o si ja ka ku'nii cha' tlyu ti' 'in ne', ku'nii cha' ja tyukwa 'a niñ lo libru 'iin, cha' ka tyo'o laa ne' re.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Lo libru 'ñaañ siya' ti kuloñ nin nten nu ndi'in ki'ya 'in lo'oñ

—ndujwin Ni—. Kan' cha' ni, nu'win tsa'a lo'oo 'in nten re se'en nu ykwiin' lo'oo, lo'o angajle 'ñaän tyukwa loo 'iin tsa'a; tsan nu ndi'in cha' tyijin ne' nu ti'í, kan' taän nu ti'í 'in ne' si'ya ki'ya nu ndi'in 'in ne'.

Lo'o bra kan' msu'wa Ndiose ska kicha 'in ta'a ne' chun' nu y'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o nu ngwiñan ti ne'.

Mdyisnan ne' Israel kwiñan ne' laa te' na'an

Basado en Éxodo 34:1-4, 10-16, 27-35; 35:4—36:4; 39:32-43; 40:1, 17, 34-38; Levítico 1:1-17; 2:1-10, 13; 3:1-17; 4:27-31; 6:1-7, 20

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Kaan lo'o xa tyukwa kee kwaja' 'ñaän, ti kwi' sa ña'an kee nu mcha nu ngwa xkan', cha' ta'aän ta'a tii lee 'in xiya' —ndujwin Ni. Bra kan' yaa lo'o Moisés ta'a tyukwa kee kwaja' kan' lo ki'ya, kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Chun' wan ku'niin cha' tnun lo yuu se'en nu xu'wi wan. Nten nu nsu'wi kwa ni, nu ja ndya ña'an ti' 'ñaän, koloün 'in ne', ta'a skwa nasiyun kan', cha' kaja se'en kanun wan. Ku'ni wan kwenta 'wan, ja skan' wan cha' lo'o yu, lo'o ja kaja kwilyo'o wan lo'o yu; ku'ni tyii wan se'en ndukwa jo'o 'in yu kan', lo'o ja ta wan chabiya' xu'wi nkwin kan'. Ndi'in cha' xlyuu wan yka nu kti 'a 'in yu, nu ndukwa kwi' se'en ti lo jo'o 'in yu, cha' ja ku'ni tnun wan 'in nan. Lo'o ska ti na' ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'ñaän.

'Ta'aan nu'win cha' nu mskaän' lo'o ne' Israel.

Cha wa mda'a tu'wa tsan, kan' xiya' ngala Moisés se'en ndi'in nten. Laja nu mdi'in yu lo ki'ya, ja ska nan yku yu ni ja ska nan yi'o yu. Ngwi'ya yu tyukwaa kee kwaja' kan' nu ngwa'an Ndiose ta'a tii lee mdiyan yu bra kan'. Na'an nten cha' xaa 'a tloo yu, kan' cha' ytsen 'a ne'; ja nchka 'a ti' ne' ña'an ne' 'in yu. Kan' cha' mdukun' Moisés ska te' katan tloo yu. Bra kan' ykwi' yu lo'o nten:

—Ja kutsen wan, kan wan ti nde la chin' cha' kunan wan cha' nu ykwi' Ndiose lo'oün.

Ngwaña'an y'ni Moisés. Bra nu nchkwi' yu lo'o Ndiose, kan' ngulo yu te' nu mdukun' tloo yu, lo'o bra nu nchkwi' yu lo'o nten kan' mdukun' yu tloo yu, cha' ntsen ne' ña'an ne' 'in yu.

Ykwi' Moisés lo'o ne' Israel cha' wa ykwi' Ndiose lo'o yu cha' kwiñan ne' ska se'en, se'en ku'ni tnun ne' 'in Ni. Lo'o ytsa' yu 'in ne' cha' kan lo'o ne' nchga nan nu ykwi' Ndiose, nu ka kan lo'o ne' sa ña'an ndo'o tiye ne'. Ngwaña'an, nchga ne' nu su'we nka tiye, yan

lo'o ne' nan nu mjñan Moisés 'in ne'.

Cha wa mdyo' ti'in ta'a nan kan', bra kan' msi'ya Moisés 'in Bezaleel, lo'o 'in Aholiab, lo'o 'in xka ta nten nu ngulo suwi Ndiose cha' taya' 'in yu, lo'o mdya yu nchga nan nu kunanjo'o 'in ne' cha' kwiñan ne' laa te' na'an. Nchga yu kan' mdyisnan y'ni yu tñan nu ndi'in cha' ku'ni skaa yu. Cha wa mdyii y'ni ne' nchga tñan kan', ndyaan lo'o ne' 'in nan ya' Moisés. Bra nu na'an Moisés ña'aan tñan nu y'ni ne', cha' lka nan kwi' sa ña'an ngulo Ndiose tñan 'in yu, msu'wa yu nkwan 'in nan bra kan'.

Ykwi' Ndiose lo'o Moisés bra kan':

—Bra nu tyo'o skwa tsan nu mdo'o wan nde Egipto, tsan nu kulo yijan lka, bra kan' tyukwi tuun te' na'an kan'.

Lo'o ngwaña'an y'ni ne'; tsan kulo yijan kwi, kan' mxituun ne' te' na'an kan', cha' wa sten yijan tukwa.

Bra nu mdyii mxituun ne' te' na'an kan', sa ña'an ngulo Ndiose tñan, mdo'o tsu' koo nu mdukwa loo 'in ne' tyukwi tuwiin nu yaa ne' lo nten' wtyi, kan' ndyaa koo kan' nganun chun' te' na'an kan', lo'o msa'an ne' ña'an 'in Ndiose kan' nganun ti'in xaa 'in Ndiose. Ti bra kan' lo'o tyukwi nu ndyaa nde loo la, nganun koo 'in Ndiose chun' laa te' na'an kan' nchga tsan, lo'o la wa tla mdi'in kii' chun' laa kan'. Si ndyukwi tuun koo kan' xka se'en, jlyo ti' ne' Israel cha' ndi'in cha' ti tsa la ne'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Bra nu ndiya nu nchka ti' ta lomstan 'ñaän, ndi'in cha' kan lo'o ne' ska toro; si ja nsu'wi kan', ka kan lo'o ne' ska slya' o ta ska chivu. Si ja nsu'wi slya', ta ja nsu'wi chivu 'in ne', ka kan lo'o ne' tukwa kulyee o ta tukwa kiñi cha kuun. Ndi'in cha' kan lo'o wan lomstan tu'wa na'an laa te' na'an kan', cha' xñi ska sti jo'o 'in nan. Nu lka x'nan toro o ta x'nan slya' kan' ndi'in cha' xtya ya' yu ke 'ni kan', kan' nda yu biya' cha' 'ni kan' lka nu kwi'ya ki'ya nu ndukwi yu, lo'o kujwi yu 'in i'. Lo'o sti jo'o kan' xo' kii tnen, cha' snen 'in nan skaa la'a se'en ndyu'u kii' kan'. Chun' ndi'in la kulo yu kijin i', su'we yu 'in nan, ya' xtya yu 'in nan chun' se'en ndyu'u kii' kan', cha' skin nchga nan.

'Si ndi'in nten nu nchka ti' kan lo'o ne' nan nu yta ne', cha' ka ran lomstan 'ñaän, kan' ndi'in cha' kan ne' lo'o kata jaxlya lo'o sete lo'o ynan nu chkin lo xku. Sti jo'o, kan' nu xtya' 'in nan; chun' ndi'in la xñi sti jo'o ska yu'we ti skwan jaxlya kan', tsa lo'o yu 'in nan tu'wa

se'en ndyu'u kii' cha' chkin nan. Nu ti kanun kan' ku sti jo'o. Ni siya tikin wan chin' ti lomstan kan', na' xñiñ cha' lo'o wan ña'an ti' si nchga nan mkin nan.

'Nchga lomstan nu kan lo'o wan na'an tyiñ, ndi'in cha' su'wa wan teje' lo nan.

'Si ndiya nu nchka ti' kan lo'o lomstan 'ñaän chun' cha' nu wa y'niñ su'weñ lo'o yu, ndi'in cha' kan lo'o yu ska toro, o ta lo'o ska slya', o ta lo'o ska chivu; lo'o lomstan nu kan lo'o wan, kan' ka nan nu su'we la ti nu ndi'in 'wan. Chun' ndi'in la, la wa msnen sti jo'o tnen 'ni kan' skaa la'a chun' se'en ndyu'u kii', chkin nchga taan nu ndyo'o 'in kuna' kan', lo'o jye'en i', lo'o nchga tuxe'en i'. Nde nka lee nu nguloñ tñan 'wan ne' Israel, cha' ka ku wan kuna' i', pero ja ku wan taan i', lo'o ja ku wan tnen i'.

'Si ndiya nten nu ndukwi ska ki'ya, lo'o ja ndi'ya yu kwenta cha' ndukwi yu ki'ya tloñ, ña'an ti ndukwi yu ki'ya kan'. Bra nu ki'ya yu kwenta cha' ndukwi yu ki'ya, ndi'in cha' kan lo'o yu ska chivu, o ta ska slya', nu luwi siya' ti. Kan lo'o yu 'in i' cha' ka i' ska lomstan 'ñaän. Xtya ya' yu ke 'ni kan', kan' nda yu biya' cha' kwi'ya 'ni kan' ki'ya nu ndukwi yu, lo'o kujwi yu 'in i' bra kan'. Sti jo'o kan' xo' kii yu tnen i', ya' ti ta'an tnen kan' chun' ta'a jakwa yka ke 'ni nu ndiya nde nskan chkwan se'en ndyu'u kii' kan'. Chun' ndi'in la slu sti jo'o tnen kan' kiya' chkwan se'en ndyu'u kii' kan'. Chkin taan ti 'ni kan' bra kan'. Kan' tñan ndi'in cha' ku'ni sti jo'o lo'o tnen kan', lo'o na' ku'niñ cha' tlyu ti' 'in nten nu ndukwi ki'ya kan'.

'Si ndiya nten nu ndukwi ki'ya chun' mñilyo'o yu 'in ska nten, o ta wa ngulaa yu nan nu ndi'in 'in ska nten, ndi'in cha' ka biya' 'in yu cha' xu'wa yu nu ti'f nu y'ni yu. Si'i sa ña'an ndyu'wi lyo nu ti'f nu y'ni ti yu xu'wa yu, ndi'in cha' xu'wa yu ka'an la. Kwi' ña'an tsan nu ndi'in cha' ka biya' 'in yu lo'o nten, lo'o ndi'in cha' ta yu ska lomstan. Xñi yu ska slya' 'in yu nu luwi siya' ti, lo'o tsaa lo'o yu 'in i' tloo sti jo'o cha' ka i' ska lomstan lu'u chun' ki'ya nu ndukwi yu; lo'o chun' ndi'in la ku'niñ cha' tlyu ti' ki'ya nu ndukwi yu bra kan'.

Libro 3
Tukwiin ndyaa ne' Israel nde lo yuu Canaán
CAMINO A CANAÁN
Resumen de los libros de LEVÍTICO, NÚMEROS Y
DEUTERONOMIO
en el chatino de la zona alta
LEVÍTICO

Nda Ndiose nu ti'í 'in tukwa sti jo'o

Basado en Levítico 10.1-15

'A tyukwaa sñe' Aarón nu kula la msñi ne' tñan 'in sti yu cha' nka yu sti jo'o; kan' nu naan Nadab lo'o Abiú. Ngwa ska tsan ndyaa su'wa ne' kii' nsuwi' ne' xkuu lo msaa 'in Ndiose, lo'o kan' mstyá ne' kii' nsuwi' nu mdo'o xka se'en, si'i nu ndi'in ne' chkwan kan' saña'an tñan nu wa ngulo Ndiose 'in ne'. Kan' cha' bra nu yten ne' se'en kti cha' tsaa lo'o ne' xkuu nde kan', kan' nda Ndiose ska kii' nu y'ni cha' mkin ne', ngujwi ne' bra kan'. Bra nu ynán Moisés cha' kuxi nu wa y'ni ne', kan' ytsa' yu 'in Aarón:

—Ngwaña'an nchkwi' Ndiose: “Nchga nten nu ku'ni tñan 'ñaän, ndi'in cha' ka ne' nten nu tyukwi ti tiye tukwa cha' 'ñaän, cha' ku'ni tnun nchga nten chalyuu 'ñaän, bra kan'” —ndujwin Ndiose.

Ta'a Aarón yan 'ya ne' 'a tyukwaa yu nu wa ngujwi kan', cha' katsi' yu. Ndiya tukwa yu ki'yu sñe' Aarón nu naan Eleazar lo'o Itamar, kan' nu nda Moisés tñan sti jo'o kan' 'in ne', tñan loo yu nu wa ngujwi kan'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Aarón:

—Nu'win lo'o sñee' ni, ja ndi'in cha' ko'o wan mñun bra nu sten wan ne' lyaa te' na'an kwa, cha' ja kaja wan —ndujwin Ni—. Ndi'in cha' ka jlyo ti' wan nan nka ska cha' nu kti 'a 'ñaän, lo'o nan nka nu ndi'in ya ña'an ti; nan nu luwi, lo'o nan nu ja luwi. Ngwaña'an ka 'wan kwu'u wan lee 'in nten, nchga lee nu ndaän 'in Moisés cha' katsa' yu 'wan.

Bra kan' ykwi' Moisés lo'o Aarón, lo'o Eleazar, lo'o Itamar:

—'Wan nu lka wan sti jo'o, ka xñi wan kata jaxlya nu ngwa lomstan 'in Ndiose; sa kan' ti cha', ndi'in cha' ku wan 'in ran kwi' se'en ti tu'wa msaa 'in Ndiose, chun' nan kti lka nan 'in Ndiose. Lo'o ku wan kuna' tiye 'ni lo'o tijyan chun' 'ni nu ta ne' cha' ka xu'we 'in Ndiose,

'ni nu tya ne' 'in Ndiose chun' ska cha' su'we nu y'ni Ndiose lo'o ne'.
Ku wan 'in ran lo'o nu ki'yu sñe' wan, lo'o nu kuna'an sñe' wan.

Ngwu'u Ndiose 'in ne' Israel nan nu ka ku ne'

Basado en Levítico 11.1-23, 29-30, 42

Ykwi' Ndiose lo'o Moisés lo'o Aarón:

—Katsa' wan 'in nten: Nchga 'ni nu nsu'wi lo yuu, ka ku ne' nchga nu
ndiya tukwa yu'we sla' lo'o nu nchku luwe nan nu nchku i'. 'Ni nu
nchku luwe nan lo'o ja nsu'wi tukwa yu'we sla' i', ña'an ti' camello,
ja ku wan 'ni kan'. Lo'o 'ni nu ndiya tukwa yu'we sla' lo'o ja nchku
luwe i', ña'an ti' kuwe', kwi' ti ja ka ku wan 'in i'.

'Nchga 'ni nu nsu'wi ne' tyi'a, ska ta ti 'ni nu ndukwa jlyu'we i' lo'o
nsu'wi xiye' chun' i', kan' 'ni nu ka ku wan. Nu ja ndukwa jlyu'we i',
kwi' ja nsu'wi xiye' chun' i', ja ka ku wan 'in i'.

'Nchga 'ni nu lkwi kwan, nde nu ja ka ku wan: ña'an ti' la kwi'ya,
nchga loo kwityan' lo'o chkaa, lo'o kuun, lo'o nchga kwi'ya xuwe ti,
lo'o laxu, lo'o kati, lo'o kwiin.

'Ja ku wan 'ni xuwe ti nu nsu'wi tyun kiya', nu lkwi, lo'o kwi' nu
ndya'an. Si nu ndiya ndan i' lo'o kiya' i' cha' tyo'o kwan i', ña'an ti'
sku', kwi' xe'én, kwi' kwityin', kan' nu ka ku wan.

'Kwi' ti ja ka ku wan 'ni nu xuwe 'a kiya', ña'an ti' ngwaan, lo'o tña',
lo'o kutsi' luwa.

'Ja ska 'ni ku wan nu suwe' ne' ti i' lyuu, o ta ta'a 'ni kan' nu jakwa
kiya'.

**Ni Ikwa tsan tyi'in nu kuna'an kwan bra nu ngula sñe'; lo'o cha'
tiya nu ka jo'ó 'in nten nu ngatsu' kuna'**

Basado en Levítico 12.1-8; 13.45-46; 14.1-13

Chun' ndi'in la, ykwi' Ndiose lo'o Moisés xka ya':

—Bra nu kala ska kuwi' ki'yu 'in ska nu kuna'an, ja ka luwi nu
kuna'an kan' tyukwi kati tsan. Mda'a snu' tsan, kan' tya'an biya' kuwi'
ki'yu kan', kanun nu kuna'an kan' na'an tyi xa kala tyii ndukwa snan
tsan cha' xitña' chin'. Chun' ndi'in la ka tsaa ne' lyaa. Si kuwi'
kuna'an nu kala 'in nu kuna'an, bra kan' ja ka luwi ne' chun' ti'yun
tsan, lo'o kanun ne' na'an tyi ne' snan yla ndukwa skwa tsan cha'
xitña' ne'. Bra nu mda'a tsan kan', kan' tsaa nu kuna'an lo'o ska slya'
nu nsu'wi ska yijan tloo sti jo'o, cha' ta 'ni kan' cha' ka ska lomstan.
Si ja nsu'wi slya' 'in ne', ka tsaa lo'o ne' tukwa kulyee o ta tukwa kiñi
cha kuun.

'Bra nu ndiya ska ta'a wan nu nsu'wi kicha ngatsu' kuna', ndi'in cha' xu'wi yu ska ti yu nde chun' kichen. Bra nu ndi'in cha' tsaa xka la nten kwi' se'en ti se'en nduun yu, ndi'in cha' skun' chin' tloo yu, bra kan' xi'ya yu 'in ne': "Kichaän, kichaän." Si chkaa yu lo'o ja chkan' 'a ngatsu' chun' kuna' yu, ndi'in cha' tsaa yu ti'i kan' se'en ndi'in sti jo'o cha' ña'an biya' sti jo'o si chañi cha' wa nchkaa yu kan'. La nu ña'an sti jo'o kan' cha' ngula ti' yu xiya', kulo sti jo'o tñan cha' tsaa 'ya yu tukwa kiñi. Kujwi ne' ska i' ska ne' kitun' se'en ndi'in tyi'a luwi; chun' ndi'in la, su'wa sti jo'o xka kiñi nu lu'u kan' lo tnen 'ni nu wa ngujwi kan' ne' kitun', lo'o jlya tya yu tyi'a tnen kan' chun' yu nu ngwa kicha kan', kan' nchkwin sti jo'o cha' wa nchkaa yu kan'. Bra kan' kulaa yu kiñi lu'u kan' cha' tyaa i' lkwi i'.

'Yu nu nchkaa cha' wa ngatsu' kuna' kan', ndi'in cha' jya'an yu nchga ste' yu lo'o klyaa ke yu lo'o lsuu yu. Bra kan' kata yu chku cha' ka luwi yu, cha' ka tyi'in yu lo'o nten kichen xiya'. Kati tsan chun' ndi'in la tsaa lo'o yu ska lomstan nu ka snan slya' nu nsu'wi ska yijan, tukwa nu kila lo'o ska nu kute', lo'o ta yu 'in i' cha' ka lomstan 'ñaän. Sa bra kan' ka luwi yu tloñ —ndujwin Ndiose.

Tsan nu ku'ni Ndiose cha' tlyu ti' ki'ya nu ndukwi nten
Basado en Levítico 16

Wa ngujwi 'a tyukwaa sñe' Aarón, lo'o chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Chkwii' lo'o Aarón cha' ja sten yu ya ña'an ti bra nde se'en nu kti 'a chun' te' tnun nu ndukwi ne' lyaa te' na'an, cha' ja kaja yu. Ska ya' ti ndi'in cha' sten yu chun' ska yijan, tsan nu ku'ni Ndiose cha' tlyu ti' ki'ya nu ndukwi nten. Bra nu tiya tsan nu ndi'in cha' sten yu nde kwa, kata Aarón chku lo'o xa'an yu ste' yu; te' ngiten ku' yu bra kan'. Kujwi yu ska toro 'in yu, kan lo'o yu 'in i' tloñ cha' ka i' lomstan cha' katin ki'ya nu ndukwi ti ykwi' ti yu lo'o ki'ya nu ndukwi sñe' yu lo'o Ndiose. Su'wa se'en yu tnen kan' ska ne' sa'an, cha' tsaa lo'o yu 'in ran nde se'en nu kti 'a. Bra nu mdiyan yu nde kwa, ndi'in cha' skwin yu tnen kan' chun' kña' nu kti 'a kan'. Tsaa lo'o yu xkuu ne' se'en kti kan', cha' xu'wi sñii ynan tyukwi chun' kña' kan', cha' ja kaja Aarón cha' wa na'an yu 'ñaän.

'Chun' ndi'in la tyo'o tuun yu tu'wa laa te' na'an kan', bra kan' kan lo'o nten tukwa chivu cha' ka lomstan si'ya ki'ya nu ndukwi nten kichen. Xñi yu ska i', kujwi yu 'in i' lo'o su'wa yu tnen kan' ska ne' sa'an, kan' tsaa lo'o yu 'in ran nde se'en nu kti 'a. Bra kan' skwin yu

nten kan' chun' kña' lo'o nde loo kña', bra kan' tyo'o yu xiya'.

'Chun' ndi'in la, xñi yu xka chivu kan', xtya ya' yu ke i' lo'o bra kan' ñeen yu ya' Ndiose nchga ki'ya nu ndukwi nten, bra kan' xnun yu ki'ya kan' chun' i'; ngwaña'an lka biya' nda yu cha' kwi'ya chivu kan' ki'ya nu ndukwi nten. Bra kan' tsaa lo'o ska yu 'in chivu kan' tijyu' 'a ne' kixin', cha' kulaa ya' yu 'in i' lo nten' wtyi.

'Sten Aarón ne' lyaa te' na'an kan' xiya', xa'an yu ste' yu lo'o kata yu chku xiya', kan' ku' yu te' kuxi' kan' 'in yu. Bra nu tyo'o yu ne' lyaa te' na'an kan', ya' ti xñi yu tukwa slya' nu nsu'wi ska yijan, ska i' ka i' lomstan 'in yu lo'o sñe' yu, xka i' ka i' lomstan 'in nten kichen. Kujwi yu 'in i', su'we yu 'in i' kwenta yu'we, kan' tikin yu 'in i'. Nchga cha' kan', lo'o toro, lo'o chivu, lo'o slya', ku'ni yu nchga yijan cha' jñan yu cha' tlyu ti' 'in Ndiose si'ya ki'ya nu ndukwi yu, lo'o ki'ya nu ndukwi nten 'in yu, skaa yijan.

'Lo msaa kii' tikin ne' taan 'ni nu lka lomstan kan' si'ya ki'ya nu ndi'in 'in nten, lo'o nde chun' kichen kulo yu 'in xkeru lo'o chivu nu wa ngu'wi, nu ngwa lomstan si'ya ki'ya kan', lo'o tikin ne' kijin i' lo kii', lo'o kuna' i', lo'o se'en i'. Nten nu tikin i' ndi'in cha' katen ste' yu, lo'o kata yu chku, ya' ti ka sten yu lo kichen xiya'.

'Lo'o nu ndyaa lo'o 'in chivu kan' lo nten' wtyi, ndi'in cha' jya'an yu ste' yu, lo'o kata yu chku, nu ti ji sten yu lo kichen xka ya'.

'Nde lka ska lee nu ja tyii 'a: Tsan wa tii lo koo' kati, ja ska nan ku ne' lo'o ja ska tñan ku'ni ne', lo'o ne' Israel, lo'o ne' nu ndyo'o tijyu' nu ndi'in lo'o wan. Kan' lka tsan, ska ya' ti ska yijan, nu jñan wan cha' tlyu ti' chun' ki'ya nu ndukwi ta'a wan.

Ti nda la Ndiose lee, lo'o xka la cha' tiya 'in ne' Israel

Basado en Levítico 19.1-5, 9-12, 15, 18; 20.9-13; 23.5-11, 15-17, 24, 27-28, 34, 39, 42-43; 24.1-9, 16

Ykwi' Ndiose lo'o Moisés, lo'o mda yu kula kan' lee re 'in ne' Israel: —Ndi'in cha' tyi'in wan luwi ti, lo'o ñi 'a ku'ni wan chalyuu, chun' na', nu lkañ Ndiose 'wan, luwi 'a ndi'iin lo'o ñi 'a ngi'niin.

'Nchga wan ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'in sti wan lo'o 'in jya'an wan.

'Ku'ni tnun wan tsan nu mstyaañ cha' xitña' wan.

'Ja ku'ni tnun wan 'in nkwin jo'o, lo'o ja kwiñan wan nkwin ska nan cha' ka jo'o 'wan.

'Bra nu kan lo'o wan lomstan nu ta wan 'ñañ, ndi'in cha' kan lo'o wan 'in ran sa ña'an ña'an nu nguloñ tñan 'wan, cha' sñi'in 'in ran bra kan'.

'Bra nu tiya tsan nu xo' kii wan nan nu wa yta wan, ja xo' kii wan nchga nan, ja kunaan 'a wan nan nu nganun ti'in lyuu; kulaa ti'in wan 'in ran cha' xo' kii nchga nu ti'i, lo'o nten nu ndyo'o tijyu' nu ndi'in kichen tyi wan. Ti kwi' ti cha', ja kunaan 'a wan nchga nan xi nu ngulu kiya' yka kwiñii 'wan.

'Ja tyaa lo'o 'a wan 'in ran. Kulaa ti'in wan 'in nan cha' xo' kii nchga nu ti'i, lo'o nten nu ndyo'o tijyu' nu ndi'in kichen tyi wan.

'Ja ku'ni wan kunan, lo'o ja chkwi' wan cha' kwiñi lo'o ta'a nten wan.

'Ja ndi'in cha' kulo tuun wan naan ñaän, ska cha' kuxi ti 'wan, chun' tnun 'a cha' kuxi ngi'ni wan lo'oñ bra kan'.

'Nu lka wan wse ni, bra nu ku'ni biya' wan ska cha', ja xñi wan ska nu ti'i nu ta xu'we ne' 'wan, ni siya 'in nu kuliya', ni siya 'in nu ti'i; ñi ti ku'ni biya' wan skaa cha'.

'Ja xkwen wan 'in nten si nxuun ne' lo'o wan; chka t'nan ti' wan 'in ta'a nten wan, ña'an ti' nchka t'nan ti' wan 'wan ti ykwi' ti wan.

'Si ndiya nten nu xnun yuwe' 'in sti ne' o ta 'in jya'an ne', ndi'in cha' kaja ne'.

'Si ndiya ska yu ki'yu nu wa ndi'in cha' 'in yu lo'o kwilyo'o nten, lo'o yu nu y'ni cha' kuxi kan', lo'o nu kuna'an kan', ndi'in cha' kaja tyukwaa ne' bra kan'.

'Si kaja' ska yu ki'yu lo'o jya'an na'an yu, 'a tyukwaa ne' ndi'in cha' kaja ne'.

'Si kaja' ska yu ki'yu lo'o sñe' xiin yu, 'a tyukwaa ne' kan' ndi'in cha' kaja ne'.

'Si kaja' ska yu ki'yu lo'o xka yu ki'yu ña'an ti' nu kuna'an, 'a tyukwaa yu ndi'in cha' kaja yu.

'Koo' nu ndukwa yijan kwii 'wan ne' Israel, koo' Abib kan', ku'ni tnun wan ta'a, cha' tyaa yu'wi ti' wan tsan nu mdo'o wan Egipto bra kan'.

Wa tii lyukwa lo koo' kan' ku wan slya' nu nsu'wi ska yijan, lo'o tyukwi kati tsan nu ndi'in ta'a kan' ku wan jaxlya nu ja lo'o skwan tiye', sa ña'an nu nguloñ tñan 'wan, lo'o tyaa yu'wi ti' wan sa ña'an ngulaän 'wan nde Egipto nu ngwa s'ni bra kan'.

'Bra nu sten wan lo yuu Canaán lo'o xo' wan nchga nan nu tyo'o lo yuu 'wan, kan' ta wan ña'an ti' ska xu'we ñaän ska ynin trigu nu tyo'o kulo ndukwa la 'wan bra kan', kwi' ynin trigu nu su'we la ña'an.

'Chun' ndi'in la, lkwa wan kati smnan ti bra nu tyisnan ta'a nu nchku wan slya' kune'. Bra kan' ku'ni tnun wan ta'a 'in nan nu ndyo'o lo

yuu, nu nchkwi' ne' cha' lka: “Ta'a 'in nan nu nguta ne'” cha wa mxo' jaxlya nu kwiñan wan ti kulo la, cha' ka ran nan 'ñaän.

'Tsan kulo lo koo' kati, kan' ku'ni tnun wan ska tsan. Tsan kan' kan lo'o wan lomstan nu ka 'ñaän, lo'o ku'ni tnun wan 'ñaän lo'o kuwi 'wan.

'Tsan wa tii lo koo' kan', kan' lka tsan nu ku'niñ cha' tlyu ti' 'wan. Tsan kan' ja ska nan ku wan, lo'o xtya wan lomstan, kan' jñan wan cha' tlyu ti' 'ñaän, si'ya ki'ya nu ndukwi wan.

'Tsan wa ti'yun lo koo' kati, ku'ni tnun wan ta'a Rmara Te' Na'an, la wa mdyii y'ni wan kwa 'wan. Tyukwi kati tsan ndi'in cha' tyi'in nchga ne' Israel ne' rmara, cha' ka jlyo ti' sñe' wan cha' ngwaña'an mdi'in wan ti bra nu mdo'o wan Egipto tyukwi bra mdiyan wan lo yuu Canaán.

Kwi' ngwaña'an, ti ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Chkwii' lo'o nten cha' kan lo'o ne' sete olivu cha' nchga bra chkin chkwian kii' ne' lyaa te' na'an kan'. Nchga tsan ku'ni xa'an sti jo'o 'in ran cha' ja tyuwi' 'a kii' nde se'en kti.

'Ska ya' ti ne' smnan, tsan nu nxitña' ne', xa'an sti jo'o ta'a tii tyukwa jaxlya nu ndukwa lo msaa; ya' ti ka ku yu jaxlya nu wa mdo'o lo msaa kan' ti smnan ngwa.

Kan' ykwi' Ndiose cha' re lo'o Moisés xiya':

—Ya ña'an ti nten nu chkwii' ska cha' kuxi cha' 'ñaän, ndi'in cha' kujwi nten kichen 'in ne' lo'o kee ti.

**Cha' su'we nu ka 'in nten nu nnan cha' 'in Ndiose,
lo'o cha' kuxi nu ka 'in nten nu ja nnan**

Basado en Levítico 26

'Na' lkaän Ndiose 'wan. Si tukwa wan cha' nu nchkwi' lee 'ñaän, su'we 'a ku'niñ lo'o wan. Bra nu sten wan lo yuu nu taän 'wan, bra kan' ki'ya tyoo bra nu ndi'in cha' ki'ya ran, lo'o su'we 'a tyo'o nan lo yuu kan', lo'o tyo'o su'we nan lo nchga yka kwiñii 'wan. Ja tyi'in jwiñan 'wan, lo'o ka tyi'in su'we wan bra kan'. Lo'o ja xu'wi 'ni tla nu xitsen 'wan. Bra kan', 'wan ka kulo wan 'in kontra 'wan lo'o ku'ni wan kanan 'in ne'; na' tyi'iñ lo'o wan nchga bra, cha' lkaän Ndiose 'wan, lo'o 'wan lka wan nten nu ngulo suwiñ.

'Lo'o si ja tukwa wan cha' nu nchkwi' lee 'ñaän, lye 'a xitseñ 'wan lo'o su'waän kicha nu tnun 'a cha' kan chun' wan. Ka xi'in 'a ti' wan bra kan'. Kwi' ngwaña'an ja tyo'o nan nu kata wan lo yuu, chun' kan

nu lka kontra 'wan ku ne' nan nu tyo'o lo yuu kan'. Bra kan' kasiin' tiän' 'wan, lo'o nu kontra 'wan ku'ni kanan 'wan; nten nu ti'í ti' 'wan, kan' nu kulo tñan 'wan bra kan'. Su'waän 'ni tla se'en ndi'in wan cha' xñi i' sñe' wan lo'o ku'ni tyii i' 'ni nu ndi'in 'wan. Bra kan' tyijin wan nu ti'í, ja kaja nan ku wan, ja ska nan tyo'o lo yuu 'wan; lye 'a ka jwi'ñan kan' sa ña'an nu tiya bra cha' ku wan ti ykwi' sñe' wan. Bra kan' kan ne' kunan nu ku'ni tyii kichen tyi wan; lo'o 'wan, xnan wan, kulaa ti'in wan yuu 'wan; kanun yuu kan' ña'an ti' yuu nu ja nsu'wi x'nan. Lo'o kaja wan nde kichen tyi kontra 'wan bra kan'. 'Ni siya tyi'in wan kichen se'en nu ti'í ti' ne' 'wan, ja ku'ni tyi'in 'wan bra kan', kwi' ngwaña'an ja nchka tiän' kuloñn chuñn' 'wan. Tyu'wi tiän' cha' nu mskaän' lo'o Jacob lo'o Saa lo'o Bran, lo'o chka t'nan tiän' 'wan cha' na' lkaän Ndiose 'wan.

Ngala ne' Israel nde tu'wa yuu Canaán

Basado en Números 4.1-49; 10.11-28; 12.16; 13; 14

Nchga ya' bra nu wa ndi'in ne' Israel ngi'ni xu'we 'in ne' cha' tsaa ne', bra kan' nxtin' sti jo'o laa te' na'an, lo'o nchkun' ne' 'in ran, cha' ku'ni xu'we ne' yu'wa sa ña'an nu ykwi' Ndiose lo'o ne'. Chun' ndi'in la ndiyan nchga nten 'in Leví, ndi'ya yu'wa kan' ndya'an ne' tuwiin. Ngwaña'an y'ni ne' tyukwi tu'wa yijan nu mda'an ne' lo nten' wtyi kan'.

La wa mda'a ska yijan ndi'in ne' Israel se'en lka ki'ya Sinaí, lo'o koo nu nskwa se'en kti kan' mdyisnan mdijin nan; kan' cha' ndi'ya ne' kan' kwenta cha' ndi'in cha' tsaa ne' xiya'. Bra kan' mxo' kii ne' yu'wa lo'o ngwi'ya ne' 'in ran, ndyaa ne'. Lo'o laa te' na'an kan' ngwi'ya ne'. Ti bra nu mda Ndiose nchga lee 'in ne', ja lya tsaa ne' tuwiin; kan' cha' kulo ni nda'an ne' tuwiin, lo'o nde ña'an y'ni ne': Nten 'in Judá ndyaa kulo ndukwa la; nu nka tukwa, kan' ndyaa nten 'in Isacar; lo'o nu nka snan, kan' ndyaa nten 'in Zabulón; chun' ti ne' kan' ndyaa ska ta nten 'in ne' Leví ndi'ya te' na'an nu lka laa 'in ne'.

Chun' ndi'in la ndyaa nten 'in Rubén, lo'o nten 'in Simeón, lo'o nten 'in Gad. Nde chun' kan' ndyaa xka ta nten 'in ne' Leví ndi'ya kña' kti, lo'o msaa 'in Ndiose, lo'o kenlyero lo'o xka la ya' xñan sti jo'o, nan nu kti 'a. Chun' ndi'in la ndyaa nten 'in Efraín lo'o nten 'in Manasés, lo'o nten 'in Benjamín; nu ndijyan la chun' la, ndyaa nten 'in Dan, lo'o nten 'in Aser, lo'o nten 'in Neftalí.

Tyun 'a tsan mda'an ne' tuwiin, sa ña'an mdiyan ne' ska se'en nu naan Parán, se'en nka yuu 'in Canaán. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o

Moisés:

—Su'waa 'in nten 'iin cha' tsaá na'an ne' ni sa ña'an ña'an lo yuu Canaán nu taán 'in ne' —ndujwin Ndiose.

Msi'ya Moisés 'in ska yu ki'yu nu ndyo'o 'in skaa ta ne' Israel, sa ña'an mda'a tii tyukwa ne' bra kan'. Nde ña'an ndujwin Moisés 'in ne' bra kan':

—Yaa na'an wan sa ña'an lka yuu kwa, lo'o kwi' nten nu ndi'in 'in ran, si ngula ti' ne' o ta ka'an 'a lka ne'; lo'o si'yu biya' wan chin' nan nu ndyo'o lo yka kwiñii nde kwa. Su'we ti tsaá wan sikwa.

Mdo'o ne' kan' ndyaa na'an ne' tyukwi ña'an lo yuu Canaán. Bra nu mxitukwi ne' ndyan ne', mstun ne' ska stya chi kutun nu tlyu 'a, mstyá ne' 'in ran ne' yka cha' ngwa ngwi'ya tukwa ne' 'in ran bra kan'. Mda'a tu'wa tsan ya' mdyii na'an loo ne' yuu kan', kan' ngala ne' se'en ndi'in Moisés nde Parán, ska se'en nu naan Cades.

Bra nu ngala ta'a tii tyukwaa ne' kan' se'en ndi'in Moisés, bra kan' ykwi' tii ne' kan':

—Yaa ba Canaán lo'o na'an ba cha' su'we 'a ndyo'o nan nchku ne' lo yuu kwa, lo'o kwi' ndi'ya 'a ña'an nan —ndujwin ne'—. Nde ndi'ya ba ska lo nan nu nchku ne' nu nsu'wi kwa. Lo'o nten nu nsu'wi kwa, ngula 'a ti' ne', lo'o tlyu 'a kichen se'en ndi'in ne', lo'o kwi' ngula 'a ti' nan. Nchga yu ki'yu nu na'an ba nde kwa, tnun 'a ne', lo'o ytsen 'a ba 'in ne'.

Bra ti ykwi' xka yu nu yaa kan', nu naan Caleb. Kan' nu mjñan yu 'in nten cha' tyi'in tiin ne' laja nu nchkwi' ti yu:

—Ndi'in cha' tsaan bra ti cha' kulaan yuu kan'. Naan, ka stean lo yuu kwa chun' Ndiose taya' 'ñaan ndujwin Caleb kan'.

Lo'o xa tyii ne' kan', lye la ykwi' ne':

—¡Ja ka 'ñaan nan! Chun' nu nten nu ndi'in nde kwa ngula 'a ti' ne', ja ka 'ñaan lo'o ne'. Naan ni, xuween 'aan; si nsu'wian laja ne' kan', ña'an ña'an ti' sku' ti, ngwaña'an ña'an —ndujwin tii ne' kan'.

Bra nu ynán nten cha' nu ykwi' tii yu kan', ta'a nten ytsen 'a ne', lo'o ja mslyaa 'a ne' tsaá ña'an ti' ne' cha' nu ykwi' Caleb lo'o Josué. Bra kan' mdyisnan msu'wa ne' ki'ya chun' Moisés lo'o Aarón. Ykwi' ne' lo'o ta'a ne':

—¡Kuloan tuan' xka nu ka ndloo 'ñaan cha' tyaan nde Egipto xiya'!

—ndujwin ne' 'in ta'a ne'.

Ykwi' Caleb lo'o Josué lo'o nten kichen bra kan':

—Ja kutsen wan. Yuu Canaán kwa lka ran ska yuu nu su'we 'a.

Ndiose su'wa ya' Ni 'ñaan lo'o taa Ni yuu kwa 'ñaan. Ja xuun wan lo'o Ndiose —ndujwin yu.

Bra kan', nten ka'an kan', msin' 'a ti' ne' lo'o ngwa ti' ne' kuun kee ne' 'in Josué lo'o Caleb. Bra kan' mdo'o tukwa xaa luwi 'a 'in Ndiose, ska nan nu xaa 'a ne' lyaa te' na'an kan', tloo nten kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Wa tyun ta ngwu'uún cha' su'we nu ndi'in 'ñaän 'in nten re, lo'o ja nchka ti' ne' tsaä 'ña'an ti' ne' 'ñaän. ¿Ni sa 'ña'an bra tsaä 'ña'an ti' wan 'ñaän sikwa a? Ni, katsaa' 'in ne' re cha' ta'a ne' kaja ne' lo nten' wtyi re, lo'o ja 'ña'an 'a ne' yuu nu ykwi'in' cha' taän 'in ne' —ndujwin Ndiose—. Lo'o nten 'ñaän lka Caleb, lo'o Josué, cha' ndyaa 'ña'an ti' ne' 'ñaän; tukwa ti yu kan' sten yu lo yuu kan'. Chañi cha' xka ta la nten 'wan ja sten 'a ne' lo yuu Canaán; sñe' ti wan, kan' nu xu'wi lyo lo yuu kan' bra nu wa tnun ne'. Kan' cha' la tyaa ni, tyaa wan lo nten' wtyi kwa xiya', lo'o nde kwa tya'an yu'wi wan tu'wa yijan. Kanun wan nde kwa sa 'ña'an bra nu kaja wan, ska yijan kanun wan chun' skaa tsan nu yaa na'an ne' re lo yuu Canaán kan'. Chun' ndi'in la sten sñe' wan, lo'o sñe' ste' wan lo yuu Canaán kan' —ndujwin Ndiose 'in Moisés.

Lo'o ta'a tii yu ki'yu nu yaa na'an lo yuu kan', y'ni Ndiose cha' ngujwi ne' ska bra ti, cha' y'ni ne' cha' ja ndyaa 'ña'an ti' ne' Israel 'in Ni. Ska ti Caleb lo'o Josué, ja ngujwi ne' bra kan'.

La wa ytsa' Moisés nchga cha' kan' 'in nten ka'an kan', ngwa xi'in 'a ti' ne' bra kan'. Kan' cha' la xka tsan, tlya 'a mdukwi ne' Israel ndyaa ne', mchkwen ne' lo ki'ya.

—Cha' wa ndi'ian kwi' se'en ti lo yuu Canaán ni, ni tsaan nde loo la, lo yuu nu nchka ti' Ndiose ta Ni 'ñaan, su'we la —ndujwin ne' Israel. Bra kan' ykwi' Moisés lo'o ne':

—Ja kucha wan cha' 'in Ndiose. Ja ka tsaä wan nde kwa si ja lo'o Ndiose; nu lka kontra 'wan, ku'ni tyii ne' 'wan —ndujwin Moisés 'in ne'.

Ja ynán ne' cha' nu ykwi' Moisés lo'o ne'. Lye 'a y'ni ne' cha' sten ne' nde lo yuu Canaán. Bra kan' mdiyan ne' Canaán, yjwi ne' 'in ka'an 'a ne' Israel; ngulo ne' kan' 'in ne', lo'o yaa 'ña'an ne' kan' chun' ne', msnan ne' lo nten' wtyi xiya'. Ne' Israel nu ti nganun kan' ni, ndyaa ne' lo'o Moisés bra kan'.

Ngwa ti' Coré ka sti jo'o ni siya ja ngulo suwi Ndiose 'in yu

Basado en Números 16.1-11, 16-49; 17.1-11; 18.19-20

Ndiya ska yu Israel nu naan Coré, nu lka nten 'in Leví. Ngwa ska tsan ndyaa yu lo'o xka ta yu ki'yu nu naan Datán, lo'o Abiram, lo'o Om, nu lka nten 'in Rubén, ngwa ti' ne' xuun ne' lo'o Moisés. Mxo' kii Coré kan' tukwa siyentu jlu'we nten nu lka ndloo la 'in ne' Israel, cha' tsaaw suun ne' lo'o Moisés lo'o Aarón. Kan' ykwi' ne' lo'o Moisés: —¿Ni cha' lka cha' lo'o ra wan, lo'o Aarón, nchkwí' ra wan cha' lka wan ndloo la 'in ña'an ne' Israel a? —ndujwin ne' kan'—. Nan ta'a ba re ngulo suwi Ndiose 'wa. Ja tukwin lka wan cha' kulo wan tñan 'wa re siya' ti —ndujwin ne' 'in Moisés.

Bra nu ynán Moisés cha' nu ykwi' ne', bra ti mduun xtyin' yu sa ña'an m'ni chkan yu lyuu. Kan' ykwi' yu lo'o Coré lo'o ta'a nda'an yu:

—Tyaa tlya katsa' Ndiose ti ka nu ngulo suwi Ni cha' tyukwa loo 'in nten re 'in Ni. Nu'win ni, Coré, lo'o nchga nten ta'a nda'an, ngulo suwi Ni 'wan cha' taya' wan 'in sti jo'o. Si'i cha' ka wan sti jo'o. Kwi' ndyo'o ti kasin' ti' wan 'in Aarón, lo'o nchkwí' wan cha' ti' 'in yu.

Tyaa ku'niin biyaän' cha' re sa ña'an kan wan ne' lya te' na'an kwa. Kwi'ya wan xkuu 'wan lo'o su'wa wan kii' nsuwi' lo'o ynan ne' ran, bra kan' xtya wan 'in ran loo Ndiose. Kwi' ngwaña'an ku'ni Aarón bra nu kan yu. Bra kan' xñi Ndiose lomstan 'in yu nu ngulo suwi Ni cha' ka sti jo'o cha' 'in Ni.

Xka tsan tlya mdiyan Coré lo'o ta'a tukwa siyentu jlu'we nu ki'yu kan', skaa ne' msñi ne' xkuu 'in ne', msu'wa ne' kii' lo'o ynan ne' ran. Chun' ndi'in la yaa tuun ne' tu'wa laa te' na'an kan', lo'o Moisés lo'o Aarón. Bra kan' ngwu'u Ndiose xaa luwi 'in Ni 'in nchga nten kichen, ska xaa tnun nu ndi'ya 'a ña'an nu ndi'in 'in Ni. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés, lo'o Aarón:

—Tyo'o lya wan laja nten kwa, chun' na' wa ku'niin tyiin 'in ne' kwa ska bra ti.

Moisés lo'o Aarón mduun xtyin' ne' sa ña'an m'ni chkan ne' lyuu, bra kan' ykwi' ne' lo'o Ndiose:

—Ndiose tlyu 'wa —ndujwin ne'—, nu'win nu mdaa chalyuu 'in nchga nten, ¿ta kasin' tii' 'in nchga nten re si'ya ska ki'ya nu ndukwi ska ti yu ki'yu a? —ndujwin Moisés 'in Ndiose.

Bra kan' mxkwen Ndiose 'in yu kan':

—Chkwii' lo'o nchga ne' Israel cha' tyo'o tsuu' ne' se'en ndukwa te' na'an 'in Coré, Datán lo'o Abiram ndujwin Ndiose.

Chun' ndi'in la mdo'o Moisés ne' lyaa te' na'an kan'. Ndyaa yu lo'o yu kula nu cha' 'in ne' Israel, yaa ykwi' yu lo'o nten cha' tyo'o tsuu' ne' se'en ndukwa te' na'an 'in ta'a snan yu ki'yu kan'. Lo'o Datán, lo'o Abiram, mdo'o ne' ndyaa tuun ne' tu'wa te' na'an 'in ne', lo'o ne' kuna'an 'in ne', lo'o sñe' ne'. Nchga nten mdo'o tsu' ne', bra kan' ykwi' Moisés:

—Nde ña'an ka jlyo ti' wan cha' Ndiose ngulo suwi 'ñaän cha' kaän tñan re. Si kaja ne' kwa sa ña'an nu ndyiji nten chalyuu ti, si'i Ndiose ngulo suwi 'ñaän bra kan'; lo'o si ku'ni Ndiose cha' tnun kalaa ti'in yuu lo'o tiyuu yu'wi ne' kwa ne' yuu, bra kan' ka jlyo ti' wan cha' msin' ti' Ndiose 'in ne' kwa, chun' kuxi 'a y'ni ne' lo'o Ni bra kan'. Bra nu mdyii ykwi' Moisés cha' kan', ngalaa ti'in yuu, lo'o ta'a snan yu ki'yu kan', lo'o te' na'an 'in ne', lo'o nu kuna'an 'in ne', lo'o sñe' ne', lo'o ta'a ne', mdiyuu yu'wi ne' ne' yuu kan'. Mdo'o ti'in yuu kan' chun' ne', sakwa ti ña'an ngujwi ne' bra kan'. Wa ngwa nchga cha' tnun re tloo ne' Israel kan'.

Bra nu na'an ne' Israel cha' wa mdiyuu yu'wi nten kan' ne' yuu, ja su'we 'a nka tiye ne' bra kan', msnan ne' chun' ykwi' ne':

—iXnaan lyaan cha' ja lo'oan steen jiin 'aan ne' yuu re!

Bra kan' mdo'o kii' ne' lyaa te' na'an kan', lo'o yjwi ran 'in ta'a tukwa siyentu jlu'we nten nu wa msu'wa sñii ynan kan'. Mdyii ne' mkin ne' bra kan', ni siya ja ska ngwa 'in xkuu kan' chun' lka ran xkuu chkwan, kan' cha' ja ngwa 'a skin ran.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Chkwii' lo'o Eleazar, sñe' Aarón, cha' xñi yu xkuu kwa cha' tsaa xkwan yu kii' ynan nu nganun ne' ran. Chun' ndi'in la xu'wi xkuu kan' lo kii' cha' kala ran, lo'o la wa y'ni kwaja' yu 'in ran, kunanjo'o ran cha' skun' lo msaä kti re. Ka nchga cha' re cha' tyu'wi ti' nten cha' ja ka 'in xka la nten su'wa sñii tloün. Ska ti nu lka nten 'in Aarón ndiya chabiya' 'in ne' —ndujwin Ndiose.

Ykwi' Moisés lo'o Eleazar cha' ku'ni yu tñan nu ngulo Ndiose 'in yu, lo'o y'ni Eleazar 'in ran bra kan'.

Xka tsan kan', mdiyan ne' ykwi' lyo'o ne' 'in Moisés lo'o 'in Aarón.

Bra kan' ykwi' ne':

—'Wan, ndujwi wan nten 'in Ndiose —ndujwin ne'.

Bra kan' mxina'an ta'a ne' nde se'en ndukwa laa te' na'an kan', cha' koo nu nskwa chun' laa kan' ngwa ran kii'. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés, kwi' lo'o Aarón:

—Tyo'o tsu' lya wan laja nten re, chun' ska bra ti ku'niin tyiin 'in nchga ne' re —ndujwin Ni.

Kwi' ña'an bra kan', msu'wa Ndiose ska kicha nu mdyisnan yjwi 'in nten kan'. 'A tyukwaa yu Moisés lo'o Aarón, mduun xtyin' yu loo Ndiose bra kan'. Lo'o ngulo Moisés tñan 'in Aarón:

—Xñii lyaa ska xkuu, su'waa kii' nu ndi'in lo msaa se'en kti kwa tsa'a ne' ran lo'o ynan; bra kan' tsa'a lo'oo 'in ran laja nten kwa, ya' jñaan 'in Ndiose cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in ne' kwa, chun' msin' 'a ti' Ndiose 'in ne' ni, kan' cha' ndyiji ne'.

Bra kan' y'ni Aarón tñan nu ngulo Moisés 'in yu; mduun yu laja nten kan', lo'o mjñan yu cha' tlyu ti' 'in Ndiose si'ya ki'ya nu ndukwi ne', lo'o ja ngujwi 'a nten bra kan'. Nten nu ngujwi bra kan', lka ne' sa ya' tii lyukwa mi nten kan'. Ja nkwa ne' ni sa loo nten nu ngujwi lo'o Coré kan'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés xiya':

—Chkwii' lo'o nchga yu kula nu lka ndloo 'in ne' kwenta skaa ta ne' kan', cha' kan lo'o ne' kan' ska yka ti cha' 'in skaa ne'. La wa mda'a ta'a tii tyukwa yka ti kan', bra kan' ta'aan nin ne' chun' yka 'in ne', lo'o ta'aan nin Aarón chun' yka 'in ne' Leví. Xtyaa nchga yka ti kan' ne' lyaa te' na'an la se'en nu kti 'a, se'en nskwa kña' kti kwa bra kan'. Na' ku'niin cha' tyukwa kutin chun' ska ti yka kan', lo'o ka jlyo ti' nten cha' nu ndi'ya loo yka ti kan', kan' lka nu ngulo suwiin cha' ka sti jo'o ñaän. Ngwaña'an ku'niin, cha' ja su'wa 'a nten ki'ya 'wan. Y'ni Moisés tñan nu ngulo Ndiose 'in yu, lo'o yaa lo'o yu ta'a tii tyukwa yka ti kan' ne' lyaa te' na'an kan'. Xka tsan bra nu ngulo ne' yka kan' ne' lyaa te' na'an kan', na'an ne' cha' ndukwa kutin yka 'in Aarón, kwi' ndukwa keé loo ran, lo'o si'yu mentra ndyo'o loo ran. Ta'a ne' na'an ne' 'in ran, cha' ska ti yka 'in Aarón ndukwa kutin, lo'o xka ta ne' kan' msñi ne' yka 'in ne' cha' tyaa lo'o ne' 'in ran. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés xiya':

—Tyaa lo'oo yka 'in Aarón ne' lyaa te' na'an kwa xiya' cha' xtya se'en 'in ran la se'en nu kti 'a. Bra kan' ka biya' ti' nten cha' na' nguloñ suwiin 'in Aarón cha' ka yu sti jo'o ñaän. Ngwaña'an ku'nii cha' ka tiin cha' nchkwii' nten cha' kuxi tloñ, lo'o ja ndi'in 'a cha' kaja ne' bra kan'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Aarón:

—Nchga lomstan nu ndijyan lo'o nten ñaän ni, na' taän 'in ran 'in nu'win lo'o sñee' cha' ka tyijin yu'wi 'wan lo chalyuu —ndujwin Ni—.

Nde lka cha' nu mskaän' tsaän lo'o ta'a wan nu lka wan ne' Leví ska ya' ti: Ja kaja yuu 'wan, ja kaja na'an tyi wan, lo'o ja ska xa' la yu'wa xu'wi 'wan sa ña'an nu ndi'in ran 'in xka la ne' Israel kwa, chun' na' taän nan nu kunanjo'o 'wan lo'o sñe' wan ndujwin Ndiose 'in Aarón.

**Nchka t'nan ti' Ndiose 'in ne' Israel ni siya
nsu'wa 'a ne' ki'ya 'in Ni**

Basado en Números 20.1-12, 22-29; 21.4-9, 21-24; 22.1

Wa mdijin sa ya' tu'wa yijan mdo'o ne' Israel nde Egipto, ndijyan la ne' sa ña'an mdiyan ne' ska kichen nu naan Cades, nu ndi'in nde loo nten' wtyi nu lka Zin. Ja mjwi 'a tyi'a ko'o ne' nde kwa, bra kan' ndyo' ti'in ne' cha' chkwi' lyo'o ne' 'in Moisés lo'o 'in Aarón.

Ngwaña'an ykwi' ne' lo'o yu:

—¡Su'we la si ngujwi ba bra nu ngujwi xka ta ne' ta'a ba tloo Ndiose nu ngwa xkan'! —ndujwin ne'—. ¿Ni cha' y'ni ra wan cha' kan ba nde re, lo'o 'ni nu ndi'in 'wa, cha' kaja ba la nten' wtyi re a? ¿Ni cha' ngulo ra wan 'wa re cha' kan lo'o wan 'wa la nde a? Ja nsu'wi trigu cha' ku ba nde re, lo'o ni, ja nsu'wi tyi'a cha' ko'o ba ndujwin ne'. Bra kan' yaa Moisés lo'o Aarón tu'wa laa te' na'an kan', ya' mduun xtyin' yu sa ña'an m'ni chkan yu lyuu. Laja bra kan' mdo'o tukwa xaa tnun nu luwi 'a 'in Ndiose, yaan ran snan loo tyukwaa yu. Kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Xñii lyaa yka ti kwa cha' tyukwa yaa', lo'o 'a tyukwaa wan lo'o Aarón ta'aa, xo' ti'in lya wan 'in nten re. Lo'o laja nu ndi'in nchga ne' kan', kuloo tñan 'in kee tlyu kwa cha' ta ran tyi'a ko'o wan, lo'o ña'aan 'aan cha' tyo'o tyi'a ko'o wan lo'o 'ni 'wan ngwaña'an ti —ndujwin Ndiose 'in Moisés.

Bra kan' msñi Moisés yka ti 'in yu, ña'an ti' ngulo Ndiose tñan 'in yu, lo'o 'a tyukwaa yu lo'o Aarón, mxo' ti'in yu nchga nten la se'en nga'an kee tlyu kan'. Ykwi' Moisés lo'o ne' bra kan':

—Kunan wan cha' re ni, 'wan nu nka tiye wan cha' xuun wan lo'o Ndiose. ¿Ta ndi'in cha' kulo ba re tyi'a sii' kee re a? —ndujwin yu. Msakwan Moisés ya' yu lo'o mji'in yu yka ti 'in yu sii' kee tlyu kan' tukwa ya'. Ka'an 'a tyi'a mjwi yi'o nten kan', ta'a ne' lo'o 'ni 'in ne' bra kan'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ndiose lo'o Moisés lo'o Aarón xiya':

—'Wan ni, ja y'ni tnun wan 'ñaän tloo ne' Israel re, bra nu ngulo wan tyi'a sii' kee tlyu kan'; mxa'an wan sa ña'an ykwi'in' lo'o wan. Lo'o kan' cha' ja taän sten wan lo'o nchga nten 'wan lo yuu nu niin cha'

taän 'wan lo'o ne' —ndujwin Ndiose.

Chun' ndi'in la mdo'o ne' Israel lo yuu Zin, mdiya ne' ska lo ki'ya nu naan Hor bra kan'. Nde kwa ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Nde ti kaja Aarón ta'aa —ndujwin Ndiose—, lo'o ja ka 'a tsaa yu lo yuu nu ykwiin' cha' taän 'wan, chun' ja mdukwa wan tñan nu nguloñ 'wan ndujwin Ni.

Bra kan' ytsa' Ndiose 'in Moisés sa ña'an tñan nu ndi'in cha' ku'ni yu la ti ji ti kaja Aarón, lo'o mdukwa Moisés tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Yaa lo'o yu 'in Aarón lo'o Eleazar, nu lka sñe' Aarón kan', lo ki'ya. La wa mdiya yu lo ki'ya, kan' ngulo Moisés te' nchku' sti jo'o kan' 'in Aarón, ya' mxku' yu 'in ran 'in Eleazar, cha' ngwaña'an ka biya' ti' nten cha' kan' nu lka sti jo'o kwi. Chun' ndi'in la ti chin' ngujwi Aarón, lo'o mtsi' Moisés kwi' Eleazar 'in yu lo ki'ya kan'.

Bra nu ynán nten ka'an kan', cha' ngujwi Aarón lo ki'ya kwa, y'ni kti ne' lo'o ynan ne' kala tyii tsan cha' ngujwi yu.

Xiya' mdo'o ne' Israel ndyaa ne' nde loo la, lo'o ña'an ti msu'wa ne' ki'ya 'in Ndiose lo'o 'in Moisés, kan' ykwi' ne' lo'o yu:

—¿Ni cha' ra nguloo 'wa nde Egipto a? ¡Nan yaan lo'oo 'wa cha' kaja ba lo nten' wtyi re! Ja nsu'wi jaxlyu ku ba nde re, lo'o ja nsu'wi tyi'a ko'o ba. Wa ngwa ndaja ti' ba nchku ba maná —ndujwin ne' 'in Moisés.

Msin' 'a ti' Ndiose cha' nsu'wa ne' ki'ya 'in Ni lo'o 'in Moisés, kan' cha' msu'wa Ni kunan tla cha' ku 'in ne' kan', lo'o ka'an 'a nten ngujwi bra kan'. Ytsen 'a ne', kan' cha' mxi'in chun' ne' 'in cha' kuxi nu ngi'ni ne' bra kan'. Lo'o yaa ne' ykwi' ne' lo'o Moisés xiya':

—Tnun 'a ki'ya ndukwi ba cha' ykwi' ba cha' kuxi 'in Ndiose. Kan' cha' jñaan 'in Ndiose cha' ku'ni Ni cha' su'we kulo Ni 'in kunan re laja se'en ndi'in ba re.

Lye 'a mjñan Moisés cha' tlyu ti' 'in Ndiose, lo'o ytsa' yu 'in Ni cha' wa mxa'an nten kan' kasiya 'in ne', chun' wa ngulaa ya' ne' cha' kuxi nu ndi'in 'in ne'. Kan' mxkwen Ndiose 'in yu bra kan':

—Kwiñaan ska kunan lo'o chkwan katsi, lo'o xtyaa 'in ran lo yka —ndujwin Ndiose—; lo'o nchga nten nu ku kunan 'in ni, bra ti ña'an 'ya ne' se'en ndukwi kunan chkwan katsi kan' lo yka, lo'o ja kaja 'a ne' bra kan'.

Bra kan' mñan Moisés ska kunan lo'o chkwan katsi, lo'o mstyaa yu 'in ran lo yka. La wa mdiya nten nu yku kunan 'in, bra kan' na'an 'ya ne' lo yka se'en ndukwi kunan nu mstyaa Moisés kan', lo'o ja ska 'a ngwa

'in ne' bra kan'.

Chun' ndi'in la mdiya ne' kan' lo yuu 'in ne' amorreo, lo'o bra kan' msu'wa Moisés 'in nten 'in yu, cha' tsaa jñan ne' chabiya' 'in ree Sehón kan', cha' tyijin ne' lo yuu 'in ne' amorreo kan'. Ykwi' nten 'in Moisés lo'o ree Sehón bra kan':

—Ku'ni wan ska cha' su'we ta wan tyijin ba chin' lo yuu re 'wan —ndujwin ne' 'in ree—. Ja xñi ba nan nu ndyo'o lo yka kwiñii kwa 'wan, lo'o ja ko'o ba tyi'a nsu'wi chku tiyuu 'wan. Ta wan chabiya' tyijin ba cha' tsaa ba lo yuu nu nda Ndiose 'wa —ndujwin ne'. Lo'o ja mda ree kan' lo yuu 'in cha' tyijin ne' kan'. Bra ti mxo' kii yu nten 'in yu, ndyaa yu cha' xuun yu lo'o ne' Israel. Lo'o y'ni ne' Israel kan' kanan 'in ne' bra kan'; msñi ne' Israel yuu kan', lo'o yjwi ne' 'in ree Sehón kan'. Bra ti mdo'o ne' ndyaa ne' la chku Jordán, yuu 'in ne' Moab. Kwi' se'en ti ndi'in Moab kan' lo'o Canaán, xka ya' tyijin ti ne' chku kan', wa tiya ti ne' lo yuu nu mskan' Ndiose cha' ta Ni 'in ne'.

Ja nda Ndiose chabiya' cha' tukwa Balaam yuwe' 'in nten nu ngulo suwi Ni

Basado en Números 22.2-41; 23.3-24.17

Balac naan ree 'in ne' Moab kan'. Na'an yu kan' sa ña'an y'ni ne' Israel kanan 'in ne' amorreo, lo'o nduwe ti' yu ni ña'an ka 'in kichen tyi yu, chun' ka'an 'a lka ne' Israel kan'. Lo'o kan' ykwi' yu lo'o yu kula 'in ne' Madián:

—Ku'ni nten ka'an kwa kanan 'ñaan, lo'o kulaa ne' yuu 'ñaan —ndujwin yu 'in yu kula kan'.

Bra kan' msu'wa Balac 'in yu kula kan', cha' chkwí' lo'o ska yu kula nu naan Balaam chabiya' 'in yu:

—Ka'an 'a lka nten nu mdo'o nde Egipto; sten ne' kan' ña'an lo yuu 'wa —ndujwin Balac—. Kan' cha' msi'yaän 'iin cha' kaan tukwaa yuwe' 'in ne' kwa, cha' ka'an 'a ne' lo'o ngula la ti' ne' ke ba re. Kan' cha' si kaan cha' tukwaa yuwe' 'in ne', ja chan ka 'ñaan ku'niin cha' tyo'o ne' lo yuu re 'wa. Chun' wa ynaän cha' si tukwaa nu'win yuwe' 'in ska nten, wa nganun yuwe' kan' 'in ne' bra kan', lo'o si lkwaan 'in ska nten, wa lka su'we ndi'in ne' kan' bra kan'.

Ne' kula Moab, lo'o ne' kula Madián, ynán ne' cha' nu ykwi' ree Balac. Bra kan' yaa ne' lo'o cha' su'we 'in ree, cha' tsaa ykwi' ne' lo'o Balaam. Ykwi' ne' sa ña'an cha' ykwi' Balac kan' lo'o ne'. Bra kan' mxkwen Balaam kan' 'in ne':

—Kanun wan kaja' wan ska tla ni, lo'o la tyaa katsaän' 'wan sa ña'an

cha' chkwí' Ndiose lo'oũn ndujwin Balaam 'in ne' kan'.

Nganun ne' kula kan' yija' ska tla na'an tyi Balaam, laja bra kan' ynicha' Ndiose 'in Balaam:

—¿La nde ya' mdo'o ra nten ndi'in na'an tyii re a? —ndujwin Ndiose. Bra kan' mxkwen Balaam 'in Ni:

—Balac nu lka ree 'in ne' Moab, kan' nu msu'wa 'in ne' ndijyan ytsa' ne' ñaän, cha' ka'an 'a nten nu mdo'o nde Egipto mdiyan lo yuu 'in yu. Lo'o kan' nchka ti' yu cha' tsa'aän cha' tukwaañ yuwe' 'in ne', ja chan ngwaña'an ka 'in yu ku'ni yu kanan 'in ne', lo'o bra kan' kulo yu 'in ne' tsaa ne', tyo'o ne' lo yuu 'in yu.

Ykwi' Ndiose lo'o Balaam bra kan':

—Ja tsaa nu'win lo'o ne' kwa, lo'o ja tukwaa yuwe' 'in ne' Israel kan', chun' na' wa mskaän' cha' lo'o ne' kan' cha' ka su'we cha' 'in ne'

—ndujwin Ndiose.

Xka tsan tlya 'a mdyitukwi Balaam ykwi' yu lo'o ne' kula kan' 'in Balac:

—Tyaa lyaa wan kichen tyi wan, chun' ja nda Ndiose chabiya' cha' tsa'aän lo'o wan.

Ngala yu kula kan' se'en ndi'in Balac, kan' ndujwin yu:

—Ja mslyaa Balaam kwa kan.

Xiya' msu'wa Balac nten nu ndloo la kichen tyi yu, cha' chkwí' ne' lo'o Balaam:

—Ngwaña'an nchkwí' ree Balac —ndujwin nten kan'—: “Njñaän ska cha' tlyu ti' 'iin cha' nu kaan; ku'ni tnun ba 'iin, lo'o ku'ni ba nchga tñan nu kuloo 'wa. Ska ti si kaan lyaa ni, cha' tukwaa yuwe' 'in nten kwa.”

Bra kan' mxkwen Balaam:

—Ni siya ta Balac tuna'an tyi yu se'en ndi'in ka'an oro lo'o plata 'ñaän, ja ka 'a 'ñaän kuchaän cha' nchkwí' Ndiose; ja ska nan ka ku'niin skaän taän. Ni siya ja ka ku'niin tñan 'wan, kanun lya wan re ska tla ni, lo'o ña'aan sa ña'an cha' chkwí' Ndiose lo'oũn xiya'.

Kwi' tla kan' ykwi' Ndiose lo'o Balaam:

—Cha' wa mdiyan ti'in ne' kwa 'iin ni, taän chabiya' 'iin, cha' tyaa tukwii lyaa cha' tsaa lo'o ne' —ndujwin Ni—. Sa ña'an tñan nu kuloũn tiän 'iin, sa kan' ti ku'nii bra kan' —ndujwin Ndiose 'in Balaam.

Xka tsan tlya ndyaa tukwi Balaam, mstyaa yu xñan burra 'in yu, cha' tsaa yu lo'o nten 'in Balac. Lo'o msin' 'a ti' Ndiose 'in yu bra kan',

chun' ja nka tiye yu cha' ku'ni yu tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Ngwaña'an ngwa, cha' bra nu ndyaa Balaam ndukwa yu chun' burra 'in yu, lo'o ndyaa yu lo'o tukwa msu 'in yu, bra kan' mdiyan ska angajle 'in Ndiose mduun ndijin tuwiin loo yu. Lo'o ja na'an Balaam 'in angajle kan'. Burra kan' na'an 'in Ni. Bra nu na'an burra, cha' nduun angajle kan' ndukwa mxtyi ya', bra ti mdo'o tsuu' i' tu'wa tuwiin cha' ndyaa i' nde ne' kixin'. Bra kan' mji'in Balaam 'in i' cha' tyaa i' nde tuwiin xiya'; yaa angajle kan' yaa tuun ska se'en nu ndyijin tuwiin loo yu, ska se'en nu lu'wi ti, chun' 'a tyukwaa la'a tu'wa tuwiin kan' ndukwi ska lo'oo. Bra nu na'an burra kan', cha' nduun angajle tu'wa tuwiin xiya', bra kan' yaa ka'an i' ska la'a sii' lo'oo kan', lo'o mxta' ka'an i' kiya' Balaam sii' lo'oo kan'. Bra kan' mji'in yu 'in i' xiya'.

Xka ya' yaa tuun angajle kan' ska tuwiin nu lu'wi chin', se'en nu ja ka 'a tyijin nten, ni la'a se'en kwen ni la'a se'en kaa. Bra nu na'an burra kan' cha' wa nduun angajle kan' xiya', bra kan' mlyuu sti i' ña'an ndukwa Balaam chun' i'. Mji'in yu 'in i' lo'o yka skan 'in yu bra kan'. Lo'o bra kan' mda Ndiose chabiya' chkwi' burra kan', kan' cha' ngwa 'in i' chkwi' i' lo'o Balaam:

—¿Nan lka y'niin rañ' lo'oo cha' wji'iin 'ñaan ta'a snan ya' ni a?
—ndujwin i'.

Mxkwen Balaam 'in i' bra kan':

—¡Wa mstyí lyo'oo 'ñaan ni! ¡Si ndi'yaan ska xlyu, bra ti kujwiin 'iin nde re ti! —ndujwin Balaam 'in burra.

Bra kan' mxkwen burra kan' 'in Balaam:

—Na' lkaan burra 'iin, lo'o wa s'ni 'a ndyukwaa 'ñaan. Lo'o ni katsaa' 'ñaan, ¿ni ngwa' ta y'niin liye' tiän' 'iin a?

Mxkwen yu bra kan':

—Ja siya' —ndujwin Balaam.

Bra kan' mslaa Ndiose kiloo Balaam, lo'o na'an yu nduun angajle nu msu'wa Ndiose; nduun nchkun' tuwiin, ndukwa mxtyi ya'. Mduun xtyin' Balaam loo angajle kan', lo'o ykwi' angajle lo'o yu bra kan':

—¿Ni cha' lka mji'iin ra 'in burra re 'iin ta'a snan ya' ni a? —ndujwin angajle—. Ña'aan 'aan, na' ndijyaan ku'niin tiyaan' 'iin, chun' tñan nu nda'an cha' tiyee cha' ku'nii ni, ja su'we ran. Bra nu na'an burra kwa 'iin 'ñaan, mdo'o tsuu' i' tloin; si ja mdo'o tsuu' i', wa yjwiin 'iin, lo'o xka ti i' ti lu'u i' ni.

Bra kan' mxkwen Balaam 'in angajle kan':

—Y'niin ska cha' kuxi, ja jlyo tiän' cha' nu'win nduun tuwiin loün, lo'o si nchka tii', ka xitukwiin' tya'aän.

Kan' ykwi' angajle lo'o yu xiya':

—Yaa lyaa lo'o yu re. Cha' nu chkwiin' tiän lo'oo, kan' ti cha' chkwiin' lo'o nten.

Bra kan' ndyaa Balaam lo'o yu kula 'in Balac.

Bra nu ynän Balac cha' wa ndijyan Balaam, bra ti yaa yu tuwiin loo Balaam. Kan' ykwi' Balac lo'o yu:

—¿Ni cha' ja yaan ra bra nu msu'waän rsun 'iin ti kulo a? ¿Ta ja taän nan nu ykwiin' lo'oo cha' taän xu'we 'iin, nxke' tii' a?

Mxkwen Balaam 'in yu bra kan':

—Wa ndi'in nde ni, nan ja ka 'ñaän chkwiin' cha' nu nchka ti tiän'.

Sa ña'an tñan nu nchka ti ti' Ndiose cha' chkwiin', kan' ti cha' chkwiin'.

Bra kan' yaa lo'o Balac 'in Balaam ska lo ki'ya, se'en ka ña'an ndukwa te' na'an 'in ne' Israel. Kan' ndujwin Balaam 'in Balac:

—Nde kataa 'ñaän se'en nu mdaan lomstan 'in Ndiose nu ngwa xkan'. Na' tsa'aän nde loo la cha' ka biya' tiän' sa ña'an cha' chkwi' Ndiose lo'oün.

Ska ti Balaam yaa, lo'o kan' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Tyaa lyaa se'en ndi'in Balac, lo'o chkwiin' sa ña'an cha' nu ykwiin'.

Ndyaa Balaam se'en ndi'in Balac, bra kan' ndujwin yu:

—Ja ka 'ñaän tukwaän yuwe' 'in nten kwa, chun' wa msu'wa ya' Ndiose 'in ne'. Ndiose na'ansiin 'in ne' kwa, Ndiose msu'wa ndukwan 'in ne', kan' cha' ka'an 'a lka ne'.

Kan' ndujwin Balac 'in Balaam:

—¿Nan lka ngi'nii ra lo'oün ni a? Msi'yaän 'iin cha' tukwaa yuwe' 'in kontra 'ñaän, lo'o ni, wa ykwi' nu'win ska cha' su'we 'in ne' re.

Mxkwen Balaam 'in yu bra kan':

—Wa ytsaän' 'iin cha' tñan nu kulo ti Ndiose 'ñaän cha' chkwiin', kan' ti cha' chkwiin'.

Kan' ndujwin Balac 'in yu:

—Kaan lyaa, tsaan xka se'en nu laa la, cha' ña'aan su'wee laa 'in ne' Israel kwi' se'en la. Kan' ti ka 'iin tukwaa yuwe' 'in nchga ne' kwa.

Yaa lo'o yu 'in Balaam ska lo ki'ya nu naan Pisga. Kan' ndujwin Balaam:

—Nde ti kataa 'ñaän, se'en nu mdaan lomstan 'in Ndiose nde re, lo'o na' tsa'aän nde loo la cha' ka biyaa' tiän' sa ña'an cha' nu chkwi'

Ndiose lo'oŭn.

Bra kan' yaan Ndiose ykwi' lo'o Balaam, cha' katsa' 'in yu sa ña'an xkwen yu 'in Balac. Ya' mdo'o Balaam ndyaa se'en nduun Balac, lo'o ynicha' Balac 'in Balaam:

—¿Ni sa ña'an ndujwin Ndiose 'iin ni a?

Mxkwen Balaam bra kan':

—Ja lka Ndiose sa ña'an nka tiye nten; ja kwiñi Ni, lo'o ja kucha Ni ska tñan nu wa mskan' Ni cha' ku'ni Ni. Cha' nu wa ykwi' Ni, kan' tñan ku'ni Ni. Wa msu'wa ya' Ni 'in ne' Israel kwa; ja ska ki'ya ndyija 'in Ndiose 'in ne', kan' cha' ndi'in Ndiose lo'o ne', lo'o msu'wa ya' Ni 'in ne'.

Kan' ndujwin Balac 'in yu:

—Si ja nchka 'iin tukwaa yuwe' 'in ne' ni, kwi' ti ja chkwii' su'wee cha' 'in ne' sikwa.

Kan' mxkwen Balaam 'in yu bra kan':

—Wa ytsaän' 'iin cha' sa ña'an nu ta ti Ndiose chabiya', sa kan' ti cha' chkwiiñ'.

Bra kan' ndujwin Balac 'in Balaam:

—Kaan lyaa, tsaa lo'oŭn 'iin xka lo ki'ya, lo'o kan' tukwaa yuwe' 'in ne'.

Yaa lo'o Balac 'in Balaam ska lo ki'ya nu naan Peor. Lo'o wa jlyo ti' Balaam, cha' nchka ti' Ndiose su'wa ya' Ni 'in ne' Israel; bra kan' mxina'an yu se'en ndukwa te' na'an 'in ne', laja bra kan' ngwi'ya tyi'i Ndiose ke yu, kan' ndujwin yu:

—Ña'an kichen ne' Israel kwa, lye 'a msu'wa ya' Ndiose 'in ne'. Lo'o ngulo Ni 'in ne' nde Egipto, lo'o y'ni Ndiose cha' ngwa ngula ti' ne' cha' ku'ni ne' kanan 'in kontra 'in ne'.

Msin' 'a ti' Balac 'in Balaam bra kan', lye 'a ngi'ni ya' yu la nu nchkwi' yu lo'o:

—Msi'yaän 'iin cha' tukwaa yuwe' 'in kontra 'ñaän, lo'o ni, wa snan ya' ykwii' cha' su'we 'in ne' kwa. Su'we la si ja msi'yaän 'iin ni. Tyaa lyaa tuwiin se'en yaan. Wa mniñ 'iin cha' ku'niñ tnuñ 'iin, lo'o ja mda Ndiose chabiya'.

Kan' mxkwen Balaam 'in yu:

—Wa niñ 'in nten 'iin, cha' ni siya xa'an na'an tyii xu'wi oro lo'o plata nu taa 'ñaän, ja ka 'ñaän xa'aän cha' nu wa ykwi' Ndiose lo'oŭn; cha' nu chkwii' Ndiose lo'oŭn, sa kan' ti cha' ka chkwiiñ'. Wa ndi'in cha' tya'aän kichen tyiñ ni, lo'o kulo ndukwa la kunan nu'win cha'

nu nchkwi' Ndiose cha' 'in ne' Israel.

Ykwi' Balaam ska cha' nu ka nde loo la bra kan':

—Ndlya tloŭn ska nan nu ndijyan chun' ndi'in la, ndlya tloŭn ska nan nu ndijyan tijyu': Laja ne' Israel re tyo'o ska ree nu sta ti'in ke wan ne' Moab, lo'o kwi' ngwaña'an ku'ni lo'o nchga nu kontra 'in ne' Israel.

**Ngujwi ka'an 'a ne' Israel cha' y'ni tnun
ne' nkwin jo'o 'in ne' Moab**

Basado en Números 25.1-18; 26.1-4, 51, 63-65; 28.1-15

La wa mdijin ska tyempu, mdi'in cha' 'in ne' Israel lo'o nu kuna'an 'in ne' Moab, ndya'an lo'o nu kuna'an kan' 'in ne' bra nu nda ne' lomstan 'in nkwin jo'o 'in ne'. Ngwaña'an ngwa cha' tyun 'a ne' Israel y'ni tnun ne' nkwin jo'o 'in ne' Moab.

Msin' 'a ti' Ndiose 'in ne' Israel, kan' cha' ngulo Ni tñan 'in Moisés cha' chkwi' yu lo'o nten nu lka wse 'in ne' cha' kujwi ne' 'in nchga nten nu y'ni tnun 'in jo'o Baal, kan' ya' ti nu wa tiin cha' msin' ti' Ni 'in ne' kan'.

Mxo' ti'in Moisés 'in nten kwi' se'en ti tu'wa laa te' na'an kan', lo'o ytsa' yu 'in ne' tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Nchga ne' ynan 'a ne' bra kan'. Laja nu ndi'in ne' ngingan ne', mdiyan ska ne' Israel ta'a ne' lo'o ska nu kuna'an ne' Madián, na'an tloo ne' kan' yten yu ne' rmara te' na'an 'in yu cha' kaja' yu lo'o nu kuna'an kan'. Bra nu na'an sti jo'o Finees, sñe' Eleazar kan', 'in ne', msñi yu ska chkwan cha, mdo'o ña'an yu 'in yu ki'yu kan' nde ne' rmara te' na'an kan', mdukwa yu chkwan cha kan' ne' yu ki'yu nu lka ne' Israel kan', lo'o 'in nu kuna'an kan' mdukwa yu chkwan kan'. Ngwaña'an ngwa cha' mdyii kicha nu ndujwi 'in ne' Israel, ni siya wa ngujwi kala ndukwa jakwa mi ne' kan'.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Sti jo'o Finees kwa y'ni yu cha' ngwa tiin cha' msin' tiän 'in nten re. Kan' cha' skaän' ska cha' lo'o yu ni, cha' ti ykwi' ti yu lo'o nchga nten ta'a yu nu ti ndijyan chalyuu nde loo la, cha' ka yu sti jo'o 'ñaän nchga tyempu, chun' nu y'ni xlyaa yu cha' 'ñaän, cha' lkaän Ndiose 'in yu, lo'o ngwaña'an y'ni yu cha' nu y'niin cha' tlyu ti' 'in nten re. Laja nu ndi'in ne' Israel kiya' ki'ya Moab, kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Xo' kii wan nchga nin yu ki'yu, nchga nu wa mdijin kala yijan. Ngwaña'an y'ni ne' bra kan'; nu ja lo'o nu kuna'an ja lo'o nu xuwe ti,

Ika ne' sa ya' ndyijin skwa siyentu mi nu ki'yu ti. Sti ne' kan' nu ngujwi nde lo nten' wtyi, chun' ja mdukwa ne' cha' nu ykwi' Ndiose lo'o ne' nde Cades. Nten nu mdo'o Egipto kan', xnan ti ne' nganun ne' bra kan': lo'o Moisés, lo'o Caleb lo'o Josué.

Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Chkwii' lo'o ne' Israel cha' ja tyii cha' kan lo'o ne' lomstan 'ñaän —ndujwin Ndiose—. Ska tsan ndi'in cha' kan lo'o ne' tukwa slya' nu nsu'wi ska yijan ti 'ñaän, ska ya' la tlya lo'o xka ya' la msin, lo'o mñun katsa' chun' slya' kan'. Kwi' ngwaña'an ndi'in cha' kan lo'o ne' tukwa kilo kata jaxlya nu su'we la ti ña'an, nu mxtyia' lo'o ska litro sete olivu, kan' ka ska lomstan nu ndi'in cha' skin ta'a ti —ndujwin Ndiose—.

'Tsan nu xitña' ne' kan' ndi'in cha' kan lo'o ne' tukwa slya' xuwe ti nu nsu'wi ska yijan, lo'o mñun lo'o kata jaxlya nu wa ngwa su'we lo'o sete olivu —ndujwin Ni—.

'Tsan kulo ndo'o koo', kan' kan lo'o ne' tukwa xkeru, ska chivu taan, lo'o kati slya' nu nsu'wi ska yijan. Nchga ya' nu kan lo'o ne' 'in 'ni kan', kwi'ya ne' mñun lo'o kata jaxlya nu wa mxtyia' lo'o sete kan'. Kwi' ngwaña'an kan lo'o ne' ska chivu cha' ka lomstan cha' katin ki'ya nu ndukwi ne' bra kan'.

Mdyii ykwi' Ndiose lo'o Moisés bra kan'.

Ngujwi ne' Madián cha' mñilyo'o ne' 'in ne' Israel

Basado en Números 31.1-18, 25-54

Bra kan' ndujwin Ndiose 'in Moisés:

—Ku'nii cha' xu'wa ne' Madián tñan nu y'ni ne' cha' mñilyo'o ne' 'in ne' Israel, ni siya chun' ndi'in la kan' ndi'in cha' kaja nu'win.

Kan' ndujwin Moisés 'in nchga nten:

—Kulo suwi wan ska mi nu ki'yu 'in skaa ta ne' Israel re, cha' tsaan' re, xuun ne' lo'o ne' Madián, cha' xu'wa ne' cha' kuxi nu y'ni ne' lo'o Ndiose nde lo yuu 'in Madián.

Ngulo suwi ne' ska mi nu ki'yu 'in skaa ta ne' Israel, bra kan' msu'wa Moisés 'in ne' cha' ndyaa ne' wsuun. Kwi' ta'a ndyaa sti jo'o Finees lo'o ne' cha' ndi'ya yu nan kti kan', kwi' kuwi nu ndya'an yu wsuun kan'. Msuun ne' Israel lo'o ne' Madián lo'o yjwi ne' 'in nchga ne' Madián, lo'o ta'a ki'yu ree 'in ne', ña'an ti' ykwi' Ndiose bra nu ngulo Ni tñan 'in ne'. Kwi' ngwaña'an yjwi ne' 'in Balaam, lo'o y'ni ne' presu 'in nu kuna'an 'in ne' Moab, lo'o sñe' ne', lo'o 'ni 'in ne' lo'o nchga nan nu ndyu'wi lyo nu ndi'in 'in ne'. Kwi' ngwaña'an mdikin ne' nchga

kichen tnun kan', lo'o na'an tyi ne'; lo'o nan nu ngulaa ne' kan' ndyaa lo'o ne' 'in ran ya' Moisés.

Bra nu na'an Moisés cha' ja yjwi ne' 'in nu kuna'an kan', msin' 'a ti' yu, kan' ndujwin yu:

—¿Ni cha' ra ja yjwi wan 'in nu kuna'an kwa a? Si'ya nu kuna'an kwa lka cha' y'ni tnun ne' Israel 'in xka la nkwin jo'o, bra nu ndatsa Balaam 'in nu kuna'an kan' cha' kwiñilyo'o ne' 'in ne' Israel. Yjwi lya wan 'in nchga nu ki'yu sñe' ne' lo'o nchga nu kuna'an nu mjwi kwilyo'o kwa; lo'o ja kujwi wan 'in nu kuna'an kune' nu ja ya kaja kwilyo'o, cha' kanun ne' lo'o wan.

Lo'o ykwi' Ndiose lo'o Moisés xiya':

—Nu'win lo'o sti jo'o Eleazar, kwi' lo'o ne' nu ndloo la 'in skaa ta nten re, ku'ni wan kwenta 'in nchga nten, lo'o 'ni nu ngulaa wan 'in ne' Madián; lo'o nchga nan nu mjwi 'wan, su'we wan 'in ran ska ña'an ti tukwa se'en, cha' kaja 'in nten nu yaa wsuun lo'o xka ta ne' nu nganun —ndujwin Ndiose—. Chun' ndi'in la xo' kii wan ska lomstan cha' ka ñaän, nan nu mjwi 'in nten nu yaa wsuun. Chun' ña'an ska ki'yu siyentu nan, lo'o nten, o ta kuta msu, ta burru o ta slya', kan' xñii wan ska nan cha' ta wan 'in sti jo'o Eleazar ña'an ti' ska lomstan ñaän cha' lkaän Ndiose 'wan —ndujwin Ndiose 'in Moisés—.

'Xka tkan' kan', nu mjwi 'in nten nu ja yaa wsuun, nu lka chun' ska tu'wa tyii nan, lo'o nten, lo'o nchga 'ni kan', xñi wan ska nan cha' kaja 'in ne' Leví nu ndi'in ngi'ni tñan ne' lyaa te' na'an.

Y'ni Moisés lo'o sti jo'o Eleazar tñan nu ngulo Ndiose 'in ne'. Chun' nchga nan nu ngulaa ne' 'in kontra 'in ne', lka ran skwa siyentu nsu'wi snan yla nsu'wi ti'yun mi slya', snan yla nsu'wi tii tyukwa mi kuta msu, kwi' snan yla ndukwa ska mi burru. Lo'o nu nten ni, nu kuna'an nu ja ya kaja kwilyo'o, chun' nchga ne' lka ne' kala tyii ndukwa tukwa mi ne'. Bra kan' msu'we ne' 'in ran tukwa se'en, laja kan' ngulo ne' nan nu ka lomstan 'in Ndiose lo'o nan nu kaja 'in ne' Leví, ña'an ti' ngulo Ndiose tñan 'in ne'.

Chun' ndi'in la yaa x'nan sendadu 'in ne' Israel yaa ykwi' lo'o Moisés:

—Wa nkwa ba 'in yu ki'yu nu yaa wsuun nu ndi'in ya' ba, lo'o ja ska yu ndyiji yu; lo'o nde ndiya nchga nan oro nu ndyija 'wa: nan nchkwi nskan ne', nan ndyi'in ynin ya' ne', lo'o kwii', lo'o karenan, cha' ka ran lomstan 'in Ndiose cha' mdaya' Ni ñaan la ngwa wsuun. Moisés lo'o sti jo'o Eleazar, msñi yu nchga nan oro nu yaan lo'o

sendadu tu'wa laa te' na'an cha' ka lomstan 'in Ndiose, cha' su'we 'a nka tiye ne', chun' nchga ran kan' te'en 'a ran ska siyentu nsu'wi jakwa yla kilo.

Mjwi yuu se'en nganun nten 'in Rubén lo'o kwi' nten 'in Gad nde la'a chku Jordán se'en ndyo'o tukwa kwichaa

Basado en Números 32.1-27, 33

Bra nu ti ndi'in ne' Israel kiya' ki'ya Moab, bra kan' yaa nten 'in Rubén lo'o kwi' nten 'in Gad se'en ndi'in Moisés, kan' ndujwin ne' 'in yu:

—Su'we 'a yuu re cha' ku'ni ku'uun 'ni; nsu'wi 'a kixin, kwi' ngwaña'an nsu'wi tyi'a 'in ran. Ku'nii cha' su'we, taa yuu re 'wa cha' ka ran yuu nu ndi'in cha' kaja 'wa, lo'o ja tsa'a lo'oo 'wa tijyu' la nde Canaán, la xka la'a tsuu' chku Jordán kan'.

Ja mdiya ti' Moisés cha' kan', kan' ndujwin yu 'in ne':

—Ja su'we cha' kanun wan nde, lo'o xka ta ta'a wan ndi'in cha' tsa'a ne' wsuun cha' ka tyo'o ne' nu nsu'wi lo yuu Canaán. Su'we la si sa tlyu ti ka wan cha' taya' wan 'in ta'a wan, ngwaña'an su'wa kaja yuu 'in ta'a wan.

Kan' mxkwen ne' 'in Moisés:

—¡Si'i! Si'i kan' cha' nchka ti' ba re; nchka ti' ba cha' kwiñan ba na'an nde cha' tyi'in nten 'wa, lo'o xu'wi lo'oo kee ti tyi'in chun' ran, lo'o su'wa ba lo'oo se'en xu'wi 'ni 'wa. Chun' ndi'in la kan' tsa'a ba lo'o xka la ta'a ba sa ña'an ya' kaja yuu 'in skaa ta ne' xka la'a tsuu' chku Jordán kwa. Ja tyaan ba na'an tyi ba sa ña'an ya' nu wa mjwi yuu 'in ta'a ba. Lo'o ja xuun 'a ba re lo'o ta'a ba si'ya yuu tsuu' chku kwa, chun' wa ndiya yuu 'wa re tsuu' nde re.

Ndiya ti' Moisés cha' nu ykwi' ne', lo'o mda yu yuu nu wa ngulo suwi nten 'in Rubén lo'o nten 'in Gad lo'o ska tka' nten 'in Manasés. La'a tsuu' chku Jordán nde re nganun yuu kan', lo'o ndi'in cha' tyijin ne' Israel chku kan' bra nu tyaa ne' nde lo yuu Canaán.

Ytsa' jii Moisés 'in ne' Israel cha wa kaja ti yu

Basado en Deuteronomio 1.1, 3; 6.4-7; 8.1-3; 14.22; 16.18-19; 18.9-15, 18-19; 21.22-23; 23.24-25; 34.1-8, 10

Ngwa ska tsan ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Xo' ti'iin 'in nchga nten lo'o kwu'uu 'in ne' nchga lee nu mdañ 'iin cha' kwu'u 'in ne', chun' ja steen 'a nu'win lo yuu Canaán, ña'an ti' cha' nu wa ykwiñ' lo'oo —ndujwin Ni—. Ndi'in cha' kaja nu'win la'a

tsuu' chku nde re.

Msi'ya Moisés 'in nchga nten bra kan'. Cha wa mdyo' ti'in ne' kan' ykwi' yu lo'o ne':

—Naan, cha' lkaan nten 'in Israel, ndiya ska ti nu lka X'naan, kan' lka Ndiose —ndujwin Moisés—. Ngwaña'an, 'wan ni, ndi'in cha' ka su'we tiye wan ña'an wan 'in Ni lo'o tyukwi ña'an tiye wan, lo'o ne' kasiya 'wan, lo'o nchga cha' tiya, lo'o nchga jwersa 'wan tyu'wi ti' wan 'in Ndiose. Xñi tiye wan cha' nu chkwiin' lo'o wan re, lo'o chkwi' wan cha' re lo'o sñe' wan, cha' lo'o ne' kan' tukwa ne' cha' nchkwi' Ndiose. Chkwi' wan lo'o sñe' wan cha' 'in Ndiose ñaan, ni siya ndi'in wan na'an tyi wan, ni siya nda'an wan tuwiin. Ska ti Ndiose ku'ni tnun wan 'in Ni, lo'o ska ti Ni ku'ni wan tñan 'in Ni. Ja ku'ni biya' wan 'in Ndiose, sa ña'an nu y'ni sti kula wan lo'o Ni bra nu mdukwa tyi'a sii' kee tlyu kan'. Tyu'wi ti' wan nchga tuwiin nu mda'an lo'o Ndiose 'wan chun' tu'wa yijan lo nten' wtyi kan'; tyukwi bra kan' mda Ni nu ti'í 'wan lo'o na'an biya' Ni 'wan cha' ka biya' ti' Ni sa ña'an cha' nda'an tiye wan, cha' ka biya' ti' Ni si tukwa wan cha' nu nchkwi' lee 'in Ni, o ta ja tukwa wan 'in ran. Mda Ni cha' jyu'u 'wan, mdijin wan jwi'ñan, lo'o chun' ndi'in la mda Ni maná cha' ku wan cha' ki'ya wan kwenta cha' si'i ska ti jaxlyu ka ta chalyuu 'in nten, ni siya lo'o nchga cha' nu nchkwi' Ndiose.

'Nchka ti' Ndiose cha' tyu'wi ti' wan lee 'in Ni cha' ja kjlyaa ti' wan 'in ran:

'Nchga yijan, ndi'in cha' kan lo'o wan chun' tii yu'we nan nu tyo'o lo yuu 'wan, kan' ka ska yu'we nu ta wan 'in Ndiose.

'Ndi'in cha' kulo tuun wan nu ka wse, lo'o nu ka tñan 'in nchga kichen tnun 'wan, cha' kan' nu ku'ni biya' 'in nchga nten.

'Ja tyijin ta wan bra nu ku'ni biya' wan 'in nten, lo'o ja ku'ni tnun la wan 'in ska nten ke 'in xka ta nten. Ja xñi wan tñi, chun' tñi ni, nxnun kwityin' ran 'in nten nu tiya 'a, lo'o ku'ni ñu'un ran 'in nchga nten nu nchkwi' cha' nu ñi. Ska ti si su'we ku'ni biya' wan ska cha', ka xu'wi wan chalyuu, lo'o tyi'in chan wan lo yuu nu mda Ndiose 'wan.

'Bra nu wa yten wan lo yuu nu ndujwin Ndiose cha' ta Ni 'wan, ja ku'ni xa'an wan cha' kuxi nu ngi'ni nten nasiyun kan'. Ndiya ne' ta'á 'in ne' kan', nu nchkwi' lo'o jyo'o; ja tsaa naan wan 'in ne' kan', lo'o ja tsaa wan se'en ndi'in ne', chun' stya 'a ti' Ndiose 'in ne' nu ngi'ni tñan kan'. Taya' Ndiose 'wan bra nu xuun wan lo'o ne' kan', cha' ku'ni wan

kanan 'in ne', lo'o kulo wan 'in ne' tsa'a ne' xka se'en; bra kan' ta Ni yuu kan' wan. Tiya tsan nu ku'ni Ndiose cha' tyo'o tukwa ska nu ki'yu laja wan, nu chkwi' cha' 'in Ndiose lo'o wan, ña'an ti' na'; tukwa wan tñan nu kulo yu 'wan, lo'o kunan wan cha' nchkwi' yu. Nchgan ten nu ja kunan cha' nchkwi' yu, tiya bra nu jñan Ndiose kwenta 'in ne'.

'Lo'o ndujwin Ndiose cha' si ndi'in nten 'wan nu y'ni ska ki'ya tnun, chkwi' wse lo'o yu cha' ndi'in cha' kaja yu. Bra nu kujwi wan 'in yu kan', ni siya skan' tukwi wan 'in yu lo yka, tyu'wi ti' wan cha' ja ndi'in cha' kula tukwi wan 'in yu lo yka tyukwi tla. Ndi'in cha' kutsi' wan 'in yu kan' kwi' ña'an tsan nu kaja yu, chun' yu nu kaja lo yka ti ndiya yuwe' chun' yu kan' nu msty'a Ndiose.

'Bra nu tyijin wan se'en ndi'in yka kwiñii 'in ne' ta'a wan ni, ka ku wan nan xi nu ndyo'o lo yka kan' sa ña'an kala' ti' wan, ni siya ja nsu'wi chabiya' 'wan cha' tyaa lo'o wan 'in nan xi 'in yu na'an tyi wan ne' xkuwi 'wan. Kwi' ngwaña'an bra nu sten wan lo jyan 'in ne' ta'a wan, ka kwicha wan ska ke trigu lo'o ya' ti wan, ni siya ja nsu'wi chabiya' 'wan cha' si'yu wan 'in ran lo'o xtyi, ngwaña'an ndujwin Ndiose.

Chun' ndi'in la wa mdyii ngwu'u Moisés lee 'in Ndiose 'in ne' Israel, mdo'o yu ndyaa yu ska lo ki'ya nu naan Nebo. Kan' ngwu'u Ndiose 'in Moisés ña'an yuu Canaán, ti se'en ndyo'o Judá sa ña'an ndiya la tu'wa tujo'o. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Moisés:

—Nde lka yuu nu ykwiin' lo'o Abraham, lo'o Saa, lo'o Jacob cha' taän 'in nten 'in ne' —ndujwin Ndiose—. Nchka tiän' cha' ña'an 'in ran lo'o kiloo, ni siya ja ndi'in 'aa cha' tiyaa la kwa.

Ngwaña'an ngwa cha' Moisés kan' ngwa yu nten 'in Ndiose. Lo'o ngujwi yu lo yuu Moab kan', lo'o mtsi' Ndiose 'in yu ska lo nten', lo'o ja tukwin 'a nchka biya' ti' la nde ya' nsu kwaa 'in yu sa bra ni. Wa nsu'wi Moisés ska siyentu nsu'wi kala yijan bra nu ngujwi yu; lo'o ja ngujwi xaa kilo yu lo'o ja yaa tii jwersa 'in yu. Sa ya' kala tyii tsan ynán ne' Israel si'ya cha' ngujwi Moisés. Lo'o tyukwi ña'an lo yuu Israel ja la 'a mjwi xka nten nu ykwi' lo'o Ndiose, nu na'an tloo ne' 'in Ni, ña'an ti' nu y'ni Moisés.

Libro 4

Wa ngila ne' Israel nde lo yuu Canaán

ISRAEL LLEGA EN CANAÁN

Resumen de los libros de JOSUÉ, JUECES y RUT en el chatino de la zona alta

JOSUÉ

Msñi Josué tñan cha' ka ndloo 'in ne' Israel

Basado en Josué 1:1-7; 2:1-24

Cha wa ngujwi Moisés, ykwi' Ndiose lo'o Josué:

—Msu 'ñaán, nten 'ñaán ngwa Moisés, lo'o ngujwi yu. Kan' cha' tyituun yaa nu'win ni, cha' tsaa lo'oo 'in nchga nten re nde xka la'a tsuu' chku Jordán —ndujwin Ndiose 'in Josué—. Na' taán nchga se'en nu xtyaa kiyaa', cha' kan' ka yuu 'wan sa ña'an cha' nu ykwiën' lo'o ayman Moisés. Ja tukwin ka 'in ku'ni kanan 'iin sa ña'an bra nu xu'wii chalyuu, cha' na' tyi'iin lo'oo, ña'an ti' mdi'iin lo'o ayman Moisés. Ja kulaa ti'iin 'iin ska ti, lo'o ni ja kulaa yaän' 'iin. Taán jwersa 'iin, lo'o ku'niin cha' kaa ngula tiyee, chun' nu'win ndi'in cha' kutsaa yuu 'in ne' Israel re, yuu nu ykwiën' lo'o cha' taán 'in ayman kula 'in ne'. Kan' cha' ja kutseen; tyukwi kasiya 'iin tukwaa cha' 'in lee nu mdaän 'in ne' lo'o Moisés.

Mdukwa Josué tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Bra kan' msu'wa yu tukwa nten cha' tsaa na'an ne' lo yuu Canaán kan' mnan ti. Ykwi' yu lo'o ne' kan':

—Yaa wan Jericó, kichen tnun nu ndi'in xka la'a tsuu' chku kwa —ndujwin Josué—, lo'o ña'an wan nan nka nsu'wi lo kichen kwa.

Yaa ne' kan', lo'o mdiya ne' na'an tyi ska nu kuna'an tsaa ti' nu naan Rahab, lo'o kan' nganun 'a tyukwaa yu. Bra ti yu'wi nten kichen kan' nu yaa lo'o rsun 'in ree 'in ne' kichen:

—Ndiyjan ytsa' ba 'wan cha' tla ni ndiyan tukwa yu ki'yu ne' Israel nu ndiyyan su'wa loo 'ñaan sa ña'an jwersa ndiya 'ñaan re —ndujwin ne' 'in ree—. Ne' ña'an tyi Rahab, kwa ndi'in ne'.

Bra kan' msu'wa ree nten 'in yu, cha' chkwi' lo'o Rahab:

—Kuloo lyaa 'in 'a tyukwaa yu ki'yu nu nsu'wi ne' ña'an kwa 'iin; nan ndiyyan ña'an kwi'ya mnan ti ne' 'wa si ngula ti' ba —ndujwin yu 'in Rahab.

Wa msu'wa kutsi' nu kuna'an kan' 'in 'a tyukwaa yu Israel kan'. Ya' ti

ykwi' nu kuna'an lo'o nten 'in ree:

—Chañi cha' yaan tukwa nu ki'yu se'en ndi'iin, lo'o na' ja jlyo tiän' ni nten nka ne' kan' —ndujwin Rahab—. Lo'o la wa tla, bra nu nchkun' tu'wa lo'oo kichen, kan' mdo'o ne', lo'o ja na'aän 'aän la nde ya' ndyaa ne'. Si tyo'o ña'an wan chun' ne' ni, ja chan ti tyukwa wan 'in ne' bra kan'.

Wa tsan yaa lo'o Rahab 'in 'a tyukwaa yu Israel kan'. La ke na'an 'in, kan' msu'wa kutsi' 'in ne' se'en nskwa ngityi kixin linu nu ka te' manta ke na'an.

Bra kan' mdo'o nten 'in ree kan', ndyaa naan yu 'in ne' kan' tuwiin nu ndyaa chku Jordán sa ña'an mdiya yu kwi' se'en ti tu'wa chku kan'. Bra ti nchkun' tu'wa lo'oo kichen bra nu mdo'o yu ndyaa yu nu kwenta 'in ree.

Lo'o bra ti mchkwen Rahab ke na'an tyi cha' chkwi' lo'o ne' Israel ña'an ti ji ti kaja' ne':

—Jlyo tiän' cha' wa mda Ndiose yuu re 'wan, chun' nchga ba re ntsen ba 'wan —ndujwin Rahab 'in ne'—. Wa ynan ba sa ña'an y'ni Ndiose cha' mslaa ti'in Ni tyi'a Tujo'o Nga'a cha' nu ngwa mdijin wan cha' mdo'o wan nde Egipto, lo'o ngwaña'an ynan ba cha' yjwi wan 'in 'a tyukwaa ree xka la'a tsuu' chku Jordán. Yjwi wan 'in ree kan' lo'o nchga nten 'in ne'. La ynan ba re cha' kan', lye 'a ytsen ba, lo'o ja tukwin 'a ku'ni tiye tyuun loo wan chun' jlyo ti' ba cha' Ndiose 'wan lka Ni Ndiose ne' kwan, lo'o lka Ni Ndiose lo chalyuu —ndujwin Rahab 'in ne'—. Kan' cha' jñaän 'wan ni, cha' skan' wan cha' lo'oün tloo Ndiose, cha' ña'an ti' ndayaän' 'wan ni, kwi' ngwaña'an taya' wan ñaän lo'o nten 'ñaän. Ta wan ska biya' 'ñaän ni, lo'o skan' wan cha' lo'oün cha' kulaa wan 'ñaän lo'o stiin, lo'o jya'aän, lo'o ta'aän, cha' ja kaja ba.

Mxkwen 'a tyukwaa yu kan' 'in nu kuna'an kan':

—Si ja ku'nii tresiyun lo'o ba ni, ku'ni ba cha' nchkwi' lo'o ba —ndujwin ne'—. Lo'o bra nu ta Ndiose yuu re 'wa, su'we 'a ku'ni ba lo'oo, kwi' ngwaña'an lo'o nchga nten 'iin.

Bra kan' ndujwin Rahab 'in ne' cha' ti'ya 'in ne' tu ventanan lo'o ska ti rta, cha' kwi' se'en ti sii' lo'oo kichen ndukwa na'an tyi Rahab. Kan' ytsa' nu kuna'an kan' 'in ne':

—Bra nu ki'ya wan ni, tyaa wan tuwiin lo ki'ya cha' ja tyukwa tukwi wan 'in nten nu nda'an naan 'wan, lo'o kwa ti xu'wi kutsi' wan chun' snan tsan, sa ña'an tyijin nten 'in ree tyaan yu. Chun' ndi'in la ka

tyo'o wan tyaa wan bra kan'.

Bra kan' ytsa' 'a tyukwaa yu ne' Israel 'in nu kuna'an kan':

—Bra nu sten nten 'wa lo yuu re, skaan' tukwii ti nga'a re tu ventanan se'en ki'ya ba re; ya' ti xo' ti'iin 'in stii, 'in jya'aan, 'in nchga ta'aa lo'o nchga nten 'in stii —ndujwin ne' 'in Rahab—. Si ndiya nu tyo'o chun' na'an 'iin, ja ka kulaa ba 'in ne'. Nchga nu ndi'in ne' ña'an, cha' 'wa nka si ndiya nu kala' 'in ne' —ndujwin yu.

—Ngwa biya' tiän' ni —ndujwin Rahab.

Cha wa mdyii ykwi' lo'o ne', mdi'ya 'in ne' tu ventanan, ya' ndyaa ne'. Chun' ndi'in la mskan' tukwi Rahab ti nga'a kan' tu ventanan 'in. Mda'an 'a tyukwaa yu ki'yu kan' sa ña'an mdiya ne' lo ki'ya kan'.

Yu'wi kutsi' ne' snan tsan, sa ña'an mdijin nten nu nda'an naan 'in ne' tyukwi tuwiin, lo'o ja na'an yu 'in ne' Israel kan'. Sa kan' ya' mdo'o ne' Israel kan', ndyaa ne' se'en ndi'in ta'a ne'; ngwi'ya ne' lo ki'ya kan', mdijin ne' chku Jordán. Bra nu ngala ne' tloo Josué, kan' ykwi' ne' lo'o:

—Wa mda Ndiose ña'aan yuu kwa 'ñaan, chun' nchga nten nsu'wi lo yuu kwa ntsen 'a ne' 'ñaan —ndujwin yu bra kan'.

Bra nu yten ne' Israel lo yuu Canaán

Basado en Josué 3.1-6, 13-17; 4.1-24; 5.10-15

Ngwa ska tsan ngulo Josué tiän 'in ne' Israel cha' ku'ni xu'we ne' 'in ne' chun' wa tsaa ti ne' nde Canaán. Nten nu nka sti jo'o kan', mxti' ne' laa te' na'an, kan' mchkun' ne' 'in ran, lo'o ne' Leví kan' ngwi'ya 'in ran cha' ndyaa ran tuwiin. Bra nu mdiya ne' tu'wa chku Jordán, kan' ykwi' Josué lo'o ne':

—Wan, nu nka wan sti jo'o, xñi wan kña' kti kwa lo'o tyukwa loo wan 'wa re tyaan —ndujwin yu 'in sti jo'o.

Tlyaa 'a tyi'a chku kwa, chun' tsan ni' tyoo ngwa kan'. Lo'o sti jo'o nu ndi'ya kña' kti kan', bra nu mstyia kiya' yu tu'wa tyi'a, bra ti yaa ti'in tiin tyi'a nu ndijyan nde kwan la, ña'an ti' si ngwa ran ska kala cha' nchkun' loo ran; tyi'a nu ndyaa nde la tiän la, wa mtyi ran. Nganun tuun sti jo'o se'en wtyi jlu'we la chku Jordán, laja bra kan' mdijin nchga nten.

Cha wa mdijin nchga ne', msi'ya Josué 'in ta'a tii tyukwa yu ki'yu nu ngulo tuun yu ti kulo la, ska nten 'in skaa ta ne', bra kan' ngulo yu tiän 'in ne':

—Skaa wan tsaa 'ya wan ska kee nu nsiya yuu wtyi jlu'we chku kwa, se'en nduun sti jo'o kwa —ndujwin Josué 'in ne'—. Lo'o kwi'ya wan

'in ran tyaan ran la nde cha' xtyaan 'in ran se'en tyi'ian nde re.

Bra nu mdiyan lo'o ne' kee kan', bra ti mxo' ti'in Josué 'in ran, kan' ykwi' yu lo'o nten:

—Nchga ya' nu ña'aan kee re nde loo la, tyu'wi tian' sa ña'an mdaya' Ndiose 'ñaan cha' mdijian chku Jordán re —ndujwin yu—. Lo'o la nu kunicha' sñean' 'ñaan: “¿Ni cha' lka nchka ti' kee kwa chkwi' ran cha' 'ñaan a?”, bra kan' kasaan' 'in sñean' sa ña'an ngwa cha' mdaya' Ndiose 'ñaan bra kan'.

Kwi' ngwaña'an ngulo yu tii tyukwa kee kan' jlu'we la lo tyi'a chku Jordán se'en nduun sti jo'o nu ndi'ya kña' kti kan'. Chun' ndi'in la, mdo'o sti jo'o se'en mduun yu jlu'we la chku; lo'o bra nu mstyia kiya' yu lo yuu wtyi tu'wa chku, mda'an tyi'a chku xiya'.

Yaa ti'in ne' Israel kwi' se'en ti chku Jordán, ska se'en nu naan Gilgal, kan' mstyia ne' ta'a tii tyukwa kee nu ngulo ne' lo tyi'a chku kan'.

Kwi' kan' y'ni xu'we ne' laa te' na'an, lo'o te' na'an tyi ne'; bra kan' y'ni ne' ta'a nu nchku ne' slya' kune'. Xka tsan mñan ne' jaxlya nu ja lo'o skwan tiye' lo'o kata trigu nu mjwi 'in ne' nde lo yuu kwa, nu ngwa yuu 'in ne' Canaán. Ti bra kan' ja msu'wa 'a Ndiose maná cha' ku ne', chun' wa ka ku ne' nan nu ndyo'o lo yuu kwa.

Ngwa ska tsan nda'an Josué kwi' se'en ti Jericó, bra kan' na'an yu ska yu ki'yu, ndukwa xtyi ya' yu nduun yu loo Josué. Yaa Josué kwi' la se'en nduun yu kan'.

—¿Nten 'wa lkaa o ta kontra 'wa a? —ndujwin Josué 'in yu.

—Na' ndijyaän cha' lkaän x'nan nu lka ndloo la 'in sendadu 'in Ndiose —ndujwin yu.

Bra kan' mduun xtyin' Josué sa ña'an m'ni chkan yu lyuu, ya' ndujwin yu:

—¿Nan lka nchka tii' cha' ku'niñ ni a, yu kula? Na' lkaän msu 'iin —ndujwin Josué.

Bra kan' mxkwen Ndiose 'in Josué:

—Kuloo snaan ni, chun' yuu se'en nduun kwa, yuu kti lka ran. Lo'o mdukwa Josué cha' nu ykwi' Ni.

Mjlyoo ne' kichen Jericó

Basado en Josué 6:1-25

Tsaa nchkun' nchga tu'wa lo'oo nu nsu'wi chun' kichen Jericó. Ja tukwin 'a ti ngiten lo kichen, ja tukwin 'a ti mdo'o chun' lo'oo kichen, cha' ngitsen 'a ne' 'in ne' Israel. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Josué:

—Ña'aan 'aa, na' mstyaañ cha' ya' wan kichen Jericó kwa, lo'o ree 'in ne' lo'o sendadu 'in ne'. Su'wa lo'oo lya wan 'in kichen tnun kwa lo'o sendadu 'wan, lo'o ska ya' ti xiti'in wan ti tyi'in chun' kichen skaa tsan, sa ña'an ta'a skwa tsan. Kati sti jo'o tyukwa loo 'in kña' kti, skaa sti jo'o kan' kwi'ya ska kuwi nu mdy'a' lo'o yka ke sly'a'. Tsan ka kati, kan' xiti'in wan kati ya' ti tyi'in chun' lo'oo kichen kan', laja nu nda'a sti jo'o kan' kuwi 'in ne'. Bra nu ta'a kati ya', bra nu kanen kuwi kan', kwen 'a xi'ya nten cha' tlyuu lo'oo kee nu nduun chun' kichen kwa, bra ti sten wan lo kichen kan'.

Kan' cha' msi'ya Josué 'in sti jo'o cha' tyo' ti'in ne'. Kan' ndujwin yu 'in ne':

—Kwi'ya lya wan kña' kti kwa, lo'o kati wan tyukwa loo wan 'in kña' 'in Ndiose, lo'o ska kuwi yka ke sly'a' kwi'ya skaa wan.

Lo'o ti ykwi' la yu lo'o nten:

—Yaa lya wan xiti'in wan ti tyi'in chun' kichen kwa ni; ska tkan' sendadu tyukwa loo 'in kña' kti kan' 'in Ndiose.

Ngwaña'an y'ni ne' bra kan'; ska tkan' sendadu kan' ndukwa loo ne', lo'o ta'a kati sti jo'o nu nda'a kuwi kan' ndyaa jlu'we la. Chun' ndi'in la, kan' ndijyan xka ta sti jo'o nu ndi'ya kwan kña' kti; chun' ti kan' ndijyan xka ta sendadu, nde chun' la ti ndijyan nchga la ne' Israel. Bra kan' ngulo Josué tñan 'in nten:

—Nchga wan tsaa wan mnan ti; ja ndi'in cha' kanen chkwi' wan. Bra nu chkwiñ' lo'o wan: “iXi'ya lya wan ni!”, bra kan' kwen 'a xi'ya wan.

Ngwaña'an mxiti'in ne' chun' kichen tnun kan', skaa tsan ngwi'ya ne' kña' kti 'in Ndiose, ya' ngala ne' se'en ndukwa rmara te' na'an 'in ne' la wa ngwi'ya tla. Tyukwi skwa tsan y'ni ne' ngwaña'an. Bra nu ngwi'ya xaa tsan kati kan', tly'a 'a mdukwi ne' cha' yaa mxiti'in ne' kati ya' chun' kichen kan'. La mda'a kati ya' ni, kan' ngwa'a sti jo'o kan' kuwi 'in ne', bra kan' ykwi' Josué lo'o nchga nten:

—iXi'ya lya wan ni!, cha' wa nda Ndiose kichen tnun re 'ñaan, lo'o ni, katin kichen re chabiya' 'in Ndiose, lo'o nchga nan nu nsu'wi loo re. Xka ti Rahab, nu kuna'an tsaa ti' kan', lo'o nchga ne' ndi'in na'an tyi, ja kaja 'a ne', chun' nu kuna'an kan' mdaya' 'in 'a tyukwaa nten nu msu'wañ cha' yaan na'an la nde. Ja ska wan xñi wan nan nsu'wi lo kichen re, cha' ja ta Ndiose nu ti'í 'ñaan. Nu lka plata, oro, nan nu mdy'a' lo'o chkwan kutsi, lo'o nchga nan mdy'a' lo'o chkwan ngaten, ka nan ska lomstan 'in Ndiose.

Kan' ngwa'a sti jo'o kan' kuwi 'in ne', lo'o bra nu ynan nten cha' ynen ran, nchga ne' kwen 'a msi'ya ne' bra kan'; mlyuu ña'aan lo'oo kee nu nsu'wi chun' kichen bra kan'. Ngwaña'an yten ne' Israel skaa la'a se'en mduun ne', bra kan' msñi ne' kichen tnun kan'. Lo'o xtyi nu ndukwa ya' ne' kan' yjwi ne' 'in nchga nten nu nsu'wi kichen tnun kan': nu ki'yu, nu kuna'an, nu xuwe, ne' kula, lo'o 'in kuta msu, lo'o 'in slya', lo'o 'in burru.

Bra kan' ykwi' Josué lo'o 'a tyukwaa ne' nu yaa na'an lo kichen kan': —Yaa ti'in lya wan 'in Rahab nde na'an tyi lo'o nan ndi'in 'in, kwi' nchga nten 'in sa ña'an cha' nu mskan' wan lo'o.

'A tyukwaa ne' kan' yaa ti'in ne' 'in Rahab na'an tyi, lo'o sti, lo'o jya'an, lo'o ta'a, kwi' lo'o nchga nten 'in, lo'o nan ndi'ya lo'o ne'. Chun' ndi'in la mdikin ne' kichen tnun kan' lo'o nchga nan nu yu'wi lo nan. Sa ña'an lka nan nu mdya' lo'o nan oro, lo'o plata, lo'o nan mdya' lo'o chkwan ngaten, kan' ti nan nu ndyukwan ne' se'en ndi'in nan nu ndloo 'in Ndiose ne' lyaa.

Ndi'in ska ki'ya 'in Acán

Basado en Josué 7

Mdyisnan mdukwi ne' Israel ska ki'ya tloo Ndiose, chun' ska nten nu naan Acán ngulo mnan yu nan nu ndujwin Ndiose cha' ja kala' ne' 'in ran, chun' wa mstyia Ndiose yuwe' chun' nan nu nganun lo kichen Jericó kan'. Msin' 'a ti' Ndiose 'in ne' Israel si'ya Acán.

Chin' ti bra mdukwi, bra kan' msu'wa Josué 'in nten nu ndyaa na'an lo ska kichen nu naan Hai, ska kichen nu nskwa lo ki'ya. Bra nu mdiyan ne' xiya', kan' ndujwin ne' 'in Josué:

—Ja ngi'ni cha' tsa nchga sendadu 'ñaan la kwa. Lo'o tukwa ta snan mi ti nten su'we tsa wsuun lo'o ne' Hai kwa, cha' lka ran ska kichen lyu' ti, lo'o chin' ti nten nu ndlaa 'in ran.

Kan' cha' msu'wa yu snan mi ti nten, lo'o ngwaña'an yaa to'o cha' msnan ne' Israel 'in ne' Hai, yjwi ne' kan' 'in chin' ne' Israel, lo'o yaa ña'an ne' Hai chun' xka ta ne' Israel nde xka kichen. Ngwaña'an ngwa cha' ngwa na'an ti' ne' Israel, kwi' ytsen 'a ne'.

Xi'in 'a ti' ne' cha' y'ni ne' Hai kanan 'in ne'; Josué lo'o nchga yu kula 'in ne' Israel ngusaa' ne' ste' ne' lo'o mduun xtyin' ne' sa ña'an m'ni chkan ne' lyuu tloo kña' kti 'in Ndiose tyukwi ska siin. Lo'o msu'wa ne' yuu kata ke ne' cha' ka biya' ti' Ndiose cha' xi'in 'a ti' ne' chun' nu y'ni xka ta ne' kan' kanan 'in ne'. Bra kan' ykwi' Josué lo'o Ndiose:

—¡Ndiose! ¿Ni cha' ndaa chabiya' mdijin ba chku Jordán a? ¿Cha' nu

su'waa 'wa ya' nu lka kontra 'wa, cha' nu ku'nii tyii ne' 'wa a? ¿Kan' cha' mdijin ba chku mdiyan ba nde re a? ¡Su'we la si nganun ba xka la'a tsuu' chku kwa! ¡Ndiiose! ¿Ni cha' ka chkwiin' ni a? ¿Ni cha' lka ra msnan ne' Israel, nchga ne', 'in kontra 'in ne' a? Nchga ne' Canaán kunan ne' rsun ni; su'wa lo'oo ne' 'wa, lo'o kujwi ne' 'wa nchga ba. Lo'o, ¿Ni sa ña'an ka ra nchga cha' tnun nu y'nii kulo ndukwa la a? Bra kan' mxkwen Ndiiose 'in Josué:

—Tyukwi tuun lyaa, ¿ni cha' nduun xtyiin' m'ni tloo lyuu a? Ndiya nten nu ja mdukwa cha' nu ykwiën', chun' msñi ne' nan nu niin 'in ne' cha' ja kala' ne'; y'ni ne' kunan, mñi lyo'o ne' 'ñaän, lo'o mstyia ne' nan kan' laja su'wa ne'. Kan' cha' ja ka 'in ne' Israel xuun ne' lo'o kontra 'in ne', lo'o kwi' ngwaña'an ndi'in cha' tyii cha' 'in ne' si ja ta ne' nu ti'í 'in nu ndukwi ki'ya kan' bra ti. Ni, tyukwi tuun lo'o chkwii' lo'o nten cha' ku'ni xu'we ne' 'in ne' kan ne' tloñ tyaa. Ndukwi wan ska ki'ya, lo'o na' niin 'wan cha' ja ka xuun wan lo'o kontra 'wan sa ya' nu katen ki'ya nu ndi'in laja wan. Ndi'in cha' kan wan snan loñ kwenta ta ti wan tyaa, lo'o na' katsaän' 'wan ti ka lka nu ndukwi ki'ya; kan' nu skin lo'o nchga nan nu ndi'in 'in yu chun' ja mdukwa yu cha' nu ykwiën' lo'o wan.

Xka tsan, tlya 'a, msi'ya Josué 'in nten kwenta ta ti ne', ya' ytsa' Ndiiose 'in yu ti nten 'in lka nu ndukwi ki'ya kan'. Bra kan' ndujwin Josué 'in nten 'in Judá cha' kanun ne', lo'o xka ta ne' kan' tyaa ne'. Ña'an ska ta ne' Judá kan' mdiyan ne' tloo yu. Bra kan' msi'ya Josué 'in ska yu kula nu naan Zera lo'o nchga nten 'in yu, mdiyan ne' kan' tloo Josué. Laja nten kan' ngulo suwi Josué 'in Zabdi, kan' lka yu kula 'in ska na'an se'en ndi'in nten. Bra kan' mdiyan Zabdi lo'o sñe' yu lo'o sñe' ste' yu. Laja nten kan' ngulo Josué 'in Acán sñe' ste' Zabdi.

Bra kan' ndujwin Josué 'in Acán:

—Sñeën', katsaa' 'ñaän nan lka y'nii; ja su'waa kutsii' cha' kan'.

Mxkwen Acán:

—Wa y'niin ki'ya tloo Ndiiose, lo'o nde ña'an y'niin: Na'aän laja nchga nan ngulaa ti'in ne' kontra 'ñaan bra nu msnan ne'. Laja yu'wa kan' na'aän ska manta nu wjñun 'a, lo'o tukwa siyentu tñi plata, lo'o ska chkwan oro nu ti'in sa ya' ska jlu'we kilu; mdiya 'a tiän' 'in ran, kan' cha' msñiin 'in ran lo'o ytsiin' 'in ran ne' yuu ne' rmara te' na'an 'ñaän.

Msu'wa Josué 'in tukwa snan nten ndyaa, mdiya yu kan' la se'en

ndukwa rmara te' na'an 'in Acán; kan' ngulo yu te' manta, lo'o plata, lo'o oro kan'. Ngala lo'o yu 'in ran tloo Josué, kwi' tloo nchga nten; yaa lo'o Josué 'in nan tu'wa laa te' na'an tloo Ndiose. Bra kan' Josué lo'o nchga nten msñi ne' 'in Acán, lo'o plata, kwi' oro, te' manta, kwilyo'o yu, kwi' sñe' yu, cha' lo'o kan' ta'a su'wa 'a ña'an yu, kuta msu, burru, slya', kwi' rmara te' na'an 'in yu lo'o nchga nan ndi'in 'in yu, cha' yaa lo'o ne' ska lo nten'. Kan' ndujwin Josué 'in yu:
—Cha' wa yaan lo'o wan yuwe' laja ba, ku'ni Ndiose cha' tiyuu yuwe' kan' chun' wan ni.

Bra kan' nchga ne' Israel nguun kee ne' 'in yu, kwi' mdikin ne' 'in yu lo'o nten 'in yu lo'o nan ndi'in 'in yu; ya' ti mxo' tukwa ne' kee chun' jyo'o. Ngwaña'an ngwa tiin cha' msin' ti' Ndiose 'in ne' Israel.

Mñilyo'o ne' kichen Gabaón 'in Josué

Basado en Josué 8.10, 25-27, 30, 34-35; 9.3-21; 10.1-12.24

Bra nu wa ngujwi Acán, xiya' yaa lo'o Josué sendadu lo kichen Hai, bra kan' yjwi sendadu 'in ne' Israel 'in nchga nten nsu'wi kichen kan'. Nten nu ngujwi kan', lo'o nu ki'yu lo'o nu kuna'an, ndiya tii tyukwa mil; nchga nten kan' lka ne' Hai. Ne' Israel, nganun ne' lo'o nchga 'ni lo'o nchga nan ngulaa ti'in nten nu yu'wi kichen kan', ña'an ti' ngulo Ndiose tñan 'in Josué. Chun' ndi'in la mdikin Josué kichen kan'. Bra kan' mñan Josué ska msaa kee lo ki'ya nu naan Ebal, cha' tikin ne' lomstan 'in Ndiose chun' msu'wa ya' 'a Ndiose 'in ne'. Chun' ndi'in la, ykwi' Josué nchga cha' nu nchkwi' lo lee nu mda Ndiose 'in Moisés. Bra kan' ndyaa ne' tu' na'an tyi ne', nu lka te' na'an 'in ne'. Laja nu ndi'in ne' ne' te' na'an, kan' mdiyan ska ta nu ki'yu nu nchka ti' chkwi' lo'o Josué. Nde kichen Gabaón mdo'o ne' kan' ndijyan ne' sa ya' ndyu'wi ne' tukwa tsan tuwiin.

Wa ynan ne' kan' sa' ña'an y'ni Ndiose lo'o ne' Israel s'ni la, lo'o jlyo ti' ne' cha' tnun nu nchka 'in Ni. Ngwaña'an cha' mda'an cha' tiye ne' kan', cha' ja ka 'in ne' ku'ni ne' kanan si xuun ne' lo'o ne' Israel, kan' cha' mñilyo'o ne' 'in Josué. Yku' ne' kan' te' msuun nu mdaa' 'a, nu ndyu'wi 'a, kwi' kanan nu kula 'a ña'an nsu'wi kiya' ne'. Lo'o ndi'ya ne' kan' kijin slya' kula nsu'wi mñun 'in ne', kwi' jaxlya nu ndukwa kwiya' ndi'ya ne'. Ngwaña'an mdiyan ne' kan' se'en ndi'in Josué lo yuu Gilgal. Kan' ykwi' ne' lo'o Josué lo'o ne' Israel:

—Ba re, mdo'o ba ska lo yuu tijyu' 'a —ndujwin ne' kan'—, lo'o ndijyan ba cha' xñii wan cha' tyi'in wan su'we ti lo'o ba.
Mnicha' Josué 'in ne' bra kan':

—¿Ti ka nten nu lka ra wan, lo'o nde ya' ndijyan wan a? —ndujwin Josué.

Kan' cha' kwiñi mxkwen ne' kan' 'in Josué bra kan':

—Mdo'o ba ska se'en tijyu' 'a —ndujwin ne'—. Tsan nu mdo'o ba na'an tyi ba cha' ndijyan ba se'en ndi'in wan, tike' jaxlya la nu msu'wa ba 'in ran, lo'o ni, na'an wan cha' wa ndukwa kwiya' jaxlya re. Kijin se'en nsu'wi mñun re 'wa, tiji ran bra nu msu'wa ba mñun 'wa, lo'o ni, wa msuun ran. Lo'o snan ba ngwa msuun cha' tijyu' 'a mdo'o ba —ndujwin ne' 'in Josué.

Lo'o ja mnicha' Josué 'in Ndiose sa ña'an ku'ni yu lo'o ne' kan', kan' cha' ngwa mñilyo'o ne' kan' 'in yu. Ngwaña'an ngwa cha' mskan' yu cha' lo'o ne' Gabaón kan', cha' ja xuun yu lo'o ne'. Chun' ndi'in la ynan Josué rsun cha' wa mñilyo'o ne' kan' 'in yu, cha' kwi' se'en ti nka kichen tyi ne' kan'. Lo'o cha' wa mskan' yu cha' ja kujwi yu 'in ne' kan', kan' cha' ja yjwi yu Israel 'in ne'; mda yu chabiya' cha' xu'wi tu' ne' lo yuu 'in ne', cha' ku'ni ne' kan' tñan 'in ne' Israel, cha' kutin ne' yka, kwi' kutin ne' tyi'a ko'o nchga ne' Israel.

Ndiya ska kichen lo yuu Canaán nu naan Jerusalén. Ree nu ndlo tñan kichen kan' ynan yu rsun sa ña'an y'ni Josué bra nu yten yu kichen Hai, lo'o y'ni tyii yu 'in ran. Lo'o ynan ree cha' sa ña'an y'ni ne' Gabaón cha' wa mskan' ne' ska cha' lo'o ne' Israel, cha' su'we ti tyi'in ne' Gabaón lo'o ne', cha' ku'ni yu tñan 'in ne'. Ytsen ree Jerusalén, kan' cha' msu'wa yu rsun 'in ree 'in ne' Hebrón, lo'o ree 'in ne' Jarmut, lo'o ree 'in ne' Lakís, lo'o ree 'in ne' Eglón. Ykwi' yu lo'o nchga ree kan':

—Kan lya wan taya' wan ñaän —ndujwin ree—, cha' xuan lo'o ne' Gabaón lo'o kujwian 'in ne', chun' ngwa su'wa cha' 'in ne' lo'o Josué, kwi' lo'o ne' Israel.

Ta'a ki'yu ree kan' mxo' kii ta'a ne' lo'o nchga sendadu 'in ne', ya' yaa ti'in ne' kwi' se'en ti Gabaón, cha' xuun ne' lo'o ne' Gabaón, nka tiye ree.

Bra ti msu'wa ne' Gabaón kan' rsun 'in Josué:

—Ba re lka ba msu' wan —ndujwin ne'—. Kan lya wan se'en ndi'in ba re ni, cha' taya' wan 'wa, chun' ndyo' ti'in ki'yu ree lo'o sendadu 'in ne' cha' kujwi ne' 'wa.

Bra ti mxo' ti'in Josué sendadu 'in yu, ya' mda'an ne' tuwiin tyukwi tla. Cha wa mdiya ne' Israel kichen Gabaón, ja mgii ti' kontra 'in ne' cha' mdiyan ne' xuun ne' lo'o. Tyun 'a nten yjwi ne', kwi' mdo'o ña'an

ne' 'in nten nu ndyaa snan. Laja nu ndyaa snan ne' Gabaón kan', ngwa'an Ndiose tñan cha' ngwi'ya tyoo kee nu tnun chun' ne'; ka'an la ti nten ngujwi lo tyoo kee bra kan' ke nten nu yjwi ne' Israel lo'o xtyi ti. Laja nu ndyaa ne' Israel ndyaa ña'an 'in ne' kan', bra kan' ykwi' Josué lo'o kwichaa lo'o ykwi' yu lo'o koo':

—Nu'win ni, kwichaa, ja tya'aan 'aa, tsa tukwii ti lo kichen Gabaón kwa —ndujwin Josué 'in kwichaa—. Nu'win ni, koo', ja tya'aan 'aa, tsa tukwii ti lo kichen Ajalón.

Lo'o ynan Ndiose cha' nu ykwi' yu, yaa tukwi ti kwichaa, yaa tukwi ti koo' sa ña'an bra nu ngwa 'in ne' Israel yjwi ne' 'in kontra 'in ne'. Ja ska 'a tsan nu ti ngwa ngwaña'an, ni ti kulo, ni chun' ndi'in la, ña'an ti' bra nu ynan Ndiose cha' nu ykwi' Josué nu lka nten chalyuu cha' tsa tukwi kwichaa lo'o koo'. Ynan Ndiose cha' nu ykwi' yu tsan kan', cha' ndi'in Ni lo'o ne' Israel.

Lo'o ta'a ki'yu ree kan' yu'wi kutsi' ne' ska tukee tyukwi laja ngwa wsuun. Lo'o bra nu ndyija lyo ne' Israel 'in ree kan', ngitsa' ne' 'in Josué. Yaa na'an Josué tukee kan', lo'o yjwi ne' ta'a ki'yu ree kan'. Bra kan' yten ne' ña'aan lo yuu nu ndlo ree kan' tñan.

Ngwaña'an ngwa cha' yten Josué ña'aan lo yuu Canaán, y'ni tyii ne' kichen tnun lo'o yjwi ne' 'in nchga nten nu ndi'in kichen kan', ña'an ti' ngulo Ndiose tñan 'in yu.

Ngitsa' Josué 'in nten sa ña'an ku'ni ne' la wa kaja ti yu

Basado en Josué 14:1-14; 15:63; 18:1; 22:9; 23:1; 24:1-29,32

Nchga cha' nu ngulo Ndiose tñan 'in Moisés, ytsa' Moisés nchga cha' kan' 'in Josué, lo'o mdukwa yu cha' nchkwi' Ndiose. Tiya' ti, tiya' ti msñi ne' Israel 'in yuu Canaán, ña'an ti' bra nu mskan' Ndiose cha' lo'o ayman kula nu ngwa sti ne'. Josué kan' mtsaa yuu kan' 'in skaa ta ne'.

Lo'o ngwa ska tsan mdiyan Caleb ykwi' lo'o Josué bra kan':

—Ni siya wa nsu'wiin jakwa yla nsu'wi ki'yu yijan, ña'an ti ngula tiän' —ndujwin Caleb—. Taa lyaa yuu nu wa mskan' ayman Moisés lo'oún cha' ta 'ñaän, se'en ndi'in kichen nu naan Hebrón. Kwi' kichen kan' nsu'wi nten nu tnun 'a lo'o ngula 'a ti' ne'. Lo'o ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose cha' kwi' Ni taya' Ni 'ñaän, lo'o ku'niän kanan 'in ne' kwa. Msu'wa Josué nkwan ke Caleb lo'o mda yu yuu Hebrón cha' ka yuu 'in Caleb lo'o nten nu ti ndijyan nde loo la 'in Caleb. Bra kan' ngulo Caleb 'in nchga nten nu ndi'in kichen kan', ndyaa ne'.

Ngwa tiin cha' 'in ne' Israel, ja msuun 'a ne', lo'o tiin ti ndi'in nten

ñā'aan lo yuu bra kan'. Ni siya ti nsu'wi la chin' nten lo yuu Canaán kan' nu ja ngulo 'a ne' Israel 'in ne' cha' tyo'o ne' lo kichen tnun 'in ne'.

Ngwa ska tsan nchga ne' Israel ndyo' ti'in ne' lo kichen nu naan Silo, lo'o kan' mxituun ne' laa te' na'an 'in ne' nde kichen kwa.

Bra nu wa mdyii mjwi yuu 'in nchga ne' Israel, bra kan' ndyaa nu lka nten 'in Rubén, lo'o nten 'in Gad, lo'o xa tkan' nten 'in Manasés, ndyaa ne' na'an tyi ne' xka la'a tsuu' chku Jordán bra kan'.

Chun' ndi'in la wa tyun 'a yijan, wa kula 'a Josué, kan' msi'ya yu 'in nchga nten cha' tyo' ti'in ne' ska kichen nu naan Siquem. Bra kan' y'ni yu cha' tyu'wi ti' ne' sa ñā'an nda ya' Ndiose 'in ne' nchga wsuun nu mdijin ne'. Lo'o bra kan', ti ykwi' la Josué lo'o ne':

—Chun' nchga cha' re, ku'ni wan tñan 'in Ndiose, lo'o tyi'in ñi tiye wan ku'ni tnun wan 'in Ni —ndujwin Josué 'in ne'—. Si ti nsu'wi nkwin jo'o 'wan, xkwan lya wan 'in ran, lo'o siya' ti ku'ni ñi wan tñan 'in Ndiose. Si ja nchka ti' wan ku'ni wan cha' nu nchkwí' Ndiose ni, kulo suwi lya wan ti ka lka nu nchka ti' wan ku'ni tnun wan 'in. ¿Ta ku'ni tnun wan 'in nkwin jo'o nu y'ni tnun ayman kula 'ñāan nu yu'wi Caldea lo'o Egipto a? ¿O ta ku'ni tnun wan 'in nkwin jo'o 'in ne' nasiyun nu ngulo wan nde Canaán a? Na' ni, ku'niñ tnuñ 'in ykwi' Ndiose lo'o nten 'ñāñ.

Mxkwen nten 'in yu bra ti:

—Ja ndi'in 'a cha' kulaa ya' ba re 'in Ndiose, cha' ku'ni tnun ba 'in nkwin jo'o ti —ndujwin ne' 'in yu—, chun' Ndiose 'ñāan lka nu ngulo 'ñāan nde Egipto lo'o 'in ayman kula stian, lo'o ti ngulo tsuu' la Ni 'in nten nu nsu'wi ya ñā'an ti kichen, kwi' nten nu nsu'wi lo yuu re se'en mda'aan. Chun' nchga cha' re ku'ni tuan 'in Ni, lo'o ku'nian tñan nu ndi'in cha' kulo Ni 'ñāan chun' ska ti Ni lka Ni Ndiose 'ñāan.

Mxkwen la Josué 'in ne' xiya':

—Ja ka 'wan ku'ni tnun wan 'in Ndiose si ja tukwa wan tñan nu kulo Ni 'wan —ndujwin yu 'in ne'—. Si kulaa ya' wan 'in Ndiose, lo'o ku'ni tnun wan 'in nkwin xka jo'o, tyijin wan nu ti'í bra kan'.

Ykwi' ta'a ne' Israel lo'o Josué bra kan':

—Bare ni, ku'ni tnun ba 'in Ndiose —ndujwin ne'— lo'o tukwa ba tñan nu kulo Ni 'wa cha' ku'ni ba, lo'o ja ku'ni tnun ba 'in nkwin xka ta jo'o.

Nchga cha' nu ykwi' ne' ngwa'an Josué 'in ran lo kityi nu ndukwa lee 'in Ndiose. Chun' ndi'in la ndyaa ne' Israel na'an tyi skaa ne' bra kan'.

La wa nsu'wi Josué ska siyentu nsu'wi tii yijan, kan' ngujwi yu. Mtsi' ne' Israel 'in yu lo yuu se'en mda Ndiose 'in ne'. Lo'o tijyan ayman José nu ngwi'ya ne' bra nu mdo'o ne' Egipto, mtsi' ne' 'in ran nde kichen Siquem, lo yuu nu ngwi'ya Jacob 'in sñe' Hamor nu ngwa s'ni la.

Ngulo tuun Ndiose ne' wse cha' kulaa 'in ne' Israel

Basado en Jueces 2.7, 10-19; 3.7-15, 29-30; 4.1-6, 23-24; 6.1-10

Bra nu ngula ne' Israel lo yuu Canaán, ja ngulo ne' 'in nchga nten nu nsu'wi lo yuu kan'. Kan' cha' ti nganun ti'in tyun la kichen tyi ne' kan' laja kichen se'en ndi'in ne' Israel; lo'o nten kan' ni, nsu'wi skaa jo'o nu ndyaa ña'an ti' skaa ta ne'. La wa mdijin tyun yijan, bra kan' y'ni ne' Israel ska cha' kuxi, lo'o na'an Ndiose 'in ne', la nu mdyisnán ne' yaa ña'an ti' ne' 'in nkwin jo'o nu 'in nten nu mdo'o xka kichen nu nsu'wi laja ne'. Yaa ña'an ti' ne' 'in nkwin jo'o kan' lo'o y'ni tnun ne' 'in ran; ngulaa ya' ne' 'in Ndiose nu tlyu la ti, bra kan' y'ni tnun ne' 'in jo'o Baal lo'o jo'o Astarot. Kan' cha' msin' 'a ti' Ndiose 'in ne' Israel lo'o nda Ni 'in ne' cha' tiyuu ne' lo ya' kontra 'in ne'.

Chun' ndi'in la y'ni Ndiose cha' xu'wi wse nu nka ndloo la 'in ne', cha' kulaa 'in ne' ya' kontra 'in ne'; lo'o bra kan', ja nduwe 'a ti' ne' cha' nu nchkiwi' wse kan', lye la ngi'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o kan'. Kwi' ngwaña'an, bra nu ndlo suwi Ndiose 'in ska wse, ndi'in Ni lo'o wse kan', lo'o ndlaa Ni 'in ne' ya' kontra 'in ne' tyukwi bra nu lu'u wse kan'.

Lo'o la nu wa ngujwi ne' nu lka wse kan', nchga nten y'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o xiya' bra kan'.

Kan' cha' ngulaa ya' Ndiose 'in ne' cha' tsaá ne' ya' ree 'in ne' Mesopotamia, lo'o y'ni ne' Israel tñan 'in ne' kan' snu' yijan. Mjñan ne' Israel 'in Ndiose cha' kulaa Ni 'in ne'; bra kan' msu'wa Ni 'in ska yu naan Otoniel cha' kulaa 'in ne', lo'o ngulaa yu kan' 'in ne'. Otoniel ngwa wse 'in ne' tu'wa yijan, lo'o bra nu ngujwi yu, xiya' y'ni yu Israel cha' kuxi. Kan' cha' mda Ndiose chabiya' 'in ree 'in ne' Moab cha' sten ne' lo kichen tyi ne' Israel, lo'o bra kan' y'ni ne' Israel tñan 'in ne' Moab chun' ti'yun xnan yijan. Xiya' ykwi' t'nan ne' lo'o Ndiose cha' kulaa Ni 'in ne', bra kan' ngulo suwi Ndiose 'in ska yu ki'yu ta'a kichen tyi ne' nu naan Aod. Sa ña'an bra nu ngwa yu kan' wse 'in ne' Israel, tiin ti mdi'in cha' 'in ne' chun' jakwa yla yijan.

Bra nu ngujwi Aod, xiya' y'ni tnun ne' Israel 'in xka ta nkwin jo'o,

kan' cha' ngulaa ya' Ndiose 'in ne' cha' y'ni ree 'in Canaán kanan 'in ne'. La nu mda'a kala yijan ndi'in ne' ya' ne' kichen Canaán, bra kan' mjñan ne' cha' tlyu ti' 'in Ndiose, cha' taya' Ni 'in ne'. Bra kan' mdi'in ska nu kuna'an nu ndlo la tñan 'in ne' Israel nu naan Débora. Msi'ya nu kuna'an kan' 'in ska yu nu naan Barac cha' ka yu capitán 'in sendadu 'in ne' Israel. Kan' cha' 'a tyukwaa ne' kan' ngulaa ne' 'in ne' Israel ya' ne' Canaán, lo'o tu'wa yijan mdi'in tiin ti cha' 'in ne' lo yuu 'in ne'.

Xiya' mdyisnan ne' Israel y'ni tnun ne' 'in xka ta nkwin jo'o, kan' cha' mda Ndiose chabiya' cha' mdiyuu ne' ya' ne' Madián chun' kati yijan. Yaa ne' Israel yu'wi kutsi' ne' ne' kee sii' ki'ya, si'ya cha' lye 'a mdaa ne' Madián nu ti'í 'in ne'. Ngwaña'an ngwa, bra nu wa mdyii yta ne' Israel jyan 'in ne', bra ti ndya'an ne' Madián lo'o ne' Amalec cha' ku'ni ñu'un ne' se'en nu ngata jyan kan', ja ska 'a nan mxnun ne' cha' ku ne' Israel. Lo'o ti ndyaa lo'o la ne' 'in 'ni 'in ne' Israel. Ti mdiyan la nten nu lka kontra 'in ne' Israel lo yuu 'in ne', lo'o nchga 'ni 'in ne' mdiyan lo'o ne', lo'o te' na'an xuwe ti 'in ne' mdiyan ne' lo yuu 'in ne' Israel bra kan'. Ka'an 'a lka ne' ña'an ti' ska ta ka'an sku', kan' cha' ja ka jlyo tian' ni nkwa lka ne', nchga ne' lo'o camello 'in ne'. Y'ni ñu'un ne' yuu 'in ne' Israel, ngwaña'an ngwa cha' nganun ti'i ne' Israel si'ya ne' Madián.

Bra kan' xiya' ykwi' t'nan ne' Israel lo'o Ndiose cha' kulaa Ni 'in ne' ya' ne' Madián, lo'o mdaya' Ndiose 'in ne' bra nu ngulo tuun Ni 'in ska yu ta'a kichen tyi ne' nu ku'ni tñan 'in Ni cha' chkwi' lo'o ne' Israel:

—Ngwaña'an ndujwin Ndiose: “Na' nguloñ 'in ayman kula 'wan nde Egipto, se'en ngwa ne' msu nu ngi'ni tñan nu lye 'a. Na' ngulañ 'in ne' ya' ne' Egipto lo'o ya' ne' nu mda nu ti'í 'in ne', lo'o y'niñ cha' mdo'o ne' ndyaa ne'. Bra kan' mdañ yuu re 'in ne' kula 'wan lo'o nguloñ tñan 'wan cha' ja ku'ni tnun wan 'in nkwin jo'o 'in ne' Amorreo lo yuu se'en ndi'in wan ni, cha' na' lkañ Ndiose 'wan lo'o ne' kula 'wan. Lo'o ja y'ni wan tñan nu nguloñ 'wan bra kan',” ndujwin Ndiose.

Ykwi' ska angajle lo'o Gedeón

Basado en Jueces 6:11-31

Ngwa ska tsan mdiyan ska angajle 'in Ndiose, yaa tukwa ska kiya' yka nu ndukwa nde Ofra, lo yuu 'in ska yu Israel nu naan Joás. Kan' nduun Gedeón nu lka sñe' Joás, nsuwi yu trigu se'en nu ndlo ne' tyi'a

xi chi kutun. Mnan ti ngi'ni yu tñan kan', yu'wi kutsi' yu 'in ne' Madián, cha' ja kan ne' ku'ni ñu'un ne' 'in tñan 'yu. Bra kan' ngwu'u tloo ska angajle 'in yu ña'an ti' ska nten, lo'o ndujwin 'in yu:

—¡Ndiöse ndi'in lo'oo, kwi' Ni ngi'ni cha' ka ngula tiyee!

Lo'o mxkwen Gedeón 'in angajle bra kan':

—¡Yu kula!, si ndi'in Ndiöse lo'o ba, ¿ni cha' nchka 'wa ngwaña'an sikwa a? ¿Ni cha' lka ja ku'ni Ndiöse ska cha' tnun sa ña'an cha' tnun nu y'ni Ni s'ni, ti kwi' cha' tnun nu ytsa' ayman kula 'wa bra nu ngulaa Ndiöse 'in ne' la mdo'o ne' nde Egipto a? Wa ngulaa ya' Ndiöse 'wa ni, lo'o nda Ni chabiya' cha' mdijin lyo ne' Madián 'wa. Bra kan' na'an Ni 'in Gedeón, lo'o ykwi' Ni lo'o yu:

—Na' y'niin cha' ka ngula tii'; yaa kulaa 'in nten 'iin ya' ne' Madián. Na' su'waän 'iin cha' tsaa.

Lo'o mxkwen Gedeón:

—Yu kula, ¿ni sa ña'an ku'niin cha' kulaän 'in nten ta'a kichen tyiän a? Nu lka ta'aän, ti'i 'a ne', lo'o na' lkaän nu lyu' la 'in nchga ta'aän. Mxkwen Ni 'in yu bra kan':

—Na' ndi'iin lo'oo, ku'nii tuu kanan 'in ne' Madián ña'an ti' si lka ne' ska ti nten.

Lo'o mxkwen yu bra kan':

—Jñaän ska cha' su'we 'iin cha' taa ska señan nu ñi 'ñaän, cha' ka biya' tiän 'cha' nu'win, Stiän Ndiöse, nchkwii' cha' re lo'oün. Jñaän 'iin cha' ja tyaa sa ña'an tiyaän xiya', cha' xtyaän ska lomstan 'ñaän tloo.

Lo'o mxkwen Ni 'in yu bra kan':

—Kataän 'iin sa ña'an ya' tiyaan xiya'.

Ndyaa Gedeón ne' ña'an 'in yu, lo'o yjwi yu ska chivu lo'o y'ni xu'we yu jaxlya; lo'o msu'wa yu kuna' kan' ska ne' tukwan lo'o kalu kan' msu'wa ska ne' kitun', ya' mda yu 'in angajle kan'.

Kan' ndujwin angajle nu msu'wa Ndiöse 'in yu:

—Xñii kuna' kwi' jaxlya cha' xtyaa 'in ran chun' kee kwa, ya' sluu kalu chun' lomstan kwa bra kan'.

Lo'o ngwaña'an y'ni yu lo'o ran. Bra kan' msakwan angajle kan' yka ti nu ndukwa ya', lo'o bra nu ngu'ni yka kan' lo lomstan kan' mdo'o kii' laja kee kan', lo'o mdyii ran mkin ran. Kwi' ña'an bra kan', ja na'an 'a yu 'in angajle kan'.

Ngwa jlyo ti' Gedeón cha' lka kan' ska angajle nu msu'wa Ndiöse, kan' cha' ndujwin yu 'in Ndiöse:

—¡Yu kula! ¡Wa na'aän tloün 'in angajle 'iin!

Kan' ndujwin Ndiose 'in yu:

—Ja kutseen, ja kajaa 'aa cha' wa na'aan 'in angajle kan'.

Bra kan' ngwiñan Gedeón ska msaa nu ka cha' 'in Ndiose lo yuu kan'.

Ti kwi' tla kan' ndujwin Ndiose 'in Gedeón:

—Xñii ska toro 'in stii, ya' ti tsa xlyuu msaa nu ndukwa jo'o Baal kwa 'in stii; lo'o si'yuu kuu' yka kti nu ndukwa kwi' se'en ti kan'. Bra kan' kwiñaan ska msaa cha' 'ñaän, cha' na' lkaän Ndiose 'iin. Bra ti kujwii toro kan' cha' skin i' cha' ka i' lomstan 'ñaän; lo'o yka kti kan', ta'a ke' i'.

Ngwaña'an ngwa cha' ndyaa lo'o Gedeón tii nten nu ngi'ni tñan 'in yu. Kan' y'ni yu tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. La wa tla y'ni yu tñan kan', cha' ntsen 'a yu tloo nten 'in sti yu, kwi' tloo nten kichen.

La ngwi'ya xaa xka tsan, bra nu ndyaa tukwi ne' kichen, na'an ne' cha' wa mlyuu msaa se'en mdukwa Baal, lo'o wa msi'yu nten yka kti nu mdukwa kwi' se'en ti kan'. Se'en nu mdukwa ran kan' ti kulo, kan' ndukwa xka msaa nu kwi, nu ti ndiya kuna' toro nu ngwa lomstan.

Kan' ykwi' ne' lo'o ta'a ne':

—¿Ti ka lka ra nu y'ni tñan re a?

Lo'o ndujwin nten 'in ne' bra kan':

—Gedeón, sñe' Joás, kan' y'ni tñan re.

Bra kan' ndujwin nten kichen kan' 'in Joás:

—Kuloo lyaa 'in sñee'. Ndi'in cha' kaja yu chun' mxlyuu yu msaa se'en mdukwa jo'o Baal, kwi' msi'yu yu yka kti nu mduun kan'.

Lo'o mxkwen Joás 'in nchga ne' nu mdyo' ti'in kan':

—¿Ta kulaa wan 'in Baal a? ¿Ta ndi'in cha' ku'ni wan kwan 'in jo'o kan' a? Si chañi cha' Ndiose lka Baal, ti kwi' jo'o lka nu ndi'in cha' xuun lo'o nu mxlyuu msaa se'en mdukwa ran sikwa.

Mdyii ykwi' Joás, sti Gedeón.

Ndaya' Ndiose 'in Gedeón cha' ngulo suwi yu sendadu 'in yu

Basado en Jueces 6:33—7:8

Chun' ndi'in la chin', nchga sendadu 'in ne' Madián, lo'o nu 'in ne' Amalec, ndyo' ti'in ta'a ne' ska lo nten' cha' xuun ne' lo'o ne' Israel.

Bra kan' mdiyan tyi'i Ndiose chun' Gedeón, lo'o bra nu ngwa'a yu yka ke slya', bra kan' mdyo' ti'in jakwa ta ne' Israel lo'o yu cha' xuun ta'a ne' lo'o ne' Amalec. La wa ndyo' ti'in nchga ne', bra kan' ndujwin Gedeón 'in Ndiose:

—Si chañi cha' ngulo suwii 'ñaän cha' kulaän 'in nten 'ñaän ña'an ti'

nu wa ykwii' lo'oŭn, taa seŋan re 'ñaän: Xtyaän ska kijin slya' nu ka'an 'a kichan' ndukwa chun' se'en nu ndyuwi trigu kwa; lo'o bra nu ki'ya xaa, si ndukwa tyi'a kwa' chun' kijin ti kan', lo'o wtyi lo yuu kan' ni, ngwaña'an ka biya' tiän' cha' nu'win kulaa 'in nten ta'a tyiän lo'oŭn, sa ña'an nu wa ykwii' lo'oŭn.

Kwi' ngwaña'an ngwa, la nu wa mxaa ti' Gedeón cha' ngwi'ya xaa, msiin yu kichan' slya' kan' lo'o mdo'o ska saa tyi'a kwa' 'in ran.

Kan' ndujwin Gedeón 'in Ndiose:

—Ja kasin' tii' 'ñaän cha' nu chkwiän' lo'oo, nchka tiän' ña'an biyaän' lo'o kijin slya' re xiya'. Xka tla xtyaän kijin re, bra kan' ku'nii cha' ja katsa' chun' ran, lo'o nde lo yuu ti, kan' nu katsa' lo'o tyi'a kwa' bra kan'.

Ngwaña'an y'ni Ndiose tla kan'; ja la ngutsa' kichan' kan', lo'o lo yuu ti, kan' mtsa' ran lo'o tyi'a kwa'.

La nu mxaa ti' ne' xka tsan, yaa Gedeón lo'o nchga nten nu ndi'in lo'o yu, yaa ti'in ne' kwi' se'en ti se'en ndukwa ska chku tiyuu. Ngwaña'an nganun ne' Madián la 'ya la lo nten' kan'. Kan' ndujwin Ndiose 'in Gedeón:

—Ka'an 'a nten ndijyan lo'oo ni. Si taän chabiya' 'wan ku'ni wan kanan 'in ne' Madián ngwaña'an, ka siye' wan bra kan' lo'o chkwi' wan: “Ngulaa ba 'wa cha' ykwi' ba.” Kan' cha', chkwi' lo'o nten: “Nchga wan nu ntsen ti wan, kaja chabiya' 'wan tyaa wan na'an tyi wan la tyaa.”

Xka tsan kan' mxitukwi kala ndukwa tukwa mi nten ndyaa ne', lo'o nganun ti'in xa tyii ti mi ne' lo'o Gedeón.

Bra kan' ndujwin Ndiose 'in Gedeón:

—Ti ka'an 'a nten kwa. Yaa lo'oo 'in ne' la tu'wa chku kwa, lo'o nde kwa ña'an biyaän' 'in ne', ti lka ska nu chkwiän' lo'oo: “Nde lka nu tsaa lo'oo”, kan' nu tsaa lo'oo. Lo'o ti lka ska nu chkwiän' lo'oo: “Nde lka nu ja la tsaa lo'oo”, ja tsaa lo'oo bra kan'.

Bra kan' yaa lo'o Gedeón 'in ne' tu'wa chku, lo'o ndujwin Ndiose 'in yu:

—Nchga nu ja tyuun xtyin' cha' ko'o tyi'a, lo'o tu ya' ti ne' ko'o ne' tyi'a, kan' nu xtyaa xka se'en.

Bra nu mdyisnan ne' yi'o ne' tyi'a, ka'an 'a nten nu mduun xtyin' cha' ko'o tyi'a. Snan siyentu ti lka ne' nu ja mduun xtyin' cha' ko'o tyi'a, tu ya' ti ne' ndi'yo ne' 'in ran.

Bra kan' ndujwin Ndiose 'in Gedeón:

—Lo'o snan siyentu ti ne' re kulaän 'wan, lo'o kanun ne' Madián ya wan. Xka ta nten re nu mduun xtyin' ne' yi'o ne' tyi'a, kan' nu ndi'in cha' tyaa na'an tyi.

Ngwaña'an msu'wa la Gedeón 'in ne' kan', ndyaa ne' na'an tyi ne', lo'o ngranun Gedeón lo'o snan ti siyentu sendadu 'in yu bra kan'.

Nxuun Gedeón lo'o ne' Madián

Basado en Jueces 7.9-25; 8.22-23

Ndi'in sendadu 'in ne' Madián lo'o sendadu 'in ne' Amalec ska lo nten' tlyu, lo'o Gedeón lo'o ne' Israel ndi'in ne' ska lo ki'ya. Lo'o nchka ña'an kwi'ya ne' Israel 'in ne' Amalec kan'. Tla kan' ykwi' Ndiose lo'o Gedeón:

—Tyituun lyaa cha' ki'yaa la se'en ndi'in sendadu 'in ne' Madián, cha' wa mxnuün 'in ne' kwa tu ya' wan. Si ntseen 'aa ki'yaa skaa tii, yaa lo'oo 'in Fura nu lka msu 'iin. Yaa kunaan cha' nchkwi' ne' Madián, lo'o ngwaña'an ka ngula la tiyee cha' xuun lo'o ne' bra kan'

—ndujwin Ndiose 'in yu.

Bra kan' ngwi'ya Gedeón lo'o Fura nu lka msu 'in yu la se'en ndi'in sendadu 'in ne' Madián lo'o ne' Amalec. Nginen ndi'in ne' kan' lo nten', sa ña'an ña'an ska ta sku' nu ka'an 'a; lo'o camello 'in ne', ka'an 'a i' sa ña'an ña'an ysiin nu ndi'in tu'wa tyi'a tujo'o, kwa ña'an ña'an i'.

La nu wa mdiya ne' se'en ndi'in sendadu 'in ne' kan', kan' ynen ykwi' ska yu Madián lo'o ta'a yu:

—Ykwi' slaän cha' ndijyan ska jaxlya cebada nxiin ran ndyaa ran la se'en ndi'in sendadu ñaan. La nu y'ni ka'an ran sii' ska rmara te' na'an, mlyuu na'an kan' bra kan'.

Kan' mxkwen ta'a yu 'in yu:

—¡Che! Xtyi 'in Gedeón lka cha' kan', ngwaña'an ndyo'o cha'. Sñe' Joás ne' Israel lka kan'. Wa msu'wa Ndiose ñaan tu ya' yu.

Bra nu ynan Gedeón cha' nu ykwi' sla yu Madián kan', lo'o ynan yu ni ña'an ndyo'o cha' nu ykwi' sla yu, ndya yu xu'we 'in Ndiose. Bra kan' mxitukwi yu se'en ndi'in sendadu 'in ne' Israel. Kan' ndujwin yu:

—Tyaa tuun lya wan ni, chun' wa mxnun Ndiose nchga sendadu 'in ne' Madián tu yaan' ta'aan.

Msu'we ta'a Gedeón 'in nten 'in yu cha' ka snan ta nten, lo'o mda yu ska yka ke slyá', lo'o ska kitun' lo'o ska la'a kitye nchkin ne' kitun' kan' kwenta skaa yu. Kan' ndujwin yu 'in ne':

—Bra nu ti'yaan se'en ndyisnan ndi'in sendadu 'in ne' Madián, kan'

ñ'a'an wan sa ñ'a'an ku'niñ, lo'o kwi' ngwaña'an ku'ni wan bra kan'. Bra nu kwa'aan yka ke slya' kan', lo'o nchga ne' nda'an lo'oñ, lo'o 'wan kwa'a wan yka ke slya' nu ndiya 'wan; kwa'a wan kitun' ti tyi'in se'en ndi'in sendadu kwa, lo'o bra kan' xi'ya wan: “iXtyi 'in Ndiose lo'o Gedeón lka re!”

Ngwaña'an ngwa bra nu mdiya Gedeón lo'o ska siyentu nten nu nda'an lo'o yu kwi' se'en ti se'en ndi'in sendadu 'in ne' Madián, laja nu mdyisnan mxa'an ne' kan' 'in nten nu ngi'ni kwan jlu'we tla, bra kan' ngwa'a yu yka ke slya' kan', lo'o ngwa'a yu kitun' nu ndukwa ya' yu. Bra kan' ta'a snan ta ne' ngwa'a ne' yka ke slya' kan', lo'o ngwa'a ne' kitun' nu ndukwa ya' ne'; msñi ne' kii' kitye lo'o ya' ne' la'a se'en kaa, lo'o ya' yu la'a se'en kwen ndukwa yka ke slya' nu nda'a ne'. Kan' msi'ya ne':

—iXtyi 'in Ndiose lo'o Gedeón lka re!

Nganun ne' Israel nchga chun' se'en ndi'in sendadu 'in ne' Madián. Lo'o nchga ne' Madián, msi'ya ne' cha' ytsen ne', lo'o msnan ne' bra kan'. Laja bra kan' ngwa'a ta'a snan siyentu ne' Israel yka ke slya' kan'. Y'ni Ndiose cha' ndiya ne' Madián nu ti ykwi' ti yu yjwi ta'a yu, lo'o xka ta ne' msnan ne' tiju'.

Mdo'o ñ'a'an ne' Israel 'in ne' nu msnan kan', lo'o Gedeón ngulo yu tñan cha' tsaa ytsa' ne' 'in ne' Efraín; kan' ndujwin yu 'in ne': “Ki'ya lya wan cha' xuun wan lo'o ne' Madián, lo'o tyi'in wan kwan cha' ja tyijin ne' tu'wa chku.” Bra kan' mdyo' ti'in nchga ne' cha' tsaa ne' wsuun; msñi ne' tukwa nu lka ndloo 'in sendadu 'in ne' Madián, lo'o yjwi ne' 'in ne' bra kan'.

Kan' ndujwin ne' Israel 'in Gedeón:

—Nchka ti' ba cha' nu'win kaa nu kuloo tñan 'wa, cha' nu'win lo'o nchga sñee' ka wan x'nan ba, chun' ni, wa ngulaa 'wa ya' ne' Madián. Kan' mxkwen Gedeón 'in ne':

—Ni na', lo'o ni sñeñ', ja kulo ba tñan 'wan; ska ti Ndiose ka X'naan.

Se'en nchkwi' cha' 'in Jefté

Basado en Jueces 11; 12:7

Wa mdiya ska yu ki'yu nu naan Jefté; ska yu nu tnun 'a tiye, sñe' ska nu kuna'an tsaa ti' lo'o ska ne' Israel nu naan Galaad. Lo'o nu kuna'an kan' wa ndi'in tyun sñe' ki'yu bra wa ngula Jefté kan'. La wa tlyu Jefté, ngulo ta'a yu 'in yu cha' ja kanun yu lo kichen. Ykwi' ta'a yu lo'o yu bra kan':

—Jefté, ja ska nan kaja 'iin na'an tyi sti ba —ndujwin ta'a yu—,

chun' ja lkaa sñe' sti ba lo'o kwilyo'o yu.

Bra kan' msnan Jefté 'in ta'a yu, kan' yaa yu'wi yu lo yuu Tob. Lo'o mda'an xka ta la yu ki'yu nu ngwan ti ña'an lo'o yu.

La wa mdijin ska tyempu, mdiyan ne' Amón cha' xuun ta'a ne' lo'o ne' Israel. Bra nu wa na'an yu kula 'in ne' Israel cha' kan', yaa ti'in ne' 'in Jefté lo yuu Tob. Ykwi' ne' lo'o yu bra kan':

—Tyaan lyaa, nchka ti' ba cha' kaa ndloo 'wa, cha' xuun ba lo'o ne' Amón —ndujwin ne' 'in Jefté.

Kan' mxkwen Jefté 'in ne':

—¿Ta si'i msin' ti' wan 'ñaän lo'o ngulo wan 'ñaän na'an tyi stiin a?

—ndujwin Jefté 'in ne'—. ¿Ni cha' ndijyan naan ra wan 'ñaän ni, cha' ndi'in cha' kuxi 'wan a? —ndujwin yu.

Bra kan' mxkwen ne' kula kan' 'in yu:

—Kwi' kan' cha' ndijyan ba se'en ndi'in ni, cha' nu'win kaa nu nduun loo la 'wa —ndujwin ne'.

Kan' mxkwen yu 'in ne':

—Si kusuñ lo'o ne' Amón, lo'o xtya Ndiose 'in ne' tu yaän', ¿ta na' kaän loo la 'wan bra kan' a? —ndujwin Jefté.

Kan' lye ykwi' ne' kula kan' lo'o yu:

—Ndiose jlyo ti' si ja chañi cha' ku'ni ba cha' nu nchkwi' ba lo'oo ni. Nu'win ka ndloo la 'wa kan' —ndujwin ne'.

Bra kan' ndyaa Jefté lo'o ne' kula kan', lo'o mstyaa nten kichen 'in yu cha' ka yu ndloo la 'in ne'.

Msu'wa Jefté 'in nten nu tsa'a lo'o rsun se'en ndi'in ree 'in ne' Amón, cha' chkwi' ne' lo'o yu:

—¿Ni cha' lka ndi'in 'iin lo'o'ün cha' ndijyaan xuun lo'o'ün lo yuu 'ñaän a?

Kan' mxkwen ree 'in ne' Amón 'in nten nu msu'wa Jefté mdiyan:

—Kwi' ngwaña'an ngulaa ayman kula 'wan yuu re 'ñaän, bra nu ngula ne' cha' mdo'o ne' nde Egipto. Lo'o ni, nchka tiän' cha' tya wan yuu kan' 'ñaän xiya', cha' su'we ti.

Xiya' msu'wa Jefté nten ndyaa se'en ndi'in ree 'in ne' Amón cha' chkwi' ne' lo'o yu:

—Ja msñi ayman kula 'wa re yuu 'in ne' Moab, lo'o yuu 'wan; nan ndyaan ti ne' cha' mdo'o ne' nde Egipto, mdijin ne' Tujo'o Nga'a, mda'an yu'wi ne' lo nten' wtyi. Kan' mdiyan ne' nde kichen Cades. Bra kan' msu'wa ne' nten ndyaa cha' chkwi' lo'o ree 'in ne' Edom: “Jñan ba cha' su'we 'wan, ta wan chabiya' tyijin ba lo yuu 'wan.”

Lo'o ja mda ree 'in ne' Edom kan' chabiya' 'in ne' tyijin ne' —ndujwin Jefté 'in ree 'in ne' Amón—.

'Kwi' ngwaña'an, msu'wa ne' nten yaa nde lo yuu 'in ne' Moab. Ti kwi' ti cha' ja mslyaa ne' Moab ta chabiya' 'in ne' tyijin ne' lo yuu 'in ne' —ndujwin Jefté—. Ngwaña'an ngwa cha' mdijin ne' tu'wa ti yuu 'in ne' Edom lo'o yuu 'in ne' Moab, kan' cha' ndyaa ne' nde nten' wtyi. Mdiyan ne' lo yuu 'in ne' Amorreo, ska yu'we kan' ngwa yuu 'wan ti kulo —ndujwin yu—. Kan' msu'wa ne' nten yaa se'en ndi'in Sehón nu ngwa ree 'in ne' Amorreo, yaa ykwi' ne' lo'o yu: “Jñan ba cha' su'we 'wan ta wan chabiya' 'wa tyijin ba lo yuu 'wan cha' tsa ba lo yuu 'wa” —ndujwin ne' 'in ree 'in ne' Amorreo kan' bra kan'—.

'Lo'o ja yaa ña'an ti' ree Sehón kan' cha' nu nchkwi' ayman kula 'wa re, kan' cha' ja mda yu chabiya' tyijin ne' lo yuu 'in ne' Amorreo kan'. Mxo' ti'in yu nchga sendadu 'in yu bra kan', yaa wsuun yu lo'o ne' Israel bra kan' —ndujwin Jefté—. Bra kan' mstya Ndiose 'in Sehón lo'o nchga nten 'in yu ya' ayman kula 'wa re, y'ni ayman kula 'wa kanan 'in ne' Amorreo, lo'o nganun yu lo yuu se'en yu'wi ne' Amorreo. Ngwaña'an ngwa cha' mda Ndiose yuu re 'wa, lo'o msuun ba lo'o nchga ne' nu ja nchka ti' ta chabiya' 'wa. ¿Lo'o ni, nchka ti' wan cha' tya ba re yuu nu wa mda Ndiose 'wa 'wan xiya' a? —ndujwin Jefté—. Si ndiya nan nu wa mda Cemós nu lka jo'o x'nan wan 'wan, kan' nu ka chkwi' wan cha' lka ran nan 'wan. ¿Ta si'i ngwaña'an lka cha' kan' a? Kwi' ngwaña'an nchkwi' ba re lo'o nan nu wa mda Ndiose 'wa.

'Xa'an 'a tiye wan; ayman Balac nu ngwa ree 'in ne' Moab, su'we la yu kan' ke 'wan. Ja ska cha' tukwi mdi'in 'in yu kan' lo'o ayman kula 'wa re, lo'o ja msuun yu lo'o ne' kan' —ndujwin Jefté 'in ree kan'—.

'Wa ndiya snan siyentu yijan nu nsu'wi ba lo yuu re, ¿ni cha' ja y'ni ki'ya wan yuu re 'wa tyukwi sakwa tyempu kan' a? Ja ska cha' kuxi y'niin lo'o wan. 'Wan lka wan nu ngi'ni kuxi cha' ndijyan nxuun wan lo'o ba ni. Ndiose 'wa, nu lka wse nu tlyu la ti, jlyo ti' Ni cha' cha' nu ñi nchkwiin' lo'o wan ni.

Ni siya ykwi' Jefté nchga cha' re lo'o yu, ja nduwe ti' ree 'in ne' Amón cha' nchkwi' Jefté, kan' cha' mdyisnan yu y'ni yu wsuun. Lo'o yaan Tyi'i Ndiose chun' Jefté, bra kan' yaa msuun yu lo'o ne' Amón. Bra kan' ykwi' Jefté lo'o Ndiose:

—Si tayaa' ñaän cha' ku'niin kanan 'in ne' Amón kwa, taän 'iin ti ka lka nu tyo'o ti loün kulo ndukwa la, bra nu kalaän tu'wa na'an tyiin

—ndujwin Jefté 'in Ndiose—. Ka ne' kan' lomstan 'iin, bra nu wa y'niin kanan 'in ne' Amón.

Ngwaña'an nganun cha' 'in Jefté lo'o Ndiose. Bra kan' yaa Jefté, msuun yu lo'o ne' Amón. Kan' mda Ndiose chabiya' y'ni yu kanan 'in ne' bra kan'. Bra nu ngala yu tu'wa na'an tyi yu, kan' mdo'o ska nu kuna'an nu lka sñe' yu. Ska ti kan' lka sñe' yu, ja ska 'a sñe' yu ti nsu'wi la. Bra nu na'an yu cha' mdo'o sñe' yu tuwiin loo yu, msaa' yu ste' yu bra kan', cha' nu xi'in 'a ti' yu chun' ngwaña'an nganun cha' 'in yu lo'o Ndiose. Kan' ykwi' yu lo'o sñe' yu:

—¡Ay, sñeën! —ndujwin Jefté—. Xi'in 'a tiän' 'iin, chun' wa mskaän' ska cha' lo'o Ndiose, lo'o ni, ndi'in cha' ku'niin cha' kan'.

Kan' mxkwen sñe' yu cha' nchkwi' Jefté:

—Stiin, si wa mskaan' ska cha' lo'o Ndiose, ku'nii lyaa lo'oün sa ña'an nu ndujwiin 'in Ndiose cha' ku'nii —ndujwin nu kuna'an kune' kan'—, cha' wa y'ni Ndiose cha' nu mjñaan, mda Ni chabiya' y'nii kanan 'in ne' Amón.

Lo'o kwi' ndujwin nu kuna'an kan' 'in sti:

—Jñaän 'iin cha' taa chabiya' tsa'aän xa tyukwa koo' ne' kixin', cha' tsa'aän kunaän lo'o ne' kuna'an ta'a su'we nsu'wiin, chun' ndi'in la kajaän ni siya ja lya kaja kwilyo'oün.

—Ka tsaa —ndujwin sti nu kuna'an kan' 'in.

Kan' mda'an nu kuna'an kan' ynan ne' kixin' lo'o ne' kuna'an ta'a su'we nsu'wi tyukwi tukwa koo', chun' cha' ja kanun 'a sñe', lo'o ja kanun 'a sñe' ste' nu kuna'an kan' nde loo la. La wa ndiya tukwa koo', kan' ngala nu kuna'an kan' na'an tyi. Bra kan' y'ni sti lo'o, tiän nu mskan' sti lo'o Ndiose ti kulo.

Kan' cha' nganun cha' nchga yijan, tyukwi jakwa tsan, ndi'in cha' tsaa nu kuna'an kune' 'in ne' Israel, tsaa ynan ne' si'ya cha' ngujwi nu kuna'an sñe' Jefté.

Jefté ngwa ndloo la 'in ne' Israel tyukwi skwa yijan, lo'o ngujwi yu bra kan'.

Ytsa' Ndiose cha' kala Sansón

Basado en Jueces 13.1-24

Xiya' y'ni tnun ne' Israel 'in nkwin jo'o. Kan' cha' mda Ndiose chabiya' ndiyuu ne' ya' ne' filisteo tyukwi tu'wa yijan.

Kwi' bra kan' ndi'in ska yu Israel nu naan Manoa, nten 'in ne' Dan lka yu. Ja ya siya' xu'wi sñe' kwilyo'o yu. Ngwa ska tsan ngwu'u tloo ska angajle nu msu'wa Ndiose 'in nu kuna'an kan'. Kan' ykwi' angajle

kan' lo'o:

—Jlyo tiän' cha' ja ya tyi'in ska sñee' 'iin, lo'o ni tyi'in ska sñee'

—ndujwin angajle 'in nu kuna'an kan'—. Kan' cha' ni, ja ndi'in cha' ko'oo mñun, lo'o ja ko'oo ska nan nu lkwi ti tyi'i, lo'o ja ka kuu nan nu ndujwin Ndiose cha' ja luwi. Lo'o kuwi' nu tyi'in 'iin, ja ndi'in cha' si'yuu kichan' ke yu, chun' wa ngulo suwi Ndiose 'in yu cha' kulaa yu 'in ne' Israel ya' ne' filisteo —ndujwin angajle 'in kwilyo'o Manoa. Ndyaa ytsa' nu kuna'an kan' 'in kwilyo'o nchga cha' nu ykwi' angajle kan' lo'o. Bra kan' ykwi' Manoa lo'o Ndiose:

—Ndiose ñaän, jñaän cha' 'in msu 'iin nu yaan tñan 'iin tsan

—ndujwin Manoa—, cha' kan yu xiya', cha' katsa' 'wa sa ña'an ku'ni ba lo'o kuwi' nu kala kan' 'wa.

Ynan Ndiose cha' nu ykwi' Manoa, lo'o xiya' ngwu'u tloo angajle kan' 'in kwilyo'o yu bra nu nsu'wi yu ne' kixin'. Bra ti msnan nu kuna'an kan', ndyaa ytsa' 'in kwilyo'o; lo'o bra ti yaan yu lo'o, cha' mnicha' yu 'in angajle nu lka msu kan' 'in Ndiose:

—¿Ta kwi' nu'win ykwii' lo'o kwilyo'oün nu ngwa tyun tsan a?

—Kwiën' —ndujwin angajle.

—Bra nu ka cha' nu ykwii' lo'o ba, ¿ni sa ña'an ndi'in cha' ña'ansiin ba 'in kuwi' kan', ni sa ña'an ku'ni ba lo'o a? —ndujwin Manoa bra kan'.

Kan' mxkwen angajle kan' 'in yu:

—Ndi'in cha' kulaa ya' kwilyo'oo nchga nan nu niän 'in. Ja ndi'in cha' ko'o mñun, lo'o ja ko'o nan nu lkwi ti tyi'i, lo'o ja ku nan nu ndujwin Ndiose cha' ja ka ku ne'. Ndi'in cha' ku'ni nchga nan nu niän 'in.

Kan' ykwi' Manoa xiya':

—Jñaän ska cha' su'we 'iin, cha' kanuun cha' kuu lo'o ba, lo'o ku'ni xu'we ba ska chivu cha' kuu —ndujwin Manoa 'in angajle.

Kan' mxkwen angajle 'in yu:

—Ni siya kanuñ, ja ka kuñ nan nu nchku wan. Si nchka tii', tka taa chivu kan' cha' ka i' lomstan nu skin cha' 'in Ndiose.

Ja jlyo ti' Manoa cha' angajle nu msu'wa Ndiose cha' kan lka yu kan', chun' su'wa ña'an yu lo'o ska nten ti.

Kan' ykwi' Manoa lo'o angajle kan':

—Katsaa' lyaa 'wa ni sa ña'an naan nu'win, cha' tya ba xu'we 'iin bra nu ka cha' nu nchkwii' lo'o ba ni —ndujwin yu 'in angajle.

—¿Ni cha' nchka ra ti' wan kunan wan rsun sa ña'an naän a?

—ndujwin angajle 'in yu—, chun' lka ran ska cha' nu tukwi' 'a, nu ja

ka ki'ya wan kwenta.

Msñi Manoa ska chivu bra kan', yjwi yu 'in i', cha' ka lomstan 'in Ndiiose cha' skin i' lo ska kee. La nu mdukwi tuun kii' lo kee kan', sa ña'an ngula nan ne' kwan, kan' na'an Manoa lo'o kwilyo'o yu cha' nchkwen angajle kan' ndyaa ne' kwan. Bra ti mdyisti Manoa lo'o kwilyo'o yu lyuu, cha' bra kan' mgii ti' yu cha' wa ykwi' yu lo'o angajle 'in Ndiiose. Bra kan' ykwi' yu lo'o kwilyo'o yu:

—Kajaan ni, chun' wa na'aan 'in Ndiiose —ndujwin yu.

Mxkwen kwilyo'o yu bra kan':

—Si nu nchka ti' Ndiiose kujwi Ni 'ñaan, ja xñi Ni lomstan 'ñaan, lo'o ja katsa' Ni nchga cha' re 'ñaan bra kan' —ndujwin kwilyo'o yu.

Mdijin ska tyempu, chun' ndi'in la kan' mdi'in sñe' nu kuna'an kwilyo'o Manoa. Mstyá nin kuwi' kan', cha' ka naan Sansón. Ngilu kuwi' kan', lo'o msu'wa ya' Ndiiose 'in yu.

Mjwi kwilyo'o Sansón

Basado en Jueces 14:1-19

Bra nu ngwa Sansón ska yu kune', ndiya ti' yu 'in ska nu kuna'an ne' filisteo, lo'o ngwa ti' yu cha' kaja kwilyo'o yu lo'o nu kuna'an kan'. Ytsa' yu 'in sti yu lo'o 'in jya'an yu, lo'o ja mdiya ti' ne' cha' kan', chun' ja ndyaa ña'an ti' nu kuna'an kan' 'in Ndiiose nu lu'u.

Ja jlyo ti' sti yu lo'o jya'an yu cha' nchka ti' Ndiiose cha' kaja kwilyo'o Sansón lo'o ska nu kuna'an ne' filisteo, cha' kaja ña'an xtya Ni ki'ya 'in ne' filisteo, lo'o kujwi yu 'in ne' bra kan'.

Ska loo ti cha' nchka tiye Sansón cha' kaja kwilyo'o yu lo'o nu kuna'an kan'; kan' cha' msu'wa yu 'in sti yu cha' tsaá jñan 'in nu kuna'an kan'. Chun' ndi'in la, tuwiin se'en yaa na'an yu 'in nu kuna'an kan', kan' mdo'o ska kwichi ngwa ti' ku 'in yu. Bra kan' mdiyan Tyi'i Ndiiose chun' Sansón, lo'o ngwa 'in yu yjwi yu 'in kwichi kan' lo'o ya' ti yu; lo'o ja ytsa' yu 'in sti yu ni 'in jya'an yu tñan nu y'ni yu.

Wa tyun tsan ngujwi i', bra kan' ndijyan Sansón cha' kaja kwilyo'o yu lo'o nu kuna'an kan', mdo'o tsuu' yu tu'wa tuwiin cha' tsaá na'an yu 'in kwichi nu yjwi yu. Ne' kijin kwichi kan' na'an yu nsu'wi kwitun lo'o kwiña'. Ngulo yu kwiña' kan' lo'o ya' yu; kan' ndyaa yu tuwiin, ndi'yo yu 'in ran. Bra nu ndyukwa yu 'in sti yu lo'o jya'an yu, mda yu kwiña' kan' yi'o ne', lo'o ja ytsa' yu cha' ne' kijin kwichi ngujwi ngulo yu 'in ran.

La nu mdiyan yu na'an tyi nu kuna'an kan', y'ni Sansón ska ta'a

tyukwi kati tsan, ña'an ti' ngi'ni ne' kwa bra nu ndyiji kwilyo'o ne'. Nu lka sti nu kuna'an kan' y'ni cha' mdiyan kala tyii ta'a su'we nsu'wi yu, cha' tyi'in lo'o yu laja ta'a kan'. Kan' ndujwin Sansón 'in ne' kan': —Chkwiin' ska cha' tukwi lo'o wan ni, lo'o si ka 'wan xkwen wan cha' ñaän laja ne' kati tsan re ni, taän kala tyii ta te' 'wan, lo'o si ja ka 'wan xkwen wan cha' nchkwiin', ta wan kala tyii ta te' ñaän bra kan'.

Kan' mxkwen ne' filisteo kan' 'in yu:

—Chkwii' lyaa cha' tukwi kan' lo'o ba.

Kan' ndujwin Sansón:

—“Laja nu nchku, kan' mdo'o nan ku nten; laja nu ngula ti', kan' mdo'o nan xi.”

Chun' ja ska ne' ngwa 'in ne' xkwen ne' cha' tukwi kan' nu wa ykwi' yu, kan' cha' ndujwin ne' 'in kwilyo'o Sansón:

—Chkwii' lyaa lo'o kwilyo'oo cha' katsa' 'iin, ni sa ña'an ndyo'o cha' tukwi kan', lo'o si ja ku'nii ngwaña'an, tikin ba 'wan lo'o ña'aan na'an tyi stii; mxke' ti' ba cha' msi'ya wan 'wa ndijyan ba cha' kulaa wan nan ndi'ya ba.

Ngwaña'an ngwa cha' lye 'a ynan kwilyo'o Sansón tloo yu, lo'o nchkwi' lo'o yu:

—Msin' tii' nu'win ñaän, ja ndiya tii' ñaän, chun' ja ntsaa' ñaän ni cha' nchka ti' chkwii' cha' tukwi nu ykwii' lo'o ta'a kichen tyi'in.

Kan' mxkwen Sansón 'in:

—Ni ja lya katsaän' 'in stiin lo'o jya'aän, ¿ni cha' lka cha' ndi'in cha' katsaän' 'in nu'win a?

Ti ynan la nu kuna'an kan' tyukwi kati tsan la nu ngwa ta'a 'in ne', lo'o la nu wa mda'a kati tsan, kan' ytsa' Sansón 'in kwilyo'o bra kan', chun' ja mdalo 'a yu cha' ta'a ti nchkwi' nu kuna'an kan' lo'o yu. Bra ti yaa ytsa' kwilyo'o yu 'in ne' ta'a kichen tyi. Kwi' ña'an tsan kan', la nu ti ji ti tsaa kwichaa, yaa ne' filisteo ykwi' lo'o Sansón:

—Nan nu xi 'a kan' lka kwiña', lo'o nu ngula 'a ti' kan' lka kwichi.

Kan' mxkwen Sansón 'in ne':

—Ja ka biya' ti' wan cha' tukwi kan', si ja y'ni wan jwersa lo'o kwilyo'oün cha' mnicha' ñaän.

Bra kan' mdiyan Tyi'i Ndiöse chun' Sansón, kan' cha' yaa yu ska kichen nu naan Askalón. Nde kichen kan' yjwi yu 'in kala tyii ne' filisteo, lo'o msñi yu ste' ne' mda yu 'in ne' nu mxkwen cha' tukwi kan'.

Chun' ndi'in la, bra nu wa mda Sansón te' kan' 'in ne', ngulaa ti'in yu 'in kwilyo'o yu na'an tyi sti lyaa yu. Kan' ndyaa yu na'an tyi sti yu. Msin' 'a ti' yu, cha' mñilyo'o kwilyo'o yu 'in yu, cha' ytsa' cha' tukwi kan' 'in ne' ta'a kichen tyi; kan' cha' ngulaa ti'in yu 'in bra kan'.

Jwersa tnun nu ndi'in 'in Sansón

Basado en Jueces 14:20-16:3

Nu lka sti lyaa Sansón, mda'an cha' tiye yu cha' ja nchka 'a ti' Sansón 'in sñe' yu, kan' cha' mda yu chabiya' xiya' mjwi kwilyo'o nu kuna'an kan' lo'o xka yu ki'yu. La wa mdijin ska tyempu, ndyaan na'an Sansón 'in kwilyo'o yu, lo'o na'an yu cha' wa mda ne' 'in kwilyo'o yu 'in xka yu ki'yu. Msin' 'a ti' yu bra kan', lo'o yaa yu msñi yu snan siyentu kutaa'. Mskan' yu loo je'en ta'a i' kwenta tukwa i', ya' mskan' ka'an yu kitye loo je'en i'. Chun' ndi'in la ngwa'an yu kii' kitye kan'. Ya' ngulaa yu 'in kutaa' kan', ndyaa i' se'en ndukwa trigu 'in ne' filisteo. Ngwaña'an ngwa cha' ka'an 'a trigu, lo'o yka si'yu chi kutun 'in ne', lo'o yka olivu 'in ne', mdikin yu 'in ran.

Ynan ne' filisteo cha' Sansón y'ni yu tñan kan', si'ya cha' msin' 'a ti' yu cha' mda sti lyaa yu 'in kwilyo'o yu xka se'en. Kan' cha' mdiyan ne' filisteo mdikin 'in nu kuna'an kan' lo'o sti. La wa ynan Sansón cha' kan', bra ti yaa yjwi yu 'in ka'an ne' filisteo. Bra kan' yaa yu'wi kutsi' yu ska ne' tu kee nde lo yuu Judá. Chun' ndi'in la yaa ne' filisteo nde Judá cha' xñi ne' 'in Sansón.

Kan' ynicha' ne' Judá 'in ne' filisteo:

—¿Ni cha' ndijyan ra wan xuun wan lo'o ba re a?

Kan' mxkwen ne' filisteo:

—Ndiyan naan ba 'in Sansón, cha' xu'wa yu nchga tñan kuxi nu y'ni yu lo'o ba.

Bra kan' mdyo' ti'in snan mi nten Judá cha' yaa na'an ne' tu kee se'en nsu'wi kutsi' Sansón. Kan' ndujwin ne' 'in Sansón:

—¿Ta ja jlyo tii' cha' ndlo ne' filisteo tñan ñaan a? ¿Ni cha' y'nii lo'o ba ngwaña'an a? Kan' cha' ndijyan 'ya ba 'iin ni, cha' tya ba 'iin ya' ne' filisteo.

Kan' mxkwen Sansón 'in ne':

—Su'we ran, skan' lya wan cha' lo'oñ cha' ja kujwi wan ñaän sikwa.

Kan' mxkwen ne' 'in yu:

—Ja kujwi ba 'iin. Ska ti cha' tya ba 'iin ya' ne' filisteo. Ja la kujwi ba 'iin.

Kan' mskan' ne' 'in yu lo'o tukwa ti rta nu tiji, lo'o yaa lo'o ne' 'in yu

se'en ndi'in ne' filisteo bra kan'.

Bra nu na'an ne' filisteo cha' ndijyan lo'o ne' 'in Sansón ña'an nchkan' ti yu, ndo'o kwan ne' tuwiin loo yu cha' ndiya 'a ti' ne' cha' wa nganun yu. Bra kan' yaan Tyi'i Ndiose chun' Sansón, kan' cha' lo'o jwersa nu nsu'wi 'in yu, kan' msi'yu ku' yu ti rta nu nchkan' yu, ña'an ti' si lka ran ska juun nu wa mkin. Bra kan' msñi yu ska tijyan skwa' tu'wa burru, lo'o ran kan' ta'a yjwi yu 'in ska mi ne' filisteo. Chun' ndi'in la lye 'a ngityi ti' Sansón. Kan' cha' ndujwin yu 'in Ndiose: —Ndiose, nu'win y'nii cha' ngwa y'nñin kanaän 'in cha' wsuun re. ¿Ta kulaa yaa' ñaän kajaän cha' ngityi 'a tiän', lo'o bra kan' tiyuun ya' kontra 'ñaän ni a?

Kan' mstyá Ndiose ska tu tiyuu kiya' kee, ne' kan' mdo'o tyi'a bra kan'. Yi'o Sansón tyi'a kan', lo'o bra ti mjwi jwersa 'in yu xiya', nchka su'we ti' yu bra kan'.

Ngwa ska tsan, yaa Sansón nde kichen Gaza, ska kichen tyi ne' filisteo. Kan' na'an yu 'in ska nu kuna'an tsaa ti', lo'o yaa yija' yu lo'o nu kuna'an kan' ne' ña'an tyi.

La mgii ti' ne' kichen Gaza cha' ndi'in Sansón lo kichen tyi ne', bra ti mdi'in ne' kwan tu'wa lo'oo kichen, cha' ja ka 'a tyo'o Sansón tyaa yu. Lo'o la wa ngwi'ya tla, ndyaa yija' yu na'an tyi nu kuna'an; mda'an cha' tiye ne' kichen cha' la nu wa ki'ya xaa tyo'o yu tyaa yu, lo'o kan' kujwi ne' 'in yu. La mdiya jlu'we tla, mdukwi Sansón mxlyuu yu tu'wa lo'oo kichen; lo'o 'a tyukwa biye nu mxituun 'in ran, mstyá yu 'in ran skun yu, ya' yaa lo'o yu 'in ran ska lo ki'ya nu ndukwa tu'wa kichen Hebrón, cha' ka biya' ti' ne' cha' ja ka xñi ne' 'in yu.

Sansón lo'o Dalila

Basado en Jueces 16:4-30

Chun' ndi'in la, bra kan' mxitukwi ti' Sansón 'in ska nu kuna'an ta'a kichen tyi ne' filisteo nu naan Dalila. Ngwa ska tsan ndyaa ne' nu lka ndloo la 'in ne' filisteo, ndyaa na'an ne' 'in Dalila. Kan' ndujwin ne' 'in:

—Kwiñii lyo'oo 'in Sansón kwa, lo'o kunichaa' lyaa 'in yu la nde ya' ndyiji ra jwersa 'in yu, lo'o sa ña'an ka ku'ni ba kanan 'in yu.

Ngwaña'an ka biya' ti' ba cha' ka 'wa xñi ba 'in yu, lo'o skan' ba 'in yu bra kan'. Si katsaa' 'wa, kwenta skaa ba re ta ba tii xka siyentu tñi plata 'iin kan'.

Ngwa ska tsan ndujwin Dalila 'in Sansón:

—Jñaän ska cha' su'we 'iin, katsaa' lyaa 'ñaän, ¿ni cha' ra ngula 'a tii' a?, lo'o ¿ni sa ña'an ka skan' ne' 'iin cha' ja ka 'a lyaa a?

Mxkwen Sansón bra kan':

—Si nu skan' ne' 'ñaän lo'o kati ti ndya'an nu ti ya'a la ti, ja xu'wi 'a jwersa 'ñaän bra kan'. Lo'o kan' kaän ña'an ti' ska yu ki'yu nu ya ña'an ti.

Ngwaña'an ngwa cha' mdiyan lo'o ne' filisteo kati ti ndya'an nu ya'a ti 'in Dalila cha' skan' 'in Sansón. Ti kulo la wa msu'wa kutsi' Dalila kan' 'in chin' ne' filisteo ne' ña'an 'in. La wa mdyii mskan' nu kuna'an kan' 'in Sansón, kan' msi'ya 'in yu bra kan':

—¿Sansón, tu kujwi ne' filisteo kwa 'iin!

Bra kan' msi'yu ku' yu ti ndya'an nu ya'a kan', ña'an ti' si lka ran ska ti kiche nu wa mkin. Lo'o ja la ytsa' yu la nde ya' ndyiji jwersa kan' 'in yu.

Kan' ndujwin Dalila 'in yu:

—Wa mñilyo'oo 'ñaän xiya' ni'; cha' kwiñi ti lka cha' nchkwii' lo'oñ ni. Jñaän cha' su'we 'iin ni, cha' katsaa' ñi lyaa 'ñaän ni sa ña'an ka 'in ne' skan' ne' 'iin sikwa.

Kan' ndujwin yu 'in:

—Si skan' tsaa ne' 'ñaän, lo'o ti rta nu tiji nu ja ya kunanjo'o 'in ne' siya' ti, ja xu'wi 'a jwersa 'ñaän bra kan', lo'o kaän ña'an ti' ska nten nu ya ña'an ti bra kan'.

Kan' msñi Dalila ti rta tiji, lo'o tsaa 'a mskan' 'in yu. Kan' ndujwin:

—¿Sansón, tu xñi ne' filisteo kwa 'iin ni!

Xiya' msi'yu yu ti rta tiji nu nchkan' yu.

Xka ya' ykwi' Dalila lo'o yu bra kan':

—Wa mñilyo'oo 'ñaän xiya'. Ni, nchka tiän' cha' nu katsaa' ñii 'ñaän sa ña'an ka skan' ne' 'iin sikwa.

Kan' ndujwin yu 'in:

—Si kwiñan wan kati lsu kichan' keän lo'o te' nu nchkwa lo'o kala, lo'o jojo' tukwa yka nu nduun kala kan' lyuu, cha' xñi tukwa tsaa ran lo yuu, ja kaja 'a jwersa 'ñaän bra kan'.

Ngwaña'an y'ni Dalila lo'o yu. Xiya' msi'ya 'in yu:

—¿Sansón, tu kujwi ne' filisteo kwa 'iin ni!

Mxaa ti' Sansón bra kan', lo'o mxka yu yka nduun kala kan'.

Kan' ndujwin Dalila 'in yu:

—¿Ni sa ña'an cha' ngi'ni ra tiyee nchkwii' lo'oñ cha' ndiya 'a tii' 'ñaän a? Wa mda'a snan ya' nu mñilyo'oo 'ñaän ni, lo'o ¿ja ya katsaa'

ñi 'ñaän ni cha' lka nu ngulaa 'a tii' a?

Lye 'a ykwi' nu kuna'an kan' lo'o yu, kwi' lye 'a y'ni lo'o 'in yu, sa ña'an ya' nu ja mdalo 'a yu. Kan' cha' ytsa' yu 'in nu kuna'an kan', ni cha' lka cha' nu ngula 'a ti' yu:

—Ja ya siya' si'yu ne' kichan' keën —ndujwin yu 'in—, chun' Ndiöse ngulo suwi Ni 'ñaän. Si si'yu ne' kichan' keën ni, kana' jwersa 'ñaän bra kan', lo'o kaän ña'an ti' ska yu ki'yu nu ya ña'an ti bra kan'.

La nu mgii ti' Dalila cha' nchkwi' yu cha' nu ñi la lo'o, kan' msi'ya 'in ne' nu lka ndloo la 'in ne' filisteo. Kan' ndujwin 'in ne':

—¡Kwan lya wan! Wa ytsa' Sansón 'ñaän ni, ni cha' lka cha' ngula 'a ti'.

Nu ndlo la tñan 'in ne' filisteo kan' ndi'ya ne' tñi la mdiyan ne' tu na'an tyi Dalila. Bra kan' y'ni Dalila cha' yija' Sansón lo kiya'. Kan' msi'ya 'in ska yu ki'yu cha' si'yu yu kichan' ke Sansón. Kan' msi'ya lo'o 'in yu:

—¡Sansón, tu kujwi ne' filisteo kwa 'iin ni!

Bra nu mxaa ti' Sansón mda'an cha' tiye yu:

—Kwi' ngwa ti ña'an ngwa 'ñaän ta'a snan ya' kan', kwi' ngwaña'an ti lyaän xiya' ni.

Lo'o ja jlyo ti' yu cha' nu wa ngulaa ya' Ndiöse 'in yu. Bra kan' msñi ne' filisteo 'in yu; ngulo ne' kiloo yu. Bra kan' ndyaa lo'o ne' 'in yu nde kichen Gaza, kan' mskan' ne' 'in yu lo'o ska karenan lo ska kee molino nu ndi'in ne' ña'an chkwan, cha' tyijin yu nu ti'í. Kwi' kan' mdyisnan ngisiin kichan' ke yu xiya'.

Ngwa ska tsan mdyo' ti'in ne' filisteo cha' tya ne' xu'we 'in Dagón nu lka jo'o nu tnun la 'in ne', cha' ku'ni tlyu ne' 'in, cha' wa lka Sansón presu, kwi' nu lka kontra 'in ne'. Kan' ndujwin ne':

—Kan lo'o lya wan 'in Sansón kwa, cha' ta yu chin' kwi'ya 'ñaan.

Yaa ti'in ne' 'in Sansón ne' ña'an chkwan kan', cha' ka yu ña'an ti' ska cha' kwijya 'in ne'; kan' wji'in tyuun ne' 'in yu laja se'en nduun tukwa biye. Bra kan' ykwi' Sansón lo'o msu 'in ne' filisteo nu msñi ya' yu:

—Xtyaa 'ñaän se'en nu nduun biye nu msñi tukwa na'an re, cha' ka sñiñ sii' ran.

Kwi' kan' ndi'in ka'an 'a yu ki'yu, lo'o nu kuna'an, lo'o ne' nu lka ndloo la 'in ne' filisteo kan'. Xka na'an la kwan kan', ndukwa sa ya' snan mi yu ki'yu lo'o nu kuna'an nu na'an kwi'ya sa ña'an ngi'ni liye' ti' ne' 'in Sansón.

Bra kan' mjñan Sansón 'in Ndiöse:

—Ndiose nu tlyu la ti, tyu'wi tii' 'ñaän ni, lo'o taa jwersa 'ñaän ni siya xka ya' ti ni. Ngwaña'an jñaän 'iin, Ndiose 'ñaän, cha' xu'waa ne' filisteo re 'ñaän cha' ngulo ne' kiloŭn.

Bra kan' yaa naan Sansón se'en nduun 'a tyukwaa biye kan', lo'o ya' ti yu. La wa msñi yu sii' biye kan', kan' msi'ya yu:

—i'Wan ne' filisteo, kaja lya ta'a wan lo'oŭn ni!

Bra kan' y'ni yu xka jwersa tlyu 'a, mdukwa na'an yu biye kan'; lo'o mlyuu na'an chun' nten nu tñun 'a nchka kan', lo'o chun' nchga nten nu ndi'in kan'. Ka'an la ti ne' filisteo nu yjwi Sansón la ngujwi yu, ke nu yjwi yu la nu yu'wi yu lo chalyuu.

Sansón ngwa wse 'in ne' Israel kala yijan. La nu ngujwi yu, kan' mtsi' ne' 'in yu ne' kwaa 'in jyo'o sti yu nu ngwa naan Manoa.

Cha' 'in Rut, ska nu kuna'an xka la'a tsuu'

Basado en Rut 1:1-2:23; 4:13-17

Bra nu nsu'wi nu nka wse ndlo tñan 'in ne' Israel, ngwa ska jwi'ñan lo yuu kwa. Kan' cha' ska nu ki'yu ne' Belén, se'en lka lo yuu 'in ne' Judá, yaa yu lo yuu 'in ne' Moab, xka la'a tsuu' chku Jordán. Yaa ykwi' yu, lo'o nu kuna'an 'in yu, kwi' lo'o 'a tyukwaa sñe' yu. Yu ki'yu kan' naan Elimelec, nu kuna'an 'in yu naan Noemí, lo'o sñe' yu naan Mahlón, lo'o xka sñe' yu naan Quelión. Mdiyan ne' lo yuu 'in ne' Moab, lo'o kan' nganun ne'.

Elimelec, kwilyo'o Noemí, ngujwi yu bra kan', lo'o kan' nganun nu kuna'an kan' xka ti. 'A tyukwaa sñe' ne' wa mjwi kwilyo'o yu lo'o nu kuna'an ne' Moab. Nu ngwa kwilyo'o ska yu, kan' nu naan Orfa; kwilyo'o xka yu, kan' nu naan Rut. Mdi'in yu la kan' sa ya' tii yijan. Chun' ndi'in la, kan' ngujwi Mahlón lo'o Quelión; 'a tyukwaa nu kuna'an kune' kan' nganun tukwa ne'. Ngwaña'an ngwa cha' wa ngujwi 'a tyukwaa sñe' Noemí, nu ngwa kwilyo'o ayman Elimelec kan'.

Bra kan' mdo'o Noemí lo'o 'a tyukwaa sñe' xiin lo yuu Moab, chun' wa ynan ne' kula cha' wa mdijin jwi'ñan nde kichen tyi ne'. Kan' cha' mdo'o Noemí lo'o sñe' xiin lo yuu se'en mdi'in ne', cha' tyaa ne' nde lo yuu 'in ne' Judá xiya'. Kan' ykwi' Noemí lo'o sñe' xiin:

—Tyaa lya wan na'an tyi sti wan —ndujwin Noemí—. Ndiose ku'ni t'nan ti' Ni 'wan ña'an ti' y'ni t'nan ti' wan 'ñaän lo'o sñe'en' ti s'ni la, lo'o ku'ni Ni cha' kaja xka nu ka kwilyo'o skaa wan chun' ndi'in la. Yku Noemí tloo sñe' xiin. Bra kan' laja nu ynan sñe' xiin, ndujwin ne' 'in jya'an laa ne':

—Ja tyaa ba; nchka ti' ba tsaa ba lo'oo nde kichen tyii —ndujwin 'a tyukwaa nu kuna'an kan'.

Kan' mxkwen Noemí 'in sñe' xiin:

—Tyaa lya wan, sñeën' —ndujwin Noemí—. ¿Ni cha' tsaa ra wan lo'oũn a? Ja nsu'wi 'a sñeën' nu ka ka kwilyo'o wan. Su'we la tyaa wan na'an tyi sti wan.

Ti nyan la sñe' xiin lo'o bra kan'; kan' yku Orfa tyu' tloo jya'an laa, ya' ti mdo'o ndyaa nde na'an tyi sti. Rut kan' nu ti nganun la lo'o Noemí.

Kan' ykwi' Noemí lo'o Rut:

—Ña'an 'aan, wa ndyaa ta'aa xiin nde kichen tyi wan, ndyaa ña'an chun' ndiose 'wan. ¿Ni cha' ra ja tyaa nu'win kichen tyii a?

Kan' mxkwen Rut bra kan':

—Ja jñaan 'ñaän cha' kulaa yaän' 'iin. La se'en nu tsaa, lo'oũn tsa'aän lo'oo; la nde ya' tyi'iin, kan' tyi'iin; kichen tyii, kan' ka kichen tyiin; Ndiöse 'iin, kan' ka Ndiöse 'ñaän —ndujwin Rut.

Bra nu na'an Noemí cha' mstyaa tiye Rut cha' tsaa lo'o, ja ndakiya' 'a ti chkwi' la lo'o Rut cha' tyaa se'en ndi'in sti. Ngwaña'an ngwa cha' yaa ne' su'wa sa ña'an ngala ne' nde kichen Belén xiya'.

Kichen Belén, kan' ndi'in ska yu ki'yu nu naan Booz, nu ti nchka ta'a Elimelec ayman kwilyo'o Noemí.

Bra nu ngala Noemí lo'o Rut nde Belén, wa mdyisnan ne' msi'yu ne' kixin cebada, bra kan' lo'o Rut yaa mxo' kii kixin cebada lo yuu 'in Booz. Bra nu na'an Booz 'in, yaa ynicha' yu 'in nu nka x'nan msu 'in yu:

—¿Ti ka nu lka ra nu kuna'an kwa a? —ndujwin Booz.

Mxkwen x'nan msu kan' 'in Booz:

—Nu kuna'an nu mdo'o nde kichen Moab lo'o Noemí lka, lo'o sñe' xiin Noemí kan' lka nu kuna'an kwa —ndujwin.

Bra kan' yaa ykwi' Booz lo'o Rut:

—Ka kaan ykun' kixin cebada nde re, ña'an bra nu nchka ti tii' kaan. Lo'o si nchka tii' ko'oo tyi'a, ka tsaa yi'oo tyi'a nu nduun ne' te'en kwa 'ñaän.

Mduun xtyin' nu kuna'an kan' tloo Booz bra kan'.

—¿Ni cha' ña'an ra 'ñaän, ni siya lkaän nten nu ndyo'o lo yuu tijyu' 'a a? —ndujwin Rut 'in yu.

Mxkwen Booz bra kan':

—Wa jlyo tiän', ynaän rsun, nchga tñan nu wa y'nii, sa ña'an t'nan 'a

tii' 'in jya'aan laa —ndujwin yu—. Lo'o kwi' ti cha' yaa ña'an tii' 'in Ndiose nu lu'u nu lka Ndiose 'wa re.

Bra nu yku tlya Booz lo'o msu 'in yu, lo'o Rut mda yu nan yku bra kan'. Bra nu wa mdukwi tuun Rut cha' tsaa xo' kii la kixin cebada, kan' ngulo Booz tñan 'in msu 'in yu:

—Ja ta wan cha' msin' ti' 'in nu kuna'an kwa; ta wan cha' tiyuu la chin' kixin cebada nu nsu'wi laja skun kixin nu ndi'ya wan, cha' nu ka ran ykun' 'in nu kuna'an re, lo'o ja ku'ni tla wan 'in si'ya cha' kan'. Ti mxo' kii la Rut kixin cebada, sa ña'an ngwa msiin, lo'o chun' ndi'in la ndyaa na'an tyi jya'an laa. La nu wa na'an Noemí nchga nan nu wa mjwi 'in Rut, cha' yaa ykun' kan', kan' nu ykwi' lo'o sñe' xiin:

—¿La nde ya' y'nii ra tñan ni a? ¿La nde ya' mxo' kii ra ka'an 'a kixin cebada ni a? Su'we 'a ka 'in nten nu mdaya' chin' 'in nu'win.

Ytsa' Rut 'in jya'an laa la nde ya' y'ni tñan, ti ka nu lka x'nan lo yuu kan'.

Ngwaña'an ngwa cha' ti mxo' kii la Rut kixin cebada lo'o msu 'in Booz, sa ña'an mdyii msi'yu ne' kixin cebada.

Chun' ndi'in la mjwi kwilyo'o Booz lo'o Rut, kan' mdi'in ska sñe' nu kuna'an kan', nu ngwa naan Obed. Kan' nu ngwa sti ste' David.

Libro 5

REE NU NDLO TÑAN 'IN NTEN 'IN NDISOSE

NÚM. 5: I y II SAMUEL y I REYES

Serie de Resúmenes de libros del Antiguo

Testamento en el chatino de la zona alta

REE NU NDLO TÑAN

Nchkwi' Ndiose lo'o Samuel

Basado en I Samuel 1:1-2, 6-11, 17-20, 23-24, 26-28; 2:11; 3:1, 3-18

Mdi'in ska yu ki'yu lo yuu Canaán nu ngwa naan Elcana. Tukwa kwilyo'o yu ndiya, ska nu ndi'in sñe', xka nu ja nsu'wi sñe'. Nu ja nsu'wi sñe' kan' naan Ana. Lye 'a ngingan Ana, chun' xka nu kuna'an kwilyo'o Elcana, lye 'a y'ni liye' ti' 'in cha' kaja cha' kasin' ti', lo'o kwi' cha' ka xi'in 'a ti'.

Ngwa ska tsan, bra nu yaa Elcana lo'o 'a tyukwaa kuna'an 'in yu tu'wa laa te' na'an cha' ta lomstan 'in Ndiose, kan' ykwi' Elcana lo'o Ana:

—Ana —ndujwin yu—, ¿ni cha' nganaan ra a? Lo'o, ¿ni cha' ja

nchkuu ra a? ¿Ni cha' xi'in 'a ti' kasiya 'iin a? Ni siya nsu'wi tii sñee', ja kaja nu ndiya ti' 'iin sa ña'an nu ndiya tiän' 'iin. Lo'o Ana yaa ykwi' lo'o Ndiose ska ti, lo'o lye 'a ynan tloo Ndiose. —Ndiose, si nchka tii', ka t'nän tii' 'ñaän cha' nchka xi'in 'a tiän' —ndujwin Ana—. Lo'o tyu'wi tii' 'ñaän, taa ska sñeen' ni; chun' ndi'in la taän 'in cha' ku'ni tñan 'iin sa ña'an chalyuu nu xu'wi. Sti jo'o Elí, kan' nu na'an cha' nginan Ana bra nu mjñan ska xu'we kan' 'in Ndiose. La wa mdyii ykwi' Ana lo'o Ndiose, kan' ykwi' sti jo'o Elí lo'o bra kan':

—Su'we ti tyaa, sñeen' —ndujwin Elí—. Kwi' Ndiose ta nan nu mjñaan 'in Ni.

Ndyaa Ana nde na'an tyi, lo'o ja ngwa xi'in 'a ti' bra kan'.

Ynán Ndiose cha' nu ykwi' Ana; kan' cha' chun' ndi'in la, la nu wa mdijin ska tyempu, bra kan' ngula ska sñe' Ana, nu mstyia nin cha' ngwa naan Samuel.

—Ngwaña'an ka naan kuwi' 'ñaän chun' cha' mjñaän 'in tloo Ndiose —ndujwin Ana.

Ngulu kuwi' kan', lo'o la wa ngulaa yti' yu, kan' yaa lo'o jya'an yu 'in yu ne' lyaa te' na'an 'in Ndiose, se'en ndi'in sti jo'o Elí. Kan' ndujwin Ana kan' 'in sti jo'o Elí:

—Ne' kula —ndujwin—, naän' lkaän nu kuna'an nu mjñan ska cha' 'in Ndiose nu ngwa xkan'. Mjñaän cha' 'in Ni cha' 'in nu lyu' re, lo'o mda Ni nan nu mjñaän 'in Ni. Kan' cha' ni, xnuün 'in nu lyu' re ya' Ndiose sa ña'an bra nu xu'wi yu chalyuu.

Kan' ndya Ana xu'we 'in Ndiose.

Nganun Samuel ne' lyaa te' na'an bra kan', lo'o ngi'ni yu tñan 'in Ndiose, mdaya' yu 'in sti jo'o Elí kan'.

Lo'o ni, tyun 'a yijan nu ja yu'wi 'a nten nu nchkwi' cha' 'in Ndiose nde kichen Israel, ja yu'wi nu katsa' 'in ne' Israel cha' nu nchka ti' Ndiose chkwi' lo'o ne'.

Ngwa ska tla, laja nu laja' Samuel ne' lyaa kan', ynen msi'ya Ndiose 'in yu. Msnan yu yaa yu se'en laja' sti jo'o Elí, kan' ykwi' yu lo'o:

—Nde nduün. ¿Ni cha' nxi'yaa 'ñaän a? —ndujwin Samuel 'in yu kula.

Mxkwen Elí bra kan':

—Ja ya msi'yaän 'iin. Tyaa yijaa' lyaa xiya'.

Kan' ndyaa yija' Samuel xiya'. Xka ya' msi'ya Ndiose 'in yu, ndyaa tukwi yu yaa yu se'en laja' Elí, lo'o ykwi' yu lo'o Elí xiya':

—Nde nduūn. ¿Ni cha' msi'yaa 'ñāān a? —ndujwin yu.

Mxkwen Elí bra kan':

—Sñeēn', ja msi'yaān 'iin. Tyaa yijaa' lyaa —ndujwin Elí.

Kulo kan' nchkwi' Ndiose lo'o Samuel, kan' cha' ja yu'wi lyo yu tyi'i Ndiose.

Mda'a snan ya' msi'ya Ndiose 'in yu, ndyaa tukwi yu yaa yu se'en laja' Elí, lo'o ykwi' yu lo'o xiya':

—Nde nduūn. ¿Ni cha' msi'yaa 'ñāān a? —ndujwin yu.

Bra kan' mgii ti' Elí cha' Ndiose lka nu msi'ya 'in Samuel.

—Sñeēn', tyaa yijaa' lyaa —ndujwin yu kula 'in Samuel—, lo'o si xi'ya ne' 'iin xiya' ni, kan' chkwii': “¿Chkwii' lyaa, X'naān! Naān' nu lkaān tñan 'iin, kunaān cha' nu chkwii'.”

Ndyaa skwa Samuel xiya', ti kwi' se'en ndijya' yu. Chun' ndi'in la msi'ya Ndiose 'in yu, ña'an ti' msi'ya 'in yu nu ngwa ti xkan' la:

—¿Samuel! ¿Samuel! —ndujwin Ni.

Kan' ndujwin Samuel:

—Chkwii' lyaa lo'oūn. Naān' nu lkaān tñan 'iin, kunaān cha' nu chkwii'.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o Samuel:

—Nchka tiān' cha' ka biya' tii' tñan nu ku'niñ tloo nchga nten kwa. Taān nu ti'í 'in nchga nten 'in Elí si'ya sñe' yu nu nka sti jo'o kwa. Ka'an 'a cha' kuxi ngi'ni yu; jlyo ti' Elí cha' kan' lo'o ja nchkwi' yu lo'o sñe' yu siya' ti.

Xka tsan tlya 'a ndyaa tukwi Samuel, mslaa yu tuna'an laa bra kan'. Lo'o ja nchka ti' yu katsa' yu cha' kan' 'in Elí, cha' nu ykwi' Ndiose lo'o yu tla, si'ya cha' ngitsen yu. Kan' cha' msi'ya Elí 'in Samuel, lo'o ynicha' 'in yu:

—Sñeēn' —ndujwin Elí—, ¿ni cha' lka ykwi' Ndiose lo'oo a? Jñāān 'iin cha' ja tukun' su'waa cha' kan' lo'oūn.

Bra kan' ytsa' Samuel 'in yu kula nchga cha' kan', ja ska 'a cha' msu'wa kutsi' yu.

—Kwi' Ni lka Ni X'naān —ndujwin Elí bra kan'—. Ka ku'ni Ni nan ka nu ndiya ti' Ni bra nu nka tiye Ni ku'ni Ni 'in ran.

Lka Samuel wse

Basado en 1 Samuel 3:19—4:4, 10-18; 5:1-4, 6, 11-12; 6:10-13; 7:2-13

Ngulu Samuel, lo'o ti ndi'in Ndiose lo'o yu tyukwi tyempu kan', nchga ne' Israel jlyo ti' ne' cha' ñi 'a nchkwi' yu cha' 'in Ndiose.

Kwi' tyempu kan' mdo'o ne' Israel yaa ne' wsuun lo'o ne' filisteo. Lo'o y'ni ne' filisteo kanan 'in ne' bra kan', lo'o ngujwi ska ya' jakwa mi nten 'in ne' Israel. Bra kan' mskan' su'wa ne' cha', cha' tsa'a lo'o ne' kiña' kti 'in Ndiose laja se'en ndi'in cha' wsuun, lo'o ja ndaya' Ndiose 'in ne' bra kan'. Ngwi'ya ne' filisteo kiña' kti 'in Ndiose, se'en nsu'wi ta'a tyukwaa kee nu nga'an lee nu ngwa'an Ndiose. Laja wsuun kan' yjwi ne' kwenta mi ne' Israel, lo'o 'a tyukwaa sñe' sti jo'o Elí ngujwi yu. Nchga nten nu ja ngujwi, msnan ne' ndyaa ne'. Chun' ndi'in la mdiyan ska yu ki'yu nu mdo'o se'en ngwa wsuun kan', mdiyan ytsa' yu 'in Elí nchga nan nu ngwa.

—Nchga ba re ne' Israel msnan ba 'in ne' filisteo —ndujwin yu kan'—, lo'o ka'an 'a ne' ta'a ba ngujwi ne', lo'o 'a tyukwaa sñee' ngujwi yu; kwi' msñi ne' filisteo kiña' kti kan' 'in Ndiose.

Wa nsu'wi yu kula Elí jakwa yla nsu'wi ti'yun xnan yijan, lo'o wa ngwa kwityiin' yu. Lo'o bra nu ytsa' yu nan nu ngwa 'in kiña' 'in Ndiose 'in yu kula Elí, lye 'a ytsen yu kula kan'; mlyuu yu nde chun' yu, ngutsa tijyan ynin yu, ngujwi yu bra kan'. Ngwa Elí wse kichen tyi tyukwi tu'wa yijan.

Chun' ndi'in la, la wa msñi ne' filisteo kiña' kti 'in Ndiose, yaa lo'o ne' 'in ran nde kichen tyi ne'; ya' mstyaa ne' 'in ran kwi' se'en ti se'en ndukwa Dagón nu lka jo'o x'nan ne'. Bra nu ndyaa tukwi ne' filisteo la xka tsan, na'an ne' cha' nsu Dagón lyuu tloo kiña' kti 'in Ndiose. Bra kan' mxituun ne' 'in Dagón xiya', lo'o mstyaa ne' 'in ran se'en mdukwa ran ti kulo la. Xka tsan, xiya' na'an ne' nsu Dagón lyuu tloo kiña' kti 'in Ndiose. Kan' na'an ne' cha' mtsa skun kwi' ngata ke Dagón; se'en lka chun' ran lo'o sii' ran, kan' se'en nu ja ska ngwa siya' ti.

Kwi' ngwaña'an mdiyan ska kicha nu tla 'a 'in ne' filisteo, lo'o ka'an 'a ne' ngujwi ne'; kan' cha' lye 'a ytsen ne' cha' tyi'in kiña' kti kan' 'in ne' Israel kichen tyi ne'. Bra kan' mñan ree 'in ne' ska carreta kwi. Msñi ne' tukwa kuta nu ti kune' sñe', nu ja ya xtya ne' yka nu xkwa ynin i', kan' mskan' yu carreta cha' jwakii i', laja nu msu'wa ne' sñe' i' ne' lyo'oo. Bra ti mstyaa ne' kiña' kti kan' ne' carreta, lo'o ska lomstan nu ka 'in Ndiose, ya' mda ne' ndyaa i'. Ngwa ti' ne' ña'an ne' si tsa'a i' nde lo yuu 'in ne' Israel, cha' ngwaña'an ka biya' ti' ne' si kwi' ka Ndiose nda nu ti'í 'in ne'. Lo'o ngwaña'an ngwa, ndyaa ñi kuta kan' tuwiin nde kichen tyi ne' Israel; ña'an nsi'ya ti i' msñi ñi i' tuwiin, lo'o nchga nten nu nka ndloo la 'in ne' filisteo, yaa

ña'an ne' chun' carreta kan'. Ngwaña'an ngwa cha' ndya ne' kiña' kti kan' 'in ne' Israel, lo'o ndiya 'a ti' ne' Israel cha' na'an ne' 'in ran xiya'.

Ti ndi'in ne' Israel ya' ne' filisteo bra nu mstyā ne' 'in Samuel cha' ka yu wse. Mdiijin kala yijan ngwa ngwaña'an, lo'o nchga ne' Israel ngwa xi'in 'a ti' ne' cha' nu wa ngulaa ya' Ndiose 'in ne'. Kan' ykwi' Samuel lo'o ne':

—Xi tukwi wan tloo Ndiose nu lu'u tyukwi ti tiye wan —ndujwin yu 'in ne'—; kulo wan nkwin jo'o nu nsu'wi 'wan, lo'o kulaa ya' lya wan ki'ya nu ndi'in 'wan. Jñan wan 'in Ndiose cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'wan, lo'o ngwaña'an kulaa Ni 'wan ya' ne' filisteo.

Bra kan' ngulo ne' Israel nkwin jo'o 'in ne', lo'o mjñan ne' cha' su'we 'in Ndiose xiya'. Bra ti ndyo' ti'in nchga ne' Israel ska kichen nu naan Mizpa, kan' ja yku 'a ne' tyukwi tsan cha' nu y'ni kti ne' tsan kan', lo'o lye 'a mjñan ne' 'in Ndiose cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in ne' si'ya ki'ya nu ndi'in 'in ne'.

Bra nu ynán ne' filisteo cha' ndyo' ti'in ne' Israel nde kichen Mizpa, mda'an cha' tiye ne' cha' ndijyan ne' Israel cha' xuun lo'o ne'. Lo'o ngwaña'an ngwa, cha' bra nu ndi'in ne' Israel nchkwi' ne' lo'o Ndiose, mdiyan ne' filisteo lo'o chkwan cha 'in ne'. Lo'o ne' Israel kan' ni, ni ja lo'o chkwan cha 'in ne', cha' si'i wsuun ndijyan ne'. Bra kan' mdikin Samuel ska slya' cha' ka i' lomstan 'in Ndiose, lo'o mjñan yu 'in Ndiose cha' taya' Ni 'in ne'. Laja nu nchkin lomstan kan', kwen 'a ynen ykwi' ti'yu ne' kwan. Ytsen 'a ne' filisteo, mdyii sendaru 'in ne' msnan skaa yu tukwiin ndyaa yu, lo'o y'ni ne' Israel kanan 'in ne' bra kan'. Ngwaña'an ndaya' Ndiose 'in ne' Israel.

Ngwa Saúl ree ti kulo la 'in ne' Israel

Basado en I Samuel 8:1-9; 9:15-16; 10:1; 11:15;

15:1-16, 22-26, 32-33; 16

La wa kula 'a Samuel, mstyā yu 'in sñe' yu cha' ka yu wse 'in ne' Israel. Lo'o ja y'ni wse kan' sa ña'an nu wa y'ni sti yu ti kulo la, msñi yu tñi bra nu ngi'ni biya' yu ki'ya. Kan' cha' yaa yu kula 'in ne' Israel, yaa ykwi' yu lo'o Samuel:

—Nu'win —ndujwin ne' 'in yu—, cha' wa kulaa, lo'o ja ñi ngi'ni biya' sñee' ki'ya 'wa sa ña'an nu y'nii biyaa' ki'ya 'wa s'ni la; kan' cha' kulo suwii ska nu ka ree nu kulo tñan 'wa, ña'an ti' nsu'wi ree 'in nchga nasiyun nu ndi'in kwi' se'en ti re.

Ja mdiya ti' Samuel cha' nu ykwi' ne' lo'o yu ngwaña'an. Bra kan'

mjñan Samuel 'in Ndiose, lo'o kan' mxkwen Ni 'in yu:

—Kunáan lyaa nchga cha' nu chkwi' ne' lo'oo —ndujwin Ndiose—, cha' si'i nu'win nu msin' ti' ne' 'iin; 'ñaän msin' ti' ne', cha' ja nchka 'a ti' ne' 'ñaän cha' kaän ree 'in ne'.

Bra kan' ngwu'u Ndiose 'in Samuel ti lka nu ngulo suwi Ni cha' ka ree 'in ne' Israel.

—Tyaa, ti kwi' bra nu ni kan ska yu tyi 'in lo yuu 'in Benjamín cha' chkwi' yu lo'oo —ndujwin Ni 'in yu—. Kan' nu ta'aan sete 'in cha' ka yu ree nu ndlo la tñan 'in ne' Israel; kwi' yu kulaa yu 'wan ya' ne' filisteo —ndujwin Ndiose 'in Samuel.

Xka tsan kan' mdiyan ska yu ki'yu nu naan Saúl, sñe' Cis, cha' chkwi' yu lo'o Samuel. Lo'o kan' ykwi' Ndiose lo'o Samuel xiya': —Nde lka yu ki'yu nu ykwiñ' lo'oo —ndujwin Ni—; nde nu kulo tñan 'in ne' Israel ni.

Bra kan' msñi Samuel sete, lo'o mda'an yu 'in ran ke Saúl ña'an ti' ska biya' cha' lka yu nu ngulo suwi Ndiose 'in cha' ka ree 'in ne' Israel.

Ngwa ska tsan ykwi' Samuel lo'o Saúl:

—Ngwaña'an nchkwi' Ndiose lo'oo: “Naän' taän nu ti'í 'in ne' Amalec, chun' mduun ndijin ne' tukwiin loo ne' Israel; lo'o ja mda ne' se'en ndyijin ne' Israel bra nu ndyaan ne' cha' mdo'o ne' nde Egipto. Yaa yjwi lya wan 'in ne' Amalec kwa”, ndujwin Ni. “Lo'o nu ki'yu, lo'o nu kuna'an, lo'o nu xuwe, lo'o kuta 'in ne', lo'o slya' 'in ne', lo'o camello lo'o burru 'in ne'”, ndujwin Ni 'iin.

Lo'o bra kan' mxo' ti'in Saúl tukwa siyentu nsu'wi tii mi yu ki'yu laja nten kan', lo'o yaa yjwi ne' 'in ne' Amalec lo'o mxtyi 'in ne'; lo'o bra kan' ja yjwi ne' 'in Agag, nu lka ree 'in ne' Amalec kan'. Mdiyan lo'o ne' 'in ree kan' nde se'en ndi'in ne' Israel; lo'o slya' nu su'we la ti ña'an, lo'o nchga 'ni nu su'we la ña'an nu ja mslyaa ne' kujwi ne' 'in i' mdiyan lo'o ne' 'in i'.

Kan' ytsa' Ndiose 'in Samuel tñan nu y'ni Saúl. Kan' cha' yaa na'an Samuel 'in Saúl tukwiin ndyaan yu. Kan' ykwi' Saúl lo'o Samuel:

—Wa y'niñ tñan nu ndlo Ndiose 'ñaän cha' ku'niñ ni —ndujwin yu. Ynicha' Samuel 'in yu bra kan':

—Si wa mdukwa cha' nu ykwi' Ndiose lo'oo, ¿ni cha' lka ra lye 'a nsi'ya slya' kwa a? —ndujwin Samuel—. ¿Ni cha' lye 'a ra nsi'ya kuta kwa sikwa a?

Kan' mxkwen Saúl 'in yu kula kan':

—Nde kichen Amalec yaan lo'o ne' 'in i' —ndujwin Saúl—. Lo'o mdiyan lo'o sendaru slya' lo'o kuta nu su'we la ti ña'an cha' ka i' lomstan 'in Ndiose 'ñaan; xka ta la i' ni, wa y'ni tyii ba 'in i'.

—Lo'o nu'win —ndujwin Samuel 'in yu—, ¿ni sa ña'an nxke' tii' cha' ndiya la ti' Ndiose, cha' kan lo'o ne' xu'we 'in Ni a? ¿O ta ndiya la ti' Ni cha' tukwa nten cha' nu nchkwi' Ni a? Kunáan chin' cha' nu nchkwiin' lo'oo ni: ndloo la cha' 'in Ndiose cha' tukwa nten cha' nu nchkwi' Ni ke nu ta ne' xu'we 'in Ni. Ndlaa ya' ne' 'in Ndiose la nu ja ndukwa ne' cha' nu nchkwi' Ni; su'wa lka cha' kan' lo'o nten nu ndukwa cha' 'in ne' laja cha' ku'ni ne' cha' ta'á. Lo'o la nu ku'ni tiji tloo ne' si'ya ska tñan nu ndlo Ndiose, su'wa lka cha' kan' lo'o si ngi'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o —ndujwin Samuel 'in Saúl—. Ni, cha' nu wa ngulaa yaa' cha' nu nchkwi' Ndiose lo'oo, kwi' ngwaña'an wa ngulaa ya' Ni 'iin cha' ja kaa 'aa ree.

Bra kan' mxkwen Saúl 'in Samuel:

—Wa y'niin ska ki'ya lo'o Ndiose chun' cha' ytseñ a'án 'in nten re —ndujwin yu—. Kan' cha' y'niin cha' nu ykwi' ne' lo'oün, lo'o ja mdukwaän tñan nu ngulo Ndiose 'ñaän.

—Wa ngulo Ndiose tñan 'iin cha' ja lkaa 'aa ree 'in ne' Israel —ndujwin Samuel 'in Saúl—, wa mda Ni tñan kan' 'in xka nu su'we la ti ke nu'win. Kan lo'o lya wan 'in ree 'in ne' Amalec nde re —ndujwin Samuel bra kan'.

Lo'o Samuel, cha' ndukwa yu tñan nu ngulo Ndiose 'in yu, yjwi yu 'in ree 'in ne' Amalec bra kan'.

La wa mdiin ska tyempu, kan' ytsa' Ndiose 'in Samuel ti ka nu ka ree 'in ne' Israel tñan loo Saúl. Ytsa' Ni 'in Samuel cha' ska sñe' Isaí, kan' lka yu; ska yu nu lka kichen tyi nde Belén. Kan' cha' yaa Samuel nde kichen Belén bra kan'.

Snu' sñe' Isaí ndi'in, lo'o bra nu na'an Samuel 'in yu nu kula la kan', mda'an cha' tiye yu cha' kan' nu ngulo suwi Ndiose 'in cha' ka ree, chun' tukwin 'a ku' yu, lo'o ndi'ya 'a ña'an yu.

Ykwi' Ndiose lo'o Samuel bra kan':

—Ja ña'aan chun' ti yu, cha' ndi'ya 'a ña'an yu —ndujwin Ni—; ni ja kuwe tii' cha' tukwin 'a ku' yu, cha' ja ngulo suwiin' 'in yu kwa.

Chun' naän', ja ña'aän nan nu ña'an wan, chun' 'wan ña'an wan nan nu ña'an kiloo ti wan; lo'o naän' ni, ña'aän la ne' kasiya 'in nten —ndujwin Ndiose 'in Samuel.

Mdyisnan msi'ya Isaí 'in sñe' yu kwenta skaa yu, sa ña'an mda'a kati

yu; lo'o ni ska yu kan' ja ngulo suwi Ndiose 'in yu. Bra kan' ynicha' Samuel 'in Isaí:

—¿Ta ja ndi'in 'a xka sñee' a?

Mxkwen Isaí 'in yu kula bra kan':

—Ndiya xka nu lyu' la, kan' nu na'ansiin slya' 'wa —ndujwin yu.

—Kuloo tñan cha' tyaan yu —ndujwin Samuel 'in Isaí.

Bra nu ngala yu kune' kan', na'an Samuel cha' ndi'ya 'a ña'an yu, lo'o ytsa' Ndiose 'in yu kula cha' kan' lka nu ngulo suwi Ni. Bra kan' mda'an Samuel sete ke yu kune' kan', yu kan' naan David. Tyukwi ña'aan nu ndyaa nde loo la kan' ndi'in Tyi'i Ndiose Ykwi' lo'o David. Lo'o cha' nu ti lka Saúl ree 'in ne' Israel, kan' cha' ja ngwa xñi David tñan cha' ka yu ree bra ti.

Si'ya cha' ja mdukwa Saúl cha' nchkwi' Ndiose, kan' cha' ngulaa ya' Tyi'i Ni Ykwi' 'in yu, lo'o kan' cha' mda Ni chabiya' cha' msñi ska kwi'in kuxi 'in yu. Mda'an naan yu rmiyu; kan' cha' ngulo yu tñan cha' kan lo'o ne' 'in ska yu nu nchka 'in ndla snen arpa se'en ndi'in yu, chun' bra nu ynán Saúl cha' nganen muska, ngwa su'we la lka 'in yu bra kan'.

Lo'o cha' su'we 'a nchka 'in David ndla yu snen arpa, kan' cha' mdiyan lo'o ne' 'in yu na'an tyi ree Saúl. Ja ya ka jlyo ti' Saúl, cha' wa ngulo suwi Ndiose 'in David, cha' ka yu ree 'in ne' Israel. Ndyaa David cha' kula snen arpa 'in tloo ree kan', lo'o la nu wa ngulaa ya' kwi'in kuxi kan' 'in ree, ndyaa David nde na'an tyi yu cha' ña'ansiin yu slya' 'in sti yu xiya'.

Yjwi David 'in Goliat

Basado en 1 Samuel 17:1-52

Wa mdiya ska tsan ndyo' ti'in nchga ne' filisteo nu xa'an 'a, lo'o ndyo' ti'in ne' nde ska lo nten. Nde kwa ndi'in ne' kan' cha' xuun ne' lo'o ne' Israel. Kwi' ngwaña'an ree Saúl lo'o nchga ne' Israel ndyo' ti'in ne' xka lo nten kwi' se'en ti kan'. Wa ngwa su'we chkwan 'in ne' cha' xuun ne' lo'o ne' filisteo. Ndiya ne' filisteo ska la'a sii' ki'ya, lo'o wa ndiya ne' Israel nde sii' xka la'a ki'ya. Laja ta'a tyukwaa ki'ya kan' nganun ska nten'.

Bra kan' nde loo la se'en ndi'in ne' filisteo, mdo'o ska yu nu tukwin 'a ku' nduun; ti chin' ti cha' ja ndiya snan metru ku' yu. Goliat naan yu kan'. Tnun 'a tu'wa chkwan ngatsi nsu'wi ke yu, lo'o ti kwi' chkwan ngatsi nsu'wi ña'aan chun' yu cha' ja kaja yu; lo'o tukwin 'a yka cha ndukwa ya' yu. Nde loo yu ndijyan ska yu kune' nu mdi'ya

ska chkwan nu xeen 'a loo, cha' ja kujwi cha ne' Israel 'in yu.
Mdyituun Goliat lo nten kan', kwen 'a msi'ya lo'o yu 'in ne' Israel
bra kan':

—Kulo suwi lya wan ska yu ta'a wan nu ka kan yu nde re cha' xuun
yu lo'oũn —ndujwin yu—. Si ka 'in yu ku'ni yu kanan 'ñaän, nchga
ba re kanun ba presu 'wan bra kan', cha' ku'ni ba ña'aan tñan nu
ti'in 'a nu kulo wan 'wa. Ti kwi' ti cha', si naän' ka la 'ñaän ke yu
kan', lo'o ku'niin kanan 'in yu bra kan', 'wan ka wan presu 'wa bra
kan', cha' ku'ni wan tñan nu ti'in 'a 'wa. jBra ti kulo suwi wan ska
nu xuun lo'oũn!

Tyukwi tu'wa tsan tlya lo'o msiin mdo'o tuun Goliat ykwi' yu lo'o
ne' Israel ngwaña'an. La wa ynán ne' cha' nu ykwi' ne' filisteo kan',
ngwa na'aan 'a ti' ne' lo'o ytsen 'a ne' bra kan'.

Ta'a snan yu ki'yu ta'a David nu kula la 'in yu, ndya'an ne' lo'o nten
'in Saúl. Wa ndiya ska tsan ngulo sti David tñan 'in yu cha' tsaa lo'o
yu nan ku ta'a ngula yu. Ngala yu se'en nsu'wi ta'a yu, lo'o ynán yu
cha' nu ykwi' Goliat. Kwi' ngwaña'an na'an yu cha' ngitsen 'a ne'
Israel nchga bra nu nsi'ya yu tlyu kan'; nchka 'a ti' ne' xnan yu'wi
ne' cha' tyaa ne' bra kan'. Kan' cha' nde ña'an ykwi' David lo'o ne'
Israel ta'a yu:

—¿Ti ka nu lka yu filisteo kwa cha' nu ja nduwe 'a ti' 'in Ndiose a?
—ndujwin David 'in ne'—. Ja ndi'in cha' xitsen yu 'in sendaru ñaan
nu nxuun chabiya' 'in Ndiose nu lu'u. Tsa'aän cha' kusuun lo'o yu;
ka 'ñaän kujwiin 'in yu, chun' ti kwi' Ndiose taya' Ni 'ñaän.

Ynán ree Saúl cha' ngwaña'an ykwi' David, kan' cha' ngulo yu tñan
cha' kan David tloo yu. Ndyaa ykwi' David lo'o ree bra kan':

—Ja kutsen wan, naän' tsa'aän kusuun lo'o Goliat kwa —ndujwin
David.

—Ja ka 'iin tsaa kusuun lo'o yu filisteo nu ngula 'a ti' kwa

—ndujwin ree 'in David—, chun' ti kune' 'aa, lo'o yu kwa, wa y'ni
xa'an yu cha' kusuun ti lyu' yu —ndujwin ree.

Mdyisnan mxkwen David 'in ree bra kan':

—Nten nu ndya'an kwan 'in slya' ne' kixin' lkaän, lo'o wa yjwiin
tyun 'a 'ni tla nu ngwa ti' ku'ni cha' kuxi lo'o sa tlyu ti slya' nu
mda'an lo'oũn —ndujwin David 'in ree—. Msñiin tijyan tu'wa 'ni tla
kan', lo'o yjwiin 'in i'. Kwi' ngwaña'an ka ku'niin lo'o yu filisteo
kwa nu nxyi lyo'o 'ñaan chun' wa lkaan sendaru nu nxuun chabiya'
'in Ndiose nu lu'u. Ndiose ngulaa 'ñaän 'in stan' kiya' 'ni tla kan',

lo'o ti kwi' Ndiose kulaa 'ñaän ya' yu filisteo kwa —ndujwin yu kune' kan'.

—Yaa lyaa sikwa. Su'wa ya' Ndiose 'iin —ndujwin ree Saúl 'in yu. Ngwa ti' Saúl ta chkwan tnun tu'wa 'in yu cha' xu'wi chun' David cha' ja kaja cha yu, lo'o ja mslyaa David kwi'ya 'in ran chun' ja ndya'an ti' yu kala' yu 'in ran. Siya' ti msñi David yka tukwin 'in yu. Ndyaa naan yu ka'yu kee xuwe ti tu'wa tu lti, msu'wa yu 'in ran ne' kisu 'in yu, cha' kuun yu 'in ran lo'o ti sla' 'in yu. Msnan yu ndyaa yu se'en nduun yu filisteo bra kan'.

Bra nu na'an yu filisteo 'in David, mstyí lyo'o 'a yu 'in yu chun' ti kune' 'a yu. Ykwi' yu lo'o bra kan':

—¿Ta xne' lkaän, cha' ndijyaan lo'o yka cha' wji'iin 'ñaän a?

—ndujwin yu filisteo—. Tyaan lyaa nde re sikwa, lo'o taän ña'aan tijyaan lo'o kunaa' cha' ku 'ni nu ndukwi kwan, cha' ku 'ni tla nu ndya'an lo yuu —ndujwin yu filisteo 'in David.

Bra ti mxkwen David 'in yu:

—Siye' 'a cha' nchkwi' nu'win, cha' ndiya xtyi wsuun tnun 'iin, lo'o yka cha, lo'o chkwan xeen loo nu chkun' loo —ndujwin David 'in yu—. Sa kan' ti cha', naän' ndijyaän wsuun lo'oo chabiya' 'in Ndiose, ti kwi' Ndiose nu tlyu la nu ynán cha' siye' nu ykwi' nu'win lo'o —ndujwin David 'in yu tlyu kan'—. Ta Ni tyukwi ña'aan nu'win lo yaän' cha' ku'niin kanan 'iin, lo'o chun' ndi'in la ka biya' ti' nchgan nten cha' ndi'in Ndiose lo'o ba re —ndukwin David—. Ku'ni Ndiose ngwaña'an chun' tnun 'a chabiya' ndiya 'in Ni. Taya' Ni 'wa re, lo'o kanun wan tu ya' ba re.

Bra kan' mdyituun yu filisteo cha' tsaan na'an yu 'in David. Bra ti msnan David se'en nduun yu tlyu 'a kan', cha' xuun yu kune' lo'o. Ngulo yu ska kee nu nsu'wi ne' kisu 'in yu, msu'wa yu 'in ran ne' ti sla' 'in yu; nguun yu 'in ran 'in Goliat bra kan'. Mji'in yu kee kan' tu'wa chkan Goliat; mlyuu Goliat lyuu, ngujwi bra kan'. Msnan David ndyaa yu se'en yaa sti Goliat, ndyituun yu chun' Goliat kan'; msñi yu xtyi tlyu 'in, lo'o mdijin ku' yu ke bra kan'. Ngwaña'an ngwa cha' y'ni David kanan 'in yu filisteo lo'o ska kee ti nu nsu'wi ne' ti sla' 'in yu.

La wa na'an ña'aan ta ne' filisteo cha' ngujwi Goliat, kare msnan ne' ndyaa ne' bra kan'. Lo'o kwi' yaa ña'an ne' Israel chun' ne' filisteo kan', lo'o ka'an 'a ne' filisteo yjwi ne' Israel tsan kan'.

**Ngwa kuxi 'in ree Saúl chun' ja mdukwa
yu cha' nu ykwi' Ndiose**

*Basado en 1 Samuel 18:5-12, 20-27; 19:1-3; 20:24, 35-42; 21:1-6;
22:1-4; 24:1-12, 16-20, 22*

Mdiyan ne' Israel xiya', lo'o mda ree Saúl tñan 'in David cha' ka yu ndloo la 'in sendaru 'in ree. Ngala ne' Israel kichen tyi ne' bra kan', lo'o nchga kichen tyi ne' mdo'o ne' kuna'an ndyaa lo kichen, ngala tu'wa ne' cha' ku'ni tnun ne' 'in ree Saúl cha' wa ndyaan yu yaa yu kusuun. Nde lka cha' nu yla tu'wa ne' kuna'an kan':

—Wa yjwi Saúl 'in nten nu msuun lo'oan kwenta mi ne' ska ya'; lo'o David ni, yjwi yu kwenta tii mi nten ska ya' ti.

Msin' 'a ti' Saúl chun' cha' nu wa yla tu'wa ne' ngwaña'an, kan' cha' tsan kan' mdyisnan y'ni xlyaa 'a ree Saúl kan' 'in David.

Wa mdiya ska tsan, ndiya David ngala yu snen arpa 'in yu tloo ree. Siya' ti msñi ree kan' ska yka cha 'in; nguun yu 'in ran 'in David cha' kujwi yu 'in, ngwaña'an ngwa ti' ree. Lo'o David ni, mdo'o ntan yu, lo'o ja ska ngwa 'in yu. Lo'o xiya' ngwa ti' Saúl kujwi 'in yu; ti kwi' ti cha', mdo'o tsuu' David xka la'a. Kan' ntsen Saúl 'in David chun' ngwa biya' ti' cha' ndi'in Ndiose lo'o David, lo'o wa ngulaa ya' Ni 'in Saúl.

Lo'o ndiya ska nu kuna'an sñe' Saúl nu naan Mical, lo'o ndiya 'a ti' Mical kan' 'in David. La wa mjlyo ti' Saúl cha' kan', su'we 'a ngwa tiye ree kan', chun' ngwaña'an ka 'in yu kulo yu tñan 'in David cha' tsaa xuun yu lo'o ne' filisteo, cha' kaja yu bra kan', mske' ti' Saúl. Nde lka cha' nu ykwi' Saúl lo'o sendaru 'in yu bra kan':

—Kitsa' wan 'in David cha' ska loo ti xu'we nu nchka tiän'. Nchka tiän' cha' si'yu ku' yu ska siyentu kijin se'en kti 'in yu ki'yu 'in ne' filisteo, cha' ta yu 'ñaän cha' 'in sñeën'. Ja nchka la tiän' xka la cha' su'we 'in nu kuna'an sñeën' —ndujwin ree.

Bra nu ytsa' sendaru cha' kan' 'in David, su'we 'a ngwa tiye yu cha' ka yu sñe' laa ree. Kan' cha' mdo'o yu ndyaa yu, ndyaa yjwi yu 'in tukwa siyentu yu ki'yu ne' filisteo; mdiyan lo'o yu kijin se'en kti 'in ne', mda yu kijin kan' 'in ree bra kan'. Lo'o mda Saúl 'in Mical, nu kuna'an sñe' yu cha' ka kwilyo'o David.

Lo'o ni, wa ndiya ska yu ki'yu sñe' Saúl nu naan Jonatán. Bra kan' ykwi' Saúl lo'o Jonatán lo'o nchga sendaru 'in yu cha' kujwi ne' 'in David. Lo'o ta'a su'we nsu'wi David lka Jonatán, kan' cha' yaa ytsa' yu 'in David:

—Nehka ti' stiin kujwi 'iin —ndujwin Jonatán—; yaa lyaa xu'wi kutsii' xka se'en. La wa mdijin tukwa snan tsan, tijaan ytsaan' 'iin xiya' si ta stiin chabiya' cha' tyaan xiya', o ta ña'an ti ti msin' 'a ti' yu 'iin.

Yu'wi kutsi' David, lo'o bra kan' ndyaa Jonatán xiya' nde na'an tnun se'en ndi'in Saúl nu lka sti yu, cha' ka biya' ti' yu ni ña'an nda'an cha' tiye sti yu cha' ku'ni lo'o David. Bra ti ngwa biya' ti' yu cha' chañi cha' nehka ti' sti yu kujwi 'in David. Kan' cha' mdo'o yu ndyaa yu se'en ndi'in David, cha' kitsa' yu 'in David cha' xnan lya yu tyo'o yu tu ya' Saúl. Mslaa' yu lo'o ta'a yu, msñi yu skun ta'a yu; ta'a tyukwaa yu kan' ynan yu bra kan', chun' cha' su'we 'a nsu'wi yu. Kan' msñi David tukwiin ndyaa yu, lo'o ndyaa Jonatán nde lo kichen xiya'.

Lo'o ndyaa David tukwiin lo yuu lo nten' wtyi, se'en ja ndi'in nten. Lo'o mdijin yu tu'wa tukwiin se'en ndukwa na'an 'in Ndiose, se'en ndi'in sti jo'o Ahimelec. Ngite' 'a ti' yu, kan' cha' yaa jñan yu jaxlya ku yu 'in sti jo'o kan'. Lo'o jaxlyaa nu nsu'wi nde kwa lka ran nu ndukwa cha' ka lomstan 'in Ndiose. Kan' mda sti jo'o ku yu lo'o ta'a nda'an yu.

Ti ndyaa la David tijyu' sa ña'an ya' ngala yu ska tukee tnun. Nde kwa yu'wi kutsi' yu tyun tsan. La wa mjlyo ti' ta'a ngula yu lo'o xka ta la ta'a yu, mdiyan ne' se'en nsu'wi yu; lo'o ngwaña'an nde loo la ndyo' ti'in xa jakwa siyentu yu ki'yu lo'o yu.

Lo'o kan' ndyaa ykwi' David lo'o yu kula nu lka ree 'in ne' Moab: —Ku'ni wan cha' tlyu ti' 'ñaan, ta wan chabiya' cha' kanun stiin lo'o jya'aan se'en ndi'in wan sa ña'an bra nu ka jlyo ti' wan nan lka nu ku'ni Ndiose lo'oün —ndujwin David 'in ree kan'.

Ndiya ti' ree 'in ne' Moab cha' kan', lo'o nganun ne' kula 'in David lo'o yu tyukwi tyempu nu yu'wi David tukee kan'.

Chun' ndi'in la mdiya nu yjwi' xu'wa 'in David, nu ytsa' 'in Saúl la nde ya' nsu'wi yu; kan' cha' mxo' ti'in Saúl kan' snan mi sendaru cha' tsa naan 'in yu cha' kujwi ne' 'in yu bra kan'. Lo'o la wa ynán David rsun kan', ndyaa yu yu'wi kutsi' yu xka ne' tukee. Laja nu nda'an naan Saúl 'in yu, mdiyan ree kan' ti kwi' tu'wa tukee kan' se'en nsu'wi David. Yaa ree liya' tu'wa tukee kan', lo'o ja jlyo ti' ree cha' ndiya David ne' tukee kan', chun' tu'wa tukee ti ndyaa tukwa yu kula kan'.

Laja nu ndukwa Saúl liya', ngwa ti' sendaru 'in David kujwi 'in ree,

lo'o ja mda David chabiya' ku'ni ne' ngwaña'an. Nan nu y'ni David bra kan', mnan ti ndyaa tuun yu, msi'yu yu chin' tu'wa ste' ree laja nu mdukwa yu liya'. Lo'o Saúl, lo'o sendaru 'in yu, ja mgii ti' ne' cha' wa y'ni David ngwaña'an.

Mdo'o Saúl tu'wa tukee ndyaa yu bra kan'. La wa tijyu' ti chin', mdo'o ña'an David 'in ree kan', lo'o kwen msi'ya yu 'in yu kula kan' bra kan':

—¿Ni cha' nxke' tii' cha' nchka tiän' kujwiin 'iin a? —ndujwin David—. ¡Na'aan 'aan! Tu yaän' nde ndiya chin' tu'wa stee' nu tka msi'yuün tiän ni. Ka kujwiin 'iin si ngwa tiän', lo'o ja ngwa tiyeän kujwiin 'iin. Lo'o ni, ja ska cha' kuxi wa y'niin lo'oo, ¿ni cha' kujwii ra 'ñaän, nka tiyee sikwa a?

La wa ynán Saúl cha' nu ykwi' David, xi'in 'a ngwa tiye yu kula, mxkwen yu 'in David:

—Nu'win, luwi la ndi'in ke ñaän' —ndujwin Saúl—. Naän' ja su'weän siya' ti. Xkwi' cha' su'we wa y'nii lo'oün, ni siya y'niin 'aän cha' kuxi lo'oo. Lo'o ni, wa jlyo tiän' cha' nu'win kaa ree 'in ne' Israel nde loo la.

Mdyii ykwi' Saúl cha' kan', ndyaa yu kula lo'o sendaru 'in yu bra kan'.

Ytsen 'a Saúl la wa jlyo ti' yu cha' wa ngulaa ya' Ndiose 'in yu

Basado en 1 Samuel 28:3-19; 31:1-7

Chun' ndi'in la, wa ngwa su'wa cha' 'in tyun ta ne' filisteo cha' sa tlyu ti xuun ne' lo'o ne' Israel. Bra nu wa na'an Saúl cha' ka'an la ti nten kusuun ndya'an lo'o ne' filisteo, nduwe 'a ti' yu lo'o ytsen 'a yu. Ngwa ti' yu cha' kaja ña'an chkwi' yu lo'o Ndiose; lo'o Ndiose ni, ja mxkwen 'a Ni 'in yu. Lo'o bra kan' ngwa ti' yu kulo tuun yu 'in ayman Samuel nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten ti s'ni la, cha' ngwa ti' yu chkwi' yu lo'o.

Nan wa ngulo Saúl 'in nchga ne' ta'á, nchga nu jo'ó, nu nsu'wi lo yuu kwa. Lo'o ja mdyii nchga ne' kan' mdo'o ne', ti ndiya ti chin' ne'. Kan' cha' ngulo Saúl tñan 'in nten nu nka tñan 'in yu, cha' tsaa naan ne' ska ne' ta'á, chun' ngwa ti' yu chkwi' yu lo'o ayman Samuel. Ytsa' ne' kan' 'in ree cha' nsu'wi ska nu kuna'an ta'á nde kichen Endor; kan' ndyaa Saúl lo'o tukwa ta'a ndya'an yu, y'ni ne' cha' xa'an ña'aan ste' ne', cha' ja xu'wi lyo nten 'in ne', lo'o la wa tla ndyaa naan ne' ín nu kuna'an kan'. Ykwi' Saúl lo'o bra kan':

—Chkwiin' lo'o ayman Samuel, nka tiyeän —ndujwin Saúl 'in nu

ta'á kan'.

Bra kan' msi'ya naan nu kuna'an ta'á 'in kwi'in nu lka ayman Samuel. Lo'o la wa na'an nu kuna'an cha' ndyo'o tukwa ayman kan' ndijyan, lye 'a ytsen; msi'ya 'in ree bra kan':

—¿Ni cha' mñi lyo'oo 'ñaän? ;Ti kwi' ree Saúl lka wan!

—Ja kutseen —ndujwin ree 'in nu kuna'an ta'á—. ¿Nan lka nu wa na'aan a?

Mxkwen nu kuna'an 'in ree:

—Wa na'aän ndijyan ska nu ki'yu nu kula 'a, wa mxeen ska te' jya'a chun' —ndujwin.

Bra ti yu'wi lyo Saúl 'in ayman Samuel, ykwi' lo'o ayman bra kan':

—Lye 'a nduwe tiän' si'ya yu filisteo —ndujwin Saúl—, cha' wa tiyan ti yu cha' xuun yu lo'o ba. Lo'o wa ngulaa ya' Ndiose 'ñaän, ja nxkwen 'a Ni 'ñaän bra nu nchkwiin' lo'o Ni; kan' cha' msi'yaän 'iin cha' katsaa' 'ñaän ni sa ña'an su'we la ku'niin ni.

Kan' ykwi' ayman Samuel lo'o ree:

—Nan wa ngulaa ya' Ndiose 'iin ni, chun' ja mdukwaä cha' nu ykwi' Ni lo'oo, bra nu ngulo Ni tñan 'wan cha' kujwi wan 'in nchga ne' Amalec —ndujwin ayman 'in ree—. Kwi' ngwaña'an la tyaa kujwi ne' filisteo 'iin lo'o nchga sñee', cha' ka David ree tñan loo nu'win —ndujwin ayman Samuel 'in Saúl.

La xka tsan, msuun lo'o ne' filisteo 'in ne' Israel. Laja bra kan' yjwi ne' 'in Jonatán lo'o xa tyukwaa sñe' Saúl. Lye 'a yu'wi cha' wsuun kwi' se'en ti se'en mduun Saúl; lo'o yten kilyaa nu nguun ne' filisteo 'in yu, cha' lye 'a mjwi cha yu. Lo'o bra kan' msñi Saúl mxtyi 'in yu, mxlyuu yu 'in yu cha' 'in ti yu lo chkwän kan', cha' kaja ji yu. La wa na'an ne' Israel cha' ngujwi Saúl lo'o ta'a sñe' yu, nchga ne' mxnun ne' kichen se'en mdi'in ne', msnan ne'. Lo'o mdiyan ne' filisteo cha' tyi'in lo kichen kan'.

Yijan nu ngwa ree David loo la 'in ne' Israel

Basado en 2 Samuel 5:3-4, 10; 7:16; 8:1-14; 11:1-5, 14-21, 27—12:14

La wa ngujwi Saúl, bra kan' ngulo tuun ne' 'in David cha' ka yu ree nu kulo tñan 'in ne'. Wa nsu'wi David kalatyii yijan bra nu mdyisnan yu ndlo yu tñan, lo'o tu'wa yijan ngwa yu ree. Ka'an 'a cha' su'we mda Ndiose 'in yu cha' y'ni yu nchga tñan nu ngulo Ni 'in yu. Wa mdiya ska ya' mskan' Ndiose ska cha' lo'o David:

—Tiya ska bra nde loo la nu tiyan ska nten ta'a nu'win nu kulo tñan 'in nten 'ñaän tyukwi tyempu nde loo la.

Su'we 'a y'ni Ndiose lo'o David lo'o nten 'in yu, cha' nu wa yten yu nchga lo yuu nu wa mskan' Ni cha' lo'o ayman ta'a yu ti s'ni la cha' kaja 'in ne', nu si ndi'in 'a cha' xuun yu si'ya ran. Kwi' ngwaña'an na'ansiin Ni 'in yu nchga se'en mda'an yu.

Wa mdiya ya' nganun ree David kichen Jerusalén, lo'o nchga nten 'in yu wa ndyaa kusuun lo'o ne' Amón. Kwi' tsan kan' ndya'an luwe ree kan' ne' ña'an tnun nu wjñun 'a 'in yu, lo'o kwi' se'en ti kan' na'an yu ska nu kuna'an nu ndi'ya 'a ña'an. Betsabé naan nu kuna'an kan', nu lka kwilyo'o Urías, ska sendaru 'in David nu wa yaa kusuun tijyu'. Ngwa ti' David cha' kaja nu kuna'an kan' 'in yu, chun' ndi'ya 'a ña'an ne'; kan' cha' ngulo yu tñan 'in msu 'in yu cha' tsaa y'ya 'in nu kuna'an kan', lo'o yija' yu lo'o bra kan'. Ndyaa nu kuna'an tu' na'an tyi xiya', lo'o chun' ndi'in la msu'wa rsun 'in David cha' wa nsu'wi sñe'. La nu wa jlyo ti' David cha' kan', bra ti ngulo yu tñan 'in x'nan sendaru 'in yu cha' 'in Urías, kwilyo'o nu kuna'an kan'; nchka ti' David cha' xtya yu 'in Urías nde loo la 'in sendaru 'in yu bra nu tyo'o ne' tsaa ne' kusuun, cha' ja chan kaja Urías ngwaña'an.

La wa ynán David cha' wa ngujiwi Urías, msñi yu 'in Betsabé cha' ka kuna'an 'in yu. Ngula ska nu ki'yu sñe' yu bra kan'. Lo'o ja mdiya 'a ti' Ndiose cha' kuxi nu y'ni David, kan' cha' msu'wa Ni 'in ska yu kula nu nchkwi' lo'o nten chabiya' 'in Ni; Natán naan yu kula nu msu'wa Ni cha' chkwi' lo'o David. Nde lka cha' nu ykwi' yu kula kan' bra nu na'an yu 'in David, ña'an ti' ska kwentu:

—Tukwa nten ndi'in ska kichen, ska yu kuliya' lo'o ska yu ti'i
—ndujwin yu kula—. Ka'an 'a slya', lo'o ka'an 'a kuta yu'wi 'in yu kuliya' kan'; lo'o yu ti'i ni, ska ti slya' kune' mduun 'in yu. Ti ykwi' ti yu wa msi'i yu 'in i' lo'o wa y'ni ku'u yu 'in i'. Su'wa ti ngulu i' lo'o yu ti'i kan' lo'o sñe' yu, ña'an ti' si lka i' ska nu kuna'an sñe' yu nu ndiya 'a ti' yu —ndujwin Natán 'in David—. Wa mdiya ska tsan ngala ska yu nu mdo'o tijyu' tu' na'an tyi yu kuliya'. Lo'o yu kuliya' ni, ja mslyaa yu kujwi yu ska slya' o ta ska kuta nu 'in yu, cha' ku yu nu wa ngala tu' na'an tyi yu; kan' cha' msñi yu slya' kune' 'in yu ti'i kan', cha' ka skwa ku yu nu wa ngala tu' na'an tyi yu.

Mdyii cha' nu ykwi' Natán, bra ti msin' 'a ti' David 'in yu kuliya', ndujwin yu 'in Natán:

—Yu nu wa y'ni cha' kuxi nu ngwaña'an ni, ndi'in cha' tya yu 'in yu ti'i sa ya' jakwa ta sa ña'an yu'wi lyo slya' kune', lo'o kan' ndi'in

cha' kaja yu chun' ja y'ni t'nan ti' yu 'in yu ti'i —ndujwin ree David bra kan'.

Xiya' ykwi' Natán lo'o ree David bra kan':

—Ti kwi' nu'win lka yu kan', lo'o nde lka cha' nu nchkwi' Ndiose nu lka X'naan lo'oo: “Wa mstyaän 'iin cha' kaa ree nu nduun loo la 'in nchga nten ta'a kichen tyii; kwi' wa ngulaän 'iin ya' Saúl. Kuliya' 'a nu'win; tyun 'a kuna'an ndi'in 'iin. ¿Ni cha' ja nnaán cha' nu nchkwiin' lo'o nten chalyuu a? Wa y'nii cha' kuxi re tloün, chun' yjwii 'in Urías cha' kulaa kwilyo'o yu. Kan' cha' ni, lye 'a tyijiin nu ti'í, kwi' ngwaña'an ndi'in cha' kaja yu ki'yu sñee' nu ndi'in 'in lo'o Betsabé.” Sa kwa ti cha' nchkwi' Ndiose lo'oo ni —ndujwin Natán 'in ree David.

**Nchkwi' David cha' Salomón nu lka sñe' yu
ka ree 'in ne' Israel tñan loo ykwi' yu**

*Basado en 2 Samuel 12:15, 24; 15:1-16; 18:6-15, 33;
1 Cr. 28:1-21; 29:1-9, 22-23, 28*

Bra ti msñi kicha 'in sñe' Betsabé, ngujwi bra kan'. La xka yijan ngula xka yu ki'yu sñe' ne'. Mstya ne' nin yu cha' ka naan yu Salomón.

Lo'o mdiya xka sñe' David nu naan Absalón, sñe' xka nu kuna'an 'in yu, chun' tyun 'a kuna'an ndi'in 'in yu. Ndiose ni, wa ngulo suwi Ni 'in Salomón cha' ka yu ree tñan loo sti yu. Lo'o Absalón nchka ti' yu cha' ykwi' yu ka yu ree. Ka yu ree ndla la nchka ti' yu; ja kita 'a yu la sa ña'an bra nu kaja sti yu, nka tiye yu. Kan' cha' mnan ti mxo' ti'in yu nten cha' tyaa xuun yu lo'o sti yu bra kan'. Ja nka tiye ree David cha' xu'wi cha' kusuun 'in yu lo'o sñe' yu; kan' cha' mdo'o yu kichen Jerusalén, msnan yu ndyaa yu nde xka kichen tijyu'. Absalón lo'o ta'a nda'an yu mda'an ña'an chun' sendaru 'in David, mdukwa ne' 'in yu ska ne' xo'o tnun, se'en lye 'a ndukwa yka. Msuun ta'a ne' nde kwa bra kan', lo'o mdyii nten 'in Absalón msnan yu'wi ne' cha' wa y'ni nten 'in David kanan 'in ne'. Mdukwa Absalón chun' ska mlyaa bra nu ndyaa yu kare, lo'o nchkan' yu'wi kichan' ke yu laja stan' yka bra nu mdijin yu ne' ska yka nu tñan ti ndukwi stan'. Bra kan' mdiyan ska sendaru 'in David, na'an yu cha' ndukwi ndijin Absalón lo yka; yjwi yu 'in yu bra kan'. Xi'in 'a ti' David la wa ynán yu cha' wa ngujwi sñe' yu. Chun' ndi'in la, ndyaa yu nde kichen Jerusalén xiya'.

Bra nu wa kula 'a ree David, msi'ya yu 'in nchga nu lka tñan ña'an

lo yuu 'in ne' Israel, msi'ya yu 'in nchga sendaru 'in yu, cha' kan ne' nde Jerusalén. Bra nu ndyo' ti'in nchga ne', ykwi' David lo'o ne':
 —'Wan, yu ta'aän, kunán wan chin' cha' nu chkwiñ' lo'o wan
 —ndujwin David 'in ne'—. Nu ngwa ti s'ni, ngwa tiän' kwiñaän ska na'an tnun se'en ka ku'ni tnuan 'in Ndiose. Wa mxoñ' ti'iin nchga nan cha' tya' na'an kan'. Lo'o ykwi' Ndiose lo'oñ bra kan': “Ja kaja chabiya' 'iin kwiñaan na'an nu cha' 'ñaän, chun' lkaa ska nten nu wa y'ni 'a cha' wsuun, lo'o wa yjwii 'in ka'an 'a nten”, ndujwin Ni 'ñaän. Naän' ni, nu ngwa ti kulo la ngulo suwi Ni 'ñaän cha' kaän ree nu ka ndloo la 'in ne' Israel nchga yijan. Wa na'an Ni nchga sñe' stiin, lo'o ngulo suwi Ni 'ñaän bra kan'. Lo'o ni, wa jlyo ti' wan cha' wa ka'an 'a sñiën' mda Ni 'ñaän. Lo'o Ndiose ni, wa ngulo suwi Ni 'in Salomón nu lka sñeën' cha' tyukwa yu se'en nu su'we 'a ña'an, cha' kulo yu tñan 'in ne' Israel tñan loñ. Nde ña'an ytsa' Ni 'ñaän bra kan': “Salomón nu lka sñee', kan' nu kwiñan na'an 'ñaän. Skaän' cha' lo'o yu cha' ka yu loo la 'in ne' nchga yijan nde loo la, ska ti si ki'ya yu kwenta 'in nchga tñan nu kuloñ 'in yu. Jlyo tiän' cha' ngwaña'an nka tiye yu ngi'ni yu ni”, ndujwin Ni 'ñaän.
 Ykwi' ree lo'o Salomón sñe' yu bra kan':
 —Nu'win Salomón, sñeën', ku'ni tnun 'in Ndiose 'ñaän, naän' nu lkaän stii —ndujwin David—. Ku'nii nchga tñan nu kulo Ni 'iin lo'o tyukwi ti tiyee lo'o tyukwi jwersa 'iin —ndujwin—, chun' wa jlyo ti' Ni sa ña'an nda'an cha' tiye nchga nten, wa ndi'ya Ni kwenta sa ña'an nka tiyee ku'nian ta'aan. Tyija lyoo Ndiose 'in nu'win si nu tsaa naan 'in Ni, lo'o kulaa ya' Ni 'iin siya' ti si nu xi'in chuun' 'in Ni. Ki'yaa kwenta sikwa —ndujwin, —cha' Ndiose ngulo suwi Ni 'iin cha' kwiñaan na'an se'en ku'ni tnun nten 'in Ni; kan' cha' ndi'in cha' kaa ngula tiyee ni, lo'o ndi'in cha' ka ngula tii' cha' ka tñan kan'. Mdyii cha' nu ykwi' David lo'o Salomón.
 Wa kula 'a ree David ni, bra kan' mstyä yu 'in Salomón nu lka sñe' yu cha' ka yu ree tñan loo yu. Kan' mda yu 'in yu kune' kan' nchga yka, nchga kee, nchga chkwan nu wa mxo' ti'in yu cha' tya' na'an tnun 'in Ndiose. Lo'o nu lka yu kula 'in nchga ta ne' Israel, lo'o nchga yu ki'yu nu ndi'in kwilyo'o lo'o sñe', mda ne' oro lo'o plata lo'o chkwan lo'o chkwan ngatsi lo'o kee xaa cha' ka ran lomstan nu tya' na'an 'in Ndiose. Nchga ne' Israel su'we 'a nka tiye ne' bra kan', chun' nu xu'we ti mda ne' nchga nan nu kunanjo'o cha' tya' na'an kwi nu ka na'an 'in Ndiose.

Chun' ndi'in la chin' ngujwi David bra kan'.

**Ka'an 'a cha' tiya mjwi 'in Salomón, chun' nu
mjñan yu 'in ran 'in Ndiose**

Basado en 1 Reyes 3:5-14, 16-22, 24-28

Chun' ndi'in la, la wa nganun su'we cha' 'in Salomón cha' lka yu ree, cha' kulo yu tñan 'in nchga ne' Israel, wa mdiya ska tsan nu mdo'o tukwa Ndiose tloo yu laja sla yu. Ykwi' Ni lo'o yu bra kan': —Wjñaan 'ñaän ni nan ka nu nchka la tii' cha' kaja 'iin, lo'o taän 'in ran 'iin bra kan' —ndujwin Ndiose 'in yu.

Mxkwen ree Salomón 'in Ndiose bra kan':

—Ndiose X'naän —ndujwin—, tñan 'iin ngi'niin. Wa mstyaa 'ñaän cha' lkaän ree tñan loo David nu ngwa stiin, lo'o ti kuneen' 'aän. Nchga tsan ndi'iin tloo nchga ne' Israel re, ti kwi' nten nu wa ngulo suwii cha' ka nten 'iin —ndujwin ree 'in Ndiose—. Kan' cha' njñaän 'iin cha' taa ka'an 'a cha' tiya 'ñaän, cha' ka 'ñaän ku'niin biyaän' nchga cha' nu ndi'in 'in nten 'iin, cha' ka biya' tiän' ni sa ña'an lka ska cha' kuxi, lo'o ni sa ña'an lka ska cha' su'we.

Ndiya 'a ti' Ndiose cha' mjñan ree cha' kan' 'in Ni. Ykwi' Ni lo'o yu xiya':

—Wa y'niin nchga cha' nu mjñaan 'ñaän —ndujwin Ndiose—, chun' mjñaan cha' tiya 'ñaän, cha' su'we la ka ku'nii biyaa' nchga cha' nu ndi'in 'in ne' kwa; lo'o ja ya mjñaan 'ñaän cha' ka'an 'a yijan xu'wii chalyuu, ja mjñaan 'ñaän ka'an 'a cha' kuliya' cha' kaja 'iin —ndujwin Ndiose 'in ree—. Kan' cha' wa msu'waän cha' tiya ne' kasiya 'iin, cha' ka biya' tii' nchga cha'. Ja ya xu'wi ska ree chalyuu nu tiya 'a ngwaña'an, ti kwi' ti cha' ja kaja 'a xka ree nu ka 'in ngwaña'an nde loo la. Lo'o ja kuwe tii', ti taän laän nchga cha' nu ja mjñaan 'ñaän: kaa kuliya' 'aa, lo'o lye 'a ku'ni tnun nten 'iin. Lo'o ja xu'wi 'a xka la ree tyukwi ña'aan chalyuu nu ka su'wa lo'oo, nchga yijan nu ti xu'wii laa lo chalyuu.

Kan' lka cha' ynán ree la nu ykwi' Ndiose lo'o laja sla yu.

Chun' ndi'in la, mdiyan tukwa nu kuna'an tsaa ti' tloo ree. Ta'a tyukwaa nu kuna'an kan' ndi'ya kuwi' kune' 'in. Sñe' ska nu kuna'an kan', ti lu'u; sñe' xka nu kuna'an kan', wa ngujwi. Ykwi' ska nu kuna'an kan' lo'o ree bra kan':

—¡Ne' kula! —ndujwin—, naän' lo'o nu kuna'an re ndi'in ba ska ti ne' ña'an, lo'o ngula ska sñiän'. La mda'a snan tsan, kan' ngula xka sñe' nu kuna'an re, lo'o tukwa ti ba ndi'in ba ne' ña'an kan'; ja

tukwin la ndi'in lo'o ba —ndujwin nu kuna'an kan' 'in ree—. Wa mdiya ska tla ngujwi sñe' nu kuna'an re chun' mskwa lo'o 'in kuwi'. Ndyaa tukwi nu kuna'an re bra kan' laja nu ti lajaän', ngusñi sñiën' nu mskwa nde siin' lo'o msty'a 'in kuwi' nde sii' ykwi'. Kuwi' nu wa ngujwi kan', msty'a nde siin' bra kan' —ndujwin nu kuna'an kan' 'in ree—. Bra nu mxaa tiän' tlya cha' taän kati' sñiën', na'aän cha' wa ngujwi yu. Chun' ndi'in la, na'aän kwi'yaän su'weën laän 'in kuwi', lo'o ndi'yaän kwenta cha' si'i sñiën' lka kuwi'.

Bra ti mxkwen xka nu kuna'an kan' 'in:

—Kwiñi 'a cha' kan'. ¡Sñiën' lka nu lu'u re, lo'o sñee' lka nu wa ngujwi!

Lo'o xiya' ykwi' nu kuna'an nu wa ykwi' ti kulo:

—¡Si'i nan! ¡Sñe' nu'win lka nu wa ngujwi, lo'o sñiën' lka nu ti lu'u! Ngwaña'an msuun ta'a nu kuna'an tloo ree.

Kan' cha', ngulo ree tñan 'in ska sendaru 'in yu:

—Yaa y'ya ska xtyi cha' tyijin ku' kuwi' re nu ti lu'u, bra kan' taa ska jlu'we kuwi' kan' 'in skaa ne' re —ndujwin ree.

Bra ti msi'ya nu kuna'an nu chañi cha' lka jya'an kuwi' nu ti lu'u, msi'ya 'in ree bra kan', chun' ndiya 'a ti' 'in sñe':

—¡Ne' kula! Taa lyaa sñiën' 'in nu kuna'an re, su'we la, cha' ja kujwi wan 'in.

Bra ti mxkwen xka nu kuna'an:

—Si'yu ku' wan 'in kuwi' cha' ja kanun kuwi' lo'o'ün, lo'o ja kanun lo'o nu kuna'an re —ndujwin nu kuna'an nu ykwi' ti kulo la bra kan'.

Lo'o bra kan' ngulo ree tñan 'in nten 'in:

—Ta wan kuwi' re 'in nu kuna'an nu ja nchka ti' cha' xi'yu ku' kuwi'. Ti kwi' kan' nu chañi la lka jya'an.

Su'we 'a ngwa tiye nu kuna'an ndyaa lo'o sñe' bra kan'.

Bra nu ynán ne' kichen, ne' Israel, ni sa ña'an ngwa y'ni biya' ree cha' 'in nu kuna'an kan', mdyisnan ne' su'we 'a nchkwi' ne' cha' 'in ree, chun' ngwa biya' ti' ne' cha' Ndiose lka nu wa nda cha' tiya 'in yu cha' ngwaña'an ku'ni biya' yu 'in nten.

**Ngwiñan Salomón ska laa tnun cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose,
lo'o chun' ndi'in la mdo'o tsuu' yu tukwiin 'in Ni**

Basado en 1 Reyes 5:5—6:38; 7:13-51; 8:1-6, 10-11, 65-66; 11:1-13
Tyempu nu ngwa Salomón ree, mdyisnan ngwiñan yu ska laa kwi.
Laa te' na'an kan' ni, kan' nu ndya' xkwi' lo'o kijin lo'o ka' ti; lo'o

ni, nka cha' kwiñan ne' ska laa tnun nu tya' lo'o xkwi' kee lo'o xkwi' yka jwñun. Kan' cha' msi'ya Salomón 'in nten xka nasiyun cha' kan ne' kwenta mi ne', cha' ku'ni ne' tñan, cha' tya' laa kan'. Lo'o ti ngulo la ree tñan 'in xa kala tyii mi nten 'in ne' Israel; lo'o snan mi nten nu lka tyi ngwa ne' x'nan nten nu ngi'ni tñan kan'.

Bra nu mda'a kati yijan ya' nu mdyii ngwiñan ne' laa kwi kan', bra nu mdyisnan ne' y'ni xu'we ne' 'in ran, bra kan' msu'wa ne' oro ña'an ne' lyaa kwi kan'. Lo'o laa kwi kan' ni, ndya' nan ti kwi' sa ña'an nu ndya' laa te' na'an kan'. Kwi' ndukwi te' jlu'we la na'an cha' lka ran ña'an ti' tukwa kwartu. Lo'o mstyaa ne' msaa ne' ran ña'an ti' nu nsu'wi msaa ne' lyaa te' na'an nu ndya' ti kulo la.

Bra wa mdyii ngwa tñan kan', mxo' ti'in ree Salomón 'in nchga ne' Israel cha' ku'ni ne' ta'a 'in laa kwi kan'. Bra kan' ngulo ree Salomón tñan 'in sti jo'o cha' tyaa 'ya nchga nan kti nu ndi'in ne' te' na'an kan'. Lo'o bra wa ndyaa 'ya ne' kiña' kti kan', mstyaa ne' 'in ran ne' lyaa kwi nu tka ndya' kan'; lo'o bra kan' msa'an ne' lyaa kan' nsu'wi xaa luwi 'in Ndiose. Lo'o nten nu nduun chun' laa kan' mdiya 'a ti' ne' mdi'in ne'. Kan' cha' yla ne' kantu cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose. Lo'o bra kan' mjñan ree Salomón lkwan 'in Ndiose cha' 'in laa kwi nu tka ndya' ti kan'. Lo'o nchga sti jo'o nu ndi'in kan' mdikin ne' tyun 'a mi slya'; kwi' ngwaña'an mdikin ne' toro cha' ngwa i' lomstan 'in Ndiose. Lo'o nchga ne' kan' mdiya 'a ti' ne' cha' 'in cha' su'we nu wa mda Ndiose 'in ne'; ti kwi' mdiya 'a ti' ne' cha' su'we nu ngi'ni ree nu lka ndloo 'in ne'.

Bra nu yu'wi ree Salomón chalyuu ni, kan' mdiya 'a ti' yu 'in tyun 'a nu kuna'an nu mdo'o tijyu', nu ja ndyaa ña'an ti' 'in Ndiose siya' ti. Lo'o la nu wa kula yu, kan' ndatsa 'a nu kuna'an kan' 'in yu cha' ku'ni tnun yu 'in ndiose 'in ne'; ngwaña'an y'ni ne' cha' mdo'o tijyu' yu 'in Ndiose ykwi' bra kan'. Lo'o ree kan', y'ni yu cha' ndya' tyun 'a laa cha' 'in ndiose 'in nu kuna'an kan'. Cha' y'ni yu ngwaña'an, kan' cha' msin' 'a ti' Ndiose 'in yu, lo'o kan' cha' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Lo'o ni, cha' nu ja mdukwaa cha' nu mskañ' lo'oo —ndujwin Ni 'in ree—, lo'o ja y'nii nchga tñan nu mdaän 'iin, kan' cha' ja taän 'a chabiya' cha' ti kaa ree nu ndloo la 'in nten; kwi' ngwaña'an sñee', ja ndi'in 'a cha' ti ka yu ree —ndujwin Ni—. Ska ti cha', ja ku'niin ngwaña'an bra nu ti lu'uu, si'ya cha' su'we 'a ngwa tiyeen na'aän 'in David nu ngwa stii. Kan' cha' bra nu kajaa ni, kan' kanun sñee' cha' ka ree tñan loo, ni siya kwi' yu ka yu ndloo tukwa ta ti nten ta'a

wan: nu lka nten 'in Judá lo'o nten 'in Benjamín; lo'o xa tyii ta nten ta'a wan, tyu'wi xka ree 'in ne'.

Ngwaña'an ytsa' Ndiose 'in Salomón.

Libro 6

NTEN NU MDIJIN RSUN 'IN NDISOSE
Serie de Resúmenes de Libros del ANTIGUO
TESTAMENTO en el chatino de la zona alta
NÚM. 6:1 y II REYES - EZEQUIEL
NTEN NU MDIJIN RSUN 'IN NDISOSE

Ni, wa lka ndi'in tukwa ta ree

Basado en 1 Reyes 11:43; 12:17, 20, 26-30; 14:22-24, 30-31; 15:1-3, 6, 8, 11-14, 25—16:33

Kwi' ngwaña'an ngwa, ña'an ti' nu wa ykwi' Ndiose nu ngwa ti kulo la, bra nu wa ngujwi ree Salomón, kan' nganun sñe' yu tñan loo yu. Lo'o ree Roboam nu lka sñe' Salomón kan', ngwa yu kan' ndloo la 'in tukwa ta ti ne' kan', kwi' nu lka nten 'in Benjamín lo'o nten 'in Judá; sa kan' ti nten ngwa yu ndloo la 'in. Lo'o lo yuu se'en nu mdi'in ne' kan' ngwa naan lo yuu Judá.

Lo'o xka ree nu lka Jeroboam, kan' nu ngwa ndloo la 'in xa tyii ta nten nu lka ne' Israel. Lo'o ña'aan lo yuu se'en ngulo ree kan' tñan ngwa naan lo yuu Israel.

Nde ña'an ngwa, cha' tukwa ti yu ki'yu kan' ngwa yu ndloo la 'in nchga ne' Israel, ni siya wa ngwa tukwa ta ne'. Lo'o lye 'a na'an ti'í ne' 'in ta'a ne' kan', sa ña'an bra nu ti yu'wi ne' lo chalyuu.

Kwi' ngwaña'an, laa tlyu nu ngwiñan nu ngwa ayman Salomón kan', kwi' laa tlyu kan' ndukwa ran kichen nu naan Jerusalén, se'en lka lo yuu 'in Judá. Lo'o ne' Israel, lo'o ne' Judá, nchga ne' kan' y'ni tnun ne' 'in Ndiose nde Jerusalén; mda'an lo'o ne' kan' lomstan 'in Ni cha' su'we 'a ka tiye ne' ña'an ne' 'in Ni. Lo'o kan' cha' msin' 'a ti' nu lka ree Jeroboam cha' lo'o nten 'in yu ngi'ni ne' ngwaña'an. Lo'o ree kan' ni, ngulo yu tñan cha' ndya' tukwa xkeru nu lka xkwi' oro, cha' ku'ni tnun ne' 'in ran ña'an ti' si lka ran ndiose, cha' ja tsaa 'a ne' lo yuu 'in Judá. Chun' ndi'in la, ndyaa lo'o yu 'in ran ya' mstyaa yu 'in ska ran mdukwa ska lo ki'ya, lo'o xka ran mdukwa xka lo ki'ya, ta'a tyukwaa tu'wa yuu se'en ndlo yu tñan. Bra kan' ykwi' yu lo'o nten:

—i'Wan, ne' Israel, nde ndiya ndiose nu ku'ni tnun wan; nde lka nu ngulaa 'in ayman kula 'ñaan ya' ne' Egipto s'ni! —ndujwin ree Jeroboam.

Lo'o ngwaña'an ngwa cha' y'ni ree kan' cha' yten nten 'in yu se'en y'ni ne' nchga loo cha' kuxi, cha' bra kan' mdyisnan ne' y'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o kan'.

Lo'o lo yuu 'in Judá, se'en nu ngwa ree Roboam kan' ndloo la 'in nchga nten, lo'o mdyisnan ne' kan' mstyá la ne' nkwin jo'o nchga lo ki'ya nu ndukwa kwi' se'en ti, cha' ku'ni tnun ne' 'in nkwin kan' ña'an ti' si lka ran ndiose 'in ne'. Lo'o ja ykwi' ree Roboam lo'o ne' siya' ti, cha' ja ku'ni ne' cha' kuxi nu ngi'ni ne'.

Bra kan' ti lye la ndi'in cha' kusuun 'in ree Roboam kan' lo'o Jeroboam nu lka ndloo la 'in xka ta nten kan'. Lo'o la wa ngujwi ree Roboam kan', bra kan' nganun sñe' yu nu lka Abiam tñan loo yu, cha' lka yu ree. Ti kwi' ti cha' kuxi kan' mdyisnan ree kan' y'ni yu bra kan', ña'an ti' cha' kuxi nu wa y'ni sti yu. Nde loo la ndi'in sñe' Abiam nu ngwa naan Asa, lo'o la wa ngujwi sti, bra kan' nganun Asa nu lka sñe' Abiam tñan loo yu. Lo'o ree Asa ni, kan' nu y'ni tñan nu su'we 'a. Kwi' ree kan' ngulo yu tñan cha' ngutin nchga nkwin jo'o nu nsu'wi nde Judá; lo'o kan' cha' su'we 'a y'ni Ndiöse lo'o yu, lye 'a ndaya' Ni 'in yu.

Bra nu ngujwi ree Jeroboam, bra kan' ngwa sñe' yu ree nu ngwa ndloo la 'in ne' Israel. Kwi' ngwaña'an ree kan', ti kwi' ti cha' kuxi y'ni yu ña'an ti' tñan kuxi nu wa y'ni sti yu. Lo'o chun' ndi'in la yjwi ska nten nu naan Basa 'in ree kan'; ska yu kwa tyi lka Basa kan'. Ngwa ti ña'an ngujwi ree bra kan'; kwi' yu nu lka Basa kan' nganun tñan loo yu bra kan'. Lo'o ree Basa mdyisnan yu yjwi yu 'in nchga sñe' jyo'o Jeroboam. La wa mdijin ka'an 'a yijan, ngujwi yu kula ree Basa kan'; bra kan' nganun sñe' yu tñan loo yu. Ti kwi' ti cha' sñe' ree kan' ni, xi'i ti ngwa yu ndloo la 'in ne', chun' bra ti yjwi nten 'in yu; lo'o nten nu yjwi 'in yu ni, ti ykwi' ti yu kan' yten yu tñan loo yu bra kan'. Kwi' ngwaña'an yjwi ne' 'in ka'an 'a ree Israel.

La wa mdijin ka'an tyempu, bra kan' yten ska yu ki'yu nu naan Acab cha' ka yu ree. Bra ti mdyisnan yu y'ni yu ka'an 'a cha' kuxi tloo Ndiöse, kwi' sa ña'an ti' nu wa y'ni ayman ree Jeroboam kan'; lye la ti y'ni yu cha' kuxi ke xka ta la ree nu yu'wi ti s'ni la. Y'ni yu cha' mjwi kwilyo'o yu lo'o Jezabel, sñe' Et-baal nu ngwa ree 'in ne' Sidón; lo'o kan' y'ni ree Acab kan' tñan cha' 'in jo'o Baal, kwi'

ngwaña'an y'ni tnun 'a yu 'in nkwin kan'. Lo'o nde kichen Samaria ngwiñan yu ska laa cha' 'in jo'o Baal kan'; kwi' ngwaña'an ngwiñan la yu xka nkwin jo'o nu naan Asera, cha' ku'ni tnun yu 'in ran.

Nda Ndiose nan yku Elía, ska yu nu su'we 'a nchkwi' cha' 'in Ni
Basado en 1 Reyes 17

Msi'ya Ndiose 'in ska yu kula nu naan Elía, cha' chkwi' yu nchga cha' nu nchka ti' Ndiose. Bra kan' ngulo Ndiose tñan 'in yu cha' tsaa ykwi' yu lo'o ree Acab. Lo'o bra ti yaa Elía ykwi' yu lo'o ree kan':
—Ndiyjaän katsaän' 'iin ska cha'. Ña'an ti' cha' chañi cha' lu'u Ndiose 'in ne' Israel, ngwaña'an lka cha' ñi 'a cha' nu nchkwiin' re: Ndiose 'ñaän, ndujwin Ni cha' ja ki'ya 'a tyoo lo'o ja ki'ya 'a kwa' lo yuu re sa ña'an bra nu chkwiin' lo'oo xiya' —ndujwin Elía.

Lo'o bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Elía xiya':

—Tyoo'oo lyaa nde re, yaa lyaa xu'wi kutsii' nde tu tii Querit nu lka xka la'a tsuu' chku Jordán kwa. Ka ko'oo tyi'a nu nsu'wi tu tii kan', lo'o naän' su'waän ka'an 'a kiñi chkaa cha' kan lo'o i' nan nu kuu la se'en ndi'iin —ndujwin Ndiose 'in Elía.

Lo'o Elía kan', y'ni yu nchga tñan nu ngulo Ndiose 'in yu. Bra kan' yaa yu mdi'in yu tu'wa tu tii nu naan Querit; kwi' chkaa kan' yan lo'o i' kuna' lo'o jaxlya cha' ku yu tlya lo'o msiin, lo'o yi'o yu tyi'a tu tii kan'.

La wa tyun 'a tsan mdi'in yu, bra kan' mtyi tu tii cha' ja ngwi'ya 'a tyoo. Bra kan' ykwi' Ndiose lo'o Elía xiya':

—Tyaa lyaa nde kichen Sarepta nu ndi'in kwi' se'en ti' kichen Sidón, kan' kinuun kichen kan'. Ni siya si'i kichen tyi ne' Israel lka ran, kwi' kan' ndiya ska nu kuna'an ti'i nu ta nan kuu —ndujwin Ndiose 'in yu.

Bra kan' mdukwa yu cha' nu ykwi' Ndiose, mdo'o yu ndyaa yu nde kichen Sarepta bra kan'. La wa tiya ti yu tu'wa kichen kan', na'an yu 'in ska nu kuna'an ti'i nu nda'an wso' kii yka nchkin. Bra kan' msi'ya yu 'in nu kuna'an, lo'o ykwi' yu lo'o bra kan':

—Ku'nii ska cha' su'we, taa chin' tyi'a ko'oün —ndujwin yu.

Lo'o bra wa tsaa ti nu kuna'an kan', cha' tsaa y'ya tyi'a, bra kan' msi'ya yu 'in cha' tyan xiya'. Bra kan' ykwi' yu lo'o:

—Lo'o ska yu'we jaxlya kwi'yaa kaan —ndujwin yu.

Bra kan' mxkwen nu kuna'an kan' 'in yu:

—Chkwiin' ska cha' nu ñi lo'oo tloo Ndiose 'iin, cha' ja nsu'wi 'a ni xka yu'we jaxlya 'ñaän; ti chin' ti kata jaxlya ndi'in ne' katun' 'ñaän,

lo'o ti chin' sete ndi'in ne' jlu'we 'ñaän. Kan' cha' nda'aän wsoŋn' kiin yka cha' ke' xka ti jaxlya nu kuñ lo'o sñiën', lo'o chun' ndi'in la kaja ba si'ya cha' jwi'ñan —ndujwin nu kuna'an kan' 'in yu.

Bra kan' mxkwen Elía 'in nu kuna'an:

—Ja kutseen —ndujwin—. Tyaa lyaa ku'nii tñan nu ndi'in cha' ku'nii, lo'o kulo ndukwa la ke' ska nu kuñ lo'o kata jaxlya nu ti ndi'in kan' 'iin; kan lo'oo 'in ran cha' kuñ, lo'o chun' ndi'in la kee' xka nu kuu lo'o sñee' —ndujwin yu—. Kunáan cha' nu chkwiin' lo'oo, cha' Ndiose 'in ne' Israel wa ykwi' cha' re lo'oŋn, cha': “Ja tyii 'a sete ne' jlu'we 'iin, kwi' ngwaña'an ja tyii kata jaxlya ne' katun' 'iin sa ña'an bra nu ki'ya tyoo xiya”.

Bra kan' mdo'o nu kuna'an kan' ndyaa. Lo'o y'ni nchga tñan nu ngulo Elía 'in; kwi' ngwaña'an ngwa cha' yku ne' jaxlya, lo'o yu, lo'o nu kuna'an kan', lo'o sñe'. Lo'o tyun 'a tsan mdaloo nan bra kan'. Lo'o ni, ne' katun' kan' ja ngwiji 'a kata jaxlya, kwi' ngwaña'an sete ja mdyii 'a ran ne' jlu'we kan', sa ña'an ngwa cha' nu wa mskan' Ndiose lo'o Elía nu ngwa ti xkan'.

Lo'o chun' ndi'in la bra nu wa mdyii cha' re, bra kan' msñi kicha sñe' nu kuna'an ti'i kan'; ti'í 'a ngwa yu, lo'o ngujwi yu bra kan'. Kan' cha' ykwi' nu kuna'an kan' lo'o Elía:

—Su'we la si ja yaan se'en ndi'iin; ska tñan yaan ytsaa' ti 'ñaän 'in ki'ya nu ndukwiin, lo'o cha' kaja sñiën', sa kan' ti tñan yaan —ndujwin nu kuna'an 'in yu.

Bra kan' mxkwen yu 'in nu kuna'an kan':

—Taa sñee' 'ñaän —ndujwin Elía.

Bra kan' msñi yu 'in yu lyu' kan', cha' ndyaa lo'o yu 'in ne' ña'an se'en nu ndi'in yu, ya' mstya yu 'in yu lyu' kan' lo ki'yan. Bra kan' ykwi' yu lo'o Ndiose:

—Ndiose X'naän, ¿ni cha' y'nii ra cha' mda nu kuna'an kwa se'en ndi'iin a? Lo'o ni, ¿Ni cha' yjwii ra sñe' ne' a? —ndujwin Elía 'in Ndiose.

Lo'o chun' ndi'in la mskwa lo'o yu loo tiye yu lyu' kan' snan ya', lo'o ykwi' Elía lo'o Ndiose xiya':

—Ndiose 'ñaän, ku'nii cha' su'we cha' kala tyi'i yu lyu' re xiya' —ndujwin yu.

Bra kan' ynán Ndiose sa ña'an cha' nu mjñan Elía, lo'o y'ni Ni cha' ngala tyi'i nu lyu' kan' xiya'; ndyu'u yu bra kan'. Lo'o bra ti msñi Elía 'in nu lyu' cha' ndyaa lo'o 'in yu se'en ndi'in jya'an yu; kan'

ykwi' yu lo'o nu kuna'an kan':

—¿Na'aan 'aan! ¡Lu'u sñee' ni! —ndujwin yu.

Bra kan' ykwi' nu kuna'an kan' lo'o Elía:

—Ni, wa jlyo tiñan' cha' nu chañi cha' msu'wa Ndiose 'iin ndijyaan; lo'o kwi' ngwaña'an chañi cha' nchkwii' cha' 'in Ni —ndujwin nu kuna'an ti'i kan' 'in yu.

Msuun ta'a Elía lo'o sti jo'o 'in jo'o Baal

Basado en 1 Reyes 18:1-2, 5, 10, 17-41, 45

Mdijin sa ya' snan yijan nu ja ngwi'ya 'a tyoo siya' ti; kwi' sa ña'an cha' nu wa ykwi' Elía lo'o ree Acab ti kulo la, kwi' ngwaña'an ngwa bra kan'. Lo'o nchga ne' Israel mdijin ne' jwi'ñan, lo'o 'ni skun' ne', lo'o slya' 'in ne'.

Ti kwi' tyempu kan' ngulo ree Acab tñan cha' tyaa naan ne' 'in Elía, lo'o ja ndyija Elía 'in ne' bra kan'. Chun' ndi'in la, yaa ykwi' Elía lo'o ree Acab, lo'o bra nu na'an ree kan' 'in Elía, bra kan' ykwi' yu lo'o cha' re:

—¿Nu'win ngi'nii nchga cha' tnun nu nchka nde lo yuu 'in ne' Israel ni a? —ndujwin ree.

Bra kan' mxkwen Elía 'in ree:

—Ja ska cha' tnun ngi'niin nde lo yuu 'in ne' Israel. Nu'win lkaa nu ngi'nii cha' kuxi kan', chun' ja ndukwaa nchga tñan nu ngulo Ndiose, lo'o ndyaa ña'an 'a tii' 'in tyun 'a jo'o nu lka Baal. Kan' cha' ni, ku'nii tñan re nu kuloñ 'iin: Kuloo tñan 'in nchga ne' Israel cha' tyo' ti'in ne' lo ki'ya Carmelo kwa; lo'o kuloo tñan cha' tyi'in ta'a jakwa siyentu jlu'we sti jo'o nu nchkwi' cha' 'in jo'o Baal; kwi' ngwaña'an ndi'in cha' tyi'in ta'a jakwa siyentu sti jo'o nu nchkwi' cha' 'in jo'o Asera nde kwa, ti kwi' nu msu'wa Jezabel nu lka kwilyo'oo.

Kan' cha' y'ni ree kan' cha' msu'wa yu rsun 'in nchga ne' Israel, lo'o nchga ne' nu nchkwi' cha' 'in jo'o Baal kan', cha' tyo' ti'in ne' lo ki'ya Carmelo. La nu ndyo' ti'in nchga nten kan' kwi' lo ki'ya kan', ykwi' Elía lo'o nchga nten:

—¿Ni ña'an bra tyii ta'a tyukwaa cha' nu mda'an tiye wan a?

—ndujwin Elía 'in nten—. Si chañi cha' ndyaa ña'an ti' wan 'in Ndiose nu lu'u, yaa ña'an wan 'in Ni sikwa, lo'o si Baal lka jo'o x'nan wan ni, kwa nu tsaa ña'an wan chun' kan' —ndujwin Elía 'in nten.

Lo'o nchga nten nu ndyo' ti'in kan', ja ska cha' mxkwen ne' 'in yu

siya' ti. Kan' ykwi' Elía xiya':

—Naän' lkaän xka ti yu ki'yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose nu ti nganuün lo chalyuu; lo'o nu nchkwi' cha' 'in jo'o Baal ni, lka ne' jakwa siyentu jlu'we nten. Kan' cha' ni, ña'an wan ti ka nka ska nu lka Ndiose nu chañi la. Tsa'a 'ya wan tukwa kuta msu cha' ka kulo suwi nten 'in Baal ska i'. Kujwi ne' 'in i', lo'o tuwe ne' 'in i'; bra kan' xtya ne' yu'we i' lo yka nu nskwa cha' skin, lo'o ja kwa'an ne' kii' suun yka kan'. Lo'o naän', kwi' ngwaña'an ku'niin lo'o xka kuta msu 'ñaän. Xtyaän 'in i' lo yka, lo'o ja kwa'aän kii' suun yka kan'

—ndujwin Elía 'in nten kan'—. Bra nu wa lka lomstan kan' 'wan ni, bra kan' xi'ya wan 'in jo'o x'nan wan, lo'o naän' si'yaän 'in Ndiose nu lu'u. Kitaan chin' cha' ña'aan ti ka nu xkwen la, ti ka nu su'wa la kii' cha' skin lomstan kan'; kwi' kan' nu lka Ndiose nu chañi lu'u. Bra kan' mxkwen nchga nten nu ndi'in kan' 'in yu:

—Su'we 'a cha' kan'; ku'nian ngwaña'an —ndujwin ne' 'in yu.

Bra kan' msñi nten 'in jo'o Baal kan' ska kuta msu, ya' msty'a ne' 'in i' lo yka cha' ka i' lomstan 'in jo'o nu lka ndiose 'in ne'; lo'o ti tlya mdyisnan ne' msi'ya ne' 'in ndiose 'in ne' sa ña'an bra nu ndi'ya kwan. Nde ña'an msi'ya ne' bra kan':

—'Wan, jo'o Baal, nu lka wan x'nan ba re; kunán wan cha' nu nchkwi' ba —ndujwin ne'.

Bra kan' wa mdi'ya kwan, lo'o ña'an ti ndi'in ne'; lo'o ja tukwin mxkwen 'in ne' siya' ti. Lo'o Elía mdyisnan yu msty'i lyo'o yu 'in nten nu ndi'in cha' 'in Baal. Kan' ndujwin yu:

—Kwen la xi'ya wan, ja chan lye 'a nda yu cha', o ta ndiya tñan ngi'ni yu, o ta ndi'in la se'en ndyaa yu, o ta laja' yu. Si laja' yu ni, ndi'in cha' xitukwi wan 'in yu —ndujwin Elía 'in nten 'in jo'o Baal. Bra kan' ti msi'ya la ne' 'in jo'o Baal, lo'o msi'yu ne' 'in ne', ti ykwi' ti ne', sa ña'an bra nu mdo'o tnen 'in ne'. Kwi' ngwaña'an ngwa sa la wa rijin ndi'ya kwan, lo'o ti lye la msi'ya ne' 'in ndiose 'in ne' sa ña'an bra nu mlyuu kwichaa; lo'o ja tukwin mxkwen 'in ne' siya' ti. Bra kan' ykwi' Elía lo'o nchga nten:

—Tyan lya nchga wan nde re —ndujwin yu.

Bra kan' nchga ne' kan' ndyaa ne' se'en nu nduun yu bra kan'. Lo'o bra ti mxituun yu msaa 'in Ndiose kwa nu wa ngutin kan', lo'o ngulu yu ska sta tyi'a tyi'in tu'wa msaa kan' nu 'in Ndiose. Chun' ndi'in la, msty'a su'we yu yka nchkin lo msaa kan', lo'o mduwe xuwe ti yu 'in kuta msu kan', ya' ti msty'a yu 'in i' lo yka nu ndukwa lo

kee kan'; lo'o ja ngwa'an yu kii' suun ran. Bra kan' ykwi' yu:
—Ku'ni xa'an wan jakwa te'en tyi'a, cha' su'wa wan chun' kuta msu re, lo'o su'wa wan 'in ran chun' yka kwa —ndujwin yu.

Bra nu wa mdyii msu'wa ne' tyi'a ña'an chun' lomstan kan', kan' ykwi' Elía lo'o ne' cha' ku'ni ne' ngwaña'an xiya'; lo'o bra ti y'ni ne' tñan kan', mdyii ran ngutsa' ran. Kan' ykwi' Elía lo'o nten xiya':

—Ku'ni wan 'in ran xiya' cha' tyukwi snan ya'.

Bra kan' msu'wa ne' tyi'a kan' chun' lomstan snan ya', lo'o ña'an sta tyi'a kan' msa'an ran. Bra kan' ykwi' Elía lo'o Ndiose:

—¡Ndiose X'naän! Ni, ku'nii cha' ka biya' ti' nten re cha' nu'win lkaa Ndiose nu chañi; kwi' ngwaña'an cha' naän lkaän nten nu nchkwi' cha' 'iin, lo'o cha' ngi'niin tñan re chabiya' 'iin. ¡Kunaan cha' nu nchkwiin', Ndiose X'naän! Ku'nii tñan re, cha' ka jlyo ti' nten cha' nu'win lka Ndiose nu chañi. Lo'o si'ya nchga tñan nu ku'nii, kan' tsaa ña'an ti' nten 'iin xiya'. Kan' ka tñan nu nchka ti' nu'win.

Bra kan' ngwi'ya ska kii' nu mdo'o sa la ne' kwan. Lo'o mdikin ran 'in kuta msu kan', lo'o yka, lo'o kee, lo'o kata yuu nu ndi'in chun' msaa kan'; kwi' ngwaña'an ngu'we nchga tyi'a nu mdi'in sta tyi'a kan'. Bra nu na'an nchga nten cha' kan', bra kan' nchga ne' kan' mduun xtyin' ne' sa ña'an nu m'ni chkaan ne' lyuu; bra kan' ykwi' ne':

—Ndiose re, kan' lka Ndiose nu chañi —ndujwin ne'.

Kan' mxkwen Elía 'in ne':

—Xñi lya wan 'in nchga nten 'in Baal, sa ña'an nu ja ska 'a ne' tyo'o laa ne' tu ya' wan —ndujwin Elía.

Bra kan' msñi ne' 'in nchga nten 'in Baal; lo'o Elía yaa lo'o 'in nchga ne' kan' tu'wa chku, kwi' kan' yjwi yu 'in nchga ne' kan'. Bra kan' ndujwin Elía 'in ree Acab:

—¡Tyaa lyaa na'an tyii, chun' tlya 'a tyoo ki'ya ni!

Lo'o kwi' ngwaña'an ngwa; ña'an nu ti ndyaa ti ree kan' tukwiin, mdyisnan tlya 'a tyoo ngwi'ya bra kan'.

Y'ni Ndiose cha' ngwa su'we tiye Elía

Basado en 1 Reyes 19

Jezabel nu lka kwilyo'o ree Acab, kan' lka ska nu kuna'an nu xa'an 'a; kwi' nu lye 'a ngi'ni tnun 'in jo'o Baal. Ytsa' ree Acab cha' wa yjwi Elía 'in nchga nten nu ndi'in cha' 'in ne' lo'o Baal; bra kan' msu'wa Jezabel ska nten nu yaa lo'o rsun 'in Elía. Nde ña'an ykwi' yu:

—Msu'wa Jezabel 'ñaän cha' ndijyaän lo'oün rsun 'iin —ndujwin msu—, cha' wa lka tiye ne' kula cha' kujwi 'iin ña'an bra nu ni, nu ka tsan la tyaa.

Bra nu wa mgii ti' Elía nchga cha' kuxi nu ka 'in yu ya' Jezabel, kan' cha' ndyituun yu, lo'o mdo'o yu ndyaa yu nde lo nten' wtyi. Bra nu wa ngwa tña' 'a yu mda'an yu, bra kan' ndyaa tukwa yu kiya' ska yka tla'; kan' mda'an cha' tiye yu cha' kaja yu. Ykwi' yu lo'o Ndiose: —iYa' la sakwa, Ndiose X'naän! Ja taloün 'aän ni. Taa lyaa chabiya' kajaän —ndujwin yu.

Ndyaa sti Elía kiya' yka, bra kan' ngwi'ya sla yu. Laja nu laja' yu, kan' yan ska angajle ykwi' lo'o yu:

—Tukwii lyaa cha' kuu —ndujwin angajle 'in yu.

Bra kan' ndyaa tukwi Elía lo'o na'an yu ska jaxlya nu nke' lo nñan, lo'o ska vasu tyi'a. Lo'o yku yu jaxlya, kwi' yi'o yu tyi'a kan'; lo'o bra nu mdyii yku yu, bra kan' ndyaa sti yu yija' yu xiya'.

Bra kan' yan angajle xiya', cha' yan mxkwi 'in yu, lo'o ykwi' lo'o yu:

—Tukwii lyaa cha' kuu, chun' ti ndi'in la cha' tsaä tijyu' la

—ndujwin angajle 'in Elía.

Bra kan' ndyaa tukwi Elía, yku yu lo'o yi'o yu. Lo'o la nu wa ngujwi jwersa 'in yu cha' yku yu nan nu mda angajle kan', kan' cha' mdaloo yu mda'an yu tu'wa tsan lo'o tu'wa tla, lo'o ja ngwa ngite! 'a ti' yu; lo'o ja ska 'a nan yku yu xiya', si'ya cha' wa yku yu nan nu msu'wa Ndiose.

Bra nu mdiya Elía ki'ya Sinaí kan', yten yu ska tu luwa' kee. Kwi' kan' yan Ndiose ykwi' lo'o yu:

—Elía, ¿ni cha' nka nsu'wii nde a? —ndujwin Ni.

Kan' mxkwen Elía 'in Ndiose:

—X'naän, wa mdyii y'niin nchga tñan 'iin. Lo'o nten 'ñaän, wa ngulaa ya' ne' 'iin; wa y'ni tyii ne' 'in nchga se'en kti nu ndi'in 'iin, lo'o wa yjwi ne' nchga nten nu ykwi' cha' 'iin lo'o mxtyi ti. Xkaän tiän ti nganuün nu lkaän nten nu nchkwi' cha' 'iin; lo'o ni, nda'an naan ne' 'ñaän cha' kujwi ne' 'ñaän —ndujwin Elía 'in Ndiose.

Kan' mxkwen Ndiose 'in Elía:

—Tyo'oo lyaa tukee kwa, ya' ti tsaä tuun lo ki'ya kwi' se'en ti tloün. Ti ndi'in ti Elía ne' kee, bra nu mdijin Ndiose tu'wa tukee kan'. Bra kan' yan ska kwi'in nu tnun 'a, nu y'ni cha' nguta nchga kee tnun lo'o y'ni cha' ngulaa ti'in nchga sii' ki'ya; lo'o ja ykwi' 'a Ndiose laja kwi'in kan'. Lo'o chun' kwi'in kan', lye 'a mñan; lo'o Ndiose, ja

ykwi' Ni laja nu mñan kan'. La chun' ndi'in la, wa mdyii cha' mñan, bra kan' yan ska kii' nu tnun 'a; lo'o ja ykwi' Ndiose laja kii' kan'. Nde chun' kii' tnun kan' yan ska tyi'i nu mnan ti ynen. Bra nu ynán Elía cha' kan', bra kan' mdukun' yu tloo yu lo'o ska te' jya'a, ya' mdo'o tuun yu tu'wa kee kan'. Lo'o bra kan' ynán yu ska cha' nu nchkwi':

—Elía, ¿ni cha' ndi'iin ra nde a?

Bra kan' mxkwen Elía:

—Chun' cha' nchka ti' nten kujwi 'ñaän si'ya tñan nu wa y'niin cha' 'iin —ndujwin Elía 'in Ndiose—. Lo'o nten 'ñaän, wa ngulaa ya' ne' cha' 'iin, lo'o wa y'ni tyii ne' se'en kti 'a cha' 'iin; kwi' wa yjwi nten 'in nchga ne' nu ykwi' cha' 'iin lo'o mxtyi ti. Xkaän tiän ti nganuün lo chalyuu nu lkaän nten nu nchkwi' cha' 'iin; kwi' ngwaña'an ni, nda'an naan ne' 'ñaän cha' kujwi ne' 'ñaän —ndujwin Elía.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—Tyaa lyaa tuwiin nu wa yaan, lo'o bra nu wa tiya ti nde kan', bra kan' tyaa naan 'in Jehú chun' kan' nu wa nguloün suwiin 'in cha' ka ree cha' 'in ne' Israel; kwi' ree kan' ndi'in cha' kujwi 'in nchga nten nu ngi'ni tnun 'in jo'o Baal. Kwi' ngwaña'an wa nguloün suwiin 'in Eliseo cha' kanun yu tñan loo nu'win, lo'o cha' chkwi' yu cha' 'ñaän. Ja kutseen; wa ndiya kati mi ne' nu lka nten 'iin nu ja ya tyuun xtyin' loo jo'o Baal, ja ya chkwicha' 'in jo'o kan' —ndujwin Ndiose. Sa mdo'o ti Elía ndyaa, bra kan' na'an yu 'in Eliseo, nsu'wi yu nda'a yuu yu lo'o kuta 'in. Bra ti ngulo Elía te' nu nchkun' chun' yu cha' mstyaa yu 'in ran chun' Eliseo; kan' ngwa biya' nu nda yu cha' Eliseo kanun tñan loo yu. Lo'o bra ti mdyisnan yu mda'an yu xiya', kan' mdo'o ña'an Eliseo chun' yu. Kan' ykwi' Eliseo lo'o Elía:

—Jñaän ska cha' su'we 'iin cha' kataa chin' 'ñaän cha' tya'aän ytsaän' 'in stiin lo'o 'in jya'aän, lo'o chun' ndi'in la jyaän ña'aän 'iin —ndujwin Eliseo.

Kan' mxkwen Elía 'in Eliseo:

—Tyaa lyaa sikwa, lo'o tyu'wi tii' cha' si'i naän' nguloün suwiin 'iin cha' ku'nii tñan re —ndujwin Elía.

Bra kan' mdo'o Eliseo ndyaa yu lo'o kuta msu 'in yu, lo'o yjwi yu 'in i'; kwi' ngwaña'an mdikin yu yka nu ndya'a yuu kan' 'in yu, lo'o mke' yu kuna' i' cha' nda yu 'in nan yku nten. Y'ni Eliseo ngwaña'an cha' ngwa ran ska biya' nda yu 'in nten, cha' wa ngulaa ti'in yu tñan 'in yu, cha' wa yten yu tñan 'in Ndiose. Chun' ndi'in la mdo'o Eliseo

ndyaa yu cha' ku'ni yu tñan 'in Ndiose, chun' Ndiose wa ngulo suwi Ni 'in yu cha' kanun yu tñan loo Elía.

Ndyaa lo'o Ndiose 'in Elía

Basado en 2 Reyes 2:1-18

Ndi'in Eliseo lo'o Elía bra nu ndyaa lo'o Ndiose 'in Elía. Sa mdo'o ti ne' kichen Gilgal bra nu ykwi' Elía lo'o Eliseo cha' re:

—Nde ti kanuun, chun' wa msu'wa Ndiose 'ñāān cha' tsa'aān nde kichen Betel.

Kan' mxkwen Eliseo 'in yu:

—Tloo nu'win lo'o tloo Ndiose chkwiin' cha' nu lo'oŭn tsa'aān lo'oo.

Bra kan' yaa ne' kichen Betel; lo'o nchga yu kune' nu nchkwi' cha' 'in Ndiose nu ndi'in kichen Betel kan', mdo'o ne' cha' tyukwa ta'a ne' chkwi' ne' lo'o Eliseo bra kan':

—¿Wa jlyo tii' cha' tsan ni tyaa lo'o Ndiose 'in nu lka mstru 'iin a?

—ndujwin ne' 'in Eliseo.

Kan' mxkwen Eliseo 'in ne':

—Wa jlyo tiān'; ja chkwi' 'a wan cha' kan'.

Bra kan' ykwi' Elía xiya' lo'o Eliseo:

—Kanuun lyaa nde ti ni, chun' wa msu'wa Ndiose 'ñāān cha' tsa'aān kichen Jericó —ndujwin yu.

Kan' mxkwen Eliseo xiya':

—Ti tsa'aān lo'oo.

Bra kan' yaa ne' nde Jericó; lo'o yu kune' kichen kan' nu nchkwi' cha' 'in Ndiose, ti kwi' Ndiose nu ska ti nu chañi kan', mdo'o ne' se'en ndi'in ne' cha' ykwi' ne' lo'o Eliseo:

—¿Ta wa jlyo tii' cha' ni, tyaa lo'o Ndiose 'in mstru 'iin a?

Bra kan' mxkwen Eliseo:

—Wa jlyo tiān'; ja chkwi' 'a wan cha' kan' —ndujwin yu.

Lo'o kan' ykwi' Elía lo'o yu:

—Jñāān ska cha' su'we 'iin, cha' kanuun nde ti, chun' naān' wa msu'wa Ndiose 'ñāān cha' tsa'aān chku Jordán —ndujwin Elía 'in Eliseo.

Bra kan' mxkwen Eliseo 'in yu:

—Tsa'aān tuñ' lo'oo.

Bra kan' su'wa yaa ta'a tyukwaa ne', lo'o yaa tu'wa tyii yu kune' nu nchkwi' cha' 'in Ndiose lo'o yu bra kan'. Bra nu mdiya ne' tu'wa chku Jordán, yaa tuun ne' bra kan'. Tijyu' ti nduun nchga yu kune' kan' se'en nduun Elía. Kwi' kan' msñi Elía te' jya'a 'in yu cha'

mxxkun' yu 'in ran, ya' mji'in yu 'in ran lo tyi'a. Kan' ngalaa jlu'we la tyi'a chku kan', lo'o ngalaa ska tukwiin wtyi se'en mdijin ta'a tyukwaa ne' bra kan'.

Bra nu wa mdiya ne' nde xka la'a tsuu' chku, kan' ykwi' Elía lo'o Eliseo:

—Ni, jñaan 'ñaän nchga nan nu nchka tii' cha' kaja 'iin, nu ti liji ti kulo Ndiose 'ñaän sii', chun' xkaa tii kanuun chun' ndi'in la; ja lo'oün 'aän bra kan'.

Bra kan' mxxkwen Eliseo:

—Nchka tiän' jñaan tukwa sa ña'an cha' tiya nu ndi'in 'iin cha' kanun ran 'ñaän.

Bra kan' ndujwin Elía 'in yu:

—Tukwi 'a cha' nu mjñaan 'ñaän. Kan' cha' ni, si ña'aan 'ñaän bra nu tyo'oün nde sii', kan' ka jlyo tii' si wa nda Ndiose chabiya' kan' 'iin; lo'o si ja ña'aan 'a 'ñaän, bra kan' ja kaja 'a cha' su'we kan' 'iin. Lo'o ngwaña'an ngwa, ña'an bra nu ti mda'an ti ne' tukwiin, bra nu ti nchkwi' Eliseo lo'o Elía, kan' nu na'an ne' yan ska carro kii' lo'o kwiyu nu lka xkwi' kii'; kan' nu y'ni cha' mdo'o tsuu' Elía sii' Eliseo. Bra kan' ndyaa lo'o ska kanun' 'in carro kan' lo'o Elía cha' ndyaa yu nde ne' kwan. Bra nu na'an Eliseo cha' kan', bra kan' kwen 'a msi'ya yu, kan' ykwi' yu lo'o Elía:

—jStiän, kwa lka carro 'in ne' Israel, lo'o kwi' ne' kan' nu nda'an lo'o kwiyu kwa!

Lo'o Eliseo, ja na'an 'a yu 'in Elía siya' ti nde loo la.

Bra ti msñi Eliseo te' jya'a 'in Elía nu mdiyuu tukwiin se'en nu ndyaa yu kan'. Bra nu ngila Eliseo tu'wa chku xiya', kwi' bra kan' mji'in yu te' kan' lo tyi'a chku. Kan' ykwi' yu:

—Ndiose Xu'naän, tayaa' 'ñaän ña'an ti' nu wa mdayaa' 'in Elía.

Lo'o bra nu y'ni yu ngwaña'an, bra kan' ngalaa jlu'we la chku kan', lo'o ngwa mdijin yu bra kan'. Lo'o nchga yu kune' nu nchkwi' cha' 'in Ndiose, nu nganun kwi' se'en ti tu'wa tyi'a kan', ndujwin ne':

—jWa mjwi ka'an 'a chabiya' 'in Eliseo, kwi' sa ña'an nu mjwi 'in Elía!

Bra kan' mdo'o ne' kan' y'ni tnun ne' 'in Eliseo, lo'o ndujwin ne' 'in yu:

—Nde ndi'in tu'wa tyii ba re, lo'o ngula 'a ti' ba cha' ku'ni ba tñan 'iin. ¿Ta ja su'we la si kuloo tñan 'wa cha' tsaa naan ba 'in mstru 'iin a? Ja chan wa ngwi'ya Tyi'i Ndiose Ykwi' 'in yu, lo'o ti ndi'in la

se'en wa yaa lo'o Ni 'in yu, ska lo ki'ya, o ta ska lo nten' wtyi.

Kan' ykwi' Eliseo lo'o yu kan':

—Nxke' tiän' cha' ja ndi'in cha' tsaa wan.

Lo'o ña'an ti lye 'a ykwi' ne' kune' kan' lo'o Eliseo, sa ña'an bra nu mxkwen yu 'in ne':

—Yaa lya wan sikwa.

Bra kan' yaa ta'a tu'wa tyii ne' kan', lo'o yaa ne' siya' snan tsan, yaa naan ne' 'in Elía; lo'o ja ndyija lyo Elía 'in ne'. Bra nu ngala ne' kichen Jericó xiya se'en nu mxnun ne' 'in Eliseo, kan' ykwi' Eliseo lo'o ne' kan':

—Wa ykwiin' lo'o wan cha' ja tsaa naan wan 'in yu, chun' xu'we ti tsaa wan —ndujwin Eliseo 'in ne' kan'.

Ndyaa Naamán se'en ndi'in Eliseo cha' ka jo'ó 'in yu

Basado en 2 Reyes 5

Nde lo yuu tijyu' nu naan Siria yu'wi ska yu nu naan Naamán. Yu kan', lka yu x'nan nchga sendaru 'in ree 'in ne' Siria. Lka yu ska yu nu ngula 'a ti', lo'o ndiya 'a ti' ree 'in yu chun' kwi' yu wa y'ni yu kanan 'in nchga nu nka kontra 'yu; chañi 'a cha' mla ti' yu. Tsa kan' ti cha' ndiya ska kicha nu tla 'a 'in yu, ska kicha nu kitsu' kuna'.

Na'an tyi Naamán ndi'in ska nu kuna'an kune' nu lka ne' Israel, nu wa msi'i ne' 'in cha' ka msu 'in ne', ni siya ja lo'o liya'; n'ni tñan 'in kwilyo'o nu lka x'nan sendaru kan'. Mdiya ska ya' ykwi' nu kuna'an kan' lo'o kwilyo'o sendaru kan':

—Se'en lka Samaria ndiya ska nten nu ntsa' nchga cha' nu nchka ti' Ndiose chkwi' lo'o nten —ndujwin—. Si tsaa kwilyo'oo tsaa jñan cha' ku'ni ne' jo'ó 'in, ku'ni ne' jo'ó 'in yu bra kan' —ndujwin msu 'in kwilyo'o sendaru.

Ynán Naamán rsun cha' ykwi' nu kuna'an kune' kan', lo'o chun' ndi'in la yaa ytsa' yu 'in ree 'in ne' Siria. Kan' ykwi' ree lo'o yu:

—Su'we si kwa —ndujwin ree—. Yaa lya nde kichen Samaria cha' chkwi' lo'o ree 'in ne' Israel. Taän ska kityi 'iin cha' taa 'in yu kula kan'.

Kan' mdo'o ndyaa Naamán; ka'an 'a tñi ndi'ya lo'o yu, lo'o tii ta te' cha' ta xu'we yu 'in nu lka nten 'in Ndiose. Lo'o wa mda ree kityi nu ngwa'an ykwi', se'en nu nchkwi': “Yu nu ndi'ya kityi re, lka yu ska nu lka tñan 'ñäñ; Naamán naan yu. Nsu'wi kicha nu ngitsu' kuna' yu, lo'o nsu'waän 'in yu ndijyan yu cha' ku'nii jo'ó 'in kicha nu nsu'wi 'yu”.

Bra nu ykwi' ree 'in ne' Israel kan' lo kityi kan', msaa' yu ste' yu, chun' ytsen 'a yu. Ykwi' yu:

—Ja la nkaän Ndiose cha' ka 'ñaän taän chalyuu, o ta ka 'ñaän kujwiin 'in nten —ndujwin ree kan'—. ¿Ni cha' lka msu'wa ree 'in yu re cha' ndijyan yu se'en ndi'iin re a? Ja la ka 'ñaän ku'niin cha' chkaa kicha ngitsu' kuna' kwa 'in yu. Ña'an wan chin' sa ña'an mnaan yu ska cha' xuun yu lo'oün.

La nu ynán Eliseo rsun cha' ytsen 'a ree kan', kan' ngwa'an tñan yu rsun 'in ree, se'en nchkwi' yu:

—¿Ni cha' msaa' ra stee' a? —ndujwin yu nu kwenta 'in Eliseo—¿Ni cha' ngitseen 'aa ra a? Su'waa 'in yu nu ti'í kan' kan loün, lo'o ka jlyo tii' cha' nsu'wi nten nu nchkwi' cha' 'in Ndiose lo yuu Israel. Lo'o yaa Naamán kan' lo'o kwiyu lo'o kareta 'in yu, yaa tuun yu se'en nka tu' na'an tyi Eliseo. Bra kan' msu'wa Eliseo 'in Giezi, nu nka msu 'in yu, cha' chkwi' lo'o Naamán bra kan':

—Yaa lyaa, kataa chku kati ya' tu'wa chku Jordán, lo'o chkaa bra kan' —ndujwin msu nu kwenta 'in Eliseo.

Kan' msin' 'a ti' Naamán ndyaa yu. Lo'o ykwi' yu:

—Naän' mxke' tiän' cha' tyo'o yu, cha' chkwi' yu lo'o Ndiose 'in yu —ndujwin Naamán—; lo'o kwu'uün 'in yu se'en nu ti'í 'ñaän, lo'o bra ti tyo'o kicha nu ngitsu' re 'ñaän. Nchga chku nu nsu'wi nde kichen tyiin, su'we la ti ran ke chku nu nsu'wi nde Israel re; kan' cha' si ndi'in cha' tsa'aän kataän chku ni, nde kwa tsa'aän jya'aän kunaän' lo'o chkaän bra kan'.

Lo'o msin' 'a ti' yu ndyaa yu bra kan'.

Ndatsaa msu 'in yu 'in yu, ykwi' ne' lo'o yu:

—Yu kula —ndujwin msu 'in—, la nu kulo nten 'in Ndiose ska tñan nu tukwi 'a 'iin, ¿ta ku'nii kaa 'in ran a? Sa kwa ti cha' ndujwin yu 'iin cha' tsa kataa chku nde Jordán, lo'o bra ti chkaa bra kan'.

Kan' ndyaa Naamán tu'wa chku Jordán. Ngwi'ya yu ne' kareta 'in yu, lo'o yaa yten yu kati ya' ne' tyi'a chku kan', sa ña'an nu ndujwin nten 'in Ndiose 'in yu; lo'o nchkaa yu bra kan'.

Bra ti mxitukwi yu ndyaa yu na'an tyi Eliseo xiya', lo'o nchga nten nu nda'an lo'o yu. Kan' ykwi' yu lo'o Eliseo:

—Chañi 'a cha', wa jlyo tiän' ni, cha' ja la nsu'wi Ndiose nchga se'en lo chalyuu —ndujwin Naamán 'in Eliseo—. Ska ti kichen Israel ndiya Ni. Ku'nii cha' su'we, xñii nan re chun' tñan nu wa y'nii.

Kan' mxkwen Eliseo 'in yu:

—Lu'u Ndiose, lo'o nduwe tiän' 'in Ni —ndujwin Eliseo—, kan' cha' ja la xñiïn liya' cha' 'in ran.
 Nu si lye la nchkwi' Naamán lo'o yu cha' xñi yu 'in ran, ja la mslyaa Eliseo xñi 'in ran. Kan' ndujwin Naamán 'in yu:
 —Ti la ni, sa la nde loo la, ja taän 'aän lomstan 'in xka la ndiose —ndujwin Naamán—. Ska ti 'in Ndiose nu lu'u taän ran 'in Ni.
 —Su'we ti ka tiyee, tyaa ni —ndujwin Eliseo 'in yu.
 Mdo'o ndyaa Naamán bra kan'. Wa tijyu' chin' ndyaa yu la nu mda'an cha' tiye Giezi, nu lka msu 'in Eliseo:
 —Ngwa t'nán ti' x'naän 'in Naamán, ¿ni cha' ja msñi ra Eliseo nan nu mda Naamán kwa a? Tsa'aän tsaä ña'aän chun' Naamán kwa, lo'o xñiïn chin' 'in nan nu ja mslyaa Eliseo xñi.
 Ngwaña'an mske' ti' Giezi, lo'o bra kan' ndyaa ña'an chun' Naamán. La nu na'an Naamán cha' ndijyan kare ti chun' yu, bra ti yaa tuun yu lo'o kareta 'in yu, lo'o mnicha' yu 'in:
 —¿Nan ka ndijyan naan a?
 Kan' mxkwen Giezi 'in yu:
 —Ja ska ran. X'naän ngulo tñan 'ñaän cha' chkwiïn' lo'oo, cha' tka mdiyan tukwa nten kune' ti nu nchkwi' cha' 'in Ndiose na'an tyi yu; kichen ki'ya mdo'o ne'. Njñan yu xu'we 'iin cha' taa snan mi tñi plata lo'o tukwa ta te' 'in yu.
 Kan' mxkwen Naamán:
 —Xñii lyaa ta'a skwa mi tñi plata re lo'o tukwa ta te' re.
 Msñi Giezi 'in ran, ndyaa lo'o 'in ran tu' na'an tyi; kan' msu'wa kutsi' yu 'in ran. Chun' ndi'in la ndyaa yu se'en ndi'in Eliseo. Kan' mnicha' Eliseo 'in yu:
 —¿Nde ya' mdo'oo ra ni 'a, Giezi?
 Kan' mxkwen yu:
 —Ja ska se'en mdo'oñ, yu kula.
 Kan' ndujwin Eliseo 'in yu:
 —Mgii tiän' lo'oo ne' kasiya 'ñaän, lo'o na'aän cha' ngwi'ya yu kula ne' kareta cha' nu kunán yu cha' nu ykwii' lo'o —ndujwin Eliseo—. Ja la su'we tñan nu y'nii siya' ti; kan' cha' tyijan' kicha nu ngitsu' kuna' Naamán 'iin, lo'o 'in nchga nten nu tyi'in 'iin nde loo la. La nu mdo'o Giezi se'en ndi'in Eliseo, ña'aan yu msñi kicha ngitsu' kuna' kan' 'in yu.

Jonás, ska yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose

Basado en 2 Reyes 14:25; Jonás

Yu'wi ska nten nu ykwi' cha' 'in Ndiose, nu ngwa naan Jonás. Ngwa ska tsan ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Jonás, yaa lyaa nde Asiria, se'en ndiya kichen Nínive, ska kichen nu tlyu 'a lka ran —ndujwin Ndiose 'in yu—. Chkwii' tloo ta'a nten nde kwa nan nu ka 'in ne' chun' cha' kuxi nu ngi'ni ne'. Mdiyin ta 'a ya' ka'an cha' kuxi ngi'ni ne', kan' cha' wa mdiyan rsun 'ñaän sa la se'en ndi'iin.

Ja mslyaa Jonás cha' tsaa yu; kan' cha' msnan yu, lo'o mda'an cha' tiye yu: “Si nu tsa'aän tijyu' la ti, sa la nde kichen Tarsis kwa, ja chkwii' 'a Ndiose lo'o'ün cha' tsa'aän Nínive.”

Kan' ndyaa Jonás tu'wa tyi'a tujo'o nde nten', ska kichen tnun nu naan Jope. Kan' na'an yu cha' nsu ska yka na'an nu wa tsaa ti nde kichen Tarsis; nda yu tñi cha' tsaa yu, mchkwen yu ne' yka na'an kan' cha' tsaa yu nde kichen Tarsis.

Lo'o Ndiose ni, na'an 'ya Ni nan nu ngi'ni yu. Bra kan' ngwi'ya ska tyoo kwi'in tnun loo tyi'a tujo'o. Lye 'a ngwa ran; kan' cha' nten nu mda'an lo'o yka na'an kan', mda'an 'a cha' tiye ne' cha' tyii yka na'an kan' lya'a ran. Lye 'a ytsen nchga nten nu ngi'ni tñan ne' yka na'an kan', lo'o skaa ti ne' msi'ya ne' 'in ndiose 'in ne'. Nchga yu'wa nu ndi'in ne' yka na'an kan' 'in ne', mslu ne' 'in ran lo tyi'a tujo'o cha' nu ja tsaa sti yka na'an kan', cha' ja sten ran ne' tyi'a.

Laja kan' yaa Jonás sa la ki'ni la ne' yka na'an kan' cha' kaja' yu.

Bra kan' mdiyan x'nan yka na'an kan', mxkwii' 'in yu:

—¿Tñan nka ngi'nii ra re a? yu kala kiloo —ndujwin x'nan 'in Jonás—. Tukwii lyaa, cha' xi'yaa lyaa 'in Ndiose 'iin, si nchka t'nan chin' ti' Ni 'ñaan, lo'o kulaa Ni 'ñaan.

Lo'o nchga yu nu ngi'ni tñan ne' yka na'an kan', nchkwi' yu lo'o ta'a yu:

—Su'waan ska sorte ti lka nu nka ska nu ku'ni ka'an ran 'in, ni cha' nchka 'ñaan ngwaña'an.

Msu'wa ne' sorte, lo'o kwi' la ka 'in Jonás y'ni ka'an ran. Kan' mnicha' ne' 'in Jonás:

—Kitsaa' lyaa 'ba: ¿ni cha' nka mdiyan nu ti'í re 'wa a? —ndujwin ne' 'in Jonás—. ¿Nan nka nu nda'aan lo'oo a? ¿La nde ya' mdo'oo ndijyaan a? ¿La nde ya' nka kichen tyii? ¿Ti ka nu lka stii, nka nu lka jya'aan a?

Kan' mxkwen Jonás 'in ne':

—Naän' lkaän ska yu Israel; lo'o Ndiose nu lu'u, kan' lka Ndiose 'ñaän —ndujwin Jonás—. Ndiose nu lka ndloo la ne' kwan, kwi' nu mñan tyi'a tujo'o, lo'o mñan ña'aan lo chalyuu; kan' nu nda tñan 'ñaän. Msu'wa Ni 'ñaän cha' tsa'aän nde kichen Nínive, cha' kitsaän' 'in ne' kwa cha' nu nchkwi' Ni lo'oüñ. Lo'o ja mslyaañ 'aän tsa'aän; kan' cha' ndijyaän lo'o wan.

Kan' ykwi' yu nu ngi'ni tñan ne' yka na'an kan' lo'o yu:

—¿Ni cha' 'nii ngwaña'an a? —ndujwin yu 'in Jonás—. ¿Ni tñan lka nu ku'ni ba cha' ka tiin la tyoo kwi'in re a?

Mxkwen Jonás 'in yu:

—Su'wa lyaa wan 'ñaän lo tyi'a tujo'o re, lo'o ka tiin ran bra kan'

—ndujwin Jonás 'in yu—. Naän', jlyo tiän' cha' ndukwiin ki'ya, kan' cha' mdiyan tyoo kwi'in tnun re chun' wan.

Kan' cha' lye 'a y'ni ne' nu mda'an lo'o yka na'an kan' tñan lo'o ya' yka na'an cha' kila ran kwi' se'en la tu'wa yuu wtyi, lo'o ja ngwa 'a 'in yu cha' tla la ngwa lo tyi'a tujo'o. Chun' ndi'in la msu'wa ne' 'in Jonás lo tyi'a tujo'o; lo'o ngwa tiin ran bra kan'.

Bra nu mxtyuu ne' 'in Jonás lo tyi'a tujo'o, mdiyan ska kula tlyu 'a, kan' ykwen' 'in Jonás. Ndiose msu'wa 'in i', lo'o yu'wi Jonás ne' kula tnun kan' snan tsan lo'o snan tla; lo'o ja ngujwi 'a yu. Laja nu yu'wi Jonás ne' kula tnun kan', mda'an chun' yu cha' ja mslyaa 'a yu ku'ni yu tñan nu ykwi' Ndiose lo'o yu.

—Ndiose X'naän —ndujwin Jonás—, mske' tiän' cha' kajaän lo tyi'a, lo'o nu'win ynáan cha' ykwiin' lo'oo, lo'o kwi' ti ngulaa 'ñaän. Kwi' cha' nu wa lka cha' 'iin, cha' mxtyuu yu 'ñaän lo tyi'a tujo'o. Mske' tiän' cha' wa ngulaa yaa' 'ñaän, lo'o ja la 'a ti ña'aän ne' lyaa 'iin. Lo'o ja ndaa chabiya' kajaän chun' cha' ngwa t'nán 'a tii' 'ñaän. Kan' cha' ti lu'uüñ ni. Lo'o ni, ku'niñ kaän nan nu nchka tii'.

Ynán Ndiose cha' nu ykwi' Jonás; lo'o la wa mda'a snan tsan, y'ni Ndiose cha' ndyaa la kula tnun kan' kwi' se'en la tu'wa tyi'a tujo'o, cha' ykwen' i' 'in Jonás sa la lo yuu wtyi. Xiya' ykwi' Ndiose lo'o Jonás bra kan':

—Ndla tii' —ndujwin Ni 'in yu—. Yaa lyaa tya'aan tukwiin kichen tnun Nínive. Chkwii' lo'o nten kichen kwa nan nu chkwiiñ' lo'oo.

Bra ti yaa Jonás tukwiin kichen Nínive. Tlyu 'a kichen Nínive kan'.

(Cha' nu tyijian xi'yuan xka la'a tu'wa kichen kan', ndi'in cha' tya'aan kiyaan' taan snan tsan.) Ngiten Jonás ndyaa lo kichen tlyu;

mda'an kiya' yu tyukwi ska tsan, lo'o kwen 'a nchkwi' yu lo'o nten ndyaa yu:

—La nu mda'a tu'wa tsan, ndi'in cha' wjlyoo Ndiose kichen Nínive. Ngwaña'an nchkwi' Jonás se'en ngwa ti se'en ndyaa yu.

Ytsen 'a nchga nten nu ynán cha' nu ykwi' yu. Bra ti y'ni ku'nan ne', lo'o mjñan ne' 'in Ndiose cha' nu ja wjlyoo 'a Ni kichen kan'. Lo'o ree 'in ne' y'ni ku'nan yu, lo'o mda'an chun' yu 'in cha' kuxi nu ngi'ni yu. Bra ti ykwi' yu lo'o nten kichen kan':

—Si ja ku'nian 'aan cha' kuxi nu wa y'nian ti s'ni —ndujwin ree 'in nten—, tu ti ja wjlyoo Ndiose 'ñaan; ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'ñaan bra kan'.

Kan' na'an Ndiose cha' chañi cha' nka tiye nten kichen Nínive cha' kulaa ti'in ne' nchga cha' kuxi nu ngi'ni ne'. Kan' cha' mstyia tiye Ndiose:

—Ja taän 'aän nu ti'í 'in ne' re sa ña'aän nu wa ykwiin' ti kulo la. Ska ti Jonás ja mdiya ti' yu cha' nu ja ta 'a Ndiose nu ti'í 'in nten kichen Nínive, lo'o msin' 'a ti' yu. Ngwaña'an ngwa cha' ykwi' yu lo'o Ndiose:

—Ña'aan 'aan, Ndiose X'naän —ndukwin yu 'in Ni—, kwi' ngwaña'an mda'an cha' tiyeän cha' ka la nu ti ndi'iin kichen tyiin. Kan' cha' ja mslyaän kaän nde re, lo'o y'niin cha' tsa'aän nde kichen Tarsis. Jlyoo tiän' cha' Nu'win lka ska Ndiose nu tlyu 'a tiye, cha' ja kasin' 'aa tii' bra ti; tlyu 'a cha' su'we nsu'wi ne' kasiya 'iin, cha' bra ti ngi'nii cha' tlyu ti' 'in nten, ni siya wa ndujwiin cha' taa ska nu ti'í 'in ne'. Kan' cha' ni, Ndiose 'ñaän, njñaän 'iin cha' kujwii lyaa 'ñaän. Su'we la nga tiyeän kajaän ke nu ti xu'wiän laän chalyuu.

Kan' mxkwen Ndiose 'in yu:

—¿Ta su'we xke' tii' cha' lye 'a ndyikee' a? —ndujwin Ni 'in Jonás. Lo'o kan' mdo'o Jonás lo kichen tlyu kan'. Sa la tu'wa kichen kan' mñan yu ska na'an kwán lyu' ti; ndyaa tukwa yu ne' ña'an se'en tla' ti, ndukwa ta yu na'an yu nan nka nu ka 'in kichen tlyu kan'. Laja nu ndukwa ta yu, kan' y'ni Ndiose cha' ngulu ska ti kixin' nu tnun 'a lka', cha' nu ta ran tla' 'in yu cha' ka su'we la ti' yu. Ndiya 'a ti' Jonás cha' su'we 'a tla' nda lka' kan'. La nu ngwi'ya xaa xka tsan, y'ni Ndiose cha' yku kunun' suun ran. Lo'o la nu mdo'o tukwa kwichaa, bra ti ngwityi lka' kan'. Kan' msu'wa Ndiose ska kwi'in nu tike' 'a, kwi' la ka ke yu ngi'ni tike' tloo kwichaa. Mxke' ti' yu cha' wa xñi kwi'in 'in yu, lo'o nka tiye yu kaja yu.

—Su'we la ti si kajaän ke nu ti xu'wiän chalyuu —ndujwin yu.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o Jonás:

—¿Ta su'we 'a cha' ndyike' kasiya 'iin, xke' tii' a? —ndujwin Ni—, cha' nu wa ngwityi ti kixin' 'iin a?

Lo'o kan' mxkwen yu:

—Msiän' 'a tiän' chun' wa kajaän taän loo tyike' re.

Xiya' ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Nu'win, ja ytaa 'aa ti kixin' kwa —ndujwin Ni—, lo'o ja y'nii 'aa cha' ngalu ran. Ska tla ti mtsu ran, xka tla ngwityi ran. ¿Ni cha' lye 'a ra t'nan tii' 'in ran a? Kwi' ngwaña'an, lye la ti nka tiyeän lo'o nten kichen Nínive kwa. Wa ndyijin siyentu nsu'wi kala mil nten nde, nu ja jlyo ti' ne' la nde ya' lka la'a tsuu' kwini 'in ne', lo'o kwi' ti la nde ya' lka la'a tsuu' kaa 'in ne'. Kwi' ngwaña'an lo'o ka'an 'a 'ni nu nsu'wi nde re.

Oseas nu lka nten nu nchkwi' cha' 'in Ndiose

Basado en Oseas 1:2—2:3, 16, 17; 3:1-5; 5:1-4; 6:11;

7:1; 9:17; 11:5-7; 14:1-8

La nu wa ngwa Jeroboam ree nu ngulo la tñan 'in ne' Israel, kan' yu'wi Oseas chalyuu; kan' nu nda rsun nu ykwi' Ndiose lo'o ne' Israel tyukwi tu'wa yijan.

Ngwa ska tsan, ykwi' Ndiose lo'o Oseas:

—Yaa lyaa, ku'nii cha' kajá kwilyo'o lo'o ska nu kuna'an tsa ti'

—ndujwin Ni 'in Oseas—. Nchka tiän' cha' ka biya' ti' nten ta'a kichen tyii cha' kuxi 'a ngi'ni ne' lo'oüñ; ña'an ti' ngi'ni ska nu kuna'an tsa ti', ngwaña'an lka ne' lo'oüñ, chun' wa mdo'o tsuu' ne' snan loüñ. Lo'o ni, wa ndyaa ña'an la ti' ne' 'in xka ta la nkwin nu lka jo'o 'in ne'.

Bra ti yaa Oseas lo'o mjwi kwilyo'o yu lo'o ska nu kuna'an nu ngwa naan Gomer. Kan' ngwa tnan nu kuna'an kan', lo'o ngula ska sñe' ki'yu.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o Oseas:

—Xtyaa nin sñee' cha' ka naan Jezreel —ndujwin Ni—, chun' wa ku'niän tyiän tiän 'in nchga ree nu ngulo tñan 'in ne' nde lo yuu

Israel. Kwi' tsan kan', ku'ni xka ta kontra 'in ne' kanan 'in ne' Israel nde nten' se'en nu naan Jezreel.

Chun' ndi'in la ngula ska kuwi' kuna'an 'in Gomer nu lka kwilyo'o Oseas. Ykwi' Ndiose lo'o yu xiya' bra kan':

—Xtyaa lyaa nin kuwi' 'iin cha' ka naan Lo-ruhama —ndujwin Ni—,

nu nchka ti' chkwi', ska nu kuna'an nu wa ngulaa ya' ne' 'in; chun' nu ja la 'a ti ka t'nan tiän' 'in ne' Israel re.

Chun' ndi'in la, ti ngula xka kuwi' ki'yu sñe' Oseas lo'o Gomer, lo'o ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Xtyaa lyaa nin kuwi' cha' ka naan Lo-ami —ndujwin Ni—, nu nchka ti' chkwi', si'i nten 'ñään, chun' nu ja ka 'a wan nten 'ñään ni; lo'o na', ja kaän 'aän Ndiose 'wan.

Ni siya kwi' ngwaña'an ykwi' Ni, chun' ndi'in la ku'ni Ni cha' ka ka'an la ti nten 'in ne' Israel. Tiya ne' ka ne' ña'an ti' se'en ndi'in ka'an 'a ysiin tu'wa tujo'o, nu ja nsu'wi 'a cha' ka lkwaan 'in. Se'en nu ykwi' Ndiose lo'o ne', “Wan, si'i ta'a nten 'ñään lka wan”; kan' chkwi' Ni lo'o ne' nde loo la, “Wan, lka wan sñe' Ndiose nu lu'u”. Kan' tyo' ti'in sñe' Judá lo'o sñe' Israel cha' ka ne' ska tlyu ti, lo'o kulo tuun ne' ska ti nu ka ndloo la 'in ne'.

—Chun' nten 'iin, ja ngi'ni tnun 'a ne' 'ñään —ndujwin Ni—, kan' cha' lka ne' ña'an ti' nu kuna'an 'iin. Nu'win ndiya 'a tii' 'in, ni siya ndya'an lo'o xka yu ki'yu, lo'o ja ya tyan cha' jyu'u 'in siya' ti. Si ja kulaa ya' ne' ta'a kichen tyii 'in nkwin jo'o 'in ne', taän nu ti'í 'in ne' kan'. Tiyän ska tsan nu tukuün' tu'wa ne' cha' ja kulo nin 'a ne' 'in nkwin jo'o 'in ne'. Ngwaña'an ja la 'a kanen rsun 'in jo'o 'in ne'.

Lo'o ti ykwi' la Ndiose lo'o Oseas xiya':

—Yaa naan lyaa 'in kwilyo'oo xiya' —ndujwin Ni—, tyaan lo'o lyaa 'in; su'we 'a xu'wi tiyee 'in, ni siya wa ngwa ska nu kuna'an tsaa ti'. Chun' ngwaña'an nsu'wi tiyeän 'in ne' Israel, ni siya ndyaa ña'an ti' ne' 'in xka ta la ndiose cha' kwiñi ti.

Kan' yaa Oseas yaa si'i 'in kwilyo'o xiya'. Ngala lo'o yu 'in na'an tyi yu, lo'o ykwi' yu lo'o:

—Nu'win ndi'in cha' kaa kwilyo'oün x'ni 'a nde loo la ni. Ja ndi'in 'a cha' kajaa' lo'o xka yu ki'yu, lo'o kwi' ngwaña'an na', ñi ti tyi'iin lo'oo.

La wa mdyii ngwa cha' re, ykwi' Oseas lo'o nten kichen:

—Lo'o cha' re ka biya' ti' wan cha' tiya ska tsan lo chalyuu re nu xa' ña'an ka cha' —ndujwin yu 'in nten—. Nten nu tyi'in 'wan nde loo la, ja xu'wi 'a ree 'in ne', lo'o ja xu'wi 'a lo msaa se'en ku'ni tnun ne' 'in Ndiose; ja tikin 'a ne' nan nu ka lomstan 'in Ndiose, ni lomstan 'in xka ta jo'o 'in ne', lo'o ja xu'wi 'a nu ka sti jo'o 'in ne'. Lo'o la x'ni la, tya'an naan la ne' 'in Ndiose X'nan ne' xka ya'. La kan' xu'wi lyo ne' 'in nu ka ree 'in ne', nu tyo'o ka 'in ayman David; ndi'in cha'

tiyan yu kan' chun' ndi'in la.

Wa mdiya ska tsan ykwi' Oseas lo'o sti jo'o 'in ne':

—'Wan, cha' lka wan sti jo'o, ka'an la ti nu ti'í tyijin wan —ndujwin Oseas 'in sti jo'o—, cha' 'wan lka wan nu ngi'ni cha' mdo'o ntan ne' re, lo'o msñi ne' cha' kuxi. Lo'o nchga cha' re, ti nchkwi' Ndiose lo'o wan: “Lye 'a nchka tiän' cha' ti ku'niin laän cha' su'we lo'o wan; lo'o ja nchka 'a 'ñaän chun' ja ndlaa ya' wan ki'ya 'wan”.

Bra kan' ykwi' Oseas lo'o nten kichen:

—'Wan nu nsu'wi wan lo yuu Israel ni, ja tyi'in la wan nde re. Lo'o sñe' wan, lo'o sñe' ste' wan, xu'wi wan la xka lo yuu tiju' la; tya'an yu'wi ti wan nde ndyukwa ti kichen.

“Yu nu lka ne' Asiria kan' ka ree 'wan”, ndujwin Ndiose, “si'ya cha' ja nxlyaa 'a wan xitukwi tiye wan 'ñaän xiya'. Naän' lkaän nu su'waän 'in ne' Asiria cha' ku'ni ne' kanan 'wan. Tsaa lo'o ne' 'wan presu nde kichen tyi ne', lo'o ku'ni ñu'un ne' nchga lo yuu 'wan siya' ti. Nchga cha' re ka 'wan si'ya cha' ja nxlyaa wan ku'ni tnun wan 'ñaän.” Ngwaña'an ykwi' Ndiose.

'Ni siya ngwaña'an, nchka ti' Ndiose cha' ka jlyo ti' wan cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in nchga wan nu jñan wan cha' tlyu ti' 'in Ni. Nde ña'an ndi'in cha' chkwi' skaa wan lo'o Ni: “Ndiose X'naän, ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän lo'o ka t'nan chin' tii' 'ñaän. Taa chabiya' kalaän kichen tyiin xiya', lo'o ku'niin tnuün 'iin bra kan'. Ja ndyaa ña'an 'a tiän' cha' ka 'in ne' Asiria kulaa ne' 'wa; kwi' ngwaña'an ja ndyaa ña'an 'a tiän' cha' ka 'wa kulaa ba 'wa ti ykwi' ti ba. Ja ku'niin tnuün 'aän 'in nkwin jo'o 'in ne' ni, chun' ska ti Nu'win lka Ndiose nu nsu'wi 'a tiye 'wa.”

'Ngwa ti ña'an ti tyo'o laa wan. Ngwaña'an nchkwi' Ndiose —ndujwin Oseas.

Amós, xka yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose

Basado en Amós 1:1—2:6; 5:20-27; 6:14; 9:11-12

Ngwa Amós ska yu nu na'ansiin 'in slyá'. Yu'wi yu kwi' se'en ti kichen Tecoa, se'en lka lo yuu Judá. Ngwa ska tsan ngulo suwi Ndiose 'in yu cha' ka yu tu'wa Ndiose cha' tyijin yu rsun 'in Nii 'in ne' Israel, lo'o 'in nchga nten nu ndi'in nde lo yuu Judá. Nde lka cha' nu ykwi' Ndiose lo'o Amós cha' kunán nchga nten kan':

—Nchga xka ta la nten nu ndi'in ti tyi'iin se'en ndi'in ne' Israel lo'o ne' Judá, taän nu ti'í 'in ne' si'ya nchga cha' chen ña'an nu wa y'ni lyo'o ne' 'wan, cha' wa ngulo suwiin 'wan cha' ka wan nten 'ñaän

—ndukwin Ni—. Kan' cha' taän nu ti'í 'in ne' Asiria lo'o 'in ne' Filistia, lo'o 'in nten nu nsu'wi nde kichen Damasco, lo'o nde kichen Gaza, lo'o nde kichen Tiro, lo'o 'in ne' Edom, lo'o 'in ne' Amón, lo'o 'in ne' Moab. Lo'o 'wan, ja jlyaa tiän' cha' lo'o wan ndukwi wan ki'ya —ndukwin Ni—. Kwi' ndyo'o ti nda wan lomstan 'ñaän, chun' ja xñiän 'aän 'in ran. Tyaa lo'o lya wan nchga cha' nu ndla tu'wa wan. Ja xlyaaän 'aän kunáän cha' nu nchkwi' wan la nu ngi'ni tnun wan 'ñaän, chun' ja ndi'in 'a tyukwi ti tiye wan lo'oün.

'Lo'o si ja kulaa ya' wan nchga cha' kuxi nu ngi'ni wan ni, tsa lo'o xka ta nten 'wan la xka lo yuu se'en nu ka wan msu presu 'in nten nu nka tyi se'en kan'. Wjlyoo ne' nchga yuu 'wan bra kan' —ndukwin Ni—.

'Chun' ndi'in la tiya tsan nu ku'ni tnun sñe' ste' wan 'ñaän xiya', lo'o kan' tukwa ne' cha' nu nchkwiän' sa ña'an nu y'ni ne' ti kulo la, la nu yu'wi ree David chalyuu. Kwa ña'an ku'niän cha' ku'ni tnun nchga nten ña'an chalyuu 'ñaän —ndujwin Ni.

Ngwaña'an ykwi' Ndiose lo'o Amós cha' katsa' yu 'in nchga ne' Israel.

Ndyaa lo'o ne' Asiria 'in ne' Israel nde kichen tyi ne'

Basado en 2 Reyes 17:5-6, 24-41

Chun' ndi'in la msuun ne' Asiria lo'o ne' Israel, yaa lo'o ne' presu 'in ne' Israel. Ngwaña'an ngwa cha' nganen ti'in ne' Israel ti ndyuwa ti se'en. Tyukwaa xnan ti ne' ti nginun ti'in ne' nde lo yuu Israel. Lo'o ja x'ni lye ndyaan lo'o ree Asiria 'in xka ta nten cha' xu'wi ne' lo yuu 'in ne' Israel, nde se'en nu naan Samaria. Ne' kan' mdo'o nde kichen Babilonia lo'o xka ta la kichen, cha' mdiyan ne' nde Samaria.

Ti kulo la ni, la nu mdyisanan yu'wi ne' kata nde lo yuu 'in ne' Israel, msu'wa Ndiose kwichi nu y'ni nu ti'í lo'o ne', si'ya cha' nu ja y'ni tnun ne' 'in Ni. Kan' cha' yaa ne' yaa ytsa' ne' cha' kan' 'in ree nde Asiria; kan' nu ngulo tñan cha' nu tyaan ska sti jo'o 'in ne' Israel nde kichen tyi ne' xiya', cha' kwu'u yu 'in ne' kata kwa sa ña'an ndyaa cha' 'in Ndiose. Lo'o ngwaña'an ngwa cha' yaa lo'o ne' 'in ska sti jo'o kan' xiya' nde Samaria, cha' wa ngwa yu presu nde lo yuu Asiria; bra kan' ngwu'u yu sa ña'an ndi'in cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose ykwi'.

Ja ynán su'we ne' cha' nu ngwu'u sti jo'o kan'; ngwaña'an ngwa cha' skaa ta ne' ndiya ska nu lka ndiose 'in ne'. Mstyaa ne' 'in jo'o kan' ne' lyaa xuwe se'en nu ngwiñan ne' Israel la kwan la nde sii' ki'ya. Kan'

mstyá ne! lomstan nu ka 'in ndiose 'in ne!. Lo'o ndi'in ne! nu mdikin ne! ti ykwi' ti sñe! ne! lo kii' cha' ka sñe! lomstan 'in jo'o 'in ne!. Ngwaña'an ngwa cha' ni siya y'ni tnun ne! kwa 'in Ndiiose ykwi', lo'o ña'an ti ngi'ni ne! cha' 'in nu lka jo'o 'in ne!. Sñe! ne!, lo'o sñe! ste! ne!, kwi' ngwaña'an y'ni ne!; lo'o ti kwi' ngwaña'an ngi'ni ne! sa bra ni.

Isaías, xka yu nu ykwi' cha' 'in Ndiiose lo'o nten

Basado en Isaías 1:1-6, 11-13, 18-31; 2:1-11; 6:1-13; 7:1-25; 9:1, 6-7; 11:1-9; 35:5-6; 40:3-8; 42:8; 44:6, 9-20; 52:13—53:12; 55:1-13; 61:1-3

Ngulo suwi Ndiiose 'in ska yu nu ngwa naan Isaías cha' ka yu ska nu katsa' cha' nu nchkwí' Ni 'in nten se'en lka lo yuu 'in Judá. Tyukwi bra nu ngulo ree tñan, ree nu ngwa naan Uzías, lo'o Jotam, lo'o Acáz, kwi' lo'o Ezequías, tyukwi yijan kan' mda'an xnen Isaías cha' 'in Ndiiose nde lo yuu Judá. Nde ña'an ndukwin yu 'in nten 'in yu: —Nde cha' nchkwí' Ndiiose: “'Wan wa lka wan sñe'én,” ndujwin Ni, “kwi' nu wa ngi'niin kwan 'wan nchga bra. Lo'o ni, ja nchka 'a ti' wan kunán wan cha' nchkwíin'. Ña'an wan chin' sa ña'an ngi'ni kuta: nsu'wi lyo i' 'in x'nan i'. Lo'o buru, jlyo ti' i' se'en nu nda x'nan i' nan nchku i'. Lo'o 'wan, ni siya lka wan nten 'ñaän ja ya xu'wi lyo wan 'ñaän lo'o ja nnán wan cha' nchkwíin'. Lka wan nten nu ndukwi 'a ki'ya, chun' wa ngulaa ya' wan 'ñaän cha' lkaän Ndiiose 'wan.” Ngwaña'an nchkwí' Ndiiose lo'o wan —ndujwin Isaías. Lo'o ti ykwi' la Ndiiose lo'o tu'wa Isaías:

—'Wan ne! Israel, ¿tñan lka n'ni ka'an 'a lomstan nchkin wan 'ñaän a? —ndujwin Ndiiose 'in ne!—. Ja kan lo'o 'a wan lomstan nu ja n'ni 'a cha' 'in snan loün, la nu ja xlyaa wan kulaa ya' wan ki'ya nu ndukwi wan; kan lya wan snan loün cha' ka suwiin 'wan bra kan'. Ka tu' ni siya ka'an 'a ki'ya ndukwi wan, Naän' ku'niin cha' tlyu ti' 'in ran lo'o ku'niin su'we'én lo'o wan. Lo'o si ja nchka ti' wan kulaa ya' wan ki'ya nu ngi'ni wan, si ja xlyaa wan tukwa wan cha' nu nchkwíin', kan nu lka kontra 'wan lo'o kujwi ne! 'wan bra kan', chun' Naän' msu'waän 'in ne! ndijyan ne!.

'Nchga wan nu kulo chun' wan ki'ya 'wan cha' tukwa wan cha' 'ñaän xiya' ni, kan' nu ti tyo'o laa. Lo'o ta'a wan nu ja nchka ti' wan xa'an wan tiye wan ni, kan' nu kaja, chun' cha' ja xlyaa wan cha' tayaän' 'wan. Ngwaña'an nchkwí' Ndiiose lo'o wan —ndujwin Isaías. Ngwa xka la ya' ykwi' Ndiiose lo'o Isaías cha' 'in Judá lo'o cha' 'in

kichen Jerusalén:

—Chun' ndi'in la, la wa tyii ti chalyuu, ka Jerusalén ska kichen nu ndloo la ti, lo'o kwi' kan' tyukwa laa 'ñaän se'en nu ka ke ña'aan chalyuu. Ka'an 'a nten kan nde re nu tyo'o ti ndyukwa ti, lo'o nde ña'an chkwi' ne': “Tsaan lyaan ne' lyaa 'in ne' Israel nu ndukwa nde Jerusalén cha' kunáan nchga cha' nu nchka ti' Ndiose, chun' nde kwa kwu'u Ni tukwiin 'in Ni 'ñaän”. Ngwaña'an chkwi' ne' chun' kan Ndiose cha' kulo tñan nde Jerusalén. Tyii nchga cha' kusuun bra kan'.

Lo'o xiya' ykwi' Isaías lo'o nten:

—Wan, nten nu ndyo'o 'in Jacob, wa ngulaa ya' Ndiose 'wan chun' ngi'ni tnun la wan 'in nkwin jo'o 'wan, lo'o si'i 'in Ndiose ykwi'. La nu tiya tsan nu ta Ndiose nu ti'í 'wan, ja ska nan ku'ni cha' xu'wi kutsi' wan tukee. Ja ya tyo'o laa wan, chun' wa yaa wan kontra 'in Ndiose. Lo'o tiya tsan chun' ndi'in la nu ska ti 'in Ndiose tsaa ña'an ti' wan.

Ti kwi' yijan nu ngujwi ree Uzías, ngwu'u loo Ndiose 'in Isaías nu nchkwi' cha' 'in Ni. Na'an Isaías cha' ndukwa Ndiose ska lo yka xlya se'en ndukwa nten nu tnun nchka. Kwan 'a se'en ndukwa yka xlya kan', lo'o ndi'ya 'a ña'an ran. Lo'o te' tukwin nu nduku' Ni, ngala ti'in ran sa la tyukwi ña'aan ne' lyaa tnun kan'. Ti tyi'in chun' Ni ndukwi angajle 'in Ni; skaa angajle kan' ndiya skwa jlyu'we: tukwa ran nchkun' ran tloo, lo'o tyukwaa ran nchkun' ran chun' kiya', lo'o tyukwaa ran nda jwersa 'in cha' ka lkwi. Lo'o nchkwi' angajle kan': —Kti 'a cha' 'in Ndiose nu lka X'naan; tlyu 'a lka Ni tyukwi ña'aan chalyuu —ndujwin angajle kan'.

Lo'o ykwi' Isaías:

—Laja bra nu ngala angajle kan', mñan biye laa kan' lo'o msa'an ne' lyaa kan' yu'wi sñii —ndujwin Isaías—. Kan' ykwiin' bra nu na'aän cha' kan': “i'T'nan 'aän! Cha' lkaän ska yu nu ndukwi 'a ki'ya, ña'an ti' xka ta la nten. Ndi'in cha' kajaän ni chun' ja luwiin siya' ti, lo'o wa na'aän tloün 'in Ndiose nu tlyu la ti.”

‘Kan' mdo'o ska angajle kan' ndukwi sa la se'en nduün, lo'o ndiya ska kii' ndxuwi' ya', nu mdo'o lo msaa 'in Ndiose. Mji'in tu'waän lo'o kii' ndxuwi' kan', lo'o ykwi' lo'oün: “i'Ña'aan chin' ña'aan! Nde nan ta'a mjwi'iin tu'waa, lo'o ni, wa ngutin nchga ki'ya nu ndukwii.”

‘Chun' ndi'in la ynáän mnicha' Ndiose: “¿Ti ka nka nu ra su'waän 'in

cha' tsaa chkwi' cha' nu nchka tiän' chkwiin' lo'o nten a?"
 'Kan' mxkweën 'in Ni: "Nde nduun naän'. Su'waa lyaa 'ñaän
 tsa'aän." Lo'o kan' mxkwen Ndiose 'ñaän: "Yaa lyaa chkwii' lo'o
 nten kwenta 'ñaän sikwa: 'Wan, su'we 'a nnán wan cha' nu
 nchkwiin', lo'o ja nchka biya' ti' wan 'in ran; ndlyaa kiloo wan, lo'o
 ja ndi'ya wan kwenta. Kan' cha' ku'niin cha' ka tla la ne' kasiya
 'wan, cha' ja ka 'a tukwa wan cha' nu nchkwiin'; tukuün' chukiloo
 wan, lo'o ja ka 'a ki'ya wan kwenta. Ku'niin nchga tñan re chun' ja
 nchka ti' wan kulaa ya' wan cha' kuxi nu ngi'ni wan, kan' cha' ja
 nchka 'a tyo'o laa wan."

'Mnichaän' 'in Ndiose bra kan': "¿Sa ña'an bra nu xa'an ne' tiye ne',
 lo'o kulaa ya' ne' cha' kuxi nu ngi'ni ne' 'a?, X'naän", ndujwiin 'in
 Ni. Kan' mxkwen Ni 'ñaän: "La nu wa ngutin nchga kichen re, lo'o la
 nu ja ndi'in 'a nten 'in ran; la nu ja ska 'a nan nsu'wi lo yuu re, lo'o
 wa nchka ran yuu wtyi ti; la nu wa nguloün 'in nchga nten nu ndi'in
 nde re, sa bra kan' xa'an tiye ne'. Ni siya ngwaña'an, ti ndiya ti chin'
 nten nu kila ne' tyi'in ne' nde re xiya', chun' nten 'ñaän nchka ne';
 ña'an ti' ska yka nu wa msi'yu ne' ska ya', nganun ku' kiya' ti ran,
 lo'o chun' ndi'in la tyukwa kuten ran xiya'."

La nu ngwa Acaz ree cha' ndlo yu tñan lo yuu Judá, ngwa su'wa
 cha' 'in tyukwaa ree, nu lka ree 'in lo yuu Siria, lo'o ree 'in lo yuu
 Israel. Y'ni su'wa ne' 'in sendadu 'in ne', cha' ndyaa ne' ku'ni tyii ne'
 'in kichen Jerusalén nde lo yuu Judá; lo'o ja ngwa 'a 'in ne' sten ne'
 kichen kan'.

Bra kan' ngulo Ndiose tñan 'in Isaías cha' tsaa ykwi' yu lo'o ree Acaz
 cha' ja kutsen ree, chun' ja ka nan nu ngwa ti' tyukwaa ree kuxi
 kan'. Ndyaa Isaías ykwi' lo'o Acaz:

—Nde ña'an nchkwi' Ndiose lo'oo: "Ja kutseen 'aa, Acaz", ndujwin
 Ni. "Ta'a tyukwaa ree nu ndijyan, ja ku'ni 'a ne' kanan 'iin. Taän ska
 biya' 'iin: Kala ska sñe' ska nu kuna'an nu ja lya kaja ki'yu 'in siya'
 ti. Lo'o xtya nin kuwi' kan' cha' ka naan yu Emanuel, nu nchka ti'
 chkwi': Ndiose ndi'in lo'oan. Ntseen 'aa nu'win 'in ta'a tyukwaa ree
 kan'; ja ndi'in cha' kutseen, cha' tiya ska tsan nde loo la nu wjlyoo
 kichen tyi ree kan', lo'o tyii nten 'in ree kan' wjlyoo ne'. Ngwaña'an
 ti kinun yuu 'in ree kan'. Lo'o ka cha' tnun kan' la nu ti lyiji kala
 kuwi' sñe' nu kuna'an kan'; ka su'we cha' 'in nten xiya' nu ti lyiji ka
 biya' ti' yu kulaa tsuu' yu cha' kuxi lo'o xñi yu cha' su'we."

Ngwaña'an nchkwi' Ndiose lo'o nu'win, ree Acaz.

'Nde loo la ni, ndi'in cha' lye 'a ta Ndiose nu ti'í 'in kichen tyiin, kan' nu lka ree 'in lo yuu Asiria —ndujwin Isaías—. Tiyan ree kan' lo'o ka'an 'a sendadu 'in yu, lo'o tyii nchga nan nu wa ytaan ku yu. Tyii se'en ndi'in yka si'yu kutun 'ñaan ku'ni ñu'un yu 'in ran; tyii slya' lo'o kuta lo'o chivu 'ñaan kujwi yu, lo'o tsaa lo'o yu 'ñaan presu nde lo yuu 'in kichen tyi yu.

La ngwa xka ya', ykwi' Isaías lo'o ne' Israel ta'a yu:

—Wa ndukwin Ndiose 'ñaan cha' si'i nchga bra xu'wi tla nde lo yuu 'in ne' Zabulón lo'o nde lo yuu 'in ne' Neftalí —ndujwin Isaías—. Ja ta loo cha' lye nchka tiye ne' kwa. Wa ndijyan cha' su'wa Ndiose ska cha' su'we nu tnun 'a nde tukwiin nu ndyaa tujo'o, xka la'a tsuu' chku Jordán, ti kwi' se'en nu lka Galilea, se'en nsu'wi nten nu ja lka ne' Israel. Nten nu ndi'in se'en nu tla 'a, ña'an ne' ska xaa nu tlyu 'a. Nchga nten nu lye 'a ndi'in nduwe ti' cha' wa tiyan ti cha' kaja ne', tiyan ska xaa tlyu 'a 'in ne' la nu kala yu nu wa ngulo suwi Ndiose 'in kan.

'Kala ska kuwi' nu ku'ni su'we lo'oan, cha' kulo yu tñan ña'an lo chalyuu. Chkwi' nten 'in yu cha' lka yu, Yu nu nduwe 'a ti' nten ña'an 'in; cha' lka yu, Yu nu ta cha' tiya 'ñaan; cha' lka yu, Ndiose nu ngula 'a ti'; cha' lka yu, Ndiose Stiin nu ja ndi'in 'a cha' kaja; cha' lka yu, Yu tnun nu ku'ni tiin 'ñaan. Sa ña'an ngulo yu tñan 'in ayman kula 'ñaan, nu ngwa David, lo'o kwi' ngwaña'an kulo yu tñan tyukwi tyempu nu liijan nde loo la. Su'we 'a ñi kulo yu tñan. Ku'ni yu lo'oan sa ña'an ndi'in cha' ka 'ñaan skaan.

'Tyi'in Tyi'i Ndiose ykwi' lo'o ska nten nu tyo'o 'in ayman Isaí; ta Ni cha' tiya ti' 'in yu kan', lo'o ta Ni jwersa 'in yu. Ja ku'ni biya' yu kan' 'in nten ña'an ti' nu ngi'niin nan. Nan ni, ngi'niin sa ña'an nu ndlya kiloan tian, sa ña'an nchkwi' nten ti; lo'o yu kan', tyukwi 'a ku'ni biya' yu 'in nten. La se'en ndlo yu kan' tñan, su'wa ti tyi'in ngwo'o tla lo'o slya' kune!; ska la'a ti xtyi kwichi ngatsin lo'o chivu kune' kaja' i'; su'wa ti tya'an xkeru lo'o kwichi lo'o xka ta la 'ni skun' ne', ska nu xuwe ti tya'an lo'o i'. Su'wa tya'an naan yku kuta lo'o oso kute', su'wa ti tyisti i' kaja' i' lo'o nchga sñe' i' nu kune'. Su'wa ku kwichi kixin lo'o toro. Ja tukwin 'a tiya nu ti ku'ni ti'í 'in ta'a, chun' ña'an chalyuu xu'wi cha' nu nchkwi' Ndiose sa ña'an kunán nchga nten cha' kan', ña'an ti' nxen tyi'a nchga loo tujo'o. 'Kaja ña'an nu tyu'wi xaa kiloo nchga nten nu kwityiin', lo'o nchga nu ku'un ka kunán ne'; lo'o nchga nten nu ku' kiya' ni, tyo'o kwan

ne' ña'an ti' ndyo'o kwan ska kwiña'; lo'o nten nu ja nchka chkwi', kula tu'wa ne' bra kan'. Kan' lka tñan nu ku'ni Ndiose X'naan.

'Kwi' kichen tyiin re tyukwi tuun ska yu nu xi'ya nde lo yuu wtyi: “iWa ndijyan Ndiose nu lka X'naan! Kulaa ya' lya wan cha' kuxi 'wan, tukwa wan cha' nchkwi' Ni, cha' ka tsaá wan tukwiin se'en nu tsaá lo'o Ni 'wan. Wa ndla 'a su'wa Ndiose 'in nu ndi'in cha' kan kulaa 'in nten ña'aan loo chalyuu.”

'Chun' ndi'in la ynaán tyi'i ska nu ykwi' lo'oún: “Xi'yaa lyaá”, ndukwin 'ñaán. Lo'o naán', mnichaán' 'in: “¿Nan lka ndi'in cha' xi'yaán a?” Lo'o mxkwen tyi'i kan' 'ñaán: “Chkwii' lyaá cha' nchga nten lka ne' ña'an ti' ska kixin'”, ndujwin, “lo'o nchga cha' su'we nu ndi'in 'in ne' lka ran ña'an ti' ska keé nu nsu'wi ne' kixin'. Bra ti kityi nchga kixin', bra ti kanan keé; lo'o cha' nu nchkwi' Ndiose ni, nchga bra ndi'in ran.”

'Nde ña'an nchkwi' Ndiose X'naan: “Naán' lkaán Ndiose X'nan wan, ngwaña'an naán. Ja taán chabiya' 'in xka ta jo'o cha' kaja cha' su'we tnun nu ndi'in 'ñaán 'in ne'; ja taán chabiya' ku'ni tnun wan 'in xka ta nkwin jo'o. Ja ya xu'wi xka ndiose; skaán tián lkaán. Ja nsu'wi lyoún 'in xka nu lka Ndiose.” Ngwaña'an ykwi' Ni lo'oún.

'Lo'o nten nu nñan nkwin jo'o ni, kwi' ndyo'o ti ndi'in ne'. Ni siya ndi'ya la ña'an nkwin jo'o nu nñan ne', ja n'nijo'o ran se'en. Ti ykwi' ti nten nu nñan 'in ran, jlyo ti' ne' cha' ja laa xaa kiloo jo'o kan', ti kwi' ti cha' ja ka 'a kunán ran. Ndi'in cha' ki'ya cha' jyu'u 'in ne' cha' ngwiñan ne' 'in ran. Nu nka kwityi chkwan ni, xñi yu chkwan nu tya' ran, nsu'wa yu chkwan kan' lo kii' ndxuwi', nñan yu 'in ran sa ña'an ndi'in cha' ka ran lo'o martiyu. Lo'o nchga tñan kan' ngi'ni yu cha' ngula skun yu. Lo'o cha' ti'in 'a tñan nu ngi'ni yu kan', lye 'a ngite' ti' yu, mdyii wtyi ti' yu, lo'o ndiya bra ndxo'o 'in yu. Nchga tñan nu ngi'ni yu kan', ja n'ni cha' 'in ran siya' ti.

'Nu lka kwityi jo'o ni, nxñi yu metru 'in yu, nsu'wa biya' yu 'in ska yu'we yka, nsu'wa yu kwichi chun' ran, lo'o nñan yu 'in ran ña'an ti' ña'an nten. La wa mdyii mdyá' nkwin jo'o kan', ndyaa lo'o yu 'in ran tuna'an tyi yu, lo'o ku'ni tnun ne' 'in ran ña'an ti' ska ndiose.

'Ndiya ya' nsi'yu nten ska yka. Ti ykwi' ti yka nu msi'yu yu kan', ndyo'o chin' yka nu skin lo kii', lo'o xka yu'we ran nñan yu nkwin jo'o. Chun' ndi'in la ndyuun xtyin' ne' loo ran. Ska tkan' ti yka kan' ku'nijo'o ran 'in ne' cha' skin ran; tsaá tukwa ne' tu'wa kii' cha' katsun ti' ne' bra kan'. Kwi' lo kii' kan' nke' ne' nan ku ne' sa ña'an

cha' kalaa' ti' ne'. Kan' ndujwin ne': "Su'we 'a nchkin yka re, lo'o wa mtsun ne' ña'an re ni". Chun' ndi'in la nxñi ne' xka yu'we nu ndya' nkwin kan', lo'o ndyuun xtyin' ne' tloo nkwin kan'; nchkwi' ne' lo'o ran: "Tayaa' chin' 'ñaan, chun' nu'win lka ndiose 'ñaan", ndujwin ne' 'in yka kan'.

'Ja ndyo'o cha' nda nten nu ngwaña'an nchkwi'; ja nnán ne', ja nchka ka biya' ti' ne' cha' wa rkin ne' ska yu'we ran lo kii'. Wa mke' ne' jaxlya lo'o kii' ndxuwi' nu ngwi'ya ti'in 'in ran; kwi' ngwaña'an, loo ran wa ngwi'i ne' kuna' lo'o yku ne' 'in ran. Kan' cha' ni, çni cha' lka ndyuun xtyin' ne' tloo xka yu'we ti yka kan' 'a? Kwi' ska yu'we ti yka lka ran; lo'o xka yu'we ti yka kan' ni, xkwi' jii ti lka ran. Cha' nu tiji 'a tloo ne' kan', kan' cha' mdo'o ntan ne' 'in cha' nu ñi, lo'o ja nda 'a ne' ne' kasiya 'in ne' cha' ku'ni ne' ska cha' nu su'we la. Ja nda 'a ne' kwenta cha' nñi lyo'o ti ne' 'in ti ykwi' ti ne'. Mdyii ykwi' Isaías nchga cha' nu wa ndukwa lo kityi re lo'o nten ta'a kichen tyi ne', chun' Ndiose kan' lka nu ytsa' cha' kan' 'in ne'. Lo'o ykwi' Isaías cha' tiya ska tsan nu ndi'in cha' kan ska yu nu ka ree 'in ne' Israel:

—Kuwe 'a ti' ka'an nten 'in yu nu lka tñan 'in Ndiose cha' chen 'a ña'an xa'an tloo yu. Lye la ti ña'an tloo yu ke xka ta yu ki'yu. Lo'o nan re, ña'aaan 'yaan 'in yu. Ja la 'a xu'wi cha' ndi'ya ña'an tloo yu nu ka xke' 'ñaan. Ja tiya 'a ti' nten chalyuu 'in yu, kulaa ya' ne' 'in yu siya' ti. Nten nu wa rijin ti'í ka yu, ka biya' ti' yu sa ña'an ndyijiin nu ti'í. Lo'o nan re, taan chuun' 'in yu bra kan'.

'Lo'o chañi ka cha' tyaa lo'o yu nchga kicha, nchga yuwe' nu ndi'in 'ñaan. Xñi yu cha' xi'in 'ñaan cha' ka ran nan 'in yu. Lo'o nu ti'í nu tyijin yu ni, chkwi' nan cha' Ndiose lka nu nda nu ti'í 'in yu. Lye 'a ta nten nu ti'í 'in yu si'ya cha' nxuun 'aan lo'o yu, wji'in ne' yka chun' yu si'ya ki'ya nu ndukwian. Nan, lkaan nu ndi'in cha' tyijiin nan nu ti'í; lo'o chkwan yu 'in nu ti'í kan', cha' kulaa yu 'ñaan ya' Ndiose, cha' msin' 'a ti' Ni 'ñaan. Ka su'we la cha' 'ñaan si'ya nu ti'í nu tyijin yu kan'. Ta'aaan nan, ndo'o ntaan sa ña'an ngi'ni slya'; kwenta skaa ti nan nxñian skaa tukwiin. Lo'o Ndiose ni, chun' yu kan' kwi'ya Ni nchga ki'ya nu ndukwian ta'aaan. Lye 'a xtyi lyo'o nten 'in yu kan'; ni siya chen 'a ña'an ngi'ni ne' lo'o yu, ja chkwi' 'a yu siya' ti. Tsaa lo'o ne' 'in yu ña'an ti' ska slya' nu ndi'in cha' kaja. Ja la 'a chkwi' yu, ña'an ti' ngi'ni ska slya' la nu ndlya kichan' i'. 'Ku'ni biya' ne' 'in yu ni siya ja ska cha' kuxi y'ni yu. Lo'o ja tukwin

ndiya nu ka kulaa 'in yu; kaja cha yu tu ya' nten, ska ya' ti kulo ne' 'in yu lo chalyuu. Lo'o ni ska nten, ja ki'ya ne' kwenta nu ti'í nu mdijin yu cha' xu'wa yu nchga ki'ya nu ndukwi nten 'ñaan, ni siya ja ska ki'ya y'ni yu siya' ti; ja ska cha' kwiñi ykwi' yu lo'o nten. Ndiöse lka nu ta nu ti'í 'in yu. Chun' ndi'in la, la nu wa nda Ni 'in yu cha' kaja yu ña'an ti' ska lomstan si'ya ki'ya nu ndukwi nten, bra kan' ti x'ni 'a xu'wi yu chalyuu lo'o ti ña'an yu 'in nten nu tyo'o 'in yu nde loo la. Ña'an yu sa ña'an ka cha' nde loo la chun' nu ti'í nu wa mdijin yu, lo'o kinun su'we 'a tiye yu bra kan'. Lo'o kan' ta Ndiöse se'en nu ndloo la ti 'in yu, chun' ngwi'ya yu yuwe' 'ñaan ta'aan. Mxtyaa' ne' 'in yu lo'o nten nu ndukwi ki'ya, lo'o si'i cha' kan'. Chañi la chkwiin' nan cha' ndi'ya yu kan' nchga ki'ya 'ñaan. Lo'o ykwi' Ndiöse cha' re lo'o tu'wa Isafas nu lka nten 'in Ni: —Tyan wan se'en ndi'iin —ndujwin Ndiöse—, nchga wan nu nchka ti' wan kaja chalyuu su'we 'wan, lo'o ja ta 'a wan liya' cha' kaja ran 'wan.

'Ja kwi'ya 'a wan nan nu ja kalaa' 'a ti' wan ku wan; ja kuliji wan tñi 'wan ngwaña'an ti. Su'we la ti ki'ya wan kwenta cha' nchkwiin', ña'an ti' ska skwa nu su'we la ti nchku; tsaá ña'an ti' wan 'ñaan lo'o kaja ska chalyuu nu su'we la 'wan. Bra kan' ku'niin cha' ka nchga tñan nu mskaan' lo'o nu ngwa ayman David, ne' kula 'wan, lo'o kwa'aan tñan 'in ska ree nu chkwi' cha' 'ñaan laja nchga ta nten chalyuu, kwi' ska nu ka ndloo la 'wan, nu ka mstru 'in nchga nten. Xi'ya yu kan' 'in nchga ta nten nu ndi'in tijyu', nu ja nnen rsun 'in siya' ti; lo'o ndla 'a ti' ne' kan' tijyan ne' snan loün, chun' naan' nu lkaan' X'nan ne', wa y'niin tnuün 'in yu kan'.

'Kunaan lya wan 'ñaan laja ña'an ni ti, nchga wan nu nchka ti' wan cha' tyija wan 'ñaan; xi'ya lya wan 'ñaan ni, cha' nduün kwi' se'en ti. Nten nu ngi'ni kuxi 'a ni, ndi'in cha' kulaa ya' cha' kuxi nu ngi'ni ne' lo chalyuu; lo'o nchga nten nu ndi'in ki'ya 'in, ndi'in cha' xa'an yu nchga cha' kuxi nu nda'an tiye ne'. Xitukwi lya ne' kala ne' lo tukwiin 'ñaan xiya'. Naan' lkaan' Ndiöse 'wan; naan' ka t'nan tiän' 'wan; naan' ku'niin cha' tlyu ti' 'wan nchga bra. Lo'o cha' nda'an tiyeen, ja su'wa ran lo'o cha' nda'an tiye wan siya' ti; ña'an ti' ne' kwan, kwan la ti ran ke se'en ndi'in wan lo chalyuu, kwa ña'an ti cha' ndya'an tiyeen; lo'o kwi' su'we la ti sa ña'an ngi'niin, ke nu ngi'ni wan.

'Naan', ndaan' tyoo, lo'o tyoo tlyu' nu ngaten ña'an, cha' ki'ya ran lo

yuu chalyuu cha' kwicha' ran lo yuu, cha' nu tyo'o su'we ti nan nu wa yta wan. Ngwaña'an nchka cha' kaja nan ku wan, lo'o kaja mta cha' kata nten nu ngi'ni tñan ne' kixin'. Kwa ña'an ti lka cha' nu nchkwii'n', cha' tyo'o su'we ran, lo'o ka nchga tñan nu nchka tiän'; ja tsaa to'o ska cha' nu ja nchka tiän'.

'Ka nduun 'a ti' ne' kan', tyo'o laa ne' chun' ndi'in la; lo'o ja xu'wi 'a nu xitsen 'in ne'. Yu nu ndi'in cha' kan, cha' ka tñan 'ñaän, kan' nu tya'an lo'o nchga wan cha' tsaa ña'an ti' wan 'ñaän xiya'. Su'we 'a ka tiye wan bra kan', lo'o ja ndi'in 'a cha' kutsen wan. Kulo ndukwa la ni, ja y'ni jo'o 'a wan 'ñaän; lo'o ni, ka ku'ni wan tñan 'ñaän, lo'o nchga bra nde loo la ku'ni tnun wan 'ñaän.

Lo'o ykwi' Isaías cha' nde ña'an chkwi' nu ki'yu nu ndi'in cha' su'wa Ndiose kan yu lo chalyuu: “Ndi'in Tyi'i nu lka Ndiose Stiin lo'oü'n. Kwi' Ni kan', ngulo suwi Ni 'ñaän; lo'o msu'wa Ni 'ñaän cha' chkwii'n' cha' su'we lo'o yu ti'i, lo'o cha' ku'ni xiin 'in nu xi'in ti', lo'o cha' kuloün laän 'in nu nsu'wi nchkun', lo'o cha' taän xaa nu xu'wi kiloo nu kwityiin', lo'o ku'niin chkaän 'in nu ti'i. Wa ngwa'an tñan Ndiose 'ñaän cha' katsaän' 'in nten cha' tiya ska tsan nu ku'ni Ndiose cha' tlyu ti' 'in ne', lo'o ta Ni nu ti'i 'in nu nka kontra 'in Ni.”

Yu nu ykwi' cha' 'in Ndiose nu ngwa naan Miqueas

Basado en Miqueas 1:1-12; 2:12-13; 3:11; 4:2-4; 5:20

Tla 'a ykwi' Miqueas lo'o ne' Israel chun' ki'ya nu ngi'ni ne'. Nde ña'an ykwi' yu:

—Nu lka Ndiose 'ñaan ta Ni nu ti'i 'wan si'ya cha' kuxi nu n'ni wan —ndujwin Miqueas—, chun' nchga yu nu lka tñan ngi'ni tnun yu 'in nkwin jo'o; ngi'ni yu nu ti'i lo'o ta'a nten yu, si'ya tñi nu nchku mnan ti yu. Lo'o nchga yu nu lka sti jo'o, xkwi' chun' tñi ti ngi'ni yu tñan; lo'o yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose, nxñi yu liya' kwenta skaa cha' nchkwi' yu. Kan' cha' ndi'in cha' wjlyoo kichen tnun nu lka Samaria lo'o Jerusalén. Katin kichen kan' lo'o nchga nkwin jo'o nu nsu'wi ne' ran. Lo'o 'wan ni, ndi'in cha' tsaa lo'o ne' 'wan presu la xka ta la kichen tnun nu nsu'wi tijyu'.

'La wa mdyii mdijin nchga cha' re, ndujwin Ndiose 'ñaän, tiya ska tsan lo'o xiya' xo' kii Ni 'in nchga ne' Israel nu ti nginun chalyuu. Tyaan lo'o Ni 'in ne' xiya' lo yuu kichen tyi ne'.

'La nu wa tyii ti chalyuu, la nu chkwi' tlyu Ndiose nde kichen Jerusalén cha' kulo Ni tñan 'in tyukwi ña'aan chalyuu, bra kan' tyii nchga cha' wsuun lo chalyuu. La kan' xa'an nchga ya' xñan kusuun

lo'o chkwan nu kunanjo'o ne' kixin'; nan nu ngwa chkwan cha loo chka ran ska chkwan nu nda'a yuu. Lo'o ja tukwin 'a ti xu'wi la tñan wsuun, chun' wa mdyii nchga cha' kusuun kan'. Lo'o ja xu'wi 'a cha' nu xitsen ne' 'in nten. Ngwaña'an ndujwin Ndiose.

Lo'o ti nchkwi' la Miqueas xka rsun 'in Ndiose lo'o ne' Israel:

—Ni siya lyu' ti kichen Belén nu nsu'wi se'en ndlo Judá tñan, tlyu 'a lka kichen kan' kwenta 'in Ndiose. Kichen kan' ndi'in cha' tyo'o ska nten nu tnun 'a cha' ka 'in; kan' nu kulo tñan 'in nchga nten nu wa ndyo'o 'in ayman Abram nde loo la, lo'o ja tsaa tii 'a cha' kulo yu kan' tñan.

Yu nu ykwi' cha' 'in Ndiose nu ngwa naan Joél

Basado en Joél 1:1—2:14, 28-32

Nde lka rsun nu ngwa'an tñan Ndiose 'in Joél, cha' chkwi' yu lo'o nchga ne' Israel:

—'Wan, ndi'in cha' tyijin wan nu ti'í; tyii cha' 'in nchga nan nu ndi'in 'wan. Lo'o ndi'in cha' tsaa lo'o xka ta yu 'wan presu nde kichen tyi ne'.

Lo'o ti ykwi' la Joél xka la cha' re:

—Lo'o si nu xa'an chun' wan 'in nchga ki'ya 'wan, ka'an 'a cha' su'we ka 'wan bra kan'. Kulaa ya' wan 'in cha' kuxi nu ndi'in 'wan cha' xtya tiye wan 'in Ndiose xiya', cha' Ndiose ni, su'we 'a ña'an Ni 'ñaan, lo'o ja ndyu'wi cha' msin' ti' tiye Ni chan 'a. Ndiya 'a ti' Ni ku'ni Ni cha' tlyu ti', lo'o ja xu'wi 'a ti' Ni ki'ya ndukwian bra kan'. Nde lka cha' nu ykwi' Ndiose lo'o Joél cha' ka ran chun' ndi'in la, la nu tiyan Tyi'i Ndiose ykwi':

—La nu wa tsaa tii ti chalyuu re, kan' kwa'an tñan Tyi'iin Ykwiin' 'in nten ña'an lo chalyuu —ndujwin Ndiose—. Lo'o nchga nten nu tyo'o 'in ne' nde loo la, chkwi' ne' cha' 'ñaän. Chkwi' sla nchga yu kula; lo'o kwu'u tloñ 'in yu kune' sa ña'an nu taän tiän chabiya' 'in ne'. Kwi' ne' tyempu kan', su'waän Tyi'iin Ykwiin' ne' kasiya 'in nten nu ngi'ni tñan 'ñaän; ni siya yu ki'yu, ni siya nu kuna'an, chkwi' ne' cha' 'ñaän. Tyun 'a cha' su'we tnun ku'niin la ne' kwan lo'o lo chalyuu; kan' nchga nten chalyuu ndi'in cha' kutsen kasiya 'in ne'. Lye 'a ña'an ka ne' kwan bra kan', chka nga'a ran sa ña'an ña'an tnen; cha' lye 'a xu'wi snii lo'o kii' nde kwa, chka tla loo kwicha si'ya cha' ka'an 'a snii. Kwi' ti ngwaña'an chka nga'a ko' ña'an bra nu ti liji ti ka tsan nu tlyu 'a kan'. Kwi' tsan kan' ndi'in cha' ku'niin biyaän' 'in nchga nten, lo'o lye 'a kutsen ne' bra kan';

lo'o nchga nten nu jñan 'ñaän cha' tayaän' 'in ne' ni, sa kan' ti nten nu tyo'o laa sii' cha' kuxi kan'.

Abdías nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten.

Basado en Abdías 1:1-4, 10, 19-21

Ykwi' Ndiose lo'o Abdías, yu nu ngwa nten 'in Ni. Ykwi' Ni lo'o yu cha' chun' ndi'in la wjlyoo Ni 'in nchga nten ne' Edom, nten nu mdo'o 'in ayman Esaú nu ngwa s'ni la; wa y'ni ne' Edom kan' kunan 'in ne' Israel, lo'o ja la yuwe ti' ne' cha' lka ne' ta'a ne', cha' ska ti nu ngwa sti ne' s'ni. Kan' cha' lka cha' tyijin ne' Edom nu ti'í, lo'o ku'ni yu nu lka kontra 'in ne' kanan 'in ne'. Ngwaña'an ka cha' kulaa ne' Israel lo yuu 'in ne' bra kan'.

Nahúm nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten

Basado en Nahúm 1:1-2

Ykwi' Ndiose lo'o Nahúm nu ngwa nten 'in Ni. Ykwi' Ni lo'o yu cha' ndi'in cha' wjlyoo kichen Nínive, kichen nu tlyu la 'in ne' Asiria, si'ya cha' wa lye 'a ti'í ti' ne' ña'an ne' 'in ne' Israel nde Samaria; lo'o ne' Israel ni, lka ne' nten nu wa ngulo suwi Ndiose 'in.

Habacuc nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten

Basado en Habacuc 1:1—2:8

Na'an Habacuc cha' lye 'a ngi'ni nten 'in yu cha' kuxi, kan' cha' mjñan yu 'in Ndiose cha' ta Ni nu ti'í 'in ne'. Lo'o kan' ykwi' Ndiose cha' ndi'in cha' kan ka'an 'a ne' Babilonia cha' ku'ni kanan 'in ne' Israel. Bra kan' ykwi' Habacuc lo'o ne' Israel:

—Wa ykwi' Ndiose lo'oün cha' kan ne' Babilonia nde kichen tyi wan re —ndujwin—, cha' kulaa ne' lo yuu 'wan, chun' lye 'a ngi'ni wan ki'ya snan loo Ni. Lo'o chun' ndi'in la wjlyoo Ni 'in nchga ne' Babilonia, si'ya nchga cha' kuxi nu wa y'ni ne' lo'oan cha' lkaan nten nu wa ngulo suwi Ni 'ñaan.

'Nten nu kuxi ngi'ni ni, chun' cha' tnun 'a ngi'ni ne' 'in ykwi' ti ne', nxke' ti' ne' cha' ka tyo'o laa ne' cha' 'in ti ykwi' ti ne'. Ja jlyo ti' ne' cha' sa ña'an ti nten nu ñi ti ndi'in tloo Ndiose; lo'o ja tsa'a tii 'a chalyuu 'in ne' kan', chun' cha' ndyaa ña'an ti' ne' 'in Ni.

Sofonías nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten

Basado en Sofonías 1:4-6; 2:1-13

Ykwi' Ndiose lo'o Sofonías nu ngwa nten 'in Ni. Kan' ykwi' Sofonías lo'o ta'a kichen tyi yu:

—'Wan, kulaa xka ta nten lo yuu 'wan, lo'o nchga burro 'wan, lo'o

kuta 'wan, lo'o nchga nan nu ndi'in 'wan, chun' nu ja ngi'ni tnun 'a wan 'ñaän —ndujwin Ndiose—. Ngi'ni tnun la wan 'in nkwin jo'o 'wan.

Lo'o ti ykwi' la Ndiose lo'o yu:

—'Wan, nchga wan nu ja ndukwa 'a wan cha' nchkwiin' chun' nu ndyuun xtyin' wan tloo jo'o 'wan, ndi'in cha' ku'niin tyiin 'wan —ndujwin Ni—; lo'o nchga wan nu ndi'in wan nde kichen Jerusalén, lo'o nchga wan nu ndi'in wan xka ta la lo yuu tijyu' la, ndi'in cha' tsaá tii cha' 'wan. Xka ta ti nten nu ti ndyaa ña'an ti' 'ñaän, ti taän chabiya' xu'wi ne'.

Kan' nchkwi' Sofonías lo'o nchga ne' ta'a tyi yu xiya':

—'Wan ta'a kichen tyiin, ta'a wan kulaa ya' wan ki'ya nu ndi'in 'wan sa ña'an nu ti ji ti tiyan nu ti'í 'wan, cha' msin' 'a ti' Ndiose 'wan. Tyaan naan lya wan 'in Ndiose, nchga wan nu msun 'a ti' kasiya 'wan. Kunán lya wan cha' nchkwi' Ni, lo'o ku'ni wan nchga cha' nu su'we. Ku'ni msun wan tiye wan; tu ti, ngwaña'an tyo'o laa wan 'in Ndiose cha' nu msin' 'a ti' Ni 'wan. Si'i ska ti lo'oan nan ku'ni tyii Ni 'ñaan, lo'o ku'ni tyii Ni 'in xka ta la nten: lo'o 'in ne' Filistia, lo'o 'in ne' Moab, lo'o 'in ne' Amón, cha' y'ni liye' ti' ne' 'ñaan nan cha' lkaan nten nu wa ngulo suwi Ndiose.

Jeremías ngwa naan xka yu nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten

*Basado en 2 Reyes 24:10-20; 25:1, 7-21; Jeremías 1:1-3;
19:1-10, 14-15; 20:1-6; 23:3-6; 24:1-10; 29:1-14; 30:1-3;
31:31-34; 32:1-5; 38:6-13; 39:1, 11-14; 40:6*

Ngulo suwi Ndiose 'in ska yu nu ngwa sti jo'o 'in ne' Israel, nu ngwa naan Jeremías, cha' ka yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten. Nde lo yuu Judá yu'wi yu. Ykwi' yu nchga rsun nu nda Ndiose 'in yu lo'o nchga nten nu nsu'wi ña'aan lo yuu kan'. Wa mdiya ska tsan ykwi' Ndiose lo'o yu:

—Yaa lyaa se'en ndi'in nten nu nñan kitun' —ndujwin Ni 'in Jeremías—. Nde kwa xi'ii ska kitun' yuu. Bra ti tyo'oo tsaá nde lo nten' Ben-hinom lo'o nchga yu kula kichen Jerusalén, lo'o nchga x'nan sti jo'o. Nde kwa kitsaa' nchga rsun nu taän 'iin 'in nchga ne' kan'.

'Chkwii' lo'o ne' cha' naän', nu lkaän Ndiose 'in ne', kaän lo'oüñ ka'an 'a cha' kuxi nde se'en ndi'in ne' re, chun' nu wa ngulaa ya' ne' 'ñaän, lo'o wa mslu ne' sete nu xi tyi'i lyuu tloo xka ta jo'o 'in ne'. Wa mñan ne' ska msaa kee cha' ku'ni tnun ne' 'in jo'o Baal, lo'o

ndikin ne' 'in ti ykwi' ti sñe' ne' lo kii', cha' ka sñe' ne' lomstan 'in Baal. Lo'o ni ska ya', ja la nguloún tñan 'in ne' cha' ku'ni ne' ngwaña'an. Kan' cha' ni, tsan nu ti ndijyan nde loo la, kujwi kontra 'wan 'in wan lo'o xtyi ti, lo'o ku'niin cha' katin kichen tnun re; lye 'a kutsen nchga nten nu ña'an cha' tnun nde. Su'wa lo'oo kontra 'wan 'wan, lo'o kujwi ne' 'wan; kan' taän 'wan cha' ku laxu 'wan, kwi' lo'o xne' ku 'wan. Nchga nten 'wan nu ja lya kaja, lye 'a kaja jwi'ñan ne'; kan' cha' ku ne' 'in ti ykwi' ti sñe' ne'. Nchga nten nu tyijin nde kwa, kuwe 'a ti' ne' ña'an ne' kicha nu su'waän chun' wan.

'La wa mdyii ykwii' cha' re lo'o ne' —ndujwin Ndiose—, kwa'aa lyaa katun' kan' snan loo nchga yu kula kichen kan'. Chkwii' lo'o yu bra kan': “Ngwaña'an kwa'a Ndiose 'in nten nu nsu'wi kichen re, sa ña'an nda'a ska nten 'in ska kitun' yuu; ja nsu'wi cha' ka tya' ka'an ran xiya' ña'an ti' nu ngwa ran ti kulo la.”

Ngwaña'an ndujwin Ndiose 'in Jeremías.

Bra ti yaa Jeremías yaa tuun yu ykwi' yu kwi' se'en ti tu' na'an laa, ykwi' yu lo'o nchga nten nde kwa bra kan':

—Nde ña'an wa ndukwin Ndiose: “Taän nu ti'í 'in nchga nten nu nsu'wi kichen tnun re, lo'o kwi' 'in nchga nten nu nsu'wi kichen xuwe ti nu nsu'wi kwi' se'en ti re. Ndi'in cha' ku'niin nchga loo cha' nu wa ykwiin' re. Ngwaña'an ku'niin si'ya cha' lye 'a n'ni tiji ne' ne' kasiya 'in ne', cha' nu ja nnán 'a ne' cha' nu nchkwiin'.”

Yu nu ngwa sti jo'o nu tlyu la ti, nu ngwa naan Pasur, ynán yu cha' nu ykwi' Jeremías nan nu ndijyan nde loo la. Kan' cha' ngulo yu tñan cha' wji'in ti'in ne' 'in Jeremías, lo'o skan' ne' 'in yu ne' ska yka se'en nu nsu'wa ne' 'in presu, nu ndukwa kwi' se'en ti tu' lo'oo kichen nu ngwa naan tu' lo'oo 'in Benjamín; kwi' se'en ti tu' laa tnun ndiya ran.

La ngwa xka tsan, kan' ngulo Pasur 'in Jeremías ne' yka se'en mskan' 'in yu kan', lo'o kan' ykwi' Jeremías lo'o yu:

—Nde cha' nchkwi' Ndiose lo'oo: “Ña'aaan nu'win, kan ka'an 'a sendaru 'in kichen Babilonia, lo'o ña'aaan kaja ka'an 'a ta'aa su'we nsu'wii. Nchga cha' kuliyá' nsu'wi lo kichen tnun re taän 'in ree 'in ne' Babilonia” ndujwin Ndiose, “lo'o taän nchga nan nu ka'an nsu'wi lyo tu ya' nchga kontra 'iin. Lo'o nu'win, Pasur, lo'o nchga ne' ndi'in tu na'an tyii, tsaa wan presu nde Babilonia; kwa kaja wan lo'o kwa kutsi' ne' 'in wan, 'in nu'win lo'o 'in nchga nten nu yaa

ñā'an ti' la nu nchkwii' cha' kwiñi nu ndi'in cha' ka nde loo la.”
Lo'o ti nchkwi' la Ndiose cha' lo'o Jeremías, cha' nu ta yu lo'o ne'
Israel chun' ndi'in la:

—Ykwiin' tyaän 'yaän 'in nchga nten nu ti nganun, nu wa ngulo
suwiin' 'in —ndujwin Ndiose—, nu ti ndi'in nganen xka ta la kichen
tnun. Nchga ne' kan', xiya' ka ne' ska kichen tnun. Lo'o tiya ska tsan
nu tyo'o ska yu 'in ree David, ka yu ree 'wan; lo'o yu kan', kulo
su'we yu tñan 'in nchga nten tyukwi ñā'aan chalyuu.

Xiya' ykwi' Jeremías:

—Lo'o ti nchkwi' la Ndiose lo'o wan: “La nu kulo yu kan' tñan ni,
kulo yu 'in nchga nten nu mdo'o 'ñāän; su'we 'a tyi'in ne' kan', lo'o
ja tukwin 'a ta cha' kasin' ti' 'in ne' bra kan'.”

Chun' ndi'in la chin', ree 'in lo yuu Babilonia nu ngwa naan
Nabucodonosor, yaa yu nde lo yuu Judá; lo'o kwi' sa ñā'an nu wa
ndukwin Jeremías 'in yu ti kulo la mdiya yu lo'o msuun yu lo'o
nchga ne' Israel. Sendaru 'in ree Nabucodonosor msñi 'in ka'an ne'
Israel, lo'o ndyaa lo'o sendaru 'in ne', lo'o 'in ree 'in ne' nu ngwa
naan Joaquín, chun' nu ja mslyaa 'a yu xuun yu lo'o ne'. Ka'an 'a
nten ndyaa lo'o sendaru 'in ne', sa ya' snan mi yu nu ngwa ke 'in ne'
kichen Judá, lo'o kati mil yu nu ndya'an wsuun, lo'o ska mi yu nu
su'we la ti nñan nan. Ja y'ni 'a sendaru kasu 'in nten nu ya ñā'an ti.
Ngulo suwi Nabucodonosor 'in xka yu nu kulo tñan 'in ne' nu ti
nganun nde lo yuu Judá; yu kan', ngwa yu ta'a ste' ree Joaquín.
Sedequías lka yu kan', lo'o nsu'wi yu kala ndukwa ska yijan la nu
ngulo tuun ree 'in yu cha' ka yu tñan. Ti kwi' sa ñā'an nu wa ykwi'
Ndiose ngwa bra kan': mdyii nan oro nu ngi'ni tkan' ne' lyaa nu
mñan jyo'o Salomón, lo'o nchga nan nu mdya' lo'o oro lo'o plata nu
nsu'wi ne' lyaa kan'; lo'o nchga nan nu nchkwi' lyo 'in ree, ngwi'ya
mnan sendaru kan'.

La nu yaa lo'o sendaru kan' 'in ne' Israel, kan' ngwu'u loo Ndiose 'in
Jeremías. Na'an Jeremías tukwa xkuwi tnun higo nu nduun kwi'
se'en ti tu laa. Ska xkuwi kan' nsu'wi higo nu su'we la ti ñā'an ne'
ran; lo'o xka ran, nsu'wi higo nu chen 'a ñā'an ne' ran, nu lye 'a
mtsu', ni ja nchka 'a ku nten 'in ran. Kan' ykwi' Ndiose lo'o
Jeremías:

—¿Nan nka na'aan 'yaa 'a?, Jeremías —ndujwin Ni.

Mxkwen Jeremías bra kan':

—Higo lka ran —ndujwin yu—; higo nu su'we 'a ñā'an nu ka kuan,

lo'o higo nu mtsu' nu ja ka kuan.

Kan' ngwu'u Ndiose 'in yu:

—Higo nu su'we 'a ña'an, kan' lka ran sa ña'an lka nten 'ñaän nu wa msu'waän nde lo yuu Babilonia —ndujwin Ndiose—. Ku'niin kwan 'in ne' kan' lo'o tyaän lo'oüñ 'in ne' xiya' nde kichen tyi ne', lo'o ta'a sñe' ne', lo'o ta'a sñe' ste' ne'. Lo'o taän ska kasiya kwi 'in ne' cha' nu xu'wi lyo ne' 'ñaän, lo'o su'we xu'wi tiye ne' lo'oüñ. Higo mu mtsu' kan', kan' lka sa ña'an lka Sedequías nu ndlo tñan nde lo yuu Judá tyempu ni. Lo'o xka ta la nten nu lka tñan 'in ne', lo'o xka ta la ne' nu ti nganun nde Jerusalén, su'wa ngi'ni ne' kan' lo'o ne', ña'an ti' higo nu mtsu'. Su'waän kontra 'in ne' kan' cha' kujwi 'in ne'; lo'o ndi'in ne' kan' nu kaja jwi'ñan ne'; lo'o ndi'in nu kaja lo'o kicha, sa ña'an bra tyii cha' 'in ne'; kwi' ngwaña'an ka nde lo yuu nu wa ndaän 'in ne', nu wa ndaän 'in nten nu ngwa 'in ne' ti s'ni la.

Ti kwi' tyempu kan' ngwa'an Jeremías ska kityi 'in ta'a nten nu nsu'wi ne' ña'an chkwan nde Babilonia. Lo kityi kan' nchkwi' yu: “Lo'o 'wan, nu ndyaa lo'o Ndiose 'wan nde lo yuu Babilonia, nchkwi' Ndiose lo'o wan cha' ndi'in cha' kwiñan wan na'an tyi wan nde kwa se'en ndi'in wan; ndi'in cha' kaja kwilyo'o wan lo'o tyi'in ka'an 'a sñe' wan, ni siya nu ki'yu, ni siya nu kuna'an, lo'o kwi' tyi'in sñe' ste' wan. Ndi'in cha' ku'ni wan tñan; lo'o jñan wan 'in Ndiose cha' ka su'we ti lo yuu se'en ndi'in wan, chun' nu ja ka 'a tyaan wan kichen tyi wan xiya' sa la wa mdijin snan yla nsu'wi tii yijan. Ja ta 'a wan chabiya' cha' kwiñi lyo'o xka ta nten 'wan, cha' ndi'in nten nu kwiñi ti nchkwi' cha' lka ne' nu nchkwi' cha' 'in Ndiose lo'o wan; ja kulaa ya' wan cha' tsaa ña'an ti' wan 'in Ndiose, chun' nu ndi'in cha' ku'ni Ni nchga cha' nu wa ykwi' Ni.”

Ngwaña'an nchkwi' kityi kan'.

Ngwa xka ya' ykwi' Jeremías cha' 'in Ndiose lo'o nchga nten:

—Tiya ska tsan nu nde ña'an ndi'in cha' skan' Ndiose cha' lo'o sñe' ste' wan: “Ni siya wa lka wan tukwa ta nten, na' ña'aän 'wan ña'an ti' si lka wan ska ta ti”, ndujwin Ni. “Cha' kwi nu skaän' lo'o wan ni, ja lka ran sa ña'an cha' nu mskaan' lo'o nu ngwa nten 'wan ti s'ni la, la nu ngulaän 'in ne' nde lo yuu Egipto. Y'ni ñu'un ne' kan' 'in cha' kan' si'ya ki'ya 'in ne'. Ja lka 'a cha' re ngwaña'an, xka ña'an lka cha' nchkwiñ' re. Xtyaän lee 'ñaän ne' kasiya 'in ne'. Na' kaän Ndiose 'in ne', lo'o ne' kan' ka ne' nten 'ñaän. Ja ndi'in 'a cha' kwu'u nten 'in ta'a ne', cha' nde ña'an chkwi' lo'o ne': ;Kan lya wan

xu'wi lyo wan 'in Ndiose ykwi!', chun' nchga wan xu'wi lyo wan 'ñaän bra kan', lo'o nu xuwe la ti, lo'o nten nu kula la ti. Ku'niñ cha' tlyu ti' 'in nchga cha' kuxi nu wa y'ni ne', lo'o ja chkwiñ 'aän cha' 'in ki'ya nu ndukwi ne'."

Chun' ndi'in la, ti ykwi' la Ndiose lo'o Jeremías, cha' kan ka'an ne' Babilonia xiya', xñi ne' kichen Jerusalén. Lo'o tsaä lo'o ne' 'in ree nu ndlo tñan lo yuu kan', cha' nu ja ndyaa ña'an 'a ti' yu 'in Ndiose. Bra kan' yaa Jeremías, yaa ytsa' yu cha' kan' 'in ree nu ndlo tñan lo yuu kan'. Lo'o ngulo ree kan' tñan cha' su'wa ne' 'in Jeremías ne' ña'an chkwan. Chun' ndi'in la ti nda la ree nu ti'í 'in Jeremías, cha' msu'wa 'in yu ne' ska tu tiyuu nu ki'ñi 'a, nu ndiya kwi' se'en ti tuna'an chkwan kan'. Ja nsu'wi 'a tyi'a ne' tu tiyuu kan', xkwi' yuu kutsu' ti ndi'in ne' ran. Lo'o la nu mxyun ne' 'in Jeremías, mdiyuu kiya' yu ne' yuu kutsu' kan' sa ña'an mdiya ran sa la kee xtyin' yu. Ja ska nten ta'a kichen tyi yu ti y'ni t'nän ti' 'in Jeremías bra kan'. Ska ti yu Etiopía yuwe ti' 'in yu; yaa yu kan' tloo nu lka tñan kan' cha' kulo yu 'in Jeremías ne' tu tiyuu kan', ña'an ti' ti liji ti kaja yu cha' rijin yte' 'a ti' yu. Ngwaña'an ngwa cha' ngulo ree nu ndlo tñan kan' tñan cha' kulaa ne' 'in Jeremías tu tiyuu kan', lo'o ti msu'wa la ne' 'in yu nde ne' ña'an chkwan.

La wa mdijin tukwa snan la yijan, msuun yu nu lka tñan nde lo yuu Judá, yaa yu kontra 'in ree Nabucodonosor. Kan' cha' msu'wa ree 'in x'nan sendaru 'in cha' kulo ne' 'in ree Sedequías cha' ja ka 'a yu ndloo la lo yuu 'in Judá; ndyaa lo'o ne' 'in yu presu nde Babilonia. Chun' ndi'in la yaan sendaru kan' nde Jerusalén xiya'; mdikin ne' ne' lyaa nu mñan ayman Salomón, mxlyuu ne' lo'oo kee nu nsu'wi chun' kichen Jerusalén, msñi ne' 'in ti ka'an la ne' Israel presu, lo'o ti ngwi'ya la ne' nan nu su'we nu nnanjo'o ne' lyaa kan'. Mxnun ti'in ne' 'in xka ta la ne' Israel nu ti'i la, cha' nu ku'ni ne' kwan loo yka si'yu kutun lo'o loo yka olivu.

Ti nsu Jeremías ne' ña'an chkwan bra nu yaan ne' Babilonia xiya'. Lo'o ngulo x'nan sendaru 'in Nabucodonosor 'in Jeremías ne' ña'an chkwan; ja ndyaa lo'o 'a ne' 'in yu presu. Ngwaña'an ngwa cha' nganun Jeremías cha' chkwi' yu cha' 'in Ndiose nde lo yuu Judá bra kan'.

Yu nu ngwa naan Ezequiel nu ykwi' cha' 'in Ndiose lo'o nten

Basado en Ezequiel 1:1-3; 2:6-7; 7:23-27; 33:7-11; 36:16-36

Yu'wi ska sti jo'o nde lo yuu Judá nu ngwa naan Ezequiel. Wa ngulo

suwi Ndiose 'in yu cha' ka yu nten nu nchkwi' cha' 'in Ni lo'o nten. Lo'o la nu yaan ree Nabucodonosor nde Judá ndyaa lo'o yu 'in ka'an 'a ne' Israel presu, kwi' laja ne' kan' yaa lo'o yu 'in Ezequiel nde lo yuu Babilonia. Kan' ytsa' Ndiose 'in Ezequiel nan nu ndi'in cha' ka. Nde ña'an ykwi' Ni lo'o yu:

—Ja kutseen si ku'ni tla ne' 'iin, o ta ka ti'í ti' ta'a kichen tyi 'iin, ne' nu ta'a lka wan presu kwa —ndujwin Ni 'in yu—. Ndi'in cha' chkwii' lo'o ne' cha' 'ñaän nu nchka tiän' chkwiin' lo'o ne'. Ja ska lka si xlyaa ne' kunán ne', o ta ja xlyaa ne'. Cha' nu wa chen 'a ña'an ngi'ni ne' kwa lo'oün.

Ngwaña'an ngwa cha' nu nchkwi' Ezequiel lo'o ne' Israel nu ndi'in nde Babilonia kan'. Ndujwin yu cha' ndi'in cha' wjlyoo kichen Jerusalén, chun' ngulaa ya' ne' 'in Ndiose, lo'o ngi'ni tnun la ne' 'in xka ta la jo'o 'in ne'.

Nchkwi' Ezequiel ti kwi' sa ña'an ykwi' xka ta la nten nu ykwi' cha' 'in Ndiose ti s'ni la. Ndujwin yu cha' ta Ndiose nu ti'í 'in nchga nten nu ta cha' msin' ti' 'in ne' Israel. Ndujwin yu cha' ku'ni Ndiose cha' re cha' ka biya' ti' ta'a nten nu nsu'wi chalyuu cha' kwi' Ni lka Ni Ndiose, lo'o ja nsu'wi 'a xka la nu lka Ndiose.

Ti ykwi' la Ndiose lo'o Ezequiel la xka tsan kan':

—Kwu'uün 'iin sa ña'an ndi'in cha' chkwii' lo'o nten 'iin —ndujwin Ni—. Chkwii' lo'o ne' cha' ndi'in cha' taän nu ti'í 'in ne' si ja xlyaa ne' xa'an chun' ne' 'in nkwin jo'o 'in ne', lo'o 'in xka la cha' kuxi nu ngi'ni ne'. Nde ña'an nchkwiin' lo'o nten nu ndukwi ki'ya: “Wan nten nu ndukwi ki'ya, ndi'in cha' kaja wan”. Lo'o nu'win ni, Ezequiel, si ja chkwii' cha' 'in nu ti'í nu ndi'in cha' ka 'in ne' cha' ja xlyaa kulaa ya' ne' ki'ya nu ndi'in 'in ne', ta'a ne' kan' kaja ne' si'ya ki'ya 'in ne' bra kan'; lo'o si'ya nu'win lka cha' kaja ne' bra kan'. Lo'o la nu chkwii' lo'o ne' nu ja xlyaa kulaa ya' ki'ya nu ndi'in 'in ne' cha' ka nu ti'í 'in ne', si ja ndukwa ne' kan' cha' nu nchkwiin', si ti ngi'ni la ne' ki'ya, bra kan' kaja ne' kan' si'ya ki'ya nu ndukwi ne'. Lo'o nu'win ni, ja ska 'a cha' ndukwii 'in ne' bra kan'; ja la 'a ndi'in ki'ya 'iin si'ya cha' ngujwi ne' bra kan'.

Lo'o ngulo Ndiose tñan 'in Ezequiel cha' chkwii' yu cha' re lo'o nchga nten:

—Cha' lkaän Ndiose nu lu'u —ndujwin Ni—, kan' cha' ja nchka tiän' cha' kaja nten nu ndukwi ki'ya. Xka ña'an cha' nka tiyeēn, cha' nu kulaa ya' nten cha' kuxi nu ngi'ni ne', cha' ngwaña'an ka su'we ti

tyi'in ne'. Kan' cha' 'wan, ta'a wan nu mdo'o wan 'in ne' Israel, kulaa ya' lya wan ta'a wan nchga cha' kuxi 'wan si ja nchka ti' wan cha' kaja wan.

Chun' ndi'in la, ykwi' Ndiose lo'o Ezequiel xiya':

—La nu mdi'in ne' Israel nde lo yuu 'in ne' ni, y'ni ñu'un ne' 'in yuu kan' si'ya cha' chen ña'an nu y'ni ne'; kan' cha' ngwa msin' 'a tiän' 'in ne' kan', nguloün 'in ne', lo'o ykwiin' lo'o ne' cha' tyi'in ne' xka ta la nasiyun, xka ta la kichen tijyu' —ndujwin Ndiose—. Lo'o ni, kuxi 'a nchkwi' ne' xka kichen kan' 'ñaän si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne' Israel, ni siya kti 'a lka cha' 'ñaän. Nchkwi' ne' cha': “Nten nu ngulo suwi Ndiose lka ne' Israel kwa, lo'o Ndiose ykwi' ngulo 'in ne' cha' ja tyi'in 'a ne' kichen tyi ne'; kan' cha' mdo'o ne' ndyaa ne'.” Kan' cha' lye 'a xi'in tiän' —ndujwin Ndiose—. Sa kan' ti cha', tiya ska tsan nu ku'niin cha' kala ne' kichen tyi ne' xiya'; kwi' ngwaña'an ku'niin luwiin kasiya 'in ne', cha' ja ku'ni tnun 'a ne' 'in nkwin jo'o ti. Ngula 'a ne' ne' kasiya 'in ne' ni, kan' cha' ja xlyaa 'a ne' tukwa ne' tñan 'ñaän. Nde loo la xa'aän kasiya 'in ne', cha' ka tiya ti' ne' tukwa ne' tñan 'ñaän. Lo'o su'waän Tyi'iin Ykwiin' tsaa ne' kasiya 'in ne', cha' tayaän' 'in ne' tya'an ne' se'en ndyaa tukwiin ñi 'ñaän, cha' ka ku'ni ne' nchga tñan nu kuloün 'in ne'. Xu'wi ne' nde lo yuu nu ndaän 'in ne', kwi' nu wa mskaän' cha' lo'o ayman ne' kula 'in ne' cha' taän 'in ne'. Lo'o ska ti cha' tya'an tiye nchga ne', lo'o ska ti nu tyuun cha' ka ndloo la 'in ne'. Ku'niin nchga cha' re si'ya cha' wa ngulo suwiin 'in ne', si'i chun' cha' ka'an 'a cha' su'we nu wa y'ni ne'; lo'o na' lkaän Ndiose nu tlyu la ti 'in ne'.

'Tnun 'a cha' su'we ku'niin lo'o ne', lo'o ja la 'a kaja jwi'ñan 'in ne', ka'an 'a nten ti xu'wi la 'in ne' nde loo la; ngwaña'an ka biya' ti' nten xka la kichen tnun nu ndiya kwi' se'en ti se'en ndi'in ne' 'ñaän, cha' naän', wa kwiñaän kwiin xiya' ska cha' nu wa nguxlyuün, lo'o naän' kataän nan xiya' lo yuu se'en ngwa lo yuu wtyi s'ni la.

Libro 7

Ndyaa ne' Israel nde Babilonia

Serie de RESÚMENES DEL ANTIGUO TESTAMENTO en el chatino de la zona alta

NÚM. 7: DANIEL, ESTER, JOB - MALAQUÍAS

NDYAA NE' ISRAEL NDE BABILONIA

**Nda Daniel rsun 'in ree Nabucodonosor sa ña'an nchka ti'
chkwi' cha' nu ykwi' sla yu**

Basado en Daniel 1:1-17; 2

Mdiya ne' Israel se'en lka lo yuu 'in Babilonia, lo'o kan' ykwi' ree 'in ne' Babilonia lo'o ska msu 'in yu cha' 'in ne':

—Kuloo suwii lyaa laja yu kune' 'in ne' Israel kwa, tukwa snan yu nu tiya la ti, nu su'we la ti ña'an yu. Lo'o kwu'uu 'in yu nchga sa ña'an ndi'in cha' 'ñaan cha' lkaan ne' Babilonia re, lo'o cha' ka 'in yu ku'ni yu tñan ne' ña'an tñan re.

Ngwaña'an ngwa cha', ngulo suwi msu kan' tyun yu kune' 'in ne' Israel. Jakwa yu kune' nu mdo'o 'in sñe' nten 'in Judá ndiya laja yu kune' ne' Israel kan'. Lo'o naan yu: Daniel, lo'o Ananías, lo'o Misael, lo'o Asarías, ngwaña'an naan yu kune' Judá kan'. Mdyisnan yu kan' ngwa sa'an cha' nu nchkwi' ne' Babilonia, lo'o ngwa sa'an yu nchga sa ña'an ndi'in cha' 'in ne' Babilonia kan'. Ngulo ree kan' tñan cha' kwu'u ne' 'in yu kune' kan' tyukwi snan yijan. Lo'o ndujwin ree kan' cha' xku ne' 'in yu kune' kan' lo'o nan nu nchku ykwi' ree kan'. Msu 'in ree nu ndi'in cha' ya' cha' mdu'u 'in ta'a jakwa yu kune' kan' ni, mstyá yu nin ne' Babilonia 'in yu: nu nka Daniel kan' ni, kan' ngwa naan Beltsasar; lo'o xa xnan ta'a yu ngwa naan yu Sadrac, lo'o Mesac, lo'o Abed-nego. Ta'a jakwa yu kune' kan' ja mslyaa yu ku yu skwa nu nda ne' cha' ku yu, chun' ja lka ran skwa nu ndujwin Ndiose cha' ka ku ne' Israel.

Ngwaña'an ngwa cha' ja yku biya' yu 'in ran siya' ti, chun' ja lka ran skwa nu ndujwin Ndiose 'in ne' Israel cha' ku ne'; ja nchka ti' yu kucha yu cha' nu nchkwi' Ndiose. Lye 'a ykwi' msu 'in ree lo'o yu, msu nu ndya'an lo'o nan nchku yu kan':

—Si ja ku su'we wan ni, ka tijyan wan bra kan' —ndujwin msu kan'—. La nu ña'an ree cha' nu wa ngwa tijyan wan ni, kan' ta Ni nu ti'í 'ñaan si'ya wan.

Kan' mxkwen Daniel lo'o ta'a yu 'in msu kan':

—Njñan 'a ba 'iin cha' ku'nii biyaa' lo'o ba sa ya' tii tsan ña'an.

Xkwi' nan ndyo'o lo yuu ti taa ku ba, lo'o xkwi' tyi'a luwi ti ko'o ba. La nu wa mdijyan ta'a tii tsan ni, kan' ña'aan 'wa si wa ngwa tijyan ka ba o ta ja ngwa tijyan ba.

Msljaa msu kan' ku'ni yu cha' nu ykwi' yu kune' kan' lo'o yu; y'ni biya' yu lo'o yu kune' tyukwi sa ya' tii tsan.

La nu wa mda'a tii tsan kan' ni, su'we la ti ña'an Daniel lo'o ta'a yu ke xka ta yu kune' nu nchku sa ña'an nchku ree kan'; ni ja ngwa 'a tijyan yu. Cha' wa ynán yu cha' nu nchkwi' Ndiose, kan' cha' mda Ndiose cha' tiya ti' 'in yu cha' xu'wi lyo yu lo kityi, lo'o cha' xu'wi lyo yu nchga cha' nu jlyo ti' nten chalyuu. Lo'o mda Ndiose xka ta la cha' tiya 'in Daniel, cha' ka 'in yu katsa' yu nchga cha' nu nchkwi' sla nten.

Ndiya ska tla, ykwi' sla ree Nabucodonosor, lo'o ytsen 'a yu. La ngwi'ya xaa, msi'ya yu 'in nchga nten nu tiya 'a nu nsu'wi lo yuu se'en ndlo yu tñan, cha' katsa' ne' 'in yu ni cha' nka nchka ti' chkwi' cha' nu ykwi' sla yu. Mdijyan ne' tiya kan' tu' na'an tyi ree, yaa ne' snan loo ree bra kan'; ykwi' ree lo'o ne':

—Lye 'a ykwi' slaän, kan' cha' lye 'a nka tiyeën —ndujwin ree—; nchka tiän' ka biya' tiän' ni sa ña'an ykwi' slaän, lo'o nchka tiän' ka biya' tiän' ni cha' ykwi' slaän ngwaña'an. Si katsa' wan 'ñaän sa ña'an nchkwi' ran, ka'an nan taän xu'we 'wan, cha' ku'ni tnun nchga nten 'wan. Lo'o si ja katsa' wan kala kan' 'ñaän ni, lo'o ja katsa' wan sa ña'an nchka ti' ran chkwi' ran ni, ku'niñ cha' kaja ta'a wan bra kan'.

Ja la ngujwi nu ka 'in katsa' sa ña'an ykwi' sla ree kan'. Kan' mxkwen nten nu tiya 'a kan':

—jMmmm! Ree X'nan ba, katsaa' lyaa 'wa ña'an ni ni sa ña'an kala nka ran. Ngwaña'an ka 'wa katsa' ba 'iin ni kala nka ran. Ja ska nten nu nsu'wi lo chalyuu ka 'in katsa' sa ña'an nchkwi' slaa, si ja ka biya' ti' ne' ni kala nka ran.

Ja ngwa 'in ne' katsa' ne' kala kan' 'in ree siya' ti, kan' cha' msin' 'a ti' ree lo'o ngulo yu tñan cha' kaja nchga ne' nu tiya 'a nu nsu'wi lo yuu Babilonia kan'. Lo'o x'nan sendaru nu nduun kwan, nu ngwa naan Arioc ni, yaa naan yu 'in Daniel lo'o ta'a yu cha' kujwi yu 'in ne' su'wa ti lo'o xka ta nten nu tiya kan'. La nu ynán Daniel rsun nan nu nchka, yaa ykwi' yu lo'o ree cha' ta ree chin' tyempu 'in yu;

lo'o chun' ndi'in la kan' ka 'in yu katsa' yu cha' 'in kala 'in ree. Lo'o mda ree chabiya' bra kan'.

Bra ti ndyaa Daniel na'an tyi yu, ndyaa ytsa' yu 'in ta'a su'we yu cha' nu ngwa 'in yu; lo'o ytsa' yu 'in ne' cha' wa nda ree ska tyempu cha' katsa' yu nan nu ykwi' sla ree. Kan' cha' lo'o Daniel lo'o ta'a su'we yu ykwi' ne' lo'o Ndiose cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in ne', lo'o katsa' Ni 'in ne' ni sa ña'an nchkwi' sla ree kan'. Laja tla kan' ytsa' Ndiose 'in Daniel sa ña'an ykwi' sla ree kan'. Ndyaa Daniel xu'we 'in Ndiose bra kan'. La xka tlyaa ndyaa ykwi' Daniel lo'o Arioc:

—Ja ndi'in cha' kujwii 'in ne' tiya kwa —ndujwin Daniel 'in—. Yaa lo'oo lyaa 'ñaän tloo ree kwa, lo'o bra ti katsaän' 'in yu sa ña'an ykwi' sla yu.

Kan' cha' bra ti yaa lo'o Arioc 'in yu tloo ree. La nu yten Daniel ndyaa yu, kan' mnicha' ree 'in yu:

—¿Xke' ti' nu'win cha' ka 'iin katsaa' 'ñaän sa ña'an ykwi' slaän a?, ¿lo'o sa ña'an lka cha' nu nchka ti' chkwi' kala kan' a? —ndujwin ree 'in Daniel.

Nde cha' mxkwen Daniel 'in ree:

—Ja tukwin nten chalyuu ka 'in katsa' ska cha' nu ngwaña'an, ni siya tiya la ti' yu. Ni naän', ja nchka 'ñaän. Lo'o ni, ndiya ska Ndiose nde ne' kwan nu katsa' 'ñaan ska cha' nu tukwi la ti. Ykwi' Ni kan' wa ytsa' Ni 'iin nan nu ka 'wan nde loo la sa ña'an bra nu tsaan tii chalyuu. Lo'o kala nu ykwi' slaa kan' ni, nde lka nan nu na'aan la nu ykwi' slaa:

—Na'aan ska nkwin kee nu tlyu 'a, nu sa ña'an ska nten ña'an ran. Nduun nkwin kan' kwi' se'en ti nde loo nu'win. Ke nkwin nten kan', xkwi' oro lka ran; se'en nu lka tiye nkwin kan', lo'o skun ran ni, xkwi' plata lka ran; lo'o suun tyo' nkwin, lo'o ndan nkwin kan', lka ran chkwan katsi; li kiya' nkwin kan' lo'o ska yu'we kiya' ran ni, xkwi' chkwan ti lka ran; lo'o ti chin' kiya' ran lka ran yuu tijin' ti. Kwi' laja kala kan' na'aan cha' ska la'a sii' ki'ya kan' mdo'o ska kee tlyu 'a, mdiyuu ran chun' kiya' nkwin kan', lo'o msta ran mdyii kiya' nkwin kan', ngwa kata ran; ndyaa ran bra kan', sa ña'an ngi'ni kwi'in lo'o ska skwa' nu wtyi 'a. Kwi' ngwaña'an ngwa cha' mdiyuu nkwin kee kan'. Lo'o kee tlyu nu mdo'o sii' ki'ya kan' ni, ña'an nganun sti ran cha' y'ni xa'an ran ña'aan lo yuu chalyuu. Kan' lka nan nu ykwi' slaa; lo'o ni, katsaän' 'iin ni sa ña'an lka cha' nu nchka ti' chkwi' ran.

'Nu'win lkaa ree ni, nu'win ngwa 'iin y'nii kanan 'in ka'an 'a ree nu ndlo tñan; lo'o ngwa 'iin y'nii kanan chun' Ndiose nu ndi'in ne' kwan wa nda Ni cha' tiya ti' 'iin. Ngwaña'an lka cha' 'in se'en nu lka ke nkwin kan' ni, kan' lkaa nu'win, cha' wa ngwa 'iin y'nii kanan 'in ka'an nten nu nsu'wi ña'aan chalyuu. Lo'o la nu tyii kuloo tñan ni, lo'o sñee' tyii cha' kulo yu tñan, nchga sñee' nu ti tijyan la 'iin, lo'o kan' ti tijyan la xka yu nu kulo tñan se'en mduun nu'win. Chin' la chabiya' kaja 'in yu kan', lo'o chin' la cha' tiya 'in yu ña'an nu wa mjwi 'in nu'win. Nu lka tiye lo'o nu lka skun nkwin kee, kan' lka nu xka ta nten kan' nu tijyan cha' kulo tñan. Nde loo la ti, ti tijyan xka ta nu ku'ni kanan cha' kulo tñan ña'aan chalyuu; nten kan' ka suun ne' lo'o kuna' ndan nkwin kee kan'. Nu nka jakwa ta nten nu tijyan ndlo tñan, lo'o kan' ka ndloo ña'aan chalyuu; se'en nu lka kiya' nkwin, kan' lka jwersa nu ndi'in 'in xka ta yu kan'. Kwi' laja kala kan', na'an nu'win cha' ndi'in se'en kiya' nkwin kan' nu lka ran yuu, lo'o ndiya se'en nu lka ran chkwan; kan' se'en nchka ti' chkwi' cha' kaja chin' jwersa 'in yu nu kulo tñan kan', lo'o kwi' ti ndiya bra nu ka na'aan ti ti' yu. Kee nu msta kiya' nkwin kan' nchka ti' chkwi' cha' xtya Ndiose ska se'en nu kulo Ni tñan nu ja ka tsa tii, lo'o kan' lka bra nu tyii cha' 'in nchga nten nu ndlo tñan nde lo chalyuu re. Kan' lka cha' nu nchka ti' chkwi' sla nu'win, ree Nabucodonosor. Nduwe 'a ti' ree kan' cha' nu ykwi' Daniel lo'o, kan' cha' mdi'ya tñan yu ke yu lo yuu snan loo Daniel. Lo'o kan' ykwi' yu lo'o: —Chañi 'a cha' 'in Ndiose 'iin, kan' lka Ndiose nu ndloo la 'in nchga ndiose, lo'o kwi' kan' lka Ree nu ndlo tñan 'in nchga ree nu nsu'wi lo chalyuu —ndujwin ree 'in Daniel. Nda ree kan' ska tñan tnun 'in Daniel, cha' kulo yu tñan 'in ña'aan kichen nu nsu'wi se'en lka lo yuu 'in Babilonia. Ndyu'wi ti' Daniel 'in nchga ta'a su'we nsu'wi yu nu lka ne' Israel, kan' mjñan yu ya' ree cha' xtya ree 'in ta'a kichen tyi yu cha' ka ne' kan' nu taya' 'in yu cha' wa lka yu ndloo la 'in nten nu nsu'wi ña'aan lo yuu 'in Babilonia kan'.

Cha' 'in snan yu ki'yu nu ja mkin yu yu'wi yu lo kii' tnun

Basado en Daniel 3

Ree Nabucodonosor ni, chun' ndi'in la y'ni yu cha' ndya' ska nkwin nten nu ndya' xkwi' lo'o nan oro; wa nsu'wi ran kalatyii metru nde ku', lo'o xnan metru nde sii'. Mstyia yu 'in ran ska lo nten'. La nu wa mdyii ndya' ran, kan' msi'ya yu 'in nchga nten 'in yu: lo'o 'in nten

nu nda cha' tiya ti 'in yu, lo'o 'in nu lka x'nan nten nu lka ndloo la 'in tñan 'in yu, lo'o 'in x'nan sendaru 'in yu, lo'o 'in nchga nu lka gobernador cha' 'in yu, lo'o 'in nten nu lka tñan nchga kichen xuwe ti nu nsu'wi ña'aan lo yuu se'en nu ndlo ree kan' tñan, cha' nu kan ta'a ne' cha' xkwa tlyu ne' 'in nkwin tlyu nu y'ni yu cha' ndya'. La nu wa mdyo' ti'in ta'a nten kiya' nkwin nu wa y'ni ree cha' ndya' kan', ykwi' kwen ska msu 'in ree kan' lo'o nten:

—Ta'a wan kunán wan ni —ndujwin msu 'in ne!—. La nu kunán wan kanen kuwi chkwan lo'o xka ta la chkwan muska, bra ti tyuun xtyin' wan lo'o ku'ni tnun wan 'in nkwin kee re. Si ndiya ska nu ja xlyaa tyuun xtyin' cha' ku'ni tnun 'in ran, bra ti xu'wi yu kan' lo kii' ne' horno nu lye nchkin.

Lo'o ta'a snan yu ta'a ndi'ya Daniel nduun yu kwi' se'en ti kan': lo'o Sadrac, lo'o Mesac, lo'o Abednego.

La nu ynen kuwi lo'o xka ta la chkwan muska, nchga nten nu nsu'wi ya ña'an ti lo yuu, mduun xtyin' ne' lo'o y'ni tnun ne' 'in nkwin oro kan' nu wa y'ni ree cha' ndya' kan'; lo'o ta'a snan yu ta'a ndi'ya Daniel kan', ja siya' mduun xtyin' yu cha' ku'ni tnun yu 'in nkwin kan' 'in ree.

Mdi'in tukwa snan nten nu yaa ytsa' 'in ree cha' wa ndiya chin' yu ki'yu ne' Israel nu ja mdukwa tñan ngulo ree kan'. Msin' 'a ti' Nabucodonosor kan', ngulo yu tñan cha' yaa ti'in yu 'in Sadrac, lo'o Mesac, lo'o Abed-nego. La nu ngala ne' kan' ykwi' ree lo'o ne':

—¿Ta chañi cha' ja xlyaa wan ku'ni tnun wan 'in ndiose 'ñaän, lo'o ja ngi'ni tnun wan 'in nkwin oro nu y'niin cha' ndya' re a? Ti taän ti chin' chabiya' 'wan cha' ku'ni tnun wan 'in ran ni. ¿Ta xlyaa wan cha' tyuun xtyin' wan, lo'o ku'ni tnun wan 'in nkwin oro kan' la nu kunán wan kanen kuwi chkwan a? Cha' nu si ja ku'ni tnun wan 'in ran ni, bra ti ku'niin cha' tsaa wan ne' horno se'en nu lye 'a nduun kii', lo'o ja ya kaja ndiose nu ka 'in kulaa 'wan bra kan'.

Bra ti mxkwen ta'a snan yu kan' 'in ree:

—Ja ska nka tiye ba re nan lka nu ka 'wa —ndujwin yu 'in ree—. Si nu su'wa wan 'wa ne' horno nu lye 'a nduun kii' ni, ka 'in Ndiöse 'wa kulaa 'wa. Kwi' ti ña'an, ni siya ja kan Ndiöse 'wa kulaa 'wa, ba re ni, ja siya' ku'ni ba kasu 'in ndiose 'wan; kwi' ngwaña'an, ja siya' ku'ni tnun ba 'in nkwin oro nu y'ni nu'win cha' ndya'.

La nu ynán Nabucodonosor cha' nu mxkwen ta'a snan yu ki'yu kan', lye 'a msin' ti' yu. Bra ti ngulo yu tñan cha' xu'wi kii' ne' horno sa

ñā'an ya' ka tike' ran lye la ti. Kwi' ti ngulo yu tñan 'in sendaru nu ngula la ti 'in xka ta sendaru 'in yu cha' tsaa skan' ne' 'in ta'a snan yu kan', cha' su'wa yu 'in yu ne' horno kan'.

Cha' nu wa mdijin ta 'a ya' ndyike' horno kan' ni, msu'wa sendaru 'in ta'a snan ta'a su'we Daniel kan' lo kii', bra kan' mdo'o tukwa kii' sa la nde chun' horno, nu msuwen' 'a 'in sendaru kan', lo'o ngujwi ne' kan'.

Na'an 'ya Nabucodonosor nchga nan nu nchka kan'. Sa bra ti sa 'a mdukwi tuun yu cha' ytsen 'a yu; kan' ykwi' yu lo'o nten nu nda cha' tiya ti 'in yu:

—¿Ta ja si'i snan ti nten lka nu msu'waan ne' horno nchkin kwa a?

—ndujwin ree 'in nten—. Chun' naän' ndlyaa tloñ cha' ndiya jakwa nten, lo'o nduun 'a ti' yu nda'an yu jlu'we la lo kii' kwa ni. Lo'o wa ngati' ya' yu ni.

Lo'o nu lka jakwa yu ni, ndi'ya yu tloo ñā'an ti' ska ndiose.

Bra kan' msi'ya Nabucodonosor 'in ta'a snan yu ki'yu ta'a ndi'ya Daniel, nu nchkin lo kii' kan':

—¡Sadrac, Mesac, Abed-nego! —ndujwin ree 'in yu—, 'wan nu lka wan msu 'in Ndiöse nu tlyu la ti, ityo'o lya wan ne' horno kwa; kan lya wan nde re!

Ta'a snan yu mdo'o yu lo kii' kan', lo'o su'wa mdiya yu tloo ree.

Lo'o nchga nu lka x'nan tñan 'in yu, lo'o nu lka gobernador 'in yu, lo'o nu lka x'nan sendaru, lo'o nten nu nda cha' tiya ti' 'in yu, mdiyan ne' cha' ñā'an 'ya ne' 'in yu kan'. Yuwe 'a ti' ne' cha' ja mkin 'a kuna' yu kan', ni kichan' ke yu, ni ste' yu, ja mkin 'a yu siya' ti. Ni sa so'o ti, ja nxkwa 'a tyi'i cha' mkin yu.

Kan' ykwi' Nabucodonosor lo'o nten 'in yu:

—Ti bra nu ni, lo'o tyukwi nu ndyaa nde loo la, tsaa ñā'an 'a tian' 'in Ndiöse 'in ta'a yu re. Tyukwi tiye yu re ndyaa ñā'an 'a ti' yu 'in Ndiöse la nu ykwi' ne' lo'oñ cha': “Ja la 'a tyuun xtyin' ba snan loo ska nkwin nduun ti, chun' ba re, ndyaa ñā'an 'a ti' ba 'in Ndiöse nu lu'u, lo'o jlyo ti' ba cha' ja nsu'wi xka la ndiose”. Lo'o chañi cha' wa y'ni Ndiöse kwan 'in ne', cha' msu'wa Ni 'in ska angajle nu ngulaa 'in yu re lo kii'. Kan' cha' ni, naän' nu lkaän ree x'nan ñā'aan lo yuu re, kuloñ tñan re 'in nchga nten nu nsu'wi lo yuu re, lo'o ja n'ni cha' la nde ya' kichen lka ne', lo'o ja n'ni cha' ni cha' lka nu nchkwi' ne': Ta'a nten ndi'in cha' tukwa ne' cha' nchkwi' Ndiöse 'in ta'a snan yu re: Nten nu ja tukwa cha' nu nchkwi' Ndiöse 'in yu re ni, ndi'in

cha' tyuwe ne' kan', lo'o ku'ni tyii nten na'an tyi ne'. Ja ska nkwin jo'o ka 'in ku'ni sa ña'an tñan nu ngi'ni Ndiose 'in yu re. Chun' ndi'in la nda ree tñan nu ndloo la ti nu nsu'wi nde lo yuu Babilonia kan', cha' ka 'in Sadrac, lo'o 'in Mesac, lo'o 'in Abed-nego kan'.

Ytsa' Daniel xka kala nu ykwi' sla ree Nabucodonosor

Basado en Daniel 4:4-19, 24-37

Wa mdiya ska tla ykwi' sla ree Nabucodonosor, lo'o msi'ya yu 'in nchga nten nu tiya la ti nu nsu'wi kichen Babilonia, cha' nu katsa' ne' 'in yu ni cha' nchka ti' chkwi' cha' nu ykwi' sla yu. La nu wa mdyo' ti'in nchga ne' tiya, kan' ytsa' yu 'in ne' cha' 'in kala kan'. Lo'o ja ska ne' tiya kan', ja ngwa 'in ne' katsa' ne' 'in yu sa ña'an lka cha' nu nchka ti' chkwi' sla yu. Kan' cha' lo'o msi'ya yu 'in Daniel cha' katsa' yu 'in sa ña'an kala lka ran. Nde ña'an ykwi' ree lo'o Daniel:

—Ykwi' slaän cha' 'in ska yka nu tlyu 'a ndukwa jlu'we la lo yuu chalyuu —ndujwin ree—. Wa mdiya bra nu ngwa ngula 'a yka kan', lo'o kwan 'a nguloo ran; sa la ne' kwan siya' ti ndiya ran.

Ngwaña'an ngwa cha' nchga nten chalyuu nchka ña'an 'ya ne' 'in ran. Lo'o lka' ya'a yka kan', su'we 'a ña'an nga'á ran, nda ran tla' chalyuu. Ka'an 'a nan ndyo'o loo ran, lo'o ndlya ran nchku nchga nten 'in ran. Kwi' se'en tla' 'in yka kan' ndyaa sti nchga kuta lo'o nchga slya' —ndujwin ree 'in Daniel—. Lo stan' yka kan' nñan kiñi se'en xu'wi i'. Lo'o na'aän cha' ngwi'ya ska angajle nu mdo'o la ne' kwan nu kwen 'a nchkwi': “Xlyuu wan yka re lyuu —ndujwin angajle—; si'yu wan stan' ran, slu lyaa wan nan nu ndyo'o loo ran. Tukwi lyo'o lya wan 'in nchga 'ni nu ndi'in kiya' ran cha' tyaa i', kwi' ngwaña'an 'in kiñi nu nsu'wi lo stan' ran.

Lo'o ja si'yu wan ña'aan suun ran; ti kanun ndukwa ti chin' ku' ran. Wa lka cha' kan' ña'an ti' ska nu ti'í nu ndi'in cha' ka 'in ska yu nu tnun nchkwi'. Kati yijan taloo cha' kan'. Kana' cha' tiya 'in yu kan' cha' ka yu sa ña'an lka ska 'ni. Ndi'in cha' ka biya' ti' nten cha' ndiya ska Ndiose la ne' kwan nu ndiya chabiya' 'in cha' kulo Ni tñan 'in nchga ree lo'o 'in nchga nan nu nsu'wi chalyuu.” Ngwaña'an ykwi' angajle kan'.

'Kan' ngwa nan nu ynään lo'o na'aän laja slaän. Lo'o nu'win ni, Beltsasar, katsaa' ñaän sa ña'an nchka ti' chkwi' kala re. Nu'win ka 'iin ku'nii ngwaña'an chun' ndi'in Tyi'i Ykwi' Ndiose nu luwi 'a

lo'oo.

Ytsen 'a Daniel bra kan', yaa tukwa tiin yu tyukwi ska bra, lo'o nduwe 'a ti' yu ni sa ña'an cha' nchkwi' sla ree. La wa mdyii ska bra, kan' ytsa' yu 'in ree bra kan':

—Nu'win, ree, lkaa yka kan' nu na'aan laja slaa —ndujwin Daniel 'in ree—. Ndiose ku'ni cha' kana' cha' tiya 'iin; tyukwi kati yijan ka ntu kee. Laja kati yijan ndi'in cha' kuu kixin' sa ña'an nu nchku ska toro, lo'o ndi'in cha' kunaan ykuu su'wa lo'o 'ni nu nsu'wi ne' kixin'. Nchga tyi'a kwa' nu ngilu ne' kwan, kilu ran chuun' tyukwi nu tya'aan kati yijan kan', sa ña'an bra ku'nii kwenta cha' ndiya ska Ndiose nu ndlo tñan 'in nchga ree nu nsu'wi chalyuu. La nu wa mdijin cha' re, xiya' chkaa su'we kee bra kan', lo'o xiya' kuloo tñan 'in nten 'iin. Kan' lka cha' nu nchka ti' chkwi' cha' nu ja xi'yu ña'an suun yka kan', kan' lka cha' chun' ndi'in la kulo nu'win tñan xiya' lo yuu re. Kan' cha' nu'win, ree, xñii lyaa cha' ndaän lo'oo, cha' ja ku'nii laa ki'ya; kulaa yaa' 'in nchga cha' kuxi nu ngi'nii, lo'o tayaa' lyaa 'in nchga nten nu ti lijyi 'a cha' 'in. Ja chan si ku'nii ngwaña'an, ka tyi'iin nduun tii' kan', lo'o ti su'we 'a ka cha' 'iin nde loo la—. Ngwaña'an ytsa' Daniel 'in ree kan'.

La wa mdijin ska yijan, kan' mda'an tijin Nabucodonosor tu'wa tu' na'an tnun 'in yu nde Babilonia. Nde ña'an mda'an cha' kee yu: “Naän! lo'o nchga jwersa tnun 'a nu ndi'in ñaän, wa y'niin cha' ndya' kichen tnun Babilonia re. Lo'o nchga nten ñaän ni, nduwe 'a ti' ne' si'ya nchga tñan tnun nu wa y'niin.”

Ti ji ti tyii cha' nda'an cha' siye' kan' ke yu, bra kan' ynen ykwi' ska nu nchkwi' nde ne' kwan. Kan' nu ykwi' lo'o yu:

—Nu'win, ree Nabucodonosor, kunáan lyaa cha' nu wa nchkwiin' re —ndujwin—, cha' kwi' cha' 'iin lka ran. Ti bra nu ni, si'i 'a nu'win ka ndlo tñan nde re.

Kwi' ña'an bra kan' ngwa ntu ke ree kan', lo'o bra ti ngulo ne' 'in yu laja nten; nchku yu kixin' ña'an ti' kuta, lo'o ncha' chun' yu la nu ndi'ya kwa' ne' kwan. Lo'o msiin kichan' ke yu ña'an ti' xtyin lakwi'ya; lo'o stan' yu, ngwa ran ña'an ti' stan' kiñi.

La wa mda'a kati yijan, nda Ndiose cha' tiya 'in ree Nabucodonosor xiya'.

—Ku'niin tnuun 'in Ndiose nu ndi'in ne' kwan, lo'o taän xu'we 'in Ni —ndujwin ree bra kan'—. Kwi' Ndiose lka nu ngi'ni tyukwi ska cha' lo'o nchga nten; kwi' nu nchka ku'ni nchga loo tñan, lo'o ka 'in Ni ta

Ni cha' jyu'u 'in nten nu siye' 'a ngi'ni.

**Ngitsa' Daniel sa ña'an lka cha' nu nchka ti'
chkwi' letra nu mdo'o tukwa sii' na'an**

Basado en Daniel 5

La wa mdijin tyun yijan wa mdiya xka yu nu ngwa ree lo yuu Babilonia. Belsasar ngwa naan yu, ti kwi' nten 'in ayman Nabacudonosor ngwa yu.

Wa mdiya ska tsan y'ni ree Belsasar ska ta'a nu tnun 'a. Nda yu nan yku ska mi nten nu ngi'ni tñan 'in yu, lo'o lye 'a yi'o yu mñun lo'o ta'a nten 'in yu bra kan'. Cha' lye 'a ngwa ku'wi yu, ngulo yu tñan cha' tsaa 'ya msu basu oro lo'o nan plata nu wa ngulaa ayman Nabucodonosor, sti ste' yu, 'in ne' lyaa tnun nu ndukwa kichen Jerusalén, nu ngwa ti s'ni la. Yaan lo'o ne' 'in nchga basu kan' 'in yu, yi'o yu mñun ne' ran, ngwaña'an ngwa cha' y'ni tnun ne' 'in nchga nkwin jo'o 'in ne', nu ndya' lo'o oro, lo'o plata, lo'o chkwan katsi, lo'o chkwan, lo'o yka, lo'o kee.

La nu wa mdiya jlu'we nchka ta'a, kan' mdo'o tukwa ska ya' nten nu ngwa'an chin' cha' sii' na'an tnun se'en ndi'in ne' nchka ta'a kan'. Ta'a nten lye 'a ytsen ne' bra kan'; kwen 'a msi'ya ree kan', cha' kan nchga nten tiya lo'o nchga yu nu nchka 'a 'in nu nsu'wi kan'. La nu mdiyan ta'a ne' kan', ja ngwa 'a 'in ne' katsa' ne' 'in yu sa ña'an cha' lka nchka ti' chkwi' cha' nu ngwa'an ya' nten kan' sii' na'an. Kan' cha' msi'ya ree 'in Daniel.

Mdiyan Daniel bra kan', ykwi' yu loo cha' nu ngwa'an sii' na'an; kan' ndujwin yu 'in ree kan':

—Ña'an ti' nu'win, cha' lkaa ska nten nu mdo'o 'in ayman ree Nabacudonosor —ndujwin Daniel 'in ree—, ndi'in cha' ka biya' su'we tii' sa ña'an y'ni Ndiose nu tlyu la ti lo'o ayman stii stee'; nda Ni cha' jyu'u 'in yu si'ya cha' ngwa siye' 'a kasiya 'in yu. Lo'o nu'win ni, ni siya jlyo su'we 'a tii' cha' ngwaña'an ngwa 'in ayman kan', ja ya ka jyu'u ti' kasiya 'iin. Ti ngi'nii siyee' laa, lo'o ndyaa kontra 'in Ndiose nu lka x'nan nchga ne' kwan. 'Wan laja ta'a re tla ni, nguloo tñan cha' yaa 'ya ne' 'in basu nu yu'wi ne' lyaa 'in Ndiose. Bra kan' yi'o wan mñun ne' ran lo'o nchga nten nu ngi'ni tñan 'iin lo'o nchga nu kuna'an 'wan. Lo'o si'i sa kan' ti cha', lo'o ngi'ni tnun wan 'in nkwin jo'o nu ndya' lo'o plata, nu ndya' lo'o oro, lo'o nu ndya' lo'o chkwan katsi, lo'o nu lka chkwan ti, lo'o nu lka yka, lo'o nu lka kee. Ja la nchka ña'an jo'o kan', ja la nchka kunán

ran, ja la nchka ka biya' ti' ran siya' ti. Lo'o ja xlyaa nu'win tsaa ña'an tii' 'in Ndiose nu chañi ka. Kan' cha' ni, nde lka cha' nu nchka ti' chkwi' cha' nu ngwa'an sii' na'an kan': Wa y'ni biya' Ni 'iin lo'o 'in nchga se'en nu ndlo nu'win tñan, lo'o kan' cha' ti kwi' tla ni ta Ni ña'aan yuu re ya' ne' Media lo'o ya' ne' Persia.

Ti kwi' ne' tla kan' yan ree Darío, nu ndlo tñan nde lo yuu Media, lo'o ta'a sendaru 'in yu. Yjwi ne' 'in ree Belsasar kan', lo'o msñi ne' ña'aan lo yuu se'en ngulo yu tñan s'ni la.

Ngulo laa Ndiose 'in Daniel la nu yu'wi yu laja kwichi tla

Basado en Daniel 6:1-27; 9:2-17

Msu'we ree Darío nchga yuu nu mjwi 'in yu se'en ndlo yu tñan, cha' wa ndyu'we ran ska siyentu nsu'wi kala yu'we nu xuwe la. Lo'o mstyaa ree ska nten nu kulo tñan 'in skaa lo yuu xuwe ti kan', lo'o Daniel ndi'ya loo ska yu'we yuu kan'. Ndla 'a ngwa biya' ti' nten cha' ka'an la tñan nchka 'in Daniel ke xka ta la nten nu ndloo la kan', lo'o nka tiye ree cha' ka Daniel ndloo la 'in xka ta nten nu lka x'nan skaa lo yuu; si'ya cha' kan' mdyisnan y'ni xlyaa ne' kan', lo'o mnaan ne' sa ña'an ka tiyuu Daniel lo ska cha' kuxi, cha' kaja ña'an xtya ne' ki'ya 'in yu ya' ree. Nde ña'an mda'an cha' tiye ne' kan': —Tsaan na'aan su'waan 'in yu si tyija ska cha' nu ka kujwi' xu'waan 'in yu ya' ree —ndujwin ne'—, bra ti kasaan' 'in ree bra kan'. Ni siya lye 'a na'an loo yu 'in Daniel, ja ngwa 'a tyija 'in ne' ni ska cha' kuxi nu n'ni Daniel, chun' yu kan', su'we 'a ñi ndi'in yu tloo Ndiose. Snan ta nduun xtyin' Daniel cha' chkwi' yu lo'o Ndiose nchga tsan.

Chun' ndi'in la, ta'a nten nu ndlo tñan kan' yaa ne' ykwi' ne' lo'o ree:

—Nu'win nu lka ree 'wa —ndujwin ne' 'in ree—, ba re nu lka ba x'nan ska yu'we yuu 'iin, wa ndyo' kii cha' 'wa cha' nu jñan ba cha' 'iin cha' kwiñaan ska lee, lo'o xtyaa biya' kwii' nu nsu'wi yaa' loo ran. Nde lka lee nu ka kan': Tyukwi cha' kalatyii tsan nu lijyan nde loo la, nchga nten nu jñan ti' 'in ndiose 'in ne', 'o ta nu jñan ti' 'in xka la nten chalyuu, lo'o si'i 'in nu'win jñan ne' 'in ran, ndi'in cha' su'wa nten 'in ne' kan' tu tiyuu se'en nsu'wi kwichi.

Ndiya 'a ti' ree kan' cha' nu mjñan ska tlyu ti nten kan' 'in yu. Bra ti mstyaa yu biya' kwii' 'in yu loo kityi kan', kwi' sa ña'an nu ndujwin ta'a ne' kan'.

Ni siya wa ngwa biya' ti' Daniel ta'a cha' nchkwi' lee kwi kan', ti

ndyaa yu na'an tyi yu cha' tyuun xtyin' yu nchkwi' yu lo'o Ndiose, chun' ngwaña'an ndi'in cha' 'in yu ku'ni yu snan ya' ska tsan. Ngwaña'an ngwa cha', xiya' ndyo' ti'in ta'a nten nu lka tñan kan', yaa ne' nde na'an tyi Daniel, ndyija lyo Daniel 'in ne' kan' bra nu nsu'wi yu nchkwi' yu lo'o Ndiose.

Bra ti yaa ytsa' ta'a ne' kan' 'in ree cha' nu ja ngi'ni Daniel kasu sa ña'an tñan nu nchkwi' lee kwi nu mda ree kan'; ña'an ti nchkwi' Daniel lo'o Ndiose 'in yu snan ta ska tsan. La nu ynán ree rsun sa ña'an mstyá ne' ki'ya 'in Daniel kan', ngwi'ya xi'in 'a tiye yu, chun' Daniel kan', su'we 'a y'ni yu tñan cha' 'in ree.

Kan' cha' mnaan 'a ree sa ña'an ka kulaa yu 'in Daniel, lo'o ja la 'a ti ngwa 'in yu ti xa'an yu ska lee nu wa ndiya biya' kwii' 'in ree loo. Ngwaña'an ngwa cha' ngulo yu tñan cha' yaa 'ya ne' 'in Daniel; kwi' ña'an ska siin ti kan' msu'wa ree 'in yu tloo kwichi nu nsu'wi ne' tiyuu kan'. Bra ti mxtya ne' ska kee tnun tu'wa tiyuu se'en ndi'in kwichi kan', lo'o ngwa'an ree biya' nkwin 'in yu chun' ran, cha' ngwaña'an ngwa cha' ja tukwin 'a ti ngwa 'in kulaa 'in Daniel kan'. Chun' ndi'in la ndyaa ree kan' ne' ña'an tnun se'en nu ndyukwa yu, lo'o ja la 'a ti yku yu tyija bra kan'; la nu ndyaa skwa yu cha' kaja' yu, ja ngwa 'a ki'ya sla yu siya' ti, cha' lye 'a nda'an cha' tiye yu cha' 'in Daniel. Xka tsan kan' tlya 'a ndyaa tukwi ree kan', lo'o kare ti ndyaa yu se'en nu ndiya tiyuu, se'en nu ndi'in kwichi kan'. La nu mdiyan yu la kan', msi'ya yu 'in Daniel:

—Daniel —ndujwin ree—, cha' nu'win lkaa msu 'in Ndiose nu lu'u, ¿ta wa ngwa 'in Ndiose 'iin kulaa 'iin laja kwichi kwa a?

Kan' mxkwen Daniel 'in yu bra kan':

—Ndiose 'ñaän, wa msu'wa Ni ska angajle 'in Ni cha' tukun' tu'wa kwichi re —ndujwin Daniel—, cha' nu ja y'ni i' nu ti'í lo'o'ün, chun' nu snan loo Ni kan' ja ska ki'ya ndukwiin; lo'o kwi' ngwaña'an snan loo nu'win, ja ska cha' kuxi ndukwiin —ndujwin yu 'in ree.

La nu ynán ree tyi'i nchkwi' Daniel, ndiya 'a ti' yu cha' kan'; bra ti ngulo yu tñan cha' kulo ne' 'in Daniel ne' tiyuu kan'. La nu ngulo ne' 'in yu, na'an ree cha' ja chkan' 'a msñan' kwichi 'in Daniel siya' ti, chun' nu ndyaa ña'an 'a ti' yu 'in Ndiose.

Bra kan' ngulo ree kan' tñan cha' yaa ti'in msu 'in yu 'in nchga nten nu wa ykwi' xu'wa 'in Daniel kan', lo'o sñe' ne' lo'o nu kuna'an 'in ne', cha' nu xu'wi ne' ne' tiyuu tloo kwichi bra kan'. Ña'an ti lyiji ti tiyuu ne' kan' sa la suun tiyuu kan', wa msñi kwichi 'in ne' siya' ti;

mdyii ne' msta i' 'in ne' lo'o yku i' 'in ne' bra kan'.

Chun' ndi'in la, la wa ngala ree na'an tyi yu, bra ti ngwa'an yu ska kityi nu kala se'en ndi'in ta'a nten nu nsu'wi lo yuu se'en nu ndlo yu tñan; kan' ytsa' yu 'in nten sa ña'an y'ni Ndiose cha' ngulaa Ni 'in Daniel. Lo'o ngwaña'an ngwa cha' ykwi' yu lo'o nchga nten kan' cha' nu tsaa ña'an ti' ne' 'in Ndiose nu lu'u, nu lka Ndiose 'in Daniel. Ti nsu'wi Daniel nde kichen Babilonia lo'o ykwi' yu cha' nu ngwa'an Jeremías, xka yu nu nchkwi' cha' 'in Ndiose lo'o ne' Israel. Kan' cha' ngwi'ya Daniel kwenta cha' ndi'in cha' ti xu'wi la ne' Israel tyukwi snan yla nsu'wi tii yijan presu nde kwa. Tyukwi tyempu kan' nganun ñu'un ti kichen Jerusalén kan'. Wa kula 'a Daniel bra kan', lo'o wa jlyo 'a ti' yu cha' wa ndla ti ka nchga cha' nu wa mstyá Ndiose. Kan' cha' bra nu ykwi' yu lo'o Ndiose nchga tsan, nde ña'an ykwi' yu lo'o Ni bra kan':

—Ndiose X'nan ba —ndujwin Daniel 'in Ni—, kunáan lyaa nchga cha' nu nchkwi' nten 'iin lo'oo. Jlyo ti' ba cha' lye 'a y'ni ba ki'ya snan loo. Ja y'ni ba cha' nu nchkwi' cha' 'iin. Lo'o la ni, X'nan ba, njñaän 'aän 'iin cha' nu ku'nii cha' tlyu ti' 'wa, kulaa 'wa tu ya' ne' Babilonia re, ña'an ti' nguloo 'in ayman 'wa nu ngwa ne' kula 'wa ti s'ni lo'o jwersa nu tlyu 'a 'iin nde lo yuu Egipto kwa. Taa chabiya' 'wa cha' kala ba nde lo yuu se'en nsu'wi kichen tyi ba xiya', cha' ngwaña'an ka ku'ni tnun nten chalyuu 'iin, chun' nan nu nchka 'wa re. La ni, nchga nten chalyuu lye 'a liye' ti' ne' 'in ba re cha' lka ba nten 'iin, lo'o nxyti lyo'o ne' 'wa cha' ngwa ñu'un kichen Jerusalén. 'Lo'o ni, Ndiose X'nan ba, kunáan lyaa cha' nu jñaän 'iin, cha' lkaän msu 'iin, lo'o ja taa 'aa chabiya' cha' kanun tukwa laa 'iin sa ña'an nu ndukwa ran ni.

Ngwaña'an ykwi' Daniel lo'o Ndiose.

Xiya' ngala ne' Israel nde lo yuu kichen tyi yu

Basado en Esdras 1:1—2:2, 64-65; 3:1-3, 10-12; 4:1-6, 21, 24; 5:1-2;

6:7-8, 14-17; Hageo 1:1-15; Zacarías 1:1; 4:6-9; 10:9; 12:10; 13:7

La nu wa mdijin tyun 'a yijan ti bra nu y'ni ne' Babilonia kanan 'in ne' Israel, kan' y'ni ne' Persia kanan 'in ne' Babilonia. Nde loo la yu'wi ska ree nu ngwa naan Ciro nde Persia. Lo'o cha' nu ka nchga cha' nu wa ykwi' Ndiose lo'o profeta Jeremías, y'ni Ndiose cha' rkwi' tiye ree kan', cha' ykwi' yu lo'o ne' Israel nu nsu'wi nde lo yuu Persia kwa:

—Ndiose nu ndi'in ne' kwan, y'ni Ni cha' lkaän ndloo la 'in ña'aan

lo yuu chalyuu —ndujwin ree kan!—, lo'o ykwi' Ni lo'oũn cha' tya' kwi laa 'in Ni nde lo kichen Jerusalén. Kan' cha' nchga wan nu nchka ti' wan cha' ku'ni kwi wan laa kan' xiya', ka tsaa wan nde kwa sa ña'an bra nu nchka ti' wan; nchga nu ja nchka ti' tsaa, ka ta wan chin' tñi loo wan cha' ku'ni jo'o ran 'in ne' nu tsaa nde kwa. Lo'o ti kwi' ti cha' ndi'in cha' ta wan chin' tñi cha' nu tya' ji laa kan'.

Bra kan' mdo'o nchga nu nka ndloo la 'in nten 'in Judá lo'o nu ndloo la 'in nten 'in Benjamín, lo'o nu nka sti jo'o, lo'o ne' Leví, kwi' nchga nten nu su'we 'a nka tiye cha' tsaa kwiñan kwi ne' laa 'in Ndiose xiya', mdo'o ne' ndyaa ne' nde Jerusalén. Lo'o nchga nten nu ti nganun nde lo yuu Persia, ndaya' ne' 'in ne' lo'o nan nu ku'ni jo'o 'in ne', lo'o su'we nsu'wi tiye ne', kan' cha' ti nda la ne' tñi cha' tya' ji laa kan'.

Ree Ciro kan', ndya yu nan oro lo'o nan plata 'in ne' Israel kan' xiya', ndya yu nchga nan nu yu'wi ne' lyaa, nchga nan nu wa y'ni ayman Nabucodonosor kan' kunan ne' lyaa ti s'ni la. Ngwaña'an ngwa cha', ka'an 'a ne' Israel ngala ne' nde kichen tyi ayman ta'a ne' xiya'. Laja ne' kan' ndyaa ska yu nu naan Zorobabel, nu ngwa ke 'in ne' Israel kan', lo'o xka nu ngwa naan Josué nu ngwa sti jo'o. Ti kwi' Zorobabel kan' ngwa yu ndloo la 'in tñan nde kichen Jerusalén chun' ndi'in la. Nchga ne' kan' ngwa ne' sa ya' tu'wa tyi mi nten. La nu wa ndiya ne' lo kichen Jerusalén kwa, kulo ndukwa la mñan ne' ska msaa kee se'en nu ta ne' lomstan 'in Ndiose nchga tlya lo'o nchga siin, cha' lye 'a ntsen ne' 'in nten nu nsu'wi kwi' se'en ti kan'. Lo'o bra ti mdyisnan ne' nñan ne' laa 'in Ndiose.

La nu mdyisnan ne' xtya ne' kiya' na'an laa kan', nchga sti jo'o nduun ne' cha' nu ngwa'a ne' kuwi chkwan, lo'o nchga ne' Leví mxnen ne' chkwan skwi nu nnen; nchga nten yla tu'wa ne', cha' mdyia ne' xu'we 'in Ndiose. Ykwi' ne' bra kan':

—Su'we 'a ngi'ni Ndiose tyukwi ña'aan lo chalyuu; tlyu 'a nka tiye Ni lo'o ne' nu nsu'wi ña'aan lo yuu Israel —ndujwin ne'.

Lo'o nchga nten nduun 'a ti' ne' ndya ne' xu'we 'in Ni cha' nu wa mdyisnan ne' tñan, wa ndya' kiya' laa kan'.

Lo'o mdo'o ti'in chin' cha' tukwi bra nu mdyisnan tya' sii' laa kan', cha' nu ndiyan chin' ne' Samaria ykwi' lo'o ne' Israel:

—Taya' ba chin' 'wan cha' ka su'we ji laa kwa —ndujwin ne'

Samaria 'in ne' Israel—, chun' nu lo'o ba re ndyaa ña'an ti' ba 'in ti

kwi' Ndiose nu ndyaa ña'an ti' wan.

Ja mdiya ti' Zorobabel cha' kan', chun' wa jlyo ti' yu cha' si'i cha' nu ñi nchkwil' ne' Samaria kan' lo'o ne' Israel; jlyo ti' yu cha' ti ngi'ni tnun ne' kan' 'in xka ta la nkwin jo'o 'in ne'. Ngwaña'an ngwa cha' ja mda Zorobabel cha' ku'ni ne' kan' tñan cha' tya' laa. Kan' cha' msin' 'a ti' ne' Samaria kan', lo'o yaa ne' msty'a ne' ki'ya ya' ree nde Persia kwa, ree kwi nu naan Artajerjes. Bra kan' ngulo ree tñan cha' ja ku'ni 'a ne' Israel tñan se'en ndya' laa kan'. Ngwaña'an ngwa cha' yaa tuun cha' ndya' laa kan' tyukwi nu ngwa ti'yun xka yijan, sa bra nu mdyisnan ndlo ree Darío tñan nde loo la.

Ti kwi' tyempu kan' yu'wi tukwa yu ki'yu nu nchkwil' cha' 'in Ndiose lo'o ne' Israel; ska yu kan' naan Hageo, lo'o xka yu nka Zacarías. Ta'a tyukwa yu kan' ngitsa' ñi yu cha' 'in Ndiose 'in nten. Ykwi' Hageo si'ya cha' nu ja ndyaa ña'an 'a ti' ne' 'in Ndiose; ja ngi'ni tlyu 'a ne' 'in Ni, ja ndukwa 'a ne' cha' nu nchkwil' Ni. Kan' cha' mdyii nan nchku ne' lo'o mjwi jwi'ñan ne' bra kan'. Lo'o la chun' ndi'in la ytsa' yu cha' 'in ne', cha' nu wa mskan' Ndiose lo'o ne' s'ni, cha' tyi'in Ni lo'o ne' nchga tsan. La nu ynán ne' cha' kan', ta'a ne' ndiya 'a ti' ne' cha' nu ngwu'u Hageo 'in ne'; mjwi jwersa 'in ne', lo'o ti y'ni la ne' tñan cha' tya' laa bra kan'.

Sti jo'o ngwa Zacarías kan', lo'o nka yu ska nu nchkwil' cha' 'in Ndiose. Nchkwil' 'a yu lo'o nten cha' nu ja kulaa ya' ne' tñan cha' tya' laa kan'. Wa mdiya ska tsan nda Ndiose ska rsun 'in Zacarías cha' katsa' yu 'in Zorobabel:

—Chkwii' lyaa lo'o ne' cha' si'i chun' jwersa 'in ne' ti ykwi' ti ne', lo'o ni si'i chun' jwersa 'in sendaru, tyii tñan 'in laa kan'; ndi'in cha' tyii ran lo'o jwersa 'in Tyi'i Ykwi' Ndiose, ti kwi' sa ña'an nu mdaya' Ni 'in ne' ti kulo.

Ti yaa to'o xa jakwa yijan nu mdyii ndya' laa kan', ti bra nu mdyisnan Zorobabel lo'o ta'a ne' Israel mñan ne' 'in ran xiya'. Ti kwi' tyempu kan' ngulo ree Darío tñan nde lo yuu Persia kan', lo'o ti kwi' ree kan' nda yu liya' cha' ka su'we laa nu wa mñan ne' Israel nde Jerusalén.

La nu wa mdyii ndya' laa kan', ta'a ne' Israel mda ne' ka'an 'ni nu skin cha' ka lomstan 'in Ndiose, lo'o mdy'a ne' xu'we 'in Ni chun' cha' ka'an 'a cha' su'we mdaa Ni 'in ne'.

Ti mda la Ndiose xka ta cha' 'in Zacarías cha' nu chkwil' yu lo'o nten, sa ña'an cha' nu ku'ni Ni nde loo la.

Nde ña'an ndujwin Ni 'in yu bra kan':

—Chkwii' lyaa lo'o ne' Israel kwa cha' tyuun 'a ti' ne' tyi'in ne',
chun' wa ndla ti kan ska ree nu kulaa 'in ne'; lo'o ku'ni ñi ree kan'
nchga loo cha' lo'o ne'. Ka yu kan' ska yu nu msun 'a ti', lo'o tyukwa
yu kan' ska chun' burro ti.

Lo'o ti ykwi' la Ni lo'o Zacarías xiya':

—Nchga nten ña'an ne' 'in yu kan' bra nu yjwi ne' 'in yu —ndujwin
Ni.

Lo'o xka ya' ngwu'u Ni 'in Zacarías:

—La nu wa ngujwi yu nu ña'ansiin 'in slya' kan' —ndujwin Ni—,
kan' ta'a slya' 'in yu tyo'o snan i' ti chun' lo'oo.

**Ngulaa Ndiose 'in ne' Israel cha' ja mdyii ne' la
nu mda yu Persia nu ti'í 'in ne'**

Basado en Ester 1; 2:1-10, 15-18, 21-23; 3:1—9:19; 10:3

La nu ngujwi ree Darío, ti ndi'in ka'an 'a ne' Israel nde lo yuu
Persia. Asuero naan ree nu yten tñan loo ayman Darío. Jerjes lka
xka nin ree Asuero kan'. Ndlo yu kwa tñan 'in ska siyentu nsu'wi
kala ndukwa kati lo yuu nu tnun 'a; mdyisnan lo yuu 'in ree kan' sa
la se'en ndlo ne' India tñan nde la Asia, lo'o ndiya ran la se'en ndlo
ne' Etiopía tñan nde la África.

La wa mda'a snan yijan ngulo yu tñan loo nchga yuu kwa, bra kan'
nda ree Asuero ska siin nu tlyu 'a 'in nchga nten nu lka tñan 'in yu.
Nchga ne' kan' ndyo' ti'in ne' nde kichen Susa, cha' ngwa ran kichen
nu nka ndloo la 'in nchga yuu kan'. Tyukwi kati tsan y'ni yu ta'a,
lo'o ndujwin yu 'in nchga ne' kichen Susa, cha' lo'o kan ne' ta'a.
Su'we 'a ña'an se'en nu mdiyan ne' cha' ku'ni ne' siin; nchga yka
se'en tyukwa ne' ni, wa mdya' ran lo'o oro lo'o chkwan plata. Xka
se'en ndyo' ti'in xkwi' nu kuna'an lo'o nu lka kwilyo'o ree, nu naan
Vasti.

La mda'a kati tsan kan', la wa tyii ti ta'a, ku'wi chin' ree Asuero. Bra
kan' ngulo yu tñan 'in msu 'in yu cha' tyan lo'o 'in Vasti nu lka
kwilyo'o yu kan'. Ngwa ti' yu cha' kwu'u yu 'in nu kuna'an kan' 'in
nchga yu nu lka tñan 'in yu, lo'o 'in nchga nten nu ndi'in ta'a kan',
cha' ndi'ya 'a ña'an nu kuna'an kan'. Lo'o ja mslyaa 'a Vasti tukwa
tñan nu ngulo ree. Msin' 'a ti' ree bra kan'; kan' cha' msi'ya yu 'in
nchga nten 'in yu nu tiya 'a, cha' kan ne' se'en ndi'in yu. Mñicha'
ree 'in yu kan' sa ña'an nu ti'í nda lee chabiya' cha' ku'ni yu lo'o
Vasti nu lka kwilyo'o yu, cha' ja mslyaa 'a nu kuna'an kan' tukwa

tñan nu ngulo ree. Nde ña'an lka cha' tiya nu nda yu kan' 'in ree: —Nde tñan ku'ni wan, si su'we ka tiye wan —ndujwin yu 'in ree—, kwiñan wan ska lee nu kwi, chabiya' 'in ykwi' ti wan, cha' lka wan ree. Ndi'in cha' katsa' lee kan', cha' ja nka 'a Vasti tñan 'in ree ni, lo'o ja ndi'in 'a chabiya' tyan nu kuna'an kan' se'en ndi'in wan xiya'. Lo'o ni, ndi'in cha' tsa naan wan xka nu kuna'an nu su'we la ti cha' ka kwilyo'oo, tñan loo Vasti. Lo'o ndi'in cha' su'wa wan lee kan' tsa nchga kichen se'en ndlo wan tñan, cha' ka kuwe la ti' nchga nu kuna'an 'in kwilyo'o, cha' tukwa ne' nchga tñan nu kulo yu 'in ne', lo'o cha' ja ku'ni 'a xka ta la nu kuna'an sa ña'an tñan kuxi nu wa y'ni Vasti.

Ndiya ti' ree cha' tiya nu ykwi' nten kan' lo'o yu, lo'o kwi' ngwaña'an y'ni yu. Kan' cha' msu'wa yu kityi ndyaa nchga kichen nu nka ndloo la 'in ska siyentu nsu'wi kala ndukwa kati yuu tlyu se'en ndlo yu tñan. Cha' nu nchkwi' ne' skaa kichen, ndya' ska kityi nu ndyaa kichen kan', cha' ka biya' ti' nchga nten tyukwi ña'an chalyuu tñan nu wa ngulo ree.

Nde kichen Susa wa mdiya ska yu kula nu lka ne' Israel; Mardoqueo naan yu, ne' Jerusalén ngwa ayman sti ste' yu; su'wa ti mdiyan ayman kan' nde Persia lo'o ne' Judea nu wa msñi ayman ree Nabucodonosor 'in la nu nu ngwa msuun ti s'ni la. Y'ni ku'u yu kula kan' 'in ska kuna'an kune' sñe' ta'a yu; lo'o Ester naan nu kuna'an kune' kan'. Ndi'ya 'a ña'an Ester kan' lo'o su'we 'a n'ni.

Mdyisnan yu nu lka tñan 'in ree ndyaa naan yu nu kuna'an kune' nu ndi'ya la ti ña'an nu ka kwilyo'o ree. Ndiyan lo'o ne' 'in ka'an nu kuna'an kune'; lo'o Ester, ndyaa lo'o ne' 'in tu'wa na'an 'in ree. La nu na'an ree Asuero 'in Ester, ndiya 'a ti' yu 'in nu kuna'an kan', lo'o ndujwin yu cha' kan' nu ka kwilyo'o yu. Lo'o Ester ni, ja tukwin 'in ytsa' la ndijyan, ni nten 'in lka, cha' wa ykwi' Mardoqueo lo'o cha' ja ska cha' katsa' 'in ne'. Bra kan' yaa lo'o ree 'in Ester tu'wa na'an tyi yu, lo'o lye la lka tiye yu lo'o ke xka ta nu kuna'an. Mstyia yu ska sne' oro ke Ester cha' nka kwilyo'o yu, lo'o ska ta'a tlyu 'a y'ni yu tsan nu mjwi kwilyo'o yu lo'o.

Tyempu kan' ynán Mardoqueo rsun cha' ndiya tukwa nten nu lka tñan 'in ree kan' nu msin' 'a ti' 'in ree; nchka ti' ne' kujwi ne' 'in yu. Yaa ytsa' Mardoqueo cha' kan' 'in Ester, lo'o bra ti ytsa' Ester 'in ree. Bra nu wa jlyo ti' ree, bra ti ngulo yu tñan cha' skan' tukwi ne' 'in ta'a tyukwaa yu kan' lo yka, cha' kaja yu. Ngwa'an ne' nchga

cha' nu ngwa kan' lo kityi se'en ndukwa nchga tñan nu wa y'ni ree Asuero laja nu nchka yu ndloo la kan'.

Chun' ndi'in la nda ree ska tñan nu ndloo la ti 'in ska yu ki'yu nu naan Amán; lo'o kan' cha' nchga nten nu ndi'in tu'wa lo'oo na'an tlyu se'en ndi'in ree kan' ni, ndiya cha' tyuun xtyin' ne', lo'o ti'ya tukwi ne' ke ne' tloo Amán la nu tyijin yu tloo ne'. Ngwaña'an ngulo ree tñan cha' ka. Lo'o Mardoqueo ni, ja y'ni yu kasu 'in cha' kan'; ja mduun xtyin' yu, ni ja mdi'ya tukwi yu ke yu tloo Amán. Kan' cha' msin' 'a ti' Amán 'in yu, lo'o mda'an cha' tiye yu bra kan': Chin' 'a cha' lka si nu ku'ni liye' ti' ba 'in ska ti Mardoqueo. Kan' cha' ndujwin yu cha' kujwi yu 'in nchga ne' Israel nu ndi'in nchga se'en ndlo ree Asuero kan' tñan, ti kwi' nu lka nchga ta'a nten 'in Mardoqueo kan'. Bra ti ndyaa ykwi' Amán kan' lo'o ree:

—Wa ka'an 'a ne' Israel nu ndi'in su'wa lo'oun ni —ndujwin Amán 'in ree—. Nginen ti'in ne' nchga kichen tyian, nchga yuu se'en ndlo nu'win tñan; lo'o ne' kan', ja n'ni ne' kasu 'in nchga tñan nu nchka ti' nu'win. ¿Ta ja su'we xke' tii' si ku'nii ska kityi nu tla 'a nchkwi', cha' tsaa nten kujwi ne' 'in ne' Israel kwa a? Lo'o naän' taän ka'an 'a tñi 'iin cha' ka kuliya' la tii —ndujwin.

Bra kan' ngulo ree kwii' oro nu ndyu'wi xñii ya' yu, nu lka sello 'in yu, lo'o nda yu kwii' kan' cha' xu'wi ya' Amán.

—Naän' ni, ja nchka tiän' tñi 'iin. Tyaa lyaa, lo'o ku'nii lyaa nchga cha' nu su'we la nxke' tii' —ndujwin ree.

Bra ti msi'ya Amán 'in nchga nu lka samnu 'in ree kan', cha' kan ne' se'en ndi'in yu. Ngulo yu tñan 'in ne' cha' kwa'an ne' ska kityi, cha' tsaa ran se'en ndi'in nten nu lka ndloo la 'in nchga kichen, nchga lo yuu se'en ndlo ne' tñan. Loo kityi kan' ngwa'an ran lo'o skaa cha' nu nchkwi' nten nu nsu'wi skaa kichen kan'. Ngwa'an yu nin ree Asuero, lo'o msta yu biya' ree loo ran lo'o kwii' nu wa nda ree kan' 'in yu. Bra kan' ndyaa lo'o yu skan 'in ran nchga kichen nu tlyu la se'en nu ndlo ree Asuero kan'. Loo kityi kan' nchkwi' cha' kujwi ne' 'in nchga ne' Israel, cha' tyii ta'a ne' siya' ti, ne' kichen Israel; ndi'in cha' kaja nchga ne', ni siya yu kula, ni siya nu xuwe ti, ni siya nu kuna'an, lo'o sñe' ne'; tsan wa tii xnan loo ko' Adar ndi'in cha' kaja ta'a ne' kan'. Nchga nan nu yu'wi 'in nten nu wa ngujwi kan', kanun ran 'in nten nu wa yjwi 'in ne' kan'.

Ngwaña'an ngwa cha' nu ngwiñan ne' tyun 'a kityi kan' se'en ndiya lee nu ngulo Amán tñan. Cha' nu nchkwi' nten skaa kichen, tyukwi

ñā'aan se'en nu ndlo ree kan' tñan, ndyaa kityi kan'. Ngwaña'an ngwa cha' nchga nten ngwa biya' ti' ne' sa ñā'an tñan nu ku'ni ree la nu ka tsan tii xnan loo ko' kan'.

Bra nu ngwa biya' ti' Mardoqueo cha' kuxi nu nka tiye Amán kan' cha' ku'ni yu, xi'in 'a ngwa tiye yu. Yku' yu ska te' kiche ti, lo'o msu'wa yu jii laja kichan' ke yu cha' xi'in nka tiye yu. Ndyaa tukwa yu tu'wa na'an ti 'in ree, cha' nu ja kaja chabiya' tyijin nten se'en ndukwa ree si nduku' ne' ska te' nu ngwaña'an. Lo'o bra nu ynán nten tyukwi ñā'aan lo yuu se'en ndlo ree kan' tñan sa ñā'an tñan nu wa ngulo yu, kan' mdyisnan ne' Israel yku' ne' te' kiche, lo'o ku'nan 'a ne', lo'o lye 'a ynan ne', cha' xi'in 'a ngwa tiye ne'.

Ynán Ester nu lka kwilyo'o ree kan' rsun cha' ndukwa Mardoqueo ta'a tu'wa na'an 'in ree kan', cha' lo'o nduku' yu te' kiche; kan' cha' ngulo Ester kan' tñan 'in msu 'in, cha' tsaa lo'o ne' xka ta te' nu su'we ti, cha' tyu'wi yu. Kulo yu te' kiche kan' 'in yu bra kan'. Lo'o ja mslyaa 'a yu ku' yu 'in ran. Kan' ngulo Ester tñan 'in xka msu 'in ne' cha' tsaa kunicha' 'in yu ni nan nka ka 'in yu, ni cha' lka xi'in 'a ti' yu ndukwa yu.

Bra kan' ytsa' Mardoqueo 'in msu 'in Ester nchga cha' nu lka 'in yu. Lo'o ykwi' yu lo'o cha' 'in tñi nu ngwa ti' Amán ta 'in ree, si ta ree chabiya' 'in yu cha' kujwi yu 'in nchga ne' Israel. Lo'o nda yu kityi ta'a nu msu'wa Amán kan' cha' yaa ran 'in nchga kichen.

Ngwaña'an y'ni Mardoqueo cha' ngwa biya' ti' Ester nan nka nu nchka chalyuu, cha' xlyaa Ester tsaa tloo ree cha' jñan cha' tlyu ti' 'in yu cha' 'in nchga nten ta'a kichen tyi, kwi' ne' Israel kan'. Bra ti ndyaa lo'o msu kan' rsun 'in Ester; ytsa' yu nchga cha' nu wa ykwi' Mardoqueo kan' lo'o yu.

Kan' ykwi' Ester lo'o msu 'in:

—Yaa lyaa xiya', tsaa ykwi' lo'o Mardoqueo, cha' ja tukwin ndi'in chabiya' 'in cha' sten tloo ree si ja xi'ya ree 'in ne'. Lo'o ndiya ska lee, cha' ndi'in cha' kaja nchga nten nu sten tloo ree si ja ndi'in chabiya' 'in ne'. Ska ti si tukwi ree yka chabiya' 'in yu tloo ne', kan' ti ka sten ne' tloo. Lo'o xka cha' ni, katsaa' 'in ne' kula cha' wa mda'a ska ko' nu ja lya xi'ya ree 'ñāän cha' tsa'aän se'en ndukwa yu. Bra kan' mxkwen Mardoqueo 'in msu 'in Ester cha' chkwi' yu lo'o Ester:

—¿O ta mxke' ti' nu'win cha' nu ja lo'oo kajaa ti ykwi' tii cha' nu ndi'in nu'win na'an tyi ree nde a?, laja nu kujwi ne' 'in nchga ne'

Israel ta'aan. Ña'an ti' tyempu ni, si nu'win ka tiin, si ja ka tayaa' 'a 'wa, ja chan kaja xka ña'an moro 'in Ndiose cha' kulaa Ni 'wa, ni siya kajaa ti ykwii' tii lo'o sñee' bra kan'. Lo'o kwi' ti cha', ja chan kwi' Ndiose mstyá Ni 'iin cha' ndi'iin na'an tyi ree nde, cha' tayaa' 'wa lo'o cha' kuxi nu nchka 'ware ni.

Xiya' ngulo Ester tñan 'in msu 'in, cha' tsaá ykwi' yu lo'o Mardoqueo:

—Ku'niin biyaän' chin' cha' ka ngwaña'an. Lo'o kulo ndukwa la ni, ndi'in cha' tyaa lyaa cha' xo' ti'iin 'in nchga ne' Israel nu ndi'in kichen Susa re, cha' chkwi' ne' lo'o Ndiose cha' 'ñaän, lo'o ku'ni ku'nán ne' chin'; ja ska nan ti ku ne' siya' ti, ni tyi'a ja ko'o 'a ne' tyukwi snan tsan lo'o snan tla. Lo'o naän', kwi' ngwaña'an ku'niin. Chun' ndi'in la tsa'aän snan loo ree. Ja n'ni cha' ni siya ja msi'ya ree 'ñaän. Ja ska lka tiyeén ni siya kajaän, tsa'aän.

Ndla 'a ti' Mardoqueo ndyaa yu cha' ku'ni yu nchga cha' nu wa ykwi' Ester kan' lo'o yu. Bra kan' ndyo' ti'in nchga ne' Israel cha' ku'ni ku'nán ne' snan tsan lo'o snan tla.

La mda'a snan tsan, kan' yku' Ester te' nu su'we la ti 'in cha' nka kwilyo'o ree. Bra kan' ngiten ne' ña'an se'en ndukwa ree ska lo yka xlyá tlyu. Ñi tu' na'an ndukwa tloo yu, lo'o na'an yu cha' ndijyan Ester nu lka kwilyo'o yu la liya' tu' na'an.

Su'we ti ykwi' yu lo'o la mdiyan, lo'o bra ti mdukwi yu yka chabiya' 'in yu tloo, cha' ka biya' ti ne' cha' su'we tiye yu cha' mdiyan ne'.

Yten Ester ne' ña'an bra kan', lo'o m'ni ya' loo yka chabiya' kan' 'in ree. Kan' ykwi' ree lo'o Ester:

—¿Nan nka nchka tii' jñaan 'ñaän a?, ne' kula Ester —ndujwin yu 'in nu kuna'an kan'—. Ni siya ska tkan' nchga cha' su'we nu ndi'in 'ñaän cha' lkaän ree, taän 'in ran 'iin si jñaan 'in ran 'ñaän.

Kan' cha' mxkwen Ester 'in ree bra kan':

—Nde cha' nu nchka tiän' jñaän 'iin —ndujwin—, cha' ku'nii cha' su'we nu tlyu 'a 'ñaän, cha' kaan se'en ndi'iin ni; kaan lo'o Amán cha' ku wan ska tlyaa nu wa y'niin xu'weén cha' ku wan.

Kan' ngulo ree tñan:

—Xi'ya wan 'in yu kula Amán cha' tsaá yu ku tlyaa yu lo'oün

—ndujwin ree 'in msu 'in yu—, cha' wa y'ni xu'we ne' kula Ester nu lka kwilyo'oün ska tlyaa cha' ku ba.

Kan' cha' ti kwi' tsan kan' yaa ree lo'o yu kula Amán, yaa yku tlyaa yu, se'en ndi'in nu kuna'an kwilyo'o ree cha' yku tlyaa yu. Bra kan'

mnicha' ree 'in ne' kula Ester:

—¿Nan nka nchka tii' jñaan 'ñaän ni a? —ndujwin ree 'in Ester—.

Katsaa' lyaa 'ñaän nan nka nu nchka tii' cha' kaja 'iin, lo'o bra ti taän 'in ran 'iin. Ni siya lka ran ska tkan' nchga cha' su'we nu ndi'in 'ñaän cha' lkaän ree, taän 'in ran 'iin.

Mxkwen Ester 'in ree bra kan':

—Nchka tiän' cha' tyaa tijyan wan xiya' lo'o ne' kula Amán re, cha' ku'niin xu'weän xka tlyaa cha' ku wan. Bra kan' katsaän' 'wan nan lka nka tiyeän cha' kaja 'ñaän.

Bra ti ndyaa Amán tu' na'an tyi yu. Ndiya 'a ti' yu sa ña'an y'ni ree kan' lo'o yu; su'we 'a nka tiye yu. Sa kan' ti cha', bra nu mdo'o Amán tu' na'an tlyu se'en ndi'in ree, kan' ndyukwa ta'a yu lo'o Mardoqueo. Lo'o ja mdi'ya tukwi Mardoqueo kan' ke yu tloo cha' ku'ni tnun 'in Amán; kan' cha' msin' 'a ti' Amán kan'. Ni siya ndyike' 'a yu lo'o, ti ndaloo yu ti chin' la sa ña'an ngala yu tu' na'an tyi yu. Bra ti ytsa' yu 'in kwilyo'o yu lo'o 'in ta'a su'we nsu'wi yu, sa ña'an ngwa cha' y'ni tnun ree 'in yu. Lo'o ykwi' yu cha' re lo'o ne':

—Ni ti, wa ykwi' ne' kula Ester lo'oün cha' ykuün tlyaa lo'o ree

—ndujwin Amán 'in ne'—; ja ykwi' Ester lo'o xka ta la nten, ska ti lo'oün ta'a ykwi'. Lo'o ti ku'ni xu'we ne' kula Ester xka tlyaa tyaa, lo'o ykwi' lo'oün cha' tsa'aän kuün tlyaa lo'o ne' xiya'. Ni siya su'we ngi'ni ne' kula Ester lo'oün cha' kuün, ja su'we lka tiyeän siya' ti, si'ya yu kula Mardoqueo nu lka yu Israel kwa, cha' ja ndi'ya tukwi yu ke yu la nu ña'an yu 'ñaän; ja xlyaa 'a yu ku'ni tnun yu 'ñaän.

Bra kan' ykwi' kwilyo'o yu lo'o yu, lo'o ykwi' xka la nten ta'a su'we nsu'wi yu lo'o yu:

—Su'we sikwa —ndujwin nten 'in yu—. Nde tñan ku'nii: Xtuun tukwa yka stan' cha' xtyaa tikan' ne' ran, lo'o la tyaa jñaan chabiya' 'in ree cha' tyukwi Mardoqueo kan' ne' tikan' cha' kaja yu. La wa mdyii y'nii tñan kan' ni, bra kan' su'we ka tiyee tsaa cha' kuu tlyaa lo'o ree.

Ndiya 'a ti' Amán cha' nu wa ykwi' ne' lo'o yu, bra ti ngulo yu tñan cha' xtuun yu tukwa yka stan' se'en mñan yu tikan', cha' tyukwi Mardoqueo cha' kaja yu.

Tla kan', ja ngwa 'a kaja' ree; kan' cha' ngulo yu tñan cha' ndyaan lo'o ne' kityi libru se'en nu ndiya nchga cha' tnun nu ngwa laja nu ngwa yu ree. Ngwa ti' ree ka biya' ti' yu cha' nu ngwa'an lo kityi

kan'. Mdyisnan msu 'in ree na'an lo kityi, lo'o nde loo la na'an ne' se'en nchkwi' cha' 'in Mardoqueo, cha' ti s'ni la na'an yu 'in tukwa yu ki'yu nu ngi'ni tñan lo'o ree kan', cha' ngwa ti' ta'a tyukwaa yu kan' kujwi yu 'in ree. Lo'o wa yaa Mardoqueo tloo ree, yaa yu mstyá yu ki'ya kan' ya' ree.

Mnicha' ree 'in msu 'in yu bra kan':

—¿Ni ji cha' su'we mjwi 'in Mardoqueo kwa, si'ya tñan su'we nu wa y'ni yu cha' 'ñāñ a?

Mxkwen msu kan' 'in ree:

—Ja ska nan mjwi 'in Mardoqueo siya' ti —ndujwin ne'.

Kan' ykwi' ree lo'o msu 'in:

—¿Nka nu nduun ta 'ñāñ liya' tu' na'an kwa ni a?

Kwi' ñā'an bra, kan' mdiyan Amán tu' na'an tlyu 'in ree; nduun yu liya', chun' na'an se'en ndi'in ree. Ndiyan yu cha' jñan yu chabiya' cha' tyukwi Mardoqueo loo ti tikan', ne' yka nu wa ngwiñan yu.

Bra kan' mxkwen msu 'in ree:

—Ti kwi' yu kula Amán nduun liya' kwa —ndujwin ne'.

—Ta lya wan sten yu ne' ñā'an —ndujwin ree bra kan'.

Yten Amán ne' ñā'an; mdiyan yu je'en ti se'en ndiya ree, lo'o sa bra ti mnicha' ree 'in yu:

—¿Ni sa ñā'an tñan ndi'in cha' ku'niñ, si nchka tiñ' ku'niñ tñuñ 'in ska nten nu y'ni su'we 'a lo'oñ a? —ndujwin ree.

Bra ti mxke' ti' Amán cha' nchka ti' ree ku'ni tñun 'in yu, ti ykwi' ti yu. Kan' cha' mxkwen yu 'in ree:

—Nañ' nxke' tiñ' cha' su'we kan lo'o ne' ska ta ste' ree, lo'o ska kwiyu kala ta'a nu ndyukwa wan, lo'o ska sne' oro cha' tyukwa tu'wa chkan i' —ndujwin Amán 'in ree—. Lo'o bra kan' xi'ya wan 'in ska nten nu ngi'ni tñan 'wan, nu tlyu la nchkwi', cha' xku' te' wñun 'a 'in yu nu nchka ti' wan ku'ni tñun wan 'in kan'. Chun' ndi'in la tyukwa yu chun' kwiyu, cha' tsaa lo'o nu lka tñan kan' 'in yu lo kiya' lo'o tu' na'an tñan, lo'o katsa' yu 'in nten kichen cha':

“Ngwaña'an ngi'ni tñun ree 'in ska nten nu nchka ti' ree tyaa xu'we 'in.”

Bra kan' mxkwen ree 'in yu:

—Su'we 'a cha' nchkwi' nu'win, lka tiyeñ —ndujwin ree—. Yaa lyaa sikwa, yaa lo'o steñ' lo'o kwiyu 'ñāñ, cha' ku'nii nchga sa ñā'an nu ykwii' kwa lo'o ska yu kula ne' Israel nu naan Mardoqueo. Kwi' ngwaña'an ja ka ndaja tii' ku'ni tyii nchga tñan nu tka ndujwin

cha' ka 'in ska nten nu ngwaña'an ngi'ni.

Ja ngwa 'a 'in Amán ku'ni yu xka cha'. Kan' cha' msñi yu ste' ree, lo'o ndyaa lo'o yu 'in kwiyu 'in ree, yaa yu se'en ndi'in Mardoqueo. Kan' mxku' yu ste' ree 'in Mardoqueo; mdukwa Mardoqueo chun' i', ndyaa lo'o Amán 'in yu kula lo'kiya' lo'o tu' na'an tñan, lo'o kwen 'a ykwi' Amán lo'o nten kichen: “Ngwaña'an ngi'ni tnun ree 'in ska nten nu nchka ti' yu tya yu xu'we ne'.”

Chun' ndi'in la, ndyaan Mardoqueo se'en ndi'in yu tu'wa tu' lo'oo 'in ree xiya'. Lo'o Amán kan' ni, ndla 'a ti' yu ndyaa yu tu' na'an 'in yu. Jyu'u 'a ti' yu ndyaa yu, ndukun' yu te' tloo yu ndyaa yu.

Chun' ndi'in la ndiyan msu 'in ree, ndiyan 'ya ne' 'in Amán, cha' tsaa yku tlyaa yu lo'o ree, ti kwi' tlyaa nu wa y'ni xu'we ne' kula Ester. Laja nchku tlyaa yu, mnicha' ree 'in Ester xiya':

—Ester, nu'win lkaa kwilyo'oũn, ¿nan nka nchka tii' jñaan 'ñañ a?
—ndujwin ree 'in kwilyo'o yu—. Ya ña'an ti nan nu nchka ti tii', bra ti kaja nan 'iin.

Nde ña'an mxkwen kwilyo'o ree 'in yu bra kan':

—¡Ne' kula, Ree! —ndujwin Ester—. Lye 'a ku'nii cha' tlyu ti' 'ñañ. Ja jlyo tiñan' si ti su'we nka tiyee lo'oũn, kulaa chin' 'ñañ lo'o kulaa 'in nchga nten 'ñañ, cha' wa yjwi' xu'wa ne' 'wa lo'o ta'a ba tu ya' nten nu nchka ti' ku'ni tyii 'wa. Lo'o ja xlyaa ne' kwa ka tiin ne' tñan kuxi nu ngi'ni ne' sa ña'an bra nu tyii kujwi ne' 'wa.

Ja mda 'a ree Asuero cha' tyii chkwi' Ester ka'an la cha' lo'o yu. Bra ti mxkwen yu 'in Ester:

—¿Ni sa ña'an cha' lka nu nchkwi' nu'win ni a? —ndujwin yu—. ¿Nka nu lka kan' nu tlyu 'a tiye nchkwi' chen ña'an lo'o wan ngwaña'an a?

Mxkwen Ester 'in ree:

—Kontra 'wa lka ne' kula Amán re; ne' xa'an lka nu nde.

Ytsen 'a Amán la wa ynán yu cha' kan'. Ngitsen 'a yu nga'an yu tloo ree lo'o tloo kwilyo'o ree kan'. Bra ti mdukwi ree, ndyike' 'a yu.

Mdo'o yu se'en yku tlyaa ne' kan', mdo'o yu ndyaa yu chun' na'an.

Nganun Amán cha' su'we ti chkwi' yu lo'o Ester, cha' ja kujwi ree 'in yu; mgii ti' yu cha' ta ree nu ti'í 'in yu. T'nan 'a nchkwi' yu lo'o ne' kula Ester, sa mlyuu ka'an yu loo yka se'en ndiya Ester. Kwi' ña'an bra kan' ngala ree ne' ña'an xiya'. La nu na'an ree sa ña'an ngwa cha', kan' mske' ti' cha' ngwa ti' Amán kan' ku'ni lyo'o yu 'in kwilyo'o cha' jwersa. Ndyike' 'a ree bra kan', lo'o ngulo yu tñan 'in

sendaru 'in yu, cha' xñi ne' 'in Amán.

Kan' ytsa' ska sendaru 'in ree:

—Wa y'ni xu'we Amán kwa ska tikan' tu'wa na'an 'in yu liya', cha' tyukwi Mardoqueo, lka tiye yu —ndujwin sendaru 'in ree.

Bra ti ngulo ree tñan 'in sendaru:

—Xtya lya wan 'in ykwi' Amán ne' tikan' kwa ni —ndujwin ree 'in ne'.

Bra kan' mstyia sendaru 'in Amán cha' mdukwi yu ne' tikan' kan', ti kwi' se'en nu y'ni xu'we yu ti ykwi' ti yu, cha' kan' tyukwi

Mardoqueo, kan' nu ngwa tiye yu.

Kwi' ña'an tsan kan' nda ree Asuero se'en ngwa na'an tyi Amán cha' ka ran na'an 'in Ester.

Lo'o yaa lo'o Ester 'in Mardoqueo nu lka ta'a sti kan' tloo ree, lo'o ytsa' 'in ree cha' lka yu ta'a ndi'ya. Bra kan' nda ree kwii' 'in yu kula Mardoqueo kan', ti kwi' kwii' nu mda yu 'in Amán kulo ndukwa la lka ran. Bra kan' nda Ester tñan 'in Mardoqueo cha' ka yu ndloo se'en ngwa na'an tyi Amán kan'.

Chun' ndi'in la ykwi' Ester lo'o ree xiya'. Lye 'a mjñan 'in yu si ka xa'an ree cha' nu ngwa'an ayman Amán lo kityi kan', se'en ngulo tñan cha' ku'ni tyii ne' 'in ne' Israel. Nde ña'an ykwi' Ester lo'o ree: —Ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän —ndujwin Ester 'in ree—, xtyaa ska cha' se'en nu xi'yu ku' tñan nu ngulo ayman Amán kan' lo kityi nu yaa ña'aan kichen se'en ndlo wan tñan. Ngwa ti' Amán ku'ni tyii 'in ne' Israel ta'a kichen tyiïn. Lo'o naän', ja taloŷn ña'aän kujwi nten 'in nchga ne' ta'a kichen tyiïn.

Bra kan' ndujwin ree 'in ta'a tyukwaa ne' kan', 'in Ester, lo'o 'in Mardoqueo.

—Su'we 'a —ndujwin ree 'in ne'—. Kwa'an wan nan lka nu su'we la, xke' ti' wan, cha' ka xka lee kwi, cha' tsaa kityi kan' se'en ndi'in nten ta'a wan. Su'wa wan niïn lo kityi kan', lo'o sta wan biya' kwii' 'ñaän loo ran —ndujwin ree.

Kwi' ngwaña'an y'ni Amán, ngwa'an yu niïn lo'o msta yu biya' kwii' 'ñaän loo lee nu ngwa'an yu, lo'o kan' cha' ja tukwin 'a ka 'in xi'yu ku' lee kan'. Ska ti nu ka cha' ti tsaa xka lee nu kwi nu sten loo lee nu ngwa ti kulo kan'.

Kan' cha' msi'ya ne' 'in nten nu nda'an kityi 'in ree kan', cha' kwa'an ne' nchga cha' nu chkwi' Mardoqueo lo'o Ester.

Ngwaña'an ngwa cha' msu'wa ne' xka lee nu kwi ndyaa se'en ndi'in

nten nu lka ndloo la 'in tyukwi siyentu nsu'wi kala ndukwa kati kichen tlyu tyukwi ña'aan se'en ndlo ree Asuero kan' tñan. Ti kwi' ti yaa kityi kan' ya' nchga ne' Israel. Cha' nu nchkwi' nten skaa kichen lka cha' nu ngwa'an ne' lo kityi nu ndyaa skaa kichen kan'. Lo'o nda kityi kan' chabiya' 'in ne' Israel cha' ka kulaa ne' ya' nten 'in ne' ya' kontra 'in ne' si ndiya nu nchka ti' xuun lo'o ne'. Ngwaña'an ngwa cha' ndyaa cha' kan' ya' nchga nten nu ndi'in se'en ndlo ree kan' tñan.

Wa mdiya ska tsan nu nganun cha' xuun nten lo'o ne' Israel, cha' nu tyii ji cha' 'in ne', lka tiye kontra 'in ne'. Lo'o bra kan' nde nglyuu ti ngwa cha' kan'; kulo ndukwa la yjwi ne' Israel 'in nten nu nchka ti' kujwi 'in ne'. Tsan kan' ndyo' ti'in ne' Israel nchga kichen se'en ndi'in ne', cha' xñi ne' 'in nchga nu lka kontra 'in ne', cha' kaja ta'a ne' kan'. Lo'o mskan' tukwi ne' 'in ta'a tii sñe' ayman Amán; bra kan' mxitñan' ne' chin', lo'o y'ni ne' ska ta'a, cha' y'ni tnun ne' cha' kan'. Su'we lka tiye ne' cha' wa y'ni ne' kanan 'in kontra 'in ne'. Lo'o Mardoqueo ni, ngwa yu nu ndyuun sii' ree Asuero kan', lo'o y'ni tnun 'a ne' Israel 'in yu cha' wa ndaya' 'a yu 'in ne'; kwi' ti cha' 'in yu lka cha' nu wa ngwa mdi'in su'we la ne' tyukwi nde loo la.

Ka'an la ne' Israel ndyaa sa tlyu ti lo'o Esdras lo'o Nehemías nde lo yuu kichen tyi ne'

Basado en Esdras 7:1, 6-28; Nehemías 1:1—2:8, 17-20; 4:10-23; Malaquías 1:1, 6-8; 2:8-9, 13-16; 3:7-10, 13—4:6

Ngwa tyuun 'a yijan mdijin la nu ngala chin' ne' Israel nde kichen Jerusalén xiya'. Kan' lka nten nu ngala ti kulo la.

Lo'o ree kwi nu lka ndloo la 'in ne' Persia naan Artajerjes; lka yu ti kwi' sñe' ayman ree Asuero. Kwi' lo yuu Persia kwa nsu'wi ska nu ki'yu nu ndu'u cha' 'in Ndiöse, Esdras naan yu kan'. Lka yu ska sti jo'o nu lye 'a nchkwi' cha' nu ndukwa lo kityi kula 'in ayman Moisés. Nu ngwa ska tsan mjñan Esdras kan' chabiya' 'in ree cha' tyaa yu nde kichen Jerusalén; kwi' mda ree chabiya' 'in yu, lo'o kwi' ti mda chabiya' 'in nchga xka ta la nten nu ngwa ti' tyaa nde lo yuu kan'. Ngwaña'an y'ni ree kan', cha' nu su'we ndi'in Ndiöse lo'o Esdras. Lo'o mdaa 'a ree kan' oro lo'o plata, cha' nu ku'ni xu'we ne' laa 'in ne' nde kwa.

Bra kan' mxo' ti'in Esdras nchga nten nu ngwa ti' tyaa sa bra nu ndyo' ti'in ska mi nsu'wi snu' siyentu nten; kan' ngwa tukwa ta ne' Israel mdo'o ne' ndyaa ne' nde kichen Jerusalén. Jakwa ko' mda'an

ne' tukwiin, cha' ngala ne' Jerusalén. Bra nu ngala ne', mdyisnan ne' y'ni xu'we ne' ne' laa 'in ne'. Lo'o msi'ya Esdras 'in ka'an 'a sti jo'o cha' ku'ni ne' tñan 'in Ndiose, sa ña'an ngwa ti s'ni la; kwi' ti ykwi' yu cha' 'in Ndiose lo'o nten, cha' ku'ni ne' cha' nu ndiya ti' Ni. Kwi' laja nten 'in ree Artajerjes kan', ndiya ska yu Israel nu naan Nehemías. Lka yu ska msu nu nda mñun ndi'yu ree. Ynán yu rsun cha' nu ja ya tyii tya' lo'oo kee nu nduun ti tyi'iin chun' kichen Jerusalén, cha' kwa'a 'in kichen; kan' cha' ngwa xi'in 'a tiye yu. Lo'o lye 'a mjñan yu 'in Ndiose cha' ta ree chabiya' tyaa yu lo yuu kichen tyi yu. Bra ti mdiya cha' yaa yu tloo ree cha' mjñan yu chabiya' cha' tyaa yu nde kichen Jerusalén, cha' ku'ni tyii yu lo'oo kee nde kichen tyi yu. Mda ree chabiya' 'in yu, lo'o ndujwin 'in yu cha' tya' lo'oo kee kan' xiya' nde kichen Jerusalén kan'; mstyaa ree kan' 'in Nehemías cha' ka yu nu ndlo tñan 'in nchga nten nu nsu'wi lo yuu Judea kan'.

Kwi' ña'an bra nu ngala Nehemías kichen Jerusalén kan', mxo' ti'in yu 'in nten cha' tyisnan ne' ku'ni ne' tñan. Lo'o laja nu ngi'ni ne' tñan lo'oo kee ni, mdiyan tyun nten nu ja lka ne' ne' Israel, nu mda cha' msin' ti' 'in ne'. Wa mdiya snan ne' kan' nu lye 'a ykwi' lyo'o 'in ne' Israel si'ya tñan nu wa mdyisnan ne' ngi'ni ne'. Y'ni liye' ti' ne' kan' 'in ne' Israel, cha' ngwa ti' ne' cha' kaja ña'an nu xuun ta'a ne' lo'o ne' Israel. Lo'o kan' y'ni tiya' ti ti' ne' Israel nu ngi'ni tñan kan'; ta'a ti ngi'ni ne' kwenta si ta kan kontra 'in ne' cha' xuun lo'o ne'; kan' cha' ska la'a ya' ne' y'ni ne' tñan, lo'o xka la'a ya' ne' mdukwa yka cha 'in ne'. Ngwaña'an ngwa cha' ytsen 'a kontra 'in ne'; ja yan 'a ne' kan' se'en nu nsu'wi ne' ngi'ni ne' tñan. Laja ti kan' nsu'wi Nehemías; su'we 'a lka tiye yu nchkwi' yu lo'o nten nu ngi'ni tñan kan', cha' ti ku'ni la ne' tñan.

Kwi' bra kan' ndiya ska yu ki'yu nu naan Malaquías, nu wa ngulo suwi Ndiose 'in cha' chkwi' cha' 'in Ni lo'o nten. Nde ña'an ykwi' Ndiose lo'o Malaquías cha' chkwi' yu lo'o ne' Israel:

—Ska nu xuwe ti, nsu'wi lyo 'in nu lka sti, ta jya'an; lo'o kwi' kwa ña'an nu lka msu ndukwa cha' nu nchkwi' nten nu lka x'nan yu, kwi' ngwaña'an ndi'in cha' 'ñaän —ndujwin Ndiose—. Lo'o si chañi cha' naän' lkaän sti wan, ¿ni cha' ra ja ku'ni tnun wan 'ñaän sikwa a? Lo'o si chañi cha' naän' lkaän nu ndloñ tñan 'wan, ¿ni cha' ja nnán wan cha' nu nchkwiñ' lo'o wan sikwa a? 'Wan nu lka wan sti jo'o, lye 'a liye' ti' wan 'ñaän bra nu nda wan ska 'ni kwityin', o ta

ska 'ni ku' kiya', o ta ska 'ni kicha cha' ka i' lomstan 'ñaän. ¿Ta su'we tñan ngi'ni wan, nxke' ti' wan a? —ndujwin Ndiose 'in ne'—. 'Wan ne' Israel, wa mdo'o tsuu' wan tuwiin 'ñaän, lo'o wa y'ni wan cha' ka'an 'a nten ndyaa ne' loo cha' kuxi nu ndu'u wan, lo'o cha' kuxi nu ngi'ni wan. Kan' cha' ni, naän' ku'niin cha' ja tsaa ña'an 'a ti' nten 'wan, lo'o ja xu'wi lyo ne' 'wan, cha' nu ja ngi'ni 'a wan sa ña'an nu nchka tiän'.

'Ja ka 'a 'ñaän xñiin lomstan 'in nchga nten nu wa ngulaa ti'in 'in kwilyo'o. Ja xñiin 'aän lomstan kan' ni, nu ndujwin wan cha' ta wan 'ñaän, cha' nan nu nchka tiän' ni, cha' su'we ti tyi'in wan lo'o nu chañi ka cha' lka kwilyo'o wan, cha' ngwaña'an ka 'in sñe' wan xu'wi lyo 'ñaän. Lo'o kan' cha' ni, ndi'in cha' tya'an su'we cha' tiye wan, cha' naän', ja ndiya tiän' siya' ti 'in nten nu ja ngi'in ñi skaa cha' nu wa ykwi' ne' lo'oün cha' ku'ni ne', lo'o kwi' ti ndlaa ti'in ne' kwilyo'o ne'.

'Ti tsan nu yu'wi ayman sti wan lo chalyuu re, mdo'o ntan wan 'in lee 'ñaän, lo'o ja nchka 'a ti' wan tukwa wan cha' nu nchkwii'n lo'o wan. Tyu'wi ti' wan 'ñaän sikwa, lo'o ka 'ñaän tyu'wi tiän' 'wan bra kan'. Lo'o 'wan, nchkwil' wan: “¿Ni cha' ndi'in ra cha' tyu'wi ti' ba 'iin a?” Lo'o naän', kitsaän' 'wan ni, nan 'ñaän y'ni wan kunan, si'ya cha' nu ja nda wan 'in nan nu ndyiji 'wan cha' ka ran lomstan 'ñaän. Su'we lya wan nan nu ndyiji 'wan tii yu'we, lo'o ta wan ska yu'we ran 'ñaän, lo'o bra kan' ña'an wan ni sa ña'an cha' su'we nu taän 'wan. Lo'o taän ka'an 'a cha' su'we 'wan bra kan'; lka ran cha' su'we nu ja ka 'a 'wan lkwa wan.

'Ti'í 'a ndlo cha' nu nchkwil' wan lo'oün, la nu nchkwil' wan: “¿Ni cha' su'we ku'ni jo'o 'ñaan re cha' ku'nian tñan 'in Ndiose a? ¿Ni sa ña'an cha' su'we kaja 'ñaan, si ndukwaan cha' nu nchkwil' Ni a? ¿Ni cha' su'we kaja 'ñaan, la nu wa mgii tiän' cha' ndukwian ki'ya tloo Ni a? Cha' nu ba re ni, wa na'an ba cha' su'we la ti ndyaa to'o cha' 'in nten nu kuxi 'a ngi'ni; lo'o nten nu lye 'a ndukun', ka'an 'a nan ndyiji 'in ne'”. Ngwaña'an ndujwin wan.

'Naän' nu lkaän Ndiose 'wan, katsaän' 'wan cha' nten nu ku'ni tnun 'ñaän, lka ne' kan' sa ña'an lka ska nan nu nsu'wi lyo 'a 'ñaän. Ku'niin cha' tlyu ti' 'wan, ña'an ti' ska nten nu ku'ni cha' tlyu ti' 'in sñe'. Lo'o kwi' ti ndi'in cha' ka ska tsan nu liye 'a ka tike', ña'an ti' tike' ne' horno nu ndyike' jaxlya. Ka tike' se'en nu skin nchga nten nu kuxi 'a ngi'ni, lo'o nten nu siye' 'a ngi'ni; skin ne' ña'an ti' kii nu

wa wtyi 'a. Lo'o nten nu ku'ni tnun 'ñaän ni, ja taän chabiya' skin ne' tsan kan'; kuloün laän 'in ne' kan'.

'Tyu'wi su'we ti' wan cha' nu mdaän lo'o ayman Moisés nu ngwa nten 'ñaän nu ngwa ti s'ni la:

'Naän' su'waän 'in Elias cha' kan se'en ndi'in wan ña'an bra nu ti lijyi ti tiya tsan nu kan Ndiose X'nan wan, nu tlyu 'a nchka lo'o nu tnun 'a cha' ndi'in 'in. Kwi' Ni kan' ku'ni Ni cha' ka su'we cha' 'wan, nchga yu kula lo'o sñe' wan; lo'o kwi' ngwaña'an ka su'we cha' 'in yu xuwe lo'o sti yu lo'o jya'an yu. Lo'o si ja ka cha' kan' ni, naän' kaän lo chalyuu bra kan', lo'o taän nu ti'í 'in nchga nten nu nsu'wi lo chalyuu, lo'o kwi' ti ku'niän tyiän 'in ña'aan nan lo chalyuu siya' ti bra kan'.

Sa ña'an ngwa 'in ska yu kula nu ngwa naan Job

Basado en Job 1:1—2:10

Yu'wi ska yu kula nu ngwa naan Job nde lo yuu Uz. Yu kula kan', ñi 'a mdi'in yu lo'o Ndiose. Su'we 'a y'ni yu cha' ndyaa ña'an ti' yu 'in Ndiose ykwi'. Kuliya' 'a ngwa yu: wa mdi'in kati mi slya' 'in yu, lo'o snan mi camello, lo'o ka'yu siyentu ta kuta nda'a yuu, lo'o ka'yu siyentu burru, lo'o ka'an 'a msu mdi'in 'in yu. Lo'o mdi'in kati sñe' yu nu lka yu ki'yu, lo'o xnan sñe' yu nu kuna'an. Nchga tsan mjñan yu 'in Ndiose cha' 'in sñe' yu, cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in ne'. Ngwa ska ya' yaa kune' xa'an nu naan Satanás snan loo Ndiose, lo'o kan' mnicha' Ni 'in:

—¿La nde ya' mdo'oo ndijyaan a? —ndujwin Ni 'in.

—Wa yi'aän na'aän ña'aan loo chalyuu —ndujwin kune' xa'an bra kan'.

Kan' ndujwin Ndiose 'in kune' xa'an kan':

—¿Ja yaa su'waa loo chin' 'in Job nu ngi'ni tñan lo'oün a?

—ndujwin Ndiose—. Ja ya xu'wi xka nten nu su'we la ngi'ni ke yu kwa ña'aan lo chalyuu. Su'we 'a ngi'ni yu, lo'o ñi 'a mdi'in yu lo'oün. Chañi 'a cha' ndyaa ña'an ti' yu 'ñaän. Ja nsu'wi cha' kuxi tiye yu siya' ti.

Kan' mxkwen kune' xa'an 'in Ndiose:

—Wa jlyo ti' Job cha' Nu'win ngi'nii kwan 'in yu —ndujwin kune' xa'an 'in Ni—, lo'o kwi' ti Nu'win ngi'nii kwan na'an tyi yu, lo'o 'in nchga nan nu ndi'in 'in yu; kan' cha' ndyaa ña'an ti' yu 'iin

—ndujwin kune' xa'an—. Ka'an 'a cha' su'we ngi'nii lo'o yu. Kuloo tsuu' lyaa nchga nan ndi'in 'in yu, ña'aan 'aan cha' bra ti chkwi' yu

cha' ja ndyaa ña'an 'a ti' yu 'iin.

Bra kan' mxkwen Ndiose 'in kune' xa'an kan':

—Ka ña'an biya' nu'win chin' 'in yu —ndujwin Ni—. Ka kanun nchga nan nu ndi'in 'in yu 'iin xi'i; ska ti kasiya 'in yu, ja nsu'wi chabiya' 'iin cha' kalaa' 'in ran.

Bra kan' mdo'o kune' xa'an snan loo Ndiose.

Chun' ndi'in la ti chin' mdiyan ska msu 'in Job se'en ndi'in yu. Kan' ytsa' 'in x'nan:

—Laja nu nsu'wi kuta 'iin nda'a yuu i', lo'o nchku burru 'iin kwi' se'en ti se'en ngi'ni ba tñan kan', kan' mdo'o tukwa tyun 'a nten nu ngi'ni kunan —ndujwin msu—; lo'o yjwi ne' 'in xka ta ta'a lkaän msu 'iin, ndyaa lo'o ne' 'in nchga 'ni 'iin. Xkaän tiän naän' ngwa mdo'o laän cha' ndyaan lo'oün rsun 'iin.

Ña'an ti ti nchkwi' msu kan', mdiyan xka msu nu ytsa' 'in yu:

—Sa la ne' kwan mdo'o kii' 'in Ndiose ngwi'ya ran nde lo yuu —ndujwin msu kan'—, lo'o mdikin ji ran slya' 'iin, lo'o 'in nchga ti chin' msu nu ti nganun. Xkaän tiän naän' mdo'o laän, kan' cha' ndyaan lo'oün rsun 'iin ni.

Ña'an ti ti nduun msu kan' nchkwi', ngala xka msu nu ytsa' 'in yu:

—Wa mdiyan tyun nten nu lka kontra 'ñaan, lo'o mdyii camello msñi ne', lo'o yjwi ne' 'in nchga ta'a lka ba msu 'iin —ndujwin msu kan'—. Xkaän tiän naän' mdo'o laän cha' ndyaan ytsaän' 'iin.

Lo'o ña'an ti ti nchkwi' msu kan', mdiyan xka msu nu ytsa' 'in yu:

—Na'an tyi sñee' nu kula la 'iin, ndi'in ta'a sñee' nchku tlyaa ne' —ndujwin msu 'in—, bra kan' mdiyan ska kwi'in nu tlyu 'a nu mxlyuu ña'aan na'an 'in ne' siya' ti. Ta'a ne' kan' ngujwi ne' ni. Xkaän tiän naän' ti ngwa mdo'o laän, kan' cha' ndyaan lo'oün rsun 'iin.

Xi'in 'a ngwa tiye Job bra kan'. Mduun xtyin' yu lo yuu, lo'o ykwi' yu lo'o Ndiose:

—Ja ska nan ndi'yaän bra nu ngulaän —ndujwin Job 'in Ni—, lo'o ti kwi' ti cha' ja ska nan kwi'yaän la nu kajaän. Kwi' Nu'win mdaa nchga nan 'ñaän, lo'o kwi' Nu'win ndi'in cha' tyukwaan 'in ran xiya'. Tlyu 'a nchka Nu'win, Ndiose X'naän.

Ni siya ngwaña'an ngwa 'in Job, ja ngulaa ya' 'a yu 'in Ndiose; ña'an ti ndyaa ña'an ti' yu 'in Ni.

Xiya' yaa kune' xa'an nu naan Satanás snan loo Ndiose. Kan' ndujwin Ndiose 'in:

—¿La nde ya' mdo'oo ndijyaan ni a?

Kan' mxkwen kune' xa'an cha' 'in Ndiose:

—Wa yi'aän na'aän ña'aan loo chalyuu —ndujwin.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o kune' xa'an:

—¿Ja yaa su'waa loo chin' 'in Job nu ngi'ni tñan lo'o'ün a?

—ndujwin Ndiose 'in—. Ja ya xu'wi xka nten ña'aan chalyuu nu su'we la ngi'ni ke yu kwa. Su'we 'a ngi'ni yu, lo'o ñi 'a mdi'in yu lo'o'ün; su'we 'a ndyaa ña'an ti' yu 'ñaän, lo'o ja ngaten yu'wi yu lo'o cha' kuxi. Lo'o ti ndyaa ña'an ti' yu 'ñaän, ni siya wa mdyii ngusñii nchga nan nu mdi'in 'in yu.

Mxkwen kune' xa'an 'in Ndiose bra kan':

—Lo'o si nu ka ti'í Job kwa, bra kan' ña'aan cha' ndla 'a kulaa ya' yu 'iin —ndujwin.

Kan' ykwi' Ndiose lo'o kune' xa'an xiya':

—Ka tyi'in yu kan' tu ya' nu'win ni —ndujwin Ni—. Sa kan' ti cha', ja ndi'in cha' kujwii 'in yu.

Bra kan' mdo'o kune' xa'an se'en ndi'in Ndiose, cha' tsa ta nu ti'í 'in Job. Y'ni kune' xa'an kan' cha' mdyisnan msñi kicha kwije tyukwi ña'aan chun' Job.

Ngwaña'an ngwa cha' yaa tukwa yu lo jii nde chun' na'an, lo'o lye 'a mdi'in xaa' yu 'in yu lo'o ska yu'we xi'ñan kitun'. Kan' nchkwi' kwilyo'o yu lo'o yu:

—¿Ta ti ku'nii tnuun 'in Ndiose ni a, ni siya nda Ni ka'an 'a nu ti'í 'iin ngwaña'an a? —ndujwin kwilyo'o yu kan'—. ¿O ta su'we la ti si chkwii' kuxi lo'o Ni, cha' kajaa jii laa a? Ngwaña'an nu ka tyii jii nu ti'í 'iin.

Kan' mxkwen yu 'in kwilyo'o yu:

—Ña'an ti' nchkwi' ska nten nu ja nsu'wi lyo 'in Ndiose siya' ti nchkwi' nu'win —ndujwin yu—. Ka'an 'a cha' su'we nda Ndiose 'ñaan, lo'o kan' cha' kwi' ngwaña'an ndi'in cha' xñian nchga cha' kuxi nu ndi'in cha' tyijian.

Ni siya ngwaña'an ngwa 'in Job, ja mjlyaa 'a ti' yu 'in Ndiose; lo'o ni, ja y'ni yu cha' kuxi lo'o Ndiose siya' ti.

Ja la ngulaa ya' Job 'in Ndiose ni siya ka'an 'a nu ti'í mdijin yu

Basado en Job 2:11-13; 3:1-3, 26; 4:1; 5:6-8; 6:24,30; 8:1-22; 10:2;

11:1-6; 13:4; 16:1; 19:25; 23:12; 31:1-35; 38:1—39:30; 42:1-17

Wa mdiya snan yu ki'yu nu lka ta'a su'we nsu'wi yu kula Job. Bra nu ynán ne' kan' cha' lye 'a ndyijin yu nu ti'í, bra ti yan na'an ne'

se'en ndukwa yu, cha' nu ka su'we nchka kasiya 'in yu. Lo'o bra nu na'an ne' 'in yu, ja yu'wi lyo 'a ne' 'in yu; lye 'a ynan ne', cha' ngwa xi'in 'a ti' ne' na'an ne' 'in yu. Ndyaa ti'in ne' lo'o yu sa ya' tyukwi kati tsan lo'o tyukwi kati tla; lo'o ja ska 'a ne' kan' ykwi' ne' lo'o yu siya' ti, cha' nu wa na'an ne' cha' ka'an 'a nu ti'í ndijin yu.

Chun' ndi'in la mdyisnan Job ykwi' yu:

—Su'we la ti si ja ngulaän siya' ti, cha' nu ja tyijiin nu ti'í nu ndijiin re ni —ndujwin yu—. Su'we la si ka kajaän bra ti cha' tyii nchga nu ti'í re 'ñaän. Lo'o ja jlyo tiän' ni cha' nchka 'ñaän ngwaña'an; ja ya ka ndajaän, ja ska cha' kuxi y'niin nu jlyo tiän'.

Bra kan' mdyisnan ska ta'a su'we nsu'wi yu kan', mxkwen 'in yu:

—Lye 'a ndyijiin nu ti'í chun' nchkwii' cha' ja ndi'in 'a ki'ya 'iin —ndujwin yu 'in Job—. ¿Ni cha' ja jñaan ra 'in Ndiose cha' ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'iin si'ya ki'ya nu ndukwii kan' a? Ngwaña'an tyii cha' nduwe tii' nu nsu'wi ne' tiyee kwa.

Kan' nchkwi' Job lo'o ne':

—Chkwii' lyaa lo'oün, ¿ni sa ña'an ki'ya wa y'niin a? —ndujwin yu 'in ne'—. Ska cha' nchkwi' ti nu'win cha' ndukwiin ki'ya, cha' nu ja y'niin ki'ya siya' ti.

Bra kan' ykwi' xka yu lo'o Job:

—Si chañi cha' su'we 'a ndi'iin lo chalyuu, ja chan wa ndaya' Ndiose 'iin sikwa, lo'o kwi' ti ja ngujwi sñee' bra kan'. Wa jlyo tian' cha' nchga bra nu kulaa yaan' 'in Ndiose ndyijian nu ti'í.

Nde ña'an mxkwen Job 'in yu:

—Ja ka chkwii'n' cha' ja siya' y'niin ki'ya —ndujwin Job—; jlyo tiän' cha' ndukwiin ki'ya. Ska loo ti cha' nchka tiän' cha' katsa' Ndiose 'ñaän: ¿Ni cha' ndyijiin nu ti'í re? Si katsa' Ni 'ñaän ni, su'we chin' ka tiyeen bra kan'.

Kan' mdyisnan xka yu ta'a su'we nsu'wi yu, ykwi' lo'o yu:

—Ja chan ka'an 'a ki'ya ndukwii, kan' cha' si ta Ndiose nu ti'í 'iin si'ya nchga ki'ya kan' 'iin ni, jlyo ti' Ni cha' ja taloo 'a nu'win tyijiin 'in ran. Kan' cha' ti nchka t'nan ti' Ni 'iin, sa ña'an nu ngi'ni Ni lo'oo ni.

Xiya' mxkwen Job 'in yu kan':

—Cha' 'wan ti nchkwi' wan ngwaña'an —ndujwin Job—, cha' nu ja ska cha' jlyo ti' wan. Wa lka wan ña'an ti' ne' nu ngi'ni jo'ó 'in nten, lo'o ja jlyo ti' ne' ni remiyu ta ne' 'in nten ti'í kan'. Su'we la ti si ja chkwii' 'a wan lo'oün. Nchka tiän' ka biya' tiän' cha' nu chkwii'

Ndiose lo'oũn, cha' nu jlyo tiǎn' cha' ja ska cha' kuxi wa y'niĩn. Jlyo tiǎn' cha' lu'u Ndiose, lo'o ka 'in Ni kulaa Ni 'ñaǎn. Ni siya kajaǎn, jlyo tiǎn' cha' tiyan ska tsan nu ña'aǎn 'in Ndiose nu lu'u, tyukwi sa ña'an nu lkaǎn ni. Ja n'ni cha' lo'oũn si ja kuũn, liye la ti lka tiyeẽn cha' kunaǎn cha' nu nchkwi' Ndiose lo'oũn.

'Wa jlyo tiǎn' cha' ta Ndiose nu ti'í 'in nchga nten nu nchka ti' ku'ni chen ña'an lo'o xka la nu kuna'an, lo'o ja siya' y'niĩn ngwaña'an. Ja nchkwiĩn' cha' kwiĩni lo'o nten, ja nĩni lyo'oũn 'in xka la nten, ja ska nan nu ndi'in 'in ne' ngulaǎn, ni ja ya xitukwi tiǎn' 'in nu kuna'an 'in ta'a nga'an kwi' se'en ti. Ja ndaǎn nu ti'í 'in msu 'ñaǎn. Ja nĩni lyo'oũn 'in nten ti'i; nchga bra su'we nsu'wi tiyeẽn ña'aǎn 'in ne' kan', cha' ndaǎn nchga nan nu lijyi cha' tyijin yu'wi 'in ne' chalyuu. Kwi' ngwaña'an, ja lye lka tiyeẽn lo'o xkwi' tĩni, chun' nchga bra ndyaa ña'an tiǎn' 'in Ndiose ykwi'. Ja ska ya' y'niĩn tnuũn 'in kwichaa, ja ska ya' y'niĩn tnuũn 'in ko', ña'an ti' si lka ran ndiose 'ñaǎn. Nchga bra ngi'niĩn cha' tlyu ti' 'in kontra 'ñaǎn; ja nsu'wi cha' ti'í lka tiyeẽn ña'aǎn 'in ne' siya' ti. Lo'o ndayaǎn' 'in nchga ta'a su'we nsu'wiĩn. Ska ti Ndiose jlyo ti' si chaĩni lka nchga cha' nu nchkwi' wan re lo'oũn, cha' ndyijiĩn nu ti'í re si'ya cha' kuxi nu wa y'niĩn.

Bra kan' yan ska kinun' tlyu; lo'o laja kinun' kan' ynen ykwi' Ndiose lo'o Job. Nde ña'an ykwi' Ni:

—¿Ti ka nu lka nu'win cha' ja ndyaa ña'an su'we tii' nchga tñan nu wa y'niĩn a? Ja ska 'a cha' jlyo ti! nu'win siya' ti. Nchga tñan nu ngi'niĩn, su'we 'a ran. Naǎn' ndloũn tñan 'in nchga cha': lo'o 'in nten, lo'o 'in nchga 'ni, lo'o 'in nchga kiĩni, lo'o 'in nchga nan nu nsu'wi nde ne' kwan. Ja jlyo ti' nu'win ni sa ña'an mñaǎn ne' kwan, ni sa ña'an ngwa mñaǎn chalyuu lo'o nchga nan nu nsu'wi nde re. ¿Ta jlyo ka ti' nu'win sa ña'an nxniĩn tukwiĩn chalyuu cha' nu ja tiyuu ran a? Ti kwi' ti, ¿ta jlyo ka tii' sa ña'an ka cha' nxniĩn ti'iĩn 'in tyi'a tujo'o, cha' ja skwen ran ña'aan lo yuu wtyi a? Ja ka 'in nu'win ku'nii cha' ki'ya xaa. Ja jlyo tii' sa ña'an nchka ska tsan, sa ña'an nchka ska tla. Kwi' ti ni, ja jlyo tii' ni sa ña'an nchka tyoo kee. ¿Ta nchka jlyo tii' la nde ya' ndyo'o kwi'in, la nde ya' ndyo'o tyoo ndi'ya, la nde ya' ndyo'o tyi'a kwa' a? Ja ska cha' kan' jlyo tii' siya' ti. Ni siya nchkwi': “Ki'ya lya ni tyoo”, ja ka 'iin ku'nii cha' ki'ya ran. Ja ndi'ya 'a kwenta ni sa ña'an ka kwii kulasiin, ni sa ña'an lka nchga kula nu nsu'wi ne' kwan. Ni ja nchka biya' tii' ni sa ña'an

nda'an naan kiñi nan nu ku sñe' i', kwi' ja jlyo tii' ni cha' lka ka'an 'a jwersa ndiya 'in kwiyu. Ni ja jlyo tii' ni sa ña'an cha' nchka 'in lakwi'ya xuwe cha' ndyukwi i' kwan 'a; kwi' ja nchka biya' tii' ni cha' lka cha' nñan lakwi'ya se'en xu'wi sñe' i' se'en nu kwan la ti. Kwi' ngwaña'an ni sa ña'an cha' nlyaa tloo i' sa la kwan kwa naan nu nchka ti i' cha' ku i'; sa 'a ndi'ya i' lo'o nxñi i' nan nchku i' la nu nchka ti' i'. Nu'win, ja nchka biya' tii' ni ska cha' re, lo'o ja ska cha' ndi'yaa kwenta siya' ti. Lo'o ni, ¿ni cha' ra ti ngi'nii tiyee chkwi' lyo'oo 'ñaän a?

Bra kan' mxkwen Job 'in Ndiöse:

—Wa s'ni 'a ynään cha' 'in Nu'win, lo'o ni wa ngwa biya' tiän' cha' ja su'wa cha' nda'an tiyeen lo'oo. Nu'win Ndiöse, tnun 'a ndi'in cha' 'in Nu'win, lo'o nchga cha' nchka biya' tii'. Lo'o wa jlyo tiän' ni, cha' ja ska cha' ka 'ñaän si ja lo'o Nu'win tayaa' 'ñaän; kan' cha' wa jyu'u tiän' 'in nchga cha' nu wa ykwiin' lo'oo kwa.

Bra kan' ykwi' Ndiöse lo'o ta'a snan nu ki'yu nu ndukwa lo'o Job:

—Lo'o 'wan ni, msin' tiän' 'wan ni, cha' ja ñi ykwi' wan cha' 'ñaän siya' ti —ndujwin Ni 'in ne'—, sa ña'an nu wa ykwi' Job kwa nu lka tñan 'ñaän. Lo'o ni, ndi'in cha' ta wan kati kuta kune', lo'o kati kuta taan, cha' skin i' lo kii', lo'o ka i' lomstan 'ñaän. Lo'o bra kan' chkwi' wan lo'o Job cha' jñan yu cha' tlyu ti' cha' 'in ki'ya nu ndukwi wan tloin. Ska ti ngwaña'an ka ku'niin cha' tlyu ti' 'wan cha' si'i ñi ykwi' wan cha' 'ñaän.

Kan' cha' ta'a snan yu ta'a su'we nsu'wi Job kan', y'ni ne' tñan nu ngulo Ndiöse 'in ne', lo'o ynán Ndiöse cha' nu ykwi' Job lo'o Ni. La wa mdyii mjñan Job cha' tlyu ti' 'in Ndiöse cha' 'in ta'a su'we nsu'wi yu kan', y'ni Ndiöse cha' nchkaa yu bra kan'. Lo'o chun' ndi'in la mda Ndiöse tukwa sa ña'an nan nu mdi'in 'in yu ti kulo la 'in yu xiya'. Ngwaña'an ngwa cha' mdi'in tii lkwa mi slya' 'in Job, lo'o skwa mi camello, lo'o ska mi ta kuta msu, lo'o ska mi burru; kan' lka nchga 'ni nu mda Ni 'in Job xiya'. Lo'o ti mdi'in la xa kati yu ki'yu sñe' yu, lo'o xnan nu kuna'an. Chun' ndi'in la ti yu'wi la Job xka siyentu ndukwa tu'wa yijan lo chalyuu. Ti na'an yu 'in sñe' ste' yu, lo'o ti na'an yu 'in nchga nu lka sñe' ste' sñe' yu.

Cha' tiya nu nda ree Salomón 'in nchga nten to'o 'in sñe' ne'

Basado en Proverbios 1:7-8; 3:12; 6:20, 23; 10:1, 19; 13:1, 3, 24; 15:5, 20; 17:25, 27-28; 19:18; 20:7; 21:11; 22:6, 15; 23:13-14, 24; 25:28; 29:15, 17, 20; Eclesiastés 4:13

Ndyisnan ndyiji cha' tiya 'ñaan la nu n'ni tnuan 'in Ndiose ne' kasiya 'ñaan. Lo'o nten nu ja nduwe 'a ti' ni, ja nnán ne' cha' su'we nu ndu'u xka nten 'in ne', ja nxñi ne' kwenta 'in cha' tiya nu nchkwi' ne' kan' lo'o ne'.

Kunán wan cha' nu nchkwiñ' lo'o wan, sneñ': tukwa wan cha' tiya nu nchkwi' sti wan, lo'o ja ku'ni liye' ti' wan 'in cha' nu ndu'u jya'an wan 'wan.

Ña'an ti' ska yu kula nu nda nu ti'í 'in sñe', ni siya ndiya 'a ti' yu 'in, kwi' ngwaña'an ndiya bra nu nda Ndiose nu ti'í 'in sñe', ni siya nsu'wi 'a tiye Ni 'ñaan.

Sñeñ', tukwa wan tñan nu kulo sti wan 'wan, cha' kan' nu lka ña'an ti' ska kii' nu nda xaa se'en nda'aan; ja kjlyaa ti' wan nan nu ngwu'u jya'an wan 'wan, cha' kan' nu lka ña'an ti' ska kii' nu ndu'u xaa ña'aan ne' ña'an 'ñaan. Ndi'in cha' kunáan cha' nu nchkwi' ne' kwa lo'oan, si nchka tian' ka biya' tian' sa ña'an xu'wian lo chalyuu. Su'we 'a lka tiye sti ska nu xuwe la nu su'we 'a ngi'ni sñe' lo chalyuu; lo'o ska nu xuwe nu ja nnán, siya' ti lye 'a nda kan' nu ti'í 'in jya'an.

Ndla ti nchkwi' ska nten nu nchka nchkwi' ki'ya; lo'o nten nu tiya 'in, nchka 'in ne' xñi tuun 'in tu'wa ne'.

Nten kune' nu su'we ngi'ni, nxñi ne' cha' tiya nu nchkwi' sti ne'; lo'o nu liye' ti' 'in ne' kula 'in, ja nnán 'a kan' la nu tla sti.

Nten nu chañi cha' nsu'wi 'a cha' tiya 'in, nxñi kwenta cha' nu nchkwi' lo'o xka nten; lo'o nten nu kuxi tiye ni, xkwi' cha' kusuun nda'an naan ne'.

Nten nu ja nda nu ti'í 'in sñe' la nu ngi'ni sñe' cha' kuxi, ja ndukwa tloo ne' cha' ka su'we 'in sñe' ne'; lo'o nten nu chañi cha' ndiya ti' 'in sñe' ni, bra ti nchkwi' ne' lo'o sñe' ne' si nu si'í ña'an ngi'ni.

Nten nu liye' ti', ja n'ni ne' kwenta bra nu nchkwi' ska ne' kula lo'o ne'; lo'o nten nu ngi'ni kwenta bra nu nchkwi' ska ne' kula lo'o ni, tiya 'a tyo'o ne' kan' chun' ndi'in la.

Xi'in 'a ka tiye ne' kula 'in nten nu ja nnán siya' ti; lo'o ndiya bra chkwi' jya'an ne' kan': “Ja su'we ran siya' ti cha' y'niñ ku'uñ 'in sñeñ'.”

Ja chkwi' lye nten nu tiya 'a, kwi' ti ja kasin' ti' ne' ndla 'a. Ni siya ska nten nu ntu, ndiya ya' chkwi' xka la nten cha' tiya 'a, si'ya cha' ja nchkwi' siya' ti. Kan' cha' nten nu tiya la, ngi'ni ne' kwenta tu'wa ne'.

Ta lya wan nu ti'í 'in sñe' wan ña'an ni ti, bra nu ka ka tsa'an ne' nchga cha' nu su'we ti; ja ta wan cha' kana' sñe' wan si'ya cha' nu ja ykwi' wan lo'o ne'.

Ndyu'wi lyo 'a nten 'in ska nten nu su'we 'a ndi'in; lo'o su'we 'a tyo'o cha' 'in ta'a sñe' ne' kan', si ngi'ni ne' sa ña'an nu ngi'ni sti ne'. Ka xu'wi lyoan 'in nten kune' chun' tñan nu ngi'ni ne', ka biya' tian' si su'we ti ngi'ni ne', o ta kuxi ngi'ni ne'; si chañi cha' nu nchkwi' ne', o ta xkwi' cha' kwiñi nchkwi' ne'.

Kwu'u wan tukwiin nu ñi ti 'in sñe' wan, la nu ti xuwe ti, cha' ja tyo'o ntan 'in ran la nu wa tnun.

Wa lka nsu'wi cha' ntu ti tiye nten bra nu ti xuwe ti ne'; lo'o si ka'ni ne' chin', ka su'we la 'in ne' kan', kulaa ya' ne' chin' cha' kuxi nu ngi'ni ne' bra kan'.

Ja kutsen wan wji'in wan chin' 'in nu xuwe sñe' wan. Ja ya kaja ne' si'ya cha' wji'in wan 'in ne'; lo'o si ta wan chin' nu ti'í 'in sñe' wan, ja tsaa tii 'a ne' nde loo la si'ya cha' kuxi.

Chañi 'a cha' su'we 'a ka tiye nten, si su'we 'a ngi'ni sñe' ne', si xkwi' lo'o cha' tiya ti ndi'in ne' lo chalyuu.

Nten nu ja nnaan moro 'in siya' ti, lka ne' ña'an ti' ska kichen nu ja nsu'wi lo'oo chun'; bra ti sten 'ni o ta nten n'ni ñu'un 'in.

Ndyiji chin' cha' tiya 'in ne' la wa nga'ni ne' chin'; kwi' ngwaña'an ka bra nu chkwi' nten lo'o ne' si'ya ska cha' kuxi. Lo'o ne' kune' nu ndiya ti' ku'ni cha' kuxi, nda ne' cha' jyu'u 'in jya'an ne'.

Chkwi' lya wan lo'o sñe' wan sikwa, cha' ka tyi'in su'we wan. Lo'o kan' ka nduun ti' wan ndi'in wan lo chalyuu.

¿Ta wa na'an wan 'in ska nten nu ja n'ni kwenta cha' nu nchkwi' lo'o xka nten a? Su'we la lka tiyeen tyi'ian lo'o ska nten nu chin' ti tiya ke tyi'ian lo'o ne' kan'.

Su'we la lka tiyeen lo'o nu xuwe tiya nu ti'i ti, cha' su'we 'a nchkwi' ne'.

**Wa mdiya xa jakwa siyentu yijan bra nu ti lyiji
ti tiyan Jesucristo lo chalyuu**

Período intertestamentario

Ti bra nu ndya' kwi laa tnun 'in Ndiose nde kichen Jerusalén, sa ña'an bra nu wa mdiyan Cristo lo chalyuu, wa ndlya tyukwi jakwa siyentu yijan lka ran. Laja ne' yijan kan', ne' griego ngulo tñan ña'aan chalyuu. Lo'o yu'wi ska ree 'in ne' griego nu ngwa ti' cha' ja ta 'a se'en ku'ni tnun ne' Israel 'in Ndiose nu lu'u; kan' cha' ngulo yu tñan cha' ndya' xka msaa kti ne' lyaa tnun nde kichen Jerusalén kan'. Nka tiye yu cha' nu tatsaa yu 'in ne' Israel cha' xtya ne' lomstan lo msaa kti kan' cha' 'in nkwin jo'o. Kan' lye 'a msin' ti' ne' Israel, lo'o msuun ne' lo'o ne' griego. Ti bra kan' ti ykwi' ti ne' Israel ngwa ne' ndloo la 'in ta'a kichen tyi ne' tyukwi ska siyentu yijan. Laja tyempu kan' ngwiñan ne' Israel tyun na'an tnun nu ngwa naan 'sinagoga'. Na'an kan' ngwa ran se'en ndyo' ti'in nten skaa kichen nchga tsan saru, cha' chkwi' ne' lo kityi 'in Ndiose; lo'o kwi' ti ngwa ran na'an xkula. Lo'o ngulo suwi ne' 'in nten nu ngwa ndloo la 'in skaa na'an sinagoga kan', cha' kulo suwi ne' kan' 'in xka ta nten nu ndi'in cha' chkwi' lo kityi 'in Ndiose, kwi' nu ndi'in cha' chkwi' lo'o Ndiose cha' 'in ta'a nten nchga saru. Lo'o kwi' ti, nten nu ngwa ndloo kan', ndi'in cha' ku'ni biya' ne' 'in ta'a nten, lo'o ta ne' nu ti'í 'in nten nu ja ndukwa tñan nu ngulo Ndiose.

Kwi' tyempu kan' mdo'o tukwa ska ta ne' Israel nu ngwa naan fariseo; cha' 'fariseo' lka ska cha' nu nchka ti' chkwi' cha' wa mdo'o tsuu' ne' 'in xka la tñan, cha' ka ne' tñan 'in Ndiose. Nganun kityi 'in Ndiose ya' ne' fariseo kan' cha' ña'asiin ne' 'in ran, cha' ti kwa'an la ne' 'in ran, cha' ja tsaa tii cha' 'in ran. Wa mdiya chin' ne' fariseo nu y'ni kwi kityi kan'; ngwa'an ne' 'in ran lo'o ya' ti ne', cha' nu ja ya xu'wi chkwán ta'a kwiñan ne' 'in ran, lo'o su'we 'a tñan nu y'ni ne' kan' ti kulo la. Ti mdukwi ti chin', la nu mdyisnan lye ngi'ni siye' ne', kan' nu mdyisnan ne' ngwu'u ne' lee 'in Ndiose sa ña'an nu ngwa ti ti' ne', lo'o ti mstyá la ne' xka lee kwi nu 'in ti ykwi' ti ne'. Lye la ykwi' ne' fariseo kan' lee nu mstyá ne', ti ykwi' ti ne', lo'o ja y'ni 'a ne' kwenta 'in lee nu mda Ndiose 'in ne' Israel ti kulo la. Lo'o mdiya xka ta nten ne' Israel nu kti 'a ngi'ni, 'saduceo' ykwi' nten lo'o ne'. Ne' fariseo kan' ni, ka'an 'a ngwa ne'. Ni siya chin' ti nten nu ngwa ne' saduceo, su'we 'a nchkwi' ne', lo'o mske' ti' ne' cha' su'we 'a ngi'ni ne' lo chalyuu. Lo'o mdiya ne' saduceo nu lye 'a

ngwa kuliya' ne'. Tyun ne' kan' ngwa ne' nten 'in ayman Zadoc nu ngwa x'nan sti jo'o s'ni la, ti kwi' nu y'ni tñan ne' lyaa bra nu yu'wi ree David lo chalyuu s'ni. Wa ndijyan ne' saduceo chalyuu chun' ndi'in la 'in ayman kan'. Lo'o ne' saduceo kan' ni, ngwa ne' sti jo'o; ska ti cha', wa mjlyaa ti' ne' sa ña'an ndi'in cha' ku'ni ne' tñan 'in Ndiose. Ska loo ti cha', cha' ka ne' ndloo la 'in nten nka tiye ne' kan'. Ja ndyaa ña'an ti' ne' saduceo cha' nu ndukwa lo kityi 'in Ndiose, se'en nchkwi' cha' ndi'in cha' tyu'u nten xiya' bra nu wa ngujwi ne' lo chalyuu re; kwi' ti ja ndyaa ña'an ti' ne' kan' cha' nsu'wi angajle 'in Ndiose, lo'o ja ndyaa ña'an ti' ne' cha' nsu'wi se'en nu kala ayman la nu wa ngujwi ne'. Ska loo ti cha' nu ndukwa lo kityi 'in Moisés, sa kan' ti cha' msñi ne'; ja mslyaa ne' xñi ne' nchga tñan xuwe ti nu mstyaa ayman kula 'in ne'.

Ykwi' ne' cha' nchga nten ka xñi ne' lee 'in Ndiose sa ña'an cha' nu ndi'ya ke skaa ne'.

Laja tyempu nu ngwa ne' griego ndloo la ña'aan chalyuu, kan' ngwa sa'an ka'an nten nchkwi' ne' ska loo ti cha' griego; kan' cha', tyempu kan', mxa'an ne' nchga loo kityi 'in Ndiose se'en ndukwa lee 'in Ni, cha' ka ran xkwi' cha' griego. Xkwi' cha' hebreo ngwa'an kityi kan' ti kulo la, lo'o mxa'an ne' 'in ran cha' lo'o ngwa ran cha' griego. Tyun yijan mdijin, lo'o y'ni ne' romano kanan 'in ne' griego, msñi ne' nchga yuu se'en ngulo ne' griego tñan. Ngwaña'an ngwa cha' nganen ti'in lee 'in ne' romano tyukwi ña'aan chalyuu. Ka'an 'a tñi lo'o ka'an 'a nan ngulo ne' romano kan' 'in nten. Nchga kichen se'en y'ni ne' romano kanan 'in ne', ja ngwa t'nan 'a ti' ne' romano 'in nten siya' ti. Wa ndiya sa ya' snan yla yijan nu ngulo ne' romano kan' tñan 'in ne' Israel, la nu mdiyan Jesucristo nu lka X'naan lo chalyuu. Kan' nu mdyisnan xka cha' kwi nu lka Nuevo Testamento.

Libro 8**Cha' nu ndla tu'wa ree David****Serie de RESÚMENES DEL ANTIGUO TESTAMENTO en
el chatino de la zona alta****Libro 8****NÚM. 8: SALMOS seleccionados I****SALMOS****SALMO 1****NTEN NU CHAÑI CHA' NDYAA ÑA'AN TI' 'IN NDIOSE***v.1: Mt.7:13-14*

¹ Su'we 'a nka tiye nten nu ja n'ni kasu cha' nchkwi' nten nu n'ni kuxi, ni *ja ndya'an ne' tukwiin ndyaa nten nu ndukwi ki'ya*, ni ja ndyi'in su'wa ne' lo'o nten nu liye' ti' 'in Ndiose.

² Su'we 'a nka tiye ne' kan' chun' ngi'ni ne' sa ña'an nu nchka ti' Ndiose. Tla lo'o kwichaa nda'an 'a cha' tiye ne' sa ña'an ndyo'o cha' nu nchkwi' Ndiose.

³ Nten nu su'we nka tiye ni, lka ne' ña'an ti' ska yka nu ngita kwi' se'en ti tu'wa chku. Nchga yijan ndyo'o nan xi lo yka kan', lo'o ja nganaan 'a lka' ran, ja ngilu 'a lka' ran. ¡Nchga tñan nu ngi'ni ne' kan', su'we ndyo'o ran!

⁴ Nten nu xkwi' cha' kuxi ngi'ni ni, ja lka 'a ne' ngwaña'an; lka ne' ña'an ti' ska kixin trigu nu ja kee' ndi'ya kwi'in 'in.

⁵ N'ni cha' ku'ni biya' Ni 'in ne' kan' si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne'. Ja ka kulaa Ndiose 'in ne'; ja ka xu'wi su'wa ne' lo'o nten nu ngi'ni tnun 'in Ndiose.

⁶ Lo'o nten nu nsu'wi tiye 'in Ndiose ni, ndya'an Ndiose lo'o ne' kan', kan' cha' su'we 'a ndyaa to'o cha' 'in ne'. Lo'o nten nu ja xlyaa ku'ni tyii cha' kuxi ni n'ni, kwi' ja nchka ti' ne' cha' tya'an Ndiose lo'o ne', kana' yu'wi cha' 'in ne' bra kan'.

SALMO 2**WA NGULO SUWI NDIOSE 'IN NU KA REE 'IN NI***vv.1-2: Hch.4:25-26; v.7: Hch.13:33, He.1:5; v.9: Ap.2:27*

¹ ¿Ni cha' lka lye 'a ndsuun nten chalyuu lo'o Ndiose a? Ja tsaa to'o cha' nu ndya'an tiye ne'.

² Nu lka ree chalyuu lo'o nu lka tñan ska se'en, ndya'an ne' kontra 'in

Ndiose; ngi'ni su'wa ne' lo'o ta'a ne' cha' xuun ne' lo'o Ndiose lo'o ree nu ngulo suwi Ni cha' ku'ni tñan 'in Ni.

³ Nxi'ya ne' lo'o ta'a ne': "Kulaa ti'ian tñan lye nu ndatsaa 'a Ndiose 'ñaan, kwi' nu ndatsaa ree nu ngulo suwi Ni 'ñaan; ja tukwaan 'aan nan nu nchkwi' Ni nu ngi'ni tukwi 'a 'ñaan", ndujwin ree kan'.

⁴ Lo'o Ndiose X'naan nu ndlo tñan la ne' kwan, kan' nu nxyti lyo'o 'in ne'.

⁵ Bra kan' msin' ti' Ni 'in ne', nxisen Ni 'in ne', nchkwi' Ni lo'o ne' kan':

⁶ "Wa lka ngulo suwiin 'in nu ka ree 'ñaan. Wa mstyaañ 'in yu lo ki'ya Sión, ska ki'ya nu su'we la, nu wa ngulo suwiin cha' ka tñan 'ñaan", ndujwin Ndiose.

⁷ Ni, su'wañ kwen sa ña'an nka tiye Ndiose. Nde ña'an ytsa' Ni 'ñaan: "Wa lka nu'win sñeñ' ni, chun' nu'win mdo'oo 'ñaan, lo'o nañ' lkañ Stii.

⁸ Jñaan 'ñaan lo'o tañ nchga kichen chalyuu 'iin; tañ ña'aan chalyuu se'en xu'wi.

⁹ Lo'o yka chabiya' chkwan ku'nii tyii 'in ree kichen kan', staa 'in ne' ña'an ti' ska kitun' yuu."

¹⁰ Kan' cha' ni, 'wan nu lka wan ree chalyuu, lo'o 'wan nu lka wan tñan ska se'en, ku'ni xa'an su'we wan cha' re:

¹¹ Su'we ti tiye wan, ku'ni tnun wan 'in Ndiose. Tyuun xtyin' wan tloo Ni, kuwe ti' wan ña'an wan 'in Ni,

¹² cha' ja kasin' ti' Ni, cha' ja kaja wan tukwiin bra kan', chun' bra 'a nchke' Ni. Su'we ka tiye nchga nten nu xnan ka'an sii' Ndiose cha' ña'ansiin Ni 'in ne'.

SALMO 4

NDIOSE LKA NU NGI'NI KWAN 'ÑAÑ

v. 4: Ef. 4:26

¹ Ndiose 'ñaan nu ngi'ni kwan 'ñaan, xkween lyaa 'ñaan bra nu chkwiin' lo'oo. Bra nu lye 'a nduwe tiñan', Nu'win lka nu ndya'an cha' tayaa' 'ñaan, kan' cha' ku'nii t'nan ti' 'ñaan, kunáan cha' nu chkwiin' lo'oo.

² 'Wan nu tnun 'a nchka wan, nxke' ti' wan: ¿ni sa ña'an bra ta loo wan cha' nu tlá 'a kasiya 'wan 'ñaan a? Wa s'ni 'a nchka ti' wan, wa s'ni 'a nda'an naan wan nan nu ja n'ni cha' 'in, nan nu xkwi' cha' kwiñi ti.

³ Ka biya' ti' wan cha' re, cha' ndiya la ti' Ndiose 'in nten nu chañi cha' ndyaa ña'an ti' 'in Ni; kan' cha' nnán Ndiose cha' nu chkwíin' bra nu xi'yaän 'in Ni.

⁴ Chkwán 'a wan, kutsen wan sikwa, cha' *ja ku'ni 'a wan cha' kuxi laja nu msin' ti' wan*. La tla, bra nu nskwa wan lo ki'yan 'wan, tiin ti tya'an cha' tiye wan ska cha' 'in Ndiose, sa ña'an ngi'ni wan skaa wan.

⁵ Tyukwi tiye wan xtya wan lomstan 'in Ndiose; tyu'wi ti' wan 'in Ni.

⁶ Wa mdiya ka'an nten nu nde ña'an nchkwi' lo'o Ndiose: “iti ka'an la cha' su'we ti taa la 'wa'”, ndujwin ne'. Lo'o naän', nchkwiin' lo'o X'naän: Xkwi' ka t'nan tii' 'wa se'en ndi'in ba;

⁷ wa y'ni Nu'win cha' su'we la nchka tiyeen ke ne' kwa. Ja ka su'we tiye ne' ngwaña'an, ni siya ka'an 'a nskwa' lo'o ka'an 'a mñun ndiya 'in ne'.

⁸ La nu tya'aän skwaän xa tla cha' kajaän', tiin ti ndi'in cha' tiyeen ndi'ya slaän bra kan', chun' ska ti Nu'win, X'naän, nda'aa 'ñaän 'in nchga cha' kuxi.

SALMO 5

“KUNÁAN LYAA 'ÑÁÄN LA NU XI'YAÄN 'IIN”

v.9: Ro.3:13

¹ Ndiose X'naän, cha' tlyu ti' 'iin kunáan nchga cha' nu chkwíin' lo'oo; tyu'wi tii' 'ñaän bra nu lye 'a nsu'wi cha' tiyeen.

² Kunáan lyaa 'ñaän la nu xi'yaän 'iin cha' tayaa' 'ñaän, cha' Nu'win lka Ndiose 'ñaän, Nu'win nka ndloo la 'ñaän.

³ Bra nu ngi'niin tnuün 'iin nde tlya, X'naän, nnán Nu'win cha' nu nchkwiin'; la nu ndyo'o tukwa kwichaa ngitsaän' 'iin sa ña'an lka nchga cha' nu nsu'wi tiyeen, lo'o ndi'in kutaän 'iin cha' nu xkween 'ñaän.

⁴ Nu'win, ja ndiya tii' cha' ngi'ni nten cha' kuxi; ja ndaa chabiya' ndijyan nten nu ngi'ni cha' kuxi snan loo.

⁵ Nu'win ja nda loo ña'aan 'in nten nu siye' 'a n'ni, cha' nu ti'í 'a tii' 'in nchga nten nu xa'an 'a tiye;

⁶ Nu'win ngi'ni ñu'uuun 'in nu kwiñi, lo'o ja ndaa se'en xu'wi yu nu ndujwi 'in nten, ja ndaa se'en 'in ne' nu nñi lyo'o 'in nten.

⁷ Lo'o naän', ka 'ñaän steen la se'en ndi'iin, chun' Nu'win ni, su'we 'a nsu'wi tiye 'wa; ka 'ñaän ku'niin tnuün 'iin ne' lyaa tñun nu luwi

'a 'iin, lo'o ti'yaän 'ñaän tyukwi ña'aän tloo Nu'win.

⁸ Ndiose X'naän, kwu'uu 'ñaän cha' ku'niin sa ña'an nu nchka tii' lo chalyuu, cha' ka'an 'a nten nsu'wi nu ti'í ti' 'ñaän. Kwu'uu tukwiin nu ñi la 'ñaän cha' nu tya'aän lo'oo.

⁹ Nu nka kontra 'ñaän ni, ja ka 'a 'ñaän tsaä ña'an tiän' 'in ne' kan'; siya' ti wa ngunu'un kasiya 'in ne'. *Ña'an ti' tyi'i tukun nu ndyo'o tu'wa kwaa bra nu ti ji tukun' ne' tu'wa ran, su'wa ña'an nchka ti' ne' kan', cha' xkwi' cha' kuxi ndyo'o tu'wa ne'.*

¹⁰ Nu'win Ndiose 'ñaän, kwa'aan ki'ya 'in ne' kan', taa nu ti'í 'in ne'; ku'nii cha' tyii cha' 'in ne' si'ya cha' kuxi nu mskan' ne' lo'o ta'a ne'. Kuloo 'in ne' kan' ska ya' ti snan loo Nu'win, si'ya nu ka'an ki'ya nu ndukwi ne' 'iin, si'ya cha' xkwi' ndsuun ne' lo'oo.

¹¹ Lo'o su'we 'a ka tiye nchga nu lka nten 'iin, kwi' nu su'we 'a ngi'ni kwan 'in; nchga bra ka su'we tiye ne', kula tu'wa ne' cha' 'iin. Lo'o nchka tiän' cha' ti xñii tuun 'in ne' nu nsu'wi 'a tiye 'iin kan'. Chañi cha' su'we nchka tiye ne' kan', cha' ngwaña'an ngi'ni Nu'win lo'o ne'.

¹² X'naän, su'we 'a ngi'nii 'in nchga nten nu ndukwa cha' nchkwii'; Nu'win ngi'nii kwan 'in ne' ña'an ti' ska chkwan kwaja' nu ndukun' loo tiye ba, cha' su'we 'a lka tiye Nu'win ña'aan 'in ne' kan'.

SALMO 6

“KA T'NAN TII' 'ÑAÄN”

v.8: Mt. 7:23

¹ Ndiose X'naän, ja chkwii' lo'oüñ bra nu msin' 'a tii', ja taa 'aa nu ti'í 'ñaän bra nu nchkin ña'aan tiyee.

² Ka t'nan tii' 'ñaän chun' ja nsu'wi 'a jwersa 'ñaän; ku'ni chkaa lyaa 'ñaän, chun' mske' tiän' cha' lkaän ña'an ti' si wa ngata nchga tijyaän;

³ lka tiyeen cha' lkaän ña'an ti' wa mdyii ngata kasiya 'ñaän. Lo'o Nu'win ni, Ndiose 'ñaän, ¿Ni bra ra tiyaan cha' tayaa' 'ñaän a?

⁴ Tyaan lyaa se'en ndi'iin, X'naän, ku'nii tyukwii lyaa kasiya 'ñaän xiya', chun' t'nan 'a ti' Nu'win.

⁵ Ja tukwin 'a ti ndyu'wi ti' 'iin la se'en nsu'wi nten nu wa ngujwi; ja ka 'a 'in ayman ku'ni tnun ne' 'iin la kan'.

⁶ Wa ngwa tñaän' 'aän cha' lye 'a nsi'yaän; nchga tla lye 'a nchaän' te' ke, nu nsu'wi lo ki'yan 'ñaän, lo'o tyi'a kiloün.

⁷ Wa ndijyan msuun la kiloün; wa ngujwi xaa loo ran si'ya nten nu

ti'í 'a ti' ñaän.

⁸ *Tyo'o tsuu' lya wan 'ñaän, nchga wan nu ti'í ti' wan 'ñaän, cha' wa ynán* Ndiose sa ña'an nnen la nu nsi'yaän;

⁹ nnán Ni la nu lye 'a t'nán ykwiin' lo'o Ni, mstyá nskan Ni 'in nchga cha' nu ykwiin' lo'o Ni.

¹⁰ Nchga nu lka kontra 'ñaän tya'an chun' ne', ndla ti kana' cha' tiya ti' 'in ne'; ka ntu ne', lo'o lye 'a ka jyu'u ti' ne'.

SALMO 7

TAA JWERSA 'IN NTEN NU ÑI 'A NGI'NI LO CHALYUU

v.9: *Ap.2:23*

¹ Ndiose 'ñaän, tu ya' Nu'win nxnan ka'aän'; kulaa 'ñaän tu ya' nten nu ndijyan cha' kujwi 'ñaän,

² cha' ja tyaa lo'o ne' ñaän. Ña'an ti' kwichi nu tla 'a, ndsaa' i' kuna' cha' ku i', ngwaña'an lka nten kan', lo'o ja ndiya 'a xka nu ka kulaa 'ñaän.

³ Ndiose 'ñaän, ja y'niin 'aän cha' kuxi nu ndujwin ne'. Ja ska cha' kuxi y'niin. Ja ya kwiñi lyo'oün 'in nten;

⁴ ja ya xu'waän kuxi ti 'in ska nten nu su'we 'a y'ni lo'oün; kwi' ja ya ku'niin cha' kuxi 'in nu lka kontra 'ñaän, ña'an ti' si ja ska cha' ndi'in 'ñaän lo'o yu.

⁵ Si ndiya ya' nu wa y'niin kuxi ngwaña'an, bra kan' ka tsaa ndi'an kontra 'ñaän, 'ñaän, cha' xñi tuun yu 'ñaän. Ngwaña'an ka 'in yu kuun ti'in yu 'ñaän lo yuu, cha' xkwaan ti'in yu ngwa ti ña'an nchga cha' su'we nu ndiya 'ñaän.

⁶ ¡Tyukwi tuun lyaa, Ndiose 'ñaän! Tyii kasiin' lyaa lo'o kontra 'ñaän, cha' ja ka 'a 'in yu ku'ni yu nu ti'í lo'oün. Ndiose X'ñaän, Nu'win lkaa nu ñi ti ngi'ni biyaa' 'in nten chalyuu.

⁷ Tyo' ti'in nchga nten nu nsu'wi ña'aan nasiyun snan loo; lo'o Nu'win, kwan la ti ndloo 'in nchga nten.

⁸ Nu'win lkaa wse 'in nchga kichen chalyuu, Ndiose 'ñaän. Lo'o ku'ni biyaa' lyaa 'ñaän, cha' wa jlyo tii' ni sa ña'an ñi ti ngi'niin lo'o nchga nten, wa jlyo tii' cha' ja ska ki'ya ndukwiin.

⁹ Ku'nii cha' tsaa tii cha' kuxi nu ngi'ni nten nu ja ndyaa ña'an 'a ti' 'iin, lo'o taa jwersa 'in nten nu ñi 'a ngi'ni lo chalyuu. Cha' ska ti Nu'win, Ndiose, nu su'we 'a ngi'nii, *ska ti Ni nu su'we 'a nnaan ñi tiye nten chalyuu, lo'o ne' kasiya 'in ne'*.

¹⁰ Ng'i'ni kwan Ndiose 'ñaän, ña'an ti' ska ta chkwan nu nduun loün,

kwi' ndlaa Ni 'in nten nu ñi 'a lka kasiya 'in.

11 Su'we 'a ngi'ni biya' Ndiose 'in nten, lo'o tiya' ti kasin' ti' Ni 'in ne', ni siya nchga bra nsin' ti' Ndiose 'in ne' nu ja xlyaa kulaa ya' 'in cha' kuxi.

12 Ja chan su'we 'a cha nsuwe' Ndiose xtyi kusuun 'in Ni, cha' xuun ta'a Ni lo'o nten nu ja xlyaa xiti'in tyaan se'en ndi'in Ni; sa 'a jin tyukwi Ni ti ne' kilya 'in Ni,

13 lo'o ñi 'a xñi Ni biya' cha' kuun Ni 'in nten kan'. Tii ti' Ndiose lo'o yka ya' kilya nu nchkin; wa y'ni xu'we Ni chkwan cha' kujwi Ni 'in nu kuxi ngi'ni.

14 Ña'an ti' nsu'wi sñe' ska nu kuna'an, lo'o chun' ndi'in la ngula sñe', ngwaña'an lka ska yu nu ngi'ni cha' kuxi; ndyisnan yu lo'o ska cha' chen ña'an, lo'o chun' ndi'in la xkwi' cha' kwiñi nchkwí yu.

15 Ngulu yu ska tiyuu nu ki'ñi 'a, lo'o ti ykwi' ti yu nu ngulu tiyuu kan', mdiyuu yu ne' ran.

16 Ti kwi' tñan nu ngi'ni yu xitukwi ran kilu ran ke yu; xiya' ki'ya nchga nu ti'í nu wa y'ni yu chun' yka ynin yu.

17 Ku'ni tnuñ 'in Ndiose X'naän, chun' ñi 'a ngi'ni Ni lo'o nten. Kula tu'waän cha' re 'in Ndiose nu tlyu la ti.

SALMO 8

WA Y'NI NDILOSE CHA' LKA BA ÑA'AN TI' YKWI' NI

v.2: Mt.21:16; vv.4-6: He.2:6-8; v.6: 1 Co.15:27

1 Ndiose X'naän, kwi' Nu'win lka X'nan ba; ka biya' ti' nten ña'aan chalyuu cha', itlyu 'a lka Nu'win! Sa la nde ne' kwan se'en ndi'in, ndiya nu n'ni tñun 'iin.

2 *Lo'o nu xuwe ti, lo'o kuwi' kune', lye 'a ndla tu'wa ne' cha' tñun 'a lka Nu'win, kan' cha' ja ka 'a ku'ni lyo'oo nu lka kontra 'iin. Su'we ti nginuun la se'en ndi'in, lo'o Nu'win ngi'ni tyii 'in nchga nten nu nxuun lo'oo.*

3 La tla ña'aän 'yaän ña'aan ne' kwan nu ngwiñan Nu'win; ña'aän ko', lo'o kwii, lo'o kulasiin nu mstyaa la kwa.

4 Kan' nduwe 'a tään 'wa re, cha' lka ba nten chalyuu; *ja ska nan lka ba siya' ti. Nu'win, ja ndi'in cha' kuwe tii' 'wa; ja ndi'in cha' ka t'nan tii' 'wa, chun' lka ba nten chalyuu ti.*

5 *Lo'o wa y'ni Nu'win cha' lka ba ña'an ti' angajle 'iin; ska ti Nu'win nu tñun la ti nchka ke ba re. Nu'win ndaa cha' ka tñun la cha' 'wa; Nu'win n'nii cha' ñi ti nduun ba chalyuu.*

⁶ *Lo'o nda Nu'win chabiya' 'wa cha' ka ba ndloo la 'in nchga nan nu nsu'wi lo chalyuu nu ngwiñan Nu'win:*

⁷ nka ba loo slya', loo kuta, loo 'ni nu nsu'wi ne' kixin',

⁸ loo kiñi nu ndukwi kwan, loo kula tuj'o, loo 'ni tnun nu nsu'wi tuj'o. Lka ba ndloo la 'in nchga nan.

⁹ Ndiose X'naan, laa 'a ña'an chalyuu cha', ¡Nu'win, tlyu 'a nchka!

SALMO 10

XI'I TI NDYII CHA' 'IN NTEN NU KUXI NGI'NI

v.7: Ro.3:14

¹ Ndiose, ¿ni cha' lka tijyu' 'a nduun 'ñaän a? ¿Ni cha' ndyu'wi kutsii' ra 'ñaän, la nu lijyi 'a cha' 'ñaän a?

² Ti'í 'a nchka 'in yu ti'i, si'ya cha' siye' 'in yu nu kuxi 'a ngi'ni; lo'o ndiyuu yu kuxi kan' lo cha' tukwi nu mstyá ti ykwi' ti yu.

³ Siye' 'a nchkwi' yu kuxi kan' cha' 'in nchga cha' kuxi nu njñan kasiya 'in yu; cha' xkwi' nchka ti' yu ka yu nten tnun nu ndlo tñan, kan' cha' nchkwi' yu cha' kuxi 'in Ndiose.

⁴ Ndukwa loo 'a cha' nda yu, cha' 'in Ndiose: “Ja nsu'wi 'a Ndiose”, ndujwin yu; “wa ngujwi Ndiose”, nxke' ti' yu. Ngwa ti ña'an nka tiye yu kuxi.

⁵ Nchga tñan nu ngi'ni yu kuxi, xke' ti' yu cha' su'we 'a ngi'ni yu, ni siya ntan ti ndya'an yu 'in Nu'win, cha' ja nduwe ti' yu 'in cha' nu nchkwii'. Liye' 'a ti' yu 'in nchga nu ja nnán cha' nu nchkwi' yu.

⁶ “Ja ska cha' kuxi tyukwa 'ñaän”, nxke' ti' yu, “kwi' ja ska nu ti'í ka 'ñaän”.

⁷ Kan' cha' nda yu nu ki'ya 'in xka ta la nten; *xkwi' cha' kuxi, xkwi' cha' chen ña'an nchkwi' yu, cha' kwiñi lyo'o ti yu 'in nten, cha' xñi mnan ti yu nan 'in ne'*.

⁸ Ndyu'wi mnan yu tu'wa tukwiin laja kichen xuwe ti, cha' ja ña'an nten 'in yu la nu kujwi yu 'in nten nu ja ska ki'ya ndukwi. Xkwi' na'an kwí'ya yu 'in nten nu 'a ska cha' ndi'in 'in;

⁹ ña'an ti' ska kwichi nu nsu'wi tu luwa', nsu'wi kuta yu kuxi kan' 'in ne' cha' jwakii yu 'in ne'. La nu xñi yu 'in ne' ti'i ne' so'lo 'in yu, ndujwakii suwe' yu 'in ne'.

¹⁰ Ndujwakii yu 'in ne', chun' wa mdiyuu nu ti'í kan' tu ya' yu; wa y'ni yu kanan 'in ne'.

¹¹ Nde ña'an nda'an cha' tiye yu: “Wa mjlyaa ti' Ndiose tñan kuxi nu y'niñ re”, ndujwin yu ti ykwi' ti yu. “Wa nchkun' tloo Ni, ja

ngilaa 'a kiloo Ni siya' ti", ngwañan'anda'an cha' tiye yu.

12 ꞑTyaa tukwi lya Nu'win, Ndiose 'ñaan! Ku'ni lya kasu 'ñaan, ja kilyaa ti' Nu'win 'in ne' ti'í.

13 Yu kuxi nu ja ndyaa ña'an ti' 'iin, ꞑni cha' lye 'a ra nchkwi' yu lo'o ti ykwi' ti yu a?, cha': "Ja la jñan Ni 'ñaan cha' xu'waan kwenta 'in tñan kuxi nu wa y'niin".

14 Wa na'an Nu'win nu ti'í, wa ngilaa kiloo cha' ña'an nchga cha' xi'in 'in nten. Nduwe tii' 'in ne' kan', lo'o nsu'waa 'in ne' tu skuun; nda yaa' 'in ne' kan', lo'o Nu'win lka nu ña'ansiin 'in ne' nu ja tukwi nsu'wi 'in siya' ti.

15 Kwicha lya skun yu nu ngi'ni kuxi, nu ja ndyaa ña'an ti' 'iin. Kunaan lya nchga ki'ya nu ndi'in 'in yu kuxi kan', sa ña'an bra nu tsaa tii nchga cha' kuxi kan'.

16 Tyukwi chalyuu siya' ti, ja tyii 'a cha' ka Ndiose ndloo la; nchga nten nu ja xlyaa tsaa ña'an ti' 'in Ni, ja ka 'a tyi'in nde kichen tyi Ni.

17 Nginán Nu'win nchga cha' nchkwi' nu ti'í ti; nsu'waa jwersa ne' kasiya 'in ne', nxyaa nskaan 'in cha' nu nchkwi' ne' lo'oo.

18 Ñi ngi'ni biyaa' 'in ne'; ndayaa' 'in ne' ni siya ja tukwin 'a nsu'wi 'in ne' siya' ti, ni siya liye' 'a ti' nten 'in ne'. Ja taa 'a chabiya' cha' ka xitsen nten chalyuu ti 'in xka ta la nten.

SALMO 16

NDI'IN NDISOSE X'NAÑN LO'OŪN

vv.8-11: Hch.2:25-31; v.10: Hch.13:35

1 Tyi'iin kwan 'ñaan nchga se'en ndi'iin, Ndiose 'ñaan; ndla ti chkwiin' lo'oo la nu ndiya ska cha' tukwi 'ñaan.

2 Nde ña'an ykwiin' lo'oo, X'nañ: "Ndiose X'nañ lka Nu'win, lo'o nda Nu'win nchga cha' su'we 'ñaan; ja tukwin ndiya nu ndyukwa su'wa lo'o Nu'win".

3 Nxke' ti' nten cha' ngula 'a ti' nkwin jo'o nu n'ni tnun ne', cha' ndiya 'a ti' ne' nkwin kan'.

4 Lo'o ti ka'an la nkwin jo'o nxya ne'; lye la nchkwi' ne' lo'o ran chun' lye 'a ndyaa ña'an ti' ne' 'in ran. ꞑJa ya 'a steen yu'wiin lo'o nan nu ndyujwi ne' kan' cha' ka lomstan 'in jo'o x'nan ne'! ꞑJa siya' xi'yaan nin jo'o kan'!

5 Nchga nan nu ndiya 'ñaan mdo'o ran ya' Nu'win, X'nañ; Nu'win ndaa nchga nan nu lijyi 'ñaan, cha' tyijin yu'wi 'ñaan lo chalyuu re. Lo ya' Nu'win mstyaañ chalyuu 'ñaan.

⁶ Ndube 'a tiän' cha' ka'an 'a xu'we nda Nu'win 'ñaän; su'we 'a chalyuu nu mjwi 'ñaän cha' lkaän sñee'.

⁷ Ngi'niin tnuun 'in nu lka X'naän, cha' nchga se'en ndu'u Ni 'ñaän nan nu ndi'in cha' ku'niin. La tla, la nu wa ndyijaän', ngitsa' Ni 'ñaän la ne' kasiya 'ñaän si ngi'niin cha' kuxi.

⁸ *Nchga bra ndii tiän' cha' ndi'in Ndiose X'naän lo'oün; kwi' se'en ti ndya'an Ni lo'oün, lo'o ja tukwin 'a ka kulo 'ñaän ya' Ni.*

⁹ *Kan' cha' su'we 'a nchka tiyeän.*

Su'we ti ndi'iin tyukwi sa ña'an bra nsu'wiin lo chalyuu,

¹⁰ *chun' ja nda 'a Nu'win chabiya' kinuun ngatsiin' laja ayman;*

Nu'win, ja kulaa yaa' 'aa 'ñaän la se'en tla se'en nginun jyo'o, chun' naän' lkaän ska ta'aa nu su'we 'a ndi'in 'iin.

¹¹ Lo'o Nu'win ni, *kwu'uu tukwiin 'ñaän sa ña'an nu kaja chalyuu nu ja tsaa tii 'a 'ñaän. Su'we 'a cha' nu nsu'wi ne' kasiya 'ñaän chun' Nu'win ndiyaa se'en ndi'iin, lo'o ja tyii 'a cha' su'we 'a nka tiyeän lo'o Nu'win.*

SALMO 18

NU'WIN NDISOE, NGI'NII CHA' KA NGULA TIÄN'

v.27: ¹ Peter.5:5; v.49: Ro.15:9

¹ Nsu'wi 'a tiyeän ña'aän 'iin, Ndiose X'naän, cha' Nu'win ngi'nii cha' ka ngula tiän'.

² Wa lka Nu'win X'naän; sa ña'an lka ska kee tnun nu tsaa 'a nduun lka Nu'win, ska lo'oo kee se'en ka xu'wiin laja tyempu kuxi; kwi' Ndiose nu ndlaa 'ñaän laja cha' kuxi lkaa. Nu'win lkaa sa ña'an lka ska kee tnun nu xnan yu'wiin chun', kwi' sa ña'an lka ska chkwan kwaja' nu ndukun' lo tiyeän. Nu'win ndaa jwersa cha' ndyo'o laän 'in nchga cha' kuxi, Nu'win lkaa se'en nu xu'wiin kutsiin' laja nu ndijiin cha' kuxi.

³ Tlyuu 'aa nchka Nu'win, kan' cha' ndi'in cha' ku'ni tnun ba 'iin. La nu xi'yaän 'iin, bra ti ndlaa 'ñaän ya' kontra 'ñaän.

⁴ Wa kajaän taän, msk'e tiän'; sa ña'an si ndijyan ska kuloo' tyi'a nu tnun 'a nu kwi'ya 'ñaän, ngwaña'an ngwa 'ñaän si'ya nchga cha' kuxi nu nxuun lo'o Ndiose, cha' ña'aan chuun' wa mxiin ran.

⁵ Chen 'a nka tiyeän ña'an ti' si wa tsa'aän tiän nde Seol, se'en ndi'in nchga ayman; nka tiyeän sa ña'an si wa nchkan' tukwiin ska ne' tikan'.

⁶ Laja nu xi'in 'a tiän' mdi'iin, kwen 'a msi'yaän 'in Ndiose X'ñaän,

cha' taya' Ni 'ñaän; lo'o ynán Ni cha' nu ykwiin', sa la se'en nu kti 'a se'en ndi'in Ni.

⁷ Lye 'a mñan chalyuu bra kan', lo'o lye 'a ms'nan la kiya' ki'ya, si'ya cha' msin' 'a ti' Ndiose.

⁸ Sa la tu siyen' Ni mdo'o sñii. Msu'wa Ni kii' tnun nu mdyii mdikin 'in nchga nan, tu tu'wa ti Ni mdo'o kii' ndxuwi' cha' mkin ran.

⁹ Wa mslaa Ni ne' kwan, cha' ngwi'ya Ni la se'en ndi'ian. Mstya Ni kiya' Ni ska lo koo nu tnun 'a tu'wa.

¹⁰ Mdukwa Ni chun' ska 'ni nu kti 'a ne' kwan, cha' ndukwi Ni ndyaa Ni lo kwi'in ti.

¹¹ Ndla 'a xaa, ña'aan chun' Ni mxiin ska ndla tlyu; wa nsu'wi tyi Ni laja tyi'a ne' ndla, ña'an ti' ska na'an tsa'a nu ndukun' chun' Ni.

¹² Mdo'o ska xaa ndyuwi sa la se'en ndukwa Ni, lo'o ngwi'ya tyoo kee lo'o kii' ndxuwi' laja ndla tnun kan'.

¹³ Kwen nganen nchkwi' Ndiose la ne' kwan se'en ndi'in Ni; sa ña'an nchkwi' ti'yu, ngwaña'an ngi'ni X'naan nu tlyu la ti, lo'o tyoo kee, lo'o kii' ndxuwi' msu'wa Ni.

¹⁴ Kii' ti'yu ni, lka ran ña'an ti' yka kilya 'in Ndiose, nu nduguun Ni 'in kontra 'in Ni, cha' xnan lya ne' lo'o cha' kutsen ne'.

¹⁵ Nganen tyi'i Ndiose, ngitsa' Ni sa ña'an ku'ni biya' Ni lo chalyuu. Lye 'a mdo'o kwi'in tu siyen' Ni; kan' ngwa laa ña'aan yuu sa la suun tyi'a tujo'o, lo'o ngwa chkan' sa la kiya' chalyuu siya' ti bra kan'.

¹⁶ Wa lka ran ña'an ti' si mdijin ya' Ndiose 'ñaän la se'en ndi'in Ni, cha' ngulaa Ni 'ñaän laja tujo'o tlyaa,

¹⁷ ngwaña'an ngwa, ngulaa Ni 'ñaän ya' kontra 'ñaän nu ngulaa 'a ti', lo'o nu ti'í 'a ti' 'ñaän.

¹⁸ Ti msuun la ne' lo'oün ni siya wa ngwa nu ti'í 'ñaän, lo'o ska ti Ndiose ndaya' Ni 'ñaän bra kan'.

¹⁹ Ndyaa lo'o Ni 'ñaän se'en ka tyi'iin su'weän tiän; cha' su'we 'a lka tiye Ni ña'an Ni 'ñaän, kan' cha' ngulaa Ni 'ñaän.

²⁰ Nda Ni cha' su'we nu ndi'in cha' kaja 'ñaän, chun' luwi 'a ndi'iin lo'o Ni.

²¹ Ngi'niin sa ña'an nu nchka ti' Ni cha' ku'niin, lo'o ja ska ya' mdo'o tsuün' 'in Ndiose 'ñaän.

²² Nchga bra nsu'wi tiän' nchga lee nu nda Ni; ja ya kuloün tsuün' cha' nu nchkwi' Ni lo'oan.

- 23 Ja ska cha' tukwi ndi'in 'ñaän cha' ja ka tya'aän lo'o Ndiose; tijyu' ti mduün, ja mda'aän se'en nu ngi'ni ne' ki'ya.
- 24 Kan' cha' nda Ni cha' su'we nu ndi'in cha' kaja 'ñaän, chun' luwi 'a ndi'iin lo'o Ni.
- 25 Ñi 'a ngi'ni Nu'win, X'naän, lo'o nten nu ñi 'a ndi'in lo'oo; nten nu ja ndukwi ki'ya, jlyo ti' ne' cha' Nu'win, t'nan 'a tii' 'in ne'.
- 26 Nten nu luwi la ndi'in lo'oo, jlyo ti' ne' cha' tyukwi la ti Nu'win; lo'o jlyo ti' Nu'win sa ña'an ku'nii lo'o nten nu ja ndukwa tñan nu ndloo.
- 27 *Nu'win ndlaa 'in nten nu msun ti', nu ja ngi'ni tnun 'in cha' 'in ti ykwi' ti ne'; kwi' ti ndi'ya tñan 'in ne' siye'.*
- 28 Ndiose X'naän, Nu'win nsu'waa xaa ne' kasiya 'ñaän nchga bra, cha' ka jlyo tiän' tukwiin nu tsa'aän.
- 29 Ndayaa' 'ñaän cha' ka xuün lo'o kontra 'ñaän, lo'o ka skweän chun' lo'oo kee nu nsu'wi chun' kichen tyi ne'.
- 30 Su'we 'a tukwiin nu ngwu'u Ndiose 'ñaan cha' tsa'aan. Chañi cha' ka tsaa ña'an tian' nchga cha' nu wa mskan' X'naan lo'oan. Nxñi tuun Ni 'in nchga nu ndyaa ña'an ti' 'in Ni.
- 31 ¿Ta wa ndiya xka nu lka ndiose nu si'i X'naan a? ¿Ta xlyaa xka ta ndiose xñi tuun 'ñaan a?
- 32 Ti kwi' Ndiose nu lu'u lka nu nda jwersa 'ñaän, kwi' ngi'ni Ni cha' ja steän laja cha' kuxi laja nu ndi'iin lo chalyuu;
- 33 ngi'ni Ni cha' ka sa ti kiyaän', ña'an ti' kiya' kwiña' kune', cha' ka tyuun tsaa i' lo ki'ya kwan;
- 34 ndu'u Ni 'ñaän cha' ka tyo'o loän laja wsuun; nda Ni jwersa 'ñaän cha' ku'niin tyun 'a cha' tukwi, sa ña'an si jwakiin ska kilya chkwan nu ngula 'a ti'.
- 35 Nu'win, nxñi tuun 'ñaän, lo'o kwi' ti ndlaa 'ñaän 'in nu kuxi; ndayaa' 'ñaän lo'o tyukwi jwersa nu ndi'in 'iin. Kwi' Nu'win ngi'nii cha' su'we 'a tsaa to'o chalyuu 'ñaän, chun' t'nan tii' 'ñaän.
- 36 Wa y'nii cha' ngwa sa la tukwiin se'en ndya'aän chalyuu, kan' cha' ja ndyijin snan kiyaän'.
- 37 Yaa ña'aän 'in kontra 'ñaän, lo'o ntyukwaän 'in ne'; la nu mdyii yjwiin 'in ne', xiya' ngilaän bra kan'.
- 38 Wa mduweän xuweän tiän 'in ne', ja ngwa 'a 'in ne' tyukwi tuun ne' xiya'. Ngwaña'an ngwa cha' ngwo'o staän 'in ne'.
- 39 Ti kwi' Nu'win mdaa jwersa 'ñaän laja wsuun kan', lo'o y'nii cha'

mlyuu tukwi ne' tloŷn;

40 na'aan cha' ngusnan yu'wi nchga nu lka kontra 'ñaan, ngwaña'an mdyii cha' 'in nchga nu ti'í ti' 'ñaan.

41 Mjñan ne' 'in nten cha' taya' 'in ne', lo'o ja tukwin ndaya' 'in ne'; msi'ya ne' 'in Ndiose, lo'o ja tukwin mxkwen 'in ne'.

42 Ña'an ti' ska yuu kata nu ndyaa lo'o kwi'in 'in ran, mstaän 'in ne' bra kan'; ña'an ti' yuu kutsu' ndi'in tukwiin, ngwaña'an ngwo'lo staän 'in ne'.

43 Ngulaa 'ñaan ya' nten nu lye 'a msuun lo'oŷn. Wa y'nii cha' nchkaän ndloo la 'in tyun loo nten, ni siya nten nu ja yu'wi lyoŷn s'ni la.

44 T'nan 'a nchkwi' ne' xka la'a tsuu' lo'oŷn; ndukwa ne' nchga cha' nu nchkwiin', ña'aan bra nu nchkwiin' tiän lo'o ne'.

45 Ntsen 'a ne' kata kan', lye 'a ntyukwan ne' ndo'lo ne' se'en yu'wi kutsi' ne'.

46 ¡Su'we 'a Ndiose X'naan! ¡Tnun 'a cha' su'we nsu'wi 'in Ni! ¡Ti kwi' nu ngi'ni kwan 'ñaan, ti kwi' nu ndlaa 'ñaan laja cha' kuxi!

47 Nxu'wa Ni nu ti'í nu wa y'ni nten lo'oŷn, lo'o ngi'ni Ni lo'o nten xka la kichen cha' tiyuu ne' tu yaän'.

48 Ndlaa Ni 'ñaan la nu kuxi 'a ngi'ni kontra 'ñaan lo'oŷn, lo'o ja nda 'a Ni se'en xu'wi nten nu msu'wa wsuun 'ñaan. ¡Ndiose X'naan, Nu'win lka nu ndlaa 'ñaan ya' nten nu tla 'a kasiya 'in!

49 Kan' cha' *nde nchga kichen ngi'niin truŷn 'iin, nsu'wi 'a cha' nu ndla tu'waän 'iin.*

50 Nu'win, wa ngulo suwii 'ñaan cha' kaän ree 'iin, lo'o tyun ya' wa y'nii cha' lye 'a ku'niin kanan 'in ne'. Nchga bra su'we 'a nka tiye Nu'win lo'o David, lo'o 'in nten nu tyo'lo 'in yu nde loo la.

SALMO 19

TYUKWI ÑA'AAN CHALYUU NDII TI' NTEN CHA' 'IN NI

v.4: Ro.10:18

1 Nchga nan nu nsu'wi ne' kwan, ngitsa' ran 'ñaan sa ña'an tnun 'a cha' nu ndi'in 'in Ndiose, sa ña'an ngwiñan Ni nchga loo nan.

2 Nchga ya' ndyijin ska tsan, nchga ya' ndyijin ska tla, nduwe 'a taan' 'in cha' tnun kan' 'in Ni.

3 Ja nda ran ska rsun 'ñaan ña'an ti' nu nda nten chalyuu; ja nchkwi' kwen ran, ja nda ran tyi'i ran.

4 Lo'o *tyukwi ña'aan chalyuu ndii ti' nten cha' 'in Ni, nduwe ti' nten*

nchga se'en nda'an ne'. La ne' kwan nxituun Ni ska na'an kwan cha' ka ran na'an tyi kwichaa.

⁵ Nde kwan ndyo'o kwichaa ña'an ti' ska yu ki'yu nu nduun 'a ti' cha' tka ngujwi kwilyo'o yu, su'we 'a tiye ran ña'an ti' ska nten nu tka y'ni ti kanan ska kare.

⁶ Ndyo'o tukwa kwichaa ska la'a ne' kwan, lo'o ndyijin ran la xka la'a siya' ti; ja tukwin ka tyo'o tsuu' cha' tike' 'a ran.

⁷ Tyukwi 'a cha' 'in Ndiose; nda Ni chalyuu kwi 'ñaan. Luwi 'a cha' nchkwi' Ni, ngi'ni Ni cha' ka tiya ti' nten nu su'we nka kasiya 'in.

⁸ Su'we 'a lka cha' nu nchkwi' Ndiose lo'oan; su'we nsu'wi tiyeen la nu kunáan cha' kan'. Luwi 'a ndlo Ni tñan 'ñaan; ngwaña'an nda Ni xaa nu xu'wi kiloan.

⁹ Chañi ndi'in cha' kuwe tian' 'in Ndiose, lo'o ja tsaa tii 'a cha' ka ngwaña'an. Ñi 'a cha' nchkwi' Ni; su'we ti ngi'ni biya' Ni 'in nchga cha'.

¹⁰ Su'we 'a nka tiyeen 'in cha' kan'; ka'an la ndyu'wi lyo ran ke nan oro; xi la ti ran, ña'an ti' kwiña' kwitun.

¹¹ Kwi' cha' nu nchkwi' Ndiose kan', su'we 'a ndu'u ran 'ñaan, lo'o su'we ti tyo'o skwa cha' 'ñaan si ndyaa ña'an taan' 'in Ni.

¹² ¿Ni sa ña'an ka xu'wi lyoan sa kwa ki'ya nu nsu'wi ne' kasiya 'ñaan a? Nu'win, X'naän, ku'nii luwii lyaa 'ñaän 'in ki'ya nu ja laa kan';

¹³ kulaa lyaa 'ñaän 'in nchga cha' siye' nu ndi'in 'ñaän, cha' ja ska 'a cha' siye' ka ndloo la 'ñaän. Ska ti ngwaña'an ka tyo'o tsuñ' 'in cha' kuxi, ni siya ska cha' kuxi nu chen 'a ña'an.

¹⁴ Ndiose X'naän, su'we ka si tiya tii' nchga cha' nu nchkwiiñ', lo'o nchga cha' nu nda'an tiyeen; snan loo Nu'win siya' ti ndi'in cha' kan', Ndiose 'ñaän nu ngula 'a tii', Nu'win nu ndlaa 'ñaän se'en kuxi.

SALMO 22

¿NI CHA' NGULAA YAA' 'ÑAÄN NI A?

v.1: Mt.27:46; v.8: Mt.27:43; v.18: Mt.27:35; v.22,25: He.2:12

¹ Ndiose nu lka Ndiose 'ñaän, ¿ni cha' ngulaa yaa' 'ñaän ni a? Lye 'a nxi'yaän 'iin cha' tayaa' 'ñaän, lo'o ja nnáan cha' nu nchkwiiñ', nxkye' tiän'.

² Bra nu tike' kwan nxi'yaän 'iin, Ndiose 'ñaän, lo'o ja nxkween 'aa 'ñaän; la ngwi'ya tla nchkwiiñ' lo'oo, lo'o ja nchka xitñaän'.

- ³ La ne' kwan ndukwaa la se'en nu tlyu la ti; Nu'win lkaa Ndiose nu Luwi siya' ti, ti kwi' Nu'win n'ni ntuun ne' Israel ta'aan 'iin.
- ⁴ Ayman ta'a ba nu yu'wi s'ni ndyaa ña'an ti' ne' 'iin; ndyu'wi ti' ne' 'iin, lo'o Nu'win, ngulaa 'in ne' laja nchga cha' kuxi.
- ⁵ Kwen msi'ya ne' lo'oo bra nu ndi'in ne' se'en nu kuxi ti, lo'o mdo'oo laa ne' bra kan'; yaa ña'an ti' ne' 'iin, lo'o ja mñi lyo'oo 'in ne' bra kan'.
- ⁶ Lo'o naan' ni, nxke' ti' nten cha' ja ya lkaan nten chalyuu; lkaan ña'an ti' ska kunu' ti, ndujwin ne'. Lkaan ña'an ti' ska nu n'ni cha' xtyi lyo'oo 'a nten 'in.
- ⁷ Nchga nten nu ña'an 'ñaan, liye' 'a ti' ne' 'ñaan; chen 'a ña'an ngi'ni ya' ne' lo'oün, lo'o lye 'a nxñan ke ne' ndu'u ne' 'ñaan.
- ⁸ Nde ña'an nchkwi' ne' kan' 'ñaan: *“Ndyaa ña'an ti' yu kwa 'in Ndiose X'nan yu. ¿Ni cha' lka ja kan lya Ndiose 'in yu, kulaa 'in yu sikwa a?, si su'we 'a nsu'wi tiye Ni ña'an Ni 'in yu”*, ndujwin ne'.
- ⁹ Nu'win ni, y'nii cha' su'we ti ngulaan ne' jya'aan; Nu'win, ndaa se'en xitñaan' la skun jya'aan.
- ¹⁰ Ni siya ti ji kalaan, Nu'win y'nii kwan 'ñaan; Ndiose 'ñaan wa lka Nu'win bra nu ti nsu'wi sñe' jya'aan.
- ¹¹ Ja tyo'oo tijyu' 'ñaan ni, X'ñaan, cha' wa ndla ti lye 'a tya'an cha' tiyeen, lo'o ja tukwin ndi'in cha' taya' 'ñaan.
- ¹² Nu lka kontra 'ñaan ni, wa msu'wa lo'oo ne' 'ñaan. Sa ña'an nchka ti' toro nu tla 'a lka ne' kan', ña'an ti' toro tla nu nsu'wi nde lo yuu Basán;
- ¹³ sa ña'an ngi'ni kwichi nu tla 'a, cha' kwen 'a nsi'ya i', nslaa i' tu'wa i', kan' ndijyan ña'an i' chuan' cha' ku i' 'ñaan, kwi' ngwaña'an ngi'ni kontra 'ñaan.
- ¹⁴ Lo'o naan' ni, lkaan ña'an ti' tyi'a nu ngilu ngwa ti ña'an, lkaan sa ña'an si wa mdo'oo ntan nchga tijyan nu nsu'wiin 'ñaan; wa ngala kasiya 'ñaan, sa ña'an ngala kiña'.
- ¹⁵ Wtyi 'a tu tu'waan ña'an ti' ska teja mke', nxñi ka'an ltseñ' tu tyaan. Wa ngulaa yaa' 'ñaan ña'an ti' ska nten ngujwi nu nsu laja kata yuu.
- ¹⁶ Wa msu'wa lo'oo 'ñaan ska ta yu xa'an ña'an ti' xne' nu nda'an stan' i' yaan' lo'o kiyaan'.
- ¹⁷ Chkan' ta'a tijaan, ka 'ñaan lkwaan ni sa kwa lka ran. Lye 'a nduun ña'an 'ya yu nu lka kontra 'ñaan.

18 *Mtsaa ta'a yu steñ!*; *ndi'in jya yu lo'o ta'a yu cha' kaja lyo 'in yu nka nu kinun lo'o steñ!*

19 Lo'o Nu'win, X'naän, lkaa nu nda jwersa 'ñaän. ¡Ja tyo'oo tijyu' 'ñaän! ¡Bra ti kaan lyaa cha' tayaa' 'ñaän!

20 Kulaa lyaa 'ñaän cha' ja kujwi ne' 'ñaän lo'o mxtyi 'in ne'; ne' kuxi kan' lka ne' ña'an ti' xne'.

21 Kwa'aa 'ñaän 'in ne' kwa cha' nu ja kujwi cha ne' 'ñaän sa ña'an ngi'ni cha tu'wa kwichi nu tla 'a; ja taa 'aa chabiya' 'in ne' cha' ku'ni ti'í ne' 'ñaän sa ña'an ti'í ndyijo' yka ke kuta.

22 *Chkwüñ' cha' 'iin lo'o nchga ta'aän; ku'niñ truuñ 'iin nchga se'en ndyo' ti'in ne' ta'aän.*

23 'Wan nu nsu'wi lyo wan 'in X'naan, ku'ni tnun wan 'in Ni. Nchga wan nu mdo'o wan 'in ayman Jacob, ti kwi' wan nu mdo'o wan 'in ayman Israel, chkwi' wan cha' tlyu 'a lka Ni, tnun 'a lka cha' 'in Ni.

24 Cha' Ndiose ni, ja nxkwan 'a Ni 'in nu ti'i, ja tyijin lka' 'a Ni cha' nu nchkwi' ne' ti'i. Ja nsu'wi kutsi' Ni 'in ne' la nu ndijin ne' nu ti'í, nnán Ni nchga cha' nu nchkwi' ne' lo'o la nu jñan ne' 'in Ni cha' taya' Ni 'in ne'.

25 *Ndiose 'ñaän, snan loo ta'a nten ka'an nu lka nten 'iin ku'niñ truuñ 'iin chun' nchga tsan ndyaa yu'wi tií 'wa; ku'niñ jñn nchga cha' nu mskaañ' lo'oo cha' ku'niñ snan loo nchga nten nu ndyaa ña'an ti' 'iin.*

26 Ja kutsen wan ku wan, 'wan nu liye' 'a ti' nten 'wan; ku wan sa ña'an kala' ti' wan. Nchga wan nu nda'an naan wan 'in Ndiose, ku'ni tnun wan 'in Ni, lo'o ka'an 'a yijan xu'wi wan chalyuu.

27 Nchga loo nten nu nsu'wi wan chalyuu, nde ndyukwaa ti se'en ndi'in wan lo chalyuu, ni siya tijyu' la ti ndi'in wan, ni siya kwi' se'en ti ndi'in wan, ta'a wan xu'wi tiye wan 'in Ndiose X'naan; kan wan tyuun xtyin' wan snan loo Ni,

28 chun' nu lka X'naan ni, kan' nu lka Ree nu ndlo tñan 'in ña'aan lo chalyuu.

29 Ti'ya ti'in ke wan 'in Ni, cha' ska ti Ni ku'ni tnun wan 'in Ni, nchga wan nu nsu'wi 'a nan 'wan se'en ndi'in wan chalyuu; tyu'wi ti' wan cha' ndi'in cha' ka wan kata yuu xiya', cha' 'wan, ja ndyiji chalyuu 'wan ti ykwi' ti wan.

30 Nchga nten nu tyo'o 'ñaän nde loo la, ndi'in cha' ku'ni tnun ne' 'in nu lka X'naan, lo'o chkwi' ne' cha' 'in Ni tyukwi ña'an bra nu

xu'wi ne' lo chalyuu.

³¹ Lo'o xka ta nten nu kala chun' ndi'in la, katsa' ne' nchga tñan su'we ti nu n'ni Ni lo'o ne' 'in nten kan'; katsa' ne' cha' tnun nu ngi'ni Ni lo'o ne'.

SALMO 23

NI SIYA TYA'AÑN SKA SE'EN NU KUXI 'A LKA, JA LA KUTSEËN

¹ Ndiose lka nu na'ansiin 'ñañ sa ña'an na'ansiin x'nan slya' 'in i'. Nda Ni nchga nan nu lijyi 'ñañ, cha' Ndiose nu lka X'ñañ, kwi' ndi'in lo'oñ.

² Ña'an ti' x'nan slya' nu ndya'an lo'o 'in i' se'en ndukwa kii nga'a, ngwaña'an nda Ni se'en nxitñañ'. Se'en nu tiin ti ndi'in tyi'a luwi tu'wa chku, kan' ndya'an lo'o Ni 'ñañ,

³ cha' xiya' kaja jwersa 'ñañ; ndu'u Ni tukwiin nu ñi la 'ñañ, chun' lka Ni X'naan nu chañi ngi'ni nchga cha' nu mskan' lo'o nten 'in Ni.

⁴ Ni siya tya'añn ska se'en nu kuxi 'a lka laja ki'ya, se'en nu tla 'a ña'an, ja la kutseën, chun' Nu'win, X'ñañ, ndya'aan lo'oñ. Ndiya yka nu nxñi ke slya' 'iin, lo'o ndiya yka ti 'iin, ña'an ti' yu nu ndya'an lo'o slya'; kan' cha' jlyo tiñn' cha' Nu'win ngi'ni kwan 'ñañ.

⁵ Nu'win wa mstyaa ska msaa se'en nu su'we 'a nchkuñ snan loo nu lka kontra 'ñañ, se'en nu ña'an 'ya yu 'ñañ. Nu'win msu'wa sete nu xi tyi'i keñ, kwi' wa y'nii xa'aan sa 'ñañ sa ndukwa ykwa ran.

⁶ Nchga tsan nu ndi'iin chalyuu, ndii tiñn' cha' ka'an 'a cha' su'we ngi'ni lo'oñ, cha' su'we 'a nsu'wi tiyee ña'aan 'ñañ; kan' cha' kinuñ se'en ndi'iin tyukwi yijan nu ti lu'uñ.

SALMO 24

NAN 'IN NDILOSE LKA TYUKWI ÑA'AAN CHALYUU

v 1: 1 Co. 10:26

¹ *Nan 'in Ndiose lka tyukwi ña'aan chalyuu, lo'o nchga lo yuu, lo'o nchga nan nu nsu'wi loo ran, lo'o nchga nu ndi'in lo chalyuu.*

² Ska se'en mstyaa Ndiose tyi'a tujo'o lo'o tyi'a tu sa'an chku, cha' mstyaa su'we Ni yuu wtyi, cha' ka ran ña'aan chalyuu.

³ ¿Ti lka nu ndiya chabiya' 'in cha' tsa lo ki'ya 'in Ndiose a? ¿Ti lka nu nchka 'in sten la se'en kti 'in Ni a?

⁴ Nten nu luwi ya', nu luwi kasiya 'in, nten nu ja yten yu'wi lo cha'

kuxi, kwi' nu ja n̄i lyo'o 'in ta'a nten, kan' nu ndi'in chabiya' 'in cha' tyuun tloo Ndiose.

⁵ Nten kan' tyija lyo nchga cha' su'we nu nda Ndiose 'ñaan; tyo'o ñi cha' 'in ne' kan', cha' 'in Ndiose nu ndlaa 'in ne'.

⁶ Ngwaña'an lka tiye nten nu nda'an naan 'in Ndiose, nu nchka ti' kala snan loo Ni, nu lka Ndiose 'in ayman Jacob.

⁷ Slaa xiin lya wan tu lo'oo; tyukwa laa tuna'an kula cha' sten Ree 'ñaan nu tnun 'a nchka.

⁸ ¿Ti lka nu lka Ree nu tnun 'a nchka kan' a? Ndiose lka Ni nu ngula 'a ti', nu tlyu 'a tiye, ti' kwi' nu ja ntsen laja nu nchka wsuun.

⁹ Slaa xiin lya wan tu lo'oo; tyukwa laa tuna'an kula cha' sten Ree 'ñaan nu tnun 'a nchka.

¹⁰ ¿Ti lka nu lka Ree nu tnun 'a nchka sikwa a? Ti kwi' Ndiose nu lka ke ña'aaan chalyuu, kwi' Ni lka Ni X'nan nchga nten nu ndi'in 'in Ni la ne' kwan.

SALMO 31

TU YA' NDIOSE XTYYAÄN KASIYA 'ÑAÄN

v.5: Lc.23:46

¹ Ndiose X'naän, ti kwi' sii' Nu'win ndya'aän naän se'en tyo'oün laän. ¡Ja kwiñii lyo'oo 'ñaän siya' ti! ¡Kulaa lyaa 'ñaän, Nu'win nu ñi la ngi'nii lo'o nten chalyuu!

² Kunáan lyaa cha' nu nchkwíin' lo'oo. ¡Sa tii', bra ti kulaa 'ñaän! Nu'win lkaa ña'an ti' ska kee tnun se'en nxnan ka'aän, ña'an ti' ska na'an tnun se'en tyu'wiin' kutsiín' cha' ka tyo'o laän.

³ Nu'win lkaa kee tnun 'ñaän, Nu'win lkaa na'an tnun 'ñaän. ¡Tsaa lo'oo 'ñaän, kwi' ti ku'nii kwan 'ñaän! Ngwaña'an ka tlyu la cha' 'iin tloo nten chalyuu.

⁴ ¡Kuloo lyaa 'ñaän ne' so'lo se'en nu ngwiñan ne' cha' tiyuün, cha' Nu'win lkaa nu ndlaa 'ñaän!

⁵ *Tu yaa' xtyaän kasiya 'ñaän. ¡Kulaa lyaa 'ñaän, Ndiose X'naän!, cha' ñi 'a ngi'nii, X'naän.*

⁶ Ja ndiya tiän' siya' ti nten nu n'ni tnun 'in nkwin jo'o nu ya ña'an ti, nkwin nu ja su'we siya' ti; ska ti 'in Nu'win, Ndiose, wa mxtyaän tiyeän.

⁷ Nduun 'a tiän' cha' ndiya 'a tii' 'ñaän; wa na'aaan nchga cha' xi'in 'ñaän, jlyo tii' cha' lye 'a nda'an cha' tiyeän;

⁸ ja ya taa 'ñaän tu ya' kontra 'ñaän; y'nii cha' mjwi se'en su'we ti

mduun kiyaän'.

⁹ Ndiose X'naän, kaa t'nan chin' tii' 'ñaän, cha' kuxi 'a lka se'en ndi'iin re. Bra ti ndi'ya ti'in xaa kiloün, lo'o na'aan 'a ti' tyukwi ña'aän, si'ya cha' ti'í 'a 'ñaän.

¹⁰ Bra ti kajaän si'ya cha' ti'í kan' lo'o cha' kwen 'a nginaän. Wa mdyii jwersa 'ñaän si'ya cha' xi'in 'a tiän'.

¹¹ Lye 'a nxyi lyo'o nu ti'í ti' 'ñaän, lo'o lye 'a liye' ti' ne' ta'a nga'aän 'ñaän; chen 'a ña'an nchka 'ñaän, nxke' ti' nten nu nsu'wi lyo 'ñaän. ;Ndyo'o tsuu' ne' 'ñaän la nu ña'an ne' 'ñaän tukwiin!

¹² Wa mjlyaa ti' ne' 'ñaän siya' ti, sa ña'an lka si wa ngujwiin; lkaän ña'an ti' ska katun' nu wa ngwa'a.

¹³ Ta'a ti nganáän nchkwi' xuwe kontra 'ñaän: “Nchga se'en ngitsean si'ya cha' kuxi nu ngi'ni nten”. Ña'an ti' ska ti nten, su'wa ngi'ni xu'we ne' cha' ka ska cha' kuxi 'ñaän; lo'o nganaan ne' sa ña'an ka kujwi ne' 'ñaän.

¹⁴ Lo'o naän' ni, Ndiose X'naän, lye 'a lka tiyeän cha' 'iin. Nchkwiin' lo'oo: “;Ndiose 'ñaän lka Nu'win!”

¹⁵ Tu yaa' nsu'wi kasiya 'ñaän; ;kulaa lyaa 'ñaän tu ya' kontra nu ndijyan ña'an chuün'!

¹⁶ Xitukwii lyaa tloo 'ñaän cha' lkaän msu 'iin, lo'o kulaa 'ñaän chun' cha' ndiya 'a tii' 'ñaän.

¹⁷ Lye 'a njñaän 'iin, Ndiose X'naän, cha' ja taa chabiya' cha' tiyuün lo cha' jyi'u. ;Taa lyaa cha' jyi'u 'in nten nu kuxi 'a ngi'ni! Xtyuu lyaa 'in ne' kan' ne' kwaa nu ki'ñi la ti!

¹⁸ Su'we la ti si ja kanen 'a cha' 'in ne' nu nchkwi' cha' kwiñi ti; xkwi' liye' 'a ti' ne', xkwi' chen 'a ña'an nchkwi' ne' 'in nten nu su'we 'a ngi'ni.

¹⁹ ;Tnun 'a cha' su'we ngi'ni Nu'win lo'o nten nu nsu'wi lyo 'iin! Ntyukwaan cha' su'we kan' 'iin, ña'an ti' nan nu ka'an 'a ndyu'wi lyo, lo'o tloo nchga nten nda Nu'win cha' su'we kan' 'in nten nu ndyaa ña'an 'a ti' 'iin.

²⁰ Nu'win ndi'iin lo'ooan, kan' cha' su'we 'a ndi'ian. Lo'o nchga nten nu ndyaa ña'an ti' 'iin, ndyo'o laa ne' sii' cha' kuxi nu nchka ti' ku'ni xka ta la nten; Nu'win ngi'nii kwan 'in nten, ni siya lye 'a nchkwi' kontra 'in ne' cha' kuxi lo'o ne'.

²¹ Su'we 'a cha' 'in Ndiose X'naän, chun' cha' su'we 'a lka tiye Ni y'ni Ni tñan nu tlyu 'a cha' 'ñaän, laja nu yuwe 'a tiän', bra nu

nsu'wi 'a cha' tiyeēn.

²² Mxke' tiān' cha' wa mloo Ni 'ñāān snan loo Ni, cha' ytseēn 'aān. Kwen 'a ykwiin' lo'o Ni cha' ta ya' Ni 'ñāān, lo'o ynán Ni cha' nu msi'yaān 'in Ni bra kan'.

²³ Ngwaña'an lka cha' nu nchkwian' cha' 'in Ndiose X'naan, ta'a wan nu su'we lka tiye wan cha' in Ni. Ng'i ni Ndiose kwan 'in nten nu su'we ti cha' 'in; lo'o nu chen 'a ñā'an lka tiye, ka'an 'a nu ti'í nda Ni 'in ne' kan'.

²⁴ ¡Su'wa wan jwersa 'in kasiya 'wan, nchga wan nu nsu'wi lyo wan 'in Ndiose X'naan!

SALMO 32

SU'WE 'A TI' NTEN NU WA NGWA CHA' TLYU TI' KI'YA NU NDUKWI NE'

v.1-2: Ro.4:7-8

¹ *Su'we 'a ti' nten nu wa ngwa cha' tlyu ti' ki'ya nu ndyukwi, bra nu wa ngwa cha' tlyu ti' 'in ran siya' ti.*

² *Su'we 'a ti' nten nu ja ska cha' kuxi nsu'wi tiye, lo'o kwi' nu ja ska cha' kuxi ndyija 'in lo'o Ndiose.*

³ Lye 'a ngwi'ya ti'in cha' 'ñāān la nu ja ykwiin' 'aān ki'ya 'ñāān tloo Nu'win, Ndiose; lye 'a ynaān tyukwi tsan.

⁴ Ti'in 'a ya' Nu'win nskwa chuūn' tla lo'o kwichaa. Sa ñā'an nchka ska keé nu nganan cha' tike' 'a kwan, ngwaña'an nchka 'ñāān bra kan'.

⁵ Lo'o ykwiin' nchga cha' kuxi 'ñāān lo'oo, ja la 'a su'waān kutsiin' 'in ran tloo; lka tiyeēn cha' kitsaān' nchga ki'ya 'ñāān 'iin, lo'o Nu'win, Ndiose X'naan, y'nii cha' tlyu ti' 'ñāān.

⁶ Kan' cha', bra nu xi'in 'a lka tiye nten nu ndyaa ñā'an ti' 'iin, ka chkwi' ne' lo'oo; ni siya tyukwa nu ti'í 'in ne' ñā'an ti' ska kuloo' tyi'a tnun, ja tiyan 'a ran sa la se'en ndi'in ne' kan'.

⁷ Nu'win lkaa nu xñi tuun 'ñāān, nu ndlo 'ñāān sii' cha' kuxi; su'we 'a lka tiyeēn nxi'yaān cha' Nu'win, ta'a ti ndlaa 'ñāān.

⁸ Nde ñā'an nchkwi' Ndiose lo'oūn: “Naān' lye 'a na'aān kwi'yaān 'iin. Naān' kwu'uūn nchga cha' 'iin, Naān' taān cha' tiya 'iin, lo'o kwu'uūn tukwiin 'iin se'en nu ndi'in cha' tsaa.

⁹ Ja ndi'in cha' kaa ñā'an ti' ska kwiyu, o ta ñā'an ti' ska mliya nu ja ka kunán i', lo'o ndi'in cha' xñi ne' ti tu'wa i' cha' nu kunán i'; kwi' ngwaña'an lka tiyaan tloo i'.”

10 Lye 'a ka ti'i 'in ne' nu kuxi 'a ngi'ni; lo'o Ndiose ni, lye 'a ka t'nan ti' Ni 'in nten nu ndyaa ña'an ti' 'in Ni.

11 Ka nduun 'a ti' wan nchga wan nu lye 'a nsu'wi tiye wan 'in Ndiose, nchga wan nu ñi 'a ngi'ni wan tloo Ni. Xi'ya lya wan cha' nduun 'a ti' wan sikwa.

SALMO 34

NCHGA BRA KU'NIÏN TNUÛN 'IN NDILOSE X'NAÄN

v.8: 1P.2:3; vv.12-16: 1P.3:10-12; v.20: Jn.19:36

1 Nchga bra ku'niïñ tnuÛn 'in Ndiose X'naän; ja tsaá tii 'a cha' nchkwiiñ' cha' su'we 'in Ni.

2 Nduwe 'a tiän' ña'aan ne' kasiya 'ñaän si'ya cha' tnun nu nsu'wi 'in Ni. Su'we 'a cha' kunán nu ti'i cha' kan', cha' ka su'we tiye ne'.

3 Ku'ni tnuan lyaan 'in Ndiose; su'wa ti chkwian' kwean cha' 'in Ni.

4 Wa mda'aän naän cha' 'in Ndiose, lo'o mxkwen Ni 'ñaän; wa ngulaa tsuu' Ni 'ñaän se'en nchka cha' kuxi nu mxitsen 'a 'ñaän.

5 Nchga nten nu ña'an 'in Ni ka su'we ña'an n'ni tloo ne', lo'o ja xiya' ka liye' ti' nten 'in ne'.

6 Bra ti nnán Ndiose 'in ska nu ti'i bra nu nxi'ya ne' 'in Ni, lo'o ndaya' Ni 'in ne' laja nchga cha' tukwi nu ndi'in 'in ne'.

7 Ndi'in angajle 'in Ndiose kwan 'in nten nu ndyaa ña'an ti' 'in Ni, cha' kulaa Ni 'in ne' se'en kuxi.

8 *Su'we 'a ngi'ni Ndiose lo'ooan nan. Ña'an biya' lya wan 'in Ni, cha' ka biya' ti' wan cha' su'we 'a kasiya 'in Ni; su'we 'a ka 'in nten nu xnan ka'an sii' Ni.*

9 Kuwe ti' wan cha' tnun 'a cha' nsu'wi 'in Ndiose, nchga wan nu ndyaa ña'an ñi ti' wan 'in Ni; ja ya lijyi cha' 'in ne' nu kunán 'in Ni.

10 Ska kwichi ngitsen ni, ndiya ya' ndyiji jwi'ñan i', ngite' 'a ti' i' bra kan'; lo'o nten nu nda'an naan 'in Ndiose, ja ska cha' su'we lijyi 'in ne' kan'.

11 Kan lyaá wan, sñeën', xtya nskan wan cha' nu chkwiiñ' lo'o wan. Kwu'tuñ ñiñ 'wan sa ña'an kuwe ti' wan 'in Ndiose.

12 *Si ndiya ti' wan cha' chañi tyi'in su'we wan lo chalyuu, kwi' si nchka ti' wan cha' ka nduun ti' wan tyukwi chalyuu 'wan,*

13 *kan' ku'ni wan kwan 'in tu'wa wan, ti ykwi' ti wan; ja ta wan chabiya' cha' chkwii' ran cha' kwiñi.*

14 *Tyo'o tsuu' lya wan se'en ndiya cha' kuxi, lo'o xkwi' cha' su'we ti ku'ni wan; kunaan lya wan sa ña'an ka tyi'in su'we la wan lo'o ta'a*

nten 'wan.

15 Na'an 'ya 'a Ndiose 'in nten nu su'we ngi'ni, bra ti nxyta nskan Ni la nu nxi'ya ne' 'in Ni.

16 Lye 'a nchke' tloo Ni na'an 'ya Ni 'in nten nu kuxi 'a ngi'ni; nxkwan tijyu' Ni 'in ne' kan', cha' ja tyu'wi 'a ti' Ni 'in ne' siya' ti.

17 Nnán Ni cha' nchkwi' nten nu su'we lo'o, ndaya' Ni 'in nten la nu lye 'a lka kasiya 'in ne', ndlaa Ni 'in ne' bra kan'.

18 Kwi' se'en ti nduun Ndiose 'in nten nu ti'í 'a nchka kasiya 'in; ndaya' Ni 'in nten nu xi'in 'a ti' si'ya ki'ya nu ndukwi ne'.

19 Ndiya ya' nchka ska cha' tnun 'in nten nu su'we 'a ngi'ni, lo'o nda'an naan Ni sa ña'an ka cha' tyo'o laa ne' la nu lye 'a lka tiye ne' bra kan'.

20 Ña'ansiin Ndiose 'in nchga tijyan nsu'wi ne'; ja ta Ni chabiya' kata ni ska tijyan nsu'wi ne'.

21 Ndyiji nu kuxi 'a ngi'ni si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne', cha' nten nu ti'í 'a ti' 'in nu su'we ngi'ni, ndi'in cha' xu'wa ne' kan' 'in Ndiose.

22 Ndiose n'ni cha' tyo'o laa kasiya 'in nten nu ndyaa ña'an ti' 'in Ni, lo'o ja ndi'in cha' tyijin ne' kan' nu ti'í.

SALMO 35

SKA CHA' NU NCHKWIAN' LA NU NJÑAAN SKA CHA' 'IN NDIOSE X'NAAN

v.19: Jn.15:25

1 Ndiose X'naän, tukuun' Nu'win tloo nten nu ngi'ni tukwi 'ñaän; xuun Nu'win lo'o nten nu nchka ti' xuun lo'oüñ.

2 Xñii lyaa chkwan xiin loo 'iin cha' tukuun' ran chuñ', cha' kulaa lyaa 'ñaän bra kan';

3 xñii lyaa chkwan cha 'iin lo'o chkwan yka 'iin cha' kaa xuun lo'o kontra 'ñaän. ¡Chkwii' lyaa lo'oüñ cha' Nu'win lkaa nu kulaa 'ñaän!

4 Nchga nu nchka ti' kujwi 'ñaän, nchka jyi'u 'a ti' ne'; msnan ne' ndyaa ne'. ¡Ka jy'u 'a ti' wan, xnán lya wan, nchga wan nu nchka ti' wan ku'ni wan nu ti'í lo'oüñ!

5 Ña'an ti' ska mti nu wa ndi'ya kwi'in 'in, ngwaña'an ka ne' la chun' ndi'in la, bra nu xkwan angajle 'in Ndiose 'in ne'.

6 ¡Tla 'a, lo'o tlyi 'a ka tukwiin 'in ne' kan' nde loo la! Tya'an ña'an angajle 'in Ndiose 'in ne' kan'.

7 Ja ska cha' 'ñaän siya' ti, lo'o mxtya ne' ska so'o 'ñaän; ja ska cha' 'ñaän siya' ti, lo'o ngulu ne' ska tiyuu cha' nu tiyuñ ne' ran.

- 8 ;Su'we 'a cha' si tiyuu ne' ti ykwi' ti' ne' lo cha' kuxi kan' 'in ne'! ;Ti ykwi' ti' ne' so'o 'in ne', tiyuu ne' la chun' ndi'in la! ;Tiyuu tu' ne' lo ti kwi' cha' kuxi kan' 'in ne'!
- 9 Bra kan' ka nduun 'a tiän' cha' 'in Ndiose cha' wa ngulaa Ni 'ñaän.
- 10 Tyukwi tiyeän chkwiin' bra kan': ¿ti lka nu nka 'in ña'an ti' Nu'win a, Ndiose X'ñaän? Ndlaa Nu'win 'in nten nu ti'i 'a, nten nu lyiji 'a cha' 'in; ndlaa 'in ne' tu ya' nten nu ngula 'a ti', nu kuxi 'a ngi'ni.
- 11 Bra ti ndyaa tuun nten nu kwiñi nchkwi' 'ñaän, lo'o nñicha' ne' 'ñaän ska cha' nu ja jlyo tiän' siya' ti.
- 12 Xkwi' kuxi 'a ngi'ni ne' lo'oün chun' cha' su'we nu wa y'niin lo'o ne', kan' cha' nginuün xi'in 'a tiän' ni.
- 13 La nu nchka ti'i ne' kan', lye 'a nsu'wiin tiyeän 'in ne' bra kan'; bra ti y'niin ku'nän si'ya ne'. Lo'o ña'aan ne' kasiya 'ñaän nchkwiin' cha' 'in ne' lo'o Ndiose.
- 14 Xi'in 'a ngwa tiyeän bra kan', sa ña'an si wa ngujwi jya'aän, o ta ska ta'aän ngulaän, o ta ska ta'a su'we nsu'wiin.
- 15 Lo'o la nu ngulyuün ni, ta'a ne' mxtyi lyo'o ne' 'ñaän bra kan'; ña'an ti' si lkaän ska nten nu ja nsu'wi lyo ne' siya' ti, ngwaña'an kuxi 'a y'ni ne' lo'oün.
- 16 Lye 'a y'ni ne' lo'oün; y'ni liye' 'a ti' ne' 'ñaän, tla 'a y'ni tloo ne' lo'oün.
- 17 Ndiose X'ñaän, ¿ni sa ña'an bra nu ti ka cha' re 'ñaän a? ;Kulaa lyaa kasiya 'ñaän 'in ne' kuxi kwa, nu nnen tyi'i ne' ña'an ti' ska kwichi nu tla 'a!
- 18 Tyaän xu'we 'iin bra kan', ku'niin tnuün 'iin tloo nten ka'an 'iin.
- 19 Ja ndi'in cha' ka nduun ti' nu ti'i ti' 'ñaän, chun' nan nu nchka 'ñaän; *ja ndi'in cha' skun' kiloo nu lka kontra 'ñaän lo'o ta'a ne' la nu ja ska cha' ndi'in 'ñaän lo'o ne'.*
- 20 Ja nnán 'a ne' sa ña'an ka tyi'in su'we ti ne' lo'oün; kuxi 'a ka tiye ne' ña'an ne' 'in nten nu su'we nsu'wi lo yuu re, cha' nchka ti' ne' ku'ni tyii ne' nchga cha' su'we ña'aan lo chalyuu.
- 21 Xiin 'a nslaa ne' tu'wa ne' nchkwi' ne' cha' 'ñaän, lo'o nchkwi' ne': “Ña'an wan chin' ti kwi' cha' nu wa na'an ba 'in yu, ni ña'an ndi'in cha' 'in yu”.
- 22 ;Nu'win jlyo tii' cha' kan', Ndiose X'ñaän! ;Ja kinun mnan ti si'ya cha' kan'! ;Ja tyo'oo tsuu' siin'!
- 23 ;Sa tii, Ndiose X'ñaän! ;Xaa lyaa tii', tukwii lyaa, cha' ku'nii biyaa'

ñáän! Ndi'in cha' chka t'nan tii' ñáän.

²⁴ Ku'nii biyaa' lyaa 'ñáän, Ndiose X'naän, sa ña'an ngi'ni biya' ñi la Nu'win. ;Ja ndi'in cha' xtyi lyo'o ne' 'ñáän siya' ti!

²⁵ Ja ndi'in cha' tya'an cha' tiye ne' nde ña'an: “;Kwi' ngwaña'an lka tiye ba cha' 'in yu kwa! Wa y'ni tyii ba cha' 'in yu ni”.

²⁶ Su'we la ti si kanun 'a cha' jyi'u 'in ne' kan', nchga nten nu ndiya ti' la nu nchka cha' kuxi 'ñáän, nchga nten nu siye' 'a lka tiye ña'an 'ñáän.

²⁷ Lo'o ka su'we 'a lka tiye nchga nu nchka ti' cha' ku'niin kanan 'in kontra 'ñáän. Ta'a ti chkwi' ne' kan': “;Ndiose lka X'naan, lo'o ndiya 'a ti' Ni cha' xkwi' ka su'we nten 'in Ni!”

²⁸ Lo'o naän', ta'a ti chkwiin' cha' ska ti Nu'win ngi'nii cha' nu ñi la, Ndiose X'naän. ;Tyukwi tsan ku'niin tnuün 'iin!

SALMO 36

NDIOSE LKA SUUN NCHGA CHA' SU'WE NU NDYIJI 'ÑAAN

v.1:Ro.3:18

1 Cha' kuxi, kan' lka cha' tiya nu nsu'wi ne' kasiya 'in nten nu kuxi 'a ngi'ni; *ja ska bra nda'an cha' tiye ne', cha' ndi'in cha' kuwe ti' ne' 'in Ndiose.*

2 Nka tiye ne' cha' ku'ni tnuun nten 'in ne', cha' su'we 'a tñan ngi'ni ne', nxke' ti' ne'; ña'an tiye ne' cha' ja ska cha' kuxi ngi'ni ne' ni siya kuxi 'a tñan nu ngi'ni ne'.

3 Xkwi' cha' kuxi, xkwi' cha' kwiñi nchkwi' ne', 'in nten; wa mna' cha' tiya 'in ne', wa ngulaa ya' ne' cha' ku'ni ne' cha' su'we.

4 Nda'an 'a cha' tiye ne' sa ña'an ku'ni la ne' cha' kuxi, la nu ti nskwa ne' lo ki'yan. Tsaa 'a msñi tiye ne' 'in cha' kuxi kan', kan' cha' ja xlyaa 'a ne' kulaa ya' ne' 'in ran.

5 Ndiose X'nan ba, la ne' kwan nnen cha' su'we 'a nsu'wi tiyee 'in nten chalyuu, lo'o nchga nten jlyo ti' cha' ja ndlaa yaa' 'in ne'.

6 Bra nu ngi'ni biyaa' 'in nten, nduwe ti' ba cha' tnuun 'a cha' kan', ña'an ti' ska ki'ya nu kwan 'a ndukwa; kwi' ti tñan nu ndlo Nu'win ni, tlyu 'a lka ran sa ña'an ya' ki'ñi ne' tyi'a tujo'o. Lo'o Nu'win, X'nan ba, ña'ansiin 'in nten lo'o 'in nchga 'ni.

7 Ska cha' su'we nu tlyu 'a 'iin, kan' lka cha' su'we nsu'wi tiyee ña'aan 'in nten, Ndiose 'wa. Nda'an naan nten se'en tyi'in su'we ti ne' lo'o Nu'win, ña'an ti' ska kiñi nu nsu'wa 'in sñe' ne' jlu'we.

8 Su'we 'a ngalaa' ti' ne' lo'o nchga nan nu ndaa cha' ku ne', nan nu

ndyo'o tu na'an 'iin. Lo'o ndaa cha' ko'o ne', ska loo tyi'a nu xun' 'a ndyi'o, nu ndyukwa la se'en ndi'in;

⁹ cha' Nu'win lkaa suun cha', se'en ndyo'o nchga cha' su'we nu kaja 'wa lo chalyuu. Kwi' ngwaña'an, lo xaa 'iin ka biya' ti' ba ni 'ña'an tyi'in ba.

¹⁰ Lo'o ni, ja kjlyaa 'a tii' 'wa nchga bra; kwu'uu 'in nten nu nsu'wi lyo 'iin, cha' su'we 'a nsu'wi tiyee ña'aan 'in ne'. Lo'o kwu'uu 'in nchga nten nu ñi 'a ndi'in lo chalyuu, cha' Nu'win lkaa nu ñi 'a ngi'nii lo'o ne'.

¹¹ Ja taa chabiya' cha' lyo'o sta nten nu siye' 'a ñaän; lo'o nten nu kuxi ngi'ni, ja taa chabiya' cha' kulo chun' ne' ñaän, ña'an ti' ndlo ne' 'in ska nguti ti.

¹² Ña'an nchga wan sa ña'an nglyuu nten nu ngi'ni cha' kuxi; nglyuu ne' kan', lo'o ja ndyiji 'a jwersa 'in ne' tyukwi tuun ne' xiya'.

SALMO 37

XYTA WAN 'IN TYUKWI ÑA'AN WAN TU YA' NDILOSE

v.5: 1 P.5:7; v.11: Mt.5:5

1 'Wan ja ndi'in cha' kasin' ti' wan cha' 'in nten nu chen ña'an ngi'ni; ja ti'í xu'wi tiye wan ña'an wan cha' 'in ne',

² chun' bra ti tyii cha' 'in ne' kan'. Sa ña'an nganaan kii nu nchku 'ni, lo'o kwi' ña'an ti ngityi kixin', ngwaña'an tyii cha' 'in ne' kan'.

³ Tsa ña'an ji ti' wan 'in Ndiose X'naan, lo'o ti ku'ni la wan nchga cha' su'we; su'we ti tyi'in wan lo chalyuu, lo'o su'we 'a xu'wi tiye wan 'in Ndiose.

⁴ T'nan 'a xu'wi tiye wan lo'o Ndiose, lo'o ku'ni ji Ni nchga cha' nu njñan wan, ni siya ska cha' nu lye 'a nka tiye wan njñan wan 'in Ni.

⁵ Xtya wan tyukwi ña'an wan tu ya' Ndiose, nan nka nu nchka ti' wan lo chalyuu; tsa ña'an ñi ti' wan 'in Ni, lo'o kan' taya' Ni 'wan bra kan'.

⁶ Ñi ti ku'ni wan se'en ndi'in wan chalyuu; su'we ti ku'ni wan lo'o ta'a nten wan, lo'o ku'ni Ni cha' kanen cha' 'wan sa ña'an la nu luwi xaa la ndi'ya kwan.

⁷ Tiin ti tyi'in kasiya 'wan ña'an ti' si ndi'in wan tloo Ndiose; chan talo wan 'in Ni, sa ña'an bra nu tyan Ni cha' taya' Ni 'wan. Ja kuwe ti' wan 'in nten nu nchka ku liya' lo chalyuu, kwi' ja kuwe ti' wan 'in nten nu ka'an 'a cha' kuxi nka tiye ku'ni.

⁸ Ja kasin' 'a ti' wan, ni ja skwen tike' 'a 'wan, ni ja n'ni cha' kasin' ti' wan, chun' kuxi la ti tsa to'o cha' si nu nsin' 'a tian'.

9 Ndlo tsuu' Ndiose 'in nten nu ngi'ni cha' kuxi nde kichen tyi; lo'o nten nu ndyaa ña'an ti' 'in nu lka X'naan, kan' nu sten yu'wi lo yuu kan'.

10 Nu ndijyan nde loo la chin' 'in, ja xu'wi 'a nu kuxi ngi'ni; ni siya lye 'a ndya'an naan 'in ne', ja ña'aan 'aan 'in ne' xiya'.

11 Bra kan' *xkwi' nten nu ja tnun ngi'ni 'in ykwi' kanun lo chalyuu, lo'o su'we 'a ka tiye ne' cha' tiin ti ndi'in ne'.*

12 Nu ngi'ni cha' kuxi ni, ndya'an cha' tiye ne' kan', cha' kana' cha' 'in nten nu su'we ngi'ni; tla 'a ña'an kwi'ya ne' 'in nten su'we.

13 Nxtyi lyo'o 'a nu lka X'naan 'in ne' kan', chun' wa jlyo ti' Ni cha' wa ndla ti tyii cha' 'in ne'.

14 Ndlo nten nu kuxi mxtyi 'in, ndujwakii ne' kan' kilya 'in ne', cha' xtyuu ne' 'in nu ti'i lo'o 'in nu ja tnun ngi'ni 'in, cha' kujwi ji ne' 'in nten nu su'we ngi'ni lo chalyuu.

15 Lo'o ti ykwi' ti mxtyi 'in ne' kan' tyijo' ne' kasiya 'in ne', lo'o tyii kilya 'in ne' lya'a.

16 Ni siya chin' ti nan ndi'in 'in nten nu su'we ngi'ni, nsu'wi lyoo la ti nan kan' ke cha' kuliya' 'in nten kuxi.

17 Ndiose X'naan, kan' nu ndujwin sa ña'an bra tyii cha' 'in nu kuxi, lo'o nxñi tuun Ni 'in nten nu su'we ngi'ni.

18 Ña'ansiin X'naan 'in nten nu ja ndukwi ki'ya se'en ndi'in, lo'o kinun yuu 'in ne' ya' sñe' ne', lo'o ja tsa'a tii 'a cha' kan'.

19 La nu tiya bra ka cha' kuxi, ja ka ti'í 'a ne' kan'; si ka jwi'ñan 'in ne', ja chen 'a ka tiye ne', kaja nan tyijin yu'wi 'in ne'.

20 Sa ña'an nchkin ska kii wtyi, ngwaña'an tyii cha' 'in nten kuxi; sa ña'an ngana' sñii 'in ska nan nu wa mkin, ngwaña'an kana' cha' 'in nu lka kontra 'in X'naan.

21 Nten nu kuxi ngi'ni, lye 'a njñan jñi' ne' nan 'in nten, lo'o ja ndya 'a ne' 'in ran chun' ndi'in la; lo'o nten nu su'we ngi'ni, t'nan 'a ngi'ni ne', lo'o su'we 'a ndaa xu'we ne' nan.

22 Nten nu wa mkwan Ndiose 'in, kan' nu kaja yuu 'in ne' cha' ta 'in sñe' ne'; lo'o nten nu nda Ni yuwe' 'in, kan' nu tyii cha' 'in siya' ti.

23 Ndu'u Ndiose nan nka nu ka 'in nten nu luwi ndi'in, lo'o ndya'an lo'o Ni 'in ne' tukwiin nu ndiya la ti' Ni cha' tya'an ne';

24 ni siya tlyuu ska nten tukwiin, ja kanun ne' lyuu, chun' nxñi tsa'a X'naan ya' ne'.

25 Wa ngwa kunečn', lo'o wa kulaän ni, lo'o ja siya' na'aän cha'

ngulaa ya' Ni 'in nu su'we ngi'ni; kwi' ngwaña'an, ja siya' na'aän njñan sñe' ne' kan' nan ku ne'.

26 Nchga bra t'nan 'a ti' ne' kan', lo'o nda ne' nan jñi'; su'we 'a nchkwi' nten si'ya sñe' ne'.

27 Tyo'o tsuu' lya wan 'in cha' kuxi, lo'o xitukwi lya wan ku'ni wan cha' nu su'we, kan' nu ja lijyi 'a se'en tyi'in wan.

28 Ndiya 'a ti' Ndiose la nu ñi ngi'ni nten lo'o ta'a nten ne'; ja ndlaa ya' Ni 'in nten nu ndukwa cha' nu nchkwi' Ni. Lo'o xka ta nten nu kuxi ngi'ni, ngi'ni tyii Ni 'in ne' kan', lo'o ja nda 'a Ni se'en xu'wi sñe' ne' lo chalyuu.

29 Kaja se'en tyi'in nten nu luwi tiye lo yuu 'in ne'; nchga yijan nu lijyan nde loo la ka xu'wi na'an tyi ne' nde kwa.

30 Nten nu su'we ngi'ni, nchga bra nchkwi' ne' cha' tiya; bra nu nchkwi' ne', nka tiye ne' kaja cha' nu ñi 'in ta'a nten ne'.

31 La ne' kasiya 'in ne' kan' nsu'wi ti' ne' cha' nu wa ngwu'u Ndiose 'in ne'; kan' cha' su'we ti ndya'an ne', lo'o ja siya' tyijin snan ne'.

32 Mnán ti na'an kwi'ya nu kuxi 'in nten nu luwi tiye, cha' kujwi 'in ne', nka tiye;

33 lo'o ja nda Ndiose X'naan chabiya' tiyuu ne' tu ya' nu kuxi kan', kwi' ti ja nda Ni chabiya' cha' xtya nu kuxi kan' ki'ya 'in ne' tloo wse.

34 Lo'o 'wan ni, tsaa ña'an ti' wan 'in nu lka X'naan, tukwa lya wan cha' nu nchkwi' Ni. Bra kan' ta Ni cha' ku'ni tnun nten 'wan, lo'o ta Ni chalyuu se'en xu'wi wan nde loo la. Ti ykwi' ti wan, ña'an wan sa ña'an ku'ni tyii Ni 'in nten nu kuxi tiye.

35 Wa na'aän cha' ndiya ya' nduun 'a ti' nu kuxi cha' wa lye 'a mdijin lyoo 'in xka ta nten; lo'o tnun 'a ngi'ni ne' 'in nten ña'an ti' ska yka tnun nu xeen 'a ndukwi stan'.

36 Lo'o xka ya' na'aän 'in ne' kan', lo'o wa ndyaa ne', ja yu'wi 'a ne'; ndyaa naän 'in ne', lo'o ja ndyija lyo 'a ne' ñaän.

37 Ña'an kwi'ya su'we wan 'in nten nu ñi ti ndi'in, kwi' nu luwi tiye; xkwi' ngi'ni ne' kan' cha' tiin ti tyi'in nten se'en nsu'wi ne'.

38 Lo'o nten nu nxuun lo'o 'in Ndiose, katin cha' 'in ne' siya' ti; ska loo ti cha' lijyan 'in ne' kan' nde loo la, cha' ngwa ti ña'an tyii cha' 'in ne'.

39 Ti kwi' Ndiose X'naan nsu'wa ya' Ni 'in nten nu su'we ngi'ni, nda Ni se'en xu'wi ne' kan' la nu ndijyan cha' kuxi;

40 ndaya' Ni 'in ne' kan' cha' xnan yu'wi ne', ndlaa Ni 'in ne' cha' ja

tiyuu ne' tu ya' nu xa'an, chun' wa mjñan ne' 'in Ni cha' tyi'in Ni kwan 'in ne'.

SALMO 40

NDIYA 'A TIÄN' KU'NIÏN CHA' NU NCHKA TI' NDIIOSE X'NAÄN

vv.6-8: He.10:5-8

¹ Mstya ñi tiyeēn 'in Ndiose X'naan, lo'o yñán Ni 'ñaän bra nu msi'yaän 'in Ni cha' nu ti'í 'a 'ñaän.

² Ngulaa Ni 'ñaän laja se'en kuxi, ja nda 'a Ni cha' tiyuūn ne' ykwa'; nda Ni ska lo kee cha' tyuun kiyaän', nda Ni jwersa 'ñaän cha' tya'aän su'we.

³ Y'ni Ni cha' ngwa biya' tiän' kulaän tu'waän ska cha' nu kwi, ska cha' nu ku'niin tnuūn 'in Ndiose X'naan. Ka'an 'a nten ngwa su'we ka tiye la nu yñán ne' cha' kan', lo'o ta'a ne' mstya ñi tiye ne' 'in Ndiose X'naan.

⁴ ¡Su'we 'a ti' nten nu wa mstya ñi tiye 'in Ndiose! Ja ndya'an 'a ne' kan' lo'o nten nu nxuun 'a lo'o Ndiose, ja ndya'an 'a ne' lo'o nten nu ndyaa ña'an 'a ti' 'in ndiose nu kwiñi ti.

⁵ Ka'an 'a cha' su'we y'ni Nu'win, Ndiose X'naän, cha' kuwe ti' ba bra nu ña'an ba 'in ran. Lo'o ti kwi' ti' cha', lye 'a nsu'wi tiyee 'wa. ¡Ja kaja nu su'we la ke Nu'win! Nchka 'a tiän' chkwiin' 'in cha' su'we nu wa y'nii, chun' ka'an 'a cha' lka ran, lo'o ja ka 'a 'ñaän chkwiin' ni sa kwa lka ran.

⁶ *Ja su'we nsu'wi tiye Nu'win lo'o ska lomstan ti; lo'o kwi' ti cha', ja mjñaan ska lomstan cha' katin ki'ya nu ndukwi nten chalyuu. Xka cha' nchka tii', kan' cha' wa y'nii cha' ynaän cha' 'iin, cha' ka chkwiin' lo'oo:*

⁷ *Nde ti nduūn, ti kwi' sa ña'an nchkwi' lo kityi cha' 'ñaän;*

⁸ *ndiya 'a tiän' n'niin cha' nu ndiya la tii', Ndiose X'naän; la ne' kasiya 'ñaän ndi'yaän nchga cha' nu ngitsaa' 'ñaän.*

⁹ Tloo nchga nten 'iin ykwiin' cha' nu ñi ti 'iin; su'we 'a jlyo tii' cha' ja ngwa tiin 'a tu'waän cha' nchkwiin' cha' 'iin, Ndiose X'naän.

¹⁰ Ja ngwa tiin 'a tu'waän, ykwiin' cha' nu ñi 'a 'iin; wa ykwiin' cha' ska ti lka tiye Nu'win lo'o nten chalyuu, cha' nchga bra ndlaa 'in nten. Ja ya su'waän kutsiin' cha' su'we tiyee lo'o ta'a nten ba, ja ya ndukuūn' su'waän cha' nu ñi kan' 'iin, tloo nu sa tlyu ti nten ka'an nu ndyaa ña'an ti' 'iin.

¹¹ Lo'o Nu'win, Ndiose X'naän, ja ku'nii tyii cha' ka t'nán tii' 'ñaän. Ta'a ti ku'nii kwan 'ñaän, cha' nu su'we 'a nsu'wi tiyee 'ñaän, lo'o

chañi 'a cha' nu nchkwii'.

¹² Ka'an 'a nu ti'í nchka 'ñaän; ja ka 'a 'ñaän kwaän 'in ran. Ti ykwi' ti cha' kuxi 'ñaän wa msñi skwa ran 'ñaän, lo'o ja nchka biya' 'a tiän' ni sa kwa cha' kuxi ndiya 'ñaän; ka'an la ti lka ran ke nchga kichan' keän. Ja nsu'wi 'a cha' su'we lka tiyeän si'ya cha' kuxi kan'.

¹³ ¡Ndiose X'naän, ku'nii lyaa ska cha' su'we! ¡Kulaa lyaa 'ñaän!
¡Ndla ti kaan, Ndiose X'naän, cha' ta yaa' 'ñaän!

¹⁴ Su'we 'a si xtyi lyo'o ne' 'in nten nu lka tiye cha' kujwi 'ñaän; su'we la ti si xnan tijyu' ne' kan', cha' ka jyi'u 'a ti' ne' nu lka tiye ku'ni kuxi lo'oün.

¹⁵ ¡Lo'o kwi' ka jyi'u 'a ti' ne' nu ngi'ni liye' 'a ti' 'ñaän, xnan tijyu' ne'!

¹⁶ Lo'o nchga nu ndya'an naan 'iin ni, ka nduun 'a ti' ne' kan'; nchga nu nchka ti' cha' kulo laa Nu'win 'in, ta'a ti chkwí' ne' kan': “¡Ndiose X'nan, kan' lka nu tlyu la ti!”

¹⁷ Lo'o naän' ni, cha' nu ti'í 'a ña'an 'ñaän, lo'o xi'in 'a tiän' ni, ja kjlyaa ti'í 'ñaän, Ndiose X'naän. Nu'win lkaa nu nda yaa' 'ñaän, lo'o ndlaa Nu'win 'ñaän; ¡ja ku'nii tiya' ti cha' ta yaa' 'ñaän, Ndiose X'naän!

SALMO 41

NAN NU NCHKWI' SKA YU TI'Í LO'O NDIIOSE

v.9: *Jn.13:18*

¹ Su'we 'a ti' nten nu t'nan ti' 'in xka la nten nu ti'í 'a, nu ja ska cha' ka 'in siya' ti. Ndiose X'naan, kulaa Ni 'in ne' kan' la nu ndi'in ska cha' kuxi lo'o ne'.

² Lo'o kwi' Ni ku'ni Ni kwan 'in ne' kan', cha' ka su'we tiye ne'; ta Ni ska chalyuu nu su'we ti 'in ne' kan'. Ja kulaa ya' Ni 'in ne' kan' la nu liye' 'a ti' kontra 'in ne' lo'o ne'.

³ Ta Ndiose X'naan jwersa 'in ne' kan' la nu ti'í 'a ne'; xisa'an Ni cha' 'in ne' cha' ka su'we ti tyukwi ña'aan ne', cha' ja ka kicha 'a ne'.

⁴ Naän' wa ykwiñ': “Ndiose X'naän, ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän kaa t'nan ti'í 'ñaän, ku'nii lyaa jo'ó 'ñaän, ni siya wa y'niñ 'aän cha' kuxi lo'oo”.

⁵ Xkwi' cha' kuxi la ti kaja 'ñaän lka tiye kontra 'ñaän lo'oün. “¿Ña'an bra kaja ra a?”, ndujwin ne'. “¿Ni ña'an bra tyii ra cha' 'in nu kan' a?”

⁶ Ndyaa'an naan ne' kan' 'ñaän, lo'o si'i xkwi' cha' ñi ti lka tiye ne' lo'oün. Lye 'a nsu'wi cha' kuxi tiye ne' ña'an ne' 'ñaän; la nu wa

ndyaa ne' tukwiin, bra ti nchkwi' ti'í ne' cha' 'ñaän.

⁷ Nchga nu ti'í ti' 'ñaän, ska tlyu ti nchka ne', lo'o kuxi 'a nchkwi' ne' 'ñaän; xke' ti' ne' cha' si'ya ki'ya 'ñaän, kan' cha' lye 'a ndijiin nu ti'í.

⁸ Nchkwi' ne' kan': "Cha' 'in kune' xa'an lka kicha nu msñi 'in nu ki'yu kwa", ndujwin ne'. "Wa yaa skwa yu lo ki'yan ni, lo'o ja tyukwi tuun 'a yu ni."

⁹ Lo'o *ska ta'a su'we la ti nsu'wiin ni, wa mlyuu chun' yu kan' lo'oün ni; ngwa yu ska ta'a su'wa ti nchkuin, nu su'we 'a lka tiyeen lo'o, lo'o mlyuu chun' yu.*

¹⁰ Lo'o Nu'win ni, Ndiose X'naän, ku'nii cha' tlyu ti' 'ñaän; ku'nii cha' ka tyukwi tuun cha' tyaän chin' 'in ne' kwa.

¹¹ Ngwaña'an ka biya' tiän' cha' su'we 'a cha' 'ñaän lo'oo, bra nu ja ka nduun 'a ti' kontra 'ñaän cha' wa y'ni ne' kanan 'ñaän.

¹² Ña'an ti' naän' ni, cha' nu ja ska cha' ndyijin 'ñaän lo'oo, taa yaa' lyaa 'ñaän, xñii tuun lyaa 'ñaän tloo.

¹³ ¡Su'we 'a lka cha' 'in Ndiose X'naan, Ndiose 'in ne' Israel, ni siya bra nu ni ti, ni siya nchga bra! ¡Ngwaña'an ka sikwa!

SALMO 44

¿NI CHA' RA WA NGUJLYAA TII' WA A, NDILOSE X'NAN BA?

v.22: Ro.8:36

¹ Ndiose 'wa, wa mstyaa nskan ba, bra nu ykwi' sti kula ba lo'o ba ti s'ni; wa ynán ba cha' 'in tñan nu y'ni Nu'win nu ngwa tsan nu yu'wi ne' kan', ti kwi' nu ngwa tsan nu wa rijin.

² Lo'o ya' ykwii' ngulo tsuu' 'in nten nu ja ndyaa ña'an ti' 'iin nde sii'; ndaa nu ti'í 'in nten nu yu'wi kichen tnun kan', lo'o ti kwi' se'en kan' mxytaa 'in nu ngwa sti kula ba.

³ ¡Lo'o jwersa 'in Nu'win y'nii cha' kan'! Si'i chun' cha' ngula 'a ti' ya' ne' kula 'wa, o ta chun' cha' su'we 'a cha mxyti 'in ne', y'ni ne' kanan; si'i ne' kan' y'ni ne' kanan lo yuu kan'. ¡Ti kwi' xaa tnun nu ndi'in lo'oo y'ni ran kanan, si'ya cha' nu ndiya 'a ti' 'in ne'!

⁴ ¡Ndiose 'ñaän, Ree 'ñaän lka Nu'win! Nu'win y'nii cha' ngwa 'in nten 'iin y'ni ne' kanan;

⁵ ti kwi' cha' 'iin lka cha' ngwa 'wa y'ni ba kanan 'in kontra 'wa. ¡Chabiyaa' 'iin nka cha' ngwa 'wa, ngulo'o sta ba 'in nten nu nxuun lo'o ba!

⁶ Cha' naän' ni, ja ndyaa ña'an lye tiän' 'in jwersa 'in kilya ti 'ñaän; kwi' ngwaña'an ja ka 'ñaän lo'o ska ti mxyti 'ñaän ku'niin kanan.

7 Ti kwi' Nu'win y'nii cha' ngwa 'wa y'ni ba kanan 'in kontra 'wa; lo'o Nu'win y'nii ntu 'in nten nu ti'í 'a ti' 'wa.

8 ;Ta'a ti su'we 'a nka tiye ba cha' 'iin, Ndiose X'nan ba; ta'a ti ngi'ni tlyu ba 'iin!

9 Lo'o Nu'win ni, wa ngulo chuun' 'wa ni, ndaa 'aa ka'an cha' jyu'u 'wa; ja ndya'aan 'aa lo'o sendaru 'wa.

10 Y'nii cha' msnan ba 'in nu lka kontra 'wa; nten nu ti'í 'a ti' 'wa y'ni ne' kanan 'wa, msñi ne' nchga nan 'wa nu ngwa ti ti' ne'.

11 Wa mxnuun 'wa ya' ne' kan', sa ña'an si lka ba slya' nu wa ndi'in cha' kaja; wa msñi ti'iin 'wa laja nten nu kuxi ngi'ni kan'.

12 X'nan 'a yjwii' 'in nten 'iin, kan' cha' ja ska nan y'nii kanan cha' wa yjwii' 'in ne' kan'.

13 Wa y'nii 'wa ña'an ti' ska nan nu lye 'a n'ni liye' ti' ne' 'in; nten nu ta'a nsu'wi ba, chen 'a ña'an nka tiye ne' lo'o ba.

14 Ti kwi' Nu'win y'nii cha' nten nu ja ndyaa ña'an ti' 'iin n'ni liye' 'a ti' ne' 'wa; la nu ña'an ne' 'wa, nxyi lyo'o ne' 'wa bra kan'.

15 Ta'a ti n'ni liye' ti' ne' 'ñaän; lye 'a ndukwi tike' tloün cha' jyi'u 'a tiän',

16 si'ya kontra ñaän nu nchka ti' cha' xu'wa cha' nu ndukwiin 'in; chen 'a ña'an nchkwii' ne' kan' lo'oün, lo'o ngi'ni liye' 'a ti' ne' ñaän.

17 Nchga cha' nu wa ngwa 'wa re, ja ngwa ran chun' cha' ngujlyaa ti' ba 'iin. ;Ja ngulaa ya' ba cha' nu wa mskaan' lo'o ba!

18 Ja ya lka tiye ba cha' kulaa ya' ba cha' 'iin siya' ti, lo'o ja ya kulaa ya' ba tukwiin 'iin.

19 Lo'o Nu'win, kan' nu wa ngulo'o sta 'wa nde ska se'en nu ndi'in 'a cha' ti'í; ntsen 'a ba cha' wa mxiiin ska tla nu tlyu 'a ña'aan chun' ba.

20 Si wa mjlyaa ti' ba 'iin, Ndiose 'wa, o ta wa y'ni tnun ba 'in xka ndiose nu kwiñi ti,

21 bra ti nchka biya' ti' Nu'win cha' ngwaña'an y'ni ba, chun' wa jlyo ti' Nu'win nchga cha', ni siya kutsi' la ti ndi'in ran.

22 Lo'o *chun' cha' ngi'ni ba tñan 'iin, kan' cha' kwi' se'en ti ndi'in ba sii' kicha ndyaja; ngi'ni ne' lo'o ba sa ña'an ngi'ni ne' lo'o ska ta slya' nu wa tsaa cha' kaja i'.*

23 ¿Ni cha' lye 'a lajaa' a, Ndiose X'nan ba? ;Xaa lyaa tii', xaa lyaa tii'! ;Ja kulaa yaa' 'wa siya' ti!

24 ¿Ni cha' ndyu'wi kutsii' ra 'wa a? ¿Ni cha' wa ngujlyaa ra tii' 'wa a, cha' nu lye 'a ndyijin ba nu ti'í?

25 Wa ngulaa yaa' 'wa, lo'o lye 'a ngi'ni liye' ti' ne' 'wa; wa mjwakii suwe' ne' 'wa lo yuu.

26 ;Tyukwi tuun lyaa, Ndiose X'nan ba! ;Kaan lyaa cha' ta yaa' 'wa, lo'o kulaa lyaa 'wa chun' cha' tlyu 'a lka tiye e ña'an 'ba!

SALMO 45

JA TSAA TII 'A CHA' KA NU'WIN NDLOO LA 'ÑAAN

vv.6-7: He.1:8-9

1 Lye 'a ngi'ni ska cha' ndi'ya ña'an keën; ña'an ti' ska lapicero nu nly'a ska nten nu su'we 'a nda'an lo kityi, ngwaña'an lka ltseën', cha' nchka 'a tiän' chkwiin' cha' kan'. ;Ndi'in cha' su'waän ska kwiin tloo ree!

2 ;Ka nu'win ska nten nu ndi'ya la ti ña'an! ;Su'we 'a nnen cha' nu nchkwiin! Kwi' si'ya cha' kan', su'we 'a lka tiye Ndiose lo'oo.

3 ;Xtyaa lyaa mxyti cha' 'iin sii', nu'win nu ngula 'a tiyee! ;Ti kwi' mxyti kan' lka ska xaa nu ngi'ni su'we 'iin!

4 Ti kwi' lye 'a ku'ni tnun nten 'iin bra nu ku'nii kanan 'in nchga cha'; kanen la nchga cha' nu chañi lka, cha' wa ndayaa' 'in nchga nu ja ndyiji 'a nan nu ka 'in, cha' ka biya' ñi ti' 'in ne'. ;Tnun 'a jwersa ngi'ni tu ya' nu'win!

5 Nten tyun kichen ndiyuu tu ya' nu'win nu lka ree nu ndloo la 'wa. Cha 'a yka kilya 'iin, lo'o su'we 'a ngaten chkwana cha kan' ne' kontra 'iin.

6 *Ndiose X'naän, ja tsaa tii 'a cha' ka Nu'win ndloo la; ska cha' ndloo nu ñi la ti lka cha' kan' 'iin.*

7 *Nu'win Ree, ndiya 'a tii' 'in nchga cha' su'we, lo'o ti' 'a tii' 'in nchga cha' kuxi; kan' cha' ngulo suwi Ndiose 'iin, lo'o kan' cha' y'ni Ni cha' ka nduun la tii' ke xka ta la ta'aa ndya'aan.*

8 Ña'aan stee' lka ran ña'an ti' ska tyi'i xi nu naan mirra, o ta tyi'i áloe o ta tyi'i kanela. Lo'o muska 'in tyun loo snen, kan' ngi'ni cha' ka nduun tii', ne' ña'an tnun nu ndya' lo'o kee marfil nu wjñun 'a.

9 Laja nu kuna'an nu lka nten 'iin, nu ndi'in ne' ña'an tnun 'iin, nsu'wi nu lka sñe' ree; la'a se'en kwiin 'iin ndukwa nu kuna'an ta'a ndloo tñan, nu ka kwilyo'oo. Ngwa su'we ne' lo'o oro nu wjñun la ti.

10 Kunáan cha' nchkwiin', sñeën'; xñii ka'an su'we nchga cha' nu nchkwiin' lo'oo ni: Ndi'in cha' kulaa yaa' 'in stii, lo'o 'in jya'aan, lo'o 'in nten nu ti nchka ta'aa,

11 cha' ndiya 'a ti' yu kula nu lka ree 'iin, cha' ndi'ya 'a ña'aan. Ti

kwi' yu kula kan' lka yu x'naan, lo'o kan' cha' ndi'in cha' ku'nii cha' nu nchkwi' yu.

¹² Nu'win, sñe' ree nu lka ndloo 'in kichen Tiro, ni siya nten nu kuliya' la ti nu nsu'wi kichen re, ku'ni cha' lo'o ska xu'we nu ka ta'a taya' nu'win 'in ne'.

¹³ ¡Nde lijyan nu kuna'an nu ndi'ya la ti ña'an nu lka sñe' ree, cha' sten ne' ña'an tnun 'in ree; !Xkwi' nan oro nsu'wi chun' ste' nu kuna'an kan'!

¹⁴ Xiin 'a ne' ste', lo'o ndyaa lo'o ne' ta'a 'in floo ree; ka'an 'a nu kuna'an kune' ta'a su'we nsu'wi nduun ne' sii' cha' tsaa lo'o ne' 'in.

¹⁵ Nduun 'a ti' ne' ndyaa lo'o ne' 'in nu kuna'an kan' la ne' ña'an tnun 'in ree.

¹⁶ Nu'win nu lkaa ree 'wa, ka'an sñee' kaja 'iin, cha' kanun tñan loo, ti kwi' tñan loo ayman 'iin nu yan chalyuu s'ni la; kwan la ti kulo ne' tñan 'in nchga nten 'iin.

¹⁷ Lo'o naän', ku'niin cha' ti tyu'wi la ti' nten 'in nu'win, nchga tu'wa nten nu lijyan nde loo la. Kwi' ngwaña'an nten nu ndi'in nchga kichen, ti ku'ni tnun ne' 'iin nchga tsan, la bra nu tsaa tii chalyuu.

SALMO 46

JA NDI'IN CHA' KUTSEAN, NI SIYA KATIN NCHGA SII' KI'YA

¹ Ndiose 'ñaan, lka Ni sa ña'an lka ska na'an tnun se'en tyu'wi kutsian', ngi'ni Ni cha' ka ngula tiyeen; nda ya' Ni 'ñaan nchga bra nu lye 'a lka tiyeen.

² Kan' cha' ja ndi'in cha' kutsean, ni siya katin nchga sii' ki'ya, ni siya lyu'wa ña'aan ki'ya, lo'o tyii ran tyaa ran la kiya' tujo'o siya' ti;

³ ni siya kwen 'a nginen nsnan tyi'a tujo'o lo'o lye katsa kuloo' loo ran, ni siya lye 'a kiñan sii' ki'ya si'ya tujo'o kan', ja ndi'in cha' kutsean si'ya cha' kan'.

⁴ Wa ndiya ska chku nu ndukun' ña'aan chun' kichen Sión, kwi' nu ngi'ni cha' nduun 'a ti' nten nu ndi'in nde kwa; luwi la ti kichen kan' ke nchga kichen nu ndiya 'in Ndiose nu tnun 'a nchka.

⁵ Ndi'in Ni laja nten nu ndi'in kichen kan', lo'o ja nda 'a Ni cha' ka kuxi 'in kichen, chun' nchga bra nu ndyo'o tukwa kwichaa, nda ya' Ni 'in ne'.

⁶ La nu kwen nginen nchkwi' Ndiose, lye 'a ngitsen nten, lo'o lye 'a nxi'ya nten nu nsu'wi nchga kichen lo chalyuu. Kwi' ngwaña'an lye 'a nchkwan nchga nten tnun nu ndlo tñan 'in ne' kan', lo'o bra ti ngatin

nchga sii' ki'ya.

7 ꞑNdiiose X'naan nu nchka 'in ku'ni nchga lo tñan, kwi' Ni ndi'in Ni lo'oan ni! ꞑTi kwi' Ndiiose nu y'ni tnun ayman Jacob 'in, kan' lka nu ngi'ni kwan ñaan 'in nchga cha' kuxi!

8 Kan lya wan nde re cha' ña'an 'ya wan nchga cha' tnun nu nduwe 'a tian' 'in, nan nu wa y'ni X'naan lo chalyuu:

9 wa y'ni tyii Ni cha' ngusuun ta'a nten, ni siya se'en ndsuun nten kichen nu tijyu' la ti, la xka la'a tsuu' chalyuu; wa mcha Ni nchga yka kilya 'in ne', wa mduwe Ni nchga yka cha 'in ne', wa mdikin Ni nchga kareta kusuun 'in ne'.

10 “ꞑKa tiin lya wan ni!”, ndujwin Ni. “ꞑJa xuun 'a wan ni! ꞑXu'wi lyo wan 'Ñaän cha' Naän' lkaän Ndiiose nu tlyu la ti, nu ndlo tñan 'in nchga nten! Naän' lkaän ndloo la tyukwi ña'aan chalyuu”, ndujwin Ni.

11 ꞑNdiiose X'naan nu nchka 'in ku'ni nchga lo tñan, kwi' Ni ndi'in Ni lo'oan ni! ꞑTi kwi' Ndiiose nu y'ni tnun ayman Jacob 'in, kan' lka nu ngi'ni kwan ñaan 'in nchga cha' kuxi!

SALMO 51

SNAAN LOO NDIIOSE NDUKWIÏN KI'YA

v.4: Ro.3:4

1 Ndiiose ñaän, ka t'nan tii' ñaän, chun' nchga tsan su'we 'a nsu'wi tiyee lo'oün. Ku'ni cha' katin nchga cha' kuxi nu nsu'wi ne' kasiya ñaän cha' t'nan 'a tii' ñaän;

2 jya'aan ña'aan ne' kasiya ñaän, suwii ñaän 'in nchga ki'ya nu ndi'in ñaän.

3 Jlyo tiän' cha' ja y'niin tñan nu nchga tii'; nchga bra nsu'wi tiän' ki'ya nu ndukwiin.

4 Snan loo ndukwiin ki'ya, ska ti loo Nu'win. Lye 'a y'niin kuxi; kan' cha' ñi 'a y'ni biyaa' ñaän, lo'o ja tukwin ka chkwi' lo'oo cha' ja y'nii ñi.

5 Chañi 'a cha' kuxiin 'aän ti bra nu ngulaän; bra nu ti yu'wiin ne' jya'aän, wa ndukwiin ki'ya.

6 Lo'o Nu'win Ndiiose, ndiya 'a tii' 'in nten nu ñi ti lka tiye. Wa ndaa cha' tiya ñaän la ne' kasiya ñaän.

7 Suwii lyaä ñaän, lo'o chañi ka luwiin bra kan'; jya'aan lyaä ñaän cha' ka luwiin ña'an ti' tyoo tlya' nu ngaten 'a.

8 Ku'nii cha' ka su'we ka tiyeän, cha' ka nduun 'a tiän'; ni siya wa lye 'a ngwa xi'in tiän', sa ña'an si wa mdyii tijyaän mtsa, ku'nii cha' xiya'

ka su'we tiyeën.

⁹ Kuloo lyaa snaan loo nchga ki'ya 'ñaän, lo'o ku'nii cha' katin nchga cha' kuxi 'ñaän.

¹⁰ Ndiose 'ñaän, taa ska kasiya nu kwi 'ñaän, ska kasiya nu luwi siya' ti; kwi' taa Tyi'ii nu luwi 'ñaän, cha' ska ti 'in Nu'win xu'wi tiyeën.

¹¹ Ja kuloo tsuu' 'ñaän snaan loo, lo'o ja taa cha' tyo'o tsuu' Tyi'ii nu luwi 'a 'ñaän.

¹² Lo'o ku'nii cha' kii tiän' xiya' cha' Nu'win ngulaa 'ñaän laja cha' kuxi, lo'o ka su'we tiyeën bra kan'. Xñi tuun lyaa 'ñaän lo'o Tyi'ii Ykwii' cha' xlyaan tukwaan cha' 'iin,

¹³ cha' ka 'ñaän kwu'uün cha' nu nchkwii' 'in nten nu kuxi 'a ngi'ni; kan' xi'in chun' ne' nu ndukwi ki'ya 'iin, lo'o xiya' tukwa ne' cha' 'iin.

¹⁴ Ndiose X'naän nu ndlaa 'in nten laja cha' kuxi, kwa'a lyaa 'ñaän, cha' ja ska ya' kujwiän 'in nten, lo'o chun' ndi'in la kulaän tu'waan cha' ni 'a ngi'nii lo chalyuu.

¹⁵ Tayaa' 'ñaän, X'naän, cha' kula tu'waan cha' 'iin, lo'o ka 'ñaän ku'niän tnuün 'iin bra kan'.

¹⁶ Ja nchka ti' Nu'win lomstan, ja nchka tii' cha' tijin ne' 'ni lo msaa kii' cha' ka tiin cha' msin' tii'; si ngwaña'an nchka tii', taän lyaän lomstan kan' 'iin, lo'o Nu'win, ja ndiya 'a tii' lomstan nechkin kan'.

¹⁷ Nu ndijyaän lo'oün snaan loo ni, Ndiose 'ñaän, lka tiyeën ti ykwiän' tiän cha' wa yten msun tiyeën. Wa mxii'in chuün' 'in cha' kuxi nu y'niän, lo'o ja kulaa ya' Nu'win 'ñaän ni, la nu xi'in 'a nka tiyeën.

¹⁸ X'naän, chka t'nan tii', 'in nten nu ndi'in nde kichen Sión, ti kwi' nu lka kichen Jerusalén; tayaa' lyaa 'in ne' kan', ku'nii cha' xituun ne' lo'oo kee nu ndi'in ti tyi'iin chun' kichen kan' xiya'.

¹⁹ Lo'o kan' su'we 'a ka tiye Nu'win la nu tyukwi tiye ba cha' ta ba lomstan nu ndi'in cha' ta ba 'iin; tiya ti' Nu'win lomstan nu tijin ba bra kan', lo'o kan' xtya ba xkeru lo msaa kii' 'iin xiya'.

SALMO 53

NCHGA NTEN CHALYUU WA MDO'O TSUU' NE' 'IN NDILOSE

v.3: Ro.3:12

¹ “Ja nsu'wi 'a nu naan Ndiose”, ndujwin nten nu ja nduwe ti' siya' ti 'in cha' nu su'we ti. Kwiñi 'a ne' kan', wa mnu'un tiye ne' lo'o cha' chen ña'an nu ngi'ni ne'; ja nsu'wi 'a nten kan' nu su'we tiye.

² Nde kwa ti ndiya Ndiose se'en ndi'in Ni ne' kwan; ña'an kwi'ya Ni 'in nten chalyuu, cha' tyija lyo 'in Ni si nsu'wi ni siya ska ti nten nu

nchka ti' ka biya' ti' 'in Ni, cha' tyija lyo 'in Ni si nsu'wi nten chalyuu nu ndya'an naan 'in Ndiose.

³ Lo'o na'an Ni *cha' nchga nten chalyuu wa mdo'o ntan ne' 'in tukwiin 'in Ndiose; ska ti biya' mnu'un tiye nchga nten, sa bra nu ja ska 'a nten nsu'wi nu su'we nka tiye lo'o Ndiose.*

⁴ ¡Ja ska cha' jlyo ti' nten kuxi kan' siya' ti! Sa 'a ngi'ni ñu'un ne' kan' 'in nten 'ñaän sa ña'an lka si nchku ne' ska jaxlya ti. Kwi' ngwaña'an ja njñan 'a ne' kan' chabiya' 'in Ndiose lo skaa tñan nu ku'ni ne'.

⁵ Ni siya ja n'ni cha' kutsen ne', nxke' ti' ne', nde loo la ni, kutsen 'a ne' kan', cha' tijyu' ti snen ti'in Ndiose tijyan nten nu ngi'ni kuxi kan'; ta Ni cha' jyu'u 'in ne', chun' wa ngulaa ya' Ni 'in ne' kan'.

⁶ Ndi'in taan ni sa ña'an bra nu tyo'o Ndiose se'en ndi'in Ni nde Sión, cha' kan Ni cha' kulaa Ni 'ñaan nu lkaan ne' Israel. Bra nu tyaan lo'o Ni 'ñaan, nchgaan nu lkaan nten 'in Ni, kan' ka nduun 'a tian'; nten nu mdo'o 'in ayman Jacob nde loo la, ka su'we 'a tiyeen ta'aan nu lkaan ne' Isreal bra kan'.

Libro 8 II

Cha' nu ndla tu'wa ree David

Serie de RESÚMENES DEL ANTIGUO TESTAMENTO en el chatino de la zona alta

NÚM. 8: SALMOS seleccionados II

SALMOS

SALMO 56

NDYAA ÑA'AN TIÄN' 'IN NDIIOSE LO'O NDIYA TIÄN' CHA' 'IN NI
v.11: He.13:6

¹ Ka t'nan tii' 'ñaän, Ndiose X'ñaän, nsu'wi chin' nten nu nda'an ña'an 'a chuün'; nchga bra nchka ti' ne' kujwi ti'in ne' 'ñaän, cha' chen 'a ña'an ngi'ni ne' lo'oün.

² Nchga bra ndyo'o ña'an kontra 'ñaän; ka'an 'a nten xa'an, kuxi 'a ngi'ni ne' lo'oün.

³ Ni siya ntseēn 'aän, Ndiose X'ñaän, ti ndyaa ña'an tiän' 'iin.

⁴ Ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose, lo'o su'we nka tiyeēn cha' kunáän cha' nu nchkwi' Ni; ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose, lo'o kwi' ti ja ntsen 'a kasiya 'ñaän siya' ti. ¿Nan nka nu ka 'in nten ku'ni lo'oün a?

⁵ Nchga bra tí' 'a nchkwi' ne' cha' ñaän; xkwi' cha' xa'an lka tiye ne' ku'ni ne' lo'oün.

⁶ Ndyaa'an ndyu'wi kutsi' ne' nde re nde kwa ti; ndya'an ña'an ne' chuñ' sa ña'an ka cha' kujwi ne' ñaän nka tiye ne'.

⁷ ¿O ta ka tyo'o laa ne' kan' si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne' a? Ndiose ñaän, ku'nii lyaa cha' taa cha' jyu'u 'in ne' kan', chun' cha' msin' 'a tii' 'in ne'.

⁸ Wa jlyo ti' Nu'win ni sa ña'an ya' mdo'o snaän si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne' lo'oñ; lo'o Nu'win jlyo 'a tii' nchga bra nu nginaän. ¿O ta ja ndukwa cha' kan' lo kityi 'iin a?

⁹ Bra ti nxnan nten nu ndxuun lo'oñ bra nu jñaän 'iin cha' ta yaa' ñaän. Jlyo su'we tiän' cha' su'wa ti nduun Ndiose lo'oñ.

¹⁰ Ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose, lo'o su'we 'a nka tiyeän cha' 'in Ni; ndyaa ña'an tiän' 'in X'naän, lo'o su'we 'a nchkwiiñ 'in cha' nu wa ykwi' Ni.

¹¹ *Ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose, kan' cha' ja ngitsen 'a kasiya ñaän. ¿Nan nka nu ka 'in nten ku'ni ne' lo'oñ a?*

¹² Nchga cha' nu wa ykwiñ' lo'oo, Ndiose X'naän, ndi'in cha' ku'niñ jiiñ 'in ran; lo'o kula tu'waän cha' ku'ni tlyuñ 'iin,

¹³ chun' wa ngulaa ñaän 'in cha' nu wa kujwi ti' ñaän, lo'o ja ndaa cha' tiyuñ se'en kuxi. Ka ñaän tsa'aän lo xaa la se'en kaja chalyuu ñaän, nde se'en ndi'in Nu'win, Ndiose.

SALMO 68

NDLA TU'WA NE' ISRAEL CHA' NDIYA 'A TI' NE' CHA' WA Y'NI NE' KANAN

v.18: Ef.4:8

¹ La nu ku'ni Ndiose ska tñan tnun, bra ti xnan yu'wi nchga nu lka kontra 'in Ni; nchga nu ti'í ti' 'in Ni, xnan tijyu' ne' se'en ndi'in Ndiose.

² Sa ña'an nxnan ska sñi lo kwi'in ti, ngwaña'an nxnan ne' kuxi kan' 'in Ndiose; sa ña'an ngala kiña' lo kii', ngwaña'an wa mna' kasiya 'in ne' kan'.

³ Lo'o nduun 'a ti' nten nu su'we 'a ngi'ni lo chalyuu, sa bra nu ndyo'o kwan ne' kan', cha' su'we 'a nsu'wi tiye ne' ndi'in ne' snan loo Ndiose.

⁴ Kula tu'wa lya wan cha' 'in Ndiose, chkwi' wan sa ña'an cha' tnun ndi'in 'in Ni; ku'ni tnun lyaa wan 'in Ndiose nu nchka ndya'an ska loo koo ti. ¡Ka nduun 'a ti' wan cha' 'in Ndiose X'naan! ¡Ka nduun 'a ti' wan snan loo Ni!

⁵ Kan' lka Ndiose nu ndi'in se'en nu luwi 'a, ti kwi' Ni lka Ni sti nten nu ja tukwin 'a nsu'wi 'in siya' ti; ngi'ni Ni kwan 'in nten nu nganun ska ti.

⁶ Nduwe ti' Ndiose cha' kaja se'en tyi'in nten nu ja tukwin 'a nsu'wi 'in siya' ti; kwi' ti ndlaa Ni 'in nten nu nsu'wi ne' ña'an chkwan, nda Ni ni sa ña'an ka tyi'in su'we la ne' lo chalyuu. Lo'o nten nu ja nchka ti' ka tiin cha' ndxuun lo'o Ni, ska loo yuu nu ja ska nan ndyo'o siya' ti kaja 'in ne' kan'.

⁷ Ndiose X'naän, la nu mduun Nu'win nde loo nten 'iin, cha' nu mda'an ne' lo nten' wtyi,

⁸ kan' lye 'a ngwiñan chalyuu lo'o ngwi'ya 'a tyoo bra kan', sa bra nu ngwiñan ki'ya Sinaí snan loo Nu'win, kwi' Nu'win nu lka Ndiose 'in ne' Israel.

⁹ Ndiose 'ñaän, y'ni Nu'win cha' tlya 'a tyoo ngwi'ya, cha' ka su'we la lo yuu wtyi kan' xiya'.

¹⁰ Lo'o Nu'win ni, cha' lkaa ska Ndiose nu su'we 'a tiye, kan' cha' ndaa nan nu ti ngwiji 'in ne' ti'i kan' bra nu yu'wi ne' nde kwa.

¹¹ Wa nda Ndiose X'naan rsun lo'oan, lo'o ne' kuna'an ykwi' cha' re:

¹² “nchga ree, lo'o sendaru 'in ree, wa msnan tijyu' ne'”. Tu na'an tyi ne' ni, ntsaa nu kuna'an nan nu wa ngulaa ne' 'in kontra 'in ne':

¹³ Lo'o 'wan ni, ¿nde ya' mdiya wan kan' a? Wa yu'wi kutsi' wan. ¿Ta tnun 'a nchka wan a?, xke' ti' wan, cha' su'we 'a ña'an ste' wan, ña'an ti' kiñi cha kuun nu plata ña'an chun' i', kwi' nu nsu'wi oro chun' xtyin jlyu'we i'.

¹⁴ La nu Ndiose nu tlyu la ti y'ni Ni cha' mdo'o snan nchga ree kan', y'ni Ni cha' ngwi'ya tyoo tlya' nu ngaten 'a ña'an, mxiin ran loo ki'ya Salmón.

¹⁵ ¡Tnun 'a ki'ya nsu'wi lo yuu Basán! ¡Kwan 'a lo ki'ya kan'!

¹⁶ 'Wan ne' Basán, nu ngi'ni tnun wan 'in Ndiose lo ki'ya tnun 'wan, ¿ni cha' ti'í 'a ra ti' wan 'in ki'ya kwan re se'en nu ngwa ti' Ndiose xu'wi Ni a? ¡Ti kwi' ki'ya kan' xu'wi Ndiose nchga bra!

¹⁷ Kwenta miyon kareta ndya'an wsuun ndi'in 'in Ndiose; nde lo ki'ya Sinaí mdo'o Ni lo'o kareta kan', mdijyan Ni tu'wa laa 'in Ni.

¹⁸ *Ndiose X'naan, ndiya Nu'win se'en nu kwan la ti, se'en ndyaa lo'oo 'in nchga presu. Ka'an 'a xu'we nda nten chalyuu 'iin, cha' yu'wi lyo ne' 'iin; lo'o nten nu chen 'a ña'an ngi'ni nda ne' xu'we, cha' lo'o ne' kan' yu'wi lyo ne' 'iin, Ndiose X'naan.*

- 19 ¡Su'we 'a nchka 'in Ndiose X'naan, ti kwi' Ndiose nu ndlaa 'ñaan laja cha' kuxi, Ndiose nu nchga tsan nda ya' 'ñaan lo'o cha' tukwi nu ndi'in 'ñaan!
- 20 Nu lka Ndiose 'ñaan, kan' nka nu ndlaa 'in nten, ti kwi' nu ka 'in kulaa 'in nten 'in kicha ndyaja.
- 21 Kwicha Ndiose ke ne' nu lka kontra 'in Ni, kwi' ngwaña'an katsa ke ne' nu ti ngi'ni la cha' kuxi katsa.
- 22 Wa ykwi' Ndiose X'naan: “Ku'niñ cha' tyaan ne' xiya' nde re, bra nu tyo'o ne' lo yuu Basán; lo'o ku'niñ cha' tyo'o ne' lo tyi'a tujo'o nu ki'ni la ti, tyaan ne' xiya' nde re,
- 23 cha' nu katen kiya' wan lo tnen kontra 'wan, lo'o ko'o xne' 'wan 'in ran”.
- 24 Ndiose X'nan ba, kwi' ree 'ñañ lka Nu'win, su'we 'a chkan' ndijyan nten nu ngi'ni tnun 'iin ne' lyaa 'iin, nu ngi'ni ta'a kwenta 'iin chun' ja nsu'wi nu tlyu la.
- 25 Ndukwa loo nu ngala tu'wa ndijyan, nde chun' la ndijyan nu nda'a kwii, jlu'we la ndijyan nchga nu kuna'an kune' nu ngala sneen kijin xuwe ti.
- 26 ¡Su'we ti chkwi' wan cha' 'in Ndiose, nu lka X'naan! ¡Ta'a ne' Israel, su'wa ti chkwi' wan cha' su'we Ni!
- 27 Nde loo la 'in nten kan' ndijyan nten 'in Benjamín, nu kune' la 'in ayman Jacob, lo'o ka'an 'a x'nan nten 'in Judá, lo'o nu 'in Zabulón, lo'o nu 'in Neftalí.
- 28 ¡Ndiose X'nan ba, ku'ni lyaa cha' ka biya' ti' nten cha' Nu'win, nchka la ti 'iin; ku'ni jii lyaa nan lo'o ba xiya', nan nu wa y'nii cha' 'wa!
- 29 La tu laa tnun nu nsu'wi 'iin nde kichen Jerusalén kwa, se'en nu ndya'an nchga ree cha' nda ne' nan 'iin,
- 30 ti kan' ku'nii tla lyaa 'in ne' Egipto nu lka ña'an ti' ska 'ni tla nu ndya'an laja kii ykwa', o ta ña'an ti' si ka'an 'a kuta tla, ngwaña'an lka ne'. Ng'i'ni liye' 'a ti' ne' 'in nten ti'i chun' nchka ti' ne' cha' kuliya' nu ndi'in 'in ne'. ¡Kuloo tijyu' 'in nchga nten nu ndiya 'a ti' cha' kusuun!
- 31 Nde Egipto tijyan nten nu ndyuun sii' ree; ta'a ne' Etiopía skwen kwan ne' ya' ne' cha' 'in Ndiose bra kan'.
- 32 ¡Nchga nten nu lka x'nan kichen nu nsu'wi ña'aan loo chalyuu, kula tu'wa lya wan 'in Ndiose, ku'ni tnun wan 'in Ni!,

³³ ti kwi' Ndiose nu sa 'a ndya'an la ne' kwan kwa, ti kwi' ne' kwan nu ja tsa'a tii 'a siya' ti! Kunán lya wan, ni sa ña'an ngenen tyi'i Ni ngula 'a, kwen 'a ngingen ran.

³⁴ Xu'wi lyo wan cha' tnun nu nchka 'in Ni; ña'aan lo yuu Israel ka biya' ti' nten ni sa ña'an tnun lka Ni, ska cha' tnun nu ngila tyukwi ña'aan ne' kwan kuxi' kwa.

³⁵ Ndi'ya 'a ña'an cha' 'in Ndiose ne' lyaa tnun 'in Ni, Ndiose 'in ne' Israel, kwi' Ndiose nu nda jwersa 'in nchga nten nu ndyaa ña'an ti' 'in Ni.

¡Su'we 'a ka cha' 'in Ndiose kan' si kwa!

SALMO 69

LYE 'A NSI'YA NE' CHA' CHEN 'A LKA TIYE NE'

v.4: Jn.15:25; v.9: Jn.2:17, Ro.15:3; vv.22-23: Ro.11:9-10; v.25:

Hch.1:20

¹ Kulaa lyaa 'ñaän, Ndiose X'ñaän, wa mdiyuün ska ne' ykwa' nu ki'ñi 'a, lo'o wa mljiin yu'wi tiän.

² Ti chin' ti wa mxo'o 'ñaän ne' ykwa' re ni, lo'o ja nsu'wi se'en nu tyuun kiyaän' siya' ti, xkwi' ne' yuu kutsu' nsu'wiin; kwa mdiyuün se'en nu tlyu la ti tyi'a, wa jwakii ti kuloo' 'ñaän.

³ Wa ngwa ti'í tu yniin si'ya cha' nu lye 'a nsi'yaän; wa ti'í 'a ran ni. ¡Wa ngwa tñan' si'yu kiloün si'ya cha' ndi'in taän 'iin, Ndiose X'ñaän!

⁴ *Ndi'in ka'an 'a nten nu ti'í ti' 'ñaän ni siya ja ska cha' ndi'in 'ñaän lo'o ne' siya' ti; ka'an la ti ne' kan' ke kichan' keñ re. Wa ngwa ka'an la ti kontra 'ñaän, nu nchka ti' kujwi 'ñaän; ni siya ja ska cha' ndi'in 'ñaän siya' ti, lye 'a nchkwí' ne' lo'oün cha' ndi'in cha' xu'waän nan nu ja msñiin 'in ne' siya' ti.*

⁵ Ndiose X'ñaän, wa jlyo ti' Nu'win cha' lye 'a ngwa ntuün se'en ndi'iin chalyuu; ja ka su'waän kutsiin' ki'ya kan' 'ñaän snan loo Nu'win.

⁶ Ndiose nu tlyu la ti nchkaa, ¡ja taa chabiya' cha' tyijin xka ta nten cha' jyi'u si'yaän, ti kwi' ne' Israel nu ndyaa ña'an ti' 'iin! ¡Ja taa chabiya' cha' ka ndaja ti' ne' si'yaän, ti kwi' nten nu lye 'a nsu'wi cha' tiye nda'an naan ne' 'iin!

⁷ Nda loün rijiin nu ti'í si'ya cha' 'iin; ña'aan tloün mxiiin cha' jyu'u.

⁸ ¡Ña'an ti' ska nten nu ja tukwin nsu'wi lyo 'in siya' ti, ngwaña'an lkaän lo'o ta'aän ngulaän!

⁹ *Xlyaaän 'a tiyeän si'ya na'an tyii, kan' cha' ti chün' ti wa ku'ni tyii ran*

'ñáän; ti kwi' ti 'ñáän ngi'ni ka'an nchga cha' kuxi nu nchkwi' nten cha' 'iin.

10 La nu nginaän cha' xi'in 'a tiän', lo'o ngi'niin ku'naän, lye 'a liye' ti' ne' 'ñáän;

11 lo'o bra nu nchkuün' steen' cha' nu ngujwi ska nten, lye 'a nxyti lyo'o ne' 'ñáän bra kan'.

12 Xkwi' tu tu'wa ti ne' nsu'wiin; lo'o nchga ne' ku'wi ni, lye 'a ndla tu'wa ne' cha' 'ñáän.

13 Lo'o naän' ni, Ndiose X'naän, t'nan 'a nxi'yaän 'iin. Ndiose 'ñáän, ;ta yaa' lyaa 'ñáän ni! Chun' cha' su'we 'a lka tiyee ña'an 'ñáän, ;xkwen lyaa 'ñáän! Lo'o chun' cha' su'we 'a nda yaa' 'ñáän, ;kulaa lyaa 'ñáän laja cha' kuxi ni!

14 ;Ja ta 'a chabiya' cha' tiyuün ne' yuu kutsu! ;Kuloo 'ñáän ya' nu ti'í 'a ti' 'ñáän! ;Kulaa lyaa 'ñáän lo tyi'a tlya 'a re!

15 ;Ja ta chabiya' cha' jwakii suwe' tyi'a kan' 'ñáän! ;Ja ta chabiya' ykwin' kuloo' nu nxiti'in lo tyi'a 'ñáän!

16 ;Xkwen lyaa 'ñáän, Ndiose X'naän! ;Su'we 'a Nu'win lo'o tlyu 'a kasiya 'iin! Ña'an lyaa chin' 'ñáän, si'ya cha' su'we 'a lka tiyee lo'o nten.

17 ;Ja xkwaan 'ñáän, si'ya cha' msuu 'iin lkaän! ;Xkwen lyaa 'ñáän, chun' ndi'iin ska se'en nu kuxi 'a!

18 ;Kaan lyaa se'en nduün! ;Kulaa lyaa 'ñáän, kuloo lyaa 'ñáän ya' kontra 'ñáän!

19 Wa jlyo ti' Nu'win nchga cha' ti'í nu nchkwi' ne' 'ñáän, nchga cha' jyi'u nu nda ne' 'ñáän, lo'o nchga cha' nu wa rijjün; wa nsu'wi lyo Nu'win ti ka nu lka kontra 'ñáän.

20 Si'ya nchga cha' ti'í nu nchkwi' ne' 'ñáän, wa ti'í 'a ne' kasiya 'ñáän ni. ;Ja ska 'a cha' nduun tiän', ja nsu'wi 'a jwersa 'ñáän siya' ti! Cha' laja ti mda'aän naän nu ta ya' 'ñáän; ja tukwin 'a nu ka t'nan ti' 'ñáän.

21 Wa mxytya ne' yaan lo skwa kuün, lo'o bra nu mtyi tiän' ni, nda ne' mñun tiye' yi'oün.

22 *Su'we 'a ka cha' ka lo msaa 'in ne' ña'an ti' ska so'o se'en tiyuu ne', ngwaña'an ndi'in cha' ka skwa nu nchku ne' laja ta'a.*

23 *;Ku'ni lyaa cha' ka kwityiin' ne', kwi' ta'a ti chkwan kiya' ne'!*

24 Xtyuu lyaa nchga cha' msin' ti' 'iin chun' ne' kwa; nchga cha' tike' 'a nu nsu'wi 'iin, tiyan ran la se'en ndi'in ne' kwa.

- 25 *Ku'ni lyaa cha' ka wtyi se'en nu ndyaa ti'in ne' kwa ne' kixin', lo'o ku'nii cha' ja tukwin 'a tyi'in ne' ña'an tyi ne',*
- 26 *chun' nda'an ña'an ne' kwa 'in nten nu y'ni Nu'win cha' ti'í 'a tiye, lo'o ngi'ni liye' 'a ti' ne' 'in nten nu wa nda Nu'win nu ti'í 'in.*
- 27 *Tya lyaa cha' kuxi 'in ne' si'ya cha' kuxi nu wa y'ni ne'; jlo'o ja ku'nii 'a cha' tlyu ti' 'in ki'ya nu ndukwi ne'!*
- 28 *jKuloo lyaa nin nten kan' lo kityi 'iin siya' ti! jJa ta'aan 'a nin ne' kan' se'en ndiya nin nten nu su'we 'a 'iin!*
- 29 *Lo'o 'ñaän ni, cha' ti'iin 'aän, lo'o cha' lye 'a nsu'wi cha' tiyeän ni, ku'nii lyaa cha' tyukwi tuün xiya'. jKulaa lyaa 'ñaän laja cha' kuxi, Ndiose X'ñaän!*
- 30 *Ku'niin tnuün 'in Ndiose lo'o kula tu'waän cha' 'in; ku'niin tnuün 'in Ndiose, lo'o tyaän xu'we 'in Ni;*
- 31 *ngwaña'an ka su'we la tiye Ni, ke nu taän ska kuta cha' ka lomstan 'in Ni, o ta taän ska kuta nu nsu'wi yka ke i'.*
- 32 *Nchga nten nu lye 'a nsu'wi cha' tiye ni, ka su'we la ka tiye ne' la nu ña'an ne' cha' kan', lo'o ka su'we la kasiya 'in nten nu ndya'an naan 'in Ndiose;*
- 33 *cha' Ndiose ni, nnán Ni cha' nchkwi' nten nu ti'i 'a ña'an 'in, lo'o ja ndlaa ya' Ni 'in nten 'in Ni, ni siya lka ne' presu.*
- 34 *j'Wan ne' kwan, lo'o 'wan lo yuu, lo'o 'wan ña'aan tujo'o, ku'ni tnun wan 'in Ndiose; kwi' ngwaña'an 'wan nten o ta 'ni nu nsu'wi ña'aan lo chalyuu, ku'ni tnun wan 'in Ni!*
- 35-36 *Cha' Ndiose ni, ña'an Ni 'in nten nu nsu'wi kichen Sión; kulaa Ni 'in ne' ya' ne' kuxi, lo'o ku'ni xu'we Ni 'in kichen tnun nu nsu'wi lo yuu Judá. Lo'o nchga nu lka sñe' msu 'in Ni, kaja kichen kan' 'in ne', la kan' kaja yuu se'en xu'wi ne'; nten nu ndiya 'a ti' 'in Ndiose, kan' nu tyi'in kichen kan'.*

SALMO 78

TÑAN NU Y'NI NDIIOSE CHA' KA SU'WE CHA' 'IN NTEN 'IN NI

v.2: Mt.13:35; v.24: Jn.6:31

- 1 *jNten 'ñaän, xñi su'we wan cha' 'ñaän; kunán wan cha' nu nchkwiin' lo'o wan!*
- 2 *Chkwiin' lo'o wan lo'o ska xaa, kitsaän' 'wan nan nu ngwa mnan ti ti s'ni,*
- 3 *nan nu wa ynáan lo'o jlyo tian' cha' kan' chun' wa ytsa' ayman stian kulaan 'ñaan.*

4 Ja ndi'in cha' su'waan kutsiin' 'in ran 'in sñeen'; su'wa ti ku'niin tnuan 'in Ndiose lo'o ta'a sñeen', lo'o chkwian' nchga cha' tnun nu ngi'ni Ni, chun' nchka 'a 'in Ni.

5 Mstyā Ndiose ska lee cha' ka 'in nten 'in Jacob; mstyā Ni ska lee nu ndu'u ni sa ña'an tyi'in ne' Israel. Ykwi' Ni lee kan' lo'o stiin kulaan cha' kwu'u ne' 'in ran 'in nchga sñe' ne' nu ti tyi'in nde loo la,

6 cha' xu'wi lyo nchga ne' Israel nu xu'wi la lo chalyuu nde loo la 'in ran, nchga sñe' ne' nu ti ndi'in la cha' tyi'in, lo'o sñe' ste' ne'. Lo'o kwi' ngwaña'an ne' kan', ndi'in cha' kwu'u ne' 'in ran 'in nchga sñe' ne',

7 cha' nu lo'o ne' su'we ti tsaa ña'an ti' ne' 'in Ndiose, cha' ja jlyaa 'a ti' sñe' wan 'in Ni; lo'o ngwaña'an, ka 'in ne' tukwa ne' nchga cha' nu ykwi' Ni lo'oan,

8 lo'o ja ka 'a ne' sa ña'an nu wa ngwa sti kula wan; lye 'a ngwa tiji tloo ayman kula kan', y'ni liye' 'a ti' ne' cha' 'in Ndiose, si'ya cha' nten nu na'aan 'a ti' kasiya 'in ngwa ne' kan'. ¡Ngwa ne' ska ta nten nu ja mdukwa tñan nu ngulo Ndiose siya' ti!

9 Nchga nten 'in Efraín, nu wa nsu'wi kilya lo'o yka cha tu ya' ne' ni, mx'i'in chun' ne' la nu ngwa wsuun;

10 ja y'ni 'a ne' cha' nu wa mskan' ne' lo'o Ndiose, ni ja mslyaa 'a ne' tukwa ne' cha' nu ngwu'u Ni 'in ne'.

11 Wa ngujlyaa ti' ne' tñan nu y'ni Ni, nchga cha' tnun nu su'we 'a y'ni Ni.

12 Y'ni Ndiose cha' su'we nu tnun 'a snan loo nu ngwa sti ne', nde lo yuu Zoán, nde Egipto kwa;

13 msu'we Ni tyi'a Tuj'o Nga'a tukwa yu'we, lo'o y'ni Ni cha' mdijin ne' laja ran; msñi tuun Ni tyi'a kan' cha' mduun ran ña'an ti' ska lo'oo kee.

14 La nu ngwa tike' kwan ni, mda'an lo'o Ni 'in nten 'in Ni laja ska koo cha' mda ran biya' 'in ne'; lo'o la tla, mstyā Ni ska kii' cha' mda ran biya' 'in ne'; lo'o la tla, mstyā Ni ska kii' cha' ngwa mda'an ne'.

15 Ti kwi' lo nten' wtyi kan', mda Ni tyi'a yi'o ne'; ngwa'a Ni kee tnun cha' tyo'o tukwa ka'an tyi'a ko'o ne'.

16 ¡Y'ni Ni cha' mdukwa tyi'a tlyā 'a laja kee lo nten' wtyi kan'!

17 Lo'o ti ngi'ni la ne' kan' ki'ya tloo Ndiose; ti yaa la ne' kontra 'in Ni nu tlyu la ti, la nu yu'wi ne' lo nten' wtyi kan'.

18 Y'ni biya' ne' 'in Ndiose, bra nu mjñan ne' nan yku ne' 'in Ni ña'an ngwa ti' ti ne'.

19 Ngwaña'an ykwi' ne' 'in Ni: “¿O ta ka 'in Ndiose xtya ska msaa ñaan cha' kuan nde lo nten' wtyi re a?”

20 Chañi 'a cha' ngwa 'in Ndiose msu'we Ni kee, lo'o mdukwa tyi'a bra kan' ña'an ti' ska tu sa'an chku; ña'aaan lo yuu mxiin tyi'a bra kan'. “¿Ngwaña'an ka 'in Ndiose ta Ni jaxlya kuan a? ¿O ta ka 'in Ndiose ta Ni kuna' ku nten 'in Ni a?”

21 Msin' 'a ti' Ndiose la nu ynán Ni cha' ngwaña'an ykwi' ne' kan'. Ña'an ti' ska kii' ngwa tiye Ni bra kan', cha' nchke' 'a Ni 'in nten 'in Jacob,

22 cha' nu ja yaa ña'an 'a ti' ne' 'in Ni, ja yaa ña'an 'a ti' ne' cha' ka 'in Ni ta ya' Ni 'in nten.

23 Lo'o Ndiose ni, mda Ni chabiya' 'in koo lo'o mslaa Ni ne' kwan;

24 *y'ni Ni cha' ngwi'ya maná cha' ku nten 'in Ni. ¡Ti kwi' jaxlya kata trigo nu nsu'wi ne' kwan lka ran!*

25 ¡Yku nten chalyuu jaxlya nu nchku angajle bra kan'! ¡Ka'an 'a nan mda Ndiose yku ne'!

26 Nchga kwi'in nu ndyo'o nde se'en ndijyan kwichaa, lo'o nu ndyo'o nde tsuu' mskwa ran la ne' kwan, imsi'ya Ndiose 'in kwi'in kan' cha' mdijyan ran, cha' tnun 'a nchka ya' Ni!

27 Y'ni Ni cha' ngwi'ya kuna' se'en ndi'in nten 'in Ni. ¡Ña'an ti' ka'an ysiin nu nsu'wi tu'wa tyi'a tujo'o, ngwaña'an y'ni Ndiose cha' ngwi'ya ka'an 'a kiñi se'en ndi'in nten 'in Ni!

28 Y'ni Ni cha' ngwi'ya i' se'en ndi'in ne' ña'aaan chun' na'an te' kan' 'in ne';

29 sa bra nu mdijin ta ya' ngulaa' ti' ne' yku ne' bra kan'. Ngwaña'an y'ni Ndiose mdukwa Ni cha' nu ngwa ti' ne'.

30 Lo'o ni, ja ngulaa' ti' ne' siya' ti; ña'an ti nsu'wi ti nan tu'wa ne' nchku ne',

31 kan' nu ngwi'ya cha' msin' ti' 'in Ndiose chun' ne', yjwi Ni 'in nchga nu ki'yu nu ngula la ti bra kan'. ¡Y'ni Ni cha' ngujwi nchga nu ki'yu nu su'we la 'in ne' Israel!

32 Ni siya ngwaña'an ngwa cha', ti y'ni la ne' cha' chen ña'an; ja yaa ña'an ti' ne' 'in cha' su'we nu tnun 'a nu y'ni Ndiose.

33 Kan' cha' y'ni tyii Ni 'in ne' ska bra ti; sa ña'an ndijyan tyi'ian ska ya', ngwaña'an mdijin ska cha' tnun nu lye 'a ti'í ngwa.

34 La nu y'ni Ndiose cha' ngujwi ne', bra ti ndya'an naan nten nu ngunun 'in Ni xiya'; ja nxitñan' 'a ne' ndya'an naan ne' 'in Ni bra kan'.

- 35 Lo'o ndyu'wi ti' ne' 'in Ndiose nu tlyu la ti, kan' nu ka xñi tuun 'in ne', kan' nu ka kulaa 'in ne'.
- 36 Lo'o kwi' ti cha' 'in ne' kan' ni, lo'o tu'wa ne', lo'o ltse' ne', su'we 'a ngwa 'in ne' ykwi' ne' cha' kwiñi tloo Ndiose;
- 37 lo'o ni, ja ska 'a ya' ngi'ni ñi ne' cha' lo'o Ndiose, lo'o ja y'ni 'a ne' cha' nu wa mskan' ne' lo'o Ni.
- 38 Lo'o Ndiose ni, t'nan 'a ti' Ni 'in ne' Israel kan'; ngi'ni Ni cha' tlyu ti' 'in nchga ne' si'ya cha' kuxi nu ngi'ni ne', lo'o ja ndujwi Ni 'in ne' bra kan'. Tyun 'a ya' ntan ti y'ni Ndiose cha' msin' ti', lo'o ja nda 'a Ni chabiya' 'in cha' kasin' ti' Ni lye 'in ne'.
- 39 Ndyu'wi ti' Ni cha' lka ne' nten chalyuu ti, cha' lka ne' ña'an ti' ska kwi'in nu wa ndyaa, lo'o ja ngila 'a ran xiya'.
- 40 ;Ni sa ña'an ya' ja mdukwa ne' cha' nu ykwi' Ndiose lo'o ne'; mda 'a ne' cha' xi'in 'in Ni nde lo nten' wtyi kwa!
- 41 Lo'o ti y'ni biya' la ne' lo'o Ni. ;Y'ni ne' cha' ngwa xi'in 'a ti' Ndiose nu su'we 'a 'in ne' Israel!
- 42 Lo'o ja yu'wi 'a ti' ne' nan nu ngwa ti xkan' la, bra nu ngulaa Ndiose 'in ne' ya' kontra 'in ne' cha' lye la ngula ti' Ni.
- 43 Lo'o kwi' ti cha', ja ndyu'wi 'a ti' ne' tñan tnun nu y'ni Ni nde lo yuu Zoán nde Egipto, la nu y'ni Ni ska cha' tnun nu yuwe 'a ti' nten na'an ne'.
- 44 Lo yuu Egipto kan' y'ni Ni cha' nchga tusa'an ngwa ran tnen, lo'o ja ngwa 'a ko'o ne' Egipto tyi'a nsu'wi 'in ran;
- 45 msu'wa Ni ka'an 'a tyinkun nu yku 'in ne', lo'o ka'an 'a kwityii' nu y'ni ñu'un 'in nan nu ndi'in 'in ne';
- 46 nda Ni nchga tñan ngi'ni ne' cha' yku ka'an 'a kwityin'.
- 47 Lo'o tyoo kee, lo'o tyoo nu tu'wa 'a, y'ni ñu'un Ni nan kwiñii ña'an ti' yka kityi jwñun lo'o si'yu kutun 'in ne';
- 48 mdyii kuta lo'o slya' 'in ne' yjwi tyoo kee lo'o ti'yu 'in Ni.
- 49 Msu'wa Ndiose nchga cha' msin' ti' 'in ne', cha' nchke' 'a Ni 'in ne', lo'o y'ni Ni cha' yuwe 'a ti' ne' cha' mda Ni nu ti'í 'in ne'; mxtyuu Ni 'in ne' cha' ngwa ti' Ni cha' ka biya' ti' ne' 'in Ni.
- 50 Y'ni Ni cha' ja tukwin ngwa tukun' cha' msin' 'a ti' Ni; ja y'ni 'a Ni cha' tlyu ti' 'in ne' cha' ka su'we kasiya 'in ne', mda Ni chabiya' ngujwi ne'.
- 51 ;Y'ni Ni cha' nchga kichen nde Egipto kan' ngujwi ta'a sñe' ne' Egipto nu ngula kuloo 'in ne'!

- 52 Ngulo Ni 'in ne' Israel sa ña'an ndyo'o slya' ne' lyo'oo se'en nsu'wi i'; yaa lo'o Ni 'in ne' kan' nde lo ska nten' wtyi.
- 53 Su'we 'a y'ni Ni kwan 'in ne' cha' ja kutsin ne', lo'o y'ni Ni cha' yaa skwa tyi'a tujo'o chun' nchga nu lka kontra 'in ne'.
- 54 Ndyaan lo'o Ni 'in nten 'in Ni nde kichen tyi ne' se'en nu su'we la ti. ¡Ti kwi' lo ki'ya nu mjwi 'in Ni lka kan'!
- 55 Tloo ña'aan ne' Israel kan' ngulo tsuu' Ndiose 'in nten nu ja ndyaa ña'an ti' 'in Ni nu yu'wi lo yuu kan'; msu'we Ni yuu kan', cha' mda Ni 'in ran 'in ska ta ne' Israel. Lo'o y'ni Ni cha' mdi'in ne' kan' nde kwa ne' ña'an tyi ne'.
- 56 Lo'o ne' Israel kan' ni, y'ni biya' ne' 'in Ndiose nu tlyu la ti; mskwen ya' ne' 'in Ndiose lo'o ja ynán 'a ne' tñan nu ngulo Ni 'in ne'.
- 57 Sa ña'an y'ni sti kula ne' kwi' ngwaña'an y'ni ne'; ngulaa ya' ne' 'in Ndiose lo'o ja y'ni 'a ne' cha' nu nchka ti' Ni. ¡Ña'an ti' ska ti kilya skin' ti nu ja ka kuun ñi 'in yka kilya, ngwaña'an ngwa ne' kan'!
- 58 Mda ne' cha' msin' ti' 'in Ndiose. Su'wa ti y'ni ne' sa ña'an nu n'ni nten nu ja nsu'wi lyo 'in Ndiose; mñan ne' se'en y'ni tnun ne' 'in nkwin jo'o nu kwiñi 'in ne'.
- 59 Msin' 'a ti' Ndiose la nu na'an Ni cha' kan', ngulaa ya' Ni 'in ne' Israel siya' ti.
- 60 Ti kwi' ti cha', ngulaa ya' Ni ne' lyaa te' nu ndukwa nde Silo, se'en nu mdi'in Ni laja nten chalyuu re.
- 61 Mda Ni chabiya' 'in kontra 'in ne' cha' msñi ne' 'in kiña' kti 'in ne', cha' ngwaña'an ka biya' ti' ne' cha' tnun nu ndi'in 'in Ndiose.
- 62 Lo'o cha' msin' 'a ti' Ni ni, mda Ni chabiya' cha' yjwi kontra 'in nten 'in Ndiose lo'o mxtyi ti.
- 63 Lo'o mdyii yu kune' 'in ne' ngujwi yu si'ya cha' mkin yu, kan' cha' ja mjwi 'a nten nu kula tu'wa la nu mjwi kwilyo'o ne' bra kan'.
- 64 Mdyii sti jo'o 'in ne' ngujwi lo'o mxtyi ti, lo'o ja mjwi 'a chabiya' 'in kwilyo'o jyo'o kunan la nu ngujwi yu bra kan'.
- 65 Lo'o mxaa ti' Ndiose X'naan, sa ña'an si wa laja' Ni; y'ni Ni sa ña'an ngi'ni ska sendaru nu ndya'an wsuun la nu wa yi'o yu xalyuu.
- 66 Ngwaña'an sa 'a msnan kontra 'in Ni la nu y'ni Ni kanan 'in ne'. ¡Cha' jyu'u nu ja tsaa tii 'a nda Ni 'in ne' kan'!
- 67 Kwi' ngwaña'an ja mslyaa 'a Ni 'in nten 'in Se, ti kwi' ti cha' ja ngulo suwi 'a Ni 'in nten 'in Efraín;
- 68 nten 'in Judá, kan' nu ndiya la ti' Ni 'in ne', ngulo suwi Ni 'in ne',

lo'o ndiya 'a ti' Ni lo ki'ya Sión se'en nu ndi'in ne'.

⁶⁹ Ngwiñan tsa'a Ni ska laa tnun nu kwan 'a, nu ja tsa'a tii 'a cha' 'in siya' ti, ña'an ti' nu tsa'a 'a ndya' chalyuu.

⁷⁰ Ngulo suwi Ni 'in David cha' ka yu msu 'in Ni, ska yu nu na'ansiin 'in slya' ti.

⁷¹ Ngulo Ni 'in yu cha' ja la ña'ansiin yu slya'; ya' ti mda Ni ne' Israel nu lka nten chalyuu cha' ña'ansiin yu 'in ne'.

⁷² Na'ansiin David 'in nten 'in Ndiose bra kan'; na'ansiin yu 'in ne', lo'o su'we 'a tukwiin yaa lo'o yu 'in ne', cha' tyukwi tiye yu y'ni yu tñan kan', lo'o ngwa 'a 'in yu.

SALMO 82

NDIOSE, LKA WSE NU TLYU LA TI

v.6: Jn.10:34

¹ Wa ndukwa Ndiose laja wse nu ndi'in la ne' kwan cha' ku'ni biya' Ni 'in nten chalyuu:

² “¿Ni sa ña'an bra nu ti ku'ni biya' kuxi ti wan 'in nten a? ¿Ni sa ña'an bra tyii ra ka lo'o wan 'in ne' nu ngi'ni kuxi a?

³ Xka ña'an ku'ni wan ni. ¡Su'we ti ku'ni biya' wan, lo'o su'we ti ka lo'o wan 'in nten nu na'an 'a ti', lo'o 'in nten nu ngujwi sti lo'o jya'an!; ¡su'we ti ku'ni wan lo'o nu ti'i 'a, lo'o 'in nten nu lyiji 'a cha' 'in!

⁴ ¡Kulaa lya wan 'in ne' nu na'an 'a ti' lo'o 'in nu ti'i, kulo tuun wan chin' 'in ne' kan' tu ya' nten kuxi!

⁵ “Wan ni, ja jlyo ti' wan, lo'o ni ja nnán wan siya' ti; xkwi' se'en tla nda'an wan, lo'o lye 'a nñan kiya' chalyuu si'ya cha' kuxi nu ngi'ni wan.

⁶ *Naän', wa ykwüñ' lo'o wan cha' lka wan ndiose, lo'o kwi' ti cha' ta'a wan lka wan sñe' Ndiose nu tlyu la ti.*

⁷ Lo'o ni, ndi'in cha' kaja wan kwi' sa ña'an nu ndyiji nchga nten chalyuu. ¡Ndi'in cha' kana' cha' 'wan ña'an ti' ngina' cha' 'in ya ña'an ti x'nan nten nu ja su'we tñan ndlo siya' ti!”

⁸ ¡Ndiose X'naän, ku'nii biyaa' lyaa 'in nten chalyuu; kwi' Nu'win lkaa X'nan nchga nten nu nsu'wi loo ran!

SALMO 90

TI NGWA KULOO LA TI WA LKA NU'WIN NDIIOSE

vv.5-6: Sgo.1:10-11

¹ Ndiose X'nan ba, nchga bra ndijyan ba se'en ndi'in Nu'win, cha'

nda Nu'win se'en nu su'we la xu'wi ba.

² Ti bra nu lijyi tyo'o tukwa ki'ya kwan, wa lka Nu'win Ndiose; ti bra nu nsu'wi yuu wtyi, ti bra nu mdi'in chalyuu re, ti ngwa kuloo la ti sa la tyempu nu ndijyan nde loo la, ti bra kan' wa lka Nu'win Ndiose siya' ti.

³ Nu'win ngi'nii lo'o nten chalyuu cha' chka ne' kata yuu xiya', bra nu ykwii': "Chka wan kata yuu xiya', 'wan nu lka wan nten chalyuu".

⁴ Chañi cha' ska mi yijan lka ña'an ti' nu ngwa ska tsan kaa ti, cha' 'in Nu'win; chun' bra ti ndyii yijan kan', sa ña'an ndyijin bra laja nu ndyija' ba.

⁵ *Sa bra ti ndyaa lo'oo 'in nten, ña'an ti' ska kuloo' tyi'a ti; nda loo ba sa bra ti, sa ña'an lka ska kala ti.*

⁶ *Ña'an ti' yka keé nu nsu'wi ne' kixin', nu ndyo'o tukwa keé tukun' loo ran, ngalaa keé kan' ska tlya ti; lo'o bra nu wa msiin nganan ran, lo'o ngwa ti ña'an mdyii cha' 'in ran.*

⁷ Lo'o ba re ni, Ndiose, tyii cha' 'wa la nu nchkee' 'a lo'o ba; ja jlyo ti' ba sa ña'an ku'ni ba la nu msin' 'a tii' 'wa.

⁸ Nchga cha' kuxi nu ngi'ni ba, nchga ki'ya nu ndukwi ba, jlyo ti' Nu'win nchga cha' kan'.

⁹ Ska ya' ti tyii cha' 'wa lo chalyuu la nu msin' tii' 'wa; wa ndyaa yijan kan', ña'an ti' ndyaan tyi'i ba la nu lye 'a ndya'an cha' tiye ba.

¹⁰ Snan yla nsu'wi tii yijan nda Nu'win cha' xu'wi ba nde lo chalyuu; ja chan taloo ba xu'wi ba jakwa yla yijan, si ngula 'a ti' ba. Su'we si ndaloo ba sa kwa yijan lo chalyuu, ni siya xkwi' cha' ti'í ti lka 'wa, xkwi' lye 'a tñan 'wa. Bra ti ndyijin yijan nsu'wi ba, lo'o xi'i ti ndyii cha' 'wa.

¹¹ ¿Ti ka nu ka biya' ti' sa ña'an ka bra nu msin' 'a tii' a? ¿Nka nu jlyo ti' sa ña'an ku'ni la nu nchkee' 'aa a?

¹² Kwu'uu 'wa cha' ka biya' ti' ba sa kwa tsan nu ti xu'wi la ba lo chalyuu, cha' ngwaña'an chañi ka xu'wi chin' cha' tiya 'wa.

¹³ Ndiose X'nan ba, tyaan lyaa se'en ndi'in ba xiya'. ¿Ta ti chan 'a ku'ni tiya' tii' cha' tyaan a? Ku'nii cha' ka t'nan tii' 'wa, kwi' ba re nu chañi cha' nchka ti' ba ku'ni ba tñan 'iin.

¹⁴ La nu ki'ya xaa ska tsan, su'waa kasiya 'iin ne' kasiya 'wa, cha' su'we xu'wi tiye ba lo'o ta'a nten ba; kan' ka su'we ka tiye ba kula tu'wa ba cha' 'iin tyukwi se'en ndi'in ba lo chalyuu.

15 Taa 'wa kwi' sa kwa yijan cha' su'we 'a ka tiye ba ni, sa ña'an ngwa yijan nu wa mdijin ba nu ti'í ti s'ni la.

16 Ku'nii cha' ti ka ña'an ba tñan nu ngi'nii lo chalyuu re, cha' ka ña'an ba cha' tnun nu tlyu 'a nu nchka 'iin, kwi' ba re nu lka ba nten 'iin, lo'o nchga nten nu kala 'ba nu ndijyan nde loo la.

17 Ndiose X'nan ba, nchka 'a ti' ba cha' nchga bra ka su'we 'a ka tiyee lo'o ba, lo'o ku'nii cha' su'we ti tsa'a to'o nchga tñan nu ngi'ni ba chabiya' 'iin. Kan' lka cha' nu lka tiye ba.

SALMO 91

NDIOSE LKA NU KU'NI KWAN ÑAAN 'IN CHA' KUXI

v.11:Mt.4:6; Lc.4:10-11

1 Ska nten nu njñan 'in Ndiose nu tlyu la ti, kwi' Ndiose nu nchga tñan nchka 'in, lo'o kwi' nu ngi'ni kwan 'in ne' 'in cha' kuxi,

2 nde ña'an ka chkwi' nten kan' lo'o Ni: “Nu'win lkaa nu ngi'ni kwan ña'an, ña'an ti' ska na'an tnun se'en ndyi'iin kutsi'in”; Nu'win lkaa Ndiose ña'an lo'o su'we 'a lka tiyee lo'o'ün”.

3 Lo'o nu'win ni, ska ti Ndiose ka 'in Ni kulaa Ni 'iin, se'en nu wa msty'a mnan ti nten 'iin lo cha' kuxi, o ta ka 'in Ni ku'ni Ni cha' chkaa lo kicha tla 'a nu wa msñi 'iin.

4 Ti kwi' Ni ka ta Ni tu skuun Ni xu'wii, ña'an ti' ska kiñi lo'o sñe', cha' ja ska ka 'iin siya' ti. ¡Ja kulaa ya' Ni 'iin, ndi'in Ni lo'oo ña'an ti' ska chkwan kwaja' nu ndukun' tloo nten nu ndya'an wsuun!

5 Ja ndi'in cha' kutseen 'in cha' kuxi nu nchka la tla; ja kutseen 'in yka cha nu nduguun nten lo'o yka kilya 'in ne' la nu wa ngwi'ya xaa.

6 Kwi' ja n'ni cha' kutseen 'in kicha nu ndijyan la nu wa ndi'ya tla, ni 'in kicha nu ndijyan la nu tike' kwan.

7 Ni siya kwenta mi nten kaja ne' la'a se'en kaa 'iin, o ta tii mi nten kaja ne' la'a se'en kwiin 'iin, lo'o nu'win ni, ja ska ka 'iin siya' ti.

8 Ska loo ti cha', ti kwi' nu'win ña'an la nu ka cha' kan'; kwi' ña'an cha' ka nu ti'í nu ndi'in cha' ka 'in ne' kuxi kan'.

9 Cha' nu wa mjñaan 'in Ndiose cha' ku'ni Ni kwan 'iin ni, kan' cha' ti kwi' Ndiose nu tlyu la ti kulo Ni 'iin laja cha' kuxi,

10 lo'o ja ska 'a cha' kuxi tijyan 'iin bra kan', o ta xka ta la kicha tla, ja tiyan 'a ran na'an tyii.

11 *Su'wa Ni angajle 'in Ni cha' ku'ni kwan 'iin, nchga se'en nda'aan.*

12 Skwen kwan angajle kan' 'iin cha' nu ja tyijin snan chun' kee se'en nu tsa'a.

13 Ngwaña'an ka cha' 'iin tya'aan ni siya laja kwichi tla, o ta laja kunan tla, o ta laja xka ta la 'ni tla.

14 Kan' nchkwí' Ndiose 'iin: “Naän' xtyaän 'in ne' kan' se'en nu kwan la ti, se'en nu ja ka 'a 'in cha' kuxi tiya ran, cha' nu lka ne' nten nu ndiya ti' ñaän lo'o nsu'wi lyo ne' ñaän.

15 La nu xi'ya ne' kan' ñaän, bra ti xkweën 'in ne' bra kan'. ¡Naän' su'waän tyi'iin 'in ne' kan'! Si lye 'a lka tiye ne' ni, ku'niin cha' ka su'we 'in ne', lo'o ku'niin cha' ka'an 'a nten ku'ni tnun 'in ne';

16 ku'niin cha' x'ni xu'wi ne' lo chalyuu. ¡Ku'niin cha' su'we 'a ka tiye ne' cha' wa nguloün laän 'in ne'!” ndujwin Ni.

SALMO 94

WSE NU NGI'NI BIYA' 'IN NCHGA NTEN CHALYUU

v.11: 1 Co.3:20

1 ¡Kwu'uu tloo lyaa 'wa, Nu'win nu lkaa Ndiose nu ndaa nu ti'í 'in nten kuxi!

2 Nu'win lkaa wse nu ngi'ni biya' 'in nchga nten chalyuu. ¡Taa lyaa nu ti'í nu ndi'in cha' kaja 'in nten nu tnun 'a ngi'ni 'in ti ykwi' ti!

3 Ndiose X'naän, ¿ni sa ña'an bra ka su'we ra lka tiye nten nu ngi'ni kuxi 'a a? ¿Ta ti chan 'a ta loo ne' a?

4 ¡Nchga nten kuxi kan', lye 'a nchkwí' lyo'o ne' 'naän, kwi' nten nu ja ska cha' jyu'u ndya'an 'in siya' ti! ¡Ngi'ni tnun ne' 'in ti ykwi' ti ne' lo'o tñan nu ngi'ni ne'!

5 Ndiose nu tlyu la ti, ti kwi' ne' kuxi lka nu ngi'ni ñu'un 'a 'in nten 'iin; lye 'a nda ne' cha' jyu'u 'in ne'.

6 Ndujwi ne' 'in nu kuna'an nu wa nganun ska ti, ndujwi ne' 'in nten kata nu sa nda'an ti, lo'o kwi' ti ndujwi ne' 'in nten nu ja tukwin 'a nsu'wi 'in siya' ti.

7 Nchkwí' ne' cha' ja ndii ti' Ndiose siya' ti; ja ña'an 'a Ndiose 'in Jacob tñan kuxi nu ngi'ni ne', ndujwin ne'.

8 ¡Wan, nten ntu, lo'o 'wan, nten nu liye' 'a ti', kunán wan chin' cha' nu nchkwíin! ¿Ni sa ña'an bra ki'ya ra wan kwenta sikwa a?

9 ¿O ta nxke' ti' wan cha' ja nnán 'a Ndiose nu ngwiñan tu nskan nten a? ¿O ta nxke' ti' wan cha' ja ña'an 'a Ndiose nu ngwiñan kiloo nten a?

10 ¿O ta ja ta Ni nu ti'í 'in nten ni siya lka Ni ti kwi' nu ngi'ni biya' 'in nten ña'aan lo chalyuu a? ¿O ta ja ka 'in Ni, ni siya lka Ni nu nda cha' tiya ti' 'in nten a?

11 *Wa jlyo ti' Ndiose nchga cha' nu nda'an tiye nten chalyuu, cha' xkwi' cha' ntu ti ndya'an tiye ne'.*

12 Ndiose nu tlyu la ti, su'we 'a ti' nten la nu wa mdyii y'nii tla 'in ne'; bra kan' wa ngwa biya' ti' ne' cha' su'we 'a cha' nu ndu'uu 'in ne',

13 cha' su'we la ka kasiya 'in ne' kan', bra nu tiyan ska cha' kuxi nu tun 'in ne'. Ska tiyuu kwaa nu ki'ni 'a kwiñan Ndiose se'en tiyuu nten nu kuxi 'a ngi'ni.

14 Ja kulaa ya' Ndiose 'in nten 'in Ni, ni ja kulaa tuun Ni 'in nten kan' ska ti ne'.

15 Nchga cha' nu ngi'ni biya' nten chalyuu ni, ka su'we la ran bra kan'; lo'o nchga nten nu luwi 'a ndi'in ni, tsaā ña'an ne' kan' 'in cha' nu ñi la kan'.

16 ¿Ta ndiya nu nduun cha' kulaa 'ñaän ya' nten kuxi a?

17 Si ja nda ya' Ndiose nu tlyu la ti 'ñaän ni, wa ndi'iin se'en nu ndi'in nchga nten nu wa ngujwi bra kan'.

18 Ykwiñ' ska ya': “¡Wa tyjiin snaän' ni!” Lo'o bra ti yaan Ni cha' su'wa ya' Ni 'ñaän.

19 La nu lye 'a nsu'wi cha' tiyeen ni, lo'o kwi' ti ka'an 'a cha' nduwe' tiän' ngi'ni tukwi 'ñaän, Nu'win n'nii cha' ka su'we tiyeen bra kan', cha' ka nduun 'a tiän'.

20 Nu'win, ja ka su'wa cha' 'iin lo'o wse nu ja ñi ngi'ni biya' cha' 'in nten siya' ti; kuxi 'a ngi'ni ne' kwa, lo'o ja ndukwa ne' cha' nu ñi la nu nchkw' lee.

21 Ti kwi' wse kan' ndya'an cha' tiye, ni sa ña'an cha' kuxi nu ka ku'ni lyo'o 'in nten nu ja ska cha' kuxi ndi'in 'in siya' ti, chun' ndlo wse kan' tñan cha' kaja ne'.

22 Ti kwi' Ndiose X'ñaän, kan' nu nxñi tuun 'ñaän, kwi' Ni lka Ni ña'an ti' ska kee se'en nu xu'wi kutsiñ'.

23 Ku'ni tyii Ndiose 'in nten nu chen 'a ña'an ngi'ni; ti ykwi' ti tñan kuxi kan' 'in ne', kujwi ran 'in ne'. ¡Ndiose X'naan, kan Ni cha' ku'ni tyii Ni 'in nchga nten nu kuxi kan'!

SALMO 95

NDUUN 'A TIAN' NDI'IAN CHA' KULAAN TU'WAAN 'IN NDIOSE X'NAAN

vv.7-10: He.3:7-10; v.11: He.3:11

1 Kan lya wan cha' nduun ti tian', kulaan tu'waan 'in Ndiose X'naan; Ndiose nu nxñi tuun 'ñaan lo'o kwi' nu ndlaa 'ñaan 'in cha' kuxi lka

Ni.

² Su'we 'a lka tiyeaan stean se'en ndi'in Ni, lo'o kulaan tu'waan cha' nu ku'ni tnuan 'in Ni.

³ Cha' kwi' Ndiose X'naan, kan' lka nu tlyu la ti; lka Ni ree, lo'o lka Ni nu ndloo la ti 'in xka ta nu lka ndiose, nxke ti' nten.

⁴ Lo ya' Ni ndi'in ña'aan lo yuu tnun nu nsu'wi lo chalyuu; kwi' Ni ndi'ya loo Ni nchga ki'ya nu kwan la ti nu nsu'wi ña'aan lo chalyuu.

⁵ Kwi' Ni ndi'ya loo Ni ña'aan tujo'o cha' ti kwi' Ni ngwiñan Ni 'in ran. ¡Kwi' lo'o ya' ti Ni ngwiñan Ni ña'aan lo yuu wtyi!

⁶ Kan lya wan, cha' tyuun xtyin' wan cha' ku'nian tnuan 'in Ni; tyuun xtyian' lyaan snan loo Ndiose X'naan, cha' ti kwi' Ni ngwiñan Ni ña'an.

⁷ *Kwi' Ni lka Ni Ndiose ñaan, lo'o nan, lkaan nten 'in Ni; lkaan ña'an ti' sly'a' nu nchku kixiin ne' lyo'oo 'in Ni.*

Kunán wan ni, kunán wan nchga cha' nu nchkwi' Ndiose lo'o wan:

⁸ *“Ja ku'ni tlá wan ne' kasiya 'wan, sa ña'an y'ni nu ngwa ayman sti kula wan nde lo yuu Meriba, la nu yu'wi ne' nde lo yuu Masah, nde lo nten' wtyi kan'.*

⁹ *Y'ni biya' ne' ñaán nde kwa ni siya na'an tloo ne' nchga cha' tnun nu wa y'niñ.*

¹⁰ *Tyukwi tu'wa yijan msin' 'a tián' 'in ne' kan', lo'o ykwüñ' bra kan': ne' re ndo'o tsuu' ne' 'in Ndiose ne' kasiya 'in ne'. ¡Ja ya kunán ne' ni ska cha' nu nchkwiñ' lo'o ne'!”*

¹¹ *Kan' cha' msin' 'a tián' lo'o ykwüñ' bra kan': 'ja sten 'a ne' re se'en ndi'iñ cha' xitñan' ne'.*

SALMO 97

NCHGA WAN NU SU'WE LKA TIYE WAN, KU'NI TNUN WAN 'IN NDIOSE

¹ ¡Ka nduun 'a ti' wan, 'wan nten nu nsu'wi ña'aan lo chalyuu! ¡Kwi' ti ka nduun 'a ti' wan, 'wan nu nsu'wi wan lo yuu xuwe laja tyi'a tujo'o! ¡Kwi' Ndiose X'naan, lka Ni ree nu ndloo la ña'an!

² Nchga koo nu ngaten la ti, nsu'wi ran ña'aan chun' Ni; kwi' ngwaña'an luwi 'a ngi'ni Ni tñan, ñi 'a ngi'ni biya' Ni 'in nchga nan la se'en ndukwa Ni, cha' lka Ni ndloo la 'in nchga nan.

³ Ndukwa loo kii' tnun 'in Ni cha' tikin Ni 'in nchga nu lka kontra 'in Ni, nu nsu'wi ti tyi'iin chun' Ni.

⁴ La nu ndyuwi ti'yu 'in Ni, nda ran xaa tyukwi ña'aan chalyuu. ¡Lye

'a nñan chalyuu la nu ña'an ran xaa ndyuwi kan!

⁵ Sa ña'an ngala styi' kiña', ngwaña'an ngala nchga ki'ya kwan la nu ña'an Ni 'in ran; ti kwi' Ni lka Ni X'nan ta'a nten chalyuu lo'o nchga nan nu nsu'wi loo ran.

⁶ Ña'aan ne' kwan nchkwi' cha' ñi 'a ngi'ni Ni; nchga nten nu nsu'wi chalyuu ña'an cha' tnun 'a lka cha' 'in Ni.

⁷ Wa nganun cha' jyu'u 'in nten nu ngi'ni tnun 'in ska nkwin jo'o nu ja lka Ndiose chañi, ni siya siye' 'a ngi'ni ne' lo'o jo'o kan'. ¡Nchga xka ta la ndiose ndi'ya tñan ran ke ran snan loo Ndiose nu chañi lu'u!

⁸ Ndiose X'nan ba, nchga nten nu nsu'wi kichen Sión lo'o nu nsu'wi nde kichen Judá, su'we 'a lka tiye ne' chun' tñan nu ndlo Nu'win;

⁹ cha' Nu'win ni, Ndiose nu tlyu la ti, kwi' Nu'win ndloo tñan 'in nchga nan nu nsu'wi chalyuu, lo'o tnun la ti ndi'in cha' 'iin ke xka ta la nkwin jo'o nu ngi'ni tnun nten chalyuu 'in.

¹⁰ Nten nu su'we 'a nsu'wi tiye ña'an 'in Ndiose ni, ja ndiya 'a ti' ne' cha' kuxi; ngi'ni Ni kwan 'in ne' kan', ndlaa Ni 'in ne' ya' nten kuxi.

¹¹ Su'we 'a xaa tnun nu nda Ndiose 'in nten nu su'we ti ngi'ni; nda Ni chabiyá' cha' ka nduun ti' ne' kan' laja nu xu'wi ne' lo chalyuu.

¹² ¡Su'we ti ka nduun ti' wan cha' 'in Ndiose si kwa! Nchga 'wan nu su'we ti ngi'ni, ku'ni tnun wan 'in Ni, cha' kti 'a cha' 'in Ni.

SALMO 99

TI KWI' NDILOSE X'NAAN LKA REE NU TLYU LA TI

v.7: Ex.33:9

¹ ¡Ree nu lka ndloo la 'ñaan lka Ndiose X'naan! Kwan la ti se'en ndyukwa Ni kan' ke angajle 'in Ni! Nduwe ti' nchga nten kichen tnun nu nsu'wi ña'aan chalyuu, lo'o lye 'a nñan ykwi' chalyuu cha' tnun 'a lka cha' 'in Ndiose.

² Tnun 'a ndi'in cha' 'in Ni nde lo ki'ya Sión kwa; tnun la ti lka Ndiose, lo'o ndlo Ni tñan 'in nchga kichen tnun nu nsu'wi ña'aan lo chalyuu.

³ Ndi'in cha' ku'ni tnun nchga nten chalyuu 'in Ni sikwa. ¡Kuwe tian' lo'o kutsean 'aan chun' cha' tnun nu ngi'ni Ni!
¡Luwi 'a lka Ni!

⁴ Nu'win lkaa ree nu ngula la ti', nu ndiya ti' 'in nchga cha' su'we nu ñi la ti; Nu'win y'nii cha' su'wa ndi'in cha' 'in nchga nten chalyuu. Su'we 'a ñi ndi'in Nu'win lo'o nchga nu ngwa sñe' ayman Jacob.

5 ¡Ku'ni tnun lya wan 'in Ndiose X'naan! ¡Tyuun xtyin' lya wan snan loo Ni!

¡Luwi 'a lka Ni!

6 Ti kwi' laja nchga sti jo'o 'in Ni nsu'wi nu ngwa ayman Moisés, lo'o nu ngwa ayman Aarón; laja nten nu y'ni tnun 'in Ni kan' nsu'wi nu ngwa ayman Samuel. Mxkwen Ndiose 'in ne' kan' la nu mjñan ne' 'in Ni cha' ta ya' Ni 'in ne'.

7 *Ykwi' Ndiose lo'o ne' kan' laja koo nu mduun ne' kwan kan', lo'o ta'a ne' kan' y'ni ne' cha' nu nchkwi' lee nu mda Ni 'in ne'.*

8 ¡Ndiose X'nan ba, mslyaa mxkween 'in ta'a ayman kan'! Lka Nu'win ska Ndiose nu y'ni cha' tlyu ti' 'in ne', lo'o kwi' ti mda Nu'win nu ti'í 'in ne' kan' si'ya cha' kuxi nu wa y'ni ne'.

9 ¡Ku'ni tnun lya wan 'in Ndiose X'naan! ¡Tyuun xtyin' lya wan lo ki'ya kwan nu su'we la ti 'in Ni!

¡Luwi 'a cha' 'in nu lka Ndiose X'naan!

SALMO 100

XU'WI LYO WAN 'IN NI, CHA' KWI' NI LKA NI NDDIOSE X'NAAN

v.5: citado con frecuencia en el Antiguo Testamento

1 ¡Nduun 'a ti' wan kulaa tu'wa wan 'in Ndiose X'naan, ta'a wan nu nsu'wi wan ña'aan lo chalyuu!

2 Nduun 'a ti' wan ku'ni tnun wan 'in Ndiose X'naan. ¡Nduun 'a ti' wan xi'ya wan la nu kan wan snan loo Ni!

3 ¡Xu'wi lya wan 'in Ni cha' kwi' Ni lka Ni Ndiose X'naan, kwi' Ni ngwiñan Ni ñaan; lkaan ña'an ti' sly'a' nu wa nsu'wi ne' lya'oo 'in Ni!

4 Kan lya wan se'en lka tu' na'an 'in Ni, sten lya wan ne' lyaa 'in Ni, laja nu ngala tu'wa ti wan ska cha' 'in Ni, cha' ku'ni tnun wan 'in Ni, cha' su'we 'a nka tiye wan lo'o Ni; tya lya wan xu'we 'in Ni cha' su'we 'a lka cha' 'in Ndiose X'naan.

5 *Su'we 'a lka tiye Ni ña'an Ni ñaan; ja tyii 'a cha' ndiya ti' Ni ñaan, lo'o ja tyii 'a cha' ska ti lka tiye Ni lo'ban.*

SALMO 102

TI KULOO MSTYA TSAA NDDIOSE 'IN ÑA'AAN CHALYUU

vv.25-27: He. 1:10-12

1 Ndiose X'naan, kunáan lyaa cha' nu nchkwiñ' lo'oo. ¡Taa lyaa chabiya' cha' kala nchga cha' nu nchkwiñ' lo'oo la se'en ndi'iin!

2 Ja la su'waa kutsii' tloo lo'oñ la nu ña'aan ña'ñ cha' nu chen 'a

lka tiyeēn. ;Kunáan lyaa cha' nu nchkwiin' lo'oo! ;Bra ti kunáan cha' nchkwiin' la nu xi'yaän 'iin!

³ Wa tsaa tii ti kasiya 'ñaän ña'an ti' ska sñi; ta'a tijaän, nchkin ran sa ña'an nchkin ska kii' ndxuwi'.

⁴ Wa tiyuu ti kasiya 'ñaän, ña'an ti' kixin' nu wa nganaan; ;ja nchka 'a tiän' kuün siya' ti!

⁵ Ña'aan kijin kunaän', wa msñi ka'an ran chun' tijaän cha' nu lye 'a t'nan nxi'yaän.

⁶ Sa ña'an ndukwi ska kuun nu nsu'wi se'en wtyi, ngwaña'an lkaän; ña'an ti' ska kuun nu ndukwi loo ska kichen nu wa mtin, ngwaña'an lkaän.

⁷ Ja ndijyaän' 'aän siya' ti, ña'an ti' ska kiñi nu ndukwa ska ti la ke na'an kwan lkaän.

⁸ Ja nchka tiin 'a kontra 'ñaän cha' nchkwi' ne' chen 'a ña'an lo'oün; xkwi' chin ña'an nchkwi' ne' cha' 'ñaän.

⁹ Ja ka kuün tyija ni, cha' xi'in 'a tiän'; ja ka ko'oün ni, cha' lye 'a nginaän se'en ndi'iin,

¹⁰ si'ya cha' msin' 'a ti' Nu'win 'ñaän, lo'o si'ya cha' nchkee' 'aa lo'oün; mskween kwan 'ñaän, cha' nu xtyuu jii 'ñaän chun' ndi'in la.

¹¹ Ña'an ti' ska xaa tla', ngwaña'an ndla ti ndyijin tsan 'ñaän; ña'an ti' nganaan ska kixin', ngwaña'an lkaän.

¹² Lo'o Nu'win ni, Ndiose X'naän, tyukwi chalyuu nde loo la kulo Nu'win tñan; ;ta'a nten tyu'wi ti' ne' 'iin nchga bra!

¹³ Tyukwi tuun lyaa, X'naän, cha' ka t'nan chin' tii' 'in ne' kichen Sión, chun' wa ngwa cha' nu ndi'in cha' ka 'in ne' ni. ;Wa ndiya bra cha' ku'nii cha' tlyu ti' 'in ne' kan'!

¹⁴ Ta'a msu 'iin, lye 'a nsu'wi cha' tiye ne' cha' 'in kee nu ndya' kichen tyi ne'; ;chen 'a lka tiye ne' cha' wa mtin se'en ndi'in ne'!

¹⁵⁻¹⁷ Xu'wi lyo nten 'in Ndiose X'naan, kwi' ska ti nu ndloo la cha' 'in; xu'wi lyo nten 'in Ni, la nu ku'ni xu'we Ni 'in kichen Sión. Lo'o kwu'u loo Ni 'in nten se'en nu luwi ndi'in Ni kan', la nu ku'ni la Ni cha' nu nchkwi' nten nu ja tukwin 'a nda ya' 'in siya' ti; lo'o kwi' kunán Ni nchga cha' nu nchkwi' ne' kan'. Ta'a kichen tnun nu nsu'wi chalyuu, lo'o nten nu ndlo tñan 'in ran, xu'wi lyo ne' 'in Ndiose X'naan bra kan'.

¹⁸ Su'we 'a cha' tyukwa tsaa cha' re lo kityi cha' nchga nten nu kala nde loo la, ku'ni tnun ne' 'in Ndiose, nchga nten nu ti lyiji kala ni.

- 19 Ti la ne' kwan ña'an Ndiose X'naan 'in nten chalyuu, ti kwi' la ne' kwan se'en nu luwi 'a ndukwa Ni;
- 20 nganán Ni cha' nu nxi'ya nten nu nsu ne' ña'an chkwan, lo'o ndlaa Ni 'in nten nu wa ndi'in cha' kaja,
- 21 cha' nu kwen 'a chkwi' ne', lo'o ku'ni tnun ne' 'in Ndiose X'naan nde kichen Sión, kwi' kichen Jerusalén.
- 22 Ta'a nten nu nsu'wi nchga kichen tnun nu nsu'wi ña'aan loo chalyuu ni, kan' chka ne' ska tlyu ti cha' ku'ni tnun ne' 'in Ndiose.
- 23 Ti kwi' Ndiose kan', ngulo Ni jwersa 'ñaän laja ndya'aän tukwiin; y'ni Ni cha' ngwa chin' la chalyuu 'ñaän.
- 24 Lo'o naän' ykwiin' lo'o Ni bra kan': "Ndiose 'ñaän, ja tyaa lo'oo 'ñaän ska jlu'we ti chalyuu 'ñaän".
- ¡Ja tsaa tii 'a chalyuu 'in Nu'win siya' ti!
- 25 *Ti kulo mstyaa tsaa Nu'win 'in ña'aan chalyuu; ti ykwi' ti Nu'win y'nii ña'aan ne' kwan.*
- 26 *Lo'o ta'a nan kan' ni, tsaa tii cha' 'in ran nde loo la; lo'o Nu'win ni, ja tsaa tii 'aa cha' 'iin siya' ti. Ta'a nan kan' ni, tyii ran sa ña'an ndyii ska te'. ¡Xa'an Nu'win chalyuu, lo'o kan' xa'an ña'aan ran bra kan', ña'an ti' la nu nxa'an ska nten ste' ne'!*
- 27 *Lo'o Nu'win ni, ti kwi' ña'an lkaa; ja nsu'wi 'a cha' tsaa tii yijan 'iin.*
- 28 Wa mstyaa tsaa 'in sñe' nten 'iin se'en ndi'iin cha' ja ska ka 'in ne'; kwi' se'en ndi'iin mstyaa 'in nten kan'.

SALMO 104

SKA CHA' NU KULAAN CHA' NU KU'NI TNUAN 'IN NDIOSE CHA' NGWIÑAN NI CHALYUU

v.4: He.1:7

- 1 ¡Tyukwi tiyeen ku'niin tnun 'in Ndiose X'naan! ¡Tlyu 'a lka Nu'win, Ndiose X'naän! Lo'o ña'aan chuun' nsu'wi cha' tnun nu xaa 'a 'iin;
- 2 wa mxiiin ska te' nu lka xkwi' xaa chuun'. ¡Nu'win, wa mslaa xiin ña'aan ne' kwan ña'an ti' si lka ran ska te'!
- 3 ¡Wa mstyaa tsaa Nu'win kiya' na'an tyii loo tyi'a nde kwan kwa! Nxa'aan 'in koo cha' lka ran ña'an ti' ska kareta 'iin. ¡Wa lka kwi'in ña'an ti' jlu'we kiñi nu ndya'an lo'o 'iin!
- 4 Lo'o nchga kwi'in lka ran nu ndya'an lo'o rsun 'iin; sa ña'an sa ndyukwi tuun kii', ngwaña'an lka msu 'iin.
- 5 Wa mstyaa 'in chalyuu se'en nu lka kiya' ran, cha' nu ja tyo'o tsuu' ran se'en nduun ran.

⁶ Wa mxiin tujo'o kiñi ña'aan chun' chalyuu ña'an ti' si lka ran ste' chalyuu; lo'o tyi'a ni, mxiin ran chun' nchga ki'ya tnun.

⁷ Lo'o ykwi' Nu'win lo'o ran: “¡Ya' la ni!” ndujwiin, lo'o ndyaa ran bra kan'; bra ti msnan ran la nu yñañ ran cha' nu kwen 'a ykwii', ña'an ti' kwen ngingen ti'yu.

⁸ Ndyukwin yla ran sa la loo ki'ya, lo'o ngwi'ya ran sa la loo nchga nten', ndyaa ti'in ran se'en nu nda Nu'win cha' tyi'in ran; ja ndyaa ran se'en nu ja ndaa 'aa cha' tyijin ran, cha' ja xitukwi 'a ran kixiin ran chun' chalyuu xiya'.

¹⁰ Nu'win, ndaa tyi'a nu xu'wi ña'aan se'en nu tyukwa tyi'a, lo'o nchga tyi'a nu nxnan tu chku nu nsu'wi laja ki'ya.

¹¹ Ti kwi' kan' lka tyi'a ndi'yo nchga 'ni tla nu nda'an ne' kixin', lo'o burro nu nda'an luwe ne' kixin'.

¹² Nchga tu'wa tyi'a nñan kiñi se'en nchkwa i'; kan' ndla tu'wa i', laja stan' yka kan'.

¹³ Nde tu na'an tyi Nu'win, sa la ne' kwan kwa, ngi'nii cha' ki'ya tyoo cha' kanen ran nchga loo ki'ya 'iin, cha' nu kala' ti' lo yuu chalyuu.

¹⁴ Ngi'ni Nu'win cha' kalu kixin' cha' ku nchga 'ni; ngi'nii cha' kalu nchga loo lka' ya'a nu ntya nten cha' kaja nan ku nten,

¹⁵ cha' kaja jwersa 'in ne'; ndi'yo ne' mñun cha' ka su'we tiye ne'; lo'o ka xaa tloo ne' ña'an ti' xaa ste.

¹⁶ Ngwaña'an ngi'nii cha' ja kityi 'a ti' nchga yka, ña'an ti' yka wjñun nu nsu'wi lo ki'ya Líbano, ti kwi' nu yta Nu'win, Ndiose X'nan ba.

¹⁷ Loo yka kitye kan' nñan kiñi xuwe ti se'en nchkwa i', lo'o loo yka kan' ni, nsu'wi ska loo 'ni nu naan “cigüeña”.

¹⁸ Lo ki'ya nu kwan la ti, kan' ndyu'wi nchga 'ni nu lka chivo, lo'o ne' tu kee kan', kan' ndyi'in kutsi' nchga chu'.

¹⁹ Ngwiñan Nu'win 'in ko' cha' su'wa biya' ran sa ña'an bra ka ska ko'; kwi' ngwaña'an jlyo ti' kwichaa sa ña'an bra ndi'in cha' tlyuu ran nchga tsan.

²⁰ N'ni Nu'win cha' ndi'ya tla, bra kan' ndyo'o ta'an nchga 'ni nu nsu'wi ne' kixin'.

²¹ Ta'a kwichi, lye 'a nxi'ya t'nan i' cha' jñan i' nan ku i' 'in Ndiose;

²² lo'o la nu wa mdo'o tukwa kwichaa ni, ndyaa sti i' tu luwa' i' bra kan'.

²³ Laja kan' ndyo'o ta'an nten chalyuu ndya'an ne' tñan 'in ne', lo'o ngi'ni ne' tñan sa la ndi'ya tla.

24 ¡Ka'an 'a nan ngwiñan Nu'win, Ndiose X'naan! Lo'o nchga ran ndya' ran lo'o cha' tiya 'iin. ¡Msa'an ña'aan lo chalyuu ndi'in nan nu ngwiñaan!

25 Nde kwa ndi'in tujo'o nu xeen 'a loo, nu tukwiin 'a ku', se'en nsu'wi ka'an 'a loo 'ni, ni siya tnun i', ni siya xuwe ti i'.

26 Ti kwi' loo tyi'a kan' ndya'an yka na'an, lo'o nsu'wi 'ni nu naan Leviatán, ska ta loo 'ni tnun nu ngwiñaan cha' tyi'in jyaa lo'o i'.

27 Ta'a loo 'ni kan' ndyi'in ta i' 'iin, cha' taa nan ku i' la nu wa ndiya ya' cha' ku i'.

28 Nda Nu'win nan nu ku i', lo'o ti ykwi' ti i' nxo' kii i' 'in ran; Nu'win nslaa tu yaa', lo'o ndyiji nan su'we la ti nchku i' bra kan'.

29 Si tukuun' tloo 'in i' ni, ngitsen 'a i' bra kan'; si kuloo tyi'i i' ni, ndyiji i' bra kan', lo'o xiya' nchka i' ska kata yuu ti kan'.

30 Lo'o si taa tyi'i i' ni, ndyu'u i' xiya', nchka ka'an la ti i' bra kan', ngwaña'an ngi'ni kwi la Nu'win ña'aan lo chalyuu.

31 ¡Ja tsaá tii 'a cha' tnun nu ngi'ni Ndiose! ¡Nduun 'a ti' Ndiose ña'an Ni 'in nchga nan nu wa ngwiñan Ni!

32 Ña'aan chalyuu, nñan ran la nu ña'an kwi'ya Ni 'in ran. ¡Bra nu ngi'ni ka'an ya' Ndiose lo ki'ya, lye 'a ndyo'o sñi lo ran!

33 Kula tu'waän 'in Ndiose X'naän, nchga bra nu ti nsu'wiin tiän lo chalyuu.

34 Su'we 'a ka cha' si tiya ti' Ni nchga cha' nu nda'an tiyeën, cha' kwi' 'in ska ti Ni lka cha' su'we 'a lka tiyeën ndi'iin chalyuu.

35 ¡Su'we la cha' si ja xu'wi 'a nu ndukwi ki'ya ña'aan lo chalyuu!

¡Su'we la si tyii cha' 'in nchga nten nu chen 'a ña'an ngi'ni!

¡Ta'a tiyeën nchkwiiñ' cha' su'we 'a lka cha' 'in Ndiose! ¡Su'we 'a, lo'o tnun 'a, lka Ndiose X'naan!

SALMO 109

¡KULAA LYA ÑAÄN, CHUN' TLYU 'A LKA TIYEE LO'O NTEN!

v.3: *Jn. 15:25; v.8:Hch. 1:20*

1 Ndiose 'ñaän, kwi' nu ngi'niin tnuün 'iin, ja ka tiin Nu'win la nu kunáan cha' nu nchkwiiñ' lo'oo.

2 Kuxi 'a cha' kwiñi nu nchkwii' nten 'ñaän; xkwi' cha' kwiñi lka nchkwii' ne' cha' 'ñaän.

3 *Ña'aan chuñ' ndi'in nchga tike' chen ña'an nu lka tiye ne' lo'oün. ¡Ni siya ja ska cha' ndiya 'ñaän siya' ti, nchka ti' ne' kujwi ne' 'ñaän!*

4 Cha' su'we nsu'wi tiyeën ña'aän 'in ne' ni, lo'o kan' cha' nchka ti' ne'

kujwi ne' 'ñaän; lo'o naän' ni, ta'a ti nchkwii'n lo'oo cha' su'we ti ka 'in ne'.

⁵ Xkwi' cha' kuxi ngi'ni ne' lo'oün chun' nchga cha' su'we nu ngi'niin lo'o ne'; lo'o ti'í 'a ti' ne' 'ñaän cha' su'we 'a nsu'wi tiyeen ña'aän 'in ne'.

⁶ Ndiose, xtyaa lyaa ska nten nu kuxi 'a cha' ka wse 'in ne' kan', lo'o ku'nii cha' ti kwi' yu nu nduun lo'o ne' ta ki'ya 'in ne' kan', lo'o kujwi 'in ne' chun' ndi'in la.

⁷ Ku'nii cha' la nu ka biya' 'in ne' kan', chkwi' wse kan' cha' kwi' ne' ndukwi ne' ki'ya; ti ykwi' yu nu nduun lo'o ne' kan', kujwi' xu'wa la 'in ne'.

⁸ *¡Ku'nii cha' xi'i ti xu'wi ne' kan' chalyuu, lo'o ngwaña'an ka cha' xka ta nten xñi nchga cha' su'we nu ndi'in 'in ne'!*

⁹ ¡Ku'nii cha' kanun ti'i nchga sñe' ne', lo'o ngwa ti ña'an kanun tukwa kwilyo'o ne'!

¹⁰ Ngwaña'an ka cha' tya'an luwe sñe' ne' cha' tya'an naan ne' lomstan. ¡Lo'o kwi' ti kulo nten 'in sñe' ne' se'en ndi'in ne', ni siya ndi'in ne' laja ku' kiya' na'an tyi ne' nu wa mtin!

¹¹ Lo'o yu nu nda tñi njñi' ne' kan' ni, su'we 'a si kwi'ya yu 'in nchga nan nu ndi'in 'in ne'; lo'o kwi' ya ña'an ti nten, kulaa ne' nchga tñan nu ndi'in 'in ne'.

¹² Ja xu'wi 'a nten nu ka t'nan ti' 'in ayman kan', ni 'in sñe' ne' nu wa nganun ti'i lo chalyuu.

¹³ Su'we la ti si tyii cha' 'in nchga nten nu mdo'o 'in ne' kan', tyii katin cha' 'in sa ña'an naan ne', lo'o sa ña'an ndukwaa nin ke ne'.

¹⁴ Su'we la si ja kjlyaa ti' Ndiose nchga ki'ya nu wa mdukwi ayman nu ngwa sti ne', lo'o ja katin 'a ki'ya nu y'ni nu ngwa jya'an ne';

¹⁵ kwi' tyu'wi ti' Ndiose X'naan cha' kan' nchga bra, lo'o ku'ni Ni cha' ja kanen 'a cha' 'in ne' kan' siya' ti.

¹⁶ Ti kwi' nten kan', ja y'ni t'nan ti' ne' 'in nten nu ja ska nan nsu'wi 'in siya' ti, lo'o kwi' 'in nten nu lye 'a lka tiye ndi'in; yaa ña'an ne' chun' nten ti'í kan' sa bra yjwi ne' 'in nten kan'.

¹⁷ Ti kwi' ne' kan', mdiya ti' ne' yuwe' chen ña'an; kan' cha' ¡tukwa tu' nten yuwe' 'in ne', si kwa! Ja mslyaa ne' cha' su'we tnun nu nda Ndiose, kan' cha' ¡'a ska 'a nten chkwi' su'we lo'o ne' ni!

¹⁸ Su'we la ti si kaxeen yuwe' chun' ne' kan', ña'an ti' nxeen ska te' chun' nten; sten yuwe' kan' ne' ne' kan', o ta sa la ne' tijyan ne', sa

ñā'an si lka ran tyi'a o ta sete.

19 ꞑKaxeen tu' cha' kuxi kan' chun' ne', sa ñā'an nxeen te' chun' nten; kaxeen tu' ran 'in ne' sa ñā'an nxeen piyun tukwiin sii' nten!

20 ꞑNgwaña'an xu'wa Ndiose X'naan 'in nu lka kontra ñāän, lo'o 'in nchga nten nu nchkwi' kuxi cha' ñāän!

21 Lo'o Nu'win ni, Ndiose X'naän, chun' nchka 'a 'iin, kan' cha' ngi'ni tnun nten 'iin, ku'nii chin' cha' su'we lo'oün ni. ꞑKulaa lyaa ñāän, chun' nsu'wi 'a cha' tiyee lo'o nten!

22 T'nan 'a ndi'iin, lo'o chen 'a lka tiyeēn, lo'o ti'í 'a kasiya ñāän ni;

23 wa ndijyan ndi'ya ti'iin cha' ñāän, ñā'an ti' ndi'ya ti'iin xaa tla'.

ꞑWa ngwi'ya kwi'in ñāän ñā'an ti' si lkaän ska sku'!

24 Lye 'a nchkwan kee xtyiín si'ya cha' nu ja nchkuün 'aän tyija; wa ngwa tijaän si'ya cha' kan'.

25 ꞑWa lkaän ska cha' nxyti 'in nten! ꞑLa nu ñā'an ne' ñāän, nxñan ne' ke ne' cha' lye 'a nxyti liye' ti' ne' ñāän!

26 Ndiose X'naän, ta yaa' chin' ñāän, chun' Nu'win lkaa Ndiose ñāän. ꞑKulaa lyaa ñāän ya' ne' xa'an, chun' cha' su'we 'a nsu'wi tiyee lo'o nten!

27 Kan' ka ka biya' ti' nten, X'naän, cha' Nu'win lkaa nu y'nii cha' re lo'o yaa' ti.

28 Ja ska lka ni siya tukwa ne' yuwe' ñāän; nka la cha' ta Nu'win cha' su'we tnun nu ndi'in 'iin ñāän. Su'we 'a cha' si kanun jyu'u 'in ne' kan'; lo'o naän', cha' lkaän msu 'iin ni, ka nduun 'a tiän' bra kan'.

29 ꞑSu'we 'a si ka kanun cha' jyu'u 'in nchga nu lka kontra ñāän, si ti kala ti chin' cha' jyu'u chun' ne'!

30 Ja tsaa tii 'a cha' tyaän xu'we 'in Ndiose. ꞑNi siya tloo ka'an 'a nten, ku'niin tnuün 'in Ni kan'!

31 Cha' kwi' Ni ngi'ni Ni kwan 'in nten nu ja ska nan nsu'wi 'in siya' ti, lo'o nda ya' Ni 'in ne'; ndlaa Ni 'in nten tu ya' nu nchka ti' kujwi 'in ne'.

SALMO 110

NDIOSE X'NAAN NDA JWERSA 'IN REE

v.1: Mt.22:44; v.4: He.5:6

1 Ndiose Ykwi' ykwi' lo'o nu lka x'naän: “Tyukwaa lyaa nde la'a kwin ñāän, sa ñā'an bra nu ku'niin 'in nchga kontra 'iin cha' ka ne' se'en nu tyukwa kiyaa”, ndujwin Ni.

2 Ti kwi' la se'en lka kichen Sión, nda Ni yka chabiya' 'iin, cha' ka

ran ska biya' cha' wa nda Ni chabiya' 'iin cha' kuloo tñan. ¡Ku'nii lyaa kanan 'in nchga nu lka kontra 'iin si kwa!,

³ lo'o ta'a nu lka nten 'iin ni, ta ne' 'in ti ykwi' ti ne' 'iin bra nu ku'nii kanan 'in ne' kuxi kan'. Sa ña'an ngalu kwa' nde tlya, ti kwi' lo ki'ya se'en nu kti 'a kan' 'iin, ngwaña'aaan ka kune' la Nu'win nchga tsan.

⁴ *Ti kwi' Ndiose wa mskan' Ni ska cha' lo'o Ni kan', lo'o ja ka 'a kucha Ni cha' kan': "Ka Nu'win sti jo'o 'ñaän tyukwi chalyuu nde loo la, ti kwi' ta'a tñan nu ngwa sti jo'o Melquisedec", ndujwin Ni.*

⁵ Ndiose Ykwi' ni, la'a se'en kwin 'iin, nchga bra ndi'in Ni lo'oo; la nu tiya tsan nu chke' Ni, ku'ni tyii Ni 'in nchga ree;

⁶ la nu ku'ni biya' Ni nchga cha' ni, ta Ni nu ti'l nu ndi'in cha' kaja 'in nchga nten nu nsu'wi tyukwi ña'aaan chalyuu, sa ña'an bra nu xa'an lo yuu xu'wi ayman. ¡Ña'aaan loo chalyuu, ku'ni tyii Ni 'in nten nu lka ndloo la!

⁷ Ko'o Ni tyi'a nu nsu'wi ska chku ti tu'wa tukwiin kan', lo'o tyi'a kan' ni, ti ta la ran jwersa 'in Ni bra kan'.

SALMO 112

¡TLYU 'A LKA CHA' 'IN NADIOSE X'NAAN!

v.9: 2 Co.9:9

¹ ¡Tlyu 'a lka cha' 'in Ndiose X'naan!

Su'we 'a tiye nten nu ngi'ni tnun 'in Ni, lo'o ndiya ti' ne' nchga cha' nu nchkwi' Ni.

² Nten nu tyi'in 'in nten nu su'we tiye kan', nu ndyaa ña'an ti' 'in Ndiose ni, su'we 'a jyan cha' 'in ne' kan'; kaja ka'an cha' su'we 'in ne' kan' se'en ndi'in ne' lo yuu re.

³ Ka'an 'a cha' su'we nsu'wi nchga na'an tyi nten nu su'we tiye, lo'o xkwi' su'we 'a lka tiye ne' lo'o nchga nten.

⁴ Ne' kan' ni, lka ne' ña'an ti' ska xaa nu ndyo'o tukwa se'en tla, cha' nu nsu'wa xaa la ne' 'in xka ta la nten nu su'we ti ngi'ni lo chalyuu. Ti kwi' nten nu ndyu'wi 'a cha' tlyu ti' 'in lka ne' kan', kuti 'a lka tiye ne'; lo'o kwi' ti, ñi 'a lka tiye ne' lo'o ta'a nten ne'.

⁵ Lo'o nten nu ndi'in lo'o cha' su'we ni, su'we ti lka tiye ne' nda ne' nan nu njñi' nten; su'we ti, lo'o luwi ti, ña'an loo tñan se'en ngi'ni ne' kan' kanan;

⁶ kan' cha' ja la kana' cha' 'in ne' kan'. ¡Nten nu ñi ti ngi'ni ni, ja jlyaa ti' xka ta la nten 'in ne'!

⁷ La nu ngala ska rsun kuxi 'in ne' kan', ja ska lka tiye ne' siya' ti;

tlyu 'a lka tiye ne' si'ya cha' su'we 'a nsu'wi tiye ne' lo'o Ndiose.

⁸ Ñi 'a ndi'in kasiya 'in ne' kan', ja ntsen ne' siya' ti, lo'o ña'an ti nxyti lyo'o ne' kan' 'in nu lka kontra 'in ne'.

⁹ *Nchga bra su'we 'a nsu'wi tiye ne' kan', ka'an 'a nan nda ne' 'in nten ti'i; lo'o nu luwi ti ndi'in chalyuu cha' 'in Ndiose kan' ni, ka tyi'in su'we ne' tloo ta'a nten ne'.*

¹⁰ Lo'o lye 'a nchke' nten nu chen ña'an ngi'ni bra nu ña'an 'in ne' kan', sa ña'an nganen loo li'ya ne' cha' nu ja ndyiji cha' kuxi ku'ni ne' lo'o ne' kan'. Tsaa tii nchga cha' chen ña'an nu nchka ti' ne' ku'ni ne'.

SALMO 116

CHA' NU NCHKWI' NE' LA NU NDYA NE' XU'WE 'IN NDILOSE

v.10: 2 Co.4:13

¹ Su'we 'a nsu'wi tiyeen 'in Ndiose X'naan, cha' nu wa ynán Ni nchga cha' nu nchkwii'n' lo'o Ni,

² cha' wa mslyaa Ni ynán Ni cha' 'ñaän. ;Tyukwi tsan nu xu'wiin chalyuu chkwiin' lo'o Ni!

³ Nduwe 'a tiän' cha' wa kajaän taän, ña'an ti' si ndi'iin nchkaän' lo'o ska ti rta nu tsaa nchkan'. Wa ndyukwa nchga cha' xi'in nu nsu'wi ne' kwaa 'ñaän, ña'an ti' si wa lkaän presu si'ya cha' ngitseän 'aän, lo'o cha' ti'í 'a 'ñaän.

⁴ Bra kan' msi'yaän 'in Ndiose X'naan, lo'o lye 'a mjñaän 'in Ni cha' kulaa Ni 'ñaän.

⁵ Ñi 'a lka Ndiose X'naan, lo'o nchka t'nan ti' Ni 'in nten; kuti 'a lka kasiya 'in Ni lo'o ne'.

⁶ Ng'i'ni Ndiose X'naan kwan 'in nten nu ja ngi'ni tnun 'in ti ykwi' ti'; lo'o bra nu ja yu'wi 'a jwersa 'ñaän ni, ngulaa Ni 'ñaän.

⁷ Ni, nchka su'we lka tiyeen xiya', cha' nu su'we 'a y'ni Ndiose X'naan lo'oün;

⁸ wa ngulaa Ni 'ñaän cha' nu ja ngujwiin, wa y'ni Ni cha' ngwa tiin cha' nginaän, lo'o cha' ja mdiyuün 'aän lo cha' kuxi.

⁹ Su'we ti tukwaän cha' nu nchkwí' Ndiose X'naan, nchga tsan nu nsu'wiin nde chalyuu re laja nten nu lu'u.

¹⁰ *Lo'o naän' ni, ni siya lye 'a ykwiin' cha' tnun 'a cha' tukwi nchka 'ñaän, ti ndyaa ña'an tiän' 'in Ndiose.*

¹¹ Lye 'a yu'wi cha' tiyeen, lo'o ykwiin' cha' 'in ta'a nten chalyuu cha': "Xkwi' cha' kwiñi ti nchkwí' nten", ndujwiin.

¹² ;Ni sa ña'an ku'niin cha' ka 'ñaän xu'waän nchga cha' su'we nu wa

y'ni Ndiose lo'oŭn a?

13 ¡Sikwaän sa mñun cha' sluŭn 'in ran chun' lomstan nu taän cha' ka 'in Ni, chun' nu wa ngulaa ji Ni 'ñaän! ¡Chkwiin' ñi lo'o Ni!

14 Tloo nchga nten 'in Ndiose X'naan, ku'niin tyiin nchga cha' nu wa mskaän' lo'o Ni.

15 Ja ndiya ti' Ndiose ña'an kwi'ya Ni bra nu kaja ska nten nu su'we 'a nsu'wi tiye Ni lo'o.

16 ¡Ndiose X'naän, naän' lkaän msu 'iin! ¡Naän' lkaän sñe' nu kuna'an nu ngwa msu 'iin! Kwi' Nu'win y'nii cha' rijin ku' ti rta nu ykan' ka'an 'ñaän.

17 Tyaän xu'we 'iin lo'o lomstan 'ñaän; chkwiin' cha' 'iin nchga bra, X'naän.

18 Tloo nchga nten 'in Ndiose ku'niin nchga cha' nu wa mskaän' lo'o Ni,

19 ti kwi' tu'wa laa 'iin, nu ndiya jlu'we la kichen Jerusalén kan'.
¡Lye 'a ku'ni tnun nten 'in Ndiose X'naan sikwa!

SALMO 117

CHA' NU NCHKWI' NTEN LA NU NGI'NI TNUN NE' 'IN NADIOSE X'NAAN

v.1: Ro.15:11

1 *Nchga nten nu nsu'wi lo yuu tnun, lo'o ta'a nten nu nsu'wi lo yuu xuwe ti, ndi'in cha' ku'ni tnun wan 'in Ndiose X'naan,*

2 cha' su'we 'a nsu'wi tiye Ni lo'oan. ¡Ja tsaa tii 'a cha' nu ñi nu ngi'ni Ni lo'oan!

¡Lye 'a ku'ni tnun nten 'in Ndiose X'naan sikwa!

SALMO 118

JA NTSEËN SIYA' TI, CHUN' NDI'IN NADIOSE X'NAAN LO'OŪN

v.6: He.13:6; vv.22-23: Mt.21:42 y varios otros; v.26: Mt.21:9, 23:39;

Mr.11:9,10; Jn.12:13

1 Su'we 'a Ndiose X'naan, kan' cha' ndi'in cha' tya wan xu'we 'in Ni; ja tsaa tii 'a cha' ndiya ti' Ni 'ñaan.

2 Lo'o ne' Israel ndi'in cha' chkwi' ne' cha' re: “¡Ja tsaa tii 'a cha' su'we nsu'wi tiye Ndiose lo'oan!”

3 Lo'o nchga sti jo'o ndi'in cha' chkwi' ne' cha' re: “Ja tsaa tii cha' t'nan 'a ti' Ndiose 'ñaan”.

4 Lo'o ndi'in cha' chkwi' nchga nten nu nsu'wi lyo 'in Ndiose X'naan:

“Ja tsaá tii 'a cha' ndiya ti' Ndiose 'ñaan”.

⁵ La nu yu'wi 'a cha' tiyeēn, bra ti msi'yaān 'in Ndiose X'naan; ynáan Ni cha' nu ykwiin' lo'o Ni, lo'o bra ti ngulaa Ni 'ñaān bra kan'.

⁶ *Lo'o ni, ja ntseēn siya' ti, chun' Ndiose X'naan ndi'in lo'oūn nchga bra. ¿Ta ndiya nan nu ka 'in nten chalyuu ku'ni ne' lo'oūn a?*

⁷ Ndi'in Ndiose X'naan lo'oūn, lo'o ta ya' Ni 'ñaān. ¡Ndi'in cha' ña'aān kwi'yaān la nu ku'ni Ni kanan 'in nchga nten nu ti'í ti' 'ñaān!

⁸ Su'we la si tsaá ña'an tian' 'in Ndiose ke 'in nten chalyuu;

⁹ su'we la si tsaá ña'an tian' 'in Ndiose ke 'in nten nu tnun 'a nchka lo chalyuu re.

¹⁰ Nchga nten nu ndyo'o nchga lo yuu tnun, msu'wa lo'o ne' 'ñaān, cha' kujwi ne' 'ñaān, lo'o chabiya' 'in Ndiose y'niin kanan 'in ne' siya' ti;

¹¹ ti tyi'in chuūn' mdi'in ne', lo'o chabiya' 'in Ndiose, ngwa 'ñaān y'niin kanan 'in ne'.

¹² Sa ña'an ndi'in kwitun tla, ngwaña'an mdi'in ne' chuūn'; lo'o chabiya' 'in Ndiose, bra ti ngwa tla' tiye ne', sa ña'an la nu ndyuwi' ska kii' yka kiche'.

¹³ Lye 'a nchke' ne' ykwan' ya' ne' 'ñaān cha' nu tlyuūn lka tiye ne'; lo'o Ndiose ni, yaan Ni nda ya' Ni 'ñaān.

¹⁴ Kulaān tu'waān 'in Ndiose X'naan, nu nda jwersa 'ñaān. ¡Kwi' Ni kan', ndlaa Ni 'ñaān!

¹⁵ Su'we 'a lka se'en ndi'in nten nu ndukwa cha' nu nchkwi' Ndiose; ¡ndla tu'wa ne' chun' wa y'ni Ni kanan 'in ne' xa'an!:

¹⁶ “¡Wa y'ni Ndiose kanan 'in nchga cha' kuxi! ¡Tnun 'a ña'an tñan nchka 'in Ndiose X'naan n'ni Ni! ¡Y'ni Ndiose kanan 'in cha' kuxi sikwa!”

¹⁷ ¡Ja la kajaān, ti xu'wiin' laān chalyuu cha' chkwiin' cha' 'in nchga tñan nu wa y'ni Ndiose lo'oūn!

¹⁸ Ni siya lye 'a mda Ndiose nu ti'í 'ñaān, ja mda Ni chabiya' kajaān.

¹⁹ ¡Slaa lya wan tu' na'an se'en kti 'a se'en ndi'in Ndiose X'naan, cha' nchka tiān' tsa'aān tyaān xu'we 'in Ni!

²⁰ Nde lka tu' na'an 'in Ndiose X'naan, kwi' nde sten nten nu su'we 'a ndyaa ña'an ti' 'in Ni.

²¹ Ndiose X'ñaān, tyaān xu'we 'iin, cha' nu mxkween cha' nu ykwiin' lo'oo, lo'o ykwi' Nu'win lkaa nu ndlaa 'ñaān.

²² *Ska kee nu ja mslyaa 'a yu nu nñan na'an kala' yu, la ni lka ran kee*

nu tsaá la ti nsuu kiyá' ná'an.

23 Kan' lka tñan nu y'ni Ndiose X'naan, lo'o nduwe 'a ti' ba cha' kan'.

24 Kan' lka tsan nu y'ni Ndiose tñan cha' wa y'ni Ni kanan: jndi'in cha' su'we 'a ka tiyeán tyi'ian sikwa!

25 ;Ku'nii ska cha' su'we, Ndiose X'nan ba! ;Kulaa lyaa 'wa! Lo'o ku'nii cha' xkwi' cha' su'we ti ka 'wa nde loo la!

26 ;Su'we 'a ti' nten nu ndijyan sa ñá'an nu ndiya ti' Ndiose X'naan! Ti ne' lyaa se'en ndi'in Ndiose, su'wa ba nkwan 'wan.

27 Nu lka X'naan, kan' lka Ndiose. ;Kwi' Ni nda Ni xaa 'ñaan! Tyisnan lya wan ku'ni wan ta'a 'in Ndiose, lo'o tsaá lo'o wan keé cha' xtya wan tu'wa msaa 'in Ni.

28 Nu'win lkaa Ndiose 'ñaän, kan' cha' tyaän xu'we 'iin, lo'o ti kuwe la tiän' ñá'aän nchga cha' tnun nu ngi'nii.

29 Tya lya wan xu'we 'in Ndiose X'naan, cha' su'we 'a ngi'ni Ni lo'oan; ja tsaá tii 'a cha' su'we nsu'wi tiye Ni lo'oan.

SALMO 119

NDIYA 'A TIÄN' CHA' NU NDU'U NU'WIN, NDIIOSE

versículos seleccionados

1 Su'we 'a ka cha' 'in nten nu ja lo'o cha' kuxi ndi'in lo chalyuu, cha' mnán ne' cha' nu ndu'u Ndiose nu lka X'naan 'ñaan.

2 Su'we 'a cha' 'in nten nu ndukwa nchga tñan nu ndlo Ni, kwi' nu nda'an naan 'in Ni lo'o tyukwi tiye,

3 kwi' nu ja ska cha' kuxi n'ni, chun' ndyaa ne' tukwiin nu ndu'u Ykwi' Ni nu lka X'naan.

9 Lo'o nten nu ti kune' ti ni, ¿ni saña'an ka tyi'in luwi ti ne' a? ;Ka 'in ne' si tyi'in ne' sa ñá'an nu nchkwi' Nu'win!

10 Tyukwi ti tiyeän nda'an naän 'iin; ja taa chabiya' tyo'oün tsuün' 'in cha' nu nchka tii'.

11 Wa nchkaän ko'oün nchga cha' nu nchkwi' ne' tiyeän, cha' ja ku'niän 'aän ki'ya tloo.

18 Slaa kiloün cha' ka biya' tiän' ni sa ñá'an cha' su'we tnun nu ndu'u Nu'win 'ñaän.

19 Wa lkaän ñá'an ti' ska yu kata nu mdo'o tiju'; ja su'wa kutsii' cha' lo'oün, ni ska cha' nu nchka tii' cha' ku'niän.

20 Nchga bra tí ndi'in ne' kasiya 'ñaän chun' nchka tiän' cha' ka jlyo tiän' ni sa ñá'an ndi'in tñan 'iin.

25 Wa kajaän tiän, mxke' tiän'; ti taa laa chalyuu 'ñaän sa ñá'an nu

wa ndujwiin cha' taa 'ñaän.

26 Wa ytsaän' 'iin tñan nu wa y'niin lo chalyuu, lo'o wa mxkween 'ñaän. ;Kwu'uu lyaa 'ñaän nchga cha' nu nchka tii' cha' ku'ni ba lo chalyuu!

27 Njñaän 'iin cha' ti taa laa cha' tiya 'ñaän cha' ti ka la 'ñaän ku'niin ni sa ña'an nu nchka tii', chun' nchka 'a tiän' cha' ti tya'an la cha' tiyeen 'in nchga cha' su'we nu nchkwii'.

29 Ja taa chabiya' chkwiin' cha' kwiini lo'o nten; ku'nii cha' su'we lo'oün, cha' ti kwu'uu laa 'ñaän ka'an la cha' 'iin.

33 Kwu'uu 'ñaän, X'naän, la nde ya' ndiya tukwiin nu ñi 'iin, se'en nu nchka tii' cha' tya'aän lo chalyuu re. Kwi' kan' nchka tiän' xu'wiin nchga tsan sa bra nu tyii chalyuu 'ñaän.

34 Taa lyaa cha' tiya 'ñaän cha' ka 'ñaän ku'niin nchga cha' nu ndu'uu 'ñaän, cha' tyukwi ti tiyeen tukwaän cha' kan'.

35 Kwi'yaa lo'oo lyaa 'ñaän se'en nu nchka tii' cha' tsa'aän cha' ku'niin tñan nu ndloo 'ñaän; ngwaña'an ka su'we la tiyeen.

36 Ku'nii cha' lye la ka tiyeen ku'niin tñan 'iin; ku'nii cha' ja tya'an 'a cha' tiyeen ku'niin kanan 'in nten lo'o ska cha' kwiini 'ñaän.

37 Ja taa cha' xu'wi tiyeen 'in lkwin jo'o nu ja ñi; ;ti taa laa chalyuu 'ñaän cha' tya'aän tukwiin nu ndu'uu 'ñaän!

41 Kwu'uu lyaa 'ñaän, X'naän, sa ña'an lka tiyee lo'oün, ti kwi' sa ña'an nu ndlaa 'ñaän laja cha' kuxi, kwu'uu 'ñaän nchga cha' nu wa ytsaa' 'ñaan cha' ka.

42 Ngwaña'an kaja ña'an xkween 'in nten nu ti'í ti' 'ñaän, chun' ti nsu'wi tiän' nchga cha' nu nchkwii' lo'oün.

43 Ja la tukuun' tu'waän; nchka 'a tiän' chkwiin' cha' nu ñi 'iin, cha' nu nchka tii' cha' chkwiin'. Chañi 'a lka nchga cha' kan'; wa mstyään ñi tiyeen 'in nchga cha' nu nchkwii' cha' ka.

46 Ja ka jyu'u tiän' chkwiin' cha' kan' tloo nchga nten nu lka ndloo la lo chalyuu re.

49 Naän' lkaän msu 'iin, kan' cha' tyu'wi tii' cha' nu wa ykwii' lo'oün, chun' naän', wa mstyään ñi tiyeen 'in cha' kan'.

50 Su'we 'a ndi'in ne' kasiya 'ñaän si'ya cha' nu wa mskaan' lo'oün, kan' cha' ndyiji ña'an ka su'we ne' kasiya 'ñaän bra nu xi'in 'a tiän'.

54 Nchga cha' nu wa ykwii' lo'oün, lka ran ña'an ti' ska cha' nu ndlaän tu'waän laja nu ndi'iin chalyuu re, se'en nsu'wiin cha' lkaän ña'an ti' ska nten kata nu sa ndijin ti.

- 57 Ska ti Nu'win lkaa nu ndloo la 'ñaän, X'naän; ja tukwin la ndiya 'ñaän, kan' cha' ku'niin jiin cha' nu ykwii' lo'oün.
- 58 Tyukwi ti tiyeen ngi'niin ña'aaan tñan nu nchka tii'; kan' cha' ni, njñaän 'iin cha' su'we ti ku'nii lo'oün sikwa.
- 67 La nu ti lyiji tyijiin cha' jyu'u, ka'an 'a cha' kuxi y'niin; lo'o ni, su'we 'a nñaän cha' nu nchkwii'.
- 71 Lo'o su'we 'a cha' ngwa cha' jyu'u kan' 'ñaän, cha' ngwaña'an ngwa biya' tiän' cha' 'iin.
- 72 Ka'an la nsu'wi lyo cha' nu ndu'uu 'ñaän ke ka'an 'a tñi oro, o ta ka'an 'a tñi plata.
- 73 Ti kwi' Nu'win ngwiñaan 'ñaän; kan' cha' njñaän cha' tiya 'iin cha' ka ku'niin nchga tñan nu nchka tii' cha' ku'niin.
- 75 Wa jlyo tiän' cha' su'we 'a ndloo tñan 'in nten chalyuu, X'naän; ñi 'a ngi'ni tu yaa' la nu ndaa nu ti'í 'ñaän.
- 76 Tiin ti ndi'in ne' kasiya 'ñaän si'ya cha' su'we 'a tiyee lo'oün, ti kwi' sa ña'an nu wa mskaan' cha' 'iin lo'o ba.
- 77 Ka t'nan tii' 'ñaän, lo'o ku'nii cha' ka tyukwi kasiya 'ñaän, chun' su'we 'a nka tiyeen si'ya cha' nu ndu'uu 'ñaän.
- 81 Nsu'wi 'a cha' tiyeen ndi'iin taän cha' kulaa 'ñaän laja cha' kuxi; wa mstyaa ñi tiyeen 'iin chun' nchga cha' nu nchkwii' lo'oün.
- 82 Wa tsaa tii ti xaa kiloün ndi'iin taän 'iin; ndyu'wi tiän' cha' nu wa ykwii' lo'oün, lo'o nchkwii'n bra kan': “¿Ni ña'an bra tiyan Ni cha' ka tiin kasiya 'ñaän a?”
- 83 Ni siya kulaän 'aän, lo'o wa ngujlyaa ti' nten 'ñaän, ja ya kjlyaa tiän' cha' 'iin.
- 89 Ndiiose X'naän, ja la tsaa tii cha' 'iin, jtsaa 'a nduun cha' 'iin nde ne' kwan se'en ndi'iin!
- 90 Nchga bra ska ti tiyee lo'o nten chalyuu; wa mstyaa su'we kiya' chalyuu, lo'o nganun su'we tyukwi ña'aaan ran bra kan'.
- 91 Tsaa 'a nganun nchga nan nu nsu'wi lo chalyuu; Nu'win wa ykwii' cha' ka ran ngwaña'an, chun' nchga ran ngi'ni ran tñan 'iin.
- 97 jNdiya 'a tiän' cha' nu ndu'uu 'ñaän! jTyukwi ska tsan ndya'an cha' tiyeen ni sa ña'an ndyo'o cha' 'iin!
- 98 Nan 'ñaän lka ña'aaan tñan nu ndu'uu 'ñaän lo chalyuu re; kan' tñan y'ni tiya 'ñaän, lo'o ja nsu'wi cha' tiya 'in nu lka kontra 'ñaän siya' ti.
- 101 Wa mdo'oün tijyu' 'in nchga cha' kuxi nu ngi'ni nten, cha' ka

ku'niin jiin cha' nu wa ykwii' lo'oün.

102 Lo'o ja ya ska tñan nu ndloo 'ñaän tyo'oün tsuün' 'in ran, chun' Nu'win lkaa nu ndu'uu cha' kan' 'ñaän.

103 ;Su'we 'a nchga cha' nu nchkwii' lo'oün! ;Lka ran ña'an ti' ndi'yo kwiña' kwitun, kan' cha' ndiya tiän' cha' nu nchkwii'!

105 Nchga cha' nu nchkwi' Nu'win lka ran ña'an ti' chkwan kii' nu nda xaa 'ñaän la nu ndya'aän tla.

106 Wa mskaän' ska cha' lo'oo, kan' cha' ndi'in cha' ku'niin 'in ran ni. ;Ku'niin nchga cha' nu ñi nu wa mstyaa!

107 Ndiose X'naän, nsu'wi 'a cha' tiyeen ni; ;taa lyaa chalyuu 'ñaän, sa ña'an nu wa ykwii' lo'oün!

113 Ti'y 'a nsu'wi tiyeen ña'aän 'in nten nu tukwa cha' ndya'an tiye, lo'o ndiya 'a tiän' nchga cha' nu ndu'uu 'ñaän.

114 Nu'win lkaa nu nxñi tuun 'ñaän lo'o ngi'nii kwan 'ñaän; wa lka tiyeen ndi'iin taän nchga cha' nu nchkwii' lo'oün.

118 Nxkwan Nu'win 'in nten nu ndyo'o tsuu' 'iin, chun' nchga cha' nu nda'an tiye ne' kan' ni, ja su'we ran siya' ti.

125 Naän' lkaän msu 'iin. Ku'nii lyaa cha' ti ka biya' la tiän' nchga cha' nu nchka tii'.

126 Ndiose X'naän, wa ndiya ya' cha' ku'nii chin' tñan ni, cha' wa ka'an 'a nten, ja nchka 'a ti' ne' ku'ni ne' cha' nu ndu'uu;

127 lo'o kan' cha' naän' ni, ndiya la ti tiän' nchga cha' nu ndu'uu; ja nduwe 'a tiän' ni siya si'ya oro nu wjñun la ti nu nsu'wi lo chalyuu re.

129 Ndi'ya 'a ña'an nchga cha' nu ndlo Nu'win, kan' cha' ndukwaän nchga cha' nu nchkwii'.

130 Cha' kan' ni, su'we 'a nsu'wa ran xaa tiye nten; ndu'uu ran 'in nten nu ja jljo ti' lye.

133 Ku'nii cha' ka 'ñaän tyi'iin lo chalyuu re sa ña'an nu nchka tii' cha' tyi'iin, lo'o ja taa 'a chabiya' cha' ku'ni cha' kuxi kanan 'ñaän.

134 Kulaa lyaa 'ñaän laja cha' wsuun nu ngi'ni nten chalyuu, cha' naän' ni, ti nchka la tiän' ku'niin nchga tñan nu ndloo 'ñaän.

137 Ndiose X'naän, su'we 'a ñi ngi'ni biya' Nu'win, cha' ñi 'a lka tiyee.

138 Nchga tñan nu ndlo Nu'win, su'we 'a ran lo'o xkwi' cha' nu ñi 'a lka ran.

139 Nduwe 'a tiän', cha' tnun 'a nchkwi' nchga cha' 'iin; lo'o wa ngujlyaa ti' nchga kontra 'ñaän nchga cha' kan', kan' cha' msin' 'a

tiän' 'in ne'.

150 Kwi' se'en ti ndi'in nten nu chen 'a ña'an ngi'ni, nu nchka ti' kujwi 'ñaän; lo'o ne' kan' ni, tijyu' 'a ndi'in ne' 'in nchga cha' nu ndu'u Nu'win.

151 Kwi' se'en ti ndi'in Nu'win, Ndiose X'ñaän, lo'o kwi' se'en 'a ndi'in nchga cha' nu ñi nu ndu'uu 'wa re.

152 Wa s'ni 'a nsu'wi lyoün nchga tñan nu ndloo, ti kwi' cha' nu wa mstyä Nu'win ti kulo la kan'.

157 Nsu'wi ka'an 'a nten nu lka kontra 'ñaän, nten nu kuxi 'a ngi'ni lo'oün lka ne'; lo'o ñaän' ni, ja la nchka tiän' tyo'oün tsuün' sii' tñan nu ndloo siya' ti'.

158 Ja taloün 'aän 'in nten nu ngi'ni trisiyun lo'oo, kwi' nu ja ndyaa ña'an ti' 'iin siya' ti', kwi' nu ja ngi'ni cha' nu nchkwii'.

159 Ña'aan chin' 'aan, Ndiose X'ñaän, ni sa ña'an ndiya tiän' cha' nu ndloo 'ñaän; jti taa laa chalyuu 'ñaän cha' nu su'we 'a nsu'wi tiyee lo'oün!

Ti'í 'a nsu'wi tiyeeñ ña'aän 'in nchga cha' kwiñi, ja nsu'wi 'a cha' taloün 'in ran siya' ti'; lo'o cha' nu ndu'u Nu'win ni, ndiya la ti tiän' 'in ran.

164 Nchga bra nchkwiiñ' su'weeñ 'in cha' kan', cha' nu ñi 'a ran.

165 Nten nu ndiya ti' cha' nu ndu'uu ni, tiin 'a ne' kasiya 'in ne'; su'we 'a ndi'in ne' kan', lo'o ja tukwin 'a ka 'in ku'ni cha' tiyuu ne' kan' siya' ti'.

169 Su'we 'a si kanen nchga cha' nu nxi'yaän la se'en ndi'iin, Ndiose X'ñaän; jtaa lyaa chabiya' cha' ki'yaän kwenta sa ña'an ndi'in cha' 'iin!

170 Ku'nii cha' tiya cha' nu nchkwiiñ' la se'en ndi'iin. jKulaa lyaa 'ñaän, sa ña'an nu wa ndujwiin cha' ku'nii lo'o ba!

171 Ku'nii cha' xkwi' cha' su'we tyo'o tu'waän la nu ku'niin tun 'iin, chun' Nu'win lkaa nu ndu'uu 'ñaän nchga cha' nu nchka tii'.

SALMO 124

NDIOSE NU NGULAA 'IN NE' ISRAEL

¹ ¿Ni sa ña'an ngwa si ja mdi'in Ndiose lo'oan ti s'ni kan' a?, xkwen lya wan 'ñaän si kwa, 'wan ne' kichen Israel,

² si ja mdi'in Ndiose lo'oan la nu mdukwi tuun ne' kuxi kan' cha' kujwi ne' 'ñaan,

³ s'ni yku ne' 'ñaan, la nu nskwen tike' ne' lo'oan.

- 4 Bra kan' wa ngwa 'ñaan ña'an ti' si wa ngwi'ya tyi'a yuu 'ñaan, ña'an ti' si wa mdijin ska chku tnun chuan'.
 5 Bra kan' lye 'a ngwa kuloo' tyi'a lo'o mxu'wa ran 'ñaan, si ja lo'o Ndiose mdi'in Ni lo'oan.
 6 Su'we 'a lka cha' 'in Ndiose, cha' ja nda Ni chabiya' ku jii ne' 'ñaan.
 7 Wa mdo'o laan tu ya' nten nu ngwa ti' kujwi 'ñaan, sa ña'an ndyo'o laa kiñi ne' ska so'o se'en nu wa mdiyuu i'. Ngila so'o se'en nu mdiyuan, lo'o ngwa mdo'oan bra kan'.
 8 Ndiose nu ngwiñan nchga ne' kwan, kwi' nu ngwiñan nchga lo yuu, kan' lka nu ndaya' 'ñaan.

SALMO 126

¡XISA'AN CHA' 'WA SE'EN NDI'IN BA, NUDIOSE!

- 1 La nu mdiyan lo'o Ni 'ñaan xiya', naan nu lkaan ne' kichen Sión, se'en nu lka kichen tyian, mske' tian' cha' nu nchkwi' slaan tian.
 2 Bra kan' tu ynian lo'o kijin tu'waan lye 'a mxytian, lo'o kwi' ti mxi'yaan, cha' lye 'a nduun tian'. Bra kan' ykwi' ne' xka la kichen nu ja ndyaa ña'an ti' 'in Ndiose Ykwi': “¡Ndiose, kan' y'ni tñan tnun lo'o ne' kwa!”, ndujwin ne'.
 3 Chañi, wa y'ni Ndiose tñan tnun kwenta 'ñaan, kan' cha' nduun 'a tian'.
 4 ¡Ndiose, ku'nii cha' xa'an cha' 'wa xiya', sa ña'an nu nxa'an lo yuu wtyi bra nu ndi'ya tyoo!
 5 Nten nu ntya nskwa' trigu laja nu nganan 'a ne', cha' ka'an 'a nu ti'í nda xka ta la nten 'in ne', ti kwi' ne' kan' ka nduun 'a ti' ne' la nu xo' kii ne' ynin trigu 'in ne' chun' ndi'in la;
 6 ni siya ynan 'a ne' laja nu ngwi'ya ne' ne' chka' kuta se'en nsu'wi mta trigu, xiya' ka nduun ti' ne' la nu tiyan ne' lo'o ynin trigu 'in ne' tu skun ne'.

SALMO 137

KWI SE'EN TI TU'WA CHKU LO YUU 'IN NE' BABILONIA

v.8: Ap.18:6

- 1 La nu ndukwa ba tu'wa chku 'in kichen Babilonia, lye 'a ynan ba cha' ndyu'wi ti' ba 'in kichen Sión.
 2 Ne' yka tla' álamo nu nsu'wi kwi' se'en ti tu'wa kichen tnun kan', mji tyukwi ba snen arpa 'wa lo stan' yka kan',
 3 ta'a ba nu wa yaa ba presu nde kwa. Ngulaa ne' nchga nan 'wa,

¡lo'o ykwi' ne' lo'o ba cha' kula tu'wa ba nchga cha' nu ndla ne'
kichen Sión nu lka kichen tyi ba!

⁴ ¿Ba re, ta ka kula tu'wa ba cha' 'in Ndiose lo yuu se'en nu ja lka
kichen tyi ba a? ¡Ja nchka 'a 'wa siya' ti!

⁵ ¡Si tiya tsan nu jlyaa tiän' 'iin, kichen tyiän Sión, su'we la ti si kityi
tukwa ska la'a yaän' se'en kwín 'ñaän, cha' ja ka 'a 'ñaän kalaän'
sneän!

⁶ ¡Su'we la si xñi ka'an tseän' tu tyaän cha' ja ka 'a kulaän tu'waän, si
ja tyu'wi tiän' 'iin, kichen tyiän Jerusalén; lye la ti ndi'in cha'
chkwiän' cha' 'iin ke cha' 'in nchga cha' su'we nu ndi'in 'ñaän!

⁷ Ndiose X'naän, tyu'wi tii' la nu y'ni ne' Edom kanan 'in ne' kichen
tyiän Jerusalén; lo'o ykwi' ne' Edom lo'o ta'a ne': “¡Ku'ni tyii lyaa wan
'in kichen Jerusalén kwa! ¡Ku'ni tyii lyaa wan 'in ran sa ña'an tlyuu
ran siya' ti!”

⁸ ¡Wan ne' kichen Babilonia, ndi'in cha' tyii cha' 'wan siya' ti si'ya tñan
kuxi nu y'ni wan lo'o ba!

⁹ ¡Su'we 'a ti' nten nu kujwi 'in nchga sñe' wan o ta nu wji'in ne' ke
sñe' wan lo'o kee!

SALMO 140

NJÑAN NE' 'IN NADIOSE CHA' KU'NI NI KWAN 'IN NE'

v.3: Ro.3:13

¹ Ndiose X'naän, kulaa lyaa 'ñaän tu ya' nten kuxi; ku'nii lyaa kwan
'ñaän tloo nten nu lye 'a nchke' lo'oän,

² tloo nten nu ngi'ni trisiyun lo'oän, nu nchga bra nchka ti' xuun
lo'oän.

³ *Nchka 'a nchkwi' ne' kan', ña'an ti' ska tse' kunan nu tla 'a, ngwaña'an
lka tse' ne' kan'; nchga cha' nu nchkwi' ne' kan' lka ran ña'an ti' yaan nu
nsu'wi tu'wa kunan tla kan'.*

⁴ Ndiose X'naän, ku'nii lyaa kwan 'ñaän laja cha' kuxi nu ngi'ni nten
nu xa'an 'a tiye; kwi' nten nu tike' 'a ke. Ti kwi' ne' kan', nda'an naan
ne' sa ña'an ka cha' tiyuün lo cha' kuxi nu ngi'ni ne'.

⁵ Wa ngwiñan nten siye' kan' ska so'o cha' tiyuün; wa mstyá ne'
katan ti rta tukwiin se'en nu ndya'aän cha' chkaän' tukwiin loo ran.
Wa ykwiän' lo'o Ndiose X'naän:

⁶ “Nu'win lkaa Ndiose 'ñaän; ¡kan' cha' kunáan chin' cha'nunxi'yaän
ni!”

⁷ Ndiose X'naän, Ndiose X'naän, kwi' Nu'win lkaa Ndiose nu ngula la

ti tii' nu ndlaa 'ñaän; Nu'win ngi'nii kwan 'ñaän la nu nxuun nten lo'oŭn.

⁸ Ndiose X'naän, ja taa 'aa chabiya' tyo'o skwa cha' kuxi nu ndya'an tiye nten nu kuxi 'a ngi'ni; ja taa 'aa chabiya' cha' ti ku'ni la ne' cha' kuxi nu lka tiye ne' lo'oŭn.

⁹ Nchga nten nu ndi'in chuŭn' re ni, wa lka tiye ne' cha' ku'ni ne' cha' kuxi lo'oŭn; ;su'we 'a si nchga cha' kuxi kan' tiyuu ran ti ykwi' ti chun' ne'!

¹⁰ Su'we 'a cha' si kalu kii' ndxuwi' nu lye 'a nchkin chun' ne' kan', o ta si su'wa nten 'in ne' ska ne' tiyuu ki'ni, se'en nu ja ka 'a tyo'o ne' siya' ti.

¹¹ Su'we la si ja xu'wi 'a ne' nu ja ndyaan cha' jyu'u 'in lo chalyuu siya' ti; su'we la si kujwi cha' wsuun 'in nten kuxi kan', cha' xkwi' cha' kuxi lka tiye ne' ku'ni ne'.

¹² Jlyo tiän' cha' su'we 'a ñi ngi'ni Ndiose lo'o nten ti'i nu su'we ti ndi'in lo chalyuu, lo'o nxni tuun Ni 'in nten nu ka'an 'a cha' nduwe ti' ndi'in 'in.

¹³ Ku'ni tlyu 'a nchga nten nu su'we lka tiye nu ndi'in chalyuu ni, 'in Ndiose. ;Lo'o nten nu ñi ti ndi'in cha' 'in Ni, ndi'in Ndiose lo'o ne' kan' nchga bra!